

tillgodoseende av behoven av personalförstärkning i anledning av klientelets oroliga beskaffenhet har medicinalstyrelsen nu hemställt om anvisande av ytterligare 50 000 kronor för ändamålet. Med hänsyn till bland annat den oklarhet som ännu råder rörande de kompetenskrav, som böra ställas på här förevarande personal, finner jag mig förhindrad att nu tillstyrka anvisande för ifrågavarande ändamål av större belopp än 15 000 kronor, motsvarande avlöning till två skötare (Eo 6) och två sköterskor (Eo 3).

Beträffande *ekonomipersonalen* har medicinalstyrelsen till en början föreslagit utbyte av en befattning såsom hantverkare (A 6) vid Vipeholms sjukhus mot en hantverksföreståndartjänst (A 10). Mot detta förslag har jag intet annat att erinra än att den nya tjänsten i överensstämmelse med lönenämndens förslag torde böra placeras i lönegraden A 8. Övriga förslag beträffande ekonomipersonalen anser jag mig böra godtaga. Jag förordar alltså förändring av en hantverkarbefattning (A 6) vid Salberga sjukhus till hantverksföreståndarbefattning (A 8), av en skötarbefattning (A 6) vid S:t Lars' sjukhus till hantverksföreståndarbefattning (A 8) samt av en skötarbefattning (A 6) vid Vipeholms, respektive Sätters sjukhus, till hantverksföreståndarbefattning (A 8). Icke heller förslagen om utbyte av en hantverkare (A 6) vid S:ta Maria sjukhus mot en hantverksföreståndare (A 8), om ändrad benämning av en befattningshavare vid Västra Marks sjukhus från eldare (A 6) till hantverkare (A 6) eller om uppflyttning av en eldare vid Vipeholms sjukhus från lönegrad A 5 till A 6 föranleda någon erinran från min sida.

I detta sammanhang torde även böra till prövning upptagas den av statens sjukhuspersonals förbund gjorda framställningen om förbättrad ställning för ekonomibiträden vid sinnessjukhusen. Ett yrkande av delvis samma innebörd har framförts av en reservant inom allmänna lönenämnden. För egen del är jag benägen att tillstyrka den av reservanten föreslagna anordningen med uppflyttning till lönegraden Eo 5 av samtliga de ekonomibiträden, vilka nu äro placerade i lönegrad Eo 4. Billighetsskäl synas mig nämligen tala för, att ifrågavarande biträden med sina i ej obetydlig utsträckning krävande arbetsuppgifter uppflyttas från lönegraden 4. En dylik uppflyttning skulle för övrigt draga förhållandevis små kostnader, enligt en överslagsberäkning omkring 15 900 kronor. På grund härav har jag funnit mig böra framlägga förslag om att 106 ekonomibiträden i lönegrad Eo 4 uppflyttas till lönegrad Eo 5, varvid samtliga ordinarie och extra ordinarie ekonomibiträden torde böra erhålla denna enhetliga benämning.

Slutligen vill jag här omnämna, att enligt under hand införskaffade uppgifter från medicinalstyrelsen följande i personalförteckningen för statens sinnessjukhus å övergångsstat upptagna befattningshavare under innevarande budgetår komma att avgå med pension, nämligen en befallningsman, en chaufför samt ett post- och stadsbud.

Från nu angivna utgångspunkter har jag uppskattat medelsbehovet för avlöningar vid sinnessjukhusen på sätt framgår av det följande.

Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän kommer att belastas med merkostnader för avlönande av *dels* överordnade läkare vid

de rättspsykiatriska undersökningsstationerna jämte hyresbidrag till dem, 131 000 kronor, *dels* tre heltidsanställda hjälpverksamhetsläkare jämte hyresbidrag till dem, 33 622 kronor, *dels* den vid den nya avdelningen av Mariebergs sjukhus erforderliga personal, som föreslagits i ordinarie befattningar, 32 181 kronor, *dels* den nytillkommande ordinarie personalen vid Grangärde sekundäravdelning, 40 200 kronor, *dels* ock de befattningshavare, som under rubriken övriga förslag här förut föreslagits till uppflyttning i lönegrad, tillhoppa 1 500 kronor, eller sålunda med sammanlagt 232 503 kronor. Med hänsyn till underbelastning å posten under de senare budgetåren torde densamma emellertid kunna uppföras med oförändrat belopp, 15 600 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde i enlighet med vad medicinalstyrelsen anført böra nedsättas till 104 500 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde till en början, med hänsyn till att betydande överskridanden av posten ägt rum under de senare budgetåren, böra uppräknas med ett belopp av 1 000 000 kronor för åstadkommande av en mera rättvisande anslagsberäkning. Här till bör vidare läggas 25 500 kronor för avlönande av de föreslagna andre läkarna utan fast placeringsort. Till förbättrad rekrytering av kontorspersonalen erfordras 20 000 kronor. För de nya avdelningarna i Grangärde, Marieberg och Hammar bör under denna anslagspost beräknas respektive 38 000 kronor, 20 000 kronor och 2 500 kronor. Förslagen om anställande av en andre läkare vid Ulleråkers sjukhus samt om höjning av de dagarvoden, som utgå till vikarierande läkare, torde kräva 8 500 kronor, respektive 15 000 kronor. Lönen till den nya föreståndarinnan vid Sidsjöns sjukhus kan uppskattas till 3 000 kronor, varjämte för avlönande av laboratoriebiträden bör räknas med 12 000 kronor. För avlönande av personal, som förordats i anledning av klienteletts oroliga beskaffenhet, upptages 15 000 kronor. Vidare beräknas kostnaderna för uppflyttning av 106 ekonomibiträden till 15 900 kronor. Slutligen bör till avlönande av vikarier, efter avräknande av det belopp som inbesparas å förevarande post genom att viss personal vid de rättspsykiatriska undersökningsstationerna uppföres å ordinarie stat, upptagas ett till 100 000 kronor uppskattat belopp. Posten skulle därmed uppgå till (7 850 000 + 1 000 000 + 25 500 + 20 000 + 38 000 + 20 000 + 2 500 + 8 500 + 15 000 + 3 000 + 12 000 + 15 000 + 15 900 + 100 000) 9 125 400 kronor.

Slutligen bör posten till rörligt tillägg uppräknas till 3 170 100 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle anslaget i sin helhet komma att för nästa budgetår uppföras med (15 600 000 + 104 500 + 9 125 400 + 3 170 100) 28 000 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för statens sinnessjukhus att lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1946:

| Befattning                          | Personalförteckning.                   |      |
|-------------------------------------|----------------------------------------|------|
|                                     | Tjänstemän å ordinarie stat.           |      |
|                                     | <i>I. Läkarpersonal.</i>               |      |
| 15 överläkare .....                 |                                        | A 29 |
| 8 överläkare .....                  |                                        | A 28 |
| 25 förste läkare .....              |                                        | A 28 |
| 30 överläkare .....                 |                                        | A 27 |
| 39 andre läkare .....               |                                        | A 26 |
|                                     | <i>II. Kontorspersonal.</i>            |      |
| 8 sjukhusintendenter .....          |                                        | A 26 |
| 9 sjukhusintendenter .....          |                                        | A 24 |
| 7 sjukhusintendenter .....          |                                        | A 21 |
| 8 assistenter.. .....               |                                        | A 17 |
| 10 assistenter .....                |                                        | A 15 |
| 8 kassörer .....                    |                                        | A 14 |
| 16 kassörer .....                   |                                        | A 12 |
| 14 kontorister .....                |                                        | A 9  |
| 15 kanslibiträden .....             |                                        | A 7  |
| 9 kontorsbiträden .....             |                                        | A 4  |
|                                     | <i>III. Sjukvårdspersonal.</i>         |      |
| 21 förste uppsyningsmän .....       |                                        | A 14 |
| 34 första föreståndarinnor .....    |                                        | A 12 |
| 18 uppsyningsmän .....              |                                        | A 10 |
| 157 överskötare .....               |                                        | A 8  |
| 43 föreståndarinnor .....           |                                        | A 7  |
| 1 393 skötare .....                 |                                        | A 6  |
| 376 översköterskor .....            |                                        | A 6  |
| 1 663 sköterskor .....              |                                        | A 3  |
|                                     | <i>IV. Ekonomipersonal.</i>            |      |
|                                     | Maskin- och eldarpersonal.             |      |
| 17 maskinmästare .....              |                                        | A 15 |
| 6 maskinmästare .....               |                                        | A 13 |
| 19 maskinister .....                |                                        | A 11 |
| 27 maskinister .....                |                                        | A 9  |
| 21 eldare .....                     |                                        | A 6  |
| 106 eldare .....                    |                                        | A 5  |
|                                     | Personal i verkstäder och arbetssalar. |      |
| 59 hantverksföreståndare .....      |                                        | A 10 |
| 107 hantverksföreståndare .....     |                                        | A 8  |
| 25 slöjdföreståndare .....          |                                        | A 8  |
| 105 hantverkare .....               |                                        | A 6  |
| 44 sömmerskor eller väverskor ..... |                                        | A 3  |

**Femte huvudtiteln.****Personal i kök, bageri och tvätt.**

|                                       |      |
|---------------------------------------|------|
| 8 köksföreståndare .....              | A 10 |
| 10 köksföreståndare .....             | A 8  |
| 17 tvättföreståndare .....            | A 7  |
| 7 köksföreståndare .....              | A 6  |
| 14 bageriföreståndare .....           | A 6  |
| 18 biträdande köksföreståndare.....   | A 5  |
| 6 tvättföreståndare .....             | A 4  |
| 9 biträdande bageriföreståndare.....  | A 3  |
| 17 biträdande tvättföreståndare ..... | A 3  |

**Personal i trädgård och jordbruk.**

|                                    |      |
|------------------------------------|------|
| 6 befallningsmän .....             | A 10 |
| 18 trädgårdsmästare .....          | A 10 |
| 7 befallningsmän .....             | A 8  |
| 5 trädgårdsmästare .....           | A 8  |
| 8 föreståndare för djurstall ..... | A 6  |
| 9 föreståndare för djurstall ..... | A 5  |

**Övrig personal.**

|                           |     |
|---------------------------|-----|
| 16 förrådsförmän .....    | A 7 |
| 8 vaktmästare .....       | A 6 |
| 23 yttre nattvakter.....  | A 6 |
| 107 ekonomibiträden ..... | A 5 |
| 47 ekonomibiträden .....  | A 2 |

**Tjänstemän å övergångsstat.**

|                                         |      |
|-----------------------------------------|------|
| 2 bokhållare .....                      | A 15 |
| 1 trädgårdsmästare .....                | A 10 |
| 1 köksföreståndarska av 1:a klass.....  | A 7  |
| 1 tvättföreståndarska av 1:a klass..... | A 6  |
| 4 chaufförer .....                      | A 6  |
| 11 post- och stadsbud.....              | A 6  |

**Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.**

|                                              |        |
|----------------------------------------------|--------|
| 19 andre läkare .....                        | Eo 26  |
| 3 andre läkare utan fast placeringsort ..... | Eo 26; |

*Anm. 1:* Av de å ordinarie stat upptagna tjänsterna skola tre assistent-tjänster (A 17), en köksföreståndartjänst (A 6), en tvättföreståndartjänst (A 4), en trädgårdsmästartjänst (A 8) samt femton förste ekonomibiträdes-tjänster (A 5) hållas obesatta, så länge de tjänstemän å övergångsstat kvarstå i tjänst, vilka enligt beslut av 1945 års riksdag skola ersättas av innehavare av förstnämnda tjänster.

*Anm. 2:* Antalet ordinarie befattningshavare såsom skötare, sköterskor och eldare må överstiga det i förteckningen angivna antalet för dessa befattningshavargrupper under förutsättning, att för varje grupp motsvarande antal ordinarie befattningar hållas obesatt vid statens anstalt för fallandesjuka.

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas under budgetåret 1946/47:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                           |                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 15 600 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 104 500         |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | » 9 125 400       |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 3 170 100       |

Summa förslagsanslag kronor 28 000 000;

dels ock till Statens sinnessjukhus: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 28 000 000

[125.] 17. **Statens sinnessjukhus: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag     | Nettoutgifter |
|----------------------------------|------------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 15 700 000 | 16 749 512    |
| 1944/45 .....                    | 16 328 000 | 17 556 105    |
| 1945/46 .....                    | 16 890 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 17 425 000 | —             |

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens sinnessjukhus, upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |                |
|------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 120 000 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | » 70 000       |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | » 4 530 000    |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | » 12 170 000   |
| Summa kronor 16 890 000                                          |                |

Omkostnadsstaten är i fullständigt skick intagen i statsliggaren för innevarande budgetår s. 285.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen omnämner inledningsvis, att medeltalet vårdade per dag vid de statliga sinnessjukhusen under budgetåret 1944/45 utgjort 22 278. Motsvarande antal borde, med hänsyn till den utökning av vårdplatsantalet, som öppnandet av sekundärvdelningar till vissa sjukhus samt en ny paviljong vid Mariebergs sjukhus medförde, för budgetåret 1946/47 uppskattas till 22 531.

Styrelsen har härefter ingått på en beräkning av de särskilda posterna.

Posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare har med hänsyn till belastningen å posten under budgetåret 1944/45, 139 159 kronor, föreslagits uppräknad med 5 000 kronor till 125 000 kronor.

Posten till reseersättningar har styrelsen föreslagit höjd med 20 000 kronor till 90 000 kronor samt till stöd härför anført, att verksamheten vid de åtta rättspsykiatriska undersökningsstationer, som komme att inrättas från och med den 1 januari 1946, kunde väntas medföra en stegring av resekostnaderna, vilken beräknats till 2 500 kronor för varje station. Utgifterna för reseersättningar uppgingo under föregående budgetår till 72 342 kronor.

Vad angår posten till *expenser* anför styrelsen huvudsakligen följande:

Belastningen å delposten till *bränsle, lyse och vatten* hade under budgetåret 1944/45 utgjort i runt tal 4 636 000 kronor. Då till följd av det ändrade tidsläget en återgång i viss utsträckning till fossilt bränsle syntes möjlig, funne styrelsen sig böra föreslå, att delposten upptoges med oförändrat belopp eller 4 400 000 kronor.

Utgifterna under delposten till *övriga expenser* hade under det senaste budgetåret utgjort omkring 162 400 kronor. Bortsett från en utgift å cirka 15 000 kronor för installation av automattelefonväxel vid ett sjukhus hade belastningen å delposten från budgetåret 1943/44 ökat med omkring 5 800 kronor. Ökningen hänförde sig huvudsakligen till utgifter för skrivmaterialier m. m. samt telefon- och annonskostnader. Vid bedömandet av medelsbehovet för nästa budgetår borde hänsyn tagas till att utgifterna för blanketryck, som hade en jämförelsevis stor andel i belastningen, under senare år stegrats, bland annat genom tillkomsten av nya behandlingsformer, samt att införandet av helautomatiserade telefonväxlar vid vissa sjukhus medfört stegrade fasta telefonkostnader. Det borde även framhållas, att inrättandet av rättspsykiatriska undersökningsstationer vid vissa av statens sinnessjukhus syntes komma att medföra en ökning av kostnader för skrivmateriel och av telefonkostnaderna. Delposten borde i avvaktan på närmare erfarenhet angående utgiftsbehovet uppräknas med 20 000 kronor till 150 000 kronor.

Styrelsen har i enlighet härmed beräknat anslagsposten till *expenser* till (4 400 000 + 150 000) 4 550 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till *övriga utgifter* har styrelsen anført i huvudsak följande:

Utgifterna å delposten till *inventarier* hade under budgetåret 1944/45 utgjort cirka 275 500 kronor. Av det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 300 000 kronor, vore ett belopp av 50 000 kronor avsett för inköp av brandmateriel. Från i det närmaste samtliga sjukhus hade anmälts behov av ökat anslag till inventarier. Med hänsyn dels till de under krisåren starkt nedskurna anslagen dels ock till stegrade priser hade inköp av nya inventarier måst inskränkas och underhållet av befintliga inventarier eftersättas. Sålunda föreläge för närvarande starkt behov av bland annat komplettering och renoivering av möbler å sjuksalar och personalrum, komplettering av utrustning i matsalar och kök, av verktyg och maskinutrustning i verkstäder och arbets-salar samt av erforderlig medicinsk apparatur. Framhållas kunde, att för budgetåret 1939/40 anvisats 320 000 kronor under ifrågavarande delpost och att varupriserna sedan dess avsevärt stigit. Medicinalstyrelsen föresloge, att för budgetåret 1946/47 anvisades motsvarande belopp som nyssnämnda budgetår eller 320 000 kronor.

Belastningen å delposten till *tvätt och renhållning* hade under budgetåret 1944/45 utgjort inemot 402 000 kronor, vilket innebure en ökning från budgetåret 1943/44 med cirka 18 000 kronor. Orsaken till ökningen hade i huvudsak varit dels övergång till dyrare rengöringsmedel, vilket skett, sedan det visat sig att ett långvarigt bruk av billigare och skarpare medel inverkat skadligt,

dels att man måst giva sjukhusens linoleummattor en noggrannare skötsel, sedan denna under krisåren blivit eftersatt på grund av brist på bonvax, samt dels den något ökade tvättgodsmängden. Med hänsyn till dessa omständigheter föresloges, att posten upptoges med ett med 20 000 kronor till 390 000 kronor förhöjt belopp.

Beträffande medelsbehovet å delposten till *utspisning* ville medicinalstyrelsen meddela, att inom statens institut för folkhälsan påginge en översyn av de för statens sinnessjukhus gällande utspisningsstaterna. Det vore att förmoda, att denna översyn komme att aktualisera en förbättring i kostförhållandena vid sinnessjukhusen, vilket komme att innebära ett ökat medelsbehov å anslagsposten. I avvaktan på institutets yttrande rörande utspisningsstaterna föresloge styrelsen, att delposten uppskrevs från nuvarande 8 950 000 kronor till förslagsvis 10 000 000 kronor.

Utgifterna å delposten *linne, gång- och sängkläder* hade för budgetåret 1944/45 utgjort cirka 947 500 kronor. För nämnda budgetår hade anvisats 800 000 kronor, medan för innevarande budgetår anvisats 1 000 000 kronor. Vid sina anslagsäskanden för de tvenne sistförflutna budgetåren hade styrelsen framhållit, att man syntes böra räkna med större behov av nyanskaffningar på grund av den — trots i besparingssyfte genomförd återhållsamhet i fråga om kassation av persedlar — kortare genomsnittliga förslitningstid å persedlar, som uppkommit i och med att varor med på grund av råvarubrist sämre kvalitet i allt större utsträckning måst tagas i bruk. Dessutom hade behovet av förnyelse av persedlar under senare tid stegrats på grund av den återhållsamhet, som iakttagits i fråga om anskaffning under de första krisåren och vilken återhållsamhet medfört, att inneliggande äldre lager på många håll numera helt förbrukats. Dessa medelsbehovet påverkande omständigheter ägde givetvis allt fortfarande giltighet och detta i än högre grad än tidigare. Att belastningssiffran för budgetåret 1944/45 sjunkit i förhållande till motsvarande siffra budgetåret närmast före, då den varit 1 007 600 kronor, vore icke att hänföra till ett minskat behov vid sjukhusen utan berodde på varubrist. Då man emellertid syntes kunna emotse en ökad tillgång på varor av ifrågasvarande slag föresloge styrelsen, att delposten upptoges med oförändrat belopp eller 1 000 000 kronor.

Delposten till *läkemedel m. m.* syntes med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45, omkring 571 500 kronor, böra uppskrivas från 500 000 kronor till 570 000 kronor.

Å delposten till *familjevård* hade belastningen under budgetåret 1944/45 uppgått till cirka 486 000 kronor, varför posten syntes böra uppräknas med 15 000 kronor till 485 000 kronor.

Vad anginge delposten till *automobiler och transporter* syntes densamma kunna uppföras med oförändrat belopp eller med 150 000 kronor.

Belastningen å delposten till *patienternas sysselsättning och förströelse* hade under budgetåret 1944/45 uppgått till inemot 350 000 kronor. Härav avsåge cirka 190 000 kronor utgifter för flitpengar till patienter och cirka 22 000 kronor utgifter för arbetsmaterialier för patienternas sysselsättning. Vid sinnessjukhusen utfördes varje dag cirka 10 000 patientdagsverken, för vilka ersättning utginge i form av flitpengar. Storleken av dessa vore vanligen 10 öre per dag. Undantagsvis kunde de emellertid uppgå till högst 40 öre. Det vore av stor betydelse ur såväl medicinsk som ekonomisk synpunkt att driften inom de arbetsgrenar vid sjukhusen, där patienter sysselsattes i terapeutiskt syfte, hölles på ett så högt plan som möjligt. För att stimulera patienterna till ett kvalitativt och kvantitativt bättre arbete, önskade styrelsen något öka flitpengarna. Utredning påginge även om lämpligheten av att i viss utsträckning genomföra ett ackordssystem, liknande det som tillämpades

inom fångvården. För det förra ändamålet vore en ökning av nuvarande anslag till flitpengar med lägst 10 öre för dag nödvändig. Med utgångspunkt från att cirka 10 000 dagsverken utfördes per arbetsdag, skulle en ökning av anslaget med ett belopp av 300 000 kronor erfordras. I avvaktan på att erfarenhet skulle vinnas i fråga om verkningarna av de höjda flitpengarna samt att utredningen om ackordssystemet skulle hinna avslutas, hade styrelsen dock icke ansett sig böra föreslå, att delposten uppskrevs med mer än hälften av nämnda belopp eller 150 000 kronor.

En intensifiering av ifrågavarande arbetsdrift medförde emellertid även ökat behov av medel för inköp av arbetsmaterialier för patienternas sysselsättning. Styrelsen ansåge en ökning med ungefär hälften av dittills för nämnda ändamål disponerade medel eller med cirka 10 000 kronor erforderlig härför.

Vid flera sinnessjukhus funnes gymnastiksalar inredda. Under de senaste åren hade emellertid anslag till ledning av gymnastik endast i ringa utsträckning kunnat anvisas på grund av brist på medel. Då gymnastik emellertid vore en metod att gynnsamt påverka ej blott patienternas somatiska utan även deras psykiska tillstånd, borde dessa övningar snarast återupptagas. Anslag härtill hade tidigare utgått från delposten för patienternas sysselsättning och förströelse. Då denna delpost städse vore hårt belastad, hemställde medicinalstyrelsen, att den för ifrågavarande ändamål måtte ökas med 15 000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts samt till att från flertalet sjukhus gjorts gällande att anslagsbehovet i övrigt för nästkommande budgetår icke kunde förväntas understiga de belopp, som disponerats för budgetåret 1944/45, föresloge styrelsen, att delposten uppfördes med ett belopp av (350 000 + 150 000 + 10 000 + 15 000) 525 000 kronor.

Vad slutligen anginge delposten till *diverse utgifter* hade belastningen å densamma under budgetåret 1944/45 utgjort cirka 75 000 kronor, vilket innebure en minskning i jämförelse med närmast föregående budgetår med i runt tal 25 000 kronor. Med hänsyn härtill kunde en nedskrivning av delposten synas motiverad. Då man emellertid vid sjukhusen under de senaste åren på grund av tidsläget icke kunnat erhålla utländsk periodiskt utkommande litteratur i den utsträckning, som tidigare varit fallet, kunde, sedan förhållandena nu ändrats, väntas uppkomma önskemål att komplettera de medicinska biblioteken i nämnda avseenden. Med hänsyn härtill föresloges, att delposten upptoges med oförändrat belopp, eller med 100 000 kronor.

Styrelsen har i enlighet härmed föreslagit, att posten till övriga utgifter måtte upptagas till 13 540 000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså enligt styrelsens beräkningar belöpa sig till (125 000 + 90 000 + 4 550 000 + 13 540 000) 18 305 000 kronor.

I promemoria den 30 oktober 1945 har medicinalstyrelsen härefter föreslagit en ytterligare höjning av den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till utspisning. Styrelsen har därvid anført, att styrelsen under hand inhämtat, att statens institut för folkhälsan icke kunde väntas avgiva förslag till åtgärder angående förbättring av kosten vid sinnessjukhusen förrän i maj eller juni 1946, varför det definitiva anslagsbehovet under ifrågavarande delpost icke kunde komma under prövning av 1946 års riksdag. Styrelsen ansåge sig dock böra sträva efter att så fort ske kunde efter det institutet fullgjort sin översyn av utspisningsstaterna vidtagna förbättringar av kosten för patienterna. Styrelsen siktade mot att införa enhetlig kost för personal och patienter vid sinnessjukhusen, vilket komme att medföra en

väsentlig förbättring av patienternas kost. En dylik förändring beräknades med ledning av gällande portionspris medföra en höjning av utspisningskostnaden per patient och dag med 40 öre, innebärande en årlig kostnadsökning å cirka 3 150 000 kronor. Styrelsen hade för avsikt att i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1947/48 framlägga slutlig redogörelse för ifrågavarande anslagsbehov. För att emellertid redan under budgetåret 1946/47 kunna vidtaga förbättringar av kosten på de punkter, där utredningen visade, att sådana vore nödvändiga, ville styrelsen föreslå, att under delposten till utspisning anvisades ett belopp, som med 2 000 000 kronor överstege den senaste belastningssiffran å delposten, 9 270 000 kronor, eller i runt tal 11 300 000 kronor.

Vid bifall till styrelsens sålunda framlagda förslag skulle anslagsposten till övriga utgifter behöva höjas med ytterligare 1 300 000 kronor till 14 840 000 kronor och omkostnadsanslaget i sin helhet upptagas till 19 605 000 kronor.

Posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra uppräknas med 5 000 kronor till 125 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Vad beträffar posten till reseersättningar torde, såsom medicinalstyrelsen framhållit, verksamheten vid de från och med den 1 januari 1946 inrättade rättspsykiatriska undersökningsstationerna komma att medföra en viss ökning av medelsbehovet. I avvaktan på närmare erfarenhet härutinnan torde dock höjningen av posten, av medicinalstyrelsen föreslagen till 20 000 kronor, kunna begränsas till 10 000 kronor. Jag förordar alltså, att posten upptages till (70 000 + 10 000) 80 000 kronor.

I fråga om posten till expenser biträder jag medicinalstyrelsens beräkningar. Jag uppskattar alltså utgifterna för bränsle, lyse och vatten till oförändrat belopp, 4 400 000 kronor, samt delposten till övriga expenser till 150 000 kronor, vilket innebär en höjning med 20 000 kronor i förhållande till medelsanvisningen för löpande budgetår. Posten till expenser torde sålunda böra upptagas med (4 400 000 + 150 000) 4 550 000 kronor.

Vidkommande posten till övriga utgifter torde delposten till inventarier kunna begränsas till 300 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för ändamålet under löpande budgetår. Vad beträffar delposten till utspisning får jag framhålla, att jag i likhet med medicinalstyrelsen finner angeläget, att kosten vid sinnessjukhusen hålles på en tillfredsställande nivå. Om jag icke nu anser mig kunna tillstyrka medicinalstyrelsens förslag om anvisande av medel för förbättring av kosten, vill jag dock betona, att hinder självfallet icke bör möta för Kungl. Maj:t att medgiva genomförande av den kostförbättring, som vid den inom statens institut för folkhälsan pågående översynen av gällande utspisningsstater eller eljest befinnes uppenbart påkallad. Delposten till utspisning beräknar jag sålunda med ledning av den senaste belastningssiffran, i runt tal 9 270 000 kronor, till 9 300 000 kronor. Vad angår delposten till patienternas sysselsättning och förströelse har jag i princip intet att erinra mot medicinalstyrelsens förslag om höjning av de till sinnes-

sjukhusens patienter utgående flitpenningarna. I avvaktan på resultatet av den av styrelsen omnämnda utredningen rörande införande av ackords-system torde dock med en sådan höjning tills vidare få anstå. På grund härav kan förevarande delpost, som av styrelsen beräknats till 525 000 kronor, begränsas till 375 000 kronor. Beträffande övriga delposter ansluter jag mig till medicinalstyrelsens beräkningar. I enlighet härmed skulle posten till övriga utgifter för nästa budgetår upptagas med sammanlagt 12 670 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle omkostnadsstaten för nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

|                                                                  |        |            |
|------------------------------------------------------------------|--------|------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 125 000    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 80 000     |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 4 550 000  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 12 670 000 |
| Summa kronor                                                     |        | 17 425 000 |

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 17 425 000

[126.] 18. **Utrustning av nya sinnessjukhus, reservationsanslag.** I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av dels 180 000 kronor för utrustning av det till Sätters sjukhus anslutna sekundärsjukhuset i Grangärde, dels ock 16 500 kronor för komplettering av maskinparken vid en vid Vipeholms sjukhus i Lund nybyggd snickeriverkstad. Då emellertid styrelsen räknat med att å tidigare till utrustning av nya sinnessjukhus anvisade medel skulle uppstå en besparing av 70 000 kronor, har styrelsen beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till (180 000 + 16 500 — 70 000) 126 500 kronor.

Vidare har *direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala* i skrivelse den 3 oktober 1945 hemställt om anvisande av 26 100 kronor till instrumentutrustning för en operationsavdelning vid den psykiatriska kliniken vid sjukhuset.

Departements-  
chefen.

Med anledning av direktionens för akademiska sjukhuset i Uppsala hemställan om anvisande av medel för utrustning för en operationsavdelning vid den psykiatriska kliniken vid sjukhuset får jag framhålla, att byggnadsstyrelsen i skrivelse den 27 augusti 1945 gjort framställning om anslag för nästa budgetår för anordnande av ifrågavarande avdelning. Frågan härom torde få upptagas till prövning i samband med övriga för nästa budgetår föreslagna byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus. Då vissa av sistberörda förslag ännu icke äro i färdigberett skick, har jag för avsikt att senare för Kungl. Maj:t anmäla frågan om anslag å kapitalbudgeten till byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus. Vid sådant förhållande torde medelsbehovet under nu föreva-

rande anslagspunkt tills vidare böra allenast preliminärt beräknas. Jag förordar därvid, att anslaget upptages till 150 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 150 000

[127.] 19 . **Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 290 000 | 324 313       |
| 1944/45 .....                    | 300 000 | 356 612       |
| 1945/46 .....                    | 320 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 355 000 | —             |

Enligt ett den 5 september och 24 oktober 1928 mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena sidan samt Malmöhus läns landsting å andra sidan träffat avtal åligger det staten att till landstinget utbetala driftkostnadsersättning för å psykiatriska kliniken i Lund vårdade sjuka. Ersättningen skall för varje underhållsdag utgå med ett belopp motsvarande kostnaden per underhållsdag vid Lunds lasarett för det år, ersättningen avser, dock ej med högre belopp än som motsvarar medelkostnaden per dag för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent. Från det sålunda beräknade ersättningsbeloppet skola avräknas de vårdavgifter, som skola gäldas för på kliniken vårdade sjuka.

Avtalet gäller tills vidare med en uppsägningstid av fem år, dock att avtalet skall äga giltighet under minst tjugu år från avtalstidens början. Önskar någondera parten ändring i avtalet, skola underhandlingar därom utan dröjsmål upptagas mellan parterna. Uppnås därvid enighet, skall den ändrade bestämmelsen, där ej annat överenskommes, omedelbart träda i tillämpning.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* — under hänvisning till att driftkostnaden vid Lunds lasarett ökats på grund av den allmänna prisstegringen och att någon sänkning av nämnda kostnad icke torde vara att förvänta under nästa budgetår — ansett anslaget för nämnda budgetår böra nära anslutas till belastningssiffran för budgetåret 1944/45 och bestämmas till 355 000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 355 000

[128.] 20. **Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 6 400 000 | 6 541 513     |
| 1944/45 .....                    | 6 700 000 | 7 003 351     |
| 1945/46 .....                    | 6 750 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 7 250 000 | —             |

Genom avtal mellan Kungl. Maj:t samt städerna Stockholm, Göteborg och Malmö ha dessa städer förbundit sig att för all framtid omhänderha vården av sådana sinnessjuka, som ha hemortsrätt därstädes, varvid dock vissa mindre kategorier sinnessjuka undantagits. För den sjukvård, som städerna sålunda skola ombesörja, utgår årligt bidrag av statsverket enligt i avtalen fixerade grunder dels för driftkostnad, dels för s. k. platskostnad. En sammanfattning av dessa avtal återfinnes i 1928 års statsverksproposition (V s. 195—196).

Genom brev den 30 april 1927 och den 31 maj 1929 har Kungl. Maj:t fastställt vissa detaljbestämmelser beträffande statsbidragen i anslutning till de i avtalen meddelade föreskrifterna.

Förevarande anslag är avsett för bestridande av statens kostnader enligt avtalen. Under budgetåret 1946/47 skall statsbidrag utgå för kalenderåret 1946.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår och därvid anført, bland annat, följande:

Belastningen på förevarande anslag har under åren i allmänhet blivit större än vad som på förhand beräknats. Orsaken till överbelastningen är numera huvudsakligen att finna i den fortgående stegringen av nettovårdskostnaden på statens sinnessjukhus.

För att det belopp, vartill anslaget må upptagas i riksstaten för budgetåret 1946/47, skall i möjligaste mån motsvara anslagsbelastningen, har förutsetts, att den folkökning i nämnda städer, som kan ha uppkommit intill den 1 januari 1946, uppgår till cirka 38 000 personer, att antalet underhållsdagar på statens sinnessjukhus under år 1946 för patienter för riket i övrigt (efter avdrag av klinik-, kriminal-, rums- och fattigvårdspatienter samt sinnesslöa) kommer att uppgå till 6 500 000 samt att den på statsverket belöpande kostnaden för underhållsdag på statens sinnessjukhus, som år 1944 uppgick till 4 kronor, kommer att oförändrad vara 4 kronor.

Med utgångspunkt från nämnda förutsättningar har det sammanlagda statsbidraget till ifrågavarande städers sinnessjukvård för budgetåret 1946/47 beräknats till 7 351 803 kronor.

I anslutning härtill anser sig styrelsen böra omnämna, att det synes ovisst, huruvida de pågående förhandlingarna mellan styrelsen och representeranter för ifrågavarande städer angående revision av på området gällande avtal kunna avslutas inom sådan tid, att resultatet därav kommer att nämnvärt påverka belastningen å anslaget för budgetåret 1946/47.

Med hänsyn till de delvis osäkra förutsättningar, varå förenämnda beräkningar vila, torde anslagets höjning kunna begränsas till 500 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med 7 250 000 kronor.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit är det ovisst, huruvida det pågående arbetet med utformningen av förslag till nytt avtal med ifrågavarande städer skall kunna avslutas inom sådan tid, att resultatet därav kommer att nämnvärt påverka belastningen å anslaget för nästa budgetår. Med hänsyn härtill och då de av medicinalstyrelsen framlagda beräkningarna synas kunna i stort sett godtagas, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 7 250 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av..... kronor 7 250 000

[129.] 21. **Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 900 000   | 1 044 413     |
| 1944/45 .....                    | 1 100 000 | 1 105 332     |
| 1945/46 .....                    | 1 250 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1 250 000 | —             |

[Kungörelse den 4 juni 1937 (nr 297), ändrad genom kungörelser nr 374/1941 och 299/1943.]

Statsbidrag utgår allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting och som ej heller genom särskilt avtal förbundit sig att omhänderta sinnessjukvården för i staden hemortsberättigade. Bidrag utgår med 1 krona 25 öre för dag och patient, på villkor att för patient, tillhörande det sjukvårdsområde, för vilket vårdhemmet är avsett, vårdavgift icke uttages med högre belopp än 75 öre för dag. Uppbär sådan patient folkpension, må dock, även om därigenom avgiften kommer att överstiga 75 öre för dag, såsom vårdavgift uttagas pensionsbeloppet efter avdrag av ett för pensionstagaren avsett belopp, motsvarande vid oavkortad tilläggs-pension 5 kronor för månad och i andra fall ett i förhållande till pensionens storlek utmätt mindre belopp. Bidraget utbetalas halvårsvis i efterskott.

I promemoria den 25 oktober 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen upplyser däri, att från landstingen inhämtade uppgifter gäve vid handen, att den 30 juni 1946 sammanlagt 2 898 vårdplatser komme att vara i drift sedan ett halvt år. Statsbidrag till driften av dessa vårdplatser kunde därför förväntas komma att under budgetåret 1946/47 begäras med  $(2\,898 \times 1,25 \times 365)$  1 322 212 kronor. Under förra hälften av budgetåret beräknades därutöver 30 vårdplatser komma att vara i drift under 184 dagar.

Statsbidrag till driften av dessa platser uppskattades till 6 900 kronor, varför tillsammans 1 329 112 kronor skulle erfordras för bestridande av kostnaderna för ifrågavarande bidrag. Med hänsyn till att en viss osäkerhet alltid måste vidlåda beräkningar av detta slag funne emellertid styrelsen, att anslaget för ändamålet kunde begränsas till 1 300 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår samt osäkerheten i beräkningarna synes dock anslaget kunna upptagas med oförändrat belopp eller 1 250 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 1 250 000

[130.] 22. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 87 000 | 88 535        |
| 1945/46 .....                    | 96 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 97 800 | —             |

Kungl. Maj:t har den 24 april 1942 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, vilken finnes intagen å s. 287 i statsliggaren för innevarande budgetår.

Kungl. Maj:t har vidare den 18 maj 1945 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

**Avlöningsstat.**

|                                                                   |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 42 300 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t .....                          | » 1 200       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....            | » 40 700      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 11 800      |
| <hr/> Summa förslagsanslag .....                                  |               |
| kronor 96 000                                                     |               |

Skolöverstyrelsen har med skrivelse den 31 augusti 1945 överlämnat av *anstaltsstyrelsen* uppgjort förslag rörande beräkningen av anslaget för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har däri hemställt, att de fyra vårdarbefattningarna vid anstalten, av vilka två äro placerade i lönegraden A 8 och två i lönegraden Eo 8, ävensom den i lönegraden Eo 9 placerade tjänsten som ladugårdsförmän måtte uppflyttas till lönegraden A 10 respektive lönegraden Eo 10,

varvid samtliga dessa befattningar liksom även de nuvarande arbetsledarbefattningarna, tre i lönegraden A 10 och två i lönegraden Eo 10, borde erhålla benämningen arbetsledare, tillika vårdare. Till stöd härför har åberopats, bland annat, att det ansvar och de arbetsuppgifter, som åvilade arbetsledarna respektive vårdarna, icke motiverade en skillnad i lönehänseende mellan dessa befattningshavare.

Anstaltsstyrelsen har vidare erinrat om frågan angående föreståndar tjänstens lönegradsplacering samt förklarat sig vidhålla sitt tidigare framförda förslag om befattningens placering i 25 lönegraden. Styrelsen framhåller, att det vore angeläget att denna fråga bragtes till lösning, oavsett om den emotsedda slutliga prövningen av skyddshemsrektorernas lönegradsplacering komme till stånd eller ej.

Därjämte har anstaltsstyrelsen överlämnat en framställning från tre extra ordinarie befattningshavare vid anstalten, nämligen en arbetsledare i lönegraden Eo 10 och två vårdare i lönegraden Eo 8, däri dessa hemställt, att deras befattningar måtte ombildas till ordinarie tjänster, ävensom för egen del i anledning härav föreslagit, att de två extra ordinarie arbetsledartjänsterna måtte överföras till ordinarie stat.

Den föreslagna uppflyttningen av de två ordinarie vårdartjänsterna från lönegraden A 8 till lönegraden A 10 skulle enligt anstaltsstyrelsen medföra en höjning av posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med omkring 600 kronor. För löneklassuppflyttningar för andra ordinarie tjänstemän erfordrades ytterligare 675 kronor, varför posten borde höjas med 1 300 kronor till 43 600 kronor.

Posten till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, har upptagits med oförändrat belopp, 1 200 kronor.

I fråga om posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har anstaltsstyrelsen räknat med att den föreslagna lönegradsuppflyttningen av de två extra ordinarie vårdartjänsterna och ladugårdsförmansbefattningen skulle medföra en ökning av medelsbehovet med omkring 350 kronor. På grund av löneklassuppflyttningar borde posten vidare ökas med i runt tal 600 kronor. Slutligen har styrelsen föreslagit en höjning av det för ersättning åt vikarier beräknade beloppet med 325 kronor för att bereda ersättning åt semestervikarier å de från och med innevarande budgetår på anstaltens avlöningsstat uppförda tjänsterna som rättare och ladugårdsförman. I enlighet härmed har styrelsen ansett, att ifrågavarande anslagspost borde uppräknas med 1 300 kronor till 42 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg slutligen har anstaltsstyrelsen upptagit med ett med 100 kronor till 11 900 kronor förhöjt belopp.

Enligt anstaltsstyrelsens beräkningar skulle sålunda anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas med  $(43\,600 + 1\,200 + 42\,000 + 11\,900)$  98 700 kronor.

Såväl den *pedagogiske inspektören för sinnesslöundervisningen* som *inspektören för sinnesslövården* ha lämnat anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

*Skolöverstyrelsen* har för egen del beträffande frågan om föreståndartjänstens

placering i högre lönegrad förutsatt, att denna fråga upptages till avgörande i samband med den slutliga prövningen av skyddshemsrektorernas lönefråga.

Vad angår frågan om ladugårdsförmanstjänstens lönegradsplacering erinrar skolöverstyrelsen om att nämnda tjänst genom beslut av 1945 års riksdag placerats i lönegraden Eo 9. Då alltså riksdagen så nyligen tagit ställning till frågan om ifrågavarande befattningshavares lönegradsplacering, ansåge sig överstyrelsen ej böra föreslå någon ändring i detta avseende. Överstyrelsen har icke heller funnit sig kunna tillstyrka anstaltsstyrelsens förslag angående de fyra vårdartjänsternas placering i högre lönegrad.

Emot anstaltsstyrelsens förslag, att anstaltens två extra ordinarie arbetsledartjänster skulle förändras till ordinarie befattningar har överstyrelsen intet haft att erinra. De två vårdarnas anhållan om ordinarie anställning har överstyrelsen däremot ej ansett sig kunna tillstyrka.

I fråga om beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår framhåller överstyrelsen, att, därest vårdarbefattningarna och ladugårdsförmanstjänsten i enlighet med överstyrelsens förslag bibehölles i nuvarande lönegrader, ökningen av posterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och avlöningar till övrig icke-ordinarie personal syntes kunna begränsas till 700 respektive 900 kronor. Överstyrelsen har alltså uppskattat dessa poster till 43 000 respektive 41 600 kronor.

Posterna till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, och till rörligt tillägg har överstyrelsen i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag upptagit till 1 200 respektive 11 900 kronor.

Överstyrelsen har sålunda beräknat anslaget i dess helhet till  $(43\,000 + 1\,200 + 41\,600 + 11\,900)$  97 700 kronor.

Departements-  
chefen.

De framlagda förslagen om förändrad löneställning för vissa befattningshavare vid anstalten anser jag mig kunna tillstyrka allenast såtillvida, att jag förordar, att en av arbetsledartjänsterna i lönegraden Eo 10 överföres till ordinarie stat i motsvarande lönegrad. Vid bifall härtill bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän höjas med 3 200 kronor. Härutöver torde för löneklassuppflyttningar böra beräknas ett belopp av 700 kronor. Posten skulle alltså behöva upptagas till  $(42\,300 + 3\,200 + 700)$  46 200 kronor.

Till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, räknar jag med oförändrat belopp, 1 200 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag i likhet med skolöverstyrelsen för löneklassuppflyttningar och för ersättning åt semestervikarier en höjning med tillhopa 900 kronor. Å andra sidan torde posten vid bifall till förslaget om överförande av en extra ordinarie arbetsledarbefattning till ordinarie stat böra nedsättas med 3 000 kronor. Posten synes i enlighet härmed kunna beräknas till  $(40\,700 + 900 - 3\,000)$  38 600 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen torde böra upptagas till oförändrat belopp, 11 800 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle sålunda komma att uppgå till (46 200 + 1 200 + 38 600 + 11 800) 97 800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* besluta, att i gällande personalförteckning för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar skall uppföras ytterligare en befattning såsom arbetsledare i lönegraden A 10;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

#### Avlöningsstat.

|                                                             |               |
|-------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> | kronor 46 200 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t                          | » 1 200       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal            | » 38 600      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>                      | » 11 800      |

Summa förslagsanslag kronor 97 800;

*dels* ock till Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 97 800

#### [131.] 23. Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                   | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------|---------|---------------|
| 1944/45                    | 95 700  | 101 625       |
| 1945/46                    | 99 500  | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) | 100 500 | —             |

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t för tillämpning under innevarande budgetår fastställt omkostnadsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, upptagande följande huvudposter:

|                                                            |            |
|------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> | kronor 500 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>                    | » 1 200    |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i>                            | » 22 200   |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>                     | » 75 600   |

Summa kronor 99 500

Omkostnadsstaten är i fullständigt skick intagen i innevarande års statsliggare s. 288.

Med skrivelse den 31 augusti 1945 har skolöverstyrelsen överlämnat ett av *anstaltsstyrelsen* upprättat förslag rörande beräkningen av anstaltens omkostnader för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har däri föreslagit, att anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till expenser måtte upptagas med oförändrade belopp, eller respektive 500, 1 200 och 22 200 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till övriga utgifter har anstaltsstyrelsen föreslagit en höjning av delposten till underhåll av byggnader med 4 000 kronor till 8 000 kronor. Av sistnämnda belopp avses 3 000 kronor för det löpande underhållet av anstaltens byggnader samt 5 000 kronor för inredande av ytterligare ett bostadsrum i var och en av fem personalbostäder vid anstalten. Anstaltsstyrelsen erinrar om att styrelsen under budgetåret 1941/42 erhållit vederbörligt tillstånd att överskrida ifrågavarande delpost med 1 000 kronor för bestridande av kostnaderna för inredande av ytterligare ett bostadsrum i vindsvåningen i ett av bostadshusen vid anstalten. Genom att arbetet i stor utsträckning utförts med anstaltens egen arbetskraft, hade detsamma kunnat utföras för det anvisade beloppet. Denna bostadsförbättring hade icke blott varit till fördel för bostadsinnehavaren utan även medfört ökade hyresinkomster för anstalten samt en ökning av fastighetens värde, som överstigit de nedlagda kostnaderna. Då andra befattningshavare, som anvisats tjänstebostad i hus av samma typ, gjort framställning om liknande bostadsförbättring, hade styrelsen ansett det vara lämpligt att använda den egna arbetskraften för att på angivet sätt höja bostädernas standard och föresloge därför, att i vart och ett av de fem övriga bostadshusen vidtoges motsvarande ändringsarbeten. Vidare föreslår anstaltsstyrelsen en höjning av delposten till elevbelöningar från 800 kronor till 1 200 kronor samt anför som stöd härför, att det för närvarande beräknade beloppet för detta ändamål med nuvarande platsantal och beläggning utgjorde allenast 10 kronor för elev. Utgifterna under denna delpost uppgingo under sistförflutna budgetår till 1 091 kronor. Å andra sidan föreslås delposten till hälso- och sjukvård med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, 3 636 kronor, sänkt med 200 kronor till 3 800 kronor och delposten till undervisning samt kostnader för idrotts- och lekmaterial sänkt med likaledes 200 kronor till 1 500 kronor. Som skäl för sänkningen av sistnämnda delpost anför styrelsen, att i posten inginge ett belopp av 200 kronor till ersättning åt konfirmationslärare men att sådan undervisning anordnades endast vartannat år. Då övriga delposter upptagits till oförändrade belopp, har alltså anslagsposten till övriga utgifter beräknats till  $(75\,600 + 4\,000 + 400 - 200 - 200)$  79 600 kronor.

Vid bifall till anstaltsstyrelsens förslag skulle sålunda anslaget i sin helhet för nästa budgetår upptagas med  $(500 + 1\,200 + 22\,200 + 79\,600)$  103 500 kronor.

Anstaltsstyrelsens förslag har av *den pedagogiske inspektören för sinnen- slöundervisningen* och *inspektören för sinnesslövården* lämnats utan erinran.

Även *skolöverstyrelsen* har förklarat sig icke ha något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare, till reseersättningar och till expenser torde i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag böra upptagas till oförändrade belopp eller respektive 500, 1 200 och 22 200 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter tillstyrker jag anstaltsstyrelsens hemställan om anvisande av 5 000 kronor för inredande av ytterligare ett bostadsrum i var och en av fem personalbostäder vid anstalten, varmed bör följa en motsvarande höjning av bostadsersättningarna. För det löpande underhållet beräknar jag oförändrat 3 000 kronor. Delposten till underhåll av byggnader skulle alltså uppgå till (5 000 + 3 000) 8 000 kronor, innebärande en höjning med 4 000 kronor i jämförelse med medelsanvisningen för löpande budgetår. Mot anstaltsstyrelsens förslag om höjning av delposten till elevbelöningar med 400 kronor till 1 200 kronor och sänkning av delposterna till hälso- och sjukvård och till undervisning samt kostnader för idrotts- och lekmaterial med vardera 200 kronor till 3 800 respektive 1 500 kronor har jag intet att erinra. Med hänsyn till belastningen under det senaste budgetåret torde vidare delposten till utspisning för personal kunna nedsättas med 500 kronor till 3 500 kronor och delposten till utspisning för elever med 2 500 kronor till 32 500 kronor. Med övriga delposter upptagna till oförändrade belopp kan posten till övriga utgifter beräknas till sammanlagt (75 600 + 4 000 + 400 — 200 — 200 — 500 — 2 500) 76 600 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anstaltens omkostnadsstat komma att för nästa budgetår upptaga följande huvudposter:

|                                                                  |        |         |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 500     |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 1 200   |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 22 200  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 76 600  |
| Summa kronor                                                     |        | 100 500 |

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förlagsanslag* av ..... kronor 100 500

[132.] 24. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Avlöningar, förlagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 48 500 | 49 352        |
| 1945/46 .....                    | 49 200 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 50 100 | —             |

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

## Avlöningsstat.

|                                                                       |               |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....     | kronor 17 700 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | » 1 500       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | » 25 000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | » 5 000       |
| <hr/>                                                                 |               |
| Summa förslagsanslag                                                  | kronor 49 200 |

Skolöverstyrelsen har med skrivelse den 31 augusti 1945 överlämnat förslag av *anstaltsstyrelsen* rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har däri upptagit posterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till oförändrade belopp, 17 700 respektive 1 500 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör enligt anstaltsstyrelsen på grund av löneklassuppflyttningar höjas med 500 kronor till 25 500 kronor.

I fråga om posten till rörligt tillägg föreslår anstaltsstyrelsen, med hänsyn till nyssnämnda löneklassuppflyttningar och till att posten visat sig otillräcklig under budgetåret 1944/45, en höjning med 1 000 kronor till 6 000 kronor. Belastningen å posten utgjorde under nämnda budgetår 5 644 kronor.

I enlighet härmed har anstaltsstyrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till (17 700 + 1 500 + 25 500 + 6 000) 50 700 kronor.

*Den pedagogiske inspektören för sinnesslöundervisningen* och *inspektören för sinnesslövärden* ha lämnat anstaltsstyrelsens förslag utan erinran.

*Skolöverstyrelsen* upplyser, att, sedan anstaltsstyrelsens förslag avgivits, en icke-ordinarie befattning vid anstalten bytt innehavare. Då den nya befattningshavaren vore placerad i lägre löneklass än företrädaren, syntes posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kunna beräknas till ett 300 kronor lägre belopp än anstaltsstyrelsen föreslagit eller 25 200 kronor. Överstyrelsen har vidare ansett höjningen av posten till rörligt tillägg kunna begränsas till 700 kronor och posten alltså böra upptagas till 5 700 kronor. Då överstyrelsen i övrigt icke haft något att erinra mot anstaltsstyrelsens beräkningar, föreslår överstyrelsen, att anslaget för nästa budgetår upptages till (17 700 + 1 500 + 25 200 + 5 700) 50 100 kronor.

Departements-  
chefen.

De av anstaltsstyrelsen ifrågasatta höjningarna av anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg torde i enlighet med skolöverstyrelsens förslag kunna begränsas till 200 respektive 700 kronor. I övrigt föranleder anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet ingen erinran från min sida. Jag beräknar alltså i likhet med skolöverstyrelsen anslaget i dess helhet till 50 100 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

## Avlöningsstat.

|                                                                      |               |
|----------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....    | kronor 17 700 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t..... | » 1 500       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....               | » 25 200      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                         | » 5 700       |

Summa förslagsanslag kronor 50 100;

*dels ock till Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:*  
*Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
 av ..... kronor 50 100

[133.] 25. **Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 35 000 | 38 184        |
| 1945/46 .....                    | 36 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 36 200 | —             |

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t för innevarande budgetår fastställt omkostnadsstat för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |            |
|------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 200 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | » 200      |
| 3. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....                            | » 6 150    |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | » 29 450   |
| Summa kronor 36 000                                              |            |

Omkostnadsstaten är i fullständigt skick intagen i statsliggaren för innevarande budgetår s. 289.

Med skrivelse den 31 augusti 1945 har skolöverstyrelsen överlämnat *anstaltsstyrelsens* beräkningar rörande anstaltens omkostnader för nästa budgetår.

Anstaltsstyrelsen har härvid föreslagit en höjning av anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare med 150 kronor till 350 kronor samt som skäl härför åberopat den inträdda ökningen av antalet sjukvårdsberättigade befattningshavare vid anstalten. Belastningen å ifrågavarande anslagspost uppgick under det senast förflutna budgetåret till 329 kronor.

Anslagsposterna till reseersättningar och *expenser* har anstaltsstyrelsen upptagit till oförändrade belopp, 200 och 6 150 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter har styrelsen icke påkallat annan ändring, än att delposten till utgifter för öppen vård ansetts

böra höjas med 100 kronor till 400 kronor på grund av redan företagen och planerad ytterligare utvidgning av denna vård. Ifrågavarande anslagspost skulle härigenom höjas till 29 550 kronor.

Anslaget i sin helhet har alltså beräknats till (350 + 200 + 6 150 + 29 550) 36 250 kronor.

Anstaltsstyrelsens förslag har lämnats utan erinran av *den pedagogiske inspektören för sinnesslöundervisningen* och *inspektören för sinnesslövården*.

*Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt anstaltsstyrelsens förslag.

Departements-  
chefen.

Mot anstaltsstyrelsens förslag finner jag icke anledning till annan erinran, än att posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45 synes kunna tills vidare begränsas till 300 kronor.

I enlighet härmed torde anstaltens omkostnader för nästa budgetår böra beräknas på följande sätt:

|                                                                  |        |        |
|------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 300    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 200    |
| 3. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....                            | »      | 6 150  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 29 550 |
| Summa kronor                                                     |        | 36 200 |

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förlagsanslag* av ..... kronor 36 200

[134.] 26. **Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa, *förslagsanslag*.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 1 700 000 | 1 822 993     |
| 1944/45 .....                    | 1 800 000 | 1 825 750     |
| 1945/46 .....                    | 1 900 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1 900 000 | —             |

[Kungörelse den 19 maj 1933 (nr 236), ändrad genom kungörelse nr 268/1942.]

Statsbidrag till anstalt för vård av obildbara sinnesslöa utgår halvårsvis i efterskott och utgör högst 225 kronor för envar av det antal patienter, som i medeltal för dag under det gångna halvåret vårdats på anstalten.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår samt därvid föreslagit en höjning av statsbidraget till 400 kronor för vårdad och halvår.

Styrelsen erinrar om att statsbidraget till övriga grupper av sinnesslöa samt till fallandesjuka från och med den 1 juli 1945 höjts betydligt, i det att

dels statsbidrag införts till avlöning åt föreståndare och vissa lärare vid statsunderstödda skolor samt med dem samorganiserade arbetshem för bildbara sinnesslöa och epileptiker, dels ock statsbidragen höjts till driftkostnaderna vid anstalter för bildbara sinnesslöa och vid epileptikerhem till omkring det dubbla eller högst 400 kronor för det antal bildbara sinnesslöa och högst 450 kronor för det antal fallandesjuka, som i medeltal för dag under halvåret vårdats på anstalten. Det syntes enligt styrelsens mening rimligt att staten, tills den kunnat helt övertaga vården av de obildbara sinnesslöa, vilket syntes komma att kräva minst 10 år, ekonomiskt bidrage till vården av detta klientel i större utsträckning än hittills. Enär en och samma individ på grund av det breda gränsområde, som funnes mellan bildbara och obildbara sinnesslöa, under olika perioder av sitt liv kunde komma att betecknas än såsom högtstående obildbar än såsom lågtstående bildbar sinnesslö och med hänsyn till att ett icke ringa antal anstalter bestode av avdelningar för såväl bildbara som obildbara sinnesslöa, syntes det vara lämpligt, att statsbidraget för obildbara sinnesslöa fastställdes till samma belopp som för bildbara sinnesslöa eller 400 kronor för vårdad och halvår.

Anslagsbehovet för nästa budgetår har medicinalstyrelsen ansett böra, vid bifall till styrelsens förslag om ändrade statsbidragsgrunder samt med beaktande av att ett femtiotal nya vårdplatser tillkommit, beräknas till 3 350 000 kronor.

Över medicinalstyrelsens förslag ha yttranden avgivits av statskontoret, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

*Statskontoret* har anfört, att, även om givetvis skäl kunde anföras för att statsbidragen skulle utgå efter enahanda grunder oberoende av de vårdades karaktär av obildbara eller bildbara sinnesslöa, ämbetsverket dock måste ifrågasätta, om de statsfinansiella förhållandena kunde tillråda en så kostnadskrävande utvidgning, som det här gällde, av statens ekonomiska medverkan i fråga om sinnesslövårdens upprätthållande.

Enligt *svenska landstingsförbundets* mening talade starka skäl för att staten, så länge den icke övertagit vården av de obildbara sinnesslöa, genom ökning av sina bidrag till deras vård åtminstone påtoge sig huvudparten av de med vården förenade kostnaderna. Skäligt syntes därvid vara, att, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, statsbidraget ökades till minst samma belopp, som gällde ifråga om de bildbara sinnesslöa.

*Svenska stadsförbundet* tillstyrker den föreslagna bidragsökningen såsom en övergångsåtgärd i avvaktan på att staten fullständigt övertager vården av de obildbara sinnesslöa.

Det av medicinalstyrelsen nu framlagda förslaget om höjning av statsbidraget till anstalterna för vård av obildbara sinnesslöa kräver enligt min mening ytterligare överväganden. Beaktas må, att frågan kan komma i ett i viss mån ändrat läge genom en förbättring av den allmänna folkpensioneringen; förslag härom torde komma att föreläggas årets riksdag. På grund härav finner jag mig icke böra förorda, att medicinalstyrelsens förevarande förslag

Departements-  
chefen.

nu upptages till slutlig prövning. Vid sådant förhållande torde statsbidraget för nästa budgetår böra utgå enligt nu gällande grunder samt förevarande anslag upptagas med ett oförändrat belopp av 1 900 000 kronor.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 900 000

[135.] 27. **Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 30 juni 1944 (nr 535).]

Statsbidrag utgår allenast till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. För uppförande eller inrättande av externatskola utgår bidrag endast i de fall, där undervisning av sinnesslöa prövas utan olägenhet kunna förläggas till dylik skola.

Statsbidrag utgår med högst 4 000 kronor för varje elevplats; dock må bidraget icke överstiga tre fjärdedelar av den verkliga kostnaden för erforderliga byggnads- och ändringsarbeten jämte, vid inköp av byggnad, tre fjärdedelar av köpesumman.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Till detta anslag har vidare överförs vid utgången av budgetåret 1944/45 förefintlig behållning, 200 000 kronor, å det för nämnda budgetår anvisade reservationsanslaget till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa. Det vid ingången av löpande budgetår disponibla beloppet utgjorde alltså 300 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *skolöverstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår. Styrelsen har därvid upplyst, att ansökningar inneläge om statsbidrag till fyra byggnadsföretag av nu ifrågavarande slag, för vilka det erforderliga statsbidraget kunde beräknas till sammanlagt 998 000 kronor. Det vore enligt styrelsens mening troligt, att flera statsbidragsansökningar skulle inkomma under den närmaste tiden, men då statsbidraget utbetalades först efter byggnadernas färdigställande, vore det sannolikt, att statsbidrag till byggnadsföretag, till vilka sådant bidrag ännu ej sökts, ej komme att erfordras förrän efter utgången av nästa budgetår. Det för budgetåret 1946/47 erforderliga anslaget syntes alltså, om under anslaget tillgängliga medel frändroges, kunna beräknas till (998 000 — 300 000) 698 000 kronor.

**Departements-**  
**chefen.** Mot skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet annat att erinra än att anslaget torde böra avrundas till 700 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 700 000

[136.] 28. **Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

I särskilda skrivelser den 31 augusti 1945 ha *medicinalstyrelsen* och *skolöverstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till förevarande ändamål för nästa budgetår. Ämbetsverken ha däri beräknat anslagsbehovet till sammanlagt 3 835 000 kronor, varvid de utgått från nu gällande bidragsgrunder.

Sedan riksdagen i skrivelse den 21 juni 1945, nr 433, anhållit om förslag till ändrade grunder från och med den 1 juli 1946 för statsbidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa samt för fallandesjuka, uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 29 juni 1945 åt 1941 års lärarlönesakkunniga att verkställa utredning och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de ändrade bestämmelser, som erfordrades, därest staten från och med budgetåret 1946/47 komme att övertaga hela kostnaden för avlönande av de föreståndare och lärare, som avsåges i gällande avlöningsreglemente för de statsunderstödda skolorna för bildbara sinnesslöa m. fl. Enligt vad jag inhämtat är de sakkunnigas förslag i ämnet att vänta inom den närmaste tiden. I avbidan härpå torde förevarande anslag tills vidare allenast böra upptagas med ett preliminärt beräknat belopp av förslagsvis 3 800 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa*, för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av..... kronor 3 800 000

[137.] 29. **Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag  | Nettoutgifter |
|---------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                   | 364 000 | 377 566       |
| 1945/46 .....                   | 378 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> )..... | 381 500 | —             |

Kungl. Maj:t har den 29 juni 1945 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för statens anstalt för fallandesjuka, vilken finnes intagen i statsliggaren för löpande budgetår å s. 293.

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* ..... kronor 190 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... » 2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, *förslagsvis* ..... » 142 000
4. Rörligt tillägg, *förslagsvis* ..... » 43 600

Summa förslagsanslag kronor 378 000

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid föreslagit, att anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän samt arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, måtte upptagas med oförändrade belopp, 190 000 respektive 2 400 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen till en början föreslagit inrättande av ytterligare en ekonomibiträdestjänst i lönegraden Eo 4 samt till stöd härför anfört följande:

Vid förhandlingar mellan medicinalstyrelsen och statens sjukhuspersonals förbund har förbundet framfört förslag om inrättande av en ekonomibiträdesbefattning i lönegraden A 5, avsedd för trädgården. I anstaltens personalförteckning upptagna befattningar, vilka avses för trädgården, utgöra för närvarande en trädgårdsmästare och en ekonomibiträdesbefattning. I yttrande över förbundets framställning har anstaltsdirektionen anfört, att redan innan staten övertagit anstalten förutom trädgårdsmästaren två arbetare varit helårsanställda i trädgården. Hela tiden därefter hade utöver de i stat upptagna befattningarna minst en tim- eller månadsavlönad arbetare varit anställd. Erfarenheten hade också visat, att trädgårdens rationella skötsel krävde minst detta antal befattningar. Direktionen hade sålunda intet att erinra mot inrättandet av en ny ekonomibiträdesbefattning, avsedd för trädgården. Medicinalstyrelsen får även vitsorda behovet av ifrågavarande befattning. Styrelsen kan däremot ej tillstyrka, att densamma upptages såsom förste ekonomibiträde i lönegraden A 5, vilket föreslagits av personalorganisationen, utan synes befattningen lämpligen böra upptagas såsom ekonomibiträde i lönegraden Eo 4.

Styrelsen har vidare föreslagit inrättande av en befattning som ekonomist i lönegraden Ek 3 (biträde i vävsal). Styrelsen upplyser, att vid anstalten tidigare funnits en befattning som väverska i lönegraden Ex 3. Denna befattning hade emellertid indragits från och med budgetåret 1944/45 och avlöningen till ifrågavarande väverska bestredes från och med nämnda budgetår i stället av de medel, som anvisats för avlönande av extra arbetskraft. Anstaltens direktion hade nu framhållit, att behovet av ifrågavarande arbetskraft vore varaktigt och att det därför vore mindre lyckligt, att densamma avlönades på samma sätt som tillfällig arbetskraft. De nuvarande anställningsförhållandena gjorde det dessutom mycket svårt att någon längre tid få behålla en välutbildad arbetskraft. Genom inrättande av den föreslagna ekonomistbefattningen skulle det belopp som styrelsen ägde disponera för avlönande av extra arbetskraft — för innevarande budgetår bestämt till högst 5 000 kronor — kunna minskas med 2 000 kronor.

Slutligen har styrelsen hemställt, att medel måtte anvisas för anställande av en extra lärarinna. Styrelsen anför härom följande:

Antalet lärarinnor vid anstalten är för närvarande 6 och antalet barn, som bör deltaga i teoretisk undervisning, 77. Elevernars olika psykiska utveckling och deras av sjukdomen betingade psykiska särdrag gör att undervisningen för att bli effektiv i hög grad måste individualiseras. Antalet barn i varje klass bör därför lämpligen icke överstiga 10 à 12. Det ringa antalet lärarinnor har därför medfört att undervisning senaste läsåret icke

kunnat meddelas de yngsta eleverna. Då elevantalet emellertid växlar från år till år, kan lärarinnefrågan icke lämpligen lösas genom permanent anställande av ytterligare en ordinarie lärarinna. Direktionen för anstalten har hemställt om att medel måtte beviljas för att medicinalstyrelsen, när så prövas erforderligt, måtte kunna medgiva anställandet av en extra lärarinna. Medicinalstyrelsen ansluter sig till detta förslag till frågans lösning och får därför hemställa, att ett belopp av 3 000 kronor måtte beräknas för ändamålet under det belopp, som är avsett för avlönande av extra arbetskraft.

|| Kostnadsökningen för de föreslagna förändringarna beträffande anstaltens personal beräknar styrelsen till 5 200 kronor. Styrelsen föreslår, att posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjes med nämnda belopp och alltså upptages till (142 000 + 5 200) 147 200 kronor, varav ett belopp av högst (5 000 — 2 000 + 3 000) 6 000 kronor borde avses för avlönande av extra arbetskraft.

Anslagsposten till rörligt tillägg har styrelsen slutligen föreslagit höjd med 300 kronor till 43 900 kronor.

Anslaget i sin helhet har alltså av styrelsen beräknats till (190 000 + 2 400 + 147 200 + 43 900) 383 500 kronor.

Innan jag ingår på en beräkning av de olika anslagsposterna får jag erinra om att jag i det föregående i samband med äskande av anslag för nästa budgetår till avlöningar vid statens sinnessjukhus föreslagit, dels att samtliga ekonomibiträden i lönegraden Eo 4 vid sinnessjukhusen skulle uppflyttas till lönegraden Eo 5, dels ock att i samband härmed tjänstebenämningen för sinnessjukhusens förste ekonomibiträden i lönegraderna A 5 och Eo 5 skulle ändras till ekonomibiträden. Vid bifall härtill torde motsvarande lönegradsuppflyttning respektive ändring av tjänstebenämningen bära vidtagas beträffande de extra ordinarie ekonomibiträdena respektive de ordinarie och extra ordinarie förste ekonomibiträdena vid nu ifrågavarande anstalt.

Departements-  
chefen.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag i likhet med medicinalstyrelsen anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till oförändrade belopp, 190 000 respektive 2 400 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal tillstyrker jag, att från och med nästa budgetår vid anstalten inrättas ytterligare en ekonomibiträdestjänst, vilken i enlighet med vad jag nyss anfört bör placeras i lönegraden Eo 5, samt en befattning som ekonomist i lönegraden Ek 3. Däremot synes med prövning av frågan om anvisande av medel för förstärkning av lärarkrafterna vid anstalten tills vidare kunna anstå. Med dessa utgångspunkter och med beaktande av den ökning av medelsbehovet, som föranledes av uppflyttningen av fyra ekonomibiträden från lönegraden Eo 4 till lönegraden Eo 5, beräknar jag förevarande anslagspost till 145 000 kronor, varav 3 000 kronor torde bära avses för avlönande av extra arbetskraft.

Till rörligt tillägg torde bära avses 44 100 kronor.

I enlighet härmed skulle anslaget i sin helhet uppgå till (190 000 + 2 400 + 145 000 + 44 100) 381 500 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* besluta, att i gällande personalförteckning för statens anstalt för fallandesjuka två befattningar såsom förste ekonomibiträden i lönegraden A 5 skola uppföras under den ändrade benämningen ekonomibiträden;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

**Avlöningsstat.**

|                                                                            |                |
|----------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....          | kronor 190 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t .....      | » 2 400        |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..... | » 145 000      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                               | » 44 100       |

Summa förslagsanslag kronor 381 500;

*dels* ock till Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 381 500

[138.] 30. **Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslog  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44.....                     | 207 400 | 240 814       |
| 1944/45.....                     | 216 900 | 227 419       |
| 1945/46.....                     | 223 500 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 228 000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt omkostnadsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas under budgetåret 1945/46. Staten upptager följande huvudposter:

|                                                                  |              |
|------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 1 400 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | » 600        |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | » 69 500     |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | » 152 000    |
| Summa kronor 223 500                                             |              |

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 295.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid föreslagit, att posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45, 1 793 respektive 2 258 kronor, måtte höjas till 1 800 respektive 1 200 kronor.

I fråga om posten till expenser har styrelsen upptagit delposten till bränsle, lyse och vatten m. m. till oförändrat belopp, 66 000 kronor. Beträffande delposten till övriga expenser framhåller styrelsen, att belastningen under vart och ett av de två sistförflutna budgetåren uppgått till cirka 3 800 kronor, varav omkring 2 500 kronor avsett fasta utgifter för telefon och telegram. Styrelsen föreslår, att delposten höjes med 300 kronor till 3 800 kronor. I enlighet härmed har styrelsen upptagit posten till expenser med  $(66\,000 + 3\,800)$  69 800 kronor.

Vad angår posten till övriga utgifter har styrelsen föreslagit höjning av delposterna till inköp och underhåll av inventarier, till linne samt gång- och sängkläder samt till patienternas sysselsättning och förströelse. Styrelsen anför härom i huvudsak följande:

Utgifterna å delposten till *inköp och underhåll av inventarier* hade under budgetåret 1944/45 uppgått till i runt tal 1 900 kronor eller ungefär samma belopp som under budgetåret 1943/44. Anstaltsledningen hade framhållit, att det trots iakttagande av den största sparsamhet visat sig synnerligen svårt att ens med detta belopp sörja för underhållet och de nödvändigaste inköpen såsom av porslin och dylikt. Med hänsyn härtill och till den erfarenhet, som numera vunnits rörande utgifterna under posten, föresloge styrelsen, att posten höjdes med 500 kronor till 1 900 kronor.

Belastningen å delposten till *linne samt gång- och sängkläder* hade under budgetåret 1944/45 utgjort cirka 12 000 kronor. Från anstalts sida hade framhållits, att man med hänsyn till att persedlar av sämre kvalitet i allt större utsträckning måst tagas i bruk borde räkna med att behovet av nyanskaffning under kommande budgetår komme att stiga. Den återhållsamhet, som under krisåren iakttagits i fråga om anskaffningen, förväntades även medföra en ökning av inköpen för detta ändamål. Med hänsyn härtill syntes det motiverat, att posten uppskrevs med 1 200 kronor till 11 200 kronor.

Å delposten till *patienternas sysselsättning och förströelse* hade utgifterna under budgetåret 1944/45 uppgått till inemot 4 700 kronor. För innevarande budgetår hade för ändamålet anvisats ett belopp av 3 700 kronor. Från anstalts sida hade framhållits att sistnämnda belopp vore alltför lågt, varvid anförts bland annat, att 2 500 kronor beräknades komma att utbetalas i form av flitpenningar till arbetande patienter, att, då anstalts klientel vore synnerligen beroende av denna uppmuntran, någon nedskärning av flitpenningarna ej kunde komma i fråga samt att de övriga utgifter, vilka skulle gäldas från delposten, borde beräknas till 2 200 kronor, varav 400 kronor till arbetsmaterialier för patienternas sysselsättning, 300 kronor till skolmaterialier, 900 kronor till förströelse, extra förplägnad på högtidsdagar m. m. och 600 kronor för prenumeration å tidningar, inköp av böcker m. m. Medicinalstyrelsen, som icke funnit skäl till erinran mot anstalts beräkning av utgifterna i annan mån än att styrelsen, med hänsyn till bland annat nödvändigheten av att ytterligare en skolklass inrättades vid anstalten, funne det beräknade beloppet otillräckligt, föresloge, att delposten höjdes med ytterligare 500 kronor och alltså upptoges med  $(2\,500 + 2\,200 + 500)$  5 200 kronor, innebärande en höjning i förhållande till medelsanvisningen för löpande budgetår med 1 500 kronor.

Då övriga delposter upptagits med oförändrade belopp, har alltså styrelsen beräknat posten till övriga utgifter till  $(152\,000 + 500 + 1\,200 + 1\,500)$  155 200 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle alltså enligt styrelsens beräkningar uppgå till  $(1\ 800 + 1\ 200 + 69\ 800 + 155\ 200)$  228 000 kronor.

Härefter har medicinalstyrelsen i promemoria den 6 november 1945 framlagt förslag om höjning av den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till utspisning. Styrelsen har därvid framhållit, att vad styrelsen i promemoria den 30 oktober 1945 anfört angående medelsbehovet för nästa budgetår för utspisning vid statens sinnessjukhus även gällde för nu ifrågavarande anstalt. En förbättring av patientkosten vid anstalten med tillämpning av samma beräkningsgrund som beträffande sinnessjukhusen skulle medföra en årlig kostnadsökning å utspisningsposten med omkring 31 000 kronor. För att under nästa budgetår kunna vidtaga motsvarande förbättringar av kosten vid anstalten, som styrelsen föreslagit i fråga om sinnessjukhusen, ville styrelsen föreslå, att posten upptoges med ett belopp, som med 20 000 kronor överstege belastningen å delposten för budgetåret 1944/45, omkring 106 000 kronor, eller alltså 126 000 kronor, innebärande en höjning med 10 000 kronor i förhållande till medelsanvisningen för löpande budgetår.

Vid bifall till styrelsens sålunda framlagda förslag skulle anslagsposten till övriga utgifter komma att uppgå till 165 200 kronor och anslaget i sin helhet till 238 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar har jag intet att erinra. Jag uppskattar alltså i likhet med styrelsen dessa poster till 1 800 respektive 1 200 kronor, innebärande höjningar i jämförelse med innevarande budgetår med 400 respektive 600 kronor.

Ej heller den föreliggande beräkningen av posten till expenser föranleder någon erinran från min sida. För bränsle, lyse och vatten m. m. beräknar jag alltså ett oförändrat belopp av 66 000 kronor, medan delposten till övriga expenser torde höjas med 300 kronor till 3 800 kronor. Posten till expenser skulle alltså upptagas till  $(66\ 000 + 3\ 800)$  69 800 kronor.

Vad beträffar posten till övriga utgifter tillstyrker jag de föreslagna höjningarna av delposterna till inköp och underhåll av inventarier, till linne samt gång- och sängkläder och till patienternas sysselsättning och förströelse med respektive 500, 1 200 och 1 500 till respektive 1 900, 11 200 och 5 200 kronor. Under hänvisning till vad jag anfört i samband med beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår för utspisning vid statens sinnessjukhus anser jag däremot, att delposten till utspisning bör kunna tills vidare upptagas med samma belopp som under innevarande budgetår eller 116 000 kronor. Med jämväl återstående delposter upptagna till oförändrade belopp kan alltså posten till övriga utgifter beräknas till sammanlagt  $(152\ 000 + 500 + 1\ 200 + 1\ 500)$  155 200 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anstaltens omkostnadsstat för nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

|                                                                  |        |         |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 1 800   |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 1 200   |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 69 800  |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 155 200 |
| Summa kronor                                                     |        | 228 000 |

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av kronor 228 000*

[139.] 31. **Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m., förslagsanslag.** Under denna rubrik har från och med innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 7 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för resor för behövande elever vid statens anstalt för fallandesjuka vid början respektive slutet av sommar- och juledighet från anstalten till hemorten eller annan lämplig plats för vistelse under ledigheten och åter till anstalten ävensom för åtföljande vårdares resor. De närmare bestämmelserna rörande anslagets användande återfinnas i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 18 maj 1945, punkt 105 (statsliggaren s. 295).

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att anslaget i avbidan på erfarenhet rörande medelsbehovet måtte för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp, 7 000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av*..... kronor 7 000

[140.] 32. **Bidrag till epileptikeranstalter, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 570 000 kronor.

Av enahanda skäl, som anförts under punkten 136, torde jämväl förevarande anslag böra allenast preliminärt beräknas. Anslaget torde därvid böra upptagas med förslagsvis 550 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till epileptikeranstalter för budgetåret 1946/47 beräkna ett förslagsanslag av*..... kronor 550 000

[141.] 33. **Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 90 000 | 90 076        |
| 1944/45 .....                    | 85 000 | 90 974        |
| 1945/46 .....                    | 85 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 90 000 | —             |

[Kungörelse den 4 juni 1937 (nr 303), ändrad genom kungörelse nr 270/1942.]

Statsbidrag utgår till av landsting, stad som ej deltagar i landsting, barnavårdsförbund, förening eller stiftelse drivna anstalter av ifrågavarande slag med 2 kronor för dag och elev, dock att statsbidraget icke må överstiga hälften av den verkliga driftkostnaden under året. Statsbidrag utgår icke för elev, som vid intagningen överskridit 17 år, ej heller för intagen över 21 år.

För närvarande finnas fyra hem av denna typ, inrymmande sammanlagt omkring 120 elevplatser.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen*, med utgångspunkt från belastningen å anslaget under sistlidna budgetår, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett till 90 000 kronor förhöjt belopp.

[Departements-  
chefen.

Mot medicinalstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 90 000

### *Övriga egentliga sjukvårdsanstalter.*

[142.] 34. **Vissa bidrag till lasarett m. m.** Från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 15 800 kronor, bestridas, i enlighet med [särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut, statsbidrag till vissa lasarett och andra anstalter med ett sammanlagt belopp av 15 773 kronor 56 öre. Beträffande anslagets närmare fördelning tillåter jag mig hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 296.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästa budgetår.

[Departements-  
chefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 15 800

[143.] 35. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m., reservationsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor. Vidare har för samma budgetår till bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. anvisats ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 22 oktober 1945 har *medicinalstyrelsen* beräknat medelsbehovet under nämnda båda anslag för nästa budgetår till 450 000 respektive 500 000 kronor, varvid styrelsen utgått från nu gällande bidragsgrunder, vilka innebära, bland annat, att bidrag må utgå för högst två vårdplatser på varje tal av 10 000 av vederbörande sjukvårdsområdes invånare.

Härefter har medicinalstyrelsen i skrivelse den 29 november 1945 framlagt förslag om sådan ändring av gällande bidragsgrunder, att såväl byggnads- som driftbidrag i princip skulle utgå för högst en vårdplats på varje tal av 2 500 av sjukvårdsområdets invånare. I avbidan på ställningstagande till styrelsens ifrågavarande förslag, som för närvarande är föremål för remissbehandling, torde förevarande båda anslag i riksstatsförslaget böra allenast preliminärt beräknas och därvid upptagas med oförändrade belopp, 300 000 respektive 400 000 kronor.

Beträffande anslaget till bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. gör jag hemställan under nästföljande anslagspunkt.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *reservationsanslag* av..... kronor 300 000

[144.] 36. **Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m., förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under nästföregående anslagspunkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 400 000

[145.] 37. **Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 27 juni 1914 (nr 292) angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m., ändrad genom kungörelser nr 385/1921, 304/1928 och 207/1937.]

Enligt nämnda kungörelser, som närmast avse *lungtuberkulosanstalter*, utgår statsbidrag med högst hälften av den verkliga byggnadskostnaden, dock högst 2 000 kronor per vårdplats. Bidrag får uppbäras först sedan anstalten

blivit färdig och efter avsyning godkänts av medicinalstyrelsen. I vissa fall har emellertid medgivits avvikelser från de sålunda fastställda grunderna.

Jämlikt de grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården, som godkändes av 1936 års riksdag (proposition nr 206, riksdagens skrivelse nr 267), förutsattes staten skola alltjämt, i mån av behov, lämna byggnadsbidrag jämväl till kustsanatorierna och därmed jämställda anstalter för vård av *kirurgisk tuberkulos*. Några allmänna bestämmelser rörande statsbidrag till dessa anstalter ha dock icke fastställts, utan vederbörande huvudman har att för varje fall göra den framställning om bidrag, som omständigheterna påkalla.

För innevarande budgetår har för här ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 22 oktober 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för nästa budgetår. Styrelsen har härvid upplyst, att — sedan beviljade men ännu ej utbetalade bidrag frånräknats — ett belopp av 500 704 kronor kunde beräknas återstå å anslaget. Styrelsen har vidare räknat med att på grund av särskilda till Kungl. Maj:t överlämnade framställningar bidrag komme att intill utgången av nästa budgetår beviljas för följande ändamål, nämligen *dels* till uppförande av portvaktsbyggnad m. m. vid Apelvikens kustsanatorium med 96 200 kronor, *dels* till bestridande av ytterligare kostnader för uppförande av en byggnad för operationslokaler och personalbostäder vid samma sanatorium med 85 000 kronor, *dels* till utvidgning av vattenreningsanläggningen vid Styrös kustsanatorium med 28 000 kronor, *dels* till täckande av merkostnader för vissa byggnadsarbeten m. m. vid Solhems sjukhus i Borås med 21 481 kronor, *dels* till uppförande av barnavdelning och personalbostäder vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra med 559 000 kronor, *dels* ock till anordnande av nya vårdplatser för lungtuberkulösa med 834 214 kronor. Enligt till styrelsen inkomna uppgifter från landstingens förvaltningsutskott och städer utanför landsting kunde härjämte framställningar om statsbidrag med tillhopa 308 000 kronor väntas före utgången av budgetåret 1946/47.

Enligt styrelsens beräkningar skulle medelsbehovet för ifrågavarande ändamål alltså utgöra (96 200 + 85 000 + 28 000 + 21 481 + 559 000 + 834 214 + 308 000 — 500 704) 1 431 191 kronor eller avrundat uppåt 1 435 000 kronor. Styrelsen har i enlighet härmed hemställt om anvisande av sistnämnda belopp för nästa budgetår.

Då statsbidrag till byggnadsarbeten vid anstalter för vård av kirurgisk tuberkulos ej utgår enligt några generellt fastställda grunder utan först efter prövning av riksdagen i varje särskilt fall, torde jag — efter erinran om att Kungl. Maj:t genom beslut den 15 november 1945 funnit framställningen om statsbidrag med 96 200 kronor till uppförande av portvaktsbyggnad m. m. vid Apelvikens kustsanatorium ej föranleda någon åtgärd — få redogöra för övriga nyss berörda framställningar om statsbidrag till byggnadsarbeten vid ifrågavarande anstalter.

Vad först angår frågan om ytterligare bidrag till *föreningen kustsanatoriet Apelviken* för uppförande av en byggnad för operationslokaler och personalbostäder vid sanatoriet vill jag, innan jag ingår på innehållet i föreliggande framställning i ämnet, erinra om följande.

I anledning av förslag av Kungl. Maj:t i 1943 års statsverksproposition (V. punkt 122) medgav riksdagen, dels att av ett å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisat reservationsanslag (B) till Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter ett belopp av 304 000 kronor, vilket avsetts för uppförande av ett bostadshus för sjuk-sköterskor vid kustsanatoriet Apelviken, finge i stället disponeras för uppförande av en byggnad för operationslokaler och personalbostäder vid nämnda sanatorium, dels ock att för samma ändamål av reservationsanslaget till Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter finge disponeras ett belopp av ytterligare 114 000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 281/1944 (bil. 2, punkt 11) beräknade riksdagen sedermera för ifrågavarande byggnad ett belopp av 418 000 kronor under det å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget å 1 000 000 kronor till Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.

Genom beslut den 23 mars 1945 beviljade Kungl. Maj:t, med anlitande av sistnämnda anslag, föreningen för uppförande av ifrågavarande byggnad för operationslokaler och personalbostäder samt för byggnadens förseende med inventarier statsbidrag med de efter vederbörligen granskade räkningar funna verkliga kostnaderna härför, dock med högst 418 000 kronor.

Med skrivelse den 24 maj 1945 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *styrelsen för föreningen* gjord framställning om ytterligare statsbidrag med 60 000 kronor för uppförandet av berörda byggnad. Styrelsen upplyser, att kostnaderna för byggnadsföretaget enligt avgivna anbud komme att uppgå till 474 380 kronor, vilket belopp med 56 380 kronor överstege det beviljade statsbidraget. Kostnadsökningen berodde till någon del på stegring i materialpris och arbetslöner men sammanhängande väsentligen därmed, att det visat sig erforderligt att, utöver vad som förutsatts i tidigare förslag rörande byggnadsföretaget, anordna en hiss samt en förbindelsegång mellan nybyggnaden och en äldre paviljong. Då inträffad prisstegring kunde komma att medföra ytterligare ökning av vissa kostnader syntes det ytterligare medelsbehovet böra beräknas till 60 000 kronor. Styrelsen framhåller slutligen, att föreningen saknade medel till täckande av nu ifrågavarande kostnadsökning.

*Byggnadsstyrelsen* har i yttrande till medicinalstyrelsen framhållit, bland annat, att, då en kostnadsberäkning från år 1941 låge till grund för 1945 års beslut om statsbidrag, den nu till 474 380 kronor beräknade kostnaden finge anses väl låg med hänsyn till sedan år 1941 inträffade prisstegringar på material och arbete och detta desto mer som kostnaderna för ytterligare en hiss samt en förbindelsegång tillkommit. Styrelsen anser med anledning härav kostnadsökningen böra beräknas till 85 000 kronor i stället för det i föreningens framställning upptagna beloppet av 60 000 kronor.

*Medicinalstyrelsen* har på de skäl byggnadsstyrelsen anfört och under åberopande av sanatoriets svaga ekonomi tillstyrkt, att föreningen beviljas ett ytterligare statsbidrag av högst 85 000 kronor.

Vidare har medicinalstyrelsen med utlåtande den 8 februari 1945 överlämnat en framställning av *direktionen för Styrso kustsanatorium* om statsbidrag med 28 000 kronor för tillbyggnad och förbättring av sanatoriets vattenreningsanläggning. Till stöd för sin framställning har direktionen anfört i huvudsak följande:

Sanatoriets vattenförsörjningsfråga hade sedan ett tiotal år stått på dagordningen och med åren blivit alltmer aktuell. Den nuvarande vattenreningsanläggningen, som anlagts år 1930, omfattade två sandfilter och en renvattenbehållare. Filterna mottoge råvattnet från en mindre dammsjö med uteslutande ytvatten. Filteranläggningen hade redan från början visat sig för liten för sanatoriets behov, vilket i än högre grad blivit fallet efter sanatoriets om- och tillbyggnad år 1933 och tillkomsten av en större personalbyggnad år 1937. Med nuvarande stora vattenförbrukning kunde filterna icke genomsläppa erforderlig mängd råvatten, trots att filterbäddarna rengjordes minst en gång var fjortonde dag. Vid dessa rengöringar och vid de ofta förekommande tömningarna av renvattenbehållaren måste råvattnet släppas förbi filterna och sålunda användas ofiltrerat. Såväl människor som djur hade fritt tillträde till vattentäktens nederbördsområde, varför ständig risk för vattnets förorening föreläge. Växtligheten i dammen hade ökat under åren, varmed följt slambildning och färgning av vattnet. Detta vore dessutom, särskilt sommartid, tämligen illaluktande och osmakligt. På grund av dessa förhållanden kunde vattnet tidvis icke användas vare sig som dryck eller för matlagning, varför vatten för dessa ändamål då finge hämtas från brunnar i sanatoriets omgivning, vilket vållade personalen extra arbete. Även för tvätt hade vattnet genom sin färghalt tidvis visat sig mindre lämpligt.

Vid direktionens framställning finnes fogat ett av byråchefen vid Göteborgs vattenverk, civilingenjören M. Rybäck utarbetat förslag, innefattande två olika alternativ till lösning av sanatoriets vattenfråga. Det ena alternativet innebär en utbyggnad av det nuvarande systemet med långsamfiltrering av vattnet och har kostnadsberäknats till 28 000 kronor. Enligt det andra alternativet åter skulle en omläggning äga rum till kemisk rening av vattnet. Kostnaderna för detta alternativ ha uppskattats till 22 000 kronor. Direktionen framhåller, att en anläggning enligt det senare alternativet visserligen vore billigare i uppförande men ställde sig dyrare i drift och fordrade mer arbete för skötsel och tillsyn. Direktionen ansåge sig därför icke kunna tillstyrka detta förslag utan ville i stället i likhet med Rybäck förordna en utvidgning av den nuvarande anläggningen med långsamfiltrering. Direktionen framhåller slutligen, att sanatoriets vattenreningsfråga vore av största vikt, varför den föreslagna utvidgningen av filteranläggningen snarast borde komma till utförande.

*Byggnadsstyrelsen* har i ett till medicinalstyrelsen avgivet yttrande förklarat sig icke ha något att erinra mot förslaget ur teknisk synpunkt. De angivna reningsmetoderna vore enligt styrelsens mening båda användbara. En anläggning enligt metoden med långsamfilter krävde emellertid betydligt

mindre påpassning men medförde å andra sidan högre byggnadskostnader än en kemisk reningsanläggning. Med hänsyn till att drift och skötsel av anläggningen ställde sig mindre kostsam vid användning av långsamfilter än vid kemiskt reningsförfarande ansåge dock styrelsen den förra metoden böra förordas till utförande.

*Medicinalstyrelsen* har vitsordat, att den nuvarande vattenreningsanläggningen vid sanatoriet icke uppfyllde de krav, som måste ställas på en dylik. Styrelsen ville därför för sin del tillstyrka en tillbyggnad och förbättring av anläggningen enligt metoden med långsamfiltrering.

Vad härefter beträffar frågan om bidrag till *stiftelsen Solhem i Borås* till täckande av uppkomna merkostnader för vissa byggnadsarbeten m. m. vid stiftelsens sjukhus vill jag till en början bringa i erinran, att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts i 1944 års statsverksproposition (V. punkt 128) framlagda förslag medgivit, att statsbidrag med tillhopa högst 72 400 kronor finge beviljas stiftelsen för utvidgning av sysslomanskontoret och bandageverkstaden m. m. samt för uppförande och inredning av personalmatsal.

Genom beslut den 16 februari 1945 beviljade Kungl. Maj:t stiftelsen för utvidgning av sysslomanskontoret och bandageverkstaden, för inköp av maskiner och vissa andra inventarier till nämnda lokaler, för anordnande och utrustning av smedja samt målar- och smidesverkstad m. m. ävensom för uppförande och utrustning av en byggnad, inrymmande matsal för personalen, statsbidrag med de efter vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga kostnaderna härför, dock högst med ett belopp av 72 400 kronor.

I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 24 maj 1945 överlämnad framställning har *stiftelsens styrelse* hemställt om ytterligare statsbidrag för ifrågavarande byggnadsarbeten m. m. Styrelsen har till stöd för sin hemställan framhållit, att det beviljade bidraget å 72 400 kronor till följd av inträffade prisstegringar komme att bli otillräckligt för arbetenas utförande i enlighet med tidigare ingiven och godkänd plan. Enligt angivna anbud komme nämligen kostnaderna att med 27 794 kronor överstiga det beviljade bidraget. En genom styrelsens försorg verkställd undersökning rörande möjligheterna att åstadkomma en minskning av kostnaderna utvisade visserligen, att en besparing å 6 028 kronor vore möjlig beträffande nybyggnaden för personalmatsal. Enligt styrelsens mening skulle emellertid ett genomförande av detta besparingsprogram avsevärt försämra byggnaden och göra den mindre lämpad för sitt ändamål, varför styrelsen icke ansåge sig kunna förorda några inskränkningar i byggnadsplanerna. Under åberopande av det anförda har styrelsen hemställt om ett ytterligare statsbidrag med 27 794 kronor för nu ifrågavarande arbeten.

*Byggnadsstyrelsen* har i yttrande till medicinalstyrelsen framhållit, att de nu beräknade kostnaderna för inventarier till personalmatsalen och till sysslomanskontoret — ifrågavarande kostnader ha av stiftelsens styrelse i dess föreliggande framställning upptagits till ungefär dubbla de belopp, som tidigare beräknats för ändamålet — uppvisade så stora ökningar i förhållande

till tidigare priser, att styrelsen icke ansåge sig kunna lämna desamma utan anmärkning. Emot kostnadsökningarna i övrigt, av stiftelsens styrelse beräknade till 19 777 kronor för byggnadsarbetena och 1 504 kronor för inventarier till bandageverkstaden, har byggnadsstyrelsen däremot intet haft att erinra. I enlighet härmed har byggnadsstyrelsen funnit sig endast kunna tillstyrka ett tilläggsanslag av (19 777 + 1 504) 21 481 kronor.

*Medicinalstyrelsen* har i likhet med byggnadsstyrelsen ansett sig endast i så måtto kunna tillstyrka den gjorda framställningen, att ett ytterligare bidrag av 21 481 kronor borde beviljas stiftelsen.

Slutligen har *direktionen för Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra* i skrivelse den 16 juli 1945 hemställt om statsbidrag med tillhopa 559 000 kronor till vissa byggnadsarbeten vid sanatoriet. Av nämnda belopp avses 450 000 kronor för uppförande av nybyggnad för barnavdelning m. m., 69 000 kronor för uppförande av bostadshus åt förste underläkaren, alternativt sysslomannen, och 40 000 kronor för uppförande av bostadshus åt maskinmästaren.

*Medicinalstyrelsen* har i avgivet utlåtande tillstyrkt direktionens framställning.

Departements-  
chefen.

Vad först beträffar frågan om ytterligare statsbidrag till föreningen kustsanatoriet Apelviken för uppförande av en byggnad för operationslokaler och personalbostäder får jag erinra om att denna fråga redan tidigare varit föremål för riksdagens prövning. I skrivelse nr 437/1945 (punkt 6) anförde sålunda riksdagen, bland annat, att hinder från riksdagens sida ej mötte mot att Kungl. Maj:t beräknade ett statsbidrag för ändamålet till föreningen av ytterligare högst 85 000 kronor. Då utbetalning av nämnda belopp icke redan då vore av nöden, ansåge emellertid riksdagen erforderlig medelsanvisning för ändamålet kunna tills vidare anstå. Under hänvisning till vad riksdagen sålunda anfört vill jag förorda, att nämnda belopp nu anvisas för nästa budgetår.

Av vad som anförts i den från direktionen för Styrso kustsanatorium föreliggande framställningen framgår, att behovet av förbättrade anordningar för vattenrening vid sanatoriet är trängande. Med hänsyn härtill torde åtgärder böra vidtagas för lösning av sanatoriets vattenförsörjningsfråga. I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag mig därvid böra förorda alternativet med utbyggnad av den nuvarande långsamfiltreringsanläggningen vid sanatoriet. Mot de härför beräknade kostnaderna, 28 000 kronor, synes intet vara att erinra. Jag tillstyrker, att statsbidrag må utgå med nämnda belopp.

Vidkommande stiftelsen Solhems framställning om ytterligare statsbidrag till vissa byggnadsarbeten m. m. framgår av den lämnade redogörelsen härför, att det stiftelsen tidigare beviljade bidraget å 72 400 kronor visat sig otillräckligt på grund av de prisstegringar, som inträffat efter upprättandet av de kostnadsberäkningar, som lågo till grund för 1944 års riksdags be-

slut i ämnet. Jag vill därför förordna, att stiftelsen beviljas ytterligare statsbidrag till täckande av kostnadsökningar, som förorsakats av prisstegringen. I likhet med byggnads- och medicinalstyrelserna anser jag mig emellertid kunna tillstyrka den gjorda framställningen allenast i vad avser de å byggnadsarbetena och å inventarierna till bandageverkstaden belöpande kostnadsökningarna, vilka beräknats till sammanlagt 21 481 kronor. Jag förordar, att stiftelsen för ändamålet beviljas ett statsbidrag, vilket torde kunna avrundas nedåt till 21 000 kronor.

Vad slutligen angår det framlagda förslaget om utförande av vissa byggnadsarbeten vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra är jag för närvarande icke beredd att taga ställning till detsamma. Jag förordar därför, att med anvisande av medel för ändamålet tills vidare får anstå.

Summan av de av mig i det föregående tillstyrkta statsbidragen uppgår till (85 000 + 28 000 + 21 000) 134 000 kronor. För tillgodoseende av ineliggande eller väntade framställningar om statsbidrag till anordnande av nya vårdplatser för lungtuberkulösa torde vidare i förevarande sammanhang böra beräknas ett belopp av 200 000 kronor. Det sammanlagda anslagsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till (134 000 + 200 000) 334 000 kronor, vilket belopp torde böra avrundas uppåt till 350 000 kronor. Det är min avsikt att vid sidan härav äska medel för hithörande ändamål å allmän beredskapsstat för nästa budgetår.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. medgiva, att statsbidrag må beviljas  
dels föreningen kustsanatoriet Apelviken för uppförande av en byggnad för operationslokaler och personalbostäder med ytterligare högst 85 000 kronor,

dels föreningen Styrso kustsanatorium för utvidgning av sanatoriets vattenreningsanläggning med högst 28 000 kronor,

dels ock stiftelsen Solhem i Borås för vissa byggnadsarbeten m. m. med ytterligare högst 21 000 kronor;

II. till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 350 000

[146.] 38. **Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 5 500 000 | 5 337 834     |
| 1944/45 .....                    | 5 500 000 | 5 137 284     |
| 1945/46 .....                    | 5 500 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 5 500 000 | —             |

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 480).]

Statsbidrag utgår till sanatorium och tuberkulosavdelning vid lasarett, där medicinsk avdelning finnes (A-anstalt), med 1 krona 75 öre samt till tuberkulos-sjukstuga eller tuberkulosavdelning vid annat lasarett eller sjukstuga (B-anstalt) med 1 krona 50 öre för dag och patient, på villkor att för inomläns-patient icke uttages högre dagavgift än respektive 1 krona 50 öre och 1 krona 25 öre (3 § 1 mom.). Därest inom landstingsområde eller stad, som ej del-tager i landsting, medeltalet för tuberkulosdödligheten under den senaste femårsperioden med mer än 25 % överstiger motsvarande medeltal för hela riket, utgår förhöjt statsbidrag enligt särskild beräkningsgrund (3 § 2 mom.). Bidragen utbetalas som regel halvårsvis i efterskott.

Föregående års riksdag har därjämte medgivit landstingen i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Kristianstads, Örebro, Västmanlands, Gävle-borgs och Västernorrlands län ävensom Hälsingborgs stad rätt att från före-varande anslag under innevarande budgetår åtnjuta statsbidrag med belopp, bestämt i enlighet med föreskrifterna i 3 § 1 och 2 mom. statsbidragskun-görelsen, för sammanlagt 355 av dem förhyrda vårdplatser å jubileumsfon-dens sanatorier på villkor, bland andra, att för där vårdade patienter icke uttages högre avgift än 1 krona för dag. Jämväl dessa bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har åberopat en inom styrelsen upprättad tablå, angivande det högsta antal vårdplatser, för vilket statsbidrag jämlikt förenämnda kungörelse nr 480/1939 kunde förväntas ifrågakomma under budgetåret 1946/47, ävensom de belopp, till vilka driftbidragen enligt gällande bestämmelser kunde be-räknas uppgå. Därvid har styrelsen räknat med förhöjt bidrag till anstalter inom Gotlands, Blekinge, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Gävle stad. Inom nämnda län och stad har nämligen medeltalet för tuberkulosdödligheten under femårsperioden 1939—43 med mera än 25 procent överstigit medeltalet för riket under samma period; sist-nämnda medeltal utgjorde 0.71 på 1 000 invånare (jfr 3 § 2 mom. statsbi-dragskungörelsen).

Det i tablåen angivna sammanlagda driftbidragsbeloppet uppgår till 5 857 561 kronor.

Till sistnämnda belopp bör enligt medicinalstyrelsen läggas visst belopp, avseende vårdplatser, som av landsting eller stad utanför landsting förhyrts å jubileumsfondens sanatorier. Såsom tidigare nämnts medgav föregående års riksdag, att till vissa landsting ävensom till Hälsingborgs stad finge utgå statsbidrag för sammanlagt 355 av dem förhyrda vårdplatser å jubi-leumsfondens sanatorier. Styrelsen förutsätter, att statsbidrag jämväl för nästa budgetår utgår för samma antal vårdplatser å nyssnämnda sanatorier. Vid tillämpning av oförändrade grunder för statsbidragets utgående skulle härför erfordras ett belopp av 250 247 kronor. Styrelsen har emellertid i detta sammanhang ifrågasatt, huruvida det för framtiden skulle vara erforder-

ligt att underställa Kungl. Maj:t och riksdagen ansökningar om statsbidrag till driften av de platser, som landsting eller stad utanför landsting förhyrde å ifrågavarande sanatorier. Styrelsen föreslår, att styrelsen måtte erhålla be- myndigande att, räknat från och med den 1 januari 1946, på enahanda villkor som hittills tillämpats pröva och avgöra dylika ärenden. Dylikt medgivande borde enligt styrelsens mening även innefatta rätt för styrelsen att avgöra efter nyssnämnda tidpunkt till styrelsen inkomna ansökningar, även om de- samma avsåge förgången tid.

Det för budgetåret 1946/47 till bidrag till driften av anstalter för lung- tuberkulos erforderliga medelsbehovet har styrelsen i enlighet med de sålunda gjorda kostnadsberäkningarna uppskattat till ett belopp av (5 857 561 + 250 247) 6 107 808 kronor. Detta belopp utgör emellertid enligt styrelsen en maximisumma, i vilken med hänsyn till vissa av erfarenheten bekräftade omständigheter — framför allt att det högsta för varje anstalt tillåtna patient- antalet med sannolikhet ej bleve fyllt under alla dagar av budgetåret — någon minskning kunde ske. Till ledning för bedömandet i vad mån sådan minskning vore möjlig omnämner styrelsen, att skillnaden mellan det beräk- nade maximibeloppet och det faktiskt utbetalade beloppet under budgetåret 1944/45 uppgått till icke fullt 15 %. I betraktande härav skulle det för bud- getåret 1946/47 beräknade maximibeloppet kunna reduceras till 5 191 637 kro- nor. Styrelsen framhåller emellertid, att den väsentliga nedgången i belast- ningen å anslaget under budgetåret 1944/45 huvudsakligen syntes vara be- roende på att avdelningar och platser å vissa anstalter på grund av brist på personal tillfälligtvis icke kunnat drivas, varjämte till styrelsen under samma budgetår inkomna rekvisitioner å statsbidrag för driften under andra halvåret 1944 å sammanlagt 72 805 kronor icke föranlett någon utbetalning under budgetåret. På grund härav anser styrelsen, att det för nästa bud- getår beräknade maximibeloppet icke bör reduceras mer än till 5 500 000 kronor eller samma belopp som anvisats för löpande budgetår.

Medicinalstyrelsen framhåller vidare att, sedan styrelsen, i anledning av en inom riksdagen väckt motion, den 22 juni 1944 anbefallts att verkställa utredning och avgiva förslag rörande frågan om avgiftsfri anstaltsvård för lungtuberkulösa, styrelsen numera verkställt den begärda utredningen samt i skrivelse den 7 april 1945 avgivit förslag i ämnet. Styrelsen hade därvid uppskattat den höjning av förevarande anslag, som avgiftsfri dylik vård skulle medföra, till i runt tal 3 690 000 kronor för helt år. Därest dylik kostnadsfri vård medgäves från och med den 1 juli 1946, skulle, då stats- bidraget till vårdplatser för lungtuberkulos i praktiken i regel utbetalades halvårsvis i efterskott, kostnadsökningen för budgetåret 1946/47 kunna upp- skattas till 1 845 000 kronor eller i runt tal 1 800 000 kronor. Anslaget borde för sådant fall upptagas med ett belopp av 7 300 000 kronor.

I särskilda skrivelser ha vidare *Västmanlands* och *Gotlands läns landstings förvaltningsutskott* gjort framställning om fortsatt statsbidrag till av lands- tingen förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier.

Departements-  
chefen.

Vad angår frågan om avgiftsfri anstaltsvård för lungtuberkulösa får jag framhålla, att det i samband med den inom socialdepartementet pågående granskningen av socialvårdskommitténs i april 1944 framlagda förslag till allmän sjukförsäkring överväges, huruvida icke vid ett införande av en sådan försäkring statsverket bör övertaga ansvaret för erläggande av avgifterna för all slags sjukhusvård i den mån vården lämnas å allmän sal eller avdelning. Vid ett genomförande av en sådan anordning skulle även frågan om den kostnadsfria anstaltsvården för de lungtuberkulösa finna sin lösning. Med hänsyn härtill anser jag mig icke nu böra närmare ingå på det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget härom utan förordar, att med ställningstagandet härtill får anstå, till dess definitiv ståndpunkt tagits till frågan om avgiftsfri sjukhusvård i allmänhet. Vid sådant förhållande torde under nästa budgetår statsbidraget till driften av anstalter för lungtuberkulos böra utgå enligt oförändrade grunder.

Mot medicinalstyrelsens förslag om bemyndigande för styrelsen att på egen hand och på enahanda villkor som hittills pröva och avgöra ansökningar om statsbidrag till av landsting eller stad utanför landsting förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier har jag intet att erinra. Nämnda bemyndigande torde lämpligen böra avse tiden från och med den 1 juli 1946.

Vad slutligen angår medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra mot medicinalstyrelsens beräkningar. Jag förordar alltså, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 5 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, må från och med den 1 juli 1946 tills vidare utgå statsbidrag till belopp, bestämt i enlighet med föreskrifterna i 3 § 1 och 2 mom. kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 480) angående statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos, för det antal av landstinget eller staden disponerade vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier som av medicinalstyrelsen bestämmes;

*dels* föreskriva, att för åtnjutande av bidrag till vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier skall gälla, att för å sådan plats intagen patient icke må uttagas högre dagavgift än 1 krona samt att eljest i tillämpliga delar skola gälla de allmänna bestämmelserna beträffande statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos ävensom de särskilda föreskrifter, som må av Kungl. Maj:t meddelas;

*dels* ock till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*

av..... kronor 5 500 000

[147.] 39. Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos, förslagsanslag.

| Budgetår                | Anslag    | Nettoutgifter |
|-------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....           | 1 550 000 | 1 593 081     |
| 1944/45 .....           | 1 550 000 | 1 717 203     |
| 1945/46 .....           | 1 550 000 | —             |
| 1946/47 (förslag) ..... | 1 550 000 | —             |

[Kungörelse den 23 april 1937 (nr 209), ändrad genom kungörelser nr 404/1938 och 295/1943.]

Statsbidrag utgår till av förening eller stiftelse drivna anstalter med 3 kronor 25 öre för A-platser och 2 kronor för B-platser samt till landstings- och storstadsanstalter med 1 krona 50 öre för A-platser och 1 krona för B-platser. Bidrag utgår endast för vårdplats, som är öppen under hela året och för vilken icke uttages högre avgift än 1 krona per dag och patient. Driftbidraget till enskild anstalt må i intet fall utgå med högre belopp per år än skillnaden mellan anstaltens verkliga driftkostnader och summan av patientavgifterna och andra från anstaltens drift härflytande inkomster.

Vid sidan härav må till A-anstalt utgå statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage av mera permanent karaktär åt patient, som behandlas vid anstalten, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande huvudman, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörigen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande enskilda anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Såsom villkor för rätt för anstalt att komma i åtnjutande av fyllnadsbidrag gäller, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret skall ha godkänts av medicinalstyrelsen.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att utgifterna för de med anslaget avsedda ändamålen under budgetåret 1944/45 fördelade sig sålunda:

|                                              | Kronor  |
|----------------------------------------------|---------|
| Driftbidrag enligt gällande kungörelse ..... | 890 716 |
| Bidrag till stödjebandage .....              | 39 987  |
| » » täckande av driftunderskott .....        | 600 073 |
| <hr/>                                        |         |
| Summa kronor 1 530 776                       |         |

Styrelsen omnämner vidare, att det å anslaget utestående förskottet under nyssnämnda budgetår ökat med 186 427 kronor, varför de sammanlagda utgifterna å anslaget sålunda uppgått till (1 530 776 + 186 427) 1 717 203 kronor.

Styrelsen åberopar härjämte en inom styrelsen uppgjord sammanställning, upptagande de anstalter, till vilka driftbidrag kunna förväntas utgå av nästa budgetårs anslag, ävensom de belopp, till vilka driftbidragen för varje anstalt beräknas högst uppgå. Tablan, som upptager samma antal platser som för löpande budgetår, avser beläggningen å de enskilda anstalterna under tiden

1 april 1946—31 mars 1947 samt å de övriga anstalterna under kalenderåret 1946. Den enligt tablån beräknade maximisumman uppgår till 1 085 966 kronor. Nämnda summa bör emellertid enligt styrelsen kunna i viss mån reduceras. Under hänvisning till att differensen mellan det beräknade maximibeloppet och nettoutgiften för budgetåret 1943/44 utgjort 12,2 % och för budgetåret 1944/45 18,2 % finner styrelsen det för nästa budgetår beräknade maximibeloppet kunna minskas med 15,2 % och uppskattar i anslutning här till medelsbehovet för driftbidraget till 920 000 kronor.

Utgifterna för bidrag till stödjebandage för nästa budgetår har styrelsen med ledning av utgifterna för ändamålet under de två sistförflutna budgetåren uppskattat till förslagsvis 40 000 kronor.

I fråga om bidrag till täckande av driftunderskott vid enskilda anstalter framhåller medicinalstyrelsen, att Kungl. Maj:t för täckande av enligt avgivna revisionsberättelser uppkommet dylikt underskott för år 1944 beviljat statsbidrag med sammanlagt 521 708 kronor. Det för sistförflutna budgetår till bidrag till täckande av driftunderskott utbetalade beloppet, 600 073 kronor, avsåge underskott delvis för år 1943 och delvis för år 1944. Enligt de av medicinalstyrelsen för hithörande anstalter för år 1945 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna med i desamma senare gjorda tillägg skulle man ha att räkna med ett underskott i räkenskaperna av 702 340 kronor. Med hänsyn till gällande föreskrifter om prisstopp syntes man möjligen kunna räkna med att någon större ytterligare stegring av sagda underskott icke skulle uppkomma under innevarande år. För budgetåret 1946/47 ansåge styrelsen, att man måste räkna med att statens utgifter för täckande av underskott i anstalternas räkenskaper skulle komma att uppgå till minst ett belopp ungefär motsvarande det, vartill underskotten beräknats i de för år 1945 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna med däri gjorda tillägg, eller i avrundat tal 700 000 kronor.

I enlighet med de sålunda gjorda beräkningarna har medicinalstyrelsen uppskattat medelsbehovet för nästkommande budgetår till (920 000 + 40 000 + 700 000) 1 660 000 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas till 1 650 000 kronor.

Styrelsen framhåller vidare att, sedan styrelsen, i anledning av en inom riksdagen väckt motion, den 22 juni 1944 anbefallts verkställa utredning och avgiva förslag rörande frågan om avgiftsfri anstaltsvård för lungtuberkulösa, styrelsen numera verkställt den begärda utredningen samt i skrivelse den 7 april 1945 avgivit förslag i ämnet, varvid styrelsen jämväl föreslagit, att vården vid anstalter för kirurgisk tuberkulos skulle göras kostnadsfri för den enskilde. Styrelsen hade i nämnda skrivelse uppskattat den höjning av förevarande anslag, som avgiftsfri dylik vård skulle medföra, till i runt tal 320 000 kronor årligen. Därest dylik kostnadsfri vård medgaves från och med den 1 juli 1946, skulle, då statsbidraget till vårdplatser för kirurgisk tuberkulos i regel utbetalades kvartalsvis i efterskott, kostnadsökningen för budgetåret 1946/47 kunna uppskattas till 240 000 kronor. Anslaget borde för sådant fall upptagas till 1 890 000 kronor.

Till det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget om avgiftsfri vård vid anstalter för kirurgisk tuberkulos anser jag mig av enahanda skäl, som jag anfört under föregående punkt beträffande styrelsens förslag om avgiftsfri anstaltsvård för lungtuberkulösa, icke böra taga ställning i förevarande sammanhang. Statsbidraget till anstalterna för kirurgisk tuberkulos torde alltså under nästa budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet annat att erinra mot medicinalstyrelsens beräkningar än att beloppet för täckande av de enskilda anstalternas driftunderskott, med hänsyn bland annat till de faktiska utgifterna för ändamålet för år 1944, omkring 520 000 kronor, icke torde behöva sättas högre än 590 000 kronor. I enlighet härmed torde anslaget kunna upptagas till (920 000 + 40 000 + 590 000) 1 550 000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 1 550 000

[148.] 40. **Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 65 000 | 53 961        |
| 1945/46 .....                    | 75 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 75 000 | —             |

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 258), ändrad genom kungörelse nr 331/1945.]

Resebidrag utgår till medellös eller mindre bemedlad person, som beretts tillfälle till undersökning eller behandling å något av de statsunderstödda kustsanatorierna eller Solhems sjukhus vid Borås, ävensom till vårdare för sådan person. Enahanda förmån tillkommer medellös eller mindre bemedlad person, som av styrelse för nyss nämnd anstalt för undersökning eller behandling hänvisats till vanförestalt.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår, därvid styrelsen även förordat viss ändring av grunderna för statsbidraget.

Efter att inledningsvis ha erinrat om att jämlikt beslut av 1945 års riksdag bestämmelserna i kungörelsen den 5 maj 1939 (nr 257) angående statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden i princip skulle lända till efterrättelse vid bestämmande av begreppet mindre bemedlad även enligt förenämnda kungörelse nr 258/1939 anför styrelsen huvudsakligen följande:

I sina förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår uttalade medicinalstyrelsen, att styrelsen för egen del vore böjd att förorda ett slopande

av villkoret, att vederbörande för att erhålla resebidrag skulle vara obemedlad eller mindre bemedlad. För ett sådant slopande talade enligt styrelsens mening bland annat önskvärdheten av att tillgången till ändamålsenlig och billig hälso- och sjukvård för den enskilde icke gjordes beroende av hans ekonomiska ställning utan gjordes lika för alla. Denna fråga syntes emellertid styrelsen böra avgöras i ett större sammanhang.

Föredragande departementschefen förklarade sig visserligen intet ha att erinra mot förslaget att bestämmelserna i kungörelsen om statsbidrag till mindre bemedlad landsortsbefolkning gjordes tillämpliga på förevarande område, men framhöll, att möjlighet till en friare prövning av resebidragsbehovet i varje särskilt fall borde beredas än som en direkt tillämpning av nyssnämnda kungörelse skulle erbjuda.

Statsutskottet tillstyrkte Kungl. Maj:ts ändringsförslag, men förutsatte därvid att ändringen icke i något avseende skulle medföra en snävare tillämpning av statsbidragskungörelsen än den äldre kungörelsen.

Av dessa uttalanden finner medicinalstyrelsen framgå, att såväl departementschefen som statsutskottet hyst vissa farhågor för att de ändrade bestämmelserna skulle komma att tillämpas alltför restriktivt. Styrelsens erfarenheter bekräfta, att dessa farhågor icke varit helt obefogade. Ehuru styrelsen i lämnade anvisningar framhållit, att hänsyn till särskilda omständigheter, såsom särskilt betugande försörjningsplikt, arbetslöshet eller dylikt i det enskilda fallet bör föranleda att vederbörande bör anses såsom mindre bemedlad, oaktat det senast fastställda beskattningsbara beloppet överstigit 400 kronor, har från kustsanatorierna överlämnats ett flertal ansökningar om resebidrag, vilka sanatoriet icke ansett sig kunna bifalla, emedan debetsedeln utvisat för högt belopp. Vid sin prövning av dylika ansökningar har styrelsen i många fall funnit uppenbart, att särskilda omständigheter av nyss angiven art bort föranleda bifall, trots att det beskattningsbara beloppet för patienten eller för honom försörjningsskyldig person uppgått till 2 000 à 3 000 kronor. Styrelsen finner det å ena sidan naturligt, att sanatorieledningarna i dylika fall inta en försiktig hållning för att icke riskera anmärkning, men anser å andra sidan, att avsikten med statsbidragskungörelsen därigenom i många fall förfelas.

För att kungörelsen bättre skall kunna nå sitt syfte, nämligen att de patienter, vilka därav äro i behov, också erhålla statsbidrag, anser styrelsen det därför påkallat, att den siffra, som bestämmer vilka patienter, som normalt skola anses mindre bemedlade, väsentligt höjes. Enligt styrelsens uppfattning bör en sådan höjning med hänsyn till nuvarande låga penningvärde icke göras lägre än till vad som gäller beträffande behov av moderskapspenning eller 2 500 kronors beskattningsbart belopp. Genom en sådan höjning torde begreppet mindre bemedlad erhålla en bestämning, som i normala fall kan anses sakligt tillfredsställande. Då emellertid särskilda omständigheter — exempelvis att den för vården ansvarige under föregående år haft goda inkomster men under det år, då vården meddelas, på grund av sjukdom praktiskt taget saknat inkomst — kunna föranleda att statsbidrag bör utgå även där det beskattningsbara beloppet överstigit 2 500 kronor, torde medicinalstyrelsen böra bibehållas vid den styrelsen nu tillkommande rätten till en friare prövning av resebidragsbehovet i det enskilda fallet.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår framhåller styrelsen, att, ehuru en viss sannolikhet föreläge för att ett bifall till styrelsens förslag om ändrad bestämning av begreppet mindre bemedlad komme att medföra en ökad anslagsbelastning, enligt styrelsens bedömande tillräckliga skäl dock icke funnes för att begära ökad medelsanvisning för budgetåret 1946/47. Såsom

framginge av det förut anförda hade styrelsen nämligen i själva verket ansett sig bäst följa meddelade direktiv genom att i viss mån antecipera de föreslagna bestämmelserna. Härutöver borde uppmärksammas, att belastningen å anslaget för budgetåret 1944/45 väsentligt understigit den beräknade ävensom att anslaget för löpande budgetår höjts med 10 000 kronor, utgörande beräknad kostnadsökning i anledning av beslut att även resor för poliklinisk vård skulle ersättas.

Med anledning av medicinalstyrelsens förslag om ändrade grunder för nu ifrågavarande statsbidrag får jag erinra om att socialvårdskommitténs i april 1944 avgivna förslag till lag om allmän sjukförsäkring jämväl innehåller vissa bestämmelser om ersättning för resor till och från sjukvårdsanstalt samt att ett genomförande av kommitténs förslag skulle medföra, att särskilda föreskrifter om statsbidrag för nu ifrågavarande resor måhända bleve obehöfliga. Socialvårdskommitténs nyssnämnda förslag är för närvarande under övervägande inom socialdepartementet och det är min förhoppning, att på förslaget grundad proposition skall kunna föreläggas årets riksdag. En ny sjukförsäkringslagstiftning kan visserligen icke omedelbart träda i kraft. Det oaktat synes det mig icke erforderligt att för en jämförelsevis kort övergångstid vidtaga ändring av nu gällande bestämmelser på här förevarande område. Jag förordar alltså, att jämväl under nästa budgetår bestämmelserna i kungörelsen angående statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden i princip skola lända till efterrättelse vid bestämmande av begreppet mindre bemedlad enligt nu ifrågavarande kungörelse, därvid dock medicinalstyrelsen bör bibehållas vid den friare prövningsrätt av resebehovet i varje särskilt fall, som för närvarande tillkommer styrelsen.

Departements-  
chefen.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår torde detta, med hänsyn till belastningen å anslaget under det senast förflutna budgetåret och med beaktande av den kostnadsökning å omkring 20 000 kronor för år, som beräknats uppkomma i anledning därav, att resebidrag från och med löpande budgetår utgår även vid poliklinisk behandling vid nu ifrågavarande anstalter, kunna uppskattas till i runt tal 75 000 kronor eller samma belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna*  
m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslags-*  
*anslag* av ..... kronor 75 000

[149.] 41. **Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna, reservationsanslag.** I skrivelse den 28 september 1944 hemställde överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond om anvisande av medel för byggnadsarbeten vid folksanatorierna under budgetåret 1945/46. Enligt överstyrelsens

skrivelse, för vilken närmare redogjorts i 1945 års statsverksproposition (V. s. 210 o. f.), borde följande arbeten komma till utförande, nämligen:

*Vid Hessleby sanatorium:*

|                                                       |        |         |                |
|-------------------------------------------------------|--------|---------|----------------|
| ändringar inom läkaravdelningen.....                  | kronor | 55 000  |                |
| ombyggnad av bottenvåningen i östra paviljongen ..... | »      | 12 000  |                |
| tvättställ i hel- och halvenskilda rum .....          | »      | 13 500  |                |
| uppförande av underläkarbostad .....                  | »      | 35 000  |                |
| ny ångpanneanläggning .....                           | »      | 114 000 | kronor 229 500 |

*Vid Spenshults sanatorium:*

|                                              |        |        |           |
|----------------------------------------------|--------|--------|-----------|
| tvättställ i hel- och halvenskilda rum ..... | kronor | 10 500 |           |
| ändring av desinfektionsanläggningen .....   | »      | 7 000  |           |
| modernisering av sputumkok .....             | »      | 11 200 |           |
| uppförande av mortuarium .....               | »      | 19 000 |           |
| anordnande av tre bostadsrum .....           | »      | 17 500 |           |
| uppförande av underläkarbostad .....         | »      | 35 000 | » 100 200 |

*Vid Hålahults sanatorium:*

|                                      |        |        |          |
|--------------------------------------|--------|--------|----------|
| uppförande av underläkarbostad ..... | kronor | 35 000 | » 35 000 |
|--------------------------------------|--------|--------|----------|

*Vid Österåsens sanatorium:*

|                                      |        |        |          |
|--------------------------------------|--------|--------|----------|
| uppförande av underläkarbostad ..... | kronor | 35 000 | » 35 000 |
| Summa kronor 399 700                 |        |        |          |

På förslag av Kungl. Maj:t i nyssnämnda statsverksproposition anvisade riksdagen för innevarande budgetår till bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Av anslaget avsågos 70 000 kronor för uppförande av underläkarbostäder vid Hessleby och Hålahults sanatorier samt 30 000 kronor för utförande, efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande, av andra angelägna byggnadsarbeten vid hithörande sanatorier.

Genom beslut den 27 september 1945 tillerkände Kungl. Maj:t överstyrelsen statsbidrag med högst 70 000 kronor för uppförande av de båda underläkarbostäderna vid Hessleby och Hålahults sanatorier. Återstående medel å det för innevarande budgetår anvisade anslaget ha ännu icke tagits i anspråk.

I skrivelse den 28 september 1945 har överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond hemställt om anvisande av medel för byggnadsarbeten vid folksanatorierna under budgetåret 1946/47. Överstyrelsen, som härvid hänvisat till sin framställning den 28 september 1944 i denna fråga, har framhållit, att infordrade anbud å uppförandet av underläkarbostäderna vid Hessleby och Hålahults sanatorier utvisade, att kostnaderna för envar av bostäderna komme att väsentligt överstiga det tidigare till 35 000 kronor beräknade beloppet härför. Efter vidtagande av vissa förenklingar syntes kostnaderna för envar av dem dock kunna begränsas till 45 000 kronor. Då kostnaderna

för motsvarande bostad vid Spenshults sanatorium kunde beräknas till samma belopp, skulle för nämnda tre bostäder erfordras ett belopp av 30 000 kronor utöver vad som tidigare beräknats för desamma. För underläkarbostaden vid Österåsens sanatorium, där högre byggnadskostnader föreläge, kunde kostnaderna beräknas till 50 000 kronor, innebärande en kostnadsökning av 15 000 kronor. Merkostnaderna för samtliga fyra underläkarbostäder skulle sålunda uppgå till 45 000 kronor.

Medelsbehovet för de i överstyrelsens skrivelse den 28 september 1944 upptagna byggnadsarbeten skulle alltså enligt överstyrelsens beräkningar uppgå till  $(399\,700 + 45\,000)$  444 700 kronor. Då för innevarande budgetår för vissa arbeten anvisats ett anslag av 100 000 kronor, skulle för de återstående erfordras ett belopp av  $(444\,700 - 100\,000)$  344 700 kronor. I enlighet härmed har överstyrelsen hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å sistnämnda belopp.

*Byggnadsstyrelsen* har i avgivet utlåtande i ärendet funnit den beräknade merkostnaden för underläkarbostäderna anmärkningsvärd, även om hänsyn toges till under det gångna året inträffad prisstegring. Styrelsen har vidare påpekat, att bostadshusen, vilka vore av enplanstyp och innehölle fyra rum, hall, matrum, kök och en mindre källare, upptoge en yta av 130 kvadratmeter. Med den visade utformningen av hustypen i förening med lägenhetens storlek kunde det ifrågasättas, om icke vinden lämpligen borde inredas och utnyttjas för bostadsändamål. Genom en förläggning av bägge sovrummen å vinden kunde husets planyta minskas och någon kostnadsbesparing därigenom ernås.

Kostnaderna för uppförandet av de två underläkarbostäderna vid Hessleby och Hålahults sanatorier beräknades i överstyrelsens för Konung Oscar II:s jubileumsfond skrivelse den 28 september 1944 till sammanlagt 70 000 kronor, vilket belopp även anvisades för ändamålet av 1945 års riksdag. I överstyrelsens nu föreliggande framställning ha nämnda kostnader emellertid uppskattats till 90 000 kronor. I likhet med byggnadsstyrelsen finner jag denna kostnadsökning anmärkningsvärd. Jag vill dock icke motsätta mig, att överstyrelsen tillerkännes ett ytterligare bidrag av 10 000 kronor för dessa båda bostäder. Vad beträffar övriga byggnadsarbeten tillstyrker jag, att för nästa budgetår medel anvisas för uppförande av underläkarbostäder vid Spenshults och Österåsens sanatorier. Med den ändring av bostadshusens utformning, som byggnadsstyrelsen ifrågasatt, räknar jag med att kostnaderna kunna reduceras till 35 000 kronor för bostaden vid Spenshults sanatorium och till 40 000 kronor för bostaden vid Österåsens sanatorium. Härutöver torde ett belopp av 40 000 kronor böra avses för utförande — efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande — av andra angelägna byggnadsarbeten vid folksanatorierna. Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle förevarande anslag för nästa budgetår behöva upptagas med  $(10\,000 + 35\,000 + 40\,000 + 40\,000)$  125 000 kronor. För återstående arbeten torde, i den mån så är påkallat, medel böra upptagas å allmän beredskapsstat för nästa budgetår.

Departements-  
chefen.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag*

av ..... kronor 125 000

[150.] 42. **Bidrag till driften av folksanatorierna.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 223 000 | 223 000       |
| 1944/45 .....                    | 91 500  | 91 500        |
| 1945/46 .....                    | 200 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 264 000 | —             |

Till upprätthållande av verksamheten vid folksanatorierna ha anslag beviljats av riksdagen alltsedan år 1905. Anslagen ha utgått med varierande belopp, dock högst 223 000 kronor.

För användningen av anslaget gälla föreskrifter i Kungl. Maj:ts brev den 8 juli 1904 med däri genom brev den 9 juli 1920 gjord ändring. Enligt dessa föreskrifter skall statsanslaget redovisas på samma sätt som avkastningen av jubileumsfondens räntebärande tillgångar och fondens övriga inkomster, dock så att, när överskott å fondens årsinkomster uppkomma, efter det nödiga avskrivningar blivit verkställda, dessa överskott skola redovisas på särskilt konto såsom reserverade medel. Sålunda reserverade medel få icke av överstyrelsen för fonden användas, med mindre Kungl. Maj:t efter anmälan av överstyrelsen prövat och godkänt de ändamål, för vilka medlen äro avsedda att tagas i anspråk.

I skrivelse den 28 september 1945 har *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid erinrat om att för täckande av folksanatoriernas driftkostnader (i den mån desamma beräknats överstiga sanatoriernas inkomster av patientavgifter m. m. samt disponibel avkastning av jubileumsfondens) under de sista åren anvisats ett anslag, vars belopp bestämts till 100 000 kronor med tillägg för det underskott eller avdrag för det överskott å driften, som visats föreligga vid utgången av närmast föregående budgetår. Då för budgetåret 1944/45 uppkommit ett underskott av 164 076 kronor, har överstyrelsen hemställt, att för nästa budgetår måtte äskas ett anslag av 264 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Statsbidrag till driften av folksanatorierna torde böra utgå enligt samma grunder, som tillämpats under de senaste åren, eller alltså med 100 000 kronor jämte det belopp, som erfordras för täckande av underskott å driften för det senast förflutna budgetåret. Då för budgetåret 1944/45 uppkommit ett underskott av i runt tal 164 000 kronor, torde alltså anslaget i enlighet med överstyrelsens förslag böra upptagas till (100 000 + 164 000) 264 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorierna* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 264 000

[151.] 43. **Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter, förslagsanslag.**

[Kungörelse den 18 maj 1945 (nr 332), som trätt i kraft den 1 juli 1945.]

Enligt gällande bestämmelser utgår till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag för obemedlade och mindre bemedlade tuberkulossjuka till kostnaderna för *dels* ambulatorisk pneumothoraxbehandling, *dels ock* resor för erhållande av dylik behandling. Bidrag utgår med två tredjedelar av kostnaden för pneumothoraxbehandlingen och, med viss begränsning, hela kostnaden för patientens resor från bostadsorten till anstalt, där behandling meddelas, och åter. Som villkor för statsbidragets åtnjutande är föreskrivet, att huvudmannen skall gälda den del av behandlingskostnaden, för vilken statsbidrag icke utgår. Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efter-skott.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* — under framhållande att det för löpande budgetår anvisade anslaget avsåge att täcka statens andel av kostnaderna för nu ifrågavarande verksamhet under allenast ett halvt år samt att några sådana omständigheter icke förekommit, som kunde föranleda ändring av beräkningsgrunderna för anslaget — uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 800 000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 800 000

[152.] 44. **Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 55 000 | 59 434        |
| 1944/45 .....                    | 60 000 | 54 725        |
| 1945/46 .....                    | 60 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 60 000 | —             |

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 558).]

*Bihang till riksdagens protokoll 1946. 1 saml. Nr 1. Del 8.*

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att utbetalningarna från anslaget tidigare under en följd av år rört sig omkring 60 000 kronor samt att det icke syntes uteslutet, att tillfälliga omständigheter förorsakat nedgången i belastningen under det senast förflutna budgetåret. Med hänsyn härtill har styrelsen hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 60 000 kronor.

Departements-  
chefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 60 000

[153.] 45. **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 7 september 1920 (nr 667), ändrad genom kungörelse nr 257/1927.]

Statsbidrag utgår med högst hälften av de verkliga byggnadskostnaderna eller, om vid inlösen lösesumman understiger dessa kostnader, högst hälften av lösesumman, dock i intet fall med högre belopp per vårdplats än 2 500 kronor vid uppförande och 1 000 kronor vid inlösen av sjukhus. Statsbidraget får uppbäras först sedan sjukhuset blivit efter avsyning godkänt av medicinalstyrelsen.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 29 oktober 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för nästa budgetår. Styrelsen har härvid upplyst, att ett belopp av 629 907 kronor funnes inestående å anslaget. Styrelsen erinrar vidare om att av Kungl. Maj:t beviljade men ännu icke utbetalade statsbidrag till förevarande ändamål uppginge till 257 500 kronor samt att hos Kungl. Maj:t inneläge av styrelsen tillstyrkta ansökningar om statsbidrag med tillhoppa 525 000 kronor. Med ledning av uppgifter, som inhämtats från landstingens epideminämnder samt från hälsovårdsnämnderna i de städer, som utgöra egna epidemidistrikt, har styrelsen tillika beräknat, att statsbidrag under nästa budgetår kunde komma att utgå till inrättande av planerade vårdplatser med sammanlagt 1 005 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår till (257 500 + 525 000 + 1 005 000 — 629 907) 1 157 593 kronor, vilket belopp styrelsen avrundat till 1 160 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet synes i och för sig intet vara att erinra. En väsentlig del av hithörande byggnadsföretag synes emellertid vara av den art, att medel för desamma lämpligen kunna anvisas

genom anslag å beredskapsstat. Med hänsyn härtill torde förevarande anslag för nästa budgetår kunna begränsas till 400 000 kronor.

Under återopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus* för budgetåret 1946/47 anvisa ett  
*reservationsanslag* av ..... kronor 400 000

[154.] 46. **Bidrag till driften av epidemisjukhus, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nett utgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1942/43 .....                    | 1 200 000 | 1 827 722     |
| 1943/44 .....                    | 1 200 000 | 2 828 922     |
| 1944/45 .....                    | 1 800 000 | 3 123 815     |
| 1945/46 .....                    | 2 000 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 2 000 000 | —             |

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 261), ändrad genom kungörelse nr 1050/1940.]

Statsbidrag utgår för driften av dels sådana epidemisjukhus, som förvaltas enligt bestämmelserna i epidemilagen och blivit av medicinalstyrelsen för ändamålet godkända, dels ock sådana tillfälliga sjukvårdslokaler, som för ändamålet godkänts av förste provinsialläkaren eller i städer, där tillsynen över epidemivården författningsenligt tillkommer med förste provinsialläkare jämställd stadsläkare, av medicinalstyrelsen.

Statsbidrag utgår med två kronor för dag och varje kostnadsfritt vårdad sjuk. Statsbidrag utgår i regel icke för flera sjukplatser för dag än i första stycket omnämnd myndighet fastställt såsom motsvarande en normal beläggning av sjukhuset eller lokalen. Därest vid epidemi av större omfattning hinder mött för anordnande eller drift av tillfälliga lokaler för epidemisjukvård i erforderlig utsträckning, må dock statsbidrag med viss begränsning utgå för flera platser än dem, som motsvara normal beläggning.

Statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet för lithörande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid anfört följande.

För nästkommande budgetår erforderligt statsbidrag, vars storlek är i huvudsak beroende på frekvensen under kalenderåret 1946 av de smittsamma sjukdomar, varå epidemilagen äger tillämpning, låter sig på förhand beräknas allenast med en viss grad av sannolikhet. Frekvensen av dessa sjukdomar utgjorde enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter 37 052 fall år 1943, 38 811 fall år 1944 och 12 307 fall förra halvåret 1945, varför någon ökning av ifrågavarande sjukdomar under år 1945 icke kan beräknas i förhållande till 1944.

Under senare år har frekvensen av lithörande sjukdomar helt dominerats av scharlakansfeber, som utgjort under år 1943 86 %, år 1944 77,7 % och förra halvåret 1945 78,6 % av samtliga sjukdomsfall. Med ledning av de

senast tillgängliga siffrorna torde det totala antalet scharlakansfeberfall kunna beräknas under hela år 1945 uppgå till omkring 19 500.

Vad difterisjukdomen beträffar ha enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter anmälts under år 1943 2 488 fall, år 1944 3 348 fall och första halvåret 1945 1 421 fall.

Av de uppgifter, som till medicinalstyrelsen inkommit angående antalet scharlakansfeberfall och difterifall, framgår, att scharlakansfebern under de sista åren visat en viss tillbakagång, medan däremot difterin företett en stegringstendens, som synes hava kulminerat under år 1944.

För fastställande av anslagsbehovet under budgetåret 1946/47 torde således saknas en exakt beräkningsgrund. Vissa hållpunkter stå emellertid att vinna med ledning av antalet fall av hithörande smittsamma sjukdomar år 1944, 38 800 fall, och anslagsbelastningen under budgetåret 1944/45, 3 123 815 kronor. Då det icke synes osannolikt, att antalet sjukdomsfall av ifrågavarande slag under år 1946 kommer att tämligen nära ansluta sig till antalet fall under år 1945, vilka kunna beräknas till cirka 25 000, och då sistnämnda tal ungefärligen utgör två tredjedelar av 38 800, skulle medelsbehovet för budgetåret 1946/47 kunna beräknas till  $\frac{2 \times 3\,123\,815}{3}$  eller i runt tal 2 000 000 kronor.

Medicinalstyrelsen anser dock, att viss hänsyn bör tagas till den till följd av de senare årens höga nativitetssiffror alltmera framträdande ökningen av antalet barn i lek- och skolåldrarna, vilka åldrar äro särskilt disponerade för scharlakansfeber och difteri. Styrelsen finner sig med anledning härav böra föreslå, att ifrågavarande anslag upptages med ett till 2 200 000 kronor förhöjt belopp.

Departements-  
chefen.

Mot de av medicinalstyrelsen framlagda beräkningarna synes i och för sig intet vara att erinra. Med hänsyn till de osäkra förutsättningar, varå beräkningarna vila, torde dock anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till 2 000 000 kronor eller samma belopp som anvisats för löpande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemisjukhus* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2 000 000

[155.] 47. **Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 245), ändrad genom kungörelser nr 83/1929, 102/1931 och 335/1945.]

Genom kungörelsen nr 335/1945, som trätt i kraft den 1 juli 1945, ha betydande ändringar genomförts med avseende å grunderna för statens bidrag till uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka. Gällande bestämmelser innebära i huvudsak följande.

Statsbidrag må utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för anordnande såsom fristående anstalt eller avdelning av anstalt för annat ändamål av hem för sådana kroniskt — obotligt eller svårbotligt — kroppssjuka, vilka äro i behov av sjukhusvård men vilkas tillstånd icke berättigar till och vilka icke heller kunna erhålla den särskilda vård, för vilken lasarett och sjukstugor samt därmed jämförliga anstalter äro avsedda.

När särskilda skäl därtill äro, må bidrag jämväl utgå till kommun, som deltagar i landsting, samt kommunalförbund för anordnande av större från ålderdomsbem fristående hem för kroniskt sjuka. Statsbidrag må endast utgå för anstalt, vilken ingår som led i en av medicinalstyrelsen godkänd plan för den kroniska sjukvårdens tillgodoseende inom landstingsområdet respektive staden. Bidrag utgår med följande belopp, nämligen för nybyggnad med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2 000 kronor för vårdplats, vid inköp av byggnad med högst hälften av köpesumman och av kostnaderna för erforderliga om- eller tillbyggnadsarbeten, dock högst 1 500 kronor för vårdplats, samt vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål uppförd eller inköpt byggnad med högst hälften av kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten, dock högst 1 000 kronor för vårdplats. Härvid gäller emellertid den inskränkningen, att bidrag icke sammanlagt må utgå för flera platser än för stad, som icke deltagar i landsting, en och en halv på varje tal av tvåtusen av stadens invånare och för landstingsområde en och en halv på varje tusental av landstingsområdets invånare.

De från och med den 1 juli 1945 gällande statsbidragsgrunderna innebära i jämförelse med tidigare gällande bestämmelser i huvudsak, att statsbidraget i princip begränsats till sådana hem, som uppföras eller inrättas av landsting och städer utanför landsting, att maximibeloppen för bidragen höjts från respektive 1 500, 1 000 och 750 kronor till respektive 2 000, 1 500 och 1 000 kronor för vårdplats samt att de kvotal, varigenom antalet bidragsberättigade sjukplatser inom varje sjukvårdsområde begränsas i förhållande till områdets invånarantal, höjts med 50 procent.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 22 oktober 1945 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid upplyst, att — sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats — ett belopp av 626 984 kronor kunde beräknas återstå å anslaget.

Styrelsen har vidare upplyst, att beträffande tre anstalter, för vilka bidrag redan beviljats, arbetena med anstalternas anordnande icke påbörjats den 1 juli 1945. Då man syntes kunna förutsätta, att envar av dessa tre anstalter komme att inordnas som led i den plan, som styrelsen hade att godkänna för vederbörande sjukvårdsområde, ansåge sig styrelsen böra räkna med att jämlikt de nya statsbidragsgrunderna ytterligare statsbidrag för dessa anstalter kunde komma att beviljas med tillhoppa 62 500 kronor. Styrelsen erinrar härefter, att på Kungl. Maj:ts prövning vore beroende ansökningar om statsbidrag till fyra anstalter av nu ifrågavarande slag, för vilka kunde beräknas åtgå ett belopp av sammanlagt 288 000 kronor. Enligt vad styrelsen genom förfrågningar hos landstingens förvaltningsutskott samt de städer, som ej deltaga i landsting, inhämtat kunde i anledning av framställ-

ningar, som beräknades inkomma under den närmaste tiden, statsbidrag författningsenligt komma att utgå med sammanlagt 1 756 000 kronor. Det kunde enligt medicinalstyrelsen på grund härav antagas, att för ifrågavarande ändamål skulle under nästa budgetår komma att föreligga ett medelsbehov av (62 500 + 288 000 + 1 756 000 — 626 984) 1 479 516 kronor eller i avrundat tal 1 480 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet giver mig i och för sig icke anledning till erinran. På grund av rådande materielbrist och andra omständigheter torde man emellertid få räkna med att en avsevärd del av de planerade byggnadsarbetena icke kommer till stånd under nästa budgetår. Jag anser mig därför böra förorda, att anslaget för nästa budgetår begränsas till ett belopp av 250 000 kronor. Det är min avsikt att vid sidan härav äska medel för ändamålet å allmän beredskapsstat för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 250 000

[156.] 48. **Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 1 250 000 | 1 189 171     |
| 1945/46 .....                    | 1 675 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 2 000 000 | —             |

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 246), ändrad genom kungörelser nr 406/1938 och 336/1945.]

Genom kungörelsen nr 336/1945, som trätt i kraft den 1 juli 1945, ha betydande ändringar genomförts med avseende å grunderna för statens bidrag till driften av ifrågavarande anstalter. Gällande bestämmelser innebära i hudsak följande.

Statsbidrag må utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för driften av såsom fristående anstalt eller avdelning av anstalt för annat ändamål anordnat hem för sådana kroniskt — obotligt eller svårbotligt — kroppssjuka, vilka äro i behov av sjukhusvård men vilkas tillstånd icke berättigar till och vilka icke heller kunna erhålla den särskilda vård, för vilken lasarett och sjukstugor samt därmed jämförliga anstalter äro avsedda. När särskilda skäl därtill äro, må bidrag jämväl utgå för driften av större, från ålderdomshem fristående hem för kroniskt sjuka, vilket tillhör annan än landsting eller stad, som ej deltagar i landsting. Statsbidrag må endast utgå för anstalt, vilken ingår som led i en av medicinalstyrelsen godkänd plan för den kroniska sjukvårdens tillgodoseende inom landstingsområdet respektive staden. Bidrag utgår med 1 krona 50 öre för dag och patient, för vilken vårdav-

giften ej uppgår till högre belopp än 1 krona 50 öre om dagen. Härvid gäller emellertid bland annat den inskränkningen, att bidrag icke för samma tid må utgå för flera sjukplatser än för stad, som icke deltagar i landsting, en och en halv på varje tal av tvåtusen av stadens invånare, och för landstingsområde en och en halv på varje tusental av landstingsområdets invånare. Statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

Enligt övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 336/1945 gäller vidare, att statsbidrag jämlikt de från och med den 1 juli 1945 gällande nya grunderna må utgå jämväl till kommun, som deltagar i landsting, kommunalförbund, förening eller enskild för driften av anstalt för kroniskt sjuka, till vilken driftbidrag utgått den 30 juni 1945, under förutsättning att anstalten inordnas som led i den av medicinalstyrelsen för sjukvårdsområdet godkända planen. I annat fall utgår bidrag enligt förut gällande bestämmelser. I nyssnämnda övergångsbestämmelser stadgas vidare att, i den mån sjukplatser å anstalt för kroniskt sjuka finnas lediga och icke erfordras för sitt egentliga ändamål, intill den 1 juli 1948 å sådan plats må tillfälligtvis vårdas sängliggande patient, för vilken statsbidrag icke må utgå.

De från och med den 1 juli 1945 gällande statsbidragsgrunderna innebära i jämförelse med tidigare gällande bestämmelser i huvudsak, att statsbidraget i vad gäller nya hem, i princip begränsats till sådana hem, som drivas av landsting och städer utanför landsting, att bidraget för dag och patient höjts från 90 öre till 1 krona 50 öre samt att de kvottal, varigenom antalet bidragsberättigade sjukplatser inom varje sjukvårdsområde begränsas i förhållande till områdets invånarantal, höjts med 50 procent.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid meddelat, att enligt av styrelsen dittills fattade beslut kunde för år 1946 statsbidrag till driftkostnaderna vid hem för kroniskt sjuka beräknas utgå för 4 322 vårdplatser, motsvarande ett sammanlagt statsbidrag av 2 366 295 kronor. Vidare har styrelsen räknat med att driftbidrag kunde komma att erfordras dels för hela år 1946 för 125 nya vårdplatser, till vilkas inrättande statsbidrag tillerkänts men beträffande vilka driftbidrag ännu icke beviljats, samt för 12 vårdplatser vid ett nytt hem för kroniskt sjuka, för vilka ansökan om driftbidrag ingivits till styrelsen, dels ock, åtminstone för ett halvt år, för 187 vårdplatser vid tre nya anstalter, till vilkas inrättande ansökan om statsbidrag föreläge men ej slutligt prövats. Kostnaderna för dessa vårdplatser uppskattas till respektive 68 437, 6 570 och 51 191 kronor. Styrelsen framhåller slutligen, att den från och med innevarande budgetår medgivna höjningen av det förut omnämnda kvottalet syntes kunna komma att utnyttjas i endast relativt liten utsträckning under år 1946 samt att för detta ändamål knappast torde komma att påfordras högre belopp än 20 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till (2 366 295 + 68 437 + 6 570 + 51 191 + 20 000) 2 512 493 kronor. Bortsett från det belopp av 51 191 kronor, som belöpte å

förenämnda 187 vårdplatser, vore denna summa, framhåller styrelsen, att anse som en maximisumma, enär samtliga platser icke kunde väntas bliva belagda under hela kalenderåret 1946. För budgetåret 1944/45 hade motsvarande maximisumma beräknats till 1 440 454 kronor, medan belastningen stannat vid 1 189 171 kronor. Skillnaden mellan det beräknade maximibeloppet och det faktiskt utbetalade beloppet under budgetåret 1944/45 hade sålunda uppgått till 17,4 procent. Denna procentsiffra måste dock, framhåller styrelsen, anses vara relativt hög. Som jämförelse omnämner styrelsen, att motsvarande siffra för budgetåret 1943/44 uppgått till 13,9. Styrelsen framhåller vidare, att den i sina nu gjorda beräkningar utgått från att samtliga anstalter skulle komma att inordnas som led i respektive planer, varför driftbidraget till alla vårdplatser å dessa anstalter beräknats utgå enligt de nya bestämmelserna. Denna beräkningsgrund hade tillämpats med hänsyn till omöjligheten att för det dåvarande angiva, i vilken utsträckning de den 30 juni 1945 driftbidragsberättigade anstalterna icke komme att ingå som led i dessa planer. Då man sålunda finge räkna med att driftbidraget till en del av dessa anstalter skulle komma att utgå enligt förut gällande bestämmelser, syntes det beräknade maximibeloppet, 2 512 493 kronor, kunna minskas med ungefär samma procenttal, varmed det för budgetåret 1944/45 beräknade maximibeloppet faktiskt reducerats, eller cirka 17 procent. Anslaget för nästa budgetår skulle alltså kunna beräknas till (2 512 493 — 427 123) 2 085 370 kronor eller i avrundat tal 2 000 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Då medicinalstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår torde kunna godtagas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 2 000 000

[157.] 49. **Bidrag till Lilla Hemmet.** Lilla Hemmet i Stockholm är landets enda anstalt för vård av barn med medfödd eller i späd ålder ådragen syfilis. För innevarande budgetår har såsom bidrag till bestridande av driftkostnaderna vid anstalten anvisats ett anslag av 15 000 kronor. Som villkor för åtnjutande av bidraget gäller, att vården vid anstalten lämnas avgiftsfritt för de där intagna.

Med skrivelse den 31 augusti 1945 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *Lilla Hemmets styrelse* gjord framställning om statsbidrag till anstalten för nästa budgetår med oförändrat belopp, 15 000 kronor. Till stöd för framställningen har anstaltsstyrelsen åberopat dels sin skrivelse angående bidrag för innevarande budgetår, för vilken redogjorts i 1945 års statsverksproposition (V. s. 225—226), dels ock styrelsens vid framställningen fogade årsberättelse för år 1944, av vilken framgår, att de löpande utgifterna under nämnda år överstigit de löpande inkomsterna med mer än 23 000 kronor. Jämväl för år 1945 räknar anstaltsstyrelsen med att anstaltens inkomster, bortsett från statsbidrag, skola komma att understiga utgifterna med mer

än 15 000 kronor. Anstaltsstyrelsen uppger, att antalet å anstalten vårdade barn för det dåvarande uppginge till 26. Barnantalet hade emellertid tidigare under år 1945 varit omkring 30 och kunde beräknas åter öka inom den närmaste tiden.

*Medicinalstyrelsen* har för egen del vitsordat det till följd av den fortgående ökningen av syfilisfrekvensen allt större behovet av anstaltsens verksamhet samt framhållit vikten av att densamma erhöles stöd av staten. Med hänvisning i övrigt till vad anstaltsstyrelsen anfört har medicinalstyrelsen hemställt, att till bidrag till driften av Lilla Hemmet för nästa budgetår måtte äskas ett anslag av 15 000 kronor.

Med hänsyn till det alltjämt betydande driftunderskottet vid Lilla Hemmet anser jag mig böra tillstyrka, att anstalten jämväl för nästa budgetår beviljas statsbidrag med ett belopp av 15 000 kronor. Såsom villkor för bidragets åtnjutande torde liksom under innevarande budgetår böra gälla, att å hemmet intagna barn skola vårdas avgiftsfritt.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Lilla Hemmet* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 15 000

Departements-  
chefen.

[158.] 50. **Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi, förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag  | Nettoutgifter |
|---------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                   | 300 000 | 125 532       |
| 1944/45 .....                   | 350 000 | 481 486       |
| 1945/46 .....                   | 350 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> )..... | 350 000 | —             |

Från förevarande anslag utgår statsbidrag till driften av två av de tre centralanstalter för radioterapi, vilka upprättats med medel ur Konung Gustaf V:s jubileumsfond, nämligen de till lasarettet i Lund och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg anslutna anstalterna. Den tredje av dessa anstalter, vilken är ansluten till karolinska sjukhuset, drives helt såsom statlig anstalt.

Driftkostnaderna vid de två förstnämnda anstalterna bestridas sålunda:

För patient skall, oavsett var han är hemmahörande, erläggas för inomlänspatient vid respektive sjukhus stadgad legosängsavgift.

Landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, skall för varje patient, som intages å ifrågavarande centralanstalter och som vid intagningen är bosatt eller — där legosängsavgiften jämlikt lagen om fattigvården eller lagen om samhällets barnavård erlägges av fattigvårdssamhälle eller kommun — äger hemortsrätt inom vederbörande landstings område eller i stad, som nu sagts, bidra till bestridandet av vårdkostnaderna *dels* med ett belopp för underhållsdag av 2 kronor 50 öre å centralanstalten i Lund och 3 kronor å centralanstalten i Göteborg *dels ock*, därest legosängsavgiften för dag och patient utgått med belopp understigande de för respektive anstalter sålunda angivna

bidragsbeloppen, med ett belopp motsvarande skillnaden mellan å ena sidan vid förstnämnda anstalt 2 kronor 50 öre och vid sistnämnda anstalt 3 kronor och å andra sidan den vid anstalten uttagna genomsnittliga legosängsavgiften.

Den del av dagkostnaden, som icke täckes genom legosängsavgiften och landstingets eller stadens bidrag, gäldas av statsmedel beträffande centralanstalten i Lund helt intill ett belopp av 2 kronor 50 öre för underhållsdag samt beträffande centralanstalten i Göteborg helt intill ett belopp av 3 kronor för underhållsdag. Härutöver gäldas av statsmedel hälften av den dagkostnad, som återstår ogulden, dock högst intill ett belopp av 2 kronor för underhållsdag.

Hela kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation i centralanstalternas behandlingsinstitut av å anstalterna intagna patienter bestrides av statsmedel.

Statsbidraget utbetalas halvårsvis i efterskott efter utgången av juni och december månader samt må icke, beräknat efter kalenderhalvår, utgå för större antal underhållsdagar än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande hälften av normal årlig beläggning av anstalten.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till en början meddelat, att de å anslaget under budgetåret 1944/45 verkställda utbetalningarna, som rätteligen bort avse verksamheten vid de båda anstalterna under år 1944, i verkligheten avsett verksamheten vid lundaanstalten åren 1943 och 1944 samt vid göteborgsanstalten senare halvåret 1943 och förra halvåret 1944. Om man till de under det senaste budgetåret gjorda, kalenderåret 1944 avseende utbetalningarna, 253 020 kronor, lade det göteborgsanstalten tillkommande statsbidraget för senare halvåret 1944, 91 091 kronor, erhöles en summa av 344 111 kronor, vilken vore att betrakta som statens verkliga kostnad under budgetåret 1944/45 för driften av ifrågavarande anstalter.

Styrelsen uppger därefter, att bidraget per underhållsdag till lundaanstalten, med hänsyn till att det beräknade driftunderskottet ej väntades komma att understiga 4 kronor, finge beräknas till  $(2,50 + 2)$  4 kronor 50 öre. Då antalet underhållsdagar under år 1946 beräknats till 19 345, syntes dagkostnadsbidraget komma att för budgetåret 1946/47 uppgå till 87 052 kronor.

Vad angår göteborgsanstalten har driftunderskottet beräknats till cirka 4 kronor och sålunda bidraget per underhållsdag till  $(3 + 2)$  5 kronor. Då antalet underhållsdagar under år 1946 uppskattats till 22 100, har dagkostnadsbidraget för denna anstalt beräknats till 110 500 kronor.

Å statsverket belöpande kostnader för röntgenbehandling och radiumapplikation ha uppskattats till för lundaanstalten 126 619 kronor och för göteborgsanstalten 73 880 kronor eller tillhopa 200 499 kronor.

I enlighet härmed skulle medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till  $(87\,052 + 110\,500 + 200\,499)$  398 051 kronor.

Medicinalstyrelsen anser emellertid — under hänvisning till att, såsom förut omnämnts, den verkliga nettokostnaden å anslaget under budgetåret 1944/45 kunde beräknas ha uppgått till omkring 344 000 kronor — att anslaget, trots

att statsbidrag från och med innevarande budgetår i viss utsträckning finge utgå för tidvis förekommande överbeläggning, likväl för nästa budgetår kunde upptagas med oförändrat belopp, 350 000 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 350 000

[159.] 51. **Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1942/43 .....                    | 190 000 | 156 495       |
| 1943/44 .....                    | 180 000 | 296 728       |
| 1944/45 .....                    | 180 000 | 255 686       |
| 1945/46 .....                    | 200 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 215 000 | —             |

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 259).]

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår, därvid styrelsen även föreslagit viss ändring av grunderna för statsbidraget. I sistnämnda hänseende anför styrelsen följande:

Enligt kungörelsen nr 259/1939 utgår statsbidrag till resor till radiumbehandlingsanstalter endast till medellös person, men däremot icke, såsom beträffande kustsanatorier, vanförelanstalter m. fl. anstalter, till mindre bemedlad patient. Någon saklig anledning att i förevarande avseende sätta radiumbehandlingsanstalterna i sämre ställning än övriga sjukvårdsanstalter, till vilka resebidrag utgår, föreligger enligt medicinalstyrelsens mening icke. På grund av att i hela landet finnas endast tre centralanstalter för radioterapi bliva resorna ofta mycket långa och dyrbara för patienterna. Då härtill kommer, att behandlingen som det nu är ordnat tämligen regelmässigt kräver ett flertal resor för varje patient, låge det enligt styrelsens mening närmare till hands att för patienterna vid radioterapianstalter sätta behovsgränsen något högre än för patienter vid övriga anstalter.

Medicinalstyrelsen har emellertid i sin framställning angående anslag för nästa budgetår till bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m. föreslagit en ändring av statsbidragsgrunderna för resor till dessa anstalter, vilken torde i stort sett innebära att samtliga patienter, vilka därav äro i behov, kunna erhålla statsbidrag. Då det synes vara av värde, att enhetliga grunder fastställas för bidrag av denna typ, får styrelsen därför, under hänvisning till vad i nyssnämnda framställning anförts, föreslå att de i densamma föreslagna bidragsgrunderna givas giltighet även för resor till anstalterna för radioterapi.

Vad beträffar anslagsbehovet för nästa budgetår framhåller styrelsen, att belastningssiffran för budgetåret 1944/45 vore så tillvida missvisande, att ersättning utgått till en anstalt jämväl för första kvartalet 1944, vilken ersätt-

ning rätteligen bort belasta anslaget för budgetåret 1943/44. Hade så skett, skulle nettoutgifterna å anslaget för budgetåret 1944/45 ha uppgått till omkring 218 500 kronor. Nämda siffra stämde nöjaktigt med det belopp som erhöles, om ersättningarna till de olika radiumbehandlingsanstalterna för förskottade resekostnader, vilka nu syntes ha nått en tämligen konstant storlek, toges till utgångspunkt för anslagsberäkningen. Sagda ersättningar hade under det sistförflutna budgetåret i genomsnitt utgjort, vid det till karolinska sjukhuset anknutna radiumhemmet omkring 40 000 kronor, vid centralanstalten för radioterapi i Göteborg omkring 7 500 kronor och vid motsvarande anstalt i Lund omkring 7 000 kronor, allt för kvartal. För helt budgetår erhöles alltså med denna beräkningsgrund en anslagssiffra av  $(160\,000 + 30\,000 + 28\,000)$  218 000 kronor. Denna siffra syntes emellertid vid bifall till styrelsens förslag om ändrade statsbidragsgrunder böra höjas med ett mindre belopp, förslagsvis 7 000 kronor. I enlighet härmed har styrelsen beräknat anslaget för nästa budgetår till  $(218\,000 + 7\,000)$  225 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Av enahanda skäl, som jag anfört i det föregående under anslaget till bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m., anser jag mig ej böra förorda någon ändring i grunderna för här ifrågavarande statsbidrag. Vid sådant förhållande torde höjningen av förevarande anslag kunna begränsas till 15 000 kronor och anslaget alltså för nästa budgetår böra upptagas till 215 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 215 000

[160.] 52. **Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund, förslagsanslag.** Genom beslut den 9 juni 1944 förklarade Kungl. Maj:t hinder icke möta mot att statsbidrag utginge till driftkostnaderna för en planerad neurokirurgisk avdelning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar enligt bestämmelserna i gällande avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Malmöhus läns landsting angående länets sjukvårdsinrättningar i Lund. Enligt nämnda avtal, vilket godkänts av Kungl. Maj:t den 26 november 1943, erlägger staten såsom bidrag till de årliga sjukvårdskostnaderna vid nämnda sjukvårdsinrättningar — i det följande benämnda lasarettet — 10 % av vissa driftkostnader, beräknade på i avtalet närmare angivet sätt. Ifrågavarande statsbidrag, som utgår från åttonde huvudtiteln, avser att utgöra ersättning för de merkostnader, som lasarettets egenskap av undervisningssjukhus förorsakar landstinget.

I skrivelse den 8 juni 1944 har *Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning* hemställt, att, utöver det statsbidrag, som kunde komma att

utgå enligt förenämnda avtal, bidrag av statsmedel till den planerade neurokirurgiska avdelningen måtte få utgå med belopp, motsvarande den del av dagkostnaden vid avdelningen, som icke täcktes av influtna patientavgifter. Beredningen har därvid framhållit, att enligt landstingets beslut en förutsättning för avdelningens inrättande — vartill medel anvisats av landstinget — vore, att överenskommelse om samarbete på området kunde träffas med så stort antal landsting och städer, att ett tillräckligt stort upptagningsområde komme att stå till avdelningens förfogande och landstinget således icke onödigt åsamkades kostnader för vården av patienter från andra sjukvårdsområden. I sådant syfte hade överläggningar ägt rum mellan representanter för landstingen i Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Kronobergs och Hallands län samt Kalmar läns norra landsting ävensom Malmö och Hälsingborgs städer, varvid ett starkt intresse för inrättande av den planerade avdelningen visat sig föreligga. Beredningen har vidare anfört bland annat följande:

Inom landet finnes endast en specialavdelning för neurokirurgi, som stode öppen för patienter från hela landet, nämligen den till serafimerlasarettet förlagda avdelningen. Den starka tillströmningen av patienter till denna avdelning hade emellertid medfört, att väntetiden vid densamma vore synnerligen lång, vilket i många fall haft till följd, att de sjukas tillstånd avsevärt försämrats, innan de kunnat intagas. För södra Sveriges del tillkomme därjämte de svårigheter och stora kostnader, som vore förenade med de sjukas förflyttning till serafimerlasarettet, vilket lett till att många patienter avstått från att söka vård därstädes. Det torde därför vara uppenbart, att en neurokirurgisk avdelning för södra delen av landet vore starkt av behovet påkallad. Då den neurokirurgiska avdelning, som skulle inrättas vid lasarettet i Lund, vore avsedd att omfatta 20 à 24 vårdplatser, komme densamma otvivelaktigt att medföra en avlastning för serafimerlasarettets avdelning, varigenom väntetiden därstädes borde kunna i viss mån nedbringas.

Då den neurokirurgiska avdelningen i Lund i likhet med den redan befintliga avdelningen för neurokirurgi vid serafimerlasarettet komme att erhalla en riksbetonad karaktär, syntes starka skäl tala för att statsbidrag borde utgå till förstnämnda avdelning. Beredningen ville därvid hänvisa till att statens sjukvårdskommitté i sitt år 1934 avgivna betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket beträffande den neurokirurgiska avdelningen vid serafimerlasarettet som sin uppfattning uttalat, att då denna avdelning avsåge att i möjligaste mån tillgodose hela landets behov av specialvård för neurokirurgiska sjukdomar, kostnaderna för densammes drift borde, i den mån influtna patientavgifter och avkastningen från för ändamålet tillgängliga fonder icke försloge, täckas av statsmedel. Beredningen ville i detta sammanhang ytterligare framhålla, att det i förevarande fall vore fråga om en form av specialvård, vilken torde kunna likställas med den specialvård, som lämnades å kustsanatorierna, vanföreanstalterna och centralanstalterna för radioterapi, till vilka anstalters driftkostnader staten lämnade betydande bidrag.

Därest den av statens sjukvårdskommitté föreslagna fördelningen av driftkostnaderna vid den neurokirurgiska avdelningen vid serafimerlasarettet icke kunde av Kungl. Maj:t accepteras såsom grundval för statens bidrag till driftkostnaderna vid motsvarande avdelning i Lund, ville beredningen bringa i erinran de grunder, som gällde för statsbidrag till centralanstalten för radioterapi vid lasarettet i Lund. Med utgångspunkt från sistnämnda principer torde en lösning av statsbidragsfrågan jämväl kunna tänkas sålunda, att

patienterna erlade legosängsavgift, beräknad efter 2 kronor 50 öre per dag å allmän sal, oaktat berörda avgift vid lasarettet i Lund för närvarande vore fastställd till en krona, samt de i avdelningen deltagande landstingen och städerna ett bidrag av 2 kronor 50 öre per dag och patient, varefter den återstående delen av driftkostnaderna bestredes av staten.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av statskontoret, kanslern för rikets universitet, efter hörande av medicinska fakulteten och det större akademiska konsistoriet vid universitetet i Lund, samt medicinalstyrelsen, varefter statskontoret ånyo yttrat sig i ämnet.

*Statskontoret* erinrar om att den neurokirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet i driftkostnadshänseende icke intoge någon särställning. För de patienter från Stockholms stad och län, som vårdades å nämnda klinik, hade således staden och länet att i enlighet med gällande avtal lämna lasarettet lika stor ersättning för vård dag räknat (i princip 62 %, respektive 63½ % av lasarettets restkostnad för sjukvården, sedan inflytande avgifter frånräknats) som för stadens och länets övriga patienter. Under sådana förhållanden syntes icke tillräckliga motiv föreligga att lämna Malmöhus läns landsting särskilt statsbidrag utöver det avtalsenliga bidraget till driften av den planerade neurokirurgiska avdelningen.

*Medicinska fakulteten* och *det större akademiska konsistoriet vid universitetet i Lund* ha tillstyrkt bifall till hälso- och sjukvårdsberedningens framställning.

*Kanslern för rikets universitet* framhåller, att en blivande avdelning för neurokirurgi vid Lunds lasarett vore avsedd att mottaga patienter från alla de sydligaste länen och således tillgodosåge ett riksintresse. Under sådana omständigheter syntes skäligt, att staten lämnade ett proportionsvis större bidrag till driftkostnaderna för denna avdelning än till driftkostnaderna för sjukhuset i övrigt. För ett dylikt medgivande talade även det förhållandet, att driften av en neurokirurgisk avdelning vore betydligt dyrbarare än driften av övriga avdelningar. Det syntes dock ej motiverat att, såsom i ansökningsen skett, ifrågasätta, att staten skulle svara för hela den del av de faktiska driftkostnaderna vid denna avdelning, som icke täcktes av influtna patientavgifter. En dylik norm för bidragets utmätande skulle leda till det resultatet att, om dagkostnaden för en neurokirurgisk patient beräknades till 20 kronor, patienten, därest han vore från Malmöhus län, skulle vid vård å allmän sal själv erlägga en avgift av en krona per dag, och staten svara för 19 kronor, under det att landstinget icke skulle behöva lämna något bidrag. Kanslern ville för sin del ifrågasätta, huruvida ej bidraget skulle kunna utmätas efter samma normer, som gällde för bidraget till driften av den radio-terapeutiska kliniken vid lasarettet.

*Medicinalstyrelsen* har till att börja med rörande behovet av den planerade avdelningen anfört följande:

Av en utredning, som medicinalstyrelsen införskaffat från överdirektören vid karolinska sjukhuset, framgår bland annat, att antalet sökande, som den 1 februari 1945 väntade på plats i allmän sal på serafimerlasarettets neuro-

kirurgiska klinik, uppgick till 170 män och 45 kvinnor och att väntetiden beräknades uppgå för männen till omkring 4½ månader och för kvinnorna till omkring 3 månader. Härav synes styrelsen tydligt framgå, att behov av ytterligare en neurokirurgisk avdelning inom landet är fullt styrkt. Därvid torde givetvis kunna diskuteras, huruvida Lund är att betrakta som den lämpligaste förläggningsorten för en anstalt av ifrågavarande slag, varigenom sålunda framför allt Norrland skulle komma att i förevarande avseende bliva åsidosatt. Då emellertid nu förslag föreligger om anordnande av en neurokirurgisk anstalt i den södra och alltså mest tätbebyggda delen av Sverige och det enligt styrelsens förmenande är av stor vikt att ytterligare en dylik anstalt kommer till stånd i riket, ej minst med hänsyn till den långa väntetid, som enligt vad förut nämnts vårdsökande personer för närvarande få underkasta sig för intagning vid serafimerlasarettets neurokirurgiska klinik, vill styrelsen för sin del tillstyrka det föreliggande förslaget. En förutsättning är dock givetvis att här liksom fallet var vid tillkomsten av centralanstalten för radioterapi vid lasarettet i Lund avtal om samarbete på området träffas med så stort antal angränsande landsting och städer utanför landsting, att vårdplatser kunna anordnas till sådant antal, att avdelningen kan på rationellt sätt drivas.

Vad beträffar frågan om de principer, enligt vilka statsbidrag till driften av ifrågavarande avdelning borde utformas, har medicinalstyrelsen ställt sig avvisande till såväl tanken att bidrag skulle utgå i anslutning till de grunder, vilka gälla för bidrag till vanföreanstalterna och kustsanatorierna, som förslaget att staten i enlighet med det förut återgivna uttalandet av statens sjukvårdskommitté skulle bestrida hela den kostnad, som icke täckes av patientavgifter. Styrelsen anser det ligga närmare till hands med en jämförelse med gällande grunder för bidrag till den till lasarettet i Lund anslutna centralanstalten för radioterapi samt förordar, att likartade grunder fastställas för det nu ifrågasatta statsbidraget.

Enligt gällande bestämmelser angående driftbidrag till nämnda centralanstalt skall för patient, som intages å anstalten, oavsett var han är hemmahörande, erläggas legosängsavgift med ett belopp, som utgår å däremot svarande vårdplats å lasarettet i Lund för patient med hemvist inom Malmöhus läns landstingsområde. Landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, skall för varje patient, som intages å ifrågavarande centralanstalt och som vid intagningen är bosatt eller — där legosängsavgiften jämlikt lagen om fattigvården eller lagen om samhällets barnavård erlägges av fattigvårdssamhälle eller kommun — äger hemortsrätt inom vederbörande landstingsområde eller i stad, som nu sagts, bidraga till bestridandet av vårdkostnaderna *dels* med ett belopp för underhållsdag av 2 kronor 50 öre *dels ock*, därest legosängsavgiften för dag och patient utgått med belopp understigande det för sagda anstalt angivna bidragsbeloppet, med ett belopp motsvarande skillnaden mellan å ena sidan 2 kronor 50 öre och å andra sidan den vid anstalten uttagna genomsnittliga legosängsavgiften. Den del av dagkostnaden, som icke täckes genom legosängsavgiften och landstingets eller stadens bidrag, gäldas av statsmedel intill ett belopp av 2 kronor 50 öre för underhållsdag. Härutöver gäldas av statsmedel hälften av den dagkostnad, som återstår ogulden, dock högst intill ett belopp av 2 kronor för underhållsdag.

För beräkning av storleken av det statsbidrag, som med huvudsaklig tillämpning av dessa principer borde utgå till den neurokirurgiska avdelningen i Lund, har medicinalstyrelsen sökt verkställa en beräkning av driftkostnaderna vid avdelningen. Styrelsen finner det vara ställt utom allt tvivel, att dessa kostnader komme att bli avsevärt högre än motsvarande kostnader vid lasarettets övriga avdelningar. Lasarettetsintendent hade beräknat, att dagkostnaden vid en neurokirurgisk avdelning med 20 vårdplatser och ett beräknat antal vård dagar av 5 840 år 1943 skulle ha uppgått till 20 kronor 70 öre, medan den genomsnittliga dagkostnaden vid lasarettet under samma år uppgått till 10 kronor 86 öre och år 1944 till 12 kronor 1 öre. Vad beträffade serafimerlasarettet utvisade verkställda approximativa beräkningar att kostnaderna för den där befintliga neurokirurgiska avdelningen vore omkring 51 % högre än de genomsnittliga kostnaderna för lasarettets övriga kliniker. Styrelsen funne det ytterligt svårt att nu fixera driftkostnaderna vid den neurokirurgiska avdelningen vid lasarettet i Lund och föresloge, att desamma, i avvaktan på närmare erfarenhet och i anslutning till vad som beräknats vid serafimerlasarettet, uppskattades till ett i runt tal 50 % högre belopp än driftkostnaderna vid lasarettets övriga avdelningar. I enlighet härmed har styrelsen beräknat dagkostnaden vid avdelningen till  $(12: 01 + 6: —)$  18 kronor 1 öre. Detta tal borde enligt styrelsens mening minskas med belopp, motsvarande det statsbidrag till driftkostnaderna vid avdelningen, som komme att utgå enligt bestämmelserna i förenämnda den 26 november 1943 godkända avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Malmöhus läns landsting. Den härefter återstående dagkostnaden skulle alltså uppgå till  $(18: 01 — 1: 80)$  16 kronor 21 öre eller i avrundat tal 16 kronor 50 öre.

I nära anslutning till gällande statsbidragsbestämmelser beträffande centralanstalten för radioterapi har styrelsen föreslagit, att statsbidraget till nu ifrågakvarande avdelning borde bestämmas sålunda, att den del av den på nyss angivet sätt beräknade dagkostnaden, som icke täcktes av en till 2 kronor 50 öre beräknad legosängsavgift jämte ett bidrag å samma belopp från vederbörande landsting eller stad utom landsting, skulle gäldas av statsmedel intill ett belopp av 2 kronor 50 öre för underhållsdag. Vidare skulle staten bidraga med hälften av den dagkostnad, som härefter återstode ogulden, dock högst intill ett belopp av 4 kronor 50 öre för underhållsdag. Då dagkostnaden beräknats till 16 kronor 50 öre, skulle således statsbidraget uppgå till  $(2: 50 + 4: 50)$  7 kronor för underhållsdag. Med utgångspunkt härifrån och från ett årligt antal underhållsdagar av 5 840 har styrelsen beräknat det sammanlagda statsbidragsbeloppet för ett år till 40 880 kronor.

*Statskontoret* har i sitt förnyade utlåtande i ärendet yttrat följande:

Vad i ärendet förekommit sedan statskontorets tidigare utlåtande avgavs har icke övertygat ämbetsverket om det principiellt berättigade i att lämna särskilt statsbidrag till driften av den planerade neurokirurgiska avdelningen vid lasarettet i Lund. Sakligt sett synas intressenterna i Lundakliniken — såvitt statskontoret kan bedöma — komma att intaga en i viss mån lik-

artad ställning som Stockholms stad och län beträffande motsvarande klinik vid serafimerlasarettet. I detta sammanhang bör även uppmärksammas, att ett beslut beträffande Lundakliniken kommer att bli prejudicerande. Planer lära redan vara å bane att upprätta motsvarande kliniker vid sjukhus i Göteborg och Örebro.

Skulle emellertid skäl anses föreligga för staten att i vidare mån än statskontoret avsett ekonomiskt stödja den neurokirurgiska kliniken i Lund, kan statskontoret icke biträda medicinalstyrelsen förslag om statsbidrag från anslag både under femte och åttonde huvudtitlarna. I dylikt fall förordar ämbetsverket, att statsmakterna — med upphävande av 1944 års beslut om statsbidrag till kliniken jämlikt 1943 års avtal med Malmöhus läns landsting angående driftkostnaderna vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund — beslutar om statsbidrag till kliniken enbart från anslag under femte huvudtiteln. Härigenom skulle en nära anknytning vinnas till statsbidragsvillkoren för centralanstalten för radioterapi vid lasarettet i Lund. I viss anslutning till vad medicinalstyrelsen förordat skulle statsbidraget kunna beräknas på följande sätt.

Dagkostnaden vid kliniken beräknas till 18 kronor, vilket belopp i första hand finansieras genom beräknade legosängsavgifter å 4 kronor, landstingsbidrag å 2 kronor 50 öre samt ordinarie statsbidrag med likaledes 2 kronor 50 öre. Av restkostnaden,  $[18 - (4 + 2:50 + 2:50)]$  9 kronor, täckes hälften eller 4 kronor 50 öre med statsbidrag. Det totala statsbidraget skulle således bli 7 kronor per vård dag. I denna kalkyl ha legosängsavgifterna *beräknats* till 4 kronor eller samma belopp som patient å »riksplats» vid motsvarande klinik å serafimerlasarettet i medeltal har att gälda. Principiellt synes nämligen blivande patienter å »riksplatser» vid Lundakliniken böra få vidkännas samma kostnader som motsvarande klientel vid serafimerlasarettet. Detta bör givetvis icke utgöra hinder för de landsting, som komma att vara huvudintressenter i kliniken, att uttaga lägre vårdavgifter.

Med dessa utgångspunkter bör anslaget under femte huvudtiteln i anslutning till medicinalstyrelsens beräkningar bestämmas till, lämpligt avrundat, 40 000 kronor.

Neurokirurgien avser att behandla ett antal i regel svåra, om ock tämligen sällsynta sjukdomar. Såväl metoden för ställande av en tillfredsställande och betryggande diagnos av hithörande fall som operationstekniken är sådan att för uppgiften kräves speciell erfarenhet. Ifrågavarande specialvård har hittills varit förlagd till allenast ett sjukhus, nämligen serafimerlasarettet i Stockholm. Det torde vara tillrådligt att även i fortsättningen en viss centralisering av denna vårdform upprätthålles.

Av vad i förevarande ärende upplysts om antalet väntande patienter och väntetiderna framgår att ett stort behov av utvidgade anordningar för neurokirurgien för närvarande föreligger. Genom beslut av Malmöhus läns landsting om inrättande av en avdelning för ändamålet vid lasarettet i Lund har möjlighet skapats att få detta behov åtminstone i viss mån tillgodosett. Avdelningen har tillkommit utan att byggnadsbidrag från statens sida ifrågasatts. Däremot har i den föreliggande framställningen begärts, att staten i viss omfattning skall lämna sin medverkan till bestridande av kostnaderna för driften av avdelningen. Att så sker synes mig också befogat både på grund av den stora betydelsen av att de neurokirurgiska åkommorna snabbt

Departements-  
chefen.

komma under sakkunnigaste vård och med hänsyn till de avsevärda kostnader, som äro förbundna med denna vård. Jag tillstyrker alltså, att särskilt statsbidrag beviljas till driften av den neurokirurgiska avdelningen vid lasarettet i Lund.

Enligt vad jag under hand inhämtat har upptagningsområdet för ifrågasvarande avdelning genom praktiskt taget slutförda förhandlingar numera bestämts till att omfatta Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Kronobergs och Hallands läns samt Kalmar läns norra och södra landstingsområden ävensom städerna Malmö och Hälsingborg. I mån av platstillgång skola även patienter från övriga delar av landet kunna erhålla vård. Ordningsföljden vårdsökande patienter emellan skall bestämmas av behovet av neurokirurgisk specialvård; vid lika behov skola givetvis patienter från upptagningsområdet äga företräde. Beträffande de ekonomiska förhållandena har avtalats, att för patienter från upptagningsområdet skall erläggas en dagavgift vid vård å allmän sal av 2 kronor 50 öre. Vidare skola de av avtalet berörda huvudmännen till sjukhusägaren erlægga dels en dagavgift av likaledes 2 kronor 50 öre dels ock hälften av det belopp, som motsvarar skillnaden mellan å ena sidan verkliga dagkostnaden och å den andra summan av nyss angivna avgifter samt det statsbidrag, som må komma att beviljas. Jag förutsätter, att liknande ersättningsgrunder komma att tillämpas beträffande allmänsalspatienter från orter utom upptagningsområdet

Jag övergår härefter till att behandla frågan om de grunder, vilka böra fastställas för statsbidragets utgående. Härvid vill jag till en början biträda statskontorets förslag om att det nu från anslag under åttonde huvudtiteln utgående s. k. tioprocentstatsbidraget skall upphöra och bidrag alltså utgå från allenast anslag under femte huvudtiteln. Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet föreslår jag, att gällande avtal med landstinget på denna punkt underkastas erforderlig jämkning.

Medicinalstyrelsens och statskontorets förslag till statsbidragsgrunder utgå båda från antagandet av en dagkostnad vid den neurokirurgiska avdelningen av 18 kronor. Denna utgångspunkt synes mig böra godtagas. Gemensam för de båda förslagen är vidare en strävan att åstadkomma en rättvis fördelning av kostnaderna mellan staten och vederbörande landsting respektive städer utanför landsting. Detta mål vill man nå genom skilda metoder, båda dock tämligen svårtillämpliga.

För egen del anser jag det skäligt, att staten påtager sig viss del av den merkostnad, som uppkommer genom att den neurokirurgiska avdelningen beräknas bliva omkring 50 procent dyrare i drift än lasarettets övriga avdelningar. Med utgångspunkt härifrån vill jag förorda, att statsbidraget bestämmas till sex kronor för varje underhållsdag vid avdelningen.

Statsverkets kostnader för ett driftbidrag, utformat på sätt nyss angivits, skulle vid en 100-procentig beläggning av avdelningens 23 allmänsalsplatser komma att uppgå till  $(23 \times 365 \times 6)$  50 370 kronor för år. Då man räknat med att beläggningen till en början skulle utgöra allenast 80 procent av den fulla kapaciteten, bliva årskostnaderna  $(0.80 \times 50\,370)$  40 296 kronor.

Bidraget, för vars utgående torde böra uppställas det villkoret, att de förut angivna ersättningsgrunderna följas, synes böra utbetalas av medicinalstyrelsen halvårsvis i efterskott efter utgången av juni och december. Rekvisition bör innehålla specificerad redogörelse för antalet under varje dag intagna, vilken bör upprättas av sjukhusintendenten och vara till riktigheten bestyrkt av lasarettsläkaren å avdelningen ävensom av en av de enligt bestämmelserna i det för sjukvårdsinrättningarna gällande reglementet utsedda revisorerna. Det torde böra få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med utfärdandet av regleringsbrev meddela de detaljföreskrifter, som här utöver må befinnas erforderliga.

Då den av mig föreslagna beräkningsmetoden i viss mån innebär en nyhet, ligger det i sakens natur att framtida erfarenhet kan giva vid handen, att de ifrågasatta enskildheterna i villkoren i ett eller annat avseende böra ändras. Även förändringar i penningvärdet kunna tänkas göra jämkningar påkallade. I dylik händelse får givetvis frågan upptagas till vederbörlig omprövning. För nästa budgetår torde med hänsyn till att avdelningen icke väntas komma att börja sin verksamhet förrän en del av statsbidragsperioden gått till ända icke behöva beräknas större belopp än 28 000 kronor. Anslaget torde böra upptagas förslagsvis och under benämningen Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund.

Under åberopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att statsbidrag må, i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående angivna grunder, utgå till täckande av driftkostnaderna för en beslutad neurokirurgisk avdelning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund (lasarettet i Lund) från och med den dag, då avdelningen tages i bruk;

*dels ock* till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 28 000

### *Vanföreanstalter m. m.*

[161.] 53. **Bidrag till vanföreanstalter, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 2 850 000 | 3 514 140     |
| 1944/45 .....                    | 3 350 000 | 4 562 376     |
| 1945/46 .....                    | 3 530 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 3 770 000 | —             |

Anslaget, som avser de fyra vanföreanstalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand, är för innevarande budgetår beräknat sålunda:

|                                                              |        |           |
|--------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| Bidrag till kliniker, <i>förslagsvis</i> .....               | kronor | 820 000   |
| » » polikliniker, <i>högst</i> .....                         | »      | 20 000    |
| » » skolhem, <i>förslagsvis</i> .....                        | »      | 130 000   |
| » » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 670 000   |
| » » asylhem, <i>förslagsvis</i> .....                        | »      | 40 000    |
| » » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i> .....           | »      | 900 000   |
| » » täckande av eventuellt underskott, <i>förslagsvis</i> .. | »      | 950 000   |
| Summa kronor                                                 |        | 3 530 000 |

För anslaget användning gälla följande huvudsakliga grunder.

Till driften av kliniker, skolhem och yrkesskolor utgå bidrag med högst följande belopp per dag och patient respektive elev, nämligen för klinikerna med 5 kronor 50 öre, för skolhemmen med 3 kronor 25 öre, för yrkesskolornas interna elever med 4 kronor 50 öre och för yrkesskolornas externa elever med 2 kronor, allt under villkor, att för patienten respektive eleven icke uttages högre avgift per dag än 1 krona å klinik och 50 öre å skolhem samt att för yrkesskolornas elever icke uttages någon avgift. Därest i anslutning till vanförestalsterna anordnas asylhem, varest undervisning för höjande av de vanföras arbetsförmåga meddelas, utgår bidrag till dylikt hem med 3 kronor per dag och patient, för vilken icke uttages högre dagavgift än 50 öre.

Till poliklinikerna utgår ett bidrag av högst 1 250 kronor per anstalt och kvartal. Slutligen utgår bidrag med  $\frac{2}{3}$  av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som behandlas för vanförhet, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Statsbidragen utbetalas av medicinalstyrelsen, som därvid har att iakttaga, bland annat, att statsbidraget icke må för något år överstiga den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna skillnaden mellan de sammanlagda verkliga driftkostnaderna för anstalten, å ena, samt summan av dagavgifterna och andra från anstaltens drift inflytande inkomster, å andra sidan.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande förening, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, om och i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel. Fyllnadsbidrag utgår dock endast under villkor, att anstaltens inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret godkänts av medicinalstyrelsen.

Beträffande vanförestalten i Stockholm gälla härutöver som villkor för åtnjutande av statsbidrag vissa bestämmelser om samarbete med Eugeniahemmet. En närmare redogörelse för dessa bestämmelser återfinnes i det följande under anslaget till bidrag till Eugeniahemmet.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har härvid till en början upplyst, att nettoutgifterna för de med anslaget avsedda ändamålen under budgetåret 1944/45 uppgått till sammanlagt 3 486 345 kronor. Då emellertid det å anslaget utestående oredovisade förskottet, väsentligen på grund därav att styrelsen meddelat nya föreskrifter rörande rekvisition av statsbidrag till anstalterna, under budgetåret ökat med 1 076 031 kronor, utgjorde den totala nettobelastningen å anslaget (3 486 345 + 1 076 031) 4 562 376 kronor.

För nästa budgetår har styrelsen räknat med att bidrag till vanföreanstalterna skola utgå enligt nu gällande grunder. Styrelsen uppgiver, att det av styrelsen såsom normal beläggning fastställda antalet platser å samtliga anstalters olika avdelningar utgjorde: å klinikerna 427, i skolhemmen 173 samt i yrkesskolorna 556. Härtill komme 31 platser å asylhemmet vid vanföreanstalten i Stockholm. Antalet platser hade ej undergått någon förändring jämfört med närmast föregående år.

Styrelsen räknar med att statsbidrag för samtliga angivna platser komme att utgå under budgetåret 1946/47. Statsbidraget syntes därvid böra beräknas utgå beträffande klinikerna och asylhemmet under 365 dagar samt beträffande yrkesskolornas såväl interna som externa elever under 10 månader eller 300 dagar. Styrelsen erinrar vidare om att Kungl. Maj:t genom beslut den 24 november 1944 och den 13 april 1945 medgivit dels att en provisorisk paviljong och en provisorisk avdelning vid Ryhovs sjukhus i Jönköping finge tillfälligtvis tagas i anspråk för upprättande av ett annex till vanföreanstalten i Stockholm för vård av personer, vilka efter genomgången barnförlamning vore i behov av vård för ännu bestående förlamning, dels ock att statsbidrag finge under tiden från och med den 1 december 1944 tills vidare, dock längst till och med den 30 september 1945, utgå för högst 110 vårdplatser vid nämnda annex. Styrelsen upplyser härjämte, att styrelsen medgivit, att vid vanföreanstalten i Hälsingborg finge — utöver tidigare av styrelsen fastställt antal vårdplatser — tills vidare, dock längst till och med den 31 december 1945, finnas 30 vårdplatser, motsvarande normal beläggning, för patienter å en provisorisk sjukavdelning. Såväl vanföreanstaltens i Stockholm annex i Ryhov som vanföreanstaltens i Hälsingborg provisoriska sjukavdelning hade varit och vore fortfarande belagda med barnförlamningspatienter. Man syntes enligt styrelsens mening böra beräkna statsbidrag till driften av dessa avdelningar även under nästa budgetår. Det erforderliga medelsbehovet till bidrag till klinikerna kunde sålunda beräknas uppgå till högst ( $567 \times 5:50 \times 365$ ) 1 138 252 kronor 50 öre. Den styrelsen tillerkända rätten att, därest särskild anledning därtill föreläge, medgiva, att statsbidrag för klinik finge utgå för ett större antal platser än det normala, hade fortfarande tillämpats i ringa utsträckning. Nettoutgifterna å förevarande post hade under det senast förflutna budgetåret uppgått till 717 629 kronor medan motsvarande utgifter för budgetåret 1943/44 — efter avdrag av 9 801 kronor, utgörande statsbidrag för vissa provisoriskt anordnade vårdplatser, för vilka driftbidrag medgivits allenast till och med den 31 mars 1944 — uppgått till 830 076 kronor. Med hänsyn härtill och till vad som anförts angående de provisoriska avdelningarna syntes medelsbehovet för klinikernas drift för budgetåret 1946/47 kunna uppskattas till förslagsvis 1 000 000 kronor.

För bidrag till poliklinikerna räknar styrelsen med ett oförändrat belopp av 20 000 kronor.

Det för skolhemmen erforderliga beloppet har styrelsen ansett kunna sänkas från 130 000 kronor till 120 000 kronor. Belastningen å denna post har

de tre senast förflutna budgetåren utgjort respektive 139 837, 132 736 och 105 287 kronor.

Till bidrag till yrkesskolorna har styrelsen räknat med ett belopp av 650 000 kronor eller 20 000 kronor mindre än som upptagits för innevarande budgetår. Nettoutgifterna för ändamålet under de tre senaste budgetåren ha utgjort respektive 668 118, 674 785 och 592 495 kronor.

Styrelsen påpekar, att det i anslutning till vanförestalten i Stockholm drivna asylhemmet, vid vilket undervisning för höjande av de vanföras arbetsförmåga meddelades, vore det enda i landet. I anslutning till vanförestalten i Hälsingborg komme emellertid ett dylikt hem att inrättas. Asylhemmet i Hälsingborg vore avsett att förläggas till f. d. barnsjukhuset i staden. Detta sjukhus användes emellertid för det dåvarande för vård av barnförslamningspatienter. Det vore därför oviss, när hemmet kunde komma i drift. Styrelsen ansåge sig på grund därav icke böra beräkna något belopp för driften av asylhemmet i fråga. Anslagsbehovet för asylhemmet i Stockholm har styrelsen uppskattat till 30 000 kronor, innebärande en sänkning av posten till bidrag till asylhem med 10 000 kronor i förhållande till löpande budgetår.

Nettoutgifterna å posten till bandage och proteser ha enligt medicinalstyrelsen under de tre senast förflutna budgetåren uppgått till respektive 822 213, 922 246 och 1 045 891 kronor. Stegringen av nettoutgifterna torde enligt styrelsen delvis ha föranletts av den starka prisstegringen särskilt å läder och metall, men det förelåge även anledning antaga, att den alltmer spridda kännedomen om möjligheten att komma i åtnjutande av statsbidrag till inköp av bandage och proteser inverkat. Medelsbehovet till bidrag till bandage och proteser syntes därför för budgetåret 1946/47 böra beräknas uppgå till ungefär samma belopp som utbetalats under det senast förflutna budgetåret eller 1 000 000 kronor.

I fråga om bidraget till täckande av eventuellt underskott anför styrelsen i huvudsak följande:

För täckande av enligt avgivna revisionsberättelser uppkomna driftunderskottet vid tre av vanförestalterna för år 1944 hade Kungl. Maj:t beviljat statsbidrag med ett sammanlagt belopp av 788 431 kronor. Enligt för styrelsen tillgänglig revisionsberättelse beträffande den fjärde anstalten utgjorde det uppkomna driftunderskottet för densamma för år 1944 238 374 kronor. Vid bifall till ansökning om statsbidrag med sagda belopp skulle sålunda statsbidraget för täckande av anstaltens driftunderskott för år 1944 komma att uppgå till sammanlagt 1 026 805 kronor, vilket belopp med ungefär 168 000 kronor överstege det för år 1943 uppkomna driftunderskottet. Det under sistförflutna budgetår till bidrag till täckande av driftunderskott utbetalade beloppet, 987 919 kronor, avsåge i fråga om en anstalt underskottet för år 1943 samt i fråga om en andra anstalt underskotten för åren 1943 och 1944. Till de två övriga anstalterna hade däremot under budgetåret 1944/45 ingen dylik utbetalning ägt rum. Enligt de av medicinalstyrelsen för ifrågavarande anstalter för år 1945 fastställda inkomst- och utgiftsstaterna skulle man ha att räkna med ett underskott i räkenskaper av 947 010 kronor. Efter faststäl-

landet av staterna hade emellertid medicinalstyrelsen dels fastställt inkomst- och utgiftsstat för tiden den 1 december 1944—den 30 september 1945 för vanförestaltens i Stockholm annex vid Ryhov, utvisande ett beräknat driftunderskott av 41 550 kronor, dels ock lämnat tillstånd till tillfälligt anställande av en extra sjukgymnast vid en annan anstalt ävensom medgivit förstärkning av viss utgiftspost vid samma anstalt. Den härigenom föranledda ökningen i driftkostnaderna skulle per år räknat komma att belöpa sig till sammanlagt cirka 48 000 kronor. Med hänsyn till nu gällande föreskrifter om prisstopp borde man kunna räkna med att någon ytterligare stegring av underskottet icke skulle uppkomma under år 1946. I detta sammanhang ansåge styrelsen sig emellertid böra omnämna, att samtliga anstalter ifrågasatt uppflyttning i högre lönegrad av viss personal. Styrelsen hade ännu icke tagit slutlig ställning till denna fråga. Sedan så skett syntes i de fall, där tillräckliga skäl kunde anses föreligga, förefinnas möjlighet till retroaktiv uppflyttning. Till följd därav kunde driftunderskottet för år 1945 komma att bli betydligt högre än det beräknade. För nästkommande budgetår kunde man räkna med att bidraget komme att uppgå till ett belopp ungefär motsvarande de i inkomst- och utgiftsstaterna för år 1945 beräknade underskotten med tillägg av nyssnämnda belopp å 48 000 kronor eller tillhoppa (947 010 + 48 000) 995 010 kronor. Då emellertid denna uppskattning vore förenad med många osäkerhetsmoment, syntes anslagsbehovet kunna begränsas till 950 000 kronor eller samma belopp, som beräknats för motsvarande ändamål för budgetåret 1945/46.

Anslagsbehovet för budgetåret 1946/47 till bidrag till vanförestalter skulle alltså enligt medicinalstyrelsens beräkningar upgå till (1 000 000 + 20 000 + 120 000 + 650 000 + 30 000 + 1 000 000 + 950 000) 3 770 000 kronor.

Styrelsen erinrar slutligen om att styrelsen i sin framställning rörande anslag för nästa budgetår till bidrag till Eugeniahemmet föreslagit, att de såsom villkor för åtnjutande av statsbidrag till hemmet meddelade föreskrifterna angående skyldighet för hemmet att månatligen till medicinalstyrelsen ingiva uppgift angående antalet inträdessökande m. m. från och med den 1 juli 1946 måtte upphöra att gälla. Vid bifall härtill borde även motsvarande villkor för statsbidraget till vanförestalten i Stockholm upphöra att gälla från och med samma dag.

Vad beträffar det vid Ryhofs sjukhus provisoriskt inrättade annexet till vanförestalten i Stockholm får jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 19 oktober 1945 medgivit, att statsbidrag må fortfarande tills vidare så länge medicinalstyrelsen finner nödvändigt, dock längst till och med den 31 mars 1946, utgå för högst 110 vårdplatser vid annexet. Enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen synes man böra räkna med att behov kommer att föreligga av dessa vårdplatser även under nästa budgetår. På grund härav torde i enlighet med styrelsens förslag posten till bidrag till kliniker böra höjas till 1 000 000 kronor. Jämväl i övrigt anser jag mig kunna godtaga medicinalstyrelsens beräkningar av medelsbehovet för nästa budgetår. Anslaget skulle alltså komma att beräknas i enlighet med följande sammanställning.

Departements-  
chefen.

|                                                              |                  |
|--------------------------------------------------------------|------------------|
| Bidrag till kliniker, <i>förslagsvis</i> .....               | kronor 1 000 000 |
| » » polikliniker, <i>högst</i> .....                         | » 20 000         |
| » » skolhem, <i>förslagsvis</i> .....                        | » 120 000        |
| » » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i> .....                    | » 650 000        |
| » » asylhem, <i>förslagsvis</i> .....                        | » 30 000         |
| » » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i> .....           | » 1 000 000      |
| » » täckande av eventuellt underskott, <i>förslagsvis</i> .. | » 950 000        |
| <hr/> Summa kronor 3 770 000                                 |                  |

Vad angår medicinalstyrelsens förslag om upphävande av de för vanförestalten i Stockholm för närvarande gällande bestämmelserna om visst samarbete med Eugeniahemmet tillåter jag mig hänvisa till vad jag anför härom i det följande under anslaget till bidrag till Eugeniahemmet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförestalter* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av .....kronor 3 770 000

[162.] 54. **Anordnande av lokaler m. m. för sprutlackeringsverkstad vid vanförestalten i Hälsingborg, reservationsanslag.** Med skrivelse den 22 oktober 1945 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *vanförestalten i Hälsingborg* gjord framställning om statsbidrag med *dels* 29 989 kronor för inredande av lokaler för sprutlackeringsverkstad vid anstaltens yrkesskola, *dels ock* 3 300 kronor för verktygs- och maskinutrustning till nämnda verkstad. Till stöd för framställningen har anförts i huvudsak följande:

Då planerna för inredande av lokaler för yrkesskolan vid vanförestalten i Hälsingborg i förutvarande bandfabriken därstädes på sin tid uppgjordes, hade avsikten varit, att desamma även skulle inrymma verkstäder för sprutlackerings och finmekanik. På grund av kriget hade det emellertid icke ansetts lämpligt att då börja med verksamhet inom dessa yrkesgrenar, varför planerna härpå tills vidare fått anstå. Då emellertid biltrafiken inom den närmaste tiden kunde väntas börja tillväxa, hade tidpunkten nu ansetts vara inne att ånyo upptaga dessa planer och i främsta rummet då dem, som gällde verkstaden för sprutlackerings. De för denna och den finmekaniska verkstaden reserverade utrymmena låge intill varandra. Vid det närmare studium, som frågan om sprutlackerings nu underkastats, hade det dels från fackmän på området och dels från brand- och yrkesinspektionsmyndigheter framkommit sådana krav, att hela det för sagda båda verkstäder avsedda utrymmet måste tagas i anspråk för sprutlackerings. Frågan om inrättande av den finmekaniska verkstaden måste därför tills vidare anstå.

Planer hade nu uppgjorts för inredande av sprutlackeringsverkstad i hela det för båda förberörda verkstäder ursprungligen avsedda utrymmet. Ritningar och kostnadsberäkning hade upprättats av arkitekten G. W. Widmark i Hälsingborg. Den relativt stora kostnaden för ifrågavarande inredning, vilken beräknats uppgå till 29 989 kronor, vore beroende på de särdeles höga fordringar ur brandsäkerhets- och luftrenings- m. fl. synpunkter, som uppställt av förenämnda myndigheter. Därjämte hade det gamla plank, som

utgjorde gräns mellan gården utanför ifrågavarande lokaler och angränsande gata, ansett böra utbytas mot en mur i samband med upptagande av för bilarna lämpligt belägna portar. Kostnaden härför hade beräknats till 1 535 kronor, vilket belopp inginge i nyssnämnda kostnadssumma. Genom anordnande av en dylik mur komme det framtida underhållet att nedbringas.

Beträffande verktygs- och maskinutrustningen till sprutlackeringsverkstaden föreläge anbud å tillhoppa 3 300 kronor.

I ett till medicinalstyrelsen avgivet yttrande i ärendet har *byggnadsstyrelsen* anført, att styrelsen icke hade något att erinra mot förslaget till inredande av ifrågavarande verkstad liksom ej heller mot de till 29 989 kronor beräknade kostnaderna härför.

*Medicinalstyrelsen* har för egen del anført, att styrelsen ansåge det synnerligen önskvärt, att en verkstad för sprutlackering anordnades vid vanförestaltens yrkesskola. Sprutlackering av bilar måste enligt styrelsens mening anses vara ett för många vanföra särskilt lämpligt yrke. Skulle en dylik verkstad anordnas, syntes tidpunkten härför just nu vara den rätta. Mot det nu föreliggande förslaget till inredningsarbeten för sprutlackeringsverkstaden inklusive förenämnda mur samt de för ändamålet beräknade kostnaderna hade styrelsen icke något att erinra. Då föreningen för bistånd åt vanföra i Skåne icke syntes disponera erforderliga medel för de med inredningsarbetena förenade kostnaderna, ville styrelsen tillstyrka, att statsbidrag måtte beviljas med den verkliga kostnaden för inredningen, dock högst 30 000 kronor. Därjämte ansåge styrelsen sig böra tillstyrka, att kostnaderna för anskaffande av verktygs- och maskinutrustning till nämnda verkstad intill ett belopp av 3 300 kronor bestredes av statsmedel.

Under återopande av vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen hemställt, att föreningen för bistånd åt vanföra i Skåne måtte beviljas statsbidrag för inredning av ifrågavarande verkstadslokaler samt för anskaffande av verktygs- och maskinutrustning till desamma med högst den verkliga kostnaden härför, dock högst 30 000 kronor respektive 3 300 kronor.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit är sprutlackering av bilar ett synnerligen lämpligt yrke för många vanföra. Jag finner det därför välbetänkt, att utbildning i denna yrkesgren upptages vid vanförestaltens i Hälsingborg yrkesskola. Mot det föreliggande förslaget till inredande av verkstadslokaler för ändamålet samt de beräknade kostnaderna härför, i avrundat tal 30 000 kronor, har jag i likhet med de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, intet att erinra. Med hänsyn till anstaltens ekonomiska ställning vill jag förorda, att kostnaderna för verkstadens inredande bestridas av statsmedel. Jag tillstyrker jämväl, att statsbidrag får utgå för anskaffande av verktygs- och maskinutrustning till ifrågavarande verkstad med det härför beräknade beloppet eller 3 300 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. medgiva, att statsbidrag må beviljas föreningen för bistånd åt vanföra i Skåne

Departements-  
chefen.

*dels* för inredning av lokaler för sprutlackeringsverkstad vid vanförestalten i Hälsingborg med högst den verkliga kostnaden för inredningen, dock högst 30 000 kronor,

*dels ock* för anskaffande av verktygs- och maskinutrustning till samma lokaler med högst den verkliga kostnaden för utrustningen, dock högst 3 300 kronor;

II. till *Anordnande av lokaler m. m. för sprutlackeringsverkstad vid vanförestalten i Hälsingborg* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 33 300

[163.] 55. **Bidrag till resor för vanföra m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 240 000 | 333 824       |
| 1944/45 .....                    | 275 000 | 282 418       |
| 1945/46 .....                    | 300 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 310 000 | —             |

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 260).]

Resebidrag utgår till medellös eller mindre bemedlad vanför, som beretts tillfälle till undersökning eller behandling å någon av de statsunderstödda vanförestalterna eller ock erhållit plats å något i samband med dessa anstalter anordnat skolhem, ävensom till vårdare åt sådan vanför.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att belastningssiffran för det senast förflutna budgetåret vore så tillvida missvisande, att ersättning till en vanförestalt för första kvartalet 1945 icke hunnit utbetalas före budgetårets utgång. Hade så skett, skulle nettoutgifterna å anslaget ha uppgått till omkring 312 000 kronor.

Styrelsen erinrar vidare om att styrelsen i samband med äskande av anslag för nästa budgetår till bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m. föreslagit sådan ändring av statsbidragsgrunderna, att behovsgränsen skulle sättas vid ett beskattningsbart belopp till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för patienten eller den för honom försörjningsskyldige av 2 500 kronor. De skäl, som av styrelsen anförts till stöd för nämnda ändringsförslag, gällde enligt styrelsens mening i lika mån beträffande patienter vid vanförestalterna. Sålunda ändrade statsbidragsgrunder syntes medföra en viss merbelastning av förevarande anslag, vilken dock, med hänsyn till ovissheten om verkningarna, icke syntes böra föranleda en större uppräknings av anslagsbeloppet än till 320 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Av enahanda skäl, som jag anför i det föregående under anslaget till bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m., anser jag mig ej böra förorda någon ändring i grunderna för här ifrågasvarande statsbidrag. Vid sådant förhållande torde höjningen av förevarande anslag kunna begränsas till 10 000 kronor och anslaget alltså för nästa budgetår böra upptagas till 310 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 310 000

[164.] 56. **Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförearanstalterna.**

| Budgetår                        | Anslag | Nettoutgifter |
|---------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                   | 36 000 | 36 000        |
| 1945/46 .....                   | 36 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> )..... | 36 000 | —             |

Av anslaget för innevarande budgetår utgår till envar av vanförearanstalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand statsbidrag med 9 000 kronor till bestridande av kostnaderna för kuratorsverksamhet vid anstalterna samt anställande för ändamålet av minst två kuratorer vid varje anstalt. Såsom villkor för statsbidraget gäller, att kuratorsverksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vissa i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 22 juni 1932 angivna grunder. Enligt dessa grunder har kurator i första hand till uppgift att förmedla arbete för yrkesutbildade vanföra och att även på annat sätt bistå dem samt att så långt möjligt söka medverka vid ordnandet av utbildning utanför vanförearanstalt för personer, för vilka bidrag till sådan utbildning ifrågasatts från pensionsstyrelsens sida.

I skrivelse den 19 juni 1945 har *svenska vanförearanstalternas centralkommitté* för nästa budgetår hemställt om dels ett oförändrat anslag å 36 000 kronor till kuratorsverksamhet vid vanförearanstalterna, dels ock ett förslagsanslag å 24 000 kronor till täckande av eventuellt driftunderskott vid kuratorsverksamheten i egentlig mening. Till stöd för sin hemställan har kommittén till en början återopat vad kommittén anför i liknande framställningar i ämnet den 10 juli 1942 och den 31 juli 1944 (en redogörelse för nämnda framställningar samt däröver avgivna yttranden m. m. återfinnes i 1945 års statsverksproposition V s. 236 o. f.). Kommittén anför härefter i huvudsak följande:

Kuratorsverksamheten är en synnerligen viktig gren av vanförevården. Redan vid yrkesvalet är det av stort värde att ha tillgång till kuratorerna, vilka genom sin stora erfarenhet på olika områden och sin ingående kännedom om de vanföra och deras förhållanden kunna lämna värdefulla upplysningar och råd. Sedan yrkesutbildningen slutförts, gäller det att skaffa den vanföre sysselsättning och arbete, som svarar mot hans krafter och färdigheter, och här ha kuratorerna en viktig uppgift. Av anstalternas årsredogörelser för år 1944 framgår, bland annat, att under nämnda år icke mindre än 493 vanföra beretts fast anställning och ännu flera arbete av mera tillfälligt art. En annan viktig uppgift för kuratorerna är att genom inspektionsresor se till de vanföra och därvid med råd och dåd hjälpa dem till rätta, där så kan behövas. Under dessa resor besöks jämväl många av pensionsstyrelsens skyddslingar, även, ehuru i ringa omfattning, sådana som icke äro vanföra. Uppenbart är, att det ligger i statens intresse, att denna

kuratorernas verksamhet upprätthålles och ytterligare utvecklas. Ett erkännande härav tror sig centralkommittén finna däri, att sedan budgetåret 1940/41 ett statsbidrag av 9 000 kronor årligen utgår till en var av de fyra vanförestalterna såsom bidrag till kostnaderna för denna verksamhet. Men, såsom kommittén redan i sin framställning av den 10 juli 1942 framhållit, räcka dessa anslag icke ens till curatorernas avlöning och därtill komma utgifter för deras inspektionsresor m. m. Under år 1944 uppgingo de sammanlagda kostnaderna för curatorernas avlöning till omkring 44 700 kronor och för deras resor till omkring 10 200 kronor. Vad som överstiger statsbidraget, 36 000 kronor, har hittills måst täckas av anstaltens egna medel. Det driftunderskott, som anstaltens således haft att täcka, uppgick sammanlagt år 1943 till omkring 26 800 kronor och år 1944 till omkring 28 200 kronor. Dessa utgifter, som endast avse kuratorsverksamheten i egentlig mening och icke den s. k. affärsrörelsen, äro ganska kännbara för anstaltens och då driftunderskotten för all annan verksamhet vid vanförestalterna täckas av statsmedel, förefaller det vara både rimligt och naturligt att det samma blir förhållandet även med driftunderskotten för den ur det allmännas synpunkt synnerligen betydelsefulla och för de vanföra själva så viktiga kuratorsverksamheten.

Den utredning, som pågår rörande en ifrågasatt samordning av kuratorsverksamheten på skilda områden och som även lär beröra kuratorsverksamheten vid vanförestalterna, torde knappast kunna föreligga färdig i så god tid, att frågan kan föreläggas 1946 års riksdag. Ifrågavarande verksamhet torde komma att under nästa budgetår bedrivas vid vanförestalterna på samma sätt som hittills. Vid sådant förhållande böra de pågående utredningarna icke utgöra något skäl för avslag å centralkommitténs nu gjorda framställning. Det är nu icke alls fråga om att höja curatorernas avlöningsförmåner eller utöka deras antal eller eljest vidtaga någon omläggning av deras verksamhet. De beräknade utgifterna såväl för kuratorsverksamheten som för all övrig verksamhet vid vanförestalterna skola upptagas i den inkomst- och utgiftsstat, som anstaltens i slutet av varje år för granskning skola underställa medicinalstyrelsen. Sedan staten fastställts av denna styrelse, få de i densamma upptagna posterna icke överskridas utan medgivande av detta ämbetsverk, som sålunda har möjlighet att utöva en noggrann kontroll över att utgifterna hållas inom rimliga gränser. Några nya tjänster kunna givetvis ej heller inrättas med mindre medicinalstyrelsen givit sitt medgivande därtill.

Vidare må framhållas, att enligt vad centralkommittén inhämtat numera över hela landet ett gott samarbete kommit till stånd mellan vanförestalternas kuratorer och distriktssköterskorna.

Emot bifall till centralkommitténs år 1944 gjorda framställning har vidare anförts, att klarhet icke skulle föreligga beträffande beräkningen av kostnaderna för den egentliga kuratorsverksamheten. Denna oklarhet har emellertid numera i stort sett undanröjts, vilket framgår av vanförestalternas årsberättelser för år 1944, där i särskilda bilagor specialredogörelser lämnas för med denna verksamhet förenade inkomster och utgifter.

Med hänsyn till pågående utredningar rörande kuratorsverksamheten i allmänhet har centralkommittén ansett sig böra avstå från att nu alternativt begära höjning av anslaget till kuratorsverksamheten och inskränker sig därför att hemställa om rätt att — utöver det nu utgående bidraget å 36 000 kronor — få eventuellt uppkommande driftunderskott vid den egentliga kuratorsverksamheten — i likhet med vad som medgivits i fråga om övriga underskott vid driften av vanförestalterna — täckt av statsmedel, vartill torde krävas ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen, pensionsstyrelsen och statskontoret.

*Medicinalstyrelsen* har hänvisat till sitt tidigare yttrande i ämnet. Styrelsen anför vidare i huvudsak följande:

Såsom framgår av centralkommitténs framställning måste vanföreanstalterna numera på grund av de under senare år högst avsevärt stegrade omkostnaderna för kuratorsverksamheten anslå egna medel för täckande av uppkomna underskott. Detta innebär att ränteavkastningen av sådana fonder, som ej äro givna för vissa ändamål, tages i anspråk därför. Såsom förhållandena nu gestaltat sig, bestrida vanföreanstalterna med egna medel en stor del av de förhöjda omkostnaderna, vilka delvis stå i samband med skyldigheten att jämväl omhänderha pensionsstyrelsens klientel. Enligt under hand inhämtad uppgift har under sjuårsperioden 1935—1941 antalet besökta fall uppgått till 5 253, varav 2 003 eller ungefär 38 % på begäran av pensionsstyrelsen. Av sistnämnda besök ha mer än 12 % avsett icke vanföra personer. Vid sådant förhållande synes det skäligt, att pensionsstyrelsen står för åtminstone en tredjedel av de ifrågavarande kostnaderna. Vid ett bibehållande för medicinalstyrelsens del av samma belopp, som av styrelsen äskats under de senaste åren, 36 000 kronor, skulle på pensionsstyrelsens lott falla ett belopp av 18 000 kronor. Av det i kommitténs framställning yrkade beloppet å 60 000 kronor skulle sålunda endast återstå 6 000 kronor. Med hänsyn till att centralkommittén icke visat vare sig att ett närmare samarbete mellan kuratorerna och distriktssköterskorna ej skulle komma att medföra besparing i kostnadshänseende eller att medel saknas att ersätta det belopp, som överskjuter vad som erhålles genom statsmedel, synes det icke oskäligt att räkna med att sistnämnda underskottsbelopp bestrides av vanföreanstalterna själva.

I enlighet härmed hemställer styrelsen om anvisande av oförändrat anslag av 36 000 kronor för nästa budgetår.

*Pensionsstyrelsen* har hänvisat till sitt tidigare utlåtande i ämnet. Styrelsen framhåller härutöver, att det icke syntes styrelsen motiverat att i fråga om kuratorsverksamheten göra någon skillnad mellan de personer, som erhållit utbildning genom pensionsstyrelsens försorg utom vanföreanstalt och de som erhållit sin utbildning å sådan anstalt. Sålunda gällde såväl för dem, för vilka utbildning vid vanföreanstalts yrkesskola kunde ifrågasättas, som för sådana personer, vilka borde beredas utbildning utanför vanföreanstalt med bidrag från pensionsstyrelsen, att i första hand ansökning skulle göras hos pensionsstyrelsen. Sedan den vanföre i regel varit föremål för undersökning vid vanföreanstalt och utlåtande i ärendet därifrån erhållits, avgjorde pensionsstyrelsen, om vederbörande skulle hänvisas till utbildning vid vanföreanstalts yrkesskola eller beredas utbildning i annan ordning.

Styrelsen anför vidare i huvudsak följande:

Det torde vara uppenbart, att det arbete, som utföres av anstaltskuratorerna, är av den allra största betydelse för beredande av hjälp och stöd åt de vanföra och att kuratorerna fylla en mycket viktig plats inom vanförevården. Den omorganisation av kuratorsverksamheten på skilda områden, som av olika utredningsorgan kan komma att föreslås, torde — därest någon inskränkning i de vid vanföreanstalterna verkamma kuratorernas arbetsupp-

gifter därigenom överhuvudtaget kan vara att förvänta — i varje fall icke kunna förverkligas inom en närmare framtid. För övrigt skulle ju en eventuell inskränkning i de nyssnämnda arbetsuppgifterna endast komma att för-  
anleda en minskning i driftunderskottet å kuratorsverksamheten. Då det synes skäligt, att uppkommande driftunderskott vid den egentliga kurators-  
verksamheten, i likhet med vad förhållandet är i fråga om anstalternas övriga  
driftkostnader, täckes genom anslag av statsmedel, borde med hänsyn till det  
nyss anförda några betänkligheter häremot icke behöva möta.

Medicinalstyrelsen har som sin uppfattning framhållit, att kostnaderna för  
kuratorernas inspektionsresor skäligen borde täckas genom anslag från pen-  
sionsstyrelsen till den del nämnda kostnader hänföra sig till personer, för  
vilka bidrag från pensionsstyrelsen till utbildning erhållits. Därest driftunder-  
skottet å kuratorsverksamheten, såsom nyss föreslagits, i sin helhet komme att  
täckas genom anslag av statsmedel, saknas givetvis anledning lämna något  
anslag från pensionsstyrelsen. Skulle däremot förstnämnda alternativ icke  
anses böra komma i fråga, har pensionsstyrelsen i princip icke något att erinra  
mot medicinalstyrelsens förslag, därest särskilt anslag ställes till förfogande  
för ändamålet. Det synes dock vara en onödig omgång, att ett statsanslag först  
utanordnas till pensionsstyrelsen och därefter av pensionsstyrelsen ställes till  
vanföreanstalternas förfogande. Anslaget borde under angiven förutsättning  
kunna utanordnas till vanföreanstalterna på samma sätt som övriga stats-  
bidrag till dem. Pensionsstyrelsen vill vidare framhålla, att storleken av ett  
dylikt anslag knappast torde kunna beräknas uppgå till det av medicinalsty-  
relsen angivna beloppet. Enligt av centralkommittén angivna siffror ha de  
sammanlagda kostnaderna för kuratorernas avlöning under år 1944 uppgått till  
44 700 kronor och för deras inspektionsresor samma år till omkring 10 200  
kronor. Under antagande att de personer, vilka besökts på begäran av pen-  
sionsstyrelsen, till antalet utgöra något mera än en tredjedel av samtliga samt  
med utgångspunkt från de nyss angivna siffrorna skulle kostnaderna för själva  
inspektionsresorna, i vad desamma hänföra sig till pensionsstyrelsens klientel,  
icke överstiga 4 000 kronor per år. Det synes dock skäligt, att hänsyn även  
tages till kostnaderna för kuratorernas avlöning, i den mån deras tid tages i  
anspråk för inspektionsresor och bearbetning av därvid erhållet material. Man  
torde kunna beräkna, att vid varje anstalt en kurator är sysselsatt med dylikt  
arbete under en tid, som i varje fall icke överstiger tre månader per år. Under  
här angivna förutsättningar komme ytterligare en kostnad av högst 2 000 kro-  
nor att falla på det av kuratorerna på begäran av pensionsstyrelsen besökta  
klientelet eller en totalkostnad, icke överstigande 6 000 kronor per år för samt-  
liga anstalter. Även om man följde den av medicinalstyrelsen anvisade vägen  
och ett anslag till täckande av nämnda kostnad ställdes till förfogande för ut-  
betalning till vanföreanstalterna, kan man icke undvika, att anstalterna ändock  
få vidkännas ett avsevärt underskott å kuratorsverksamheten.

Under åberopande av det anförda har pensionsstyrelsen tillstyrkt, att för  
budgetåret 1946/47 för kuratorsverksamheten måtte anvisas ett anslag av lämp-  
lig storlek.

*Statskontoret* har, då de skäl som föranlett 1945 års riksdag att icke till-  
mötesgå centralkommitténs framställning om anslagsförhöjning för budgetåret  
1945/46 alltjämt syntes vara gällande, föreslagit, att för nu ifrågavarande ända-  
mål för nästkommande budgetår bidrag måtte utgå efter hittills tillämpade  
grunder och att således endast ett anslag å 36 000 kronor skulle anvisas.

Enligt vad jag inhämtat är inom den närmaste tiden från kommittén för partiellt arbetsföra att förvänta ett förslag om inrättande av en kuratorsorganisation för partiellt arbetsföra med anknytning till statens arbetsmarknads-kommission och länsarbetsnämnderna. Vid ett genomförande av ett sådant förslag skulle vanförelanstalternas kuratorer komma att avlastas från en betydande del av de arbetsuppgifter, som nu tillkomma dem, varigenom även vissa kostnader för anstalternas kuratorsverksamhet komme att bortfalla. Med hänsyn härtill synes det icke lämpligt att nu vidtaga någon höjning av statens bidrag till sistnämnda kuratorsverksamhet. Jag förordar alltså, att statsbidraget för nästa budgetår utgår efter hittillsvarande grunder och upptages till ett oförändrat belopp av 36 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförelanstaltern*a för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 36 000

Departements-  
chefen.

[165.] 57. **Bidrag till Eugeniahemmet, förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag  | Nettoutgifter |
|---------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                   | 170 000 | 186 017       |
| 1945/46 .....                   | 200 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> )..... | 250 000 | —             |

Till sällskapet Eugeniahemmet, vars ändamål är att bereda bostad, vård och underhåll åt fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn från hela landet, utgår statsbidrag för hemmets drift dels för högst 35 vårdplatser å hemmets sjukavdelning med 5 kronor 50 öre per dag och patient, dels för högst 90 å hemmet intagna skolpliktiga barn med 2 kronor 75 öre per dag och barn, dels ock för övriga å hemmet intagna patienter med 2 kronor per dag och patient, allt under villkor att avgift icke uttages med högre belopp än 1 krona för dag och patient respektive skolpliktigt barn. Statsbidrag må icke utan särskilt medgivande av Kungl. Maj:t utgå för flera platser än medicinalstyrelsen fastställt såsom motsvarande normal beläggning av hemmet.

Statsbidrag utgår vidare för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som vid hemmet behandlas för vanförhet, med två tredjedelar av kostnaderna, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Bidragen utbetalas kvartalsvis i efterskott.

Kungl. Maj:t har, senast den 5 maj 1944, meddelat föreskrifter angående visst samarbete mellan vanförelanstalten i Stockholm och Eugeniahemmet. Enligt dessa bestämmelser skall från vardera anstalten omedelbart före varje månadsskifte till medicinalstyrelsen ingivas uppgift angående dels antalet inträdessökande, dels ock antalet och arten av de platser, som äro eller under loppet av den därpå följande månaden med sannolikhet kunna förväntas bliva lediga. Finner medicinalstyrelsen vid granskningen av dessa

uppgifter, att antalet inträdessökande vid endera av anstalterna är för stort för att samtliga skola inom skälig tid kunna intagas å anstalten samt att för ändamålet lämpliga platser finnas lediga å den andra anstalten, har medicinalstyrelsen att anmoda läkaren vid förstnämnda anstalt att till sistnämnda anstalt översända ett lämpligt avvägt antal ansökningshandlingar av den art, som motsvarar platsernas beskaffenhet. Den mottagande anstaltens läkare har därefter att med dessa ansökningar förfara på enahanda sätt som med varje annan inträdesansökan.

I skrivelse den 29 maj 1945 har *sällskapet Eugeniahemmets styrelse* gjort framställning om statsbidrag till täckande av under budgetåret 1946/47 uppkommande underskott å verksamheten vid hemmet.

Sällskapets styrelse har till en början erinrat om att styrelsen i skrivelse den 30 maj 1944 hemställt om förhöjning av statsbidraget för dels högst 35 vårdplatser å hemmets sjukavdelning från 4 kronor till 5 kronor 50 öre för dag och patient, dels å hemmet intaget skolpliktigt barn från 2 kronor 75 öre till 3 kronor 25 öre för dag och barn, dels ock övriga vårdplatser från 2 kronor till 2 kronor 50 öre för dag och patient ävensom om medgivande att höja vårdavgiften från 1 krona till 1 krona 50 öre för dag och patient respektive skolpliktigt barn. Sedan medicinalstyrelsen icke funnit sig kunna förorda bifall till framställningen i vidare mån än att statsbidraget för 35 vårdplatser å sjukavdelningen höjdes från 4 kronor till 5 kronor 50 öre för dag och patient, hade Kungl. Maj:t framlagt förslag till riksdagen i enlighet med vad medicinalstyrelsen förordat, vilket förslag av riksdagen bifallits.

Sällskapets styrelse anför härefter i huvudsak följande:

Hemmets ekonomiska ställning har under år 1944 undergått en fortsatt betydande försämring. Räkenskaperna för nämnda år utvisa ett underskott å i runt tal 74 000 kronor. Med de från åren 1942 och 1943 kvarstående underskotten å tillhopa cirka 130 000 kronor utgör bristen — efter avdrag av ett tidigare såsom kapitalöverskott bokfört belopp å cirka 59 000 kronor — i runt tal 145 000 kronor.

Utgiftsökningen hänförs sig huvudsakligen till posterna kosthåll, bränsle och lyse, löner och arvoden samt sjukvården. Stegringen av dessa utgifter har under de senare åren kontinuerligt ökat, såsom framgår av följande uppställning:

| Å r                     | 1940      | 1941      | 1942      | 1943       | 1944       |
|-------------------------|-----------|-----------|-----------|------------|------------|
| Kosthåll .....          | 81 400: — | 93 700: — | 99 500: — | 106 800: — | 114 700: — |
| Bränsle och lyse .....  | 51 800: — | 57 100: — | 70 400: — | 52 700: —  | 75 100: —  |
| Löner och arvoden ..... | 62 200: — | 73 400: — | 90 000: — | 96 100: —  | 107 000: — |
| Sjukvård .....          | 31 400: — | 38 100: — | 56 900: — | 79 100: —  | 92 800: —  |

Jämväl för år 1945 är ett betydande underskott med säkerhet att emotse. Avkastningen av sällskapets förmögenhet, i den mån den är nedlagd i värdepapper, minskas både i följd av det allmänna ränteläget och på grund av den kapitalförbrukning, som måste äga rum. Utgifterna, vilka styrelsen under dessa år sökt att så långt som möjligt hålla nere, kunna icke med

någon tillförlitlighet beräknas sjunka under den närmaste tiden. Enbart lönerna till den personal, som är anställd enligt det för olika sjukvårdsinrättningar i Stockholm gemensamma kollektivavtalet, torde under budgetåret 1945/46, ehuru förhandlingarna därom ännu icke äro för Eugeniahemmets del slutförda, få antagas stiga i sådan grad, att den ökade inkomst, som tillföres hemmet genom det senaste beslutet angående viss höjning av statsbidraget till hemmet från den 1 juli 1945, endast till ungefär hälften kan tänkas täcka den utgiftsstegring, som förestår i detta avseende.

Inför den situation som sålunda föreligger har styrelsen ansett det vara för upprätthållande av Eugeniahemmets verksamhet oundgängligt, att hemmet, så länge nuvarande svårigheter bestå, kommer i åtnjutande av starkare ekonomiskt stöd av det allmänna än hittills.

I fråga om den verksamhet, som utövas av Eugeniahemmet, torde få erinras, att denna, som började planläggas år 1879 och för vilken alltifrån år 1886 funnits egna anstaltsbyggnader å det av staten upplåtna Norrbackaområdet, ursprungligen och fämligen långt fram i tiden avsåg omhändertagande av »fattiga och obotligt sjuka och vanföra barn» i ändamål att bereda dem framtida vård, undervisning och uppehälle å hemmet. Härmed hade denna enskilda stiftelse åtagit sig en uppgift, som i stort sett vid den tiden ännu icke var föremål för det allmännas omvårdnad i vidare mån än som ankom på fattigvården. Efterhand som vanförevården organiserats såsom en samhällelig uppgift, numera för staten, och även i mångahanda måtto utvecklats, har Eugeniahemmets verksamhet i viss mån förändrats. De vidgade möjligheter, som numera föreligga att bereda många av de vanföra arbete och en mer självständig sysselsättning efter avslutad utbildning, göra det ej längre i samma utsträckning som tillförne önskvärt att kunna å hemmet behålla de i späda ålder intagna under hela deras levnad. Fortfarande har hemmet en särskild avdelning — den s. k. asylen — där de svårast och till egentligt arbete helt oförmögna vanföra till ett antal av cirka 30 ha sin vistelseort för livstiden. Men i övrigt lämna barnen merendels hemmet efter skoltidens utgång eller dessförinnan. I sammanhang härmed har hemmet — som är beräknat för 175 vårdplatser inklusive nyssnämnda 30 å asylen intagna — blivit ett sjukhus i vanlig mening för obemedlade vanföra. Särskilt behandlas där numera talrika fall av barnförlamning, vilka under de senaste åren under samarbete med vanförearstalten i Stockholm fördelats mellan detta sjukhus och Eugeniahemmet. På Eugeniahemmets sjukavdelning har sedan den 1 juli 1944 vårdats 138 färskas barnförlamningsfall, varför hemmets andel i vården av dylika fall framstår såsom för samhället betydelsefull. Det må påpekas, att det under den senaste barnförlamningsepidemien var nödvändigt att i Jönköping etablera en provisorisk vårdanstalt för barnförlamningsfall. Trots detta blev väntetiden för dessa fall, innan de kunde mottagas på ortopedisk avdelning, otillfredsställande lång. Utan Eugeniahemmets resurser hade situationen blivit än mer prekär.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att i närvarande tid Eugeniahemmet med sitt kapital och sitt arbete tjänar en uppgift, vilken, därest hemmet skulle bliva ur stånd att längre fullfölja den, kommer att åvila det allmänna. Denna hemmets i väsentlig mån förändrade karaktär är otvivelaktigt att betrakta såsom den huvudsakliga orsaken till att hemmet under senare tid endast i ringa utsträckning kunnat räkna med ekonomiskt stöd i form av enskildas donationer och gåvor. I stället har hemmet, sedan det ernått ställningen av erkänd vanförearstalt, i flera avseenden av staten — utöver fortfarande utgående bidrag till vårdkostnader och skolundervisning — fått mottaga tidvis betydande tillskott. Sålunda beviljades under en föregående, för hemmets ekonomi bekymmersam kristid särskilda anslag, vissa år med 50 000 kro-

nor, och vid ett tillfälle har hemmet för ett speciellt ändamål år 1927 fått uppbära 75 000 kronor av vissa lotterimedel. Av uttalanden från de ämbetsmyndigheter, vilka haft att yttra sig över styrelsens framställningar under de senaste tre åren, vågar styrelsen sluta, att tiden nu skall finnas vara inne att låta hemmet komma i åtnjutande av sådant stöd, som kan vara betryggande för dess ekonomi och bestånd i nuvarande omfattning.

Därest denna framställning icke skulle vinna bifall, måste styrelsen tydligen finna oundvikligt att temporärt och sannolikt för avsevärd tid inskränka Eugeniahemmets verksamhet. Uppenbart är, att en sådan inskränkning, vilken ur olika synpunkter skulle innebära stora olägenheter såväl för Eugeniahemmet som för det allmänna, måste för att medföra effektiv nedgång i utgifterna göras synnerligen ingripande. Härvid anser sig styrelsen böra framhålla, att den gren av verksamheten, som i första hand måste upprätthållas, är den s. k. asylen, detta med hänsyn ej blott till det läge, vari där intagna personer skulle försättas i händelse av ett nedläggande, utan även till att denna institution är knuten till en särskild, för detta ändamål tillkommen större donation.

Den närmast liggande utvägen för ordnandet av förevarande fråga synes vara, att å Eugeniahemmets verksamhet uppkommande underskott finge — under den kontroll som må finnas lämplig — för erforderlig tid täckas av statsmedel. En höjning av de nuvarande avgifterna torde icke kunna företagas i sådan utsträckning, att den skulle vara till fyllest.

Under åberopande av det anförda har sällskapets styrelse hemställt, att, förutom att statsbidrag enligt för närvarande gällande grunder fortfarande skulle utgå, under budgetåret 1946/47 uppkommande underskott å hemmets verksamhet måtte täckas av statsmedel.

Efter remiss har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1945 avgivit yttrande över sällskapets framställning. Styrelsen upplyser däri, att det av styrelsen såsom motsvarande normal beläggning av hemmet fastställda antalet platser liksom under sistförflutna budgetår utgjorde 175. Enligt vad under hand upplysts vore dessa platser fördelade å hemmets olika avdelningar på följande sätt, nämligen 35 å sjukavdelningen, 90 å folk- och småskolavdelningarna samt 50 å övriga avdelningar.

Styrelsen hänvisar härefter till en av styrelsen med ledning av årsberättelserna för åren 1939—1944 upprättad sammanställning angående antalet vårdplatser samt vårdkostnaden per underhållsdag m. m. dels å hemmets sjukavdelning, dels ock å hemmet i dess helhet.

Av sammanställningen framgår, såvitt angår hemmets sjukavdelning, att antalet vårdplatser under nämnda år ökat från 24 till 63, häri inräknat 28 provisoriska platser för finska och norska vanföra barn, samt att under samma tid antalet underhållsdagar stigit från 6 501 till 24 045, varav 10 862 för utländska patienter, medan vårdkostnaden per underhållsdag ökat från 6 kronor 75 öre till 7 kronor 14 öre. Sammanställningen utvisar jämväl, att under nyssnämnda år vårdkostnaden per underhållsdag för hemmets samtliga vårdplatser stigit från 5 kronor 73 öre till 7 kronor 94 öre.

Medicinalstyrelsen anför ytterligare:

Med hänsyn till från Eugeniahemmet erhållna uppgifter anser medicinalstyrelsen sig kunna utgå från att det i redogörelsen för hemmets verksamhet

och räkenskaper för år 1944 redovisade underskottet av 74 113 kronor knappast torde vara påverkat av de å hemmet intagna finska och norska barnen.

Beträffande storleken av de underskott i hemmets räkenskaper, vilka kunna förväntas uppkomma under åren 1945 och 1946, kunna desamma givetvis endast bli va föremål för en approximativ beräkning. Vid en dylik beräkning måste i första hand beaktas, dels att hemmet i anledning av riksdagens beslut om förhöjning från och med budgetåret 1945/46 av statsbidraget för sjukavdelningens 35 vårdplatser från 4 kronor till 5 kronor 50 öre tillföres en ytterligare inkomst av högst för 1945 4 790 kronor och för 1946 19 162 kronor, dels ock att, därest ett upprättat förslag till nytt kollektivavtal, avsett att tillämpas från och med den 1 juli 1945, godkännes, hemmets utgifter å lönekontot enligt under hand lämnad uppgift kunde förväntas stiga med 35 000 kronor för år eller sålunda för 1945 med 17 500 kronor.

Utgår man från att, om nyssnämnda ändrade förhållanden icke inträffat, underskottet för vartdera av åren 1945 och 1946 skulle komma att uppgå till samma belopp som för år 1944, skulle sålunda underskottet kunna uppskattas till för 1945 (74 113 — 4 790 + 17 500) 86 823 kronor och för år 1946 (74 113 — 19 162 + 35 000) 89 951 kronor. Med hänsyn till den ringa skillnaden i de beräknade underskotten för de båda åren, torde man kunna räkna med att underskottet för vartdera av dessa år skall komma att uppgå till enahanda belopp eller 90 000 kronor.

Av de i ärendet föreliggande uppgifterna synes tydligt framgå, att Eugeniahemmets ekonomiska ställning redan nu måste betraktas såsom ansträngd. Man torde ha anledning antaga, att någon nämnvärd ökning av inkomsterna å fastigheter, obligationer och övriga värdepapper icke skall vara att påräkna under de närmaste åren. Skulle de driftunderskott, vilka under de närmaste åren kunna förväntas uppstå å hemmets verksamhet, helt täckas av fondmedel, skulle situationen för hemmet i ekonomiskt avseende bli va allvarlig. Styrelsen anser, att hemmets nuvarande fonder i största möjliga utsträckning böra reserveras för dess framtida verksamhet, och styrelsen finner sig därför böra tillstyrka, att staten under nyssnämnda år träder hjälpande emellan. Som styrelsen redan i sin skrivelse i ämnet den 31 augusti 1944 framhöll, fyller hemmet, i vad det gäller sjukavdelningen samt folk- och småskolavdelningarna, uppgifter, vilka det annars skulle ankomma på vanförestalterna att fullgöra. Styrelsen får därför tillstyrka, att det driftunderskott, som under de närmaste åren kan komma att uppstå vid hemmet, skall täckas av statsmedel, i den mån underskottet kan anses vara föranlett av verksamheten å dess sjukavdelning om högst 35 platser samt folk- och småskolavdelningarna om högst 90 platser och detsamma icke kan täckas av under året influtna inkomster, däri inräknad avkastningen av kapital. Då de övriga ordinarie 50 platserna å hemmet torde vara avsedda för sjuka barn, som icke äro föremål för sådan vård, som gives å de egentliga vanförestalterna, anser styrelsen skäl ej föreligga för staten att täcka det driftunderskott, som kan anses belöpa å dessa platser. Genom en dylik anordning skulle Eugeniahemmet i detta avseende i viss mån bli va likställt med de egentliga vanförestalterna. I fråga om dessa gäller nämligen att, om och i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid dithörande anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel, Kungl. Maj:t på därom av vederbörande förening gjord framställning må bevilja det ytterligare bidrag, som kan befinnas erforderligt. En viss skillnad skulle sålunda komma att förefinnas mellan ifrågavarande statsbidrag till de egentliga vanförestalterna och Eugeniahemmet i det att driftunderskott, som uppstår vid de

förstnämnda, få tackas med statsmedel endast därest andra för ändamålet tillgängliga medel icke finnas, varemot vid Eugeniahemmet driftunderskott under de närmaste åren skulle i viss utsträckning ersättas av statsmedel, i den mån detsamma icke kunde tackas av under året influtna inkomster, däri inräknad avkastningen av kapital.

Medicinalstyrelsen framhåller härefter, att då Eugeniahemmets räkenskaper fördes för kalenderår och, enligt vad medicinalstyrelsen under hand inhämtat, sällskapet styrelse icke till behandling förehåft frågan om en sådan omläggning av räkenskaperna, att dessa skulle föras per budgetår, sällskapet nu föreliggande ansökning syntes avse driftunderskottet för kalenderåret 1946. För täckandet av det avsevärda driftunderskottet, som syntes vara att förvänta för kalenderåret 1945, skulle sålunda fondmedel få tillgripas. Med hänsyn till vad styrelsen förut anfört, syntes det styrelsen som om detta vore mindre lyckligt. Då styrelsen därjämte ansett sig endast kunna tillstyrka, att driftunderskottet skulle tackas för 125 av hemmets 175 platser, ansåge styrelsen sig i stället böra föreslå, att det beräknade underskottet å nyssnämnda 125 vårdplatser jämväl för kalenderåret 1945 skulle tackas av statsmedel.

Vad beträffar sättet för beräkandet av statsbidraget till täckande av driftunderskottet förordar medicinalstyrelsen, att detta beräknas per plats. Av den förut omnämnda sammanställningen framginge, anför styrelsen, storleken av vårdkostnaden för underhållsdag dels å sjukavdelningen, dels ock å hela hemmet. Styrelsen hade ifrågasatt, huruvida hemmets räkenskaper skulle kunna föras på sådant sätt, att av desamma framginge, huru stor del av vårdkostnaderna som belöpte icke endast å sjukavdelningen utan jämväl dels å folk- och småskolavdelningarna dels ock å övriga avdelningar. Från Eugeniahemmet hade emellertid under hand upplysts, att en för dylikt ändamål erforderlig bokföring icke vore möjlig. Vid sådant förhållande hade styrelsen funnit sig böra göra en approximativ beräkning å, huru stor del av driftunderskottet för visst år, som kunde anses belöpa å en var av förenämnda tre avdelningar. Driftkostnaderna för underhållsdag å samtliga hemmets avdelningar hade därvid beräknats uppgå till 8 kronor. Om härifrån droges dels utgående statsbidrag å respektive 5 kronor 50 öre, 2 kronor 75 öre och 2 kronor, dels ock vårdavgiften å 1 krona, utgjorde underskottet för underhållsdag å sjukavdelningen 1 krona 50 öre, å folk- och småskolavdelningarna 4 kronor 25 öre och å övriga avdelningar 5 kronor. Enär en del elever plägade resa till sina respektive hem under ferierna och detta syntes föranleda en viss minskning av underskottet för underhållsdag å folk- och småskolavdelningarna, hade styrelsen emellertid funnit sig böra räkna med att underskottet för dessa avdelningar skulle komma att uppgå till endast 4 kronor. Då antalet platser motsvarande normal beläggning av hemmet vore fastställt till 35 å sjukavdelningen, 90 å folk- och småskolavdelningarna samt 50 å övriga avdelningar, skulle driftunderskottet för respektive avdelningar i dess helhet för dag räknat enligt styrelsens beräkningar kunna uppskattas till för sjukavdelningen  $(1:50 \times 35)$  52 kronor 50 öre, för folk- och småskolavdelningarna  $(4 \times 90)$

360 kronor och för övriga avdelningar ( $5 \times 50$ ) 250 kronor. De avdelningar, för vilka styrelsen tillstyrkt, att driftunderskottet skulle täckas av statsmedel, nämligen sjukavdelningen samt folk- och småskolavdelningarna, kunde sålunda beräknas komma att för dag uppvisa ett underskott å tillhopa 412 kronor 50 öre eller 62,3 % av underskottet å hemmet i dess helhet. Styrelsen ansåge därför, att statsbidraget för ifrågavarande år borde utgå med 62 % av driftunderskottet för hela Eugeniahemmet.

Såsom villkor för att hemmet skulle komma i åtnjutande av det sålunda tillstyrkta statsbidraget syntes, fortsätter medicinalstyrelsen, i likhet med vad som gällde för de egentliga vanföreanstalterna, böra föreskrivas, att en av Kungl. Maj:t utsedd revisor på hemmets bekostnad skulle äga deltaga i granskningen av hemmets räkenskaper och styrelsens för sällskapet förvaltning. Däremot ansåge styrelsen tillräckliga skäl för närvarande icke föreligga att, liksom förhållandet vore vid de egentliga vanföreanstalterna, såsom villkor för åtnjutande av ifrågavarande statsbidrag därjämte skulle gälla, att hemmets inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret blivit av medicinalstyrelsen godkänd. Styrelsen hade icke heller funnit sig för närvarande böra påyrka, att för Eugeniahemmet skulle gälla den för de egentliga vanföreanstalterna meddelade föreskriften, att, så länge uppkomna driftunderskott täcktes med bidrag av statsmedel, nämnda anstalter i regel icke utan Kungl. Maj:ts medgivande finge taga till anstalternas förfogande stående medel i anspråk för nybyggnader, grundförbättringar, nyanläggningar, större nyanskaffningar eller dylikt. Styrelsen ansåge sig nämligen ha anledning antaga att något dylikt byggnadsföretag eller någon sådan nyanskaffning icke under de närmaste åren skulle ifrågakomma vid hemmet.

Under hänvisning till det anförda har medicinalstyrelsen föreslagit, att, om och i den mån från och med den 1 januari 1945 tills vidare vid Eugeniahemmet under året influtna inkomster, däri inräknad avkastningen av kapital, icke skulle förslå till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hemmet, statsbidrag finge beviljas med högst ett belopp, som motsvarade 62 % av det å hemmet i dess helhet uppkomna underskottet. I anslutning härtill anför styrelsen, att, därest mot förmodan någon sådan förändring av platsernas fördelning å respektive avdelningar skulle komma att äga rum, som funnes i avsevärd grad kunna påverka storleken av ifrågavarande statsbidrag, det borde ankomma på medicinalstyrelsen att därom göra anmälan till Kungl. Maj:t, som skulle äga besluta om och i så fall med vilken ny procent bidraget skulle utgå. Vad angår kostnaderna för nu ifrågavarande statsbidrag erinrar styrelsen om att driftunderskottet för vartdera av åren 1945 och 1946 uppskattats till 90 000 kronor. För vartdera av nyssnämnda år skulle för ändamålet sålunda kunna förväntas bliva erforderligt ett statsbidrag av 62 % av 90 000 kronor eller 55 800 kronor, vilket belopp syntes kunna avrundas till 50 000 kronor.

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag uppgiver styrelsen, att av belastningen å anslaget för budgetåret 1944/45 161 028 kro-

nor hänförde sig till den egentliga driften, under det att 24 989 kronor belöpte å kostnader för bandage och proteser. Om man räknade med att hemmets samtliga 175 ordinarie platser komme att vara belagda under varje dag av tiden från och med den 1 april 1946 till och med den 31 mars 1947, skulle för ändamålet komma att erfordras ett belopp av 197 100 kronor, vartill borde läggas ett belopp motsvarande det för sistförflutna budgetår utbetalade bidraget till bandage och proteser. Medelsbehovet för nästkommande budgetår skulle således kunna beräknas uppgå till ett belopp av tillhoppa 222 089 kronor. Enär emellertid samtliga platser icke kunde förväntas bli belagda under hela ifrågavarande tid, syntes det sålunda beräknade beloppet kunna minskas till 200 000 kronor. Till detta belopp borde, under förutsättning av bifall till styrelsens förslag om beviljande av statsbidrag till täckande av viss del av uppkomna driftunderskott under kalenderåren 1945 och 1946, läggas det av styrelsen för detta ändamål såsom erforderligt beräknade beloppet ( $50\,000 \times 2$ ) 100 000 kronor. Tillhoppa skulle sålunda för ändamålet erfordras ett anslag av  $(200\,000 + 100\,000)$  300 000 kronor.

Styrelsen erinrar slutligen om att den alltsedan budgetåret 1940/41 gällande föreskriften, att vardera av vanföreanstalten i Stockholm och Eugeniahemmet skulle månatligen till medicinalstyrelsen ingiva uppgift angående antalet inträdessökande och lediga platser m. m., tillkommit för att, då brist på platser förefunnos vid den ena av dessa anstalter, inträdessökande till denna anstalt skulle kunna överföras till den andra anstalten. Styrelsen uppger, att de uppgifter, som i anledning härav under de senaste åren inkommit till styrelsen från vanföreanstalten i Stockholm, vanligen innehållit jämväl meddelande därom, att under den senast förflutna månaden visst antal till vanföreanstalten i Stockholm inträdessökande barn hänvisats till Eugeniahemmet. I dylikt avseende syntes sålunda ett tillfredsställande samarbete numera ha etablerats mellan ifrågavarande anstalter. Då alltså det åsyftade målet numera uppnåtts och då man syntes ha anledning antaga, att detta samarbete, även om inga föreskrifter därom funnes, skulle fortsätta, ansåge styrelsen sig böra föreslå, att de i detta avseende gällande föreskrifterna från och med den 1 juli 1946 tills vidare skulle upphävas.

Under återopande av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt *dels* att sällskapet Eugeniahemmet från och med kalenderåret 1945 tills vidare måtte beviljas statsbidrag till täckande av uppkommet underskott å driften vid nämnda hem i huvudsaklig överensstämmelse med av styrelsen framlagt förslag, *dels* att de såsom villkor för statsbidrag givna bestämmelserna angående skyldighet för vanföreanstalten i Stockholm och Eugeniahemmet att månatligen till medicinalstyrelsen ingiva uppgift angående antalet inträdessökande vid dessa anstalter m. m. från och med den 1 juli 1946 tills vidare måtte upphöra att gälla, *dels ock* att till bidrag till Eugeniahemmet för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

I avgivet utlåtande har *statskontoret* anfört följande:

Med hänsyn till vad i ärendet anförts angående Eugeniahemmets möjlig-

heter till fortsatt verksamhet med för närvarande utgående statsbidrag vill statskontoret icke motsätta sig, att hemmet må komma i åtnjutande av ytterligare understöd av statsmedel. Ämbetsverket kan dock icke biträda medicinalstyrelsens förslag, att ett förhöjt statsbidrag skulle anvisas för att täcka beräknat driftunderskott under såväl år 1945 som år 1946. I anslutning till den av styrelsen för hemmet gjorda framställningen synes det av medicinalstyrelsen förordade särskilda understödet böra begränsas till att avse allenast kalenderåret 1946. Då statskontoret i övrigt icke funnit anledning till erinran emot de av medicinalstyrelsen föreslagna bidragsgrunderna, skulle således det för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet kunna bestämmas till 250 000 kronor. Såsom förutsättning för den ökade stödgivningen från statens sida torde dock böra föreskrivas, att de för vanförestalterna uppställda villkoren för åtnjutande av statsbidrag i tillämpliga delar skola gälla jämväl för Eugeniahemmet. Ämbetsverket kan alltså icke biträda de av medicinalstyrelsen i detta hänseende föreslagna lättnaderna för statsbidragets uppbärande.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Eugeniahemmets ekonomiska ställning undergått en fortsatt betydande försämring. Med hänsyn härtill och då någon förbättring i hemmets ekonomi icke torde vara att vänta under den närmaste tiden, synes det nödvändigt, att hemmet för att kunna fortsätta sin verksamhet erhåller ytterligare understöd av statsmedel. Det av medicinalstyrelsen nu framlagda förslaget om ökat statsbidrag till hemmet innebär, att det driftunderskott, som under de närmaste åren kan komma att uppstå vid hemmet, skall täckas av statsmedel, i den mån underskottet kan anses belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar. Mot vad medicinalstyrelsen sålunda föreslagit har jag intet att erinra. Vad beträffar storleken av fyllnadsbidraget synes det emellertid icke lämpligt att, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, fixera detta till en bestämd procentsats av det totala driftunderskottet vid hemmet. Storleken av den andel av underskottet, som skulle täckas av statsmedel, blir nämligen beroende av, bland annat, den faktiska genomsnittliga vårdkostnaden per underhållsdag vid hemmet, vilken varierar från år till år. Det torde därför i stället få ankomma på Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med de av medicinalstyrelsen i dess utlåtande tillämpade beräkningsgrunderna och med utgångspunkt från den faktiska genomsnittliga vårdkostnaden för varje år, efter ansökan av sällskapet Eugeniahemmets styrelse pröva, hur stor del av det totala driftunderskottet, som kan anses belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar. Vad angår den tidpunkt, från och med vilken statsbidrag till täckande av driftunderskottet skulle utgå, förordar jag i anslutning till statskontorets yttrande, att bidraget får utgå från och med kalenderåret 1946.

Vad härefter angår villkoren för åtnjutande av det ökade statsbidraget torde i enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit böra gälla, att en av Kungl. Maj:t utsedd revisor på hemmets bekostnad skall äga deltaga i granskningen av hemmets räkenskaper och styrelsens för sällskapet Eugeniahemmet förvaltning. Med hänsyn till den omfattning, i vilken staten vid ett bifall till vad jag i det föregående förordat skulle komma att bidra till hemmets

Departements-  
chefen.

drift, synes vidare som villkor för åtnjutande av statsbidrag till täckande av driftunderskott böra föreskrivas, att hemmets inkomst- och utgiftsstat för bidragsåret blivit av medicinalstyrelsen godkänd. Denna föreskrift kan av naturliga skäl icke tillämpas redan för år 1946 men torde böra gälla i fråga om bidrag för år 1947 och efterföljande år.

I fråga om det erforderliga medelsbehovet för nästa budgetår torde detta, med hänsyn till att jag icke ansett mig kunna tillstyrka statsbidrag till täckande av driftunderskott jämväl för år 1945, kunna uppskattas till ett belopp, som med 50 000 kronor understiger det av medicinalstyrelsen beräknade beloppet av 300 000 kronor, eller alltså till 250 000 kronor.

Vad slutligen beträffar medicinalstyrelsens förslag om upphävande av de sedan budgetåret 1940/41 gällande föreskrifterna om visst samarbete mellan vanförestalten i Stockholm och Eugeniahemmet framgår visserligen av vad styrelsen anført, att en tillfredsställande ordning i detta hänseende numera kommit till stånd. Det oaktat synes det mig icke lämpligt att helt slopa ifrågavarande föreskrifter. Jag förordar i stället, att desamma kompletteras med en bestämmelse av innebörd att medicinalstyrelsen, där styrelsen så finner utan olägenhet kunna ske, må medgiva befrielse för viss tid från tillämpning av bestämmelserna i fråga.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva att, om och i den mån från och med den 1 januari 1946 tills vidare vid Eugeniahemmet influtna inkomster icke förslå till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hemmet, Kungl. Maj:t må, enligt av mig i det föregående angivna grunder, bevilja statsbidrag med belopp motsvarande den del av det för hemmet i dess helhet uppkomna underskottet, som kan beräknas belöpa å hemmets sjukavdelning samt folk- och småskolavdelningar;

*dels* ock till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 250 000

[166]. 58. **Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 16 000 | 57 950        |
| 1944/45 .....                    | 35 000 | 83 778        |
| 1945/46 .....                    | 55 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 80 000 | —             |

Anslag för ifrågavarande ändamål har utgått från och med budgetåret 1941/42. Grunderna för anslagets användande äro angivna i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 2 maj 1941, punkt 105, samt innebära i huvudsak följande.

Till lasarett eller därmed jämställd sjukvårdsinrättning, vid vilken ortopedisk avdelning finnes anordnad, utgår statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som för vanförhet behandlas å sådan avdelning, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Dylikt statsbidrag må på enahanda villkor utgå jämväl till anstalt för kirurgisk tuberkulos för patient, som därstädes polikliniskt behandlas för vanförhet.

Statsbidraget skall, efter granskning av rekvisition från vederbörande anstaltsledning, utbetalas av medicinalstyrelsen, vad angår av landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, driven anstalt halvårsvis i efterskott samt beträffande av förening eller stiftelse driven anstalt kvartalsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av anslagsbehovet till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid anført i huvudsak följande.

Av medicinalstyrelsens framställning angående anslag för nästkommande budgetår till bidrag till vanförelanstalter framgår bland annat, att netto-utgiften å posten till bandage och proteser vid dessa anstalter under de fem senast förflutna budgetåren ökat med mer än 80 procent, varav en ökning med cirka 20 procent hänför sig till sistförflutna budgetår. Det torde vara naturligt, att en väsentlig stegring ägt rum även av utgifterna å anslaget till bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.

Medicinalstyrelsen anser därför, att anslaget för nästkommande budgetår icke bör upptagas till lägre belopp än 80 000 kronor.

På grund av det anförda har styrelsen hemställt, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 80 000 kronor.

I enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 80 000

### *Förlossningsanstalter.*

167.] 59. **Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter, reservationsanslag.** För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

I skrivelser den 31 augusti och den 22 oktober 1945 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till förevarande ändamål under nästa budgetår och därvid beräknat anslagsbehovet till 1 000 000 kronor, varvid styrelsen utgått från oförändrade bidragsgrunder.

Med skrivelse den 22 november 1945 har *1941 års befolkningsutredning* överlämnat betänkande om förlossningsvården, vari bland annat föreslagits ändring av grunderna för bidragen till såväl uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter som till drift av sådana anstalter och väntehem. Betänkandet är, sedan remissbehandlingen av detsamma nyligen avslutats, för

närvarande under övervägande inom socialdepartementet. I avbidan på slutligt ställningstagande till de i betänkandet framlagda förslagen torde förevarande anslag böra allenast preliminärt beräknas och därvid upptagas med ett oförändrat belopp av 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 400 000

[168.] 60. **Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m., förslagsanslag.** För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* beräknat medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår till 2 600 000 kronor.

Av enahanda skäl, som anförts under nästföregående punkt, torde jämväl ifrågavarande anslag böra allenast preliminärt beräknas. Anslaget torde därvid böra upptagas med oförändrat belopp eller 2 000 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 2 000 000

[169.] 61. **Viss ersättning till barnbördshuset i Lund.** Under rubriken Viss ersättning till barnbördshuset i Lund är å gällande riksstat uppfört ett anslag av 1 400 kronor. Härav utgår ett belopp av 1 358 kronor som bidrag till uppehållande av barnbördshuset i Lund enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 maj 1899 och 18 oktober 1907.

Departements-  
chefen. För nästa budgetår torde böra beräknas enahanda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss ersättning till barnbördshuset i Lund* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 1 400

### Hälsovård i allmänhet.

[170.] 62. **Statens institut för folkhälsan: Avlöningar, förslagsanslag.** Hänvisande till vad statsrådet Mossberg förut anfört under punkten 13 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens institut för folkhälsan: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 404 000

[171.] 63. **Statens institut för folkhälsan: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad statsrådet Mossberg förut under punkt 13 anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 200 000

[172.] 64. **Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 55 800 | 56 435        |
| 1945/46 .....                    | 96 500 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 96 500 | —             |

Barnmorskeläroanstalterna äro två till antalet, en i Stockholm och en i Göteborg. Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

##### A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

|                                                                                           |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 19 800 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 23 800      |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 1 000       |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 3 000       |
| <hr/> Summa kronor 47 600                                                                 |               |

##### B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

|                                                                                           |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor 19 100 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | » 25 900      |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 1 000       |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 2 900       |
| <hr/> Summa kronor 48 900                                                                 |               |

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av ifrågavarande anslag för nästa budgetår. Styrelsen har därvid räknat med att de under budgetåret 1944/45 tillkomna extra kurserna för barnmorskor — för vilka medel för innevarande budgetår beräknats under förevarande anslag — måste bibehållas även under nästa budgetår. Styrelsen föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 96 500 kronor.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 96 500

[173.] 65. **Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                | Anslag  | Nettoutgifter |
|-------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....           | 74 000  | 68 582        |
| 1945/46 .....           | 120 000 | —             |
| 1946/47 (förslag) ..... | 120 000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt följande omkostnadsstat för barnmorskeläroanstalterna, med tillämpning under budgetåret 1945/46:

**Omkostnadsstat.***A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.*

|                                              |        |                           |
|----------------------------------------------|--------|---------------------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....  | kronor | 100                       |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....        | »      | 3 000                     |
| 3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 54 000                    |
|                                              |        | <hr/> Summa kronor 57 100 |

*B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.*

|                                              |        |                           |
|----------------------------------------------|--------|---------------------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....  | kronor | 100                       |
| 2. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....        | »      | 3 000                     |
| 3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 59 800                    |
|                                              |        | <hr/> Summa kronor 62 900 |

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har däri meddelat, att styrelsen, i vad anginge barnmorskeläroanstalten i Stockholm, icke hunnit slutföra inledda förhandlingar med Stockholms stad angående beredande av bostad åt eleverna i de extra kurserna, vilket medfört, att styrelsen icke kunnat i övriga delar underställa de preliminära avtalen med staden Kungl. Maj:ts prövning. Svårigheter hade nämligen mött att inrymma eleverna i lokaler inom barnmorskeläroanstaltens område, och provisoriska anordningar, vilka medförde extra kostnader, hade därför måst vidtagas, motsvarande dem, som redan blivit genomförda i Göteborg enligt ett av Kungl. Maj:t den 15 juni 1945 godkänt tilläggsavtal med Göteborgs stad om anordnande av extra kurser för utbildning av barnmorskor vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg. I anledning av sistnämnda avtal hade omkostnaderna för barnmorskeläroanstalten i Göteborg för budgetåret 1945/46 ökats med 10 000 kronor utöver det i omkostnadsstaten för anstalten upptagna beloppet. Beträffande omkostnaderna för barnmorskeläroanstalten i Stockholm syntes man ha att räkna med en ökning med minst motsvarande belopp för budgetåret 1946/47.

I enlighet härmed har *medicinalstyrelsen* föreslagit, att envar av de i omkostnadsstaten upptagna posterna till övriga utgifter måtte höjas med 10 000 kronor samt att anslaget sålunda för nästa budgetår skulle upptagas med ett till 140 000 kronor förhöjt belopp.

Enligt vad jag inhämtat ha förhandlingarna mellan Stockholms stad och medicinalstyrelsen om beredande av bostad åt eleverna i de extra kurserna vid stockholmsanstalten ännu icke slutförts. Säkra hållpunkter för beräkningen av de ökade kostnader, som kunna uppkomma härför, föreligga sålunda icke för närvarande. Med hänsyn härtill förordar jag, att för omkostnader vid nämnda anstalt tills vidare upptages ett oförändrat belopp av 57 100 kronor. Departements-  
chefen.

Vad beträffar göteborgsanstalten ha visserligen redan under löpande budgetår uppkommit vissa merkostnader, beräknade till högst 10 000 kronor, för hyra av bostäder m. m. åt eleverna i den under innevarande budgetår anordnade extra kursen, vilka kostnader enligt ett av Kungl. Maj:t den 15 juni 1945 godkänt avtal skola ersättas av staten. Då det emellertid icke synes uteslutet, att sagda merkostnader komma att bortfalla under nästa budgetår, torde tillräcklig anledning för närvarande icke föreligga att, på sätt medicinalstyrelsen föreslagit, uppräknas det för omkostnader vid göteborgsanstalten avsedda beloppet. Jag förordar alltså, att härför tills vidare upptages ett oförändrat belopp av 62 900 kronor.

I enlighet härmed skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår uppföras med (57 100 + 62 900) 120 000 kronor eller alltså samma belopp som anvisats för löpande budgetår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 120 000

[174.] 66. **Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 7 000  | 6 200         |
| 1944/45 .....                    | 7 000  | 6 050         |
| 1945/46 .....                    | 7 000  | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 7 000  | —             |

[Stadga för barnmorskeundervisningen den 13 maj 1938 (nr 191), ändrad genom kungörelse nr 535/1939.]

Enligt 21 § förenämnda stadga skola årligen två repetitionskurser för barnmorskor anordnas vid en var av de båda barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg. Därjämte skola, efter medicinalstyrelsens beprövande, dylika kurser årligen anordnas jämväl vid andra lämpliga barnbördshus. För de fyra senaste budgetåren ha medel ej beräknats för kurser av sist angivet slag.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* meddelat, att styrelsen hade för avsikt att även under budgetåret 1946/47 begränsa antalet repetitionskurser till två vid vardera barnmorskeläroanstalten. Med hänsyn härtill och då underbelastningen å anslaget för budgetåret 1944/45 förorsakats av

tillfälliga omständigheter, har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp eller 7 000 kronor.

Departements-  
chefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 7 000

[175.] 67. **Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag | Nettoutgifter |
|---------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45.....                    | 70 500 | 65 999        |
| 1945/46.....                    | 71 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> )..... | 72 100 | —             |

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

**Avlöningsstat.**

|                                                            |              |
|------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t .....                   | kronor 1 800 |
| 2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i> ..... | » 16 500     |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....      | » 46 000     |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....               | » 6 700      |
| <hr/>                                                      |              |
| Summa förslagsanslag kronor 71 000                         |              |

Av anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare — vilken icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas — ha 4 400 kronor beräknats för två nybörjarkurser, 6 300 kronor för två mellankurser, 3 500 kronor för två avslutningskurser samt 2 300 kronor för extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen m. m.

I skrivelse den 28 augusti 1945 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har däri föreslagit, att följande extra ordinarie befattningar vid skolan måtte överföras till ordinarie stat, nämligen föreståndarinetjänsten i lönegraden Eo 17, en instruktionsskötersketjänst i lönegraden Eo 15 och en tjänst som biträdande instruktionssköterska i lönegraden Eo 9. Härjämte har styrelsen hemställt, att vaktmästartjänsten i lönegraden Eo 5 måtte förändras till en befattning som värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i lönegraden A 7. Till stöd för förslagen har styrelsen anfört i huvudsak följande:

Vid statens sjuksköterskeskola finnas för närvarande icke några ordinarie befattningshavare. Förutom den kvinnliga biträdespersonal, som är inordnad under den genom kungörelse den 19 juni 1942 (nr 637) fastställda löneplanen

V, finnas följande extra ordinarie befattningshavare, nämligen en föreståndarinna (Eo 17), två instruktionssköterskor (Eo 15), två biträdande instruktionsköterskor (Eo 9), en vaktmästare (Eo 5) och ett första biträde i köket (Eo 2). I samband med framläggande av anslagsäskande för skolan för budgetåret 1940/41 hemställde styrelsen, att föreståndarinnan och en av instruktionsköterskorna måtte beredas ordinarie anställning. Vederbörande departementschef fann sig dock ej kunna tillstyrka, att någon av skolans befattningshavare uppfördes på ordinarie stat, innan ytterligare erfarenhet vunnits av skolans verksamhet. Ehuru tillräcklig erfarenhet i sådant hänseende redan tidigare måste anses ha vunnits, har styrelsen av hänsyn till den av statsmakterna påbjudna återhållsamheten i fråga om förslag rörande inrättandet av nya ordinarie befattningar ej tidigare velat återkomma till denna fråga. Emellertid finner styrelsen motiverat att vissa av förenämnda befattningar från och med nästa budgetår överföras till ordinarie stat. Styrelsen får i enlighet härmed hemställa, att föreståndarinnan, en av instruktionsköterskorna, en av de biträdande instruktionssköterskorna samt vaktmästaren erhålla ordinarie anställning. Att styrelsen nu inskränker sig till endast nyssnämnda befattningar beror bland annat på att de två övriga instruktionsskötersketjänsterna nyligen besatts med nya innehavare, varför styrelsen finner det kunna anstå ytterligare något år med dessa tjänsters överförande till ordinarie stat. Vidkommande lönegradsplaceringen av skolans befattningshavare anser sig styrelsen ej böra göra någon framställning, utom så vitt angår vaktmästaren. I fråga om denna befattning har styrelsen ansett sig böra föreslå, att densamma uppflyttas till 7:e lönegraden. Enligt uttalande i 1942 års statsverksproposition skulle befattningen hänföras till lönegraden Eo 5. Styrelsen har emellertid funnit, att de göromål som äro förenade med befattningen motivera en uppflyttning. Vaktmästarens göromål torde i alldeles övervägande grad bestå i sysslor, som äro mera kvalificerade och ansvarsfyllda än dem, som äro avsedda att utföras av en vaktmästare i den lönegrad, vari tjänsten för närvarande är placerad. Vaktmästaren sköter och har ansvaret för värmeledningscentralen samt ventilationssystemet, utför smärre snickeriarbeten ävensom förekommande smärre reparationer av olika slag. Vidare har han hand om och sköter skolans parkanläggning. Härtill kommer att en vaktmästare vid en institution, där han är ensam att fullgöra de å honom ankommande göromålen, ofta är bunden vid arbetsplatsen, bland annat för tillsyn av värmeledningspannan, utöver den tid, som är att hänföra till den effektiva arbetstiden. Styrelsen finner därför, att vaktmästartjänsten närmast är att jämföra med de tjänster som värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass, vilka finnas inrättade vid vissa med sjuksköterskeskolan i storlekshänseende närmast jämförliga institutioner. Styrelsen får alltså föreslå, att från och med budgetåret 1946/47 följande ordinarie befattningar inrättas vid statens sjuksköterskeskola, nämligen en föreståndarinna (A 17), en instruktionssköterska (A 15), en biträdande instruktionssköterska (A 9) och en värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass (A 7).

I anslutning till det anförda har styrelsen föreslagit upptagande i avlöningsstaten av en ny post till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken styrelsen beräknat till 19 000 kronor, medan posten till avlöningar till övrig icke ordinarie personal föreslagits sänkt med 17 900 kronor till 28 100 kronor.

Posterna till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, till arvoden åt tillfälliga lärare och till rörligt tillägg har styrelsen upptagit till oförändrade belopp, respektive 1 800, 16 500 och 6 700 kronor.

Anslaget i sin helhet har alltså av styrelsen beräknats till (19 000 + 28 100 + 1 800 + 16 500 + 6 700) 72 100 kronor.

Över skolstyrelsens framställning ha utlåtanden avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

*Statskontoret* har i och för sig icke haft något att invända mot att de av styrelsen föreslagna befattningarna överfördes till ordinarie stat. Ämbetsverket har emellertid erinrat om att frågan om löneställningen för statliga sjuksköterskebefattningar för närvarande vore under övervägande av särskilda sakkunniga. Beträffande vaktmästartjänsten har statskontoret, som under hand samrått med byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning, förklarat sig med hänsyn till förekommande arbetsuppgifter icke vilja motsätta sig en uppflyttning till lönegraden A 7.

*Allmänna lönenämnden* har icke haft något att erinra mot styrelsens förslag.

Departements-  
chefen.

Mot de av skolstyrelsen framlagda förslagen om överförande till ordinarie stat av vissa extra ordinarie befattningar vid skolan samt om uppflyttning i samband härmed av vaktmästartjänsten från 5:e till 7:e lönegraden har jag intet att erinra. Jag förordar alltså, att för skolan fastställles personalförteckning, upptagande följande ordinarie befattningar, nämligen en föreståndarinna i lönegraden A 17, en instruktionssköterska i lönegraden A 15, en biträdande instruktionssköterska i lönegraden A 9 och en värmelednings-skötare, tillika reparatör, av 2:a klass i lönegraden A 7.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör å skolans avlöningsstat upptagas en ny anslagspost till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken jag i likhet med skolstyrelsen beräknar till 19 000 kronor. Å andra sidan bör i enlighet med skolstyrelsens förslag anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal sänkas med 17 900 kronor till 28 100 kronor.

Anslagsposterna till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, till arvoden åt tillfälliga lärare och till rörligt tillägg torde böra upptagas till oförändrade belopp, respektive 1 800, 16 500 och 6 700 kronor. I enlighet härmed skulle avlöningsanslaget i sin helhet uppgå till (19 000 + 28 100 + 1 800 + 16 500 + 6 700) 72 100 kronor, innebärande en höjning i jämförelse med det för innevarande budgetår anvisade beloppet med 1 100 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande personalförteckning för statens sjuk-sköterskeskola:

| Personalförteckning.                                    |                              | Lönegrad |
|---------------------------------------------------------|------------------------------|----------|
| Befattning                                              | Tjänstemän å ordinarie stat. |          |
| 1 föreståndarinna .....                                 |                              | A 17     |
| 1 instruktionssköterska .....                           |                              | A 15     |
| 1 biträdande instruktionssköterska .....                |                              | A 9      |
| 1 värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass |                              | A 7;     |

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

|                                                                   |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 19 000 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t .....                          | » 1 800       |
| 3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i> .....        | » 16 500      |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....            | » 28 100      |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | » 6 700       |
| <hr/>                                                             |               |
| Summa förslagsanslag kronor 72 100;                               |               |

*dels* ock till Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 72 100

[176.] 68. Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 63 300 | 47 648        |
| 1945/46 .....                    | 58 800 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 56 400 | —             |

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 med tillämpning under budgetåret 1945/46 fastställt omkostnadsstat för statens sjuksköterskeskola, upptagande följande huvudposter:

|                                                                  |            |
|------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 500 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | » 300      |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | » 18 300   |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | » 39 700   |
| <hr/>                                                            |            |
| Summa kronor 58 800                                              |            |

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 310.

I skrivelse den 28 augusti 1945 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid ansett posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare och till reseersättningar böra upptagas med oförändrade belopp, 500 respektive 300 kronor.

I fråga om posten till expenser har styrelsen med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår föreslagit en sänkning av delposten till bränsle, lyse och vatten från 16 000 till 14 000 kronor, medan delposten till övriga expenser upptagits till oförändrat belopp, 2 300 kronor. Posten till expenser har alltså beräknats till (14 000 + 2 300) 16 300 kronor.

Vad angår posten till övriga utgifter har styrelsen hemställt om höjning av delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. med 800 kronor till 2 000 kronor. Styrelsen framhåller, att delposten redan för budgetåret 1944/45, då posten liksom under innevarande budgetår var upptagen till 1 200 kronor, visat sig vara för knappt tilltagen, ehuru den dock ej behövt överskridas. Det vore emellertid att märka, att skolans inventarier, som till största delen nyanskaffats, då skolan år 1942 flyttade in i den nya skolbyggnaden vid Tomtebodan, ännu ej behövt repareras eller ersättas i någon nämnvärd grad. Utgifterna härför måste emellertid öka allteftersom inventarierna försletes. Delposten hade ej heller behövt belastas med några utgifter av betydelse för nyinköp av inventarier, då styrelsen för sådant ändamål ända till den 1 juli 1944 haft utrustningsanslaget för skolan att tillgå. Styrelsen räknade vidare med ökade utgifter för inköp av facklitteratur till skolans referensbibliotek, då de senaste upptäckterna inom sjuk- och hälsovården bleve offentliggjorda. Å andra sidan har styrelsen med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår, 311 kronor, föreslagit en sänkning av delposten till blanketter och andra trycksaker med 200 kronor till 800 kronor. Posten till övriga utgifter har alltså av styrelsen beräknats till  $(39\,700 + 800 - 200) = 40\,300$  kronor.

Anslaget i sin helhet skulle vid bifall till styrelsens förslag behöva upptagas med  $(500 + 300 + 16\,300 + 40\,300) = 57\,400$  kronor.

*Statskontoret* har i utlåtande över skolstyrelsens framställning anført, att ämbetsverket för sin del icke kunde finna, att tillräckliga skäl anförts för en uppräknig av den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. Med hänsyn till belastningen å anslaget under sistlidna budgetår borde vidare enligt statskontorets mening ytterligare någon nedsättning av detsamma kunna ske, förslagsvis å delposten elevers tjänstgöring i öppen vård med 1 000 kronor. Anslaget i sin helhet skulle under sådana förhållanden komma att uppgå till 55 600 kronor.

Departements-  
chefen.

Posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare samt till reseersättningar torde med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, 117 respektive 49 kronor, kunna nedsättas till 300 respektive 200 kronor.

Mot skolstyrelsens beräkning av posten till expenser har jag intet att erinra. För bränsle, lyse och vatten bör sålunda beräknas ett med 2 000 kronor till 14 000 kronor sänkt belopp samt för övriga expenser ett oförändrat belopp av 2 300 kronor. Posten skulle alltså upptagas till  $(14\,000 + 2\,300) = 16\,300$  kronor.

I likhet med skolstyrelsen anser jag en höjning böra vidtagas av den under posten till övriga utgifter upptagna delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. I avvaktan på närmare erfarenhet av medelsbehovet för detta ändamål torde dock höjningen kunna begränsas till 600 kronor och delposten sålunda uppföras med 1 800 kronor. Delposten till elevers tjänstgöring i öppen vård, som för löpande budgetår

är uppförd med 4 000 kronor, synes med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45, 2 757 kronor, kunna nedsättas med 500 kronor till 3 500 kronor. Vidare torde delposten till blanketter och andra trycksaker i enlighet med skolstyrelsens förslag böra sänkas med 200 kronor till 800 kronor. Med övriga delposter upptagna till oförändrade belopp kan posten till övriga utgifter sammanlagt uppskattas till (39 700 + 600 — 500 — 200) 39 600 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle skolans omkostnadsstat för nästa budgetår komma att upptaga följande huvudposter:

|                                                                  |        |        |
|------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 300    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                    | »      | 200    |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                            | »      | 16 300 |
| 4. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i> .....                     | »      | 39 600 |
| Summa kronor                                                     |        | 56 400 |

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 56 400

[177.] 69. **Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor, reservationsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 12 000 | 12 150        |
| 1945/46 .....                    | 24 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 24 000 | —             |

[Kungörelse den 26 april 1940 (nr 380).]

Enligt kungörelsen i ämnet må medellös eller mindre bemedlad elev vid av staten godkänd sjuksköterskeskola kunna komma i åtnjutande av stipendium till belopp, motsvarande halva den till skolan utgående elevavgiften, dock högst 250 kronor, under villkor att skolans styrelse medgiver eleven nedsättning i nämnda avgift med belopp, motsvarande det beviljade stipendiet. Om särskilda skäl därtill äro, må dock Kungl. Maj:t meddela befrielse helt eller delvis från uppfyllandet av sistnämnda villkor såvitt angår skola, vilken drives av annan än landsting eller stad, som ej deltagar i landsting (1 § 1 mom.). Utan hinder av vad sålunda stadgas må vid skola, som drives av landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, utgå stipendium till medellös eller mindre bemedlad elev med följande belopp, nämligen till elev, för vilken uttages en avgift av högst 100 kronor, med belopp motsvarande hela elevavgiften utan att nedsättning av denna avgift äger rum, samt till elev, för vilken uttages avgift med belopp, överstigande 100 men ej 200 kronor, med 100 kronor, på villkor att skolans styrelse efterskänker den del av elevavgiften, som överstiger 100 kronor (1 § 2 mom.).

För löpande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 24 000 kronor.

I skrivelse den 7 juni 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag till ändrade bestämmelser angående här ifrågavarande stipendier. Styrelsens förslag, som i huvudsak motiverats därmed, att ett flertal skolor borttagit elevavgiften, innebär i huvudsak följande:

Det i 1 § 1 mom. i kungörelsen angivna maximibeloppet för stipendium föreslås höjt från 250 till 300 kronor. Anledningen härtill vore, att flera skolor ej syntes ha möjlighet att fastställa lägre avgift än 600 kronor och att stipendiebestämmelserna i första hand syntes böra gå ut på att medellös elev skulle helt kunna befrias från avgift, oavsett vilken skola hon valde.

Vidare föreslås sådan ändring i 1 § 2 mom. i kungörelsen, att stipendierna skulle kunna utgå med följande belopp, nämligen till elev, för vilken icke uttoges avgift eller uttoges en avgift av högst 100 kronor, med lägst 100 och högst 200 kronor, i förekommande fall utan att nedsättning av avgiften ägde rum, samt till elev, för vilken uttoges avgift med belopp, överstigande 100 men ej 200 kronor, med lägst 100 och högst 200 kronor, på villkor att skolans styrelse efterskänkte den del av elevavgiften, som överstege 100 kronor. Till stöd härför anföres, att det vore önskvärt, att elev vid avgiftsfri skola skulle kunna tilldelas stipendium till hjälp till täckande av övriga med utbildningen förbundna utgifter samt att elev vid skola, där låg avgift uttoges, skulle kunna erhålla stipendium, vilket förutom avgiftsbefrielse även innebure någon ekonomisk hjälp för övrigt.

Slutligen föreslås, att den i 1 § 1 mom. i kungörelsen omförmälda rätten att meddela befrielse från villkor om nedsättning av elevavgiften måtte överflyttas å *medicinalstyrelsen*.

Av en vid styrelsens framställning fogad sammanställning framgår, att av landets 22 godkända sjuksköterskeskolor 11 skolor som regel icke uttaga någon elevavgift, att avgiften vid 3 skolor utgår med 600 kronor samt att vid övriga skolor avgiften varierar mellan 50 och 500 kronor.

Över *medicinalstyrelsens* framställning ha yttranden avgivits av statskontoret, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

*Statskontoret* har beträffande förslaget om höjning av maximibeloppet för stipendium från 250 till 300 kronor erinrat om att det redan vid fastställandet år 1938 (jfr 1938 års statsverksproposition V s. 264 o. f.) av maximibeloppet till 250 kronor uppmärksammats, att elevavgifterna vid vissa skolor uppginge till 600 kronor, utan att detta förhållande ansetts böra medföra, att stipendierna bestämdes till högre belopp än 250 kronor.

Rörande förslaget att elev vid skola, där ingen eller låg avgift uttoges, skulle kunna tilldelas stipendium för annat ändamål än bestridande av elevavgiften framhåller statskontoret, att ett genomförande av förslaget skulle innebära, att elever vid dessa skolor skulle komma i bättre ställning än elever vid skolor, där högre avgift debiterades. Vid sistnämnda skolor skulle eleverna enligt *medicinalstyrelsens* mening icke under några förhållanden kunna komma i åtnjutande av statsstipendium till större belopp än som vore avsett att bestrida elevavgifterna. En dylik avvägning av stipendiernas storlek kunde statskontoret icke finna tillfredsställande.

Vad slutligen angår förslaget, att den i 1 § 1 mom. i gällande kungörelse omförmälda dispensrätten skulle överflyttas å medicinalstyrelsen, har statskontoret icke funnit tillräckliga skäl anförda för en dylik åtgärd.

*Svenska landstingsförbundet* har anfört i huvudsak följande:

Inledningsvis vill förbundet erinra, att den sedan flera år rådande bristen på sjuksköterskor starkt aktualiserat frågan om en avsevärd utbyggnad av den nuvarande skolorganisationen. På förbundets förslag har också flertalet skoläggande landsting gått i författning om utökande av förefintliga skolor. För att underlätta rekryteringen har förbundet vidare föreslagit, att elevavgifterna vid landstingens skolor skola slopas och att landstingen skola bevilja stipendier åt dels elever vid dessa skolor, dels ock blivande elever i syfte att de skola kunna förvärva nödiga förkunskaper för att vinna inträde i skolorna. Av den vid medicinalstyrelsens skrivelse fogade sammanställningen framgår, att landstingen i stor omfattning slopat skolavgifterna. Landstingen ha vidare för år 1945 beviljat medel till stipendier eller lån åt sjuksköterskeelever eller blivande sådana med sammanlagt 84 050 kronor.

Önskvärt synes vara, att elevavgifterna slopas även vid övriga skolor. Detta förutsätter emellertid, att staten lämnar bidrag till driften av sjuksköterskeskolorna. Kunna elevavgifterna slopas vid skolorna över lag, bliva anspråken på stipendier givetvis mindre. Det vore därför enligt förbundets mening riktigast, att frågan om driftbidrag till sjuksköterskeskolorna och stipendier till elever vid dessa löstes i ett sammanhang.

Emellertid tala skäl för att en ändring av stipendiekungörelsen snarast kommer till stånd. Enligt gällande bestämmelser kan nämligen statsstipendium icke utgå till elev vid skola där elevavgift slopats. Detta betyder, att eleverna vid flertalet landstingsskolor icke kunna komma i åtnjutande av dylikt stipendium. Det är emellertid, såsom medicinalstyrelsen framhållit, påkallat, att även dessa elever kunna beredas stipendier, om ock med lägre belopp, med hänsyn till de kostnader i övrigt, som äro förbundna med utbildningen. Under sådana förhållanden anser förbundet lämpligt, att en ändring av författningen i nu berörda hänseende kommer till stånd, och har för sin del intet att erinra mot medicinalstyrelsens förslag på denna punkt. Ej heller har förbundet något att erinra mot att stipendiernas maximumbelopp höjes från 250 till 300 kronor.

*Svenska stadsförbundet* åberopar ett av förbundets sjukvårdsdelegation afgivet yttrande. Delegationen framhåller däri, bland annat, att det redan med nu gällande bestämmelser vore att förvänta, att hela det till stipendier anslagna beloppet komme att konsumeras. Det kunde därför ifrågasättas, om man gagnade rekryteringen mera genom att höja stipendiernas maximum än genom att använda den från och med innevarande budgetår vidtagna anslagsförhöjningen till att öka stipendiernas antal. Både ett ökat antal stipendier och höjda stipendiebelopp vore steg i rätt riktning, men när det gällde ett så relativt obetydligt belopp som det för dessa stipendier beviljade, kunde det ifrågasättas, om tillräckliga motiv föreläge att ändra den nu gällande kungörelsen. I varje fall hade medicinalstyrelsen icke närmare utvecklat, varför styrelsen i föreliggande situation ansåge det bättre med färre och större stipendier än med flera stipendier eller varför ändringarna i stipendiebestämmelserna skulle vara ägnade att medföra en förbättrad rekrytering. Delegationen framhåller vidare, att de av medicinalstyrelsen nu föreslagna

ändringarna i gällande kungörelse icke syntes särskilt brådskande. Då hit-hörande frågor dessutom stode i visst samband med spörsmålen om sjuk-vårdspersonalens utbildning och anställningsförhållanden, rörande vilka frågor 1945 års riksdag anhållit om utredning, syntes med en omarbetning av kungörelsen böra anstå i avvaktan på en sådan utredning.

Under återopande av det anförda har delegationen uttalat, att enligt de-legationens mening tillräckliga skäl saknades att för närvarande vidtaga de föreslagna ändringarna i kungörelsen.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har vidare *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår samt därvid, efter erinran om sitt förut refererade förslag om ändring av gällande kungörelse i ämnet, föreslagit en höjning av anslaget med 12 000 kronor till 36 000 kronor.

Styrelsen framhåller, att med ett sammanlagt antal nyintagna elever vid skolorna av minst 1 110 — statens sjuksköterskeskolas 60 elever ej medtagna — och med ett genomsnittsstipendium av 200 kronor ett anslag av nämnda belopp tillförsäkrade cirka 16 procent av första årskursen ett relativt blygsamt stipendium. En väsentligt större höjning av anslaget hade därför i och för sig varit önskvärd. Att styrelsen begränsat sitt yrkande om anslagshöjning till 36 000 kronor sammanhängde med att styrelsen hade för avsikt att även föreslå höjning av anslaget till bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor, en åtgärd som enligt styrelsens mening vore ännu mer angelägen. I detta sammanhang ville styrelsen endast framhålla, att det ökade stipendieanslaget icke innebure någon ekonomisk lättnad för sjuksköterskeskolorna. Snarare syntes en ökning av förevarande anslag innebära ett ytterligare krav på ekonomisk motprestation av de skolor, vilka uttog jämförelsevis höga avgifter. Såsom regelmässigt villkor för att elev skulle erhålla stipendium gällde nämligen, att skolan avstode från halva elevavgiften.

Departements-  
chefen.

Grundtanken i gällande bestämmelser angående utgivande av stipendier åt elever vid sjuksköterskeskolor är, att medellös eller mindre bemedlad elev skall kunna befrias från erläggande av elevavgift till vederbörande skola. Detta sker på så sätt, att eleven erhåller ett stipendium till belopp motsvarande halva elevavgiften, medan skolan avstår från den andra hälften av avgiften. Möjlighet föreligger däremot icke för eleven att erhålla ett stipendiebelopp för täckande även av andra med utbildningen förenade kostnader än elevavgiften. Medicinalstyrelsen föreslår nu bland annat, att viss möjlighet i nämnda hänseende skulle införas, och vissa skäl tala onekligen för en revidering i dylik riktning av gällande stipendiebestämmelser. Emellertid får jag erinra om att jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 december 1945 tillkallats särskilda sakkunniga för utredning av frågan om sjukvårdspersonalens utbildning och vad därmed sammanhänger. Dessa sakkunniga ha, enligt de för utredningen meddelade direktiven, jämväl att upptaga frågan om tilldelande av stipendier till sjukvårdeleverna. Med hänsyn härtill torde med en ändring av gällande bestämmelser på området böra

anstå i avvaktan på de sakkunnigas förslag i ämnet. Jag anser mig därför icke för närvarande böra tillstyrka medicinalstyrelsens nu föreliggande förslag härutinnan. Under erinran om att anslaget för innevarande budgetår höjts från 12 000 till 24 000 kronor anser jag mig ej heller kunna förorda den av medicinalstyrelsen föreslagna höjningen av anslaget med ytterligare 12 000 kronor. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 24 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 24 000

[178.] 70. **Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor, förslagsanslag.** Under förevarande rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 25 000 kronor. För anslagets användning ha föreskrifter meddelats i Kungl. Maj:ts brev till medicinalstyrelsen den 18 maj 1945, punkt 142. Enligt dessa bestämmelser må till av staten godkänd sjuksköterskeskola, vilken den 1 januari 1945 eller därefter utökar elevantalet genom anordnande av en eller flera nybörjarkurser utöver de före sagda dag förekommande, tills vidare från och med budgetåret 1945/46 utgå statsbidrag till bestridande av kostnaderna för sådan kurs. Bidrag utgår till avlöning åt fast anställd lärarpersonal, till arvoden åt annan lärarpersonal och till undervisningsmateriel med hälften av skolans utgifter för sådant ändamål intill ett belopp av 4 000 kronor för kurs om tre år. Som regel utgår bidrag allenast till kurs, genom vilken ökningen av det årliga elevantalet vid skolan vid kursens början icke understiger femton.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag till ändrade grunder för statsbidrag till driften av de godkända sjuksköterskeskolorna ävensom beräkningar rörande medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid — under hänvisning till vad styrelsen anför i sin skrivelse i ämnet den 14 oktober 1944 (en redogörelse för innehållet i nämnda skrivelse återfinnes i 1945 års statsverksproposition V. s. 279 o. f.) — yttrat i huvudsak följande:

Grundtanken i gällande statsbidragsbestämmelser är, att anledning för staten ej föreligger att under normala förhållanden ekonomiskt stödja sjuksköterskeskolorna. Det nu utgående statsbidraget är följaktligen av provisorisk natur och avser enbart att stimulera skolorna att anordna nya kurser.

Såsom styrelsen tidigare framhållit borde sjuksköterskeskolorna vara berättigade att i likhet med alla andra yrkesskolor erhålla ekonomiskt stöd från statens sida, så mycket mera som de statliga hälso- och sjukvårdsinstitutionerna äro och under en följd av år torde förbliva beroende av de godkända skolorna för erhållande av kvalificerad arbetskraft.

Ehuru medicinalstyrelsen anser det nu utgående statsbidraget vara av ett visst värde såsom ett led i statens strävanden att avhjälpa sjuksköterske-

bristen, får styrelsen dock kraftigt understryka vad bland annat i motionerna nr I:126 och II:222 till 1945 års riksdag anförts därom, att det är av största vikt i nuvarande situation att *alla* skolor genom statsbidrag uppmuntras och stödjas i sin verksamhet.

Statsbidrag utgår enligt gällande bestämmelser till de skolor vilka efter den 1 januari 1945 utöka sitt elevantal genom anordnande av ytterligare kurser. Däremot bliva de skolor, där ledningen varit nog förtänksam att redan tidigare utvidga verksamheten för att tillgodose det stigande behovet av sjuksköterskor, genom nuvarande bestämmelser praktiskt taget uteslagna från möjligheten att erhålla statens ekonomiska stöd. Dessa skolor äro dock i vissa fall, just på grund av att de tidigare utvidgat sin verksamhet, i större behov av ekonomiskt stöd än de skolor som först efter den 1 januari 1945 varit villiga att ikläda sig ökade kostnader. De skolor, vilka sålunda redan före 1945 börjat anordna minst två kurser per år, torde komma i åtnjutande av statsbidrag endast i den mån de genom provisoriska arrangemang kunna få till stånd någon extra kurs eller genom att anordna parallellkurser i den mån sådana ej redan kommit till stånd. Statsbidraget kommer i stort sett att tillfalla de huvudmän, vilka tidigare ej ansett sig ha anledning att utöka sin utbildningsverksamhet på detta område utöver en årlig kurs. Den förstnämnda gruppen skolor torde genom de nuvarande bestämmelserna närmast känna sig bestraffad för sin förtänksamhet. Av de 22 godkända sjuksköterskeskolorna, statens egen skola med nyintagning av 60 elever per år ej medtagen, äro 13 anordnade av landsting, 2 av städer utanför landsting samt 7 av stiftelser. Det sammanlagda antalet nya elever per år i dessa skolor var den 1 januari 1945 1 003. Detta elevantal var fördelat på de olika huvudmanstyperna sålunda: landstingsskolorna 380, storstädernas skolor 180 samt stiftelseskolorna 443. Vid utgången av år 1944 var det blott tolv skolor som anordnat endast en årlig kurs. Två av dessa voro stiftelseskolor, och dessa kunna genom sin särart ej förväntas ha möjlighet att i större utsträckning utöka sin verksamhet. Återstoden, eller tio skolor, voro landstingsskolor.

Medicinalstyrelsen, som anser att landstingen på allt sätt böra uppmuntras till att utöka ifrågavarande utbildningsverksamhet, vill dock framhålla att de andra huvudmansgrupperna synas vara i lika stort behov av statsbidrag. Särskilt gäller detta stiftelseskolorna, vilka gjort en stor insats för landets sjukvård, som ej bör underskattas, och vilka, trots att de äro få, fortfarande utbilda nära hälften av landets sjuksköterskor. Det synes styrelsen angeläget att en mera rättvis fördelning av det statliga understödet sker.

Då ökning av skolornas antal i någon större utsträckning för närvarande ej kan ifrågakomma och då enligt styrelsens förmenande ett statsbidrag enligt mindre restriktiva grunder än de nuvarande är ägnat dels att sporra förefintliga skolor till ytterligare ansträngningar för att utöka elevantalet, dels ock att underlätta upprätthållande av en god standard på utbildningen, får styrelsen ånyo föreslå att statsbidrag måtte utgå till samtliga godkända sjuksköterskeskolor.

Med avseende å statsbidragets storlek anför styrelsen, att de nu gällande bestämmelserna om ett maximibelopp av 4 000 kronor för kurs om tre år fortfarande borde gälla. Skola, vilken på grund av sitt stora elevantal nödsakades anordna parallellkurser, borde dock erhålla ett tillägg av högst 1 000 kronor för sådan kurs, motsvarande hälften av de extra kostnader för löner och lärararvoden, som uppstode på grund av dubbling av viss teoretisk undervisning. En förutsättning för erhållandet av sådant tillägg borde

dock enligt styrelsens mening vara att det sammanlagda elevantalet i två parallellkurser icke understeg 40. Det årliga anslaget per skola och år borde vidare maximeras till 10 000 kronor.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår anför styrelsen, att enligt av styrelsen gjord beräkning vid samtliga sjuksköterskeskolor skulle komma att anordnas högst 42 nybörjarkurser under läsåret 1946/47, varav högst 8 parallellkurser. Det årliga statsbidraget kunde sålunda beräknas uppgå till  $[(42 \times 4\,000) + (8 \times 1\,000)]$  176 000 kronor. Därest, som styrelsen tidigare föreslagit, bidraget komme att utbetalas halvårsvis i efterskott, syntes med hänsyn till tidpunkten för de nuvarande kursernas början för budgetåret 1946/47 för ändamålet erfordras ett anslag å 88 000 kronor eller i avrundat belopp 85 000 kronor.

Medicinalstyrelsen framhåller slutligen, att, därest styrelsens sålunda framlagda förslag ej skulle vinna bifall, styrelsen alternativt ville föreslå, att statsbidraget skulle utgå till de skolor, vilka anordnade minst två årliga kurser med ett minimiantal av 15 elever per kurs. Styrelsen upplyser, att för det dåvarande så skedde vid 11 skolor. Ytterligare en skola hade tillstånd därtill. Av de 10 återstående utbildningsanstalterna syntes 8 kunna förväntas under kommande budgetår utöka sin verksamhet att omfatta 2 kurser. Ett tilläggsbidrag för parallellkurser syntes även enligt detta alternativ böra utgå. Det årliga statsbidraget enligt detta alternativa förslag kunde beräknas till  $[(40 \times 4\,000) + (8 \times 1\,000)]$  168 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda har styrelsen hemställt *dels* att statsbidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor måtte utgå i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens förslag, *dels ock* att till bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

*Statskontoret* har i yttrande över medicinalstyrelsens framställning icke funnit anledning föreligga till ett frångående av de av statsmakterna vid 1945 års riksdag fastställda grunderna för ifrågavarande statsbidrag.

I skrivelse den 14 oktober 1944 framlade medicinalstyrelsen förslag om statsbidrag till driften av samtliga godkända sjuksköterskeskolor efter i huvudsak samma riktlinjer som av styrelsen nu föreslagits för nästa budgetår. Vid anmälan i 1945 års statsverksproposition av nämnda skrivelse framhöll jag, att statsbidrag till ifrågavarande verksamhet knappast kunde anses motiverat i annan mån än det syftade till att påskynda ett avhjälpande av rådande sjuksköterskebrist och att ett stöd från statens sida följaktligen borde begränsas till åtgärder, som kunde vara direkt ägnade att uppnå detta syftemål. Jag ansåg mig därför allenast böra tillstyrka, att såsom ett provisorium statsbidrag skulle utgå till nya kurser, utöver de redan förekommande, som påbörjades från och med vårterminen 1945. Vad medicinalstyrelsen i sin nu föreliggande framställning ytterligare anført i förevarande fråga synes mig icke vara av den beskaffenhet, att jag därav föranledes att frångå min sålunda för ett år sedan intagna ståndpunkt. Jag får vidare

Departements-  
chefen.

erinra om att jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 december 1945 tillkallats särskilda sakkunniga för utredning rörande sjukvårdspersonalens utbildning, vilka sakkunniga enligt de för dem givna direktiven bland annat ha att till omprövning upptaga frågorna om sjuksköterskeskolornas organisation och huvudmannaskapet för dessa skolor. Jämväl med hänsyn härtill synes det mindre lämpligt att nu införa en sådan utökad statlig stödgivning till skolorna, som av medicinalstyrelsen föreslagits.

Jag förordar alltså, att statsbidraget till driften av de godkända sjuksköterskeskolorna för nästa budgetår utgår enligt oförändrade grunder samt att anslaget upptages med samma belopp som under innevarande budgetår eller 25 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 25 000

[179.] 71. **Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 6 000  | 5 000         |
| 1945/46 .....                    | 7 000  | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 8 000  | —             |

Ifrågavarande kurser, som anordnas av svensk sjuksköterskeförening, utgöra en påbyggnad å den utbildning, som meddelas vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna. Kurserna äro uppdelade å en längre kurs om sex månader för utbildning av husmödrar, föreståndarinnor och instruktionssköterskor vid sjukvårdsanstalter (fortsättningskurs) samt en kortare kurs om fyra å sex veckor för utbildning av instruktionsavdelningssköterskor vid sjukvårdsanstalter (kompletteringskurs). Som villkor för statsbidrag gäller, att i vardera kursen minst tio elever, vilka därav äro i behov, skola befrias från erläggande av kursavgift samt att undervisningen vid kurserna skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivas enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan.

I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1945 överlämnad framställning har *svensk sjuksköterskeförening* hemställt om ett från 7 000 kronor till 8 000 kronor förhöjt bidrag för nästa budgetår. Av föreningens framställning samt sedermera underhand från föreningen lämnade uppgifter framgår, att den kompletteringskurs, som varit avsedd att anordnas under budgetåret 1944/45, ej kunnat äga rum på grund av den stora efterfrågan på sjuksköterskor för flyktingvården. Kostnaderna för fortsättningskursen ha under nämnda budgetår uppgått till 15 532 kronor, vartill föreningen bi-

dragit med 9 732 kronor. Därest båda kurserna hade anordnats, skulle de sammanlagda kostnaderna enligt föreningens beräkningar ha uppgått till 17 532 kronor och föreningens egna utgifter för ändamålet till 10 292 kronor. Föreningen räknade med att under nästa budgetår båda kurserna skulle komma till stånd samt beräknade kostnaderna härför till 21 800 kronor. Kostnadsökningen vore i huvudsak beroende på vidtagen höjning av kursledarinnans lön och beräknade ökade utgifter för lärararvoden. Vid oförändrat statsbidrag av 7 000 kronor kunde föreningens egna utgifter för ändamålet beräknas stiga till 13 200 kronor.

*Medicinalstyrelsen* har för egen del framhållit, att de av föreningen anordnade kurserna vore de enda i sitt slag i landet och av synnerligen stor betydelse för sjukvården samt att efterfrågan på sjuksköterskor med här avsedd utbildning vore mycket stor. Det syntes därför styrelsen angeläget, att ansökningen bifölles. Den kostnadsökning, som uppkommit genom reglering av kursledarinnans lön, syntes styrelsen utgöra ett fullt bärande skäl för den begärda ökningen av anslaget. Även med ett statsbidrag av 8 000 kronor finge föreningen vidkännas betydligt mer än hälften av kostnaden för en kursverksamhet, som helt komme det allmänna till godo. De hittills gällande villkoren för bidrags åtnjutande borde fortfarande äga tillämpning.

Förevarande anslag har för vart och ett av de två senaste budgetåren höjts med 1 000 kronor. Dessa höjningar voro avsedda att i stort sett täcka föreningens kostnader på grund av vidtagen omläggning av kursverksamheten. Föreningen har för nästa budgetår räknat med en ytterligare utgiftsökning å mer än 4 000 kronor, föranledd av höjning av kursledarinnans lön från omkring 7 000 till omkring 10 000 kronor samt av ökade utgifter för lärararvoden. En så betydande löneökning, som sålunda vidtagits för kursledarinnan, kan knappast anses vara i sin helhet tillräckligt motiverad. Emellertid innebär lönehöjningen, i den mån den kan anses befogad, tillsammans med ökningen av lärararvodena en sådan utgiftsstegring för föreningen att jag, helst som ifrågavarande kursverksamhet är av stor betydelse för sjukvården i landet, vill förorda den av föreningen begärda höjningen av statsbidraget för nästa budgetår med 1 000 kronor till 8 000 kronor.

För tillgodonjutandet av statsbidrag bör som hittills gälla, att minst tio elever i varje kurs, vilka därav äro i behov, skola befrias från erläggande av kursavgift samt att undervisningen vid kurserna skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivas enligt en av styrelsen godkänd plan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementa-  
chefen.

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 8 000

[180.] 72. **Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 3 300 000 | 3 000 003     |
| 1945/46 .....                    | 3 300 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 3 300 000 | —             |

[Kungörelse den 30 juni 1943 (nr 572) angående statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor m. m.; kungörelse den 24 september 1937 (nr 800) angående dyrtidshjälp åt vissa av kommun fast anställda barnmorskor, ändrad genom kungörelse nr 573/1943.]

Statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorska utgår från och med år 1944 i regel med ett belopp av 1 800 kronor för år jämte ålderstillägg, ävensom rörligt tillägg och kristillägg enligt för statliga befattningshavare gällande grunder. I förhållande till tidigare gällande bestämmelser innebär detta en höjning av statsbidragsbeloppet per distriktsbarnmorska med i genomsnitt 550 kronor för år. Statsbidrag för kommunalanställd barnmorska utgår däremot enligt oförändrade grunder.

Statsbidrag utbetalas regelmässigt kalenderårsvis i efterskott. Dock skola under juli månad varje år såsom förskott på det årets bidrag utbetalas tio tolfedelar av det belopp, som för nästföregående år godkänts för utbetalning.

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt följande stat för användningen av ifrågavarande anslag, att tillämpas under budgetåret 1945/46:

**Stat.**

|                                                                                 |           |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor, <i>förslagsvis</i> kronor    | 2 595 000 |
| 2. Bidrag till dyrtidstillägg åt distriktsbarnmorskor, <i>förslagsvis</i> ..... | 700 000   |
| 3. Dyrtidshjälp åt kommunalt anställda barnmorskor, <i>förslagsvis</i> .....    | 5 000     |
| <hr/>                                                                           |           |
| Summa kronor                                                                    | 3 300 000 |

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har däri framhållit, att styrelsen för sin del ansåge någon väsentlig förändring av antalet barnmorskor icke vara att förvänta under budgetåret 1946/47, ehuru verkningarna av de åtgärder, som vidtagits för motverkande av den nuvarande minskningen av antalet tillsatta barnmorsketjänster, särskilt utbildning av ökat antal barnmorskor per år, efterhand borde bli märkbara under budgetåret. Styrelsen hemställer, att anslaget måtte upptagas med oförändrat belopp, 3 300 000 kronor.

Departements-  
chefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 3 300 000

[181.] 73. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m., *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 1 200 000 | 1 163 640     |
| 1944/45 .....                    | 1 300 000 | 1 209 137     |
| 1945/46 .....                    | 1 300 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1 300 000 | —             |

[Kungörelse den 28 juni 1935 (nr 428) angående statsbidrag till distriktsvård, ändrad genom kungörelser nr 407/1938, 263/1939, 1051/1940, 328/1941 och 296/1943.]

Statsbidrag utgår med 1 000 kronor om året för varje distriktssköterskebefattning. Därjämte skola av statsmedel bestridas ålderstillägg åt distriktsköterskorna, vart och ett med 100 kronor efter tre, sex och nio års tjänstgöring.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har erinrat om att det anslag som kunde bli anvisat för hit-hörande ändamål för budgetåret 1946/47, komme att avse kostnaderna för kalenderåret 1946. Vidare har styrelsen meddelat, att hela antalet in-rättade distriktsskötersketjänster den 1 augusti 1945 uppgått till 1 577. Av berörda tjänster hade 1 082 varit tillsatta vid nämnda tidpunkt. Anledningen till att antalet tillsatta tjänster icke nämnvärt ökat från motsvarande tid-punkt år 1944 — antalet tillsatta tjänster uppgick då till 1 078 — vore en-ligt styrelsen väsentligen, att utbildningen av distriktssköterskor fördröjts till följd av elevernas inkallelser för tjänstgöring i flyktingvård, att ett antal distriktssköterskor övergått till skolskötersketjänster och sjuksköterskebefatt-ningar vid barnavårdscentraler samt att avgången på grund av giftermål och pensionering syntes ha varit större än den beräknade. Enligt av lands-tingens förvaltningsutskott lämnade uppgifter komme på grund av redan träffade överenskommelser ytterligare 46 distriktsskötersketjänster att till-sättas under år 1945. Härutöver syntes anställning inom distriktsvården komma att beredas ett 70-tal sjuksköterskor, vilka förväntades komma att under år 1945 avsluta sin utbildning vid statens distriktssköterskeskola. Slutligen har styrelsen räknat med att till följd av viss av 1943 års riksdag medgiven dispensmöjlighet för erhållande av kompetens såsom distriktsskö-terska ytterligare ett tiotal sjuksköterskor komme att tillföras distriktsvår-den. Anledningen till att antalet distriktssköterskor som tillkomme genom nämnda dispensförfarande ej motsvarade tidigare beräkningar vore enligt styrelsen väsentligen att söka i den allmänna bristen på sjuksköterskor. Å andra sidan har styrelsen beräknat, att minst 40 distriktssköterskor av olika anledningar komme att frånträda sina befattningar före 1946 års ingång. Styrelsen framhåller i detta sammanhang att, då vid centralskolan för special-utbildning av barnsjuksköterskor numera årligen anordnades två sociala barna-vårdskurser, en överflyttning av distriktssköterskor till den öppna barna-vården och skolbarnsvården i den omfattning, som syntes ha skett föregående

år, ej borde behöva ifrågakomma. Antalet distriktssköterskor vid 1946 års ingång har alltså av styrelsen uppskattats till 1 168. För statsbidrag till dessas grundavlöning erfordrades ett belopp av  $(1\,168 \times 1\,000)$  1 168 000 kronor.

Styrelsen har tillika vid beräkningen av anslaget för budgetåret 1946/47 utgått ifrån att ifrågavarande 1 168 distriktssköterskor i genomsnitt vore berättigade till två ålderstillägg à 100 kronor vardera, varför till ålderstillägg borde beräknas  $(1\,168 \times 200)$  233 600 kronor.

I anslutning härtill har styrelsen uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår till  $(1\,168\,000 + 233\,600)$  1 401 600 kronor, vilket belopp styrelsen emellertid med hänsyn till belastningen under det sistförflutna budgetåret ansett kunna avrundas nedåt till 1 300 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Departements-  
chefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag tillstyrker därför, att anslaget upptages med ett belopp av 1 300 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla uppkommen fråga om förlängning av för närvarande gällande bemyndigande för medicinalstyrelsen att meddela dispens från föreskrivet kompetenskrav för innehav av statsbidragsberättigad distriktsskötersketjänst. Enligt 6 § kungörelsen angående statsbidrag till distriktsvård gäller bland annat, att distriktssköterska skall ha bevistat fullständig kurs vid statens distriktssköterskeskola. På förslag av Kungl. Maj:t i 1943 års statsverksproposition (V. punkt 154) medgav emellertid nämnda års riksdag, att kompetens som distriktssköterska under vissa förutsättningar skulle för begränsad tid kunna meddelas sjuksköterska, som ej genomgått nämnda skola. Medgivandet i fråga skulle gälla under en tid av tre år, räknat från och med den 1 juli 1943. I den i anledning av riksdagens beslut i ämnet utfärdade kungörelsen nr 296/1943 föreskrives, att medicinalstyrelsen må utan hinder av nyssnämnda stadgande i 6 § kungörelsen angående statsbidrag till distriktsvård intill den 1 juli 1946 meddela behörighet såsom distriktssköterska enligt samma kungörelse åt den som dels uppfyller i stadgan för statens distriktssköterskeskola föreskrivna ovillkorliga fordringar för vinnande av inträde såsom elev vid nämnda skola, dels ock på ett tillfredsställande sätt fullgjort praktisk tjänstgöring under minst sex månader å barnsjukhus och under minst fyra månader inom distriktsvård, till vilken medicinalstyrelsen efter samråd med vederbörande distriktsvårdsstyrelse meddelat hänvisning. Sjuksköterska, som efter sådan behörighetsförklaring vunnit anställning inom statsunderstödd distriktsvård, är skyldig att, därest medicinalstyrelsen icke annorlunda förordnar, för fullföljande av sin utbildning till distriktssköterska söka inträde vid statens distriktssköterskeskola senast vid den kurs, som börjar näst efter ett år från anställningsdagen. Införandet av ifrågavarande dispensförfarande motiverades med dels att tillgången på utbildade distriktssköterskor vore otillräcklig för att möta den starkt ökade efterfrågan på ifrågavarande befattningshavare, som uppkommit genom utbyggnaden av distriktsvården, dels ock att svårigheter

mötte att utan relativt dryga kostnader ytterligare öka antalet kurser vid distriktssköterskeskolan.

Såsom framgår av vad medicinalstyrelsen anfört i sin anslagsframställning för nästa budgetår är antalet vakanta distriktsskötersketjänster fortfarande mycket stort. Enligt medicinalstyrelsens beräkningar skulle sålunda vid ingången av år 1946 icke mindre än omkring 400 tjänster vara vakanta. Antalet ordinarie kurser vid statens distriktssköterskeskola har visserligen numera ökats från tre till fyra men behovet av utbildade distriktssköterskor torde trots detta icke inom rimlig tid kunna bli va fyllt på denna väg. I det sålunda rådande läget torde den nu förefintliga möjligheten att genom förenämnda dispensförfarande tillföra distriktsvården ytterligare sköterskor böra utnyttjas ännu någon tid. Jag förordar alltså, att medicinalstyrelsen bemyndigas att under ytterligare tre år, räknat från och med den 1 juli 1946, medgiva dylik dispens enligt för närvarande gällande bestämmelser härom. Liksom nu är fallet bör givetvis statsbidrag till avlönande av de sålunda dispenserade distriktssköterskorna även i fortsättningen utgå enligt samma grunder som gälla för övriga distriktssköterskor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att av mig i det föregående angiven ändring av grunderna för statsbidrag till avlöningar åt distriktssköterskor må äga tillämpning under ytterligare en tid av tre år från och med den 1 juli 1946;

*dels* ock till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 1 300 000

[182.] 74. **Understödjande av dispensärverksamhet, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 1 300 000 | 1 059 395     |
| 1944/45 .....                    | 1 400 000 | 1 975 135     |
| 1945/46 .....                    | 1 400 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 2 000 000 | —             |

[Kungörelse den 18 juni 1937 (nr 400), ändrad genom kungörelser nr 264/1939, 1052/1940, 355/1941, 922/1942 och 342/1943.]

Inom varje landstingsområde skall finnas minst en centraldispensär, som är utrustad för röntgenundersökning och förestås av läkare med viss kompetens. Vid sidan härav skola finnas distriktsdispensärer, vilka i regel förestås av vederbörande tjänsteläkare och där antingen vederbörande distriktsköterska tjänstgör såsom biträde (typ I) eller ock såsom sådant är anställd en särskild dispensärsköterska (typ II).

Statsbidrag må allenast avse vissa närmare angivna slag av utgifter och utgår med högst hälften av dessa utgifters sammanlagda belopp, sedan under året influtna bidrag från primärkommuner och riksorganisationer avdragits. I län, där tuberkulosdödligheten i medeltal för senast förflutna femårsperiod med mera än 25 procent överstigit rikets medeltal för samma tid, kan stats-

bidraget ökas med halva det procenttal, varmed länets ifrågavarande tuberkulosdödlighet överstigit rikets medeltal, dock högst med 50 procent.

Utan hinder av dessa bestämmelser må, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, statsbidrag tills vidare utgå till av studentkårerna i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet med 3 kronor för varje undersökt medlem av nämnda kårer eller av musikhögskolans elevkår, dock högst med 3 000 kronor för år till en var av dispensärerna i Uppsala och Lund, 4 600 kronor för år till dispensären i Stockholm samt 2 000 kronor för år till dispensären i Göteborg.

Statsbidraget utbetalas av medicinalstyrelsen i efterskott, såvitt avser bidrag till dispensärverksamheten vid studentkårerna kvartalsvis samt såvitt avser övrig dispensärverksamhet helårsvis.

*Medicinalstyrelsen* har i skrivelse den 31 augusti 1945 framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har härvid till en början framhållit, att det mötte vissa svårigheter att beräkna storleken av det för budgetåret 1946/47 erforderliga anslaget. Av det för budgetåret 1944/45 utbetalade beloppet, 1 975 135 kronor, hänförde sig ett belopp av 444 079 kronor till dispensärverksamhet, som bedrivits tidigare än kalenderåret 1944. Å andra sidan hade till styrelsen ingivits en rekvisition å bidrag för nyssnämnda år, som ej hunnit utbetalas men som förväntades komma att medföra utanordning av ett belopp å 70 000 kronor. För under kalenderåret 1944 bedriven dispensärverksamhet kunde sålunda beräknas bli utbetalat ett belopp av tillhoppa (1 975 135 — 444 079 + 70 000) 1 601 056 kronor eller sålunda ett belopp, som med cirka 200 000 kronor överstege det för budgetåret 1944/45 beviljade anslaget. Den intensifierade dispensärverksamheten och speciellt de massundersökningar med skärmbild, som bedreves i ständigt ökad omfattning, komme med all sannolikhet att under de närmaste åren medföra en ökning av antalet nyupptäckta tuberkulosfall. Därtill komme, att man borde räkna med en verkligt stegrad tuberkulosfrekvens i samband med ännu rådande kristid. Med hänsyn såväl här till som ock till belastningen å anslaget under sistförflutna budgetår anser medicinalstyrelsen detsamma böra upptagas med ett belopp av 1 600 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag har jag i och för sig intet att erinra. Såsom av nästföljande anslagspunkt framgår förordar jag emellertid att under budgetåret 1946/47 en allmän skärmbildsundersökning av vårt lands befolkning påbörjas; bifall till nämnda förslag kommer, såsom jag under nämnda punkt närmare anfört, även att medföra, att här förevarande anslag behöver höjas, utöver vad av medicinalstyrelsens beräkningar framgår, med ytterligare ett belopp av 365 000 kronor eller sålunda till (1 600 000 + 365 000) 1 965 000 kronor eller i avrundat tal 2 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2 000 000

[183.] 75. **Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning, förslagsanslag.** I skrivelse den 21 september 1944 framlade *medicinalstyrelsen* förslag till allmän skärmbildsundersökning i syfte att utröna förekomsten av lungtuberkulos i landet jämte preliminär beräkning av kostnaderna för en dylik undersökning.

Medicinalstyrelsen anförde till motivering härför i huvudsak följande.

Trots de senare decenniernas nedgång av tuberkulosfrekvensen är tuberkulosen alltså en folksjukdom av största betydelse. I Sverige är den ännu den fjärde i ordningen bland dödsorsaker, endast överträffad av hjärt- och kärlsjukdomar, svulster och ålderssjukdomar. Årligen avlida mer än 4 000 personer i tuberkulos i vårt land, de flesta i eller före den mest produktiva åldern. År 1943 intogos på landets tuberkulosvårdanstalter 19 552 personer. I centraldispensärernas register infördes samma år 11 208 nya fall av lungtuberkulos och totala antalet registrerade fall uppgick den 31 december 1943 till ej mindre än 95 811, varav 58 765 med lungtuberkulos. Bekämpandet av tuberkulosen är sålunda ej endast en humanitär plikt utan även ett socialmedicinskt intresse av första ordningen.

Tack vare skärmbildsmetoden, vilken innebär att röntgenbilden på genomlysningsskärmen fotograferas med en ljusstark småbildskamera, kan numera massröntgenundersökning av lungorna ske i en omfattning, som tidigare bland annat på grund av kostnadsskäl icke varit tänkbar.

Skärmbildsundersökningar av lungorna i syfte att uppspåra tuberkulosfall ha redan bedrivits i stor utsträckning i Sverige, huvudsakligen inom vissa befolkningsgrupper såsom värnpliktiga, vid industrier och andra företag anställda, skolungdom m. fl. Totalundersökningar av inom vissa områden bosatta personer ha utförts av svenska nationalföreningen mot tuberkulos, nämligen på Gotland samt inom delar av Värmlands, Gävleborgs och Norrbottens län. De hittills utförda undersökningarna ha medfört upptäckt av hundratals nya tuberkulosfall, som omhändertagits, men detta är dock icke till fyllest. En verkligt effektiv tuberkulosprofylax förutsätter undersökning av rikets hela befolkning, vilken uppnått viss ålder, och en dylik undersökning bör dessutom upprepas med jämna mellanrum, så att undersökningar komma att pågå under åtminstone det närmaste tiotalet år.

De hittills bedrivna skärmbildsundersökningarna ha huvudsakligen utförts av krigsmakten, av landstingens centraldispensärer och av svenska nationalföreningen mot tuberkulos. En utvidgad undersökning kan i viss mån bygga vidare på redan vunna erfarenheter. Särskilt bör härvid Gotlandsundersökningen, vilken utfördes år 1943, kunna ge värdefulla lärdomar beträffande planläggning och andra organisationsfrågor.

Uppspårandet av tuberkulos är den viktigaste bland dispensärens uppgifter och det synes självfallet, att en blivande totalundersökning fast anknytes till centraldispensärorganisationen.

På grund av betydande olikheter i sjukvårdsområdenas folktäthet och dispensärernas omfattning, utrustning m. m. är intim kännedom om lokala förhållanden nödvändig för den perifera organisationen. Landsting och städer utanför landsting böra därför enligt styrelsens mening i princip handha undersökningens genomförande. Ett viktigt önskemål är emellertid, att undersökningen blir genomförd såvitt möjligt samtidigt och enhetligt inom ett sjukvårdsområde. Den bör därför göras beroende av direktiv från central statlig myndighet. Bland annat för upprätthållandet av kravet på central ledning bör staten lämna ekonomiskt bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting.

För undvikande av onödiga utgifter för materiel är det önskvärt, att be-

fintlig apparatur och annan utrustning utnyttjas i största möjliga utsträckning. För närvarande finnas vid landets centraldispensärer 32 skärmbildsapparater, därav 5 transportabla. Ytterligare 8 centraldispensärer ha beställt skärmbildsapparater. Med förenämnda befintliga och beställda apparater kan en del av undersökningen genomföras. Av krigsmakten tillhöriga 13 transportabla skärmbildsapparater torde för närvarande kanske högst 2 kunna påräknas för befolkningsundersökningen. Centraldispensärernas skärmbildsapparater böra lämpligen utnyttjas på så sätt, att invånarna inom en viss rayon närmast omkring centraldispensären undersökas å dispensären. Det stora flertalet undersökningar måste dock ske med transportabla apparater.

Effektiviteten och resultatet av undersökningen är i högsta grad beroende av att densamma från början tar sikte på att vara generell. Starka skäl tala för att undersökningsplanen bör uppläggas så, att om möjligt varje sjukvårdsområdes, d. v. s. landstings respektive stads utanför landsting, befolkning undersökes inom loppet av ett år. Särskilt är detta betydelsefullt med hänsyn till den ytterst viktiga propagandan. Å andra sidan måste undersökningen av invånarna i ett län i dess helhet medföra vissa svårigheter vid omhändertagande av nyupptäckta vårdbehövande tuberkulosfall. Hittills vunna erfarenheter tyda på att cirka 3 promille av den undersökta befolkningen på grund av tuberkulos är i behov av anstaltsvård. Denna siffra gäller dock icke för undersökningar av barn under 10 år, där nyupptäckt tuberkulos, som är i behov av vård, är mycket sällsynt. Vid beräkandet av det antal nyupptäckta vårdbehövande tuberkulosfall, som en folkundersökning skulle medföra, kan man därför bortse från åldersgrupperna 0—10 år. Detta skulle för hela riket betyda, att omkring 16 000 nyupptäckta tuberkulossjuka skulle behöva intagas på vårdanstalt. Den nuvarande medelvårdtiden vid rikets vårdanstalter för lungtuberkulos är omkring 6 månader. Under förutsättning att nu tillämpade indikationer för anstaltsvård i stort sett upprätthållas beträffande såväl intagning som vårdtidens längd skulle alltså 8 000 nya vårdplatser utöver nu befintliga cirka 10 000 krävas. Då emellertid i det sålunda beräknade antalet nyupptäckta vårdbehövande tuberkulosfall även kommer att ingå fall, som skulle ha upptäckts utan allmän skärmbildsundersökning och för vilka vårdplatser redan finnas, torde det verkliga, omedelbara behovet bliva mindre. Om undersökningen av rikets hela befolkning tänkes utförd under loppet av 3 år, kan man räkna med att under första året ett ökat behov av omkring 2 000 vårdplatser skall komma att föreligga.

Tillskapandet av nya vårdmöjligheter är ett angeläget och brådskande önskemål, då ett så omfattande och kostsamt företag som en total befolkningsundersökning enligt styrelsens mening icke bör utföras i större omfattning, förrän åtminstone huvudparten av de nyupptäckta vårdbehövande tuberkulosfallen kunna omedelbart omhändertagas.

Styrelsen erinrade i detta sammanhang om att svenska nationalföreningen mot tuberkulos tidigare framlagt förslag till förbättrad tuberkuloseftervård genom inrättande av till sanatorier anslutna eftervårdshem. Därest sådana hem komme till stånd, kunde sanatorierna provisoriskt dit överflytta en del av sitt klientel av uppegående patienter, varigenom vårdplatser kunde frigöras för mottagande av nya patienter. Möjligen kunde även en viss del av uppkommande brist på vårdplatser avhjälpas genom samarbete mellan huvudmännen för olika sjukvårdsområden, varigenom överskott av platser i ett icke undersökt område tillfälligtvis skulle kunna utnyttjas.

De allmänna skärmbildsundersökningarna ansåg styrelsen böra utföras på följande sätt.

1) Vid centraldispensärernas fasta anläggningar skulle undersökas i deras närhet boende personer. En stor del av stadsbefolkningen borde kunna undersökas vid dylik dispensär.

2) Patruller med erforderliga apparater placerade i en efter vanlig bil eller lastbil kopplad släpvagn eller med transportabla, i lådor förpackade apparater, som forslades på lastbil, skulle göra undersökningen av övriga mera tättbebyggda delar, varvid apparaten skulle uppmonteras på lämplig plats (i skolor, samlingssalar och dylikt).

3) För undersökning av mera glest bebyggda trakter, alltså större delen av landsbygden, borde undersökningen utföras av patruller, som förfogade över buss med inmonterad apparatur. Styrelsen betonade i anslutning här till, att det för vinnande av önskvärd anslutning vore av stor vikt, att undersökningspatrullerna i så stor utsträckning som möjligt uppsökte befolkningen och icke tvärtom.

Personalen i varje patrull föreslogs skola bestå av en läkare, en sjuksköterska, en röntgentekniker, tillika chaufför, ett skrivbiträde samt i regel ett fotografiskt biträde. Undersökningskapaciteten vid en transportabel apparat uppskattades till 300 undersökningar per dag.

Styrelsen beräknade, att undersökningarna på landsbygden skulle kunna bedrivas i genomsnitt åtta månader om året. Varje patrull skulle under en sådan tidsperiod kunna undersöka omkring 60 000 personer. Av skäl som förut angivits borde från undersökningarna undantagas barn under tio år. Om man räknade med att av landets 6,5 miljoner invånare centraldispensärerna kunde undersöka sammanlagt omkring 500 000, att antalet barn under tio år vore cirka 900 000 och att antalet på vårdanstalter intagna patienter samt i militärtjänst inkallade värnpliktiga vore cirka 100 000, återstode cirka 5 miljoner människor, som skulle undersökas med ambulatoriska apparater. Det skulle alltså enligt angiven beräkningsgrund fordras 84 läkarpatruller eller, om undersökningarna utsträcker sig över 3 år, 28 läkarpatruller per år.

Enligt styrelsens mening borde undersökningen åtminstone tills vidare icke göras obligatorisk. Bland annat den på Gotland verkställda undersökningen hade visat, att det vore möjligt att få en nära hundra procentig anslutning på frivillighetens väg under förutsättning av omsorgsfulla förberedelser och intensiv propaganda.

Härefter framlade medicinalstyrelsen en preliminär *beräkning av kostnaderna* för en första allmän skärmbildsundersökning, varvid styrelsen räknade med densammans genomförande under en tid av tre år.

Kostnaderna för erforderlig nyanskaffning av utrustning beräknade styrelsen med reservation för inträffande prisändringar till 1 014 800 kronor, nämligen 736 300 kronor för 20 fullständiga apparatuppsättningar, 30 000 kronor för 10 generatorer för alstrande av elektrisk ström, där anslutning till elektriskt ledningsnät icke kunde ske, 45 500 kronor för 13 släpvagnar för transport av apparaturen samt 203 000 kronor för 7 bussar med släpvagn för generator. Härvid utgick styrelsen från att bland annat vissa försvaret till-

höriga apparater skulle kunna ställas till förfogande för den allmänna undersökningen.

Styrelsen framhöll, att i skärmbildsteknik specialutbildad personal icke stode till buds i tillräcklig omfattning, varför särskilda utbildningskurser måste anordnas. Kostnaderna för utbildning av 20 röntgentekniker samt 28 sjuksköterskor och lika många fotografiska biträden beräknade styrelsen till 56 100 kronor.

På grundval av dittills vunna erfarenheter vid skärmbildsundersökningar beräknade styrelsen driftkostnaden till 1 krona 94 öre för varje undersökning, vilket vore att anse som en maximisiffra. Styrelsen räknade härvid bland annat med en årlig kostnad för avlöning av 9 000 kronor till läkaren, 6 000 kronor till röntgenteknikern, 5 000 kronor till sjuksköterskan samt 4 000 kronor till vardera av skrivbiträdet och det fotografiska biträdet. Med utgångspunkt från kostnaden per undersökning uppskattade styrelsen driftkostnaden för 5,5 miljoner undersökningar till 10 670 000 kronor.

Kostnaden för hela den föreslagna allmänna skärmbildsundersökningen skulle således enligt styrelsens beräkningar uppgå till (1 014 800 + 56 100 + 10 670 000) 11 740 900 kronor.

Beträffande kostnadernas fördelning meddelade styrelsen, att svenska nationalföreningen mot tuberkulos beslutat bidraga med en tredjedel av de beräknade anskaffningskostnaderna eller med i runt tal 300 000 kronor. Därjämte skulle föreningen tillhandahålla en föreningen nu tillhörig transportabel skärmbildsutrustning, uppskattad till ett värde av 100 000 kronor. I övrigt syntes anskaffnings- och utbildningskostnaderna böra helt bestridas av statsmedel. Driftkostnaderna däremot borde enligt styrelsens mening fördelas mellan stat och landsting respektive städer, som icke deltog i landsting, i princip på så sätt, att staten svarade för två tredjedelar av kostnaden och landsting respektive städer för den återstående tredjedelen. Med hänsyn till att driftkostnaderna emellertid måste bli högre i mera glest befolkade trakter samt till det relativt lägre skatteunderlaget i dessa delar av landet, syntes statsbidraget böra graderas på så sätt, att glesare befolkade sjukvårdsområden finge relativt högre bidrag. Statsbidraget per undersökning borde därför utgå med 1 krona 40 öre till de fyra nordligaste landstingen och med 1 krona 30 öre till riket i övrigt.

*Statens sammanlagda utgifter* för hela den första allmänna skärmbildsundersökningen uppskattade styrelsen sålunda preliminärt till:

|                                                                      |                  |           |
|----------------------------------------------------------------------|------------------|-----------|
| Anskaffningskostnader .....                                          | kronor 1 014 800 |           |
| Avgår nationalföreningens bidrag .....                               | » 300 000        | 714 800   |
| Utbildningskostnader .....                                           |                  | 56 100    |
| Driftkostnader:                                                      |                  |           |
| För de fyra nordligaste lanstingsområdena<br>(1: 40 × 500 000) ..... | kronor 700 000   |           |
| För riket i övrigt (1: 30 × 5 000 000) .....                         | » 6 500 000      | 7 200 000 |
|                                                                      | Summa kronor     | 7 970 900 |

Härefter anförde medicinalstyrelsen bland annat följande.

Som tidigare antytts bör enligt styrelsens mening folkundersökningen icke påbörjas i större skala, förrän antalet tillgängliga vårdmöjligheter förbättrats. Däremot synes det vara lämpligt och önskvärt, att ett mindre område av riket undersökes redan under budgetåret 1945/46 med början den 1 juli 1945. Det relativt ringa antal nyupptäckta vårdbehövande tuberkulosfall, som en dylik undersökning skulle medföra, torde nämligen kunna omhändertagas genom skapande av provisoriska vårdmöjligheter. Ett för denna första undersökningsetapp lämpligt område synes vara Blekinge län, som har en relativt hög tuberkulosdödlighet och relativt lågt skatteunderlag.

Trots att sålunda enligt styrelsens förslag endast en mindre del av kostnaderna för folkundersökningen skulle krävas under budgetåret 1945/46, synes det styrelsen vara synnerligen önskvärt, att principbeslut om statsbidrag till *hela* undersökningens anskaffnings- och driftkostnader fattades redan nu. Härigenom skulle vinnas den fördelen, att utbildningen av personal kunde i god tid påbörjas. Vidare skulle ett dylikt beslut sannolikt i hög grad stimulera de olika sjukhusområdenas huvudmän att vidtaga snara åtgärder för att möta det ökade platsbehov, som en allmän skärmbildsundersökning måste medföra.

I enlighet med det sålunda anförda hemställde styrelsen, att proposition måtte avlätas till riksdagen, innefattande *dels* principbeslut om anordnande av allmän skärmbildsundersökning, *dels ock* anvisande för budgetåret 1945/46 av anslag till kostnader för utbildning av för verksamheten erforderlig personal samt till utrustnings- och driftkostnader för den föreslagna undersökningen i Blekinge län.

Slutligen hemställde medicinalstyrelsen om uppdrag åt styrelsen att närmare organisera ifrågavarande verksamhet i huvudsaklig överensstämmelse med här framlagda riktlinjer ävensom leda specialutbildningen av den för undersökningarna erforderliga personalen.

Yttranden över medicinalstyrelsens framställning avgåvos av statskontoret samt svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

*Statskontoret* yttrade följande.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit bör en skärmbildsundersökning av hela rikets befolkning för att nå största möjliga effektivitet upprepas med jämna mellanrum och sålunda komma att pågå under åtminstone det närmaste tiotalet år. Kostnaderna torde således icke bli begränsade till det nu beräknade beloppet.

Statskontoret delar givetvis medicinalstyrelsens uppfattning om vikten av att genom profylaktiska åtgärder i största möjliga mån söka begränsa tuberkulosens härjningar. Ämbetsverket hyser emellertid allvarliga betänkligheter mot att i nuvarande statsfinansiella läge beslut fattas om genomförande av en så kostnadskrävande och omfattande verksamhet som den föreslagna, helst som — så länge en undersökningskampanj av det slag, det här gäller, grundar sig på frivillighet — tvivel måste råda om verksamhetens effektivitet. Under dessa omständigheter håller ämbetsverket före, att frågan bör upptagas till slutlig omprövning först sedan förutsättningar föreligga för ett säkrare bedömande av efterkrigstidens ekonomiska läge än vad nu är möjligt.

Vad angår de verkställda kostnadskalkylerna vill statskontoret allenast fästa uppmärksamheten vid att arvodena till personalen i undersökningspatrullerna synas vara för högt beräknade, därest desamma avse en anställ-

ningstid av endast 8 månader eller den tid, under vilken verksamheten genomsnittligt årligen skulle pågå.

*Svenska landstingsförbundet* anslöt sig i princip till medicinalstyrelsens förslag men framhöll samtidigt, att ett snabbt realiserande av detta stötte på praktiska svårigheter. Ehuru förbundet ansåge behovet av nya vårdplatser vara väsentligt mindre än det av medicinalstyrelsen beräknade antalet, 8 000, kvarstode, att en betydande nyanskaffning av vårdplatser måste ske, vilket måste taga viss tid i anspråk. Vidare måste man räkna med svårigheter att anskaffa personal till de nya vårdanstalterna, vilket nödvändiggjorde en forcerad utbildning av nya sjuksköterskor. Sannolikt fordrades det minst en femårsperiod, innan tillgången på sköterskor bleve något så när säkrad.

*Svenska stadsförbundet* åberopade ett av förbundets sjukvårdsdelegation avgivet yttrande. Delegationen tillstyrkte i huvudsak medicinalstyrelsens förslag men framhöll därvid, att med hänsyn till behovet av nya vårdplatser skärmbildsundersökningarna borde samordnas med huvudmännens dispositionsplaner för den slutna tuberkulosvården, i vilket avseende samråd borde äga rum mellan huvudmännen och vederbörande statliga myndighet före undersökningens påbörjande. Delegationen fann vidare medicinalstyrelsens beräkning av behovet av nya vårdplatser alltför summarisk samt ansåg, att en överflyttning av patienter mellan olika sjukvårdsområden med hänsyn till härigenom uppkommande avräkningssvårigheter vore hart när ogenomförbar.

Medicinalstyrelsens i det föregående omnämnda framställning föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I skrivelser den 23 och 31 augusti samt promemoria den 8 november 1945 har *medicinalstyrelsen* ånyo framlagt förslag om genomförande av en allmän skärmbildsundersökning samt hemställt om anvisande av medel härför. Därvid har styrelsen i huvudsak byggt på sin tidigare framställning i ämnet.

Då enligt styrelsens mening tillräckliga möjligheter numera förefinnas att tillgodose det av en allmän undersökning föranledda ökade vårdplatsbehovet, har styrelsen icke funnit erforderligt, att undersökningen under det första verksamhetsåret begränsas till ett län, utan föreslagit, att undersökningen, med början den 1 juli 1946, måtte utföras under loppet av tre år, varvid varje år en tredjedel av befolkningen skulle undersökas.

Rörande möjligheterna att tillgodose det ökade vårdplatsbehovet har styrelsen anført huvudsakligen följande.

I medicinalstyrelsens skrivelse den 21 september 1944 hade beräknats att en allmän skärmbildsundersökning av hela svenska folket, uppdelad på tre år, skulle medföra ett ökat behov av omkring 2 000 vårdplatser under första året. Denna beräkning hade grundat sig på resultaten av den år 1943 utförda skärmbildsundersökningen av Gotlands hela befolkning och en beräknad medelvårdtid av sex månader. Emellertid hade senare vunna erfarenheter visat, att vårdtiden för de nyupptäckta fallen i stor utsträckning icke behövt utsträckas under så lång tid. Man syntes i själva verket kunna räkna med att de nyupptäckta vårdbehövande tuberkulosfallen icke behövde längre genomsnittlig vårdtid än fyra månader. Därtill komme att det genom

undersökningen ökade vårdplatsbehovet ytterligare reducerades av följande skäl. Skärmbildsundersökningar hade redan i stor omfattning företagits av svenska nationalföreningen mot tuberkulos m. fl. och härigenom hade ett stort antal tuberkulosfall upptäckts, som annars till stor del icke skulle ha avslöjats förrän vid den allmänna skärmbildsundersökningen. År 1944 hade å landets anstalter för lungtuberkulos intagits omkring 9 000 patienter, som förut icke vårdats för tuberkulos. Hos en stor del av dessa patienter hade sjukdomen upptäckts vid skärmbildsundersökning. En viss del av de vid sådan undersökning nyupptäckta vårdbehövande fallen hade således kunnat och kunde säkerligen även framdeles mottagas på befintliga sanatorievårdplatser. På nu anförda skäl funne styrelsen det sannolikt, att ett platstillskott på omkring 1 000 platser skulle vara tillräckligt för att möta den ökade tillströmning till sanatorierna, som en allmän skärmbildsundersökning skulle medföra under första året.

Härjämte har styrelsen erinrat om att Kungl. Maj:t den 29 juni 1945 meddelat beslut om uppförande av femton paviljonger för vård av vissa tuberkulossjuka utländska medborgare. Styrelsen framhåller att dessa paviljonger vore avsedda att, då behov av desamma för nyssnämnda ändamål ej längre föreläge, tagas i anspråk för svenska tuberkulospatienter, varigenom 742 nya vårdplatser skulle tillkomma. Styrelsen räknade med att åtminstone huvudparten av de utländska patienterna skulle kunna utskrivas före den 1 juli 1946. Skulle emellertid ifrågavarande nya vårdplatser visa sig icke täcka behovet, funnes enligt styrelsens mening möjlighet att anordna ytterligare provisoriska vårdplatser, förslagsvis vid vissa andra tillfälliga tuberkulos-sjukhus för utländska medborgare (sammanlagt 900—1 000 platser).

Den allmänna skärmbildsundersökningen anser styrelsen böra bedrivas i huvudsak enligt den i styrelsens förenämnda skrivelse den 21 september 1944 framlagda planen. Styrelsen har dock ansett vissa modifikationer av den samma böra vidtagas. Sålunda framhåller styrelsen, att en samordning av den allmänna skärmbildsundersökningen och de vid försvarsväsendet bedrivna skärmbildsundersökningarna enligt styrelsens mening vore önskvärd. Härigenom skulle dubbelorganisation undvikas samt försvaret tillhörig skärmbildsapparat kunna på ett smidigt sätt utnyttjas för folkundersökningen. En dylik anordning syntes dock icke medföra någon sänkning av kostnaderna för sistnämnda undersökning.

Vidare föreslår styrelsen viss ändring av den tidigare planen såvitt angår sättet för verkställande av granskningen av de vid skärmbildsundersökningarna erhållna fotografiska bilderna. Styrelsen erinrar om att enligt nämnda plan granskningen skulle verkställas av den i varje undersökningspatrull ingående läkaren. Enligt senare vunna erfarenheter vore emellertid, framhåller styrelsen, en centralisering av åtminstone det huvudsakliga granskningsarbetet fördelaktigare, bland annat emedan granskningen bleve mera enhetlig och därigenom värdefullare ur vetenskaplig synpunkt. Därest sådan centralisering genomfördes, skulle antalet för ifrågavarande verksamhet anställda läkare i undersökningsområdena kunna minskas. I anslutning här till föreslår styrelsen att en skärmbildscentral anordnas i Stockholm med uppgift att utöva den huvudsakliga ledningen av undersökningarna, att fram-

kalla och granska insända bilder samt att föra statistik över undersökningsresultaten. Centralen borde enligt styrelsens mening förestås av en läkare och personalen skulle i övrigt utgöras av läkare för granskningsarbetet samt kontorsbiträden, de senares antal vid en beräknad frekvens av 5 000 granskade bilder per dag uppskattat till åtta. Föreståndaren skulle uppbära ett arvode av 12 000 kronor. Avlöning skulle vidare utgå till ett kontorsbiträde enligt lönegraden Ex 7 och till de övriga biträdena enligt lönegraden Ex 4. Till lokalhyra och kontorsutensilier skulle erfordras belopp av 4 000 respektive 500 kronor.

Statens bidrag till driftkostnaderna för undersökningsverksamheten har styrelsen beräknat i överensstämmelse med de tidigare framlagda preliminära kostnadsberäkningarna, enligt vilka statens totala driftbidrag skulle uppgå till 7 200 000 kronor. Det årliga bidraget har styrelsen sålunda uppskattat till 2 400 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån samt från att bidraget skulle utbetalas halvårsvis i efterskott har styrelsen beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 1 200 000 kronor. Någon höjning av detta belopp på grund av de för skärmbildscentralen tillkommande kostnaderna har styrelsen icke ansett erforderlig. I enlighet härmed har styrelsen hemställt, att till bidrag till driftkostnaderna måtte för budgetåret 1946/47 anvisas ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

Kostnaderna för anskaffande av utrustning samt för utbildning av personal har styrelsen liksom tidigare beräknat till 714 800 respektive 56 100 kronor. Under hänvisning till nödvändigheten av att apparater och utbildad personal funnes tillgängliga den 1 juli 1946, om verksamheten då skulle kunna taga sin början, har styrelsen hemställt att för dessa ändamål erforderliga anslag — vilka styrelsen ansett böra erhålla reservationsanslags karaktär samt upptagas till i runda tal 715 000 respektive 60 000 kronor — måtte anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1945/46.

Departements-  
chefen.

På initiativ av svenska nationalföreningen mot tuberkulos samt under medverkan av bland andra vissa landsting ha, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, under senare år skärmbildsundersökningar ägt rum inom skilda delar av landet i syfte att uppspåra nya tuberkulosfall och därmed förhindra tuberkulosens vidare spridning. Erfarenheterna från dessa undersökningar sägas ha varit goda. På grundval härav har medicinalstyrelsen föreslagit, att beslut fattas om genomförande inom en relativt begränsad tidrymd av en allmän skärmbildsundersökning. Då en dylik undersökning skulle verkamt bidra till ett effektivare bekämpande av tuberkulosfaran i vårt land, vill jag i princip biträda medicinalstyrelsens förslag.

Skärmbildsundersökningen bör, såsom medicinalstyrelsen förordat, omfatta alla personer över 10 år. Allmänhetens medverkan vid undersökningen bör vara fotad på frivillighetens grund; för att, med utnyttjande av propagandamomentet, ernå största möjliga anslutning och även med hänsyn till den lokala omflyttningen bland befolkningen synes angeläget att undersökningen verkställas samtidigt inom så stora områden som möjligt. I likhet

med medicinalstyrelsen finner jag lämpligt att undersökningen bedrivs i landstingens och storstädernas regi i enlighet med allmänna direktiv av en central statlig myndighet — medicinalstyrelsen bör därvid närmast ifrågakomma — och med bidrag av statsmedel.

I sitt år 1944 framlagda förslag i ämnet hade medicinalstyrelsen med hänsyn bland annat till svårigheten att uppbringa vårdplatser för de tuberkulofall, som upptäcktes vid undersökningen, förordat att under budgetåret 1945/46 endast ett län skulle genomgå. Emellertid har styrelsen i sin nu förevarande framställning ansett sig kunna uttala att, om undersökningen genomföres under loppet av tre år, det genom densamma aktualiserade vårdplatsbehovet skulle kunna i nöjaktig mån tillgodoses. Styrelsen har därvid bland annat räknat med att femton sjukpaviljonger, avsedda att inom den närmaste tiden färdigställas för vård av vissa tuberkulossjuka utlänningar, skulle efter den 1 juli 1946 kunna efter hand tagas i anspråk för svenska vårdfall.

För egen del anser jag försiktigheten bjuda att skärmbildsundersökningen under det första året — budgetåret 1946/47 — begränsas till att i huvudsak avse en femtedel av landets invånare över den förutnämnda åldern, däribland samtliga värnpliktiga som inskrivas eller påbörja sin första tjänstgöring under året. Mitt ståndpunktstagande härutinnan grundar sig särskilt, förutom på farhågan att vårdplatsantalet icke skall visa sig tillräckligt vid en mera omfattande undersökning, på vetenskapen om de svårigheter som redan föreligga att anskaffa sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal vid sanatorier och tuberkulossjukstugor. Jag förutsätter även att de områden inom vilka undersökningen i enlighet med det sagda skall begynnas — det torde bli omkring fem län — komma att av medicinalstyrelsen utväljas under samverkan med vederbörande landsting respektive städer utanför landsting; endast de huvudmän böra därvid kunna komma i fråga, vilka äga resurser att, lokalt och personellt, täcka det vårdbehov som undersökningen kan aktualisera.

Undersökningen torde, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, böra inom varje län verkställas å centraldispensären i fråga om invånare inom en viss rayon närmast omkring denna samt i övrigt av särskilda skärmbildspatruller med transportabla apparater. Undersökningen, vilken åtminstone i vad avser patrullerna bör avbrytas under de 3—4 kallaste månaderna, torde, såsom nämnts, böra genomföras i huvudmannens regi och under aktivt stöd av myndigheter och personer med offentlig ställning i länet. I varje län bör under undersökningen vara anställd en särskild läkare för organisationsarbetet samt även, i begränsad omfattning, för granskning av bilder. Vidare torde en läkare böra såsom extra arbetskraft stationeras vid centraldispensären i länet under den tid undersökningen pågår och under månaderna närmast därefter. Slutligen böra finnas två fotografiska biträden vid centraldispensären för den granskning av bilderna, som beräknas ske inom varje län.

Undersökningspatruller torde med den av mig förordade omfattningen av undersökningen under det första året böra finnas till ett antal av sammanlagt 18, därav 5 med särskilda omnibussar och 13 med eljest transportabel

apparatur. I varje patrull torde böra ingå en sköterska, en röntgentekniker, tillika chaufför, samt ett skrivbiträde.

I den mån granskningen av bilderna icke kan äga rum vid de olika centraldispensärerna, torde densamma böra verkställas vid en särskild granskningscentral, ansluten till medicinalstyrelsen. För arbetet vid denna central torde erfordras ett antal läkare, fotografiska biträden och kontorsbiträden.

Såsom i det föregående antytts bör till landsting eller stad utom landsting, som anordnar skärmbildsundersökning i enlighet med de här angivna riktlinjerna, utgå bidrag av statsmedel. Vid övervägandet av statsbidragsfrågan bör bemärkas att skärmbildsundersökningar redan nu verkställas å åtskilliga centraldispensärer; den nu föreslagna allmänna undersökningen skulle också i icke obetydlig omfattning verkställas å eller i anknytning till centraldispensären. Jag har med hänsyn härtill icke ansett mig kunna i allo följa medicinalstyrelsens förslag på denna punkt utan finner mig böra förorda en sådan fördelning av förevarande kostnader mellan huvudmännen och staten, att dels staten påtager sig hela kostnaden för den till Stockholm förlagda granskningscentralen ävensom, med visst bidrag från nationalföreningen mot tuberkulos, kostnaden för anskaffande av erforderlig materiel dels ock statsbidrag utgår till täckande av huvudmännens utgifter för skärmbildsundersökningen ute i landet efter samma grunder, som gälla för centraldispensärens driftkostnader i allmänhet, d. v. s. regelmässigt med högst hälften av de av huvudmännen havda utgifterna. För statsbidraget till huvudmännen skulle alltså komma att gälla de bestämmelser, som i kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 400) angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande uppställt för bidrag till centraldispensär. Då statsbidrag enligt nämnda kungörelse icke utgår till städerna utom landsting och någon ändring därutinnan icke åsyftas i detta sammanhang, bör det här ifrågavarande statsbidraget för dessa städer bestämmas till högst hälften av de särskilda utgifter för extra personal m. m., som uppkomma för dem till följd av den allmänna skärmbildsundersökningen.

Anslagsbehovet för den till medicinalstyrelsen knutna granskningscentralen torde icke kunna bestämmas med någon högre grad av säkerhet. Den av mig i det följande angivna personalramen får alltså endast anses utgöra en uppskattning, verkställd med utgångspunkt därifrån att vederbörande vid centralens drivande komma att låta sig angeläget vara att icke till centralen vid något tillfälle anknyta flera befattningshavare än som oundgängligen erfordras. Med den sålunda uppställda reservationen torde arvode böra beräknas till följande personal med härefter angivna månadsbelopp, nämligen 1 chefsläkare 1 100 kronor, 5 läkare 1 000 kronor, 4 fotografiska biträden 350 kronor, 1 kontorsbiträde likaledes 350 kronor samt 5 skrivbiträden 300 kronor. En eller flera av de 5 läkarna skola givetvis kunna utbytas mot det dubbla antalet halvtidstjänstgörande läkare. Dessa månadsarvoden, för samtlig personal tillhopa utgörande 9 350 kronor, torde förslagsvis böra beräknas för en tid av tio månader. Förevarande arvodespost torde alltså under budgetåret 1946/47 kunna uppskattas till 93 500 kronor. För hyra och kontorsuten-

silier kan beräknas ett belopp av 4 500 kronor. För driften av granskningscentralen torde alltså böra för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av  $(93\,500 + 4\,500)$  98 000 kronor eller i runt tal 100 000 kronor.

Statsbidraget till de med skärmbildsundersökningarna ute i landet för-  
enade kostnaderna torde för nästa budgetår kunna beräknas på följande sätt. Arvodena för läkare och övrig personal — som böra bestämmas av huvud-  
männen enligt eljest tillämpade grunder för liknande verksamhet — kunna  
antagas komma att överslagsvis per månad utgöra, för läkare 900 kronor, för  
fotografiskt biträde 350 kronor, för sjuksköterska 400 kronor, för röntgen-  
tekniker 450 kronor och för skrivbiträde 300 kronor eller sålunda tillhoppa  
 $[10 \times (900 + 350) + 18 \times (400 + 450 + 300)]$  33 200 kronor. Härutöver bör  
till den resande personalen utgå traktamenten, i den mån inkvartering icke  
kan ordnas genom huvudmännens försorg; som grund för kostnadsberäk-  
ningen torde man kunna utgå från en traktamentsersättning, motsvarande för  
läkare klass D och för övrig personal klass F i gällande statliga reseregle-  
mente. Den sammanlagda traktamentskostnaden torde kunna beräknas till  
24 000 kronor för månad. För den genomsnittliga tid av åtta månader, var-  
under undersökningen ute i landet skulle pågå, kommer kostnaden för den  
ifrågavarande personalkadern i dess helhet att utgöra  $[8 \times (33\,200 + 24\,000)]$   
457 600 kronor. Kostnaderna för röntgenrör- och ventilslitage, film, fram-  
kallning, drivmedel och dylikt torde kunna uppskattas till genomsnittligen en  
krona per undersökning. Då undersökningsfrekvensen på grund av under-  
sökningens frivilliga natur icke kan antagas bli hundraprocentig, synes an-  
talet undersökningar, bortsett från dem som verkställas å värnpliktiga utom  
undersökningsområdena, under det första undersökningsåret kunna beräknas till  
1 000 000. Nyssberörda kostnader skulle alltså komma att uppgå till 1 000 000  
kronor. Under förutsättning av att för de områden, som kunna ifrågakomma för  
allmän undersökning under nästa budgetår, statsbidraget kommer att utgå med  
i stort sett halva kostnaden samt med utgångspunkt från att statsbidrag för  
dispensärverksamhet utbetalas kalenderårsvis i efterskott, skulle anslagsbehovet  
i förevarande avseende under nästkommande budgetår utgöra en fjärdedel av  
 $(457\,600 + 1\,000\,000)$  1 457 600 eller i runt tal 365 000 kronor. Detta anslags-  
behov har, såsom framgår av vad jag under nästföregående anslagspunkt an-  
fört, av mig beaktats vid äskandet av medel till understödjande av dispen-  
särverksamhet.

Avsikten är att, under tiden för inskrivning av värnpliktiga och under  
tiden för dessas inryckning till första tjänstgöring, den allmänna skärm-  
bildsundersökningen skall tillfälligt avbrytas samt personal och apparatur i  
stället utnyttjas för undersökning av de värnpliktiga. Kostnaden för den  
personal som av denna anledning måste omdirigeras till orter utanför under-  
sökningens områdena liksom andra särskilda kostnader, som uppkomma till följd  
av den militära undersökningen å dessa orter, torde böra gäldas av anslag  
under fjärde huvudtiteln; förslag till anslagsäskande härutinnan lär komma  
att i sinom tid framläggas av chefen för försvarsdepartementet. Den till medi-  
cinalstyrelsen knutna granskningscentralen torde, i mån av behov, kunna ut-  
nyttjas även för undersökningen av de värnpliktiga.

Kostnaderna för anskaffande av nödig materiel för undersökningen torde, som förut nämnts, böra i sin helhet gäldas av statsmedel. Då man icke synes kunna med säkerhet räkna med att flera än 4 transportabla apparater komma att ställas till förfogande från annat håll — av försvarsväsendet och nationalföreningen — torde anskaffningskostnaderna kunna beräknas sålunda:

|                                                  |                |
|--------------------------------------------------|----------------|
| 14 skärmbildsuppsättningar à 36 815 kronor ..... | kronor 515 410 |
| 6 bensenmotorgeneratorer à 3 000 kronor .....    | » 18 000       |
| 10 släpvagnar à 3 500 kronor .....               | » 35 000       |
| 4 bussar à 29 000 kronor .....                   | » 116 000      |
| <hr/>                                            |                |
| Summa kronor 684 410                             |                |

Av det för materielanskaffningen erforderliga beloppet, i runt tal 685 000 kronor, har emellertid nationalföreningen mot tuberkulos åtagit sig att gälda ett belopp av 300 000 kronor. Av statsmedel kräves alltså för detta ändamål ett belopp av (685 000 — 300 000) 385 000 kronor. Jag har för avsikt att föreslå, att ett reservationsanslag å sistnämnda belopp anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår. Framhållas må emellertid här, att ytterligare undersökning synes böra verkställas om icke av de försvarsväsendet tillhöriga transportabla apparaterna ytterligare en eller flera skulle kunna utnyttjas för den allmänna skärmbildsundersökningen.

Något särskilt anslag för utbildning av röntgentekniker, sköterskor och fotografiska biträden torde icke tarvas. Jag räknar nämligen med att ett nödigt antal röntgentekniker kommer att utbildas genom försvarsväsendets försorg. Nationalföreningen har vidare den 15 december 1945 beslutat anslå erforderliga medel för utbildning av sköterskor och fotografiska biträden.

Under hänvisning till det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att en allmän skärmbildsundersökning må genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig i det föregående angivna riktlinjerna;

*dels* ock till Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 100 000

[184.] 76. **Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård, förslagsanslag.**

| Budgetår               | Anslag    | Nettoutgifter |
|------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....          | 765 000   | 573 294       |
| 1944/45 .....          | 870 000   | 807 697       |
| 1945/46 .....          | 1 300 000 | —             |
| 1946/47 (förslag)..... | 1 600 000 | —             |

[Kungörelse den 15 juni 1944 (nr 396), som trätt i kraft den 1 januari 1945.]

Enligt gällande bestämmelser bedrives rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård, innefattande jämväl behandling av vissa

havandeskapssjukdomar, vid dels mödra- och barnavårdscentraler, dels mödra- och barnavårdsstationer, dels ock filialer till sådana centraler respektive stationer. Centralerna, vilka äro av två typer (typ I och typ II), äro som regel förlagda i anslutning till barnbördshus eller barnsjukhus respektive barnbörds- eller barnavdelning vid sjukhus. Central kan även vara anordnad som kombinerad mödra- och barnavårdscentral med gemensamma, för ändamålet särskilt avsedda lokaler. Central av typ I skall stå under ledning av specialutbildad läkare. Vid varje central skall finnas en eller flera barnmorskor eller sjuksköterskor. Station skall stå under ledning av tjänsteläkare samt vara förlagd till dennes mottagningslokal eller annan lämplig lokal. Tjänsteläkaren biträdes av en eller flera distriktsbarnmorskor eller distriktssköterskor. Filial står under ledning av läkare vid vederbörande central eller station. Denna verksamhet kompletteras med en allmän upplysningsverksamhet under ledning av medicinalstyrelsen och de lokala huvudmännen.

Statsbidrag utgår *dels* till inredning och utrustning av lokaler för central med ett belopp, motsvarande hälften av den verkliga kostnaden, dock högst 1 000 kronor eller, i fråga om kombinerad central, 1 500 kronor för varje central, *dels ock* till avlöning åt läkare samt barnmorskor och sjuksköterskor enligt vissa i kungörelsen närmare angivna regler.

Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan, upptagande bland annat antalet mottagningar vid centralerna och stationerna jämte därtill hörande filialer. Antalet mottagningar bestämmes med ledning av antalet mödrar och barn, som står under hälsokontroll. Några generella grunder för statsbidrag till upplysningsverksamheten ha icke fastställts.

Från och med budgetåret 1942/43 ha härjämte under förevarande anslag beräknats medel till bidrag för specialutbildning av barnsjuksköterskor.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 1 300 000 kronor, må jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 18 maj 1945 till de olika ändamålen användas följande belopp:

|                                                                       |        |           |
|-----------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| Bidrag till inredning och utrustning av centraler, <i>högst</i> ..... | kronor | 15 000    |
| Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlö-           |        |           |
| ning, <i>förslagsvis</i> .....                                        | »      | 1 200 000 |
| Bidrag till upplysningsverksamhet, <i>högst</i> .....                 | »      | 50 000    |
| Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor, <i>högst</i> ... | »      | 28 900    |
| Summa kronor                                                          |        | 1 293 900 |

Av det till bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor upptagna beloppet å 28 900 kronor, vilket är avsett såsom bidrag till den till Norrtulls sjukhus i Stockholm förlagda centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor, ha 5 300 kronor beräknats för arvode åt en instruktionssköterska, 1 800 kronor för arvode åt en kursledarinna, 8 800 kronor för lärararvoden, 1 000 kronor för expenser och 12 000 kronor för stipendier.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag

rörande beräkningen av anslaget till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till en början framhållit, att vissa utbetalningar av statsbidrag avseende budgetåret 1944/45 icke medhunnits under budgetåret. De verkliga kostnaderna för nämnda budgetår uppginge därför till 911 485 kronor.

Kostnaderna för statens bidrag till inredning och utrustning av centraler beräknar styrelsen till 10 000 kronor.

Beträffande bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning framhåller styrelsen, att kostnaderna härför komme att öka till följd av dels verksamhetens fortsatta utbyggande dels ock de från och med den 1 januari 1945 gällande nya bestämmelserna för ersättning till läkarna. Styrelsen uppgiver, att under åren 1940—1944 antalet inskrivna mödrar, spädbarn och småbarn ökat från 64 554 till 255 300 samt antalet besök från 226 684 till 593 200. Med tillämpning av de nya bestämmelserna skulle enligt styrelsens beräkningar, bortsett från eventuell minskning av kostnaderna på grund av bestämmelserna om maximiersättning per mottagning, statsbidraget till läkarnas avlöning under samma tid ha ökat från 397 737 till 1 095 950 kronor. Med utgångspunkt från den årliga, genomsnittliga ökningen av de sålunda beräknade kostnaderna samt med hänsyn särskilt till ökningen i övervakningen av småbarnen och de fortsatta verkningarna av den beslutade utvidgningen av mödravården till att omfatta jämväl behandling av komplikationer under graviditeten beräknar styrelsen medelsbehovet för motsvarande ändamål under nästa budgetår till 1 550 000 kronor. Härtill komme det i vissa fall utgående bidraget till arvoden åt föreståndare för mödravårdscentral för dessas rådgivningsverksamhet. Det härför erforderliga beloppet uppskattar styrelsen till 25 000 kronor. Bidraget till läkarnas avlöning har sålunda beräknats till  $(1\,550\,000 + 25\,000)$  1 575 000 kronor.

Emellertid föreslår styrelsen, att den förebyggande barnavården, som för närvarande omfattar barn i åldern upp till 5 år, fortsättningsvis, räknat från och med den 1 januari 1947, utbygges att omfatta även åldersgrupperna 5—6 och 6—7 år. Därmed skulle ernås, att övervakningen, som de sista fyra åren utsträckts över en ny åldersklass varje år, automatiskt fortsatte med nästa åldersgrupp. Barn, som en gång ställts under hälsokontroll, bleve sålunda även i fortsättningen föremål därför. Att även åldersgruppen 6—7 år föresloges medtagen redan nu berodde därpå, att denna årsgrupp på grund av inträdande skolålder vore relativt liten och att det alltså ekonomiskt sett komme att betyda mycket litet, om denna grupp medtoges. Statens utgifter för ifrågavarande ändamål under förevarande anslag beräknar styrelsen för budgetåret 1946/47 till 25 000 kronor.

Vad beträffar kostnaderna för bidrag till avlöningar åt barnmorskor och sjuksköterskor upplyser styrelsen, att dessa under budgetåren 1943/44 och 1944/45 uppgått till 140 000 respektive 157 000 kronor. För nästa budgetår beräknar styrelsen, att motsvarande kostnader med oförändrade statsbidrags-

bestämmelser skola stiga till 190 000 kronor. Styrelsen framhåller emellertid i detta sammanhang, att den från och med den 1 januari 1945 genomföra utvidgningen av mödravården till att omfatta även behandling av komplicerade havandeskapsfall medfört, att längre tid måste ägnas varje patient och att medeltalet besök per patient måste öka i antal. Mottagningarnas antal måste därför ökas och antalet patienter per mottagning minskas för att väntetiden för varje patient ej skulle bli för lång. För en effektivisering av mödravården på denna punkt och framför allt för ett tillfredsställande genomförande av det sociala omvårdnadsprogram, som föreskrivits genom införande av hembesök, fordrades ökad heltidsanställning av barnmorskor. Ännu funnes många mödravårdscentraler av typ I, som ej hade heltidsanställd barnmorska trots att statsbidrag utginge. Vid mödravårdscentral av typ II och kombinerad mödra- och barnavårdscentral av typ II utginge intet statsbidrag här till, varför givetvis ingen heltidsanställning kommit i fråga. Likväl vore enligt styrelsens mening en sådan anställning av minst lika stor betydelse i dessa fall som när det gällde mödravårdscentral av typ I. Styrelsen hemställer på grund härav, att statsbidrag måtte få utgå för heltidsanställda barnmorskor vid mödravårdscentral av typ II och vid kombinerad mödra- och barnavårdscentral av typ II. Vidare hemställer styrelsen, att statsbidrag måtte få utgå jämväl för deltidsanställd barnmorska vid ifrågavarande typer av centraler. Statens utgifter för ökad anställning av barnmorskor i enlighet med vad sålunda föreslagits beräknar styrelsen till 10 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för bidrag till avlöningar åt barnmorskor och sjuksköterskor har styrelsen alltså beräknat till  $(190\,000 + 10\,000)$  200 000 kronor.

I enlighet härmed har styrelsen beräknat de totala kostnaderna för bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning till  $(1\,575\,000 + 25\,000 + 200\,000)$  1 800 000 kronor.

Rörande medelsbehovet för upplysningsverksamheten yttrar styrelsen i huvudsak följande:

Ifrågavarande verksamhet bedreves främst genom socialmedicinska sektionen inom svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet. Utgifterna för sektionens ambulerande kurser hade för budgetåret 1944/45 uppgått till 17 299 kronor och för de fasta kurserna vid mödravårdscentralerna av typ I till 18 081 kronor eller sammanlagt 35 380 kronor. Härifrån avginge deltagaravgifter för de fasta kurserna å 7 812 kronor. Förbundets utgifter hade sålunda utgjort 27 568 kronor, vilket belopp medicinalstyrelsen beviljat förbundet.

För budgetåret 1945/46 hade medicinalstyrelsen ett belopp av förslagsvis 38 000 kronor till förfogande för denna verksamhet. För nästa budgetår hade förbundet hemställt om anvisande av 30 000 kronor för de ambulerande kurserna, 15 000 kronor för de fasta kurserna och 1 500 kronor för två kopior av en barnavårdsfilm eller alltså sammanlagt 46 500 kronor. Medicinalstyrelsen ville för sin del tillstyrka, att nämnda belopp beviljades.

För upplysningsverksamheten i övrigt, huvudsakligen utgivande av ströskrifter, beräknade styrelsen ett belopp av 15 000 kronor. Kostnaderna här för hade under senare år stigit avsevärt, vilket i första hand sammanhängde med den snabba utvecklingen av den förebyggande mödra- och barnavården. För den närmaste tiden planerades dessutom utgivande av en ny ströskrift.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen beräknat ett belopp av (46 500 + 15 000) 61 500 kronor för ifrågavarande upplysningsverksamhet.

Medicinalstyrelsen återkommer härefter till ett av styrelsen i dess skrivelse rörande anslag för löpande budgetår framlagt förslag om anordnande av en kurs i social mödravård för inom mödravården redan arbetande personal. Styrelsen framhåller, att mödravårdens utveckling till att även omfatta hembesök och social omvårdnad medfört, att behovet av utbildning på detta område gjorde sig allt starkare gällande, samt att den för fullgod mödravård uppbyggda verksamheten bleve illusorisk, om ej personalen erhöle nödig utbildning. Det vore därför enligt styrelsens mening nödvändigt, att ifrågavarande kursverksamhet nu komme igång. Kursen skulle omfatta en tid av två månader. Medelsbehovet beräknar styrelsen till 7 800 kronor, varav 1 200 kronor till avlöning åt kursledarinnan, 2 300 kronor till lärararvoden, 300 kronor till expenser och 4 000 kronor till stipendier.

I fråga om bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor framhåller medicinalstyrelsen, att med hänsyn till den förebyggande barnavårdens, skolhälsovårdens och barnsjukvårdens betydelse för folkhälsan en fortsatt utbildning av sjuksköterskor för detta ändamål vore ofrånkomlig samt att därför en ordinarie sjuksköterskebefattning borde inrättas vid central-skolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor. Då ifrågavarande befattningshavares åligganden närmast syntes böra jämföras med de göromål, som ålåg en föreståndarinna för en sjuksköterskeskola, ville styrelsen föreslå inrättande av en föreståndartjänst i lönegraden A 17 vid skolan. Kostnaderna härför beräknar styrelsen till 5 700 kronor såsom lön och 900 kronor såsom rörligt tillägg eller alltså tillhoppa 6 600 kronor. Styrelsen framhåller vidare, att verksamheten vid centralskolan avsevärt ökats i anslutning till utbyggandet av den förebyggande barnavården och barnsjukvården. Vid skolans ettåriga grundläggande kurser i barnsjukvård och barnavård (s. k. A-kurser) hade till en början antagits 21 elever per år. Elevantalet hade nu ökats till 40. Sedan läsåret 1944/45 anordnades vid skolan två sociala barnavårdskurser (s. k. B-kurser) om vardera fyra månader mot tidigare en sådan kurs om tre månader. Den vid skolan för närvarande anställda sjuksköterskan handhade skolans administration och tjänstgjorde som instruktions-sköterska samt fungerade dessutom som kassaförvaltare och sekreterare. B-kurserna toge under de åtta månader om året, under vilka de påginge, helt en sjuksköterska i anspråk. För att A-kurserna ej skulle helt försummas under hela denna tid hade från och med budgetåret 1944/45 medel anvisats till arvode till en extra kursledarinnan under fyra månader. Behov förelåg alltså enligt styrelsens mening av två befattningshavare, varför styrelsen ansåge, att även en instruktionssköterska med ett arvode av 5 300 kronor borde anställas vid skolan. Vad beträffar lärararvodena har styrelsen för föreläsningssarvoden beräknat ett belopp av 7 500 kronor och för hospiteringsersättningar för 44 elever ( $60 \times 44$ ) 2 640 kronor eller tillhoppa i runt tal 10 000 kronor. Slutligen har för expenser upptagits 500 kronor och för

stipendier 12 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor har alltså av styrelsen beräknats till (6 600 + 5 300 + 10 000 + 500 + 12 000) 34 400 kronor.

Det totala medelsbehovet under förevarande anslag har medicinalstyrelsen sålunda uppskattat till (10 000 + 1 800 000 + 61 500 + 7 800 + 34 400) 1 913 700 kronor.

Över medicinalstyrelsens framställning ha yttranden avgivits av svenska stadsförbundet, svenska landstingsförbundet och statskontoret.

*Svenska stadsförbundet* har åberopat ett av förbundets sjukvårdsdelegation avgivet yttrande, vari delegationen förklarat sig icke ha något att erinra mot vad medicinalstyrelsen föreslagit.

*Svenska landstingsförbundet* har icke haft något att erinra mot förslaget, att åldersgrupperna 5—6 och 6—7 år från och med den 1 januari 1947 skulle omfattas av den förebyggande barnvården. Förbundet framhåller emellertid, att det mångentligen torde bli svårt att med hänsyn till det ringa antalet tjänsteläkare bereda dessa barn den erforderliga övervakningen.

I fråga om medicinalstyrelsens förslag om ökad anställning av barnmorskor vid mödravårdscentraler av typ II och kombinerade mödra- och barnavårdscentraler av typ II erinrar förbundet om att förbundet i yttrande över ett av medicinalstyrelsen i dess framställning om anslag för budgetåret 1945/46 framlagt förslag om heltidsanställning av sjuksköterskor och barnmorskor vid mödravårdscentraler av typ II framhållit, att en betydande brist rådde på såväl sjuksköterskor som barnmorskor samt att svårigheterna komme att ytterligare öka genom tillskapande av ytterligare behov av dylika befattningshavare. Vad angår medicinalstyrelsens nu framlagda förslag anför förbundet, att det även enligt förbundets mening vore naturligt, att barnmorskor i första hand komme till användning inom den förebyggande mödravården. Då emellertid bristen på dylika befattningshavare vore fullt ut lika besvärande som sjuksköterskebristen, kvarstode i huvudsak de av styrelsen tidigare framförda invändningarna. Dessa gällde dock icke, i den mån deltidсанställda barnmorskor användes för denna uppgift. Styrelsen ansåge därför, att man till en början borde nöja sig med att anställa dylika barnmorskor, för att, när tillgången bleve mera tillfredsställande, vid behov övergå till heltidsanställda barnmorskor.

Beträffande förslaget om anordnande av en kurs i social mödravård anför förbundet, att förbundet för sin del intet hade att erinra mot att en dylik kurs komme till stånd, dock under förutsättning att verksamheten vid mödravårdscentralerna kunde upprätthållas i full utsträckning under den tid kursen i fråga påginge. Styrelsen förutsatte därvid, att medicinalstyrelsen komme att vara huvudmännen behjälplig med anskaffande av kompetenta vikarier.

*Statskontoret* har avstyrkt medicinalstyrelsens förslag om statsbidrag för ökad heltidsanställning av barnmorskor vid mödra- och barnavårdscentraler samt därvid erinrat om att föredragande departementschefen beträffande ett

av styrelsen i dess anslagsäskande för innevarande budgetår framlagt förslag i liknande riktning anført, att han med hänsyn till den rådande bristen på dylik personal ansåge, att med en utvidgning av organisationen i denna del tills vidare borde anstå. Statskontoret framhåller vidare, att redan nuvarande möjligheter till heltidsanställning av barnmorskor icke till fullo utnyttjats, samt hänvisar härutinnan till vad medicinalstyrelsen upplyst där- om, att många mödravårdscentraler av typ I icke hade sådan befattnings- havare anställd, trots att statsbidrag därför kunde utgå.

Vad beträffar beräkningen för nästa budgetår av medelsbehovet för bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning påpekar statskontoret, att den bidragsreglerande författningen trätt i kraft så sent som den 1 januari 1945 och att därför några säkra hållpunkter för bedömande av medelsbe- hovet knappast föreläge. Med hänsyn till den successiva utbyggnaden av nu ifrågavarande vårdform syntes det dock erforderligt, att bidraget till avlö- ningar för nästa budgetår upptoges till högre belopp än för innevarande bud- getår, förslagsvis till 1 500 000 kronor.

Med hänsyn till att bidraget till upplysningsverksamhet för innevarande budgetår höjts med 10 000 kronor har statskontoret icke ansett sig kunna bi- träda den av medicinalstyrelsen förordade uppräknings av det härför av- sedda beloppet.

Statskontoret har ej heller ansett sig kunna understödja medicinalstyrel- sens förslag om anvisande av medel för en kurs i social mödravård samt som stöd härför erinrat om att föredragande departementschefen vid behandling av medicinalstyrelsens petitaframställning för innevarande budgetår icke an- sett sig för det dåvarande kunna tillstyrka anordnande av en dylik kurs med hänsyn till svårigheterna att bereda barnmorskor och sjuksköterskor erfor- derlig ledighet för kursens genomgående.

Vad beträffar bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor erin- rar statskontoret om att det vid inrättandet år 1936 av centralskolan för spe- cialutbildning för barnsjuksköterskor varit avsett, att statsverket skulle bi- draga till kostnaderna allenast för den del av undervisningen vid skolan, som avsåge utbildning i social barnavård. I samband med att befattningen som föreståndarinna för den sociala barnavårdskursen från och med budgetåret 1940/41 omändrats till en tjänst som ansvarig ledarinna (instruktionssköterska) för hela den vid skolan meddelade undervisningen hade emellertid det av- steget gjorts från denna fördelningsgrund, att statens bidrag bestämts till ett belopp, som täckte hela avlöningskostnaden för sistnämnda befattnings- havare. Denna utsträckning av stödgivningen syntes dock knappast kunnat medföra, att tjänsten som instruktionssköterska erhållit sådan karaktär av statlig befattning, att densamma lämpligen kunde inordnas under löneplan. Statskontoret kunde därför icke biträda medicinalstyrelsens förslag om befattningens uppförande på ordinarie stat. Däremot ansåge sig ämbets- verket icke böra göra någon erinran emot, att det till instruktionsskö- terskan utgående arvudet uppräknades, förslagsvis till 7 000 kronor för år,

vilket närmast motsvarade löneställningen för befattningshavare i 15 löneklassen. Vad anginge förslaget om en arvodesförhöjning för kursledarinnan ansåge sig statskontoret icke kunna biträda detsamma, då ifrågavarande befattning inrättats så sent som vid 1944 års riksdag och någon utbyggnad av kursverksamheten icke ifrågasatts för nästkommande budgetår.

Statskontoret framhåller vidare, att enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat beträffande hospiteringsarvodena vid centralskolan den avvikelser skett från tidigare fastställda ersättningsgrunder, att dylik gottgörelse ansetts skola utgå jämväl vid hospitering å barnavårdscentraler. Statskontoret ville med anledning härav framhålla, att styrelsen för statens institut för folkhälsan i sin för innevarande budgetår avgivna anslagsframställning hemställt om ersättning för distriktssköterskeelevernas hospitering vid barnavårdscentraler men att föredragande departementschefen uttalat, att med prövning av frågan om dylik ersättning tills vidare kunde anstå. Vid sådant förhållande ansåge statskontoret, att spörsmålet om gottgörelse för barnsjuksköterskeelevernas hospitering vid barnavårdscentralerna endast borde upptagas till avgörande i samband med ett ställningstagande till frågan om motsvarande hospiteringsersättningar beträffande elever vid statens distriktssköterskeskola.

Statskontoret har slutligen ifrågasatt, huruvida det icke borde tagas under övervägande att förlägga den vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor meddelade undervisningen till statens sjuksköterskeskola. Enligt ämbetsverkets mening syntes organisatoriska skäl tala för ett dylikt inordnande av förevarande utbildning under en i statlig regi driven läroanstalt.

Med anledning av vad statskontoret anfört rörande en eventuell förläggning till statens sjuksköterskeskola av undervisningen vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* i avgivet yttrande framhållit, att en sådan överflyttning skulle medföra en överflyttning jämväl av de arbetsuppgifter, som nu åvilade befattningshavarna vid centralskolan. Detta komme att för sjuksköterskeskolans del medföra behov av dels en särskild instruktionssköterska med huvudsaklig uppgift att meddela undervisning å det sjukhus, där eleverna i kurserna i barnavård och barnsjukvård tjänstgjorde, dels ock en biträdande föreståndarinna. Sistnämnda befattningshavare bleve erforderlig för handhavandet av ledningen av utbildningen i barnavård och barnsjukvård samt som föreståndarinna för de sociala barnavårdskurserna. Någon personalbesparing skulle en överflyttning sålunda ej komma att medföra. Ej heller i övrigt syntes någon besparing av betydelse vara att påräkna genom en sådan anordning. Styrelsen ansåge sig på grund härav ej kunna förorda, att utbildningen vid centralskolan överflyttades till statens sjuksköterskeskola.

Till bidrag till inredning och utrustning av centraler torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra avses ett belopp av högst 10 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Vad beträffar bidraget till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning har medicinalstyrelsen för nästa budgetår föreslagit en utvidgning av den förebyggande barnavården till att omfatta åldersgrupperna 5—6 och 6—7 år. Mot detta förslag, som innebär, att de barn vilka redan ställts under avgiftsfri hälsokontroll, skulle jämväl i fortsättningen vara föremål för densamma, har jag intet att erinra. Styrelsen har vidare föreslagit, att statsbidrag skulle utgå för hel- och deltidsanställning av barnmorskor vid mödravårdscentraler av typ II och vid kombinerade mödra- och barnavårdscentraler av typ II. Ehuru jag delar styrelsens uppfattning om behovet av ökad anställning av barnmorskor vid dessa centraler, anser jag mig dock med hänsyn till den rådande barnmorskebristen för närvarande icke kunna tillstyrka heltidsanställning av barnmorskor inom den förebyggande mödravården i större utsträckning än för närvarande är fallet. Däremot vill jag förorda, att statsbidrag med 500 kronor må utgå för deltidsanställd barnmorska vid kombinerad mödra- och barnavårdscentral av typ II. Vid mödravårdscentral av typ II utgår redan enligt gällande bestämmelser statsbidrag härför med nämnda belopp. Vad beträffar beräkningen av medelsbehovet för bidraget till avlöningar föreligger, såsom statskontoret påpekat, ännu icke någon erfarenhet rörande de från och med den 1 januari 1945 gällande nya statsbidragsgrundernas inverkan på belastningen av anslaget. Ej heller finnas några hållpunkter för beräkning av de ökade kostnader, som komma att uppstå på grund därav, att genom beslut vid 1945 års riksdags höstsession till den förebyggande mödravården försöksvis förlagts havandeskapsdiagnos och rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll. Med hänsyn härtill och till nettoutgifterna å anslaget under det senast förflutna budgetåret synes det vara till fyllest att för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår beräkna ett från 1 200 000 till 1 500 000 kronor förhöjt belopp.

För upplysningsverksamheten torde böra upptagas oförändrat belopp eller 50 000 kronor.

Det av medicinalstyrelsen jämväl tidigare framförda förslaget om anordnande av en kurs i social mödravård anser jag mig ej heller nu kunna tillstyrka.

Vad beträffar bidraget till specialutbildning av barnsjuksköterskor vill jag först framhålla, att jag, med hänsyn till vad styrelsen för statens sjuksköterskeskola anfört, icke finner mig kunna förorda den av statskontoret ifrågasatta överflyttningen av utbildningen vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor till statens sjuksköterskeskola. Vad härefter angår beräkningen av bidraget till centralskolan kan jag icke tillstyrka medicinalstyrelsens förslag om inrättande vid skolan av en förståndartjänst i lönegraden A 17. Däremot anser jag skäligt, att det till den vid skolan anställda instruktionssköterskan utgående arvudet i enlighet med statskontorets förslag höjes från 5 300 till 7 000 kronor. På av statskontoret anförda skäl anser jag mig icke heller kunna biträda förslaget om höjning av arvudet för kursledarinnan. Jag beräknar alltså härför ett oförändrat belopp av 1 800 kronor. Vad beträffar det för lärararvoden avsedda beloppet

har jag, efter övervägande av olika på frågan inverkan omständigheter, funnit tillräckliga skäl icke föreligga för att, på sätt medicinalstyrelsen avsett, ersättning skulle utgå för barnsjuksköterskeelevernas hospitering vid barnavårdscentraler. Med hänsyn härtill torde det vara till fyllest att för lärararvoden beräkna ett belopp av 9 700 kronor mot av styrelsen föreslagna 10 000 kronor. I övrigt biträder jag medicinalstyrelsens beräkningar. För expenser torde alltså böra avses ett belopp av 500 kronor och för stipendier ett belopp av 12 000 kronor. I enlighet härmed skulle för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor upptagas ett belopp av (7 000 + 1 800 + 9 700 + 500 + 12 000) 31 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordad skulle anslaget i sin helhet för nästa budgetår komma att uppföras med (10 000 + 1 500 000 + 50 000 + 31 000) 1 591 000 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 1 600 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna av mig förordad ändring av grunderna för statsbidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård, att tillämpas från och med den 1 juli 1946;

*dels ock* till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 600 000

[185.] 77. **Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 200 000 | 202 617       |
| 1945/46 .....                    | 200 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 250 000 | —             |

[Kungörelse den 15 juni 1944 (nr 396) angående statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård.]

Anslaget är avsett för utgivande av statsbidrag till bestridande av läkares resor till mottagningar i förebyggande mödra- och barnavård utom läkares stationeringsort, till resekostnader för hembesök av barnmorska eller sjuksköterska hos havande kvinnor, mödrar och barn samt för havande kvinnors, mödrars och barns resor till mottagningar i förebyggande mödra- och barnavård. Bidraget, vid vilket äro knutna vissa villkor, utgör i regel 50 procent av de sammanlagda resekostnaderna. I vissa län utgår bidraget dock med högre procentsats, 60 eller 70 procent. I fråga om de sist angivna resorna gäller att bidrag för enskild färd utgår allenast om densamma företages med omnibus eller järnväg samt i den mån resekostnaden för dit- och återresa överstiger 3 kronor. Bidrag utbetalas helårsvis i efterskott.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget å 200 000 kronor ha

50 000 kronor beräknats för läkares resor, 60 000 kronor för hembesök i barnavård, 20 000 kronor för sådana besök i mödravård och 70 000 kronor för havande kvinnors, mödrars och barns resor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Styrelsen har därvid framhållit, att det för löpande budgetår anvisade anslaget å 200 000 kronor uppenbarligen komme att bli otillräckligt med hänsyn till mödra- och barnavårdens fortsatta utbyggande. Styrelsen upplyser vidare, att av utgifterna för budgetåret 1944/45 i runda tal belöpt 41 000 kronor å läkares resor, 104 000 kronor å hembesök i mödra- och barnavård samt 58 000 kronor å havande kvinnors, mödrars och barns resor. För nästa budgetår uppskattar styrelsen motsvarande utgifter till respektive 60 000, 140 000 och 130 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså enligt styrelsens beräkningar erfordras ett anslag av 330 000 kronor för nästa budgetår.

Departements-  
chefen.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit torde den fortskridande utbyggnaden av den förebyggande mödra- och barnavården komma att medföra ett ökat medelsbehov för nu ifrågavarande resor. I avbidan på ytterligare erfarenhet härutinnan och med hänsyn till belastningen å anslaget för sistförflutna budgetår synes emellertid den av styrelsen föreslagna höjningen av anslaget tills vidare kunna begränsas till 50 000 kronor och anslaget alltså för nästa budgetår böra upptagas till 250 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 250 000

[186.] 78. **Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 369/1945 framlagda förslag har 1945 års riksdag (skrivelse nr 600) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 under förevarande rubrik anvisat ett anslag av 15 000 kronor. Anslaget är avsett att genom skolöverstyrelsens försorg fördelas mellan folkbildningsorganisationerna m. fl. såsom bidrag till kostnaderna för av dem anordnad allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

Departements-  
chefen.

Det för löpande budgetår för ifrågavarande ändamål anvisade anslaget å 15 000 kronor är avsett för bestridande av allenast ett halvt års kostnader. För nästa budgetår bör i enlighet härmed anslaget upptagas till 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av ..... kronor 30 000

[187.] 79. **Abortförebyggande åtgärder, förslagsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 369/1945 framlagda förslag anvisade 1945 års riksdag (skrivelse nr 600) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 till Abortförebyggande åtgärder ett förslagsanslag av 80 000 kronor. Av anslaget är ett belopp av 50 000 kronor avsett för ersättning till av medicinalstyrelsen godkända laboratorier för utförande av graviditetsreaktioner å urinprov, som insändas från mödravårdscentraler och mödravårdsstationer, och ett belopp av 12 500 kronor för bidrag till kuratorsverksamhet för abortsökande. Vidare ha under anslaget beräknats 10 000 kronor för utgivande av en folkskrift i abortfrågan och 7 500 kronor för bidrag till en utbildningskurs för blivande kuratorer.

Enligt de av riksdagen godkända grunderna för bidrag till kuratorsverksamhet må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, för anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd och rådgivning åt abortsökande kvinnor. Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan samt utövas vid särskilda rådgivningsbyråer, vilka skola stå under ledning av en läkare med biträde av kvinnlig kurator. Bidrag utgår till läkarens och kuratorns avlöning med 15 respektive 20 kronor för mottagning. Vidare utgår bidrag till kuratorns resor för hembesök hos havande kvinnor samt till kvinnornas resor till rådgivningsbyråerna, i båda fallen i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som gälla för motsvarande resor inom den förebyggande mödravården. Härjämte skola kuratorerna av statsmedel tillhandahållas mindre penningbelopp — beräknade till i genomsnitt 4 000 kronor för kurator och år — att användas för tillgodoseende av tillfälliga hjälpbehov hos de kvinnor, som anlita byråerna. Som villkor för åtnjutande av bidrag gäller, att avgift icke uttages av de hjälpsökande kvinnorna. Statsbidraget utbetalas helårsvis i efterskott. Förevarande statsbidragsverksamhet är avsedd som en försöksverksamhet för vinnande av erfarenheter för en mera definitiv utformning av organisationen. Statsbidragsgivningen har därför under det första utbyggnadsskedet begränsats till tio institutioner, envar med en läkare och en kurator.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag torde för ersättning till laboratorierna för utförda graviditetsreaktioner böra beräknas ett belopp av 100 000 kronor. Vad angår kuratorsverksamheten för abortsökande synes denna jämväl under nästa budgetår böra ha karaktären av försöksverksamhet och begränsas till tio rådgivningsbyråer. Statens kostnader för en verksamhet av denna omfattning ha beräknats till omkring 105 000 kronor för år. Då emellertid statsbidrag under nästa budgetår skall utgå för kalenderåret 1946 samt verksamheten under nämnda år icke torde kunna väntas erhålla den för det första utbyggnadsskedet avsedda omfattningen, synes ett belopp av förslagsvis 50 000 kronor vara tillfyllest för ändamålet. I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår upptagas med (100 000 + 50 000) 150 000 kronor. Med detta belopp torde jämväl få

Departements-  
chefen.

bestridas de mindre kostnader, som under nästa budgetår kunna uppkomma i anledning av den folkskrift i abortfrågan, för vilken beräknats ett belopp av 10 000 kronor under det för innevarande budgetår anvisade anslaget.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 150 000

[188.] 80. **Läkemedel åt vissa kvinnor och barn, förslagsanslag.** Under förevarande rubrik har för budgetåret 1945/46 anvisats ett förslagsanslag av 500 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för tillhandahållande av *dels* skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn enligt kungörelsen i ämnet den 22 juni 1939 (nr 461), ändrad genom kungörelser nr 373/1942 och 398/1944, *dels ock* läkemedel åt vissa kvinnor, lidande av havandeskapssjukdomar, enligt kungörelsen härom den 15 juni 1944 (nr 397).

Enligt kungörelsen nr 461/1939 må havande eller ammande kvinnor, spädbarn, barn i förskolåldern och barn i folk- eller fortsättningsskola kostnadsfritt tillhandahållas skyddsläkemedel ävensom skyddsfödoämne, som saluföres å apotek och som i avseende å sina verkningar är att likställa med läkemedel. Anvisning å erforderliga skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen skall i regel utfärdas av läkare. Skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen må kostnadsfritt tillhandahållas allenast då ett ur medicinska synpunkter konstaterat behov härav föreligger. Även om dylikt behov föreligger, må dock icke skyddsläkemedel och skyddsfödoämnen kostnadsfritt tillhandahållas den, vars egen eller vars försörjningspliktiga anhörigas ekonomiska ställning är sådan, att en dylik förmån rimligen icke bör utgå.

Jämlikt kungörelsen nr 397/1944 må havande kvinna, som för sjukdom åtnjuter avgiftsfri behandling jämlikt kungörelsen nr 396/1944 angående statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård, kostnadsfritt tillhandahållas jämväl i anledning av sjukdomen erforderliga läkemedel, dock med motsvarande inskränkning med hänsyn till den sjukas eller hennes försörjningspliktiga anhörigas ekonomi, som stadgats beträffande kostnadsfria skyddsläkemedel. Anvisning å erforderliga läkemedel må allenast utfärdas av läkare, som är anställd vid lokalt organ för statsunderstödd förebyggande mödravård.

För bestridande av kostnaderna för skyddsläkemedel enligt kungörelsen nr 461/1939 har under budgetåren 1939/40—1944/45 å riksstaten varit uppfört ett förslagsanslag, betecknat Skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn. För ändamålet anvisades för budgetåren 1942/43—1944/45 respektive 250 000, 350 000 och 350 000 kronor. Nettoutgifterna å anslaget utgjorde under samma budgetår respektive 307 390, 286 386 och 605 748 kronor. Några särskilda medel för bestridande av kostnader för läkemedel enligt kungörelsen nr 397/1944, vilken trädde i kraft den 1 januari 1945, anvisades

icke för budgetåret 1944/45. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 juni 1944 skulle kostnader för sådana läkemedel för tiden 1 januari—30 juni 1945 bestridas från anslaget till Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår.

Styrelsen har däri anfört, att det avsevärda överskridandet av det för budgetåret 1944/45 anvisade anslaget till Skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn delvis kunde få sin förklaring däri, att utbetalningar å sammanlagt cirka 100 000 kronor, avseende under budgetåret 1943/44 inkomna rekvisitioner, icke hunnit verkställas förrän under budgetåret 1944/45. Medelsbehovet för nästa budgetår under anslaget till Läkemedel åt vissa kvinnor och barn beräknar styrelsen till 800 000 kronor.

Vad beträffar kostnaderna för skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn framgår av den lämnade redogörelsen, att dessa undergått en avsevärd stegring under föregående budgetår. Med hänsyn till vad *medicinalstyrelsen* anfört rörande anledningen till den höga belastningssiffran, omkring 600 000 kronor, och till ovissheten i beräkningarna torde dock medelsbehovet för nästa budgetår för motsvarande ändamål icke behöva uppskattas till högre belopp än 500 000 kronor. För läkemedel åt vissa kvinnor, lidande av havandeskapssjukdomar, synes i avvaktan på närmare erfarenhet rörande medelsbehovet böra beräknas ett belopp av 150 000 kronor. Anslaget skulle i enlighet härmed för nästa budgetår upptagas till (500 000 + 150 000) 650 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 650 000

[189.] 81. **Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl., förslagsanslag.** För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas till 170 000 kronor.

Härefter har styrelsen i skrivelse den 29 november 1945 föreslagit en höjning av stipendiebeloppen från 1 000 till 2 000 kronor för år ävensom i anslutning härtill beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 340 000 kronor eller, därest ett ökat antal tandläkarstuderande komme att antagas från och med vårterminen 1946, 420 000 kronor.

Till *medicinalstyrelsens* förslag om höjning av stipendiebeloppen, vilket förslag torde böra ses i samband med ett av styrelsen samtidigt framlagt

Departements-  
chefen.

förslag om förlängning av giltighetstiden för lagen den 30 juni 1943 (nr 467) om viss begränsning av legitimation som tandläkare, har jag ännu icke varit i tillfälle att taga ståndpunkt. Med hänsyn härtill torde med den definitiva beräkningen av förevarande anslag tills vidare få anstå. Preliminärt tillstyrker jag, att anslaget i riksstatsförslaget upptages med samma belopp, som anvisats för ändamålet för löpande budgetår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 150 000

[190.] 82. **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård, reservationsanslag.** För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor. Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1944/45 en reservation av 134 338 kronor. Det vid ingången av löpande budgetår disponibla beloppet utgjorde alltså (200 000 + 134 338) 334 338 kronor.

För anslagets användning gälla föreskrifterna i kungörelsen den 3 juni 1938 (nr 358) angående statsbidrag till folktandvård, ändrad genom kungörelser nr 351 och 1058/1940 samt 422/1942 och 333/1945.

Uppgiften att organisera och handha folktandvården är anförtrödd åt landstingen respektive städerna utanför landsting. Jämlikt gällande bestämmelser förutsättes varje landstingsområde komma att indelas i tandvårdsdistrikt i enlighet med en av medicinalstyrelsen godkänd plan. I varje distrikt skall finnas minst en fast tandpoliklinik, där som regel behandling meddelas såväl barn som vuxna. Vid varje sådan poliklinik skola vara anställda minst en tandläkare (distriktstandläkare) och en tandsköterska (distriktstandsköterska). I distrikt, där med hänsyn till ytvidd, kommunikationsförhållanden eller andra särskilda omständigheter så erfordras, må tillika anordnas en eller flera polikliniker för ambulatorisk tandvård. Till anskaffande av erforderlig utrustning för tandpoliklinikerna utgår statsbidrag med högst hälften av den verkliga kostnaden, dock att bidraget icke må överstiga beträffande fast poliklinik 3 000 kronor och, om mer än en tandläkare skall vara där anställd, 1 300 kronor för varje ytterligare sådan tandläkare samt beträffande ambulatorisk poliklinik 1 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning rörande medelsbehovet under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

Styrelsen erinrar om att Kungl. Maj:t i samband med anvisande av medel för förevarande ändamål för budgetåret 1945/46 föreskrivit, att, därest för nämnda budgetår anslagna medel skulle visa sig vara otillräckliga för tillgodoseende av inkomna ansökningar, företräde borde lämnas för anordnande av polikliniker i distrikt, där särskilda svårigheter mötte för befolkningen att erhålla erforderlig tandvård. Med anledning härav hade styrelsen, för

att erhålla en uppfattning om den sannolika belastningen å anslaget under innevarande budgetår, från landstingen inhämtat uppgifter rörande i vad mån folktandvårdsorganisationen komme att utbyggas och med vilka belopp statsbidrag till utrustning av folktandvårdspolikliniker komme att begäras under tiden till och med utgången av budgetåret 1945/46. Enligt dessa uppgifter skulle landstingen komma att under nämnda tid begära statsbidrag med ett sammanlagt belopp av 561 000 kronor, varav 295 200 kronor skulle belöpa på polikliniker, vilka inrättats eller vilkas iordningställande påbörjats utan att de likväl hunnit helt slutföras. Vad beträffade den oväntat stora reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1944/45 gäve nyssnämnda från landstingen införskaffade upplysningar vid handen, att den eftersläpning som här gjort sig gällande, väsentligen berodde på dröjsmål med att rekvirera statsbidrag och icke med att iordningställa polikliniker. Med hänsyn till denna eftersläpning erbjöde det stora svårigheter att beräkna storleken av en eventuell reservation å anslaget vid utgången av innevarande budgetår. Man syntes böra räkna med att åtminstone förenämnda belopp å 295 200 kronor, vilket belöpte å redan iordningställda polikliniker, komme att rekquireras. Återstoden av under budgetåret disponibla medel (334 338 — 295 200) 39 138 kronor understeg så väsentligt vad landstingen förklarat sig komma att begära för ännu ej färdigställda polikliniker under budgetåret, nämligen (561 000 — 295 200) 265 800 kronor, att man icke borde räkna med någon reservation å anslaget vid utgången av löpande budgetår.

Vad beträffar det fortsatta utbyggandet av folktandvårdsorganisationen under budgetåret 1946/47 har styrelsen anført, att styrelsen funne önskvärt, att för ändamålet anvisades ett belopp av 150 000 kronor, vilket motsvarar statsbidrag till utrustning av 50 entandläkarpolikliniker, d. v. s. i medeltal två sådana polikliniker i varje landstingsområde.

I enlighet härmed har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages till 150 000 kronor.

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservations-*  
*anslag* av ..... kronor 150 000

[191.] 83. **Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 800 000   | 641 058       |
| 1944/45 .....                    | 900 000   | 932 440       |
| 1945/46 .....                    | 1 000 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1 300 000 | —             |

[Kungörelse den 3 juni 1938 (nr 358) angående statsbidrag till folktandvård, ändrad genom kungörelser nr 351 och 1058/1940 samt 422/1942 och 333/1945.]

Statsbidrag utgår till landsting, som anordnat folktandvård enligt bestämmelserna i kungörelsen, med *dels* ett årligt belopp av 3 000 kronor för varje distriktstandläkare och 1 000 kronor för varje distriktstandsköterska såsom bidrag till dessas avlöning, *dels* ett belopp motsvarande ålderstillägg till distriktstandläkare och distriktstandsköterska, *dels ock* under en tid av två år från folktandvårds införande i visst tandvårdsdistrikt ett belopp av högst 800 kronor för distriktstandläkare, som icke hunnit behandla avsett antal barn på beräknad tid.

Till stad, som ej deltagar i landsting, må statsbidrag utgå, därest Kungl. Maj:t efter prövning av omständigheterna medger det. Bidraget utgår därvid med 4 kronor om året för varje i viss ålder behandlat barn.

Ifrågakommande statsbidrag utbetalas principiellt kalenderårsvis i efter-skott. Dock skola till vederbörande landsting under juli månad varje år såsom förskott på det årets statsbidrag utbetalas tio tolfte delar av det belopp, som på grund av för nästföregående år gjord rekvisition godkänts till utbetalning.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1946/47.

Styrelsen har till en början meddelat, att styrelsen dittills godkänt planer för anordnande av folktandvård inom samtliga landstingsområden samt tre städer, som ej deltaga i landsting, nämligen Malmö, Hälsingborg och Gävle.

Styrelsen anför därefter i huvudsak följande:

För närvarande äro vid landstingens folktandvårdspolikliniker, enligt för medicinalstyrelsen tillgängliga uppgifter, anställda sammanlagt 301 distriktstandläkare och lika många distriktstandsköterskor. Vidare finnas omkring 45 vakanta distriktstandläkartjänster, vilka icke uppehållas av vakansvikarier. Därest utbyggandet av folktandvården under budgetåret 1945/46 kunde fortskrida i den omfattning, som landstingen — enligt vad styrelsen anför i samband med äskande av anslag för nästkommande budgetår till bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård — ansett önskvärd, och samtliga distriktstandläkartjänster vid dessa polikliniker kunde besättas, skulle omkring 500 tandläkare och 500 tandsköterskor tjänstgöra vid mitten av år 1946.

Hänsynen till föreliggande svårigheter, framför allt att erhålla sökande till ledigförklarade distriktstandläkartjänster och därav förorsakat långsammare utbyggande av folktandvårdsorganisationen, motiverar emellertid, att man räknar med ett lägre antal befattningshavare.

För närvarande uppehållas 78 distriktstandläkartjänster av tandläkare med sådan begränsad legitimation, som avses i lagen den 30 juni 1943 om viss begränsning av legitimation som tandläkare. Då sådan begränsning ej må gälla längre än intill dess sökande fullgjort tjänstgöring inom folktandvården under ett år, torde på denna väg, så vitt för närvarande kan bedömas, organisationen icke komma att tillföras ytterligare arbetskraft under år 1946.

Det är att märka, att en del av de tandläkare, som fullgjort dylik tjänst-

göring i folktandvården under ett år, erhållit stipendier enligt kungörelsen den 29 juli 1943 (nr 645) och på grund därav äro skyldiga tjänstgöra inom folktandvården ytterligare samma antal år, som stipendium innehafts. Då dylika stipendier första gången utdelades för läsåret 1943/44, har ännu endast ett mycket litet antal tandläkare hunnit påbörja den med sådant stipendium förbundna tjänstgöringen. Under tiden intill utgången av år 1946 torde man emellertid kunna räkna med att åtminstone ett 50-tal tandläkare komma att börja sådan tjänstgöring, varom här är fråga.

Med hänsyn till vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen uppskattat antalet befattningshavare under år 1946 inom den av landstingen anordnade folktandvården till i genomsnitt omkring 400 distriktstandläkare och lika många distriktstandsköterskor.

I anslutning härtill har styrelsen beräknat medelsbehovet för grundavlöningsbidragen till  $[400 \times (3\,000 + 1\,000)]$  1 600 000 kronor.

Styrelsen har vidare räknat med att under år 1946 sammanlagt 63 åldersstillägg skulle komma att utbetalas till distriktstandläkare och ett lika stort antal till distriktstandsköterskor. Då ålderstillägget till tandläkare utgör 500 kronor och till tandsköterska 100 kronor, har styrelsen beräknat utgifterna för ålderstilläggen till  $[63 \times (500 + 100)]$  37 800 kronor eller i avrundat belopp 35 000 kronor.

Till bestridande av merkostnader under viss övergångstid för distriktstandläkare, vilka icke på avsedd tid hinna behandla beräknat antal barn, har styrelsen, som hittills beviljat mycket små belopp för ändamålet, beräknat endast 10 000 kronor.

Vid uppskattning av kostnaderna för folktandvård i de städer utanför landsting, som anordnat sådan vård (Malmö, Hälsingborg och Gävle), har styrelsen räknat med behandling av omkring 25 400 barn. Då statsbidraget för dessa barn utgör 4 kronor per barn, har styrelsen beräknat medelsbehovet för ifrågavarande bidrag till i avrundat tal 100 000 kronor.

I enlighet med det anförda har styrelsen beräknat anslaget till  $(1\,600\,000 + 35\,000 + 10\,000 + 100\,000)$  1 745 000 kronor, vilket belopp styrelsen med hänsyn i främsta rummet till ovissheten om möjligheterna att erhålla distriktstandläkare ansett böra avrundas nedåt avsevärt, förslagsvis till 1 500 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har vid sin uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår beräknat, att under år 1946 omkring 400 distriktstandläkare skulle komma att vara anställda inom den av landstingen anordnade folktandvården. Vid sådant förhållande skulle kostnaden för grundavlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor komma att uppgå till 1 600 000 kronor. Med hänsyn till ovissheten i beräkningen av antalet tandläkare synes det mig vara tillräckligt att för nämnda grundavlöningar under nästa budgetår räkna med ett belopp av 1 200 000 kronor.

Till ålderstillägg, vissa merkostnader i samband med distriktstandvårdens införande samt bidragen till städer utanför landsting anser jag mig böra räkna med ett belopp av tillhoppa i runt tal 100 000 kronor.

Departements-  
chefen.

I enlighet härmed skulle anslagsbehovet för nästa budgetår uppgå till (1 200 000 + 100 000) 1 300 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts-  
tandsköterskor m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslags-  
anslag* av ..... kronor 1 300 000

[192.] 84. **Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 20 000 | 18 219        |
| 1944/45 .....                    | 25 000 | 8 374         |
| 1945/46 .....                    | 25 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 25 000 | —             |

[Förordning den 3 juni 1938 (nr 360) om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m., ändrad genom förordning nr 423/1942.]

Kommun kan från förevarande anslag erhålla ersättning av staten med hälften av de kostnader, vilka kommunen iklätt sig för bestridande av vissa närmare angivna slag av avgifter för folktandvård åt obemedlade vuxna inom kommunen. Vad sålunda stadgats äger motsvarande tillämpning beträffande avgifter för mindre bemedlade vuxna, dock att därvidlag statsbidrag ej utgår i annat fall, än då behandlingen innefattar fullständig munsanering, samt icke med högre belopp än 25 procent av den del av kostnaden för i ett sammanhang utförd behandling, som överstiger 30 kronor. Bidrag utbetalas av länsstyrelse årsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av anslagsbehovet till ifrågakarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen framhåller härvid, att under år 1946 folktandvårdsverksamheten kunde beräknas vara genomförd allenast i vissa delar av landstingsområdena. Av städerna utom landsting hade hittills endast Gävle och Hälsingborg anordnat folktandvård. I Malmö torde folktandvård komma att genomföras under år 1945. Styrelsen yttrar vidare bland annat följande:

Enligt det år 1937 av sakkunniga inom socialdepartementet avgivna förslaget till folktandvård uppskattas det årliga bidraget från statens sida till lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader till i fråga om landstingsområdena 820 000 kronor samt i fråga om städer, som ej deltaga i landsting, 128 000 kronor.

Om hänsyn tages allenast till den omfattning, i vilken folktandvården synes komma att bedrivas under år 1946, borde för ifrågakarande ändamål anslås omkring en tredjedel av dessa belopp. Utgifterna å förevarande anslag ha emellertid hittills varit mycket obetydliga, sannolikt beroende på att kommunerna under nu rådande ekonomiska förhållanden funnit sig böra väsentligt begränsa sina anslag för ändamålet. Den exceptionellt låga belast-

ningen under budgetåret 1944/45 synes i viss mån ha förorsakats av dröjsmål med insändande av statsbidragsrekvisitioner. Såvitt för närvarande kan bedömas torde det oaktat ett anslag å samma belopp som det för innevarande budgetår beviljade, 25 000 kronor, vara tillfyllest.

Under hänvisning till det anförda har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages till sistnämnda belopp.

Mot medicinalstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 25 000

[193.] 85. **Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 460 000 | 622 259       |
| 1944/45 .....                    | 700 000 | 863 665       |
| 1945/46 .....                    | 700 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 700 000 | —             |

[Kungörelse den 30 juni 1922 (nr 412) angående statsbidrag till bestridande av arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer, ändrad genom kungörelser nr 118/1931, 907/1937 och 360/1942; kungörelse den 21 maj 1931 (nr 117) angående kostnaderna för könssjuk persons införande till läkare eller sjukhus; kungörelse den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, ändrad genom kungörelser nr 908/1937, 297 och 873/1943 samt 292/1945.]

Från ifrågavarande anslag bestridas huvudsakligen *dels* arvoden åt läkare vid de polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, vilka enligt gällande lag om åtgärder mot utbredning av könssjukdomar såsom regel skola vara inrättade i städer med ett invånarantal av 20 000 eller däröver, *dels* ersättning till tjänsteläkare för sådan kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, som icke äger rum å poliklinik, ävensom för läkemedel och utensilier för undersökning eller behandling, *dels* arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra som sundhetsinspektörer i städerna, *dels* ock kostnaderna för könssjuks införande till läkare eller sjukhus, där detta sker efter förordnande av hälsovårdsmyndighet eller sundhetsinspektör.

Från anslaget bestridas jämväl från och med budgetåret 1943/44 vissa kostnader för diagnostisering av gonorré genom odlingsförfarande.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår. Styrelsen har härvid till en början anfört följande:

Belastningen å anslaget har undergått en betydande ökning under budgetåret 1944/45 jämfört med närmast föregående budgetår. Dels står denna

ökning i samband med den starka stegringen av könssjukdomarnas antal under de sista åren, dels betingas den av de med det s. k. odlingsförfarandet vid gonorré förenade kostnaderna.

Det sammanlagda antalet fall av könssjukdomar i riket uppgick under år 1943 till 20 832, under år 1944 till 20 904 samt under det första halvåret 1945 till 8 007. Till jämförelse kan nämnas att antalet anmälda fall under första halvåret 1944 utgjorde 9 863. Trots minskningen i antalet anmälda fall har antalet syfilisfall under det första halvåret 1945 ökat till 773 från 598 motsvarande tid föregående år.

Stegringen av könssjukdomarnas antal är särskilt allvarsam beträffande syfilis, och den ökning av totalantalet fall från 936 år 1943 till 1 310 år 1944 som ägt rum är ägnad skärpa kravet på alla tänkbara åtgärder mot könssjukdomarna. Syfilis är en så mycket mera allvarlig sjukdom som den icke blott är upphov till sjukliga förändringar av stundom tämligen allvarligt slag kort efter nedsmittningen utan även med sin oftast långvariga karaktär medför djupgripande förstörelser av kroppens inre organ och vävnader många årtionden senare. På grund av infektionens lömska karaktär torde ett icke obetydligt antal fall undgå upptäckt i tidigt skede, enär den sjuke icke själv märker några symtom och på grund därav ej finner anledning söka vård. Genom det ökade antalet fall av syfilis torde också antalet barn, som födas med syfilis, komma att stiga.

Belastningen å anslaget, i vad den avser åtgärder i allmänhet mot könssjukdomarna, utgjorde under budgetåret 1944/45 709 100 kronor. Med hänsyn till att antalet syfilisfall med all sannolikhet fortfarande kommer att öka, även om antalet fall av gonorré visar någon minskning, torde för budgetåret 1946/47 icke kunna räknas med mindre belastning av anslaget i här berörda avseende än 650 000 kronor.

Styrelsen framhåller härafter, att den från och med budgetåret 1944/45 inrättade befattningen som extra föredragande i medicinalstyrelsen beträffande ärenden rörande könssjukvård visat sig fylla ett länge känt behov. Genom sagda befattningshavares verksamhet hade effekten av läkarundersökningen och behandlingen kunnat förbättras och intensifieras. Genom inspektionsresor till polikliniker för könssjuka, lasarett och tjänsteläkare hade föredraganden kunnat vara behjälplig med råd och upplysningar i medicinska, socialmedicinska och mera administrativt betonade frågor vid vård av de könssjuka. Vidare hade i medicinalstyrelsen ifrågavarande ärenden genom förefintligheten av en specialföredragande kunnat handläggas på ett snabbare och effektivare sätt än tidigare. Genom föredragandens verksamhet med granskning av till styrelsen inkomna räkningar från tjänsteläkare, apotek och laboratorier m. fl. hade slutligen avsevärda summor kunnat inbesparas för statsverket. Styrelsen föreslår, att i avvaktan på resultatet av den pågående medicinalstyrelseutredningens arbete för nästa budgetår liksom under det nu löpande för ifrågavarande extra föredragande beräknas dels ett arvode av 16 500 kronor, dels ock till resekostnads- och traktamentsersättningar ett belopp av 3 500 kronor eller alltså tillhopa 20 000 kronor.

För bidrag till avlönande av en särskild sundhetsinspektör i Stockholm har styrelsen räknat med oförändrat belopp, 6 000 kronor. Styrelsen framhåller, att ungefär en tredjedel av samtliga fall av könssjukdomar inträffade i

Stockholm samt att angivna smittkällor till en tredjedel befunne sig i huvudstaden. Det vore därför av största vikt att det epidemiologiska efterforskandet av könssjukdomarna i denna stad bedreves med största möjliga effektivitet.

Styrelsen erinrar härfter om att Kungl. Maj:t genom beslut den 13 juli 1945 bemyndigat styrelsen att tills vidare till och med den 30 juni 1946 mot ett arvode av 300 kronor i månaden ha en extra läkare anställd såsom biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län vid handläggning av ärenden rörande könssjukvård. Ifrågavarande arvode skulle enligt nämnda beslut utbetalas från femte huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter. Den stora frekvens av könssjukdomar i Stockholm och trakten däromkring, som måste förutses jämväl för kommande budgetår, gjorde det angeläget att även i fortsättningen ha tillgång till en dylik extra läkare. Då behovet icke kunde anses tillfälligt, syntes erforderliga medel för ändamålet, 3 600 kronor, böra beräknas under anslaget till åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

Styrelsen erinrar i fortsättningen om att enligt kungörelsen nr 297/1943 skall bakteriologisk undersökning av prov, som avser att genom odling påvisa gonokocker, verkställas i första hand å statens bakteriologiska laboratorium och eljest å den bakteriologiska avdelningen vid Göteborgs stads laboratorium eller den bakteriologiska avdelningen vid patologisk-anatomiska institutionen i Lund eller å annat laboratorium, som av medicinalstyrelsen godkännes för ändamålet. Med stöd av nyssnämnda kungörelse hade medicinalstyrelsen för ändamålet godkänt bland annat gonokocklaboratoriet vid den dermatologiska kliniken å S:t Görans sjukhus i Stockholm. Enligt inhämtade uppgifter skulle arvoden och omkostnader för undersökningar med gonokockodling vid statens bakteriologiska laboratorium under nästa budgetår komma att belöpa sig till sammanlagt 44 555 kronor, varvid beräknats ett provantal av 60 000 å 65 000. Till övriga laboratorier utginge ersättning av statsmedel med visst belopp per undersökning. Denna ersättning beräknades för nästa budgetår uppgå för bakteriologiska avdelningen vid Göteborgs stads laboratorium till 40 000 kronor (antal prov cirka 11 000), för bakteriologiska avdelningen vid universitetet i Lund till 28 000 kronor (7 000 prov) samt för laboratoriet vid dermatologiska kliniken i Stockholm till 15 000 kronor (3 000 prov). För övriga laboratorier beräknade styrelsen en sammanlagd kostnad av 24 250 kronor. Ersättningarna till tjänsteläkarna för provtagning hade styrelsen uppskattat till cirka 30 000 kronor, räknat efter en ersättning av 1 krona per prov. Sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande odlingsförfarande skulle således uppgå till (44 555 + 40 000 + 28 000 + 15 000 + 24 250 + 30 000) 181 805 kronor eller i avrundat tal 180 000 kronor.

Styrelsen har vidare föreslagit, att privatpraktiserande läkare skulle få rätt att vid diagnostiserande av syfilis få undersökning av den s. k. Wassermans reaktion utförd på statens bekostnad. Styrelsen anför härom följande:

Med hänsyn till att antalet fall av syfilis blivit allt större och att även här avsevärda diagnostiska svårigheter yppa sig för den enskilde läkaren, synes om möjligt en liknande form för underlättande av undersökningen, som

då fråga är om gonorré, böra komma till stånd. Vid syfilis användes som diagnostikum i stor utsträckning en specifik blodreaktion, den s. k. Wassermanreaktionen, som med ett antal hjälpreaktioner på ett i regel utomordentligt sätt hjälper läkaren vid diagnostiseringen eller uteslutningen av syfilis. Det synes medicinalstyrelsen i hög grad önskvärt, att denna viktiga undersökningsmetod kostnadsfritt kunde utnyttjas icke blott av tjänsteläkare och läkare vid polikliniker för könssjuka utan — på samma sätt som i vissa andra länder — även av de privatpraktiserande läkarna. Den belastning av 5 kronor per varje sådant prov, som för närvarande tynger en undersökning av här avsett slag, utgör i vissa fall betydande svårigheter och verkar stundom hindrande, för att metoden skall kunna i full utsträckning utnyttjas. Detta är så mycket mera betydelsefullt som en oupptäckt syfilitisk infektion lätt kan sprida sig inom den sjukes familj och ha ödeläggande inverkan på en eller flera medlemmars av familjen hälsa. Medicinalstyrelsen vill emellertid föreslå, att envar läkare, som enskilt utövar läkekonsten, tillerkännes rätt att vid misstanke om syfilis eller vid behandling av syfilis i smittsamt skede få undersökningen av Wassermans reaktion utförd på statens bekostnad.

För att bedöma antalet prov, som här skulle ifrågakomma, har medicinalstyrelsen förfrågat sig hos samtliga de laboratorier, vilka i större utsträckning utföra Wassermans reaktion. De insända svaren giva vid handen, att de stora laboratorierna årligen undersöka ett sammanlagt antal av ungefär 150 000 Wassermanprov, varav cirka 10 000 insändas av läkare som enskilt utöva läkekonsten. Statens bakteriologiska laboratorium redovisade därav ett totalantal av 23 397 prov, varav 8 470 insänts av tjänsteläkare eller läkare vid polikliniker för könssjuka och således äro avgiftsfria. De övriga laboratorierna kunde icke med ledning av för dem tillgängliga uppgifter lämna exakt besked om huru många Wassermanprov, som skulle ha varit avgiftsfria, därest de av tjänsteläkare insänts till statens bakteriologiska laboratorium.

Uppskattningsvis torde man få räkna med att för närvarande cirka 15 000 prov årligen insändas av praktiserande läkare till olika laboratorier och att av dessa cirka 12 000 prov falla under lex veneris.

Med hänsyn till det stora antalet prov av ifrågavarande slag torde icke en centralisering till statens bakteriologiska laboratorium vara önskvärd, utan det synes styrelsen lämpligt, att medicinalstyrelsen bemyndigades godkänna vissa laboratorier för Wassermanundersökningar och att därvid ersättning av statsmedel till ett belopp av 3 kronor per prov finge utgå i likhet med den nuvarande ersättningen till vissa i 3 § kungörelsen nr 239/1933 omnämnda laboratorier.

Kostnaderna för denna undersökningsmetod torde icke annat än helt uppskattningsvis kunna beräknas men då de nytillkommande, för statsverket icke avgiftsfria provens antal kan antagas icke överstiga 10 000, skulle kostnaden stanna vid 30 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har jämväl hemställt om viss ändring av taxan för förnyat besök av patient, som undergått behandling för gonorré under 60 dagar för man och 120 dagar för kvinna. Härom yttrar styrelsen:

Enligt bestämmelserna i 1 § andra stycket kungörelsen nr 239/1933 skall i de fall, då behandling av gonorré fortgått under en tid av 60 dagar för manlig patient och 120 dagar för kvinnlig patient, ersättning för förnyat besök av sådan patient efter förloppet av nämnda tider utgå med 1 krona 50 öre.

På grund av att medicinalstyrelsen utfärdat noggranna anvisningar om undersökningen och behandlingen av de gonorrésjuka samt med ledning av den inom medicinalstyrelsen försiggående kontrollen av räkningarna genom

specialutbildad läkare ha vissa erfarenheter vunnits. Sålunda visar det sig, att den långvariga och betungande behandlingen — understundom 2 gånger dagligen — som förut ofta givits, regelmässigt icke längre förekommer. De olika besöken hos läkare äro på grund av nu gängse undersöknings- och behandlingsmetoder alltmera spridda över en stor tidrymd, något som särskilt är fallet beträffande kvinnliga patienter, där på grund av sjukdomens speciella förhållande patienterna måste observeras under lång tid. Arbetet för den enskilde läkaren har därför icke, av den anledning att patienten gått länge under behandling, förminskats. Särskilt är detta förhållandet beträffande flertalet läkare, enär dessa endast ha ett mindre antal patienter med gonorré. Varje besök motsvarar därför i dessa fall samma arbete. Medicinalstyrelsen kan på grund härav icke längre finna skäl för ett bibehållande av nyssberörda föreskrifter av besparingshänsyn. Enligt styrelsens mening bör i stället samma ersättning utgå per besök under hela behandlingstiden. Den kostnadsökning, som härigenom skulle uppstå, torde ej komma att överstiga 2 000 kronor för år.

Styrelsen erinrar vidare om att för budgetåret 1945/46 beräknats ett belopp av 23 100 kronor för statsbidrag till avlönande av kuratorer vid poliklinikerna för könssjuka, två i Stockholm och en i vardera Göteborg, Malmö och Norrköping. Styrelsen framhåller, att det vore ytterligt önskvärt, att dessa kuratorer knötos fastare vid ifrågavarande verksamhet än som med nu rådande avlöningsförmåner kunde ske. Det hade visat sig svårt att besätta kuratorsplatserna med vid socialpolitiskt institut utbildade sjuksköterskor på grund av att ersättningen ej varit tillräckligt ekonomiskt fördelaktig i förhållande till lönerna för motsvarande befattningar vid sjukvårdsinrättningar. Med hänsyn härtill framstode det såsom starkt påkallat, att arvodena till kuratorerna underginge en skälig höjning. Medicinalstyrelsen föreslår därför, att statsbidraget för varje kurator i Stockholm höjes från 4 800 kronor till 6 000 kronor och i de övriga städerna från 4 500 kronor till 5 400 kronor. Under framhållande att kuratorernas arbete särskilt i Stockholm varit utomordentligt intensivt och betungande samt att den nyinrättade befattningen såsom sundhetsinspektör i staden ytterligare komme att öka kraven på kuratorerna därstädes, föreslår styrelsen vidare, att medel anvisas för ytterligare två kuratorer i nämnda stad. Det totala medelsbehovet för kuratorsverksamheten har styrelsen i enlighet härmed beräknat till 40 200 kronor, innebärande en höjning med 17 100 kronor i jämförelse med medelsanvisningen för löpande budgetår.

Vad angår det belopp å 3 600 kronor, som för innevarande budgetår avsetts för bidrag till Stockholms och Göteborgs städer för avlönande av läkare, som ha överinseende över i dessa städer särskilt anordnade poliklinikmottagningar för profylaktisk behandling av könssjukdomar, upplyser styrelsen, att Stockholms stad i stället för till tidigare planerade tvenne kliniker haft verksamheten centraliserad till en klinik. Ifrågavarande statsbidrag kunde på grund härav för nästa budgetår reduceras till 2 400 kronor.

Styrelsen framhåller vidare, att med anledning av de i den nya semesterlagen utsträckta bestämmelserna om semesterrätt visst belopp borde beräknas för avlönande av vikarier åt sundhetsinspektörer, åt läkare och kura-

torer vid polikliniker för könssjuka, åt läkare, som hade överinseende över poliklinik för profylaktisk behandling, samt åt den för könssjukvården i Stockholms län avsedda extra läkaren, vilka befattningshavares arvoden helt utginge av statsmedel. Det för vikariernas avlönande erforderliga beloppet uppskattar styrelsen till 10 000 kronor.

Slutligen har styrelsen för fortsatt upplysningsverksamhet genom press, radio, föreläsningar samt upplysningsskrifter och broschyrer beräknat ett belopp av 10 000 kronor, varav 8 000 kronor för broschyrer och 2 000 kronor för föreläsningssarvoden.

I enlighet med vad sålunda föreslagits har styrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till (650 000 + 20 000 + 6 000 + 3 600 + 180 000 + 30 000 + 2 000 + 40 200 + 2 400 + 10 000 + 10 000) 954 200 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas till 950 000 kronor.

*Statskontoret* har i utlåtande över medicinalstyrelsens framställning anfört, att då resultatet av medicinalstyrelseutredningens arbete syntes vara att förvänta i så god tid, att detsamma kunde bliva föremål för behandling vid 1946 års riksdag, med prövningen av frågan om medel för anställande även under nästa budgetår av en extra föredragande i ärenden rörande könssjukvård borde anstå, intill dess nämnda utredningsresultat föreläge. Statskontoret ville därför nu endast erinra om att föredragande departementschefen vid övervägandet år 1944 (jfr propositionen 144/1944) av spörsmålet om inrättande av en befattning som överinspektör för könssjukvården uttalat, att han ej funnit ådagalagt, att ett stadigvarande behov komme att förefinnas av en dylik befattningshavare.

Medicinalstyrelsens förslag om anvisande av medel för nästa budgetår under nu förevarande anslag för avlönande av en extra läkare, anställd såsom biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län vid handläggning av ärenden rörande könssjukvård, för vilket ändamål femte huvudtiteln anslag till extra utgifter för närvarande tages i anspråk, har statskontoret förklarat sig icke vilja motsätta sig. Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen uttalat i detta avseende har statskontoret emellertid framhållit, att en sådan ordning för anvisande av medel för ändamålet givetvis icke finge tagas till intäkt för att befattningen erhållit en permanent karaktär. Enligt statskontorets mening borde arvodet upphöra att utgå så snart sjukdomsfrekvensen på hithörande område nedgått till vad som var förhållandet, innan befattningen inrättades.

Statskontoret har vidare förklarat sig hysa principiella betänkligheter mot att rätt skulle medgivas — förutom tjänsteläkare och läkare vid poliklinikerna — även privatpraktiserande läkare att vid diagnostiserandet av syfilis få undersökning av Wassermans reaktion utförd på statens bekostnad. Att kostnaden för dylik undersökning, vilken debiterades patienten, skulle avhålla en legitimerad läkare från att föranstalta om undersökning, då sådan vore påkallad för ställande av diagnos, hade ämbetsverket svårt att föreställa sig.

Dessutom syntes garantier näppeligen kunna vinnas för att tillhandahållandet av kostnadsfri undersökning av reaktionen i dessa fall komme patienterna tillgodo.

Vad medicinalstyrelsen anfört till stöd för förslaget om ändring av taxan för förnyat besök av patient, som undergått behandling för gonorré under 60 dagar för man och 120 dagar för kvinna, har statskontoret ansett knappast vara av beskaffenhet att böra föranleda bifall till förslaget.

Statskontoret anför vidare, att ämbetsverket ej heller blivit övertygat om angelägenheten av att redan nu anvisa förhöjt medelsbelopp till den av 1944 års riksdag beslutade försöksverksamheten med kuratorer.

Till upplysningsverksamhet genom press, radio och föreläsningar borde slutligen enligt statskontorets mening för budgetåret 1946/47 lämpligen beräknas ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat belopp eller 6 000 kronor.

Vad beträffar medicinalstyrelsens förslag, att för nästa budgetår liksom under det nu löpande skulle under förevarande anslag beräknas ett belopp av 20 000 kronor för arvode samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt en extra föredragande hos styrelsen för ärenden rörande könssjukvård, får jag framhålla, att enligt vad jag under hand inhämtat medicinalstyrelseutredningen räknat med att en särskild befattning för handläggning av hithörande ärenden kommer att erfordras även under nästa budgetår. Enligt utredningens mening torde emellertid en betydande nedgång av könssjukdomarnas frekvens med viss sannolikhet kunna påräknas inom en relativt nära framtid, varför behovet av ifrågavarande befattning om någon tid borde tagas under omprövning. Av vad medicinalstyrelsen nu anfört framgår, att antalet anmälda fall av könssjukdomar fortfarande är mycket stort, även om en tendens till nedgång kan spåras. Med hänsyn härtill vill jag förorda, att jämväl under budgetåret 1946/47 inom medicinalstyrelsen må finnas anställd en särskild befattningshavare för hithörande ärenden. För arvode samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt denne beräknar jag ett oförändrat belopp av 20 000 kronor, vilket belopp alltså torde böra utgå från förevarande anslag.

Departements-  
chefen.

Mot medicinalstyrelsens förslag, att även under nästa budgetår för bidrag till avlönande av en särskild sundhetsinspektör i Stockholm skulle avses ett belopp av 6 000 kronor har jag intet att erinra. Ej heller förslaget om fortsatt anställande av en extra läkare som biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län föranleder någon erinran från min sida. Arvodet till denne läkare, 3 600 kronor för år, vilket för närvarande utgår från femte huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter, bör dock bestridas från förevarande anslag.

Med hänsyn till den alltså fortgående ökningen av antalet fall av syfilis och angelägenheten av att i möjligaste mån begränsa utbredningen av denna sjukdom anser jag mig böra tillstyrka medicinalstyrelsens förslag om rätt för privatpraktiserande läkare att för diagnostiserande av syfilis erhålla

undersökning av Wassermans reaktion utförd på statens bekostnad. Ifrågasvarande undersökningar torde i första hand böra utföras å statens bakteriologiska laboratorium och i andra hand å laboratorium, som av medicinalstyrelsen godkännes för ändamålet, därvid för undersökning som utföres å annat laboratorium än statens bakteriologiska laboratorium i enlighet med medicinalstyrelsens förslag torde böra utgå ersättning med tre kronor.

För förslaget om ändring av taxan för ersättning till läkare för förnyat besök av patient, som undergått behandling för gonorré under 60 dagar för man och 120 dagar för kvinna, finner jag i likhet med statskontoret tillräckliga skäl icke ha förebragts.

Icke heller styrelsens förslag, att statsbidrag skulle utgå för ytterligare två kuratorer vid poliklinikerna för könssjuka i Stockholm, anser jag mig kunna biträda. Däremot vill jag, med hänsyn till önskvärdheten av att de redan befintliga kuratorsbefattningarna besättas med för uppgiften kvalificerade innehavare, tillstyrka den föreslagna höjningen av statsbidraget till dessa befattningshavares avlönande. Jag förordar alltså, att bidraget höjes till envar av de båda kuratorerna i Stockholm från 4 800 till 6 000 kronor samt till var och en av kuratorerna i Göteborg, Malmö och Norrköping från 4 500 till 5 400 kronor.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag torde vidare det belopp, som är avsett för statsbidrag till Stockholms och Göteborgs städer för avlönande av läkare, som ha överinseende över i dessa städer särskilt anordnade poliklinikmottagningar för profylaktisk behandling av könssjukdomar, för nästa budgetår böra sänkas från 3 600 kronor till 2 400 kronor.

Till förslaget att av statsmedel skulle utgå ersättning till vikarier åt sundhetsinspektörer samt läkare och kuratorer vid polikliniker för könssjuka m. fl. kan jag så mycket mindre taga ställning som närmare utredning rörande behovet av vikarier i de olika fallen icke förebragts. Jag är alltså icke beredd att tillstyrka medicinalstyrelsens förslag i denna del.

Vad slutligen angår det för upplysningsverksamhet beräknade beloppet har jag intet att erinra mot den av medicinalstyrelsen föreslagna höjningen av detsamma från 6 000 till 10 000 kronor.

Det totala medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår har av medicinalstyrelsen beräknats till 950 000 kronor. En beräkning av hit hörande utgifter är naturligen förenad med en betydande grad av ovisshet. Med hänsyn härtill och då de av medicinalstyrelsen lämnade uppgifterna rörande antalet anmälda fall av könssjukdomar synas tyda på en viss tillbakagång av den mest utbredda sjukdomen, gonorrén, anser jag, att anslaget för nästa budgetår bör kunna upptagas med oförändrat belopp eller 700 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 700 000

[194.] 86. **Skyddskoppypmpning, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1941/42 .....                    | 90 000  | 88 845        |
| 1942/43 .....                    | 90 000  | 143 952       |
| 1943/44 .....                    | 90 000  | 108 166       |
| 1944/45 .....                    | 100 000 | 142 630       |
| 1945/46 .....                    | 110 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 120 000 | —             |

[Kungörelse den 24 november 1916 (nr 533).]

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framhållit, att några bestämda hållpunkter för bedömande av anslagsbehovet för nästa budgetår icke föreläge men att detta, med hänsyn till de omständigheter, som inverkade på medelsåtgången, särskilt den ökade nativiteten, syntes få beräknas uppgå till ungefär samma belopp som belastningssiffran för budgetåret 1944/45. Anslaget borde sålunda för nästa budgetår upptagas med ett till 140 000 kronor förhöjt belopp.

Belastningen å förevarande anslag har varierat avsevärt under de senast förflutna budgetåren. Med hänsyn härtill synes belastningssiffran för budgetåret 1944/45 icke utan vidare kunna läggas till grund för uppskattningen av anslagsbehovet för nästa budgetår. I likhet med *medicinalstyrelsen* anser jag dock en höjning av anslaget erforderlig. Denna höjning torde i avbidan på ytterligare erfarenhet kunna begränsas till 10 000 kronor och anslaget alltså böra upptagas med 120 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppypmpning* för budgetåret 1946/47 anvisa  
ett *förslagsanslag* av ..... kronor 120 000

[195.] 87. **Skyddsympning mot difteri, förslagsanslag.**

[Kungörelse den 18 maj 1945 (nr 334).]

Enligt gällande bestämmelser utgår ersättning av statsmedel för ympning av *dels* barn under 2 års ålder samt barn i folkskolans två första klasser, *dels* ock, såvida *medicinalstyrelsen* beträffande visst område med hänsyn till difteri sjukdomens utbredning och svårighetsgrad finner så erforderligt, samtliga personer, som äro eller kunna beräknas bliva utsatta för smitta inom området. Uppkommer fråga om samtidigt genomförande av ympning för riket i dess helhet eller större delen därav, skall densamma underställas Kungl. Maj:ts prövning såvitt ympningen avser andra personer än nyss omförmälda barn.

Ympningen skall vara avgiftsfri.

För verkställd ympning äger ympare, som icke till följd av tjänst eller överenskommelse är pliktig att utan särskild gottgörelse utföra ympning,

åtnjuta ersättning av statsmedel. Ersättning till ympare, som förordnas av medicinalstyrelsen, utgår med 35 kronor för dag. Därjämte skall till sådan ympare, om han icke är bosatt på ympningsorten, utgå resekostnads- och traktamentsersättning enligt klass II C i gällande resereglemente. Ersättning till annan i förenämnda kungörelse avsedd läkare utgår med 75 öre för varje ympning, dock att, därest antalet ympningar per dag överstiger trettio, ersättning utgår med allenast 25 öre för varje ympning utöver trettio samt med högst 35 kronor för dag. Härutöver utgår ersättning för utförande av Schickprov med 75 öre och för avläsning av dylikt prov med 25 öre.

Av statsmedel bestridas även kostnaderna för planenliga åtgärder för spridande av kunskap om ympningens verkningar.

För vart och ett av budgetåren 1943/44 och 1944/45 har under förevarande rubrik anvisats ett förslagsanslag av 300 000 kronor. Ifrågavarande anslag voro avsedda för bestridande i enlighet med bestämmelserna i en intill utgången av budgetåret 1944/45 gällande kungörelse nr 806/1943 av kostnaderna för en grundläggande ympning av barn under 16 år samt vissa yrkeskategorier vuxna. För löpande budgetår har för bestridande av kostnaderna för skyddsympning i den mindre omfattning, som angives i förenämnda kungörelse nr 334/1945, anvisats ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid såsom sin mening uttalat, att samma principer för ympningarnas genomförande, som gällde under innevarande budgetår, fortfarande borde tillämpas. Vad beträffar kostnaderna har styrelsen uppskattat antalet ympningar av barn till omkring 210 000 och den genomsnittliga ersättningen per ympning till 60 öre. Kostnaden för en årlig ympning skulle alltså komma att uppgå till 126 000 kronor. Om härtill lades kostnaderna för arvoden samt rese- och traktamentsersättningar åt av styrelsen särskilt förordnade ympare, vilka kostnader av styrelsen uppskattas till 20 000 kronor, skulle det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till 146 000 kronor. Styrelsen upplyser vidare, att antalet ympningar redan under första halvåret 1945 uppgått till ej mindre än 253 000 samt att det vore möjligt, att styrelsen funne sig böra föreslå en utvidgning av ympningsklientelet. Styrelsen anser emellertid, att anslaget det oaktat i avvaktan på vidare erfarenheter angående ympningsfrekvensen för nästa budgetår bör bibehållas vid oförändrat belopp, 125 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot medicinalstyrelsens förslag rörande omfattningen av den frivilliga skyddsympningen mot difteri under nästa budgetår har jag intet att erinra. Ej heller styrelsens beräkning av medelsbehovet för ändamålet föranleder någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 125 000

[196.] 88. **Åtgärder i anledning av förgiftningsfaran vid gengasdrift, förslagsanslag.** Till ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 230 000 kronor.

Enligt vad jag erfarit undersökes för närvarande inom medicinalstyrelsen, i vilken omfattning behov av de olika slag av åtgärder, som avses med ifrågavarande anslag, kan komma att föreligga vid fri tillgång på flytande bränslen. I avvaktan på styrelsens förslag i ämnet, vilket torde vara att vänta inom den närmaste tiden, synes anslaget för närvarande böra allenast preliminärt beräknas och därvid upptagas med ett oförändrat belopp av 230 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Åtgärder i anledning av förgiftningsfaran vid gengasdrift* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 230 000

[197.] 89. **Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1942/43 .....                    | 20 000 | 13 220        |
| 1943/44 .....                    | 20 000 | 147 351       |
| 1944/45 .....                    | 20 000 | 682 312       |
| 1945/46 .....                    | 20 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 20 000 | —             |

Från ifrågavarande anslag bestridas kostnader för, bland annat, understöd till spetälskas familjer m. m., för rese- och traktamentsersättning åt inspektör av spetälskesjukvården, för beredande av vård åt spetälskesjuka på sjukvårdsanstalt, för understöd åt s. k. bacillbärare, för införande till läkare av person, som misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, för åtgärder till förekommande av pestens, kolerans, fläckfeberns och återfallsfeberns införande och utbredning i riket, för vid statens bakteriologiska laboratorium anordnade kurser i viktigare epidemiska sjukdomars bakteriologi och epidemiologi, för konferenser och utredningar i allmän hälso- och sjukvård samt för resor, som på medicinalstyrelsens förordnande vid uppkomna epidemier eller eljest företagas av i hälso- och sjukvård särskilt sakkunniga personer, ävensom för andra smärre utgifter i samband med smittsamma sjukdomars bekämpande, för vilka medel i annan ordning ej äro tillgängliga.

Jämlikt riksdagens medgivande må från förevarande anslag jämväl bestridas kostnaderna för vissa åtgärder, som vidtagits i syfte att förhindra smittoöverföring till Sverige genom flyktingar.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag till beräkning av ifrågavarande anslag under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid framhållit, att den höga belastningen å anslaget under budgetåret 1944/45 orsakats därav, att från anslaget bestritts kostnaderna för vissa åtgärder, som vidtagits i syfte att förhindra smittoöver-

föring till Sverige genom flyktingar, särskilt uppförande av sanitetsanstalter för ifrågavarande ändamål samt anskaffande av utrustning för och driften av dylika anstalter. Vid beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår syntes enligt styrelsens mening hänsyn ej böra tagas till kostnader av ifrågavarande slag.

Kostnaderna under nästa budgetår för de ändamål, för vilka anslaget är avsett under normala förhållanden, anser styrelsen kunna beräknas till samma belopp, som anvisats under närmast föregående budgetår, eller 20 000 kronor.

Härutöver bör enligt styrelsens mening under anslaget beräknas medel för vissa reparationsarbeten å Fejans karantänsanstalt. Styrelsen framhåller, att frågan om anstaltens framtida användning ännu ej vore klarlagd. Då emellertid behovet av reparationer å anstalten vore så trängande, att ett vidare uppskjutande av sådana skulle medföra obotliga skador å byggnaderna, ansåge styrelsen angeläget, att reparationsarbetena komme till utförande och att ett belopp av 14 000 kronor beräknades härför för budgetåret 1946/47.

I anslutning till det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med  $(20\,000 + 14\,000)$  34 000 kronor.

Styrelsen framhåller emellertid härutöver, att styrelsen hade för avsikt att anhålla om medgivande att under innevarande budgetår av ifrågavarande anslag få använda medel för viss inspektionsverksamhet rörande barnförlämnning. Under förutsättning av bifall till denna framställning borde medel för inspektion av barnförlämningsvården beräknas även för budgetåret 1946/47.

I promemoria den 12 november 1945 har medicinalstyrelsen härefter beträffande reparationsarbetena å Fejans karantänsanstalt upplyst, att i samband med en den 29—den 31 oktober 1945 företagen inventeringsförrättning på anstalten jämväl verkstälts besiktning av därstädes befintliga byggnader och anläggningar i syfte att erhålla en uppfattning om vilka icke alltför omfattande åtgärder, som vore erforderliga för byggnadernas underhåll. Kostnaderna för vissa ofrånkomliga underhållsarbeten hade därvid av en tillkallad sakkunnig uppskattats till 36 500 kronor. Styrelsen framhåller, att då genom särskilda överenskommelser mellan styrelsen, å ena, och Stockholms kustartilleriförsvär, å andra sidan, kustartilleriförsvaret ägt att under den förstärkta försvarsberedskapen disponera ifrågavarande byggnader, styrelsen velat ifrågasätta, att nyssnämnda underhållskostnader skulle bestridas av medel ställda till försvarsväsendets förfogande. Vid hos marinförvaltningen under hand gjord förfrågan hade emellertid tveksamhet yppats beträffande betalningsskyldigheten för de militära myndigheterna.

På grund härav har medicinalstyrelsen hemställt, att för ifrågavarande underhållsarbeten måtte beräknas ett belopp av 36 500 kronor samt att anslaget för nästa budgetår alltså måtte upptagas med  $(20\,000 + 36\,500)$  56 500 kronor.

Departements-  
chefen.

Vad beträffar Fejans karantänsanstalt synes visserligen av vad medicinalstyrelsen anført framgå, att vissa underhållsarbeten å anstaltens byggnader äro av behovet påkallade. Då emellertid frågan om den framtida använd-

ningen av anstalten, vilken under krigsåren disponerats av kustartilleriförsvaret, ännu icke är klarlagd, anser jag mig för närvarande icke kunna tillstyrka, att medel ställas till förfogande för de av styrelsen föreslagna underhållsarbetena.

Med anledning av medicinalstyrelsens hemställan om anvisande av medel för nästa budgetår för inspektionsverksamhet rörande barnförlamning får jag erinra om att Kungl. Maj:t på särskild framställning av styrelsen den 27 september 1945 bemyndigat styrelsen att under högst fem månader av innevarande budgetår förordna en sjukgymnast såsom inspektör för den ortopediska barnförlamningsvården, varvid Kungl. Maj:t föreskrivit, att arvode samt resekostnads- och traktamentsersättning till inspektören skulle bestridas från förevarande anslag. Därest behov av en liknande inspektion skulle komma att föreligga även under nästa budgetår, torde kostnaderna härför visserligen böra belasta nu ifrågavarande anslag. Då det emellertid icke för närvarande är möjligt att med säkerhet bedöma, huruvida så kommer att bliva fallet, anser jag mig icke nu böra beräkna några medel för ändamålet.

Med hänsyn till vad jag sålunda anført och då jag i likhet med medicinalstyrelsen vid anslagsuppskattningen icke anser mig behöva räkna med några utgifter under nästa budgetår för åtgärder för förhindrande av smittoöverföring till Sverige genom flyktingar, torde anslaget kunna beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 20 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 20 000

[198.] 90. **Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 250 000 | 267 655       |
| 1944/45 .....                    | 230 000 | 280 719       |
| 1945/46 .....                    | 270 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 280 000 | —             |

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 257), ändrad genom kungörelse nr 904/1943.]

Statsbidrag utgår till bestridande av kostnader för sjukbesök, som av vederbörande provinsialläkare eller extra provinsialläkare företages hos mindre bemedlad patient å landsbygden. Bidraget utgår med dels hälften av den del av läkararvodet, som överstiger sju kronor, dels ock hela den del av resekostnaden, som överstiger tre kronor. Bidrag må åtnjutas av dels person, för vilken det senast fastställda beskattningsbara beloppet enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke överstiger 400 kronor, dels ock person, för vilken det senast fastställda taxerade beloppet enligt nämnda förordning uppgår till högst 1 800 kronor, ändock att

det beskattningsbara beloppet överstiger 400 kronor. Statsbidrag må dock icke tillkomma den, som har en till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skattepliktig förmögenhet överstigande 12 000 kronor.

Mindre bemedlad, som äger åtnjuta statsbidrag enligt förevarande kungörelse, är oförhindrad att, om han är medlem av erkänd sjukkasse, hos denna göra framställning om sjukvårdsersättning jämlikt för kassan gällande grunder för det belopp, han enligt kvitto utbetalat till läkare i ersättning för erhållen läkarvård.

Statsbidrag rekvideras av vederbörande läkare hos länsstyrelsen, som efter prövning av rekvisitionen till läkaren utanordnar beviljat statsbidragsbelopp.

Sedan riksdagen i skrivelse den 5 maj 1945, nr 5, anhållit om förslag till ändrade grunder för statsbidrag till ifrågavarande ändamål, uppdrog Kungl. Maj:t den 18 maj 1945 åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning härom och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet.

Till fullgörande av nämnda uppdrag har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 21 november 1945 avgivit förslag i ämnet.

Styrelsen har till en början erinrat om att i föreliggande förslag till sjukkassereform inginge åtgärder till förbilligande av sjukresor. Då förslag till denna reform inom en nära framtid syntes komma att underställas riksdagen, hade styrelsen frågat sig, om tillräckliga skäl föreläge att nu verkställa en ändring av bestämmelserna i förenämnda kungörelse. Styrelsen hade därför i första hand övervägt att hemställa om att någon ändring ej skulle vidtagas. Styrelsen hade emellertid uppfattat riksdagens hemställan om ändrade grunder som en önskan om provisoriska bestämmelser. En av styrelsen verkställd utredning gäve dessutom vid handen, att vissa sakskäl talade för att en omedelbar omreglering av förevarande område komme till stånd i avvaktan på att en varaktig ordning infördes i samband med sjukkassereformen. Nuvarande bestämmelser gäve nämligen en så tungrodd procedur, att alla formaliteter för utfående av statsbidrag i ej ringa mån äventyrade syftet med kungörelsen. Gällande föreskrifter för åtnjutande av statsbidrag utestängde vidare ej få medborgare, vilka reellt sett måste anses vara i behov av denna förmån. Med hänsyn härtill hade styrelsen ansett sig böra förorda, att kungörelsen gäves ett i vissa avseenden ändrat innehåll. Styrelsen ville emellertid betona, att de förslag, som nu framlades av styrelsen, endast avsåge tiden fram till sjukkassereformens införande och icke finge uppfattas som ståndpunktstaganden till frågorna, på vad sätt kostnaderna för sjukresor borde ersättas efter genomförandet av denna reform.

Styrelsen erinrar härefter om att riksdagen i sin förenämnda skrivelse ansett, att en jämkning av vad som förstodes med mindre bemedlad enligt gällande kungörelse borde övervägas i anledning av penningvärdets försämring. I motionen II:130 vid 1945 års riksdag hade penningvärdets fall sedan 1939 uppskattats till omkring 35 %, varför i motionen föreslagits, att de i kungörelsen angivna, för statsbidrag kvalificerande beloppen skulle bestämmas till: det senaste beskattningsbara beloppet 540 kronor, det taxerade beloppet 2 400 kronor och den skattepliktiga förmögenheten 16 000 kronor. För egen

del ansåge styrelsen en höjning i överensstämmelse med detta förslag icke ägnad att i önskvärd utsträckning tillgodose det hjälpbehov kungörelsen avsåge. För en familj med två barn i ortsgrupp I motsvarade ett beskattningsbart belopp av 540 kronor ett taxerat belopp av 3 200 kronor. Styrelsen ansåge det synnerligen önskvärt, att rätt till lindring i läkarvårdskostnaderna vid sjukdom skulle komma även det befolkningsskikt till godo, vars inkomst låge något högre än vad som motsvarade nyss anförda belopp. Styrelsen funne sig därför böra föreslå, att det senaste beskattningsbara beloppet bestämdes till 800 kronor. För att icke gränsen för rätt till statsbidrag i så fall skulle bli för låg, särskilt för ensamstående, ville styrelsen vidare föreslå, att person, vars taxerade belopp icke överstege 3 600 kronor, skulle äga komma i åtnjutande av statsbidrag, även om det beskattningsbara beloppet överstege 800 kronor. En till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skattepliktig förmögenhet överstigande 20 000 kronor syntes slutligen böra utesluta från rätt till statsbidrag.

Styrelsen anför vidare, att de allvarligaste erinringar mot gällande bestämmelser, som framkommit vid den av styrelsen företagna utredningen, drabbade själva förfarandet för utfående av statsbidrag. Styrelsen framhåller sålunda, att uträkningen av den del av arvodet och resekostnaden, som skulle gäldas av patienten, och den del, som skulle täckas av statsmedel, vore — stundom oskäligt — betungande för läkaren. I syfte att befria läkaren från nämnda uträkning ville styrelsen föreslå, att patienten själv skulle erlägga — i förekommande fall med bidrag från sjukkassa — samtliga kostnader för sjukbesöket intill ett belopp av femton kronor, vilket motsvarade kostnaderna för ett besök på en mils avstånd, medan överskjutande del av kostnaderna borde ersättas av statsverket. Vad angår förfarandet efter sjukbesöket framhåller styrelsen, att den för närvarande gällande bestämmelsen, att statsbidrag icke finge utgå, därest vederbörandes ekonomiska förhållanden avsevärt förbättrats efter utgången av det kalenderår, den senast fastställda taxeringen avsåge, vore en avgjord svaghet i systemet. Ur praktisk synpunkt medförde den nämligen ett osäkerhetstillstånd, i det att under en avsevärd del av året varken den sjuke själv eller någon officiell instans hade möjlighet att avgöra, huruvida den för statsbidrag kvalificerande gränsen överskridits vid senaste — d. v. s. pågående — taxering. Enligt styrelsens mening borde i stället föreskrift meddelas, att den senast fastställda taxeringen alltid skulle äga vitsord. En dylik föreskrift förutsatte emellertid, att den utbetalande myndigheten tillerkändes rätt till en friare prövning av bidragsbehovet i varje särskilt fall. En sådan fri behovsprövning syntes emellertid icke kunna läggas på länsstyrelserna, emedan man då kunde befara, att praxis utvecklade sig alltför ojämnt. Av denna anledning funne styrelsen det lämpligt, att granskningen av statsbidragsräkningarna och utbetalningen av statsbidragen pålades styrelsen. En förutsättning härför vore dock, att styrelsen erhöles tillräcklig personal. Styrelsen beräknade, att för ändamålet skulle erfordras en revisor i lönegraden A 21 och ett kontorsbiträde i lönegraden A 4.

Vad slutligen beträffar medelsbehovet för nästa budgetår anför styrelsen, att därest de av styrelsen föreslagna ändrade grunderna genomfördes, en förstärkning erfordrades av förevarande anslag. Under framhållande att hållpunkter saknades för beräkning av den erforderliga anslagshöjningen föreslår styrelsen, att anslaget uppräknas med 30 000 kronor till 300 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Socialvårdskommitténs i april 1944 avgivna förslag till lag om allmän sjukförsäkring innehåller bland annat vissa bestämmelser angående ersättning för försäkrads utgifter för läkararvode, däri även inräknade kostnaderna för läkares resor. Ett genomförande av kommitténs förslag skulle medföra, att de för närvarande gällande bestämmelserna angående statsbidrag till lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader finge underkastas en genomgripande omarbetning. Medicinalstyrelsen har nu föreslagit, att i avvaktan härpå redan nu vissa ändringar skulle vidtagas i gällande kungörelse angående ifrågavarande statsbidrag. Även om de av styrelsen föreslagna ändringarna av gällande bestämmelser på området i och för sig kunna synas välbetänkta, torde dock tillräcklig anledning knappast föreligga att för en jämförelsevis kort övergångstid före den nya sjukförsäkringslagstiftningens ikraftträdande genomföra en dylik författningsrevision. Jag förordar alltså, att förevarande statsbidrag för nästa budgetår får utgå enligt oförändrade grunder.

Vad beträffar det för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet under nu ifrågavarande anslag torde detta med utgångspunkt från den senaste belastningssiffran kunna beräknas till 280 000 kronor, innebärande en höjning med 10 000 kronor i jämförelse med löpande budgetår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 280 000

[199.] 91. **Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden, reservationsanslag.**

| Budgetår                | Anslag | Nettoutgifter |
|-------------------------|--------|---------------|
| 1941/42 .....           | 45 000 | 37 992        |
| 1942/43 .....           | —      | 37 889        |
| 1943/44 .....           | 15 000 | 26 546        |
| 1944/45 .....           | 35 000 | 38 625        |
| 1945/46 .....           | 35 000 | —             |
| 1946/47 (förslag) ..... | 30 000 | —             |

[Kungörelse den 15 juni 1923 (nr 227), ändrad genom kungörelser nr 248/1926, 146/1932, 574/1943 och 291/1945; kungörelse den 14 juni 1928 (nr 208).]

Från anslaget kan statsbidrag beviljas dels till upprättande av sjukstugor vid läkarstationer, dels ock till vissa andra ändamål, såsom förhyrande av

lokaler för provisoriska sjukhärbargen, ödemarkstillägg till distriktssköterskor, anställande av samariter, anskaffande, drift och underhåll av automobiler och motorbåtar för sjukvårdsändamål, ödemarkstillägg till distriktsbarnmorskor samt flyttningskostnader till distriktsbarnmorskor i ödemarksdistrikt. Det högsta belopp, som för ett budgetår kan sammanlagt utgå till nu angivna ändamål, utgör för närvarande 79 500 kronor, därav 28 500 kronor till ödemarkstillägg åt distriktssköterskor.

Vid sidan härav har de sju senaste budgetåren, för vilka medel till ifrågasvarande ändamål anvisats, jämligt riksdagens särskilda medgivande, beräknats ett belopp av 500 kronor för anskaffande av skidbåtar i rikets ödemarksområden, att disponeras i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) angående statsbidrag till sjuktransportautomobiler m. m. Enligt denna kungörelse må statsbidrag utgå till anskaffande av skidbåtar med  $\frac{2}{3}$  av kostnaden, dock högst 50 kronor för varje bår.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår, varvid styrelsen upplyst, att reservationen å anslaget den 30 juni 1945 utgjorde 17 817 kronor. Styrelsen har vidare uppgivit, att statsbidrag till uppförande eller inrättande av sjukstuga vid läkarstation icke beviljats efter den 1 juli 1944, ej heller hade styrelsen godkänt förslag till anordnande av sådan sjukstuga. Styrelsen ansåge sig därför icke ha anledning räkna med att statsbidrag för någon dylik sjukstuga komme att erfordras under budgetåret 1946/47.

Styrelsen erinrar härefter om att maximibeloppet för ödemarkstillägg åt distriktssköterskor från och med innevarande budgetår höjts till 28 500 kronor, motsvarande ödemarkstillägg till 67 distriktssköterskebefattningar. Enligt från landstingen i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län under hand inhämtade uppgifter beräknades antalet besatta distriktssköterskebefattningar inom ödemarksområden under budgetåret 1946/47 komma att uppgå till 68. Ökningen berodde på att en dispensärskötersketjänst såsom ett led i dispensärsköterskeverksamhetens omorganisation ombildats till en distriktskötersketjänst med stationsort i Kiruna. På grund härav syntes maximibeloppet för ödemarkstillägg åt distriktssköterskor böra höjas med 500 kronor till 29 000 kronor.

Styrelsen erinrar vidare om att styrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 hemställt, bland annat, att ödemarkstillägg måtte utgå även till en sjuksköterskebefattning vid barnvårdscentralen i Kiruna men att föredragande departementschefen förklarat sig icke vara beredd att tillstyrka detta förslag utan närmare utredning rörande olika på frågans bedömande inverkan faktorer, däribland kostnaderna för statsverket, därest ödemarkstillägg medgäves samtliga dylika befattningshavare inom ödemarksområdena. Efter verkställd utredning i ämnet anför medicinalstyrelsen nu härom följande:

För närvarande finnes inom landets ödemarksområden endast en barnvårdscentral, nämligen den i Kiruna. Så långt förhållandena kunna över-

blickas kommer på sin höjd ytterligare ett par barnavårdscentraler i dessa områden att inrättas.

Innehavaren av sjuksköterskebefattningen vid ifrågavarande barnavårdscentral besitter distriktssköterskekompetens och har därutöver ytterligare utbildning i barnsjukvård. Barnavårdscentralens verksamhetsområde utgöres av hela Kiruna municipalsamhälle samt därjämte norra delen av Jukkasjärvi kommun med omkring 3 000 invånare.

Utredningen får anses giva vid handen, att några kostnader för statsverket utöver de 500 kronor för år, vilka avses såsom ödemarkstillägg till ifrågavarande befattningshavare, icke för närvarande äro att förvänta vid ett bifall till framställningen. I framtiden kan måhända ytterligare anslag på 1 000 kronor komma att erfordras. Uppenbarligen är det av vikt, att till landets nordligaste barnavårdscentral kan knytas en sjuksköterska med så god kompetens som möjligt för att centralen med sitt stora verksamhetsområde och sitt stränga klimat skall kunna fullgöra sina uppgifter. Då det får antagas, att kvalificerade sjuksköterskor icke komma att kvarstanna, därest de icke tillerkännas ödemarkstillägg, anser medicinalstyrelsen sig med hänvisning till den nu verkställda utredningen böra förnya sin tidigare gjorda hemställan om ödemarkstillägg till sjuksköterskan vid ifrågavarande barnavårdscentral.

Vad beträffar beräkningen av det erforderliga medelsbehovet under anslaget framhåller styrelsen, att vissa utgifter, som rätteligen skulle ha belastat anslaget under budgetåret 1944/45, icke hunnit verkställas under nämnda budgetår. Under förutsättning att denna eftersläpning i viss mån utjämnades under budgetåret 1945/46, kunde utgifterna under nämnda budgetår beräknas till 40 000 kronor. Vidare uppskattade styrelsen utgifterna för nästa budgetår till 35 000 kronor. Om från nämnda båda belopp droges dels den vid utgången av föregående budgetår förefintliga reservationen å anslaget, 17 817 kronor, dels ock det för löpande budgetår anvisade anslaget av 35 000 kronor, skulle anslagsbehovet för nästa budgetår utgöra  $(40\,000 + 35\,000 - 17\,817 - 35\,000)$  22 183 kronor. Med hänsyn till önskvärdheten av en viss marginal för att kunna möta icke förutsedda behov, ansåge dock styrelsen anslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett belopp av 30 000 kronor.

Under återopande av det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* besluta, att till sköterskebefattningen vid barnavårdscentralen i Kiruna finge utgå särskilt statsbidrag till ödemarkstillägg med 500 kronor för år, *dels* medgiva höjning av det för ödemarkstillägg åt distriktssköterskor bestämda maximibeloppet med 500 kronor till 29 000 kronor för budgetår, *dels* ock till Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

I utlåtande över medicinalstyrelsens framställning har *statskontoret* icke funnit anledning till erinran mot bifall till densamma.

Departements-  
chefen.

Mot medicinalstyrelsens förslag om höjning av det för ödemarkstillägg åt distriktssköterskor bestämda maximibeloppet med 500 kronor till 29 000 kronor har jag intet att erinra. Med hänsyn till vad styrelsen nu anfört beträffande frågan om ödemarkstillägg åt en sjuksköterska vid barnavårdscentralen i Kiruna anser jag mig jämväl böra tillstyrka, att statsbidrag må utgå härför

med högst 500 kronor för år. I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår ansluter jag mig till medicinalstyrelsens beräkning och förordar alltså, att anslaget upptages till 30 000 kronor. Därav torde med riksdagens särskilda medgivande högst 500 kronor få disponeras för anskaffande av skidbårar.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna den ändring av grunderna för anslagets användning, som av mig förordats beträffande ödemarkstillägg åt distriktssköterskor, att tillämpas från och med den 1 juli 1946;

*dels* medgiva, att från och med den 1 juli 1946 tills vidare må utgå särskilt statsbidrag med högst 500 kronor för år till ödemarkstillägg åt en sjuksköterska vid barnavårdscentralen i Kiruna;

*dels* medgiva, att under budgetåret 1946/47 må för anskaffande av skidbårar i rikets ödemarksområden utgå statsbidrag jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) med högst 500 kronor;

*dels* ock till Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 30 000

[200.] 92. **Sjuktransporter med flygplan, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 98 000  | 93 680        |
| 1944/45 .....                    | 98 000  | 159 539       |
| 1945/46 .....                    | 95 000  | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 110 000 | —             |

Från förevarande anslag gäldas kostnader för underhåll och drift av flygplan för civila sjuktransporter från Frösön, Boden och Hägernäs. För flygplanen på Frösön och i Boden bestridas underhålls- och driftkostnaderna i sin helhet från detta anslag. Vad beträffar det vid Hägernäs stationerade flygplanet skola enligt överenskommelse driftkostnaderna bestridas av vederbörande landsting eller av enskilda i form av avgifter för planets begagnande, medan underhållskostnaderna täckas dels från detta anslag, dels genom bidrag från Stockholms läns landsting.

I skrivelse den 28 augusti 1945 har *flygförvaltningen*, efter samråd med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för svenska röda korset, gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Av flygförvaltningens skrivelse framgår, att i nettoutgifterna för budgetåret 1944/45 ingå dels ett belopp av 58 089 kronor för reparation av ett vid haveri skadat flygplan, dels ock ett belopp av 14 808 kronor för anskaffning av viss reservmateriel, bland annat flottörer till ett av flygplanen. Flygförvaltningen uppger, att två av flygplanen under budgetåret genomgått över-

syn. Flygtraktamenten m. m. åt personal för signaltjänst för sjuktransportverksamheten i Boden ha under budgetåret utgått med 452 kronor.

Kostnaderna för nästa budgetår för ifrågavarande verksamhet uppskattar flygförvaltningen till 129 000 kronor, varav för driftkostnader 53 000 och för underhållskostnader 76 000 kronor. Flygförvaltningen räknar med att bidraget från Stockholms läns landsting kommer att uppgå till 3 000 kronor, varför av statsmedel skulle erfordras ett belopp av (129 000 — 3 000) 126 000 kronor. Vid sin uppskattning har flygförvaltningen räknat med att antalet gångtimmar för flygplanen, vilket för budgetåret 1944/45 utgjorde 502, skulle för nästa budgetår komma att minska till 440 samt att vissa översyner skulle utföras å tre av flygplanen.

Departements-  
chefen.

Flygförvaltningens beräkning av medelsbehovet föranleder i och för sig ingen erinran från min sida. Emellertid är att märka, att belastningen å anslaget under föregående budgetår — om det belopp av omkring 58 000 kronor frånräknas, som jämlikt medgivande av Kungl. Maj:t den 30 september 1944 tagits i anspråk för reparation av ett vid haveri skadat flygplan — uppgått till i runt tal 100 000 kronor ävensom att uppskattningen av medelsbehovet för driftkostnaderna, vilket är beroende av antalet gångtimmar för sjuktransporter, är förenad med en betydande osäkerhet. Med hänsyn härtill synes anslagshöjningen kunna begränsas till 15 000 kronor och anslaget alltså bära för nästa budgetår upptagas till 110 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 110 000

[201.] 93. **Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 62 800 | 60 389        |
| 1945/46 .....                    | 72 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 68 500 | —             |

Centrala sjukvårdsberedningen tillkom genom beslut av 1943 års riksdag. Beredningen, som väsentligen utgör en sammanslagning av förutvarande centrala sjukhusarkivet och sjukhusens standardiseringskommitté, har till huvudsaklig uppgift att handlägga ärenden rörande standardisering av sjukvårdsmateriel samt att registrera och bearbeta uppgifter rörande sjukhusväsendet i och för rationalisering på det sjukhustekniska området ävensom att lämna råd och anvisningar rörande planläggning och utrustning av sjukhus.

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

## Avlöningsstat.

|                                                                                           |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 33 600 |
| 2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | » 34 200      |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | » 4 200       |
| <hr/> Summa förslagsanslag kronor 72 000                                                  |               |

I samband härmed har Kungl. Maj:t meddelat närmare föreskrifter rörande användningen av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Från anslagsposten utgår, bland annat, till vardera av beredningens båda avdelningsföreståndare ett arvode av 12 000 kronor ävensom ett personligt lönetillägg till en av dem med 3 600 kronor. Rörande föreskrifterna i övrigt får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår, s. 318.

I skrivelse den 15 september 1945 har *centrala sjukvårdsberedningens styrelse* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Under posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen förnyat sitt föregående år framlagda förslag att föreståndarna för beredningens båda avdelningar skulle erhålla extra ordinarie anställning med placering i lönegraden Eo 28 och benämnas byrådirektörer. Styrelsen framhåller, att erfarenheterna av beredningens verksamhet sedan dess inrättande den 1 juli 1943 varit sådana att de väl motiverade, att föreståndarna erhöle en fastare anställning. Styrelsen erinrar även om att det ursprungliga, av medicinalstyrelsens materiellnämnd framlagda förslaget till organisation för beredningen inneburit, att avdelningsföreståndarna skulle placeras å ordinarie stat såsom byrådirektörer i lönegraden A 28. Vid bifall till styrelsens förslag skulle förevarande anslagspost kunna minskas med 27 600 kronor till 6 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal erinrar styrelsen om att under posten för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 2 500 kronor för en förberedande undersökning rörande olika för sjukhusändamål avpassade typserier av möbler jämte tillverknings- och kvalitetsbestämmelser m. m. Med hänsyn till de stora belopp, som årligen användes för anskaffande av möbler för ifrågavarande ändamål, hade det ansetts angeläget att söka få till stånd en viss standardisering för att få fram lämpliga möbeltyper och därigenom nedbringa anskaffnings- och underhållskostnaderna. Ehuru förenämnda utredning ännu befunne sig på ett förberedande stadium hade styrelsen dock redan nu kunnat fastställa, att förutsättningar för en dylik standardisering funnes och att en sådan vore synnerligen motiverad. För att kunna fullfölja detta arbete hemställde styrelsen, att för ändamålet måtte anvisas ett med 2 500 kronor till 5 000 kronor förhöjt belopp. Under ifrågavarande post borde vidare beräknas ett belopp av 21 000 kronor för avlönande av de båda föreslagna byrådirektörerna. I enlighet härmed har styrelsen beräknat posten till (34 200 + 2 500 + 21 000) 57 700 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har styrelsen i anslutning härtill uppräknat till 7 700 kronor.

Enligt styrelsens förslag skulle alltså anslaget i sin helhet för nästa budgetår uppföras med (6 000 + 57 700 + 7 700) 71 400 kronor eller 600 kronor mindre än för innevarande budgetår.

I ett i ärendet avgivet utlåtande har *statskontoret* förklarat sig i och för sig icke ha något att erinra mot att extra ordinarie anställning bereddades avdelningsföreståndarna. Enligt ämbetsverkets mening borde de emellertid därvid icke placeras i högre lönegrad än Eo 26, vilken lönegradsplacering av allmänna lönenämnden år 1943 föreslagits beträffande föreståndaren på standardiseringsavdelningen. Statskontoret anför vidare, att det enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat avsåges att med det för utredning rörande standardisering och typisering av sjukhusmöbler äskade beloppet avlöna en expert i fråga om möbelarkitektur. I den mån medel ställdes till förfogande för detta ändamål, syntes desamma böra anvisas under den i anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ingående delposten till arvoden till av beredningen anlitate experter.

Departements-  
chefen.

Mot det av centrala sjukvårdsberedningens styrelse framlagda förslaget om förändring av de båda arvodesbefattningarna såsom avdelningsföreståndare till extra ordinarie byrådirektörstjänster har jag i och för sig intet att erinra. I likhet med statskontoret anser jag mig dock icke kunna tillstyrka högre lönegradsplacering än Eo 26. På särskild prövning av Kungl. Maj:t torde härvid få bero, huruvida byrådirektören å standardiseringsavdelningen med hänsyn till det för närvarande utgående personliga lönetillägget skäligen bör placeras i högre löneklass än den lägsta. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit torde anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra minskas med 27 600 kronor och alltså upptagas till 6 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal tillstyrker jag, att för fullföljande av utredningen rörande standardisering och typisering av sjukhusmöbler beräknas ett belopp av 5 000 kronor mot 2 500 kronor under löpande budgetår. För avlöning åt de båda extra ordinarie byrådirektörerna bör posten vidare uppräknas med 18 800 kronor. I enlighet härmed skulle posten för nästa budgetår upptagas till (34 200 + 2 500 + 18 800) 55 500 kronor.

Posten till rörligt tillägg slutligen torde böra upptagas till 7 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda förordats skulle förevarande anslag uppgå till (6 000 + 55 500 + 7 000) 68 500 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels godkänna följande personalförteckning för centrala sjukvårdsberedningen:*

## Personalförteckning.

| Befattning                                         | Lönegrad |
|----------------------------------------------------|----------|
| <b>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad</b> |          |
| än den 20:e.                                       |          |

2 byrådirektörer ..... Eo 26;  
*dels godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:*

## Avlöningsstat.

|                                                                                           |              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor 6 000 |
| 2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal » .....                                  | 55 500       |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 7 000        |
| <hr/> Summa förslagsanslag kronor 68 500;                                                 |              |

*dels ock till Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av kronor 68 500*

[202.] 94. Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 17 300 | 11 558        |
| 1945/46 .....                    | 17 300 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 18 300 | —             |

Gällande, av Kungl. Maj:t fastställda omkostnadsstat för centrala sjukvårdsberedningen har följande utseende:

## Omkostnadsstat.

|                                                |            |
|------------------------------------------------|------------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....    | kronor 100 |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....  | » 1 000    |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....          | » 15 200   |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | » 3 000    |
| <hr/> Summa kronor 19 300                      |            |

## Särskilda uppbördsmedel.

|                                           |         |
|-------------------------------------------|---------|
| Inkomster av försålda publikationer ..... | » 2 000 |
| <hr/> Nettoutgift kronor 17 300           |         |

I skrivelse den 15 september 1945 har *centrala sjukvårdsberedningens styrelse* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår.

Styrelsen har härvid — såvitt angår utgiftsposterna — allenast föreslagit den förändringen, att posten till reseersättningar måtte höjas med 1 000 till 2 000 kronor. Styrelsen framhåller, att den utökade granskningen av förslag till sjukhusbyggnader i vissa fall med nödvändighet krävde, att en

representant för beredningen besökte platsen för de planerade företagen. Det hade härvid visat sig, att det nu tillgängliga beloppet under posten icke vore tillfyllest ens för de allra nödvändigaste resorna. Beredningen hade sålunda erhållit medgivande att under budgetåret 1944/45 överskrida posten med högst 1 000 kronor. De sammanlagda utgifterna å anslaget beräknade styrelsen i enlighet härmed till 20 300 kronor.

Inkomsterna av försålda publikationer hade, anför styrelsen, under budgetåret 1944/45 uppgått till 7 341 kronor. År 1944 hade styrelsen beslutat sänka priserna på standardpublikationer, varvid försäljningen ökat från 9 235 publikationer år 1943 till 25 561 år 1944. Då styrelsen ansett det angeläget att erhålla största möjliga spridning av publikationerna, hade styrelsen år 1945 beslutat en ytterligare sänkning av priserna. På grund härav borde man icke för nästa budgetår räkna med högre inkomster än det för innevarande budgetår upptagna beloppet, 2 000 kronor.

Enligt styrelsens förslag skulle sålunda anslaget upptagas med (20 300—2 000) 18 300 kronor eller 1 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

*Statskontoret* har i ett i ärendet avgivet utlåtande förklarat sig icke vilja motsätta sig förslaget om höjning av anslagsposten till reseersättningar från 1 000 till 2 000 kronor samt därvid upplyst, att belastningen å posten under budgetåret 1944/45 enligt under hand erhållen uppgift uppgått till 1 505 kronor.

Departements-  
chefen.

Då styrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 18 300

[203.] 95. **Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård, förslagsanslag.**

[Kungörelse den 22 juni 1945 (nr 489), som trätt i kraft den 1 juli 1945.]

Enligt gällande bestämmelser må statsbidrag utgå till landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, för anordnande av psykisk barna- och ungdomsvård, innefattande undersökning och behandling av psykiska rubbningar hos barn och ungdom samt rådgivning i uppfostringsfrågor. Sådan verksamhet må även anordnas gemensamt av två eller flera landsting eller av landsting och stad, som icke deltagar i landsting. Verksamheten skall vara anordnad enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan och inom varje verksamhetsområde utövas vid minst en central (rådgivningsbyrå för uppfostringsfrågor) samt, i den mån så prövas erforderligt, vid en eller flera filialstationer. I varje verksamhetsområde skola finnas anställda en eller flera specialutbildade läkare samt en eller flera assistenter.

Som villkor för åtnjutande av statsbidrag gäller att undersökning, rådgivning och behandling vid central eller filialstation skola lämnas avgiftsfritt.

Statsbidrag utgår till kostnaderna för dels läkares och assistents avlöning, dels dessa befattningshavares resor i tjänsten. Bidrag till avlöningskostnaderna utgår med ett årligt belopp, motsvarande hälften av de verkliga kostnaderna, för läkare dock högst 6 000 kronor och för assistent högst 3 000 kronor. För läkares och assistents resor utgår bidrag med i regel 50 % av de sammanlagda rese- och traktamentskostnaderna. I vissa län utgår bidraget dock med högre procentsats, 60 eller 70 %.

Statsbidrag utbetalas kalenderårsvis i efterskott.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för berörda ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid framhållit, att erfarenhet ännu saknades rörande den utsträckning, i vilken anslaget komme att tagas i anspråk. Enligt vad som vore styrelsen bekant syntes man emellertid kunna räkna med att statsbidrag under nästa budgetår komme att utgå till åtminstone de två största städerna och tre landsting. Styrelsen föreslår, att anslaget i avvaktan på närmare erfarenheter upptages till 90 000 kronor.

Säkra hållpunkter för bedömande av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål saknas, enär någon erfarenhet rörande hithörande utgifter hittills icke kunnat vinnas. Med hänsyn härtill torde anslaget tills vidare böra upptagas till oförändrat belopp eller 60 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 60 000

---

## D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

### [204.] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar, förslagsanslag.

| Budgetår                | Anslag  | Nettoutgifter |
|-------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....           | 386 000 | 393 259       |
| 1945/46 .....           | 391 000 | —             |
| 1946/47 (förslag) ..... | 411 100 | —             |

Kungl. Maj:t har den 5 maj och den 15 juli 1944 fastställt personalförteckning för överståthållarämbetet respektive tillägg till denna personalförteckning (statsliggaren s. 319). Tillägget avser civilförsvarsdirektören, vilken skall vara chef för den inom överståthållarämbetets andra kansliavdelning från och med den 1 oktober 1944 inrättade försvarsavdelningen.

Vidare har Kungl. Maj:t den 18 maj 1945 fastställt följande avlöningsstat för ämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

#### 1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren kronor 11 681:45

|                         | Lön      | Tjänstgöringspenningar | Summa     |
|-------------------------|----------|------------------------|-----------|
| Överståthållaren .....  | 4 681:45 | —                      | 4 681:45  |
| Underståthållaren ..... | 5 000:—  | 2 000:—                | 7 000:—   |
| Summa                   | —        | —                      | 11 681:45 |

#### 2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* kronor 204 000:—

#### 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Maj:t, *förslagsvis* ..... » 5 600:—

#### 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..... » 112 800:—

#### 5. Särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren:

a. Taffelpenningar till överståthållaren kronor 2 001:—

b. Lönetillökning till överståthållaren » 2 317:55

c. Tillfällig löneförbättring till överståthållaren och underståthållaren » 7 600:— » 11 918:55

#### 6. Rörligt tillägg, *förslagsvis* ..... » 45 000:—

Summa förslagsanslag kronor 391 000:—

Det under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar upptagna beloppet är avsett för arvode åt en militärassistent.

Med stöd av riksdagens i skrivelse den 21 juni 1945, nr 445, anmälda beslut har Kungl. Maj:t den 29 juni 1945 medgivit, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finge för budgetåret 1945/46 över-

skridas med det belopp, som erfordrades för bestridande av avlöningskostnaden för en barnavårdsassistent vid överståthållarämbetet.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *överståthållarämbetet* gjort framställning om anvisande av anslag till överståthållarämbetet: avlöningar för budgetåret 1946/47.

Ämbetet föreslår härvid, att anslagsposterna till avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, arvoden och särskilda ersättningar samt särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren upptagas med oförändrade belopp eller respektive 11 681 kronor 45 öre, 204 000, 5 600 och 11 918 kronor 55 öre.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknas av ämbetet till 140 616 kronor. Av ökningen, 27 816 kronor, hänförde sig 6 350 kronor till löneklassuppflyttningar samt lön åt förenämnda extra ordinarie barnavårdsassistent i lönegraden Eo 17. För ett extra ordinarie kontorsbiträde å civilförsvarsavdelningen har räknats med ett belopp av cirka 2 400 kronor; ökningen i övrigt hänför sig till förslag om anställande av ytterligare tillfälliga befattningshavare. Ämbetet anför härom i huvudsak följande.

För avlöningar till tillfälliga befattningshavare och annat tillfälligt arbetsbiträde hade överståthållarämbetet i sin statskrivelse den 29 augusti 1944 för budgetåret 1945/46 upptagit ett belopp av 22 641 kronor. Vid beräkandet av detta belopp hade överståthållarämbetet tagit hänsyn dels till behovet av att till lättande av arbetsbelastningen utöka den vid medelsförvaltningen sysselsatta personalen med två extra skrivbiträden, dels till angelägenheten av att anställa biträden till hjälp åt ämbetets juridiskt utbildade personal under ledigheter. Beträffande sistnämnda behov ansåg sig ämbetet i sin berörda skrivelse kunna konstatera, att arbetets gång lede av bristen på arbetshjälp. Såsom exempel härpå må nämnas, att ämbetsverkets handläggning av ärenden rörande tillsyn över stiftelser, vilken grupp ärenden avses att av vederbörande befattningshavare handläggas successivt under året jämsides med hans övriga arbetsuppgifter, måst eftersättas under en tid av tre månader innevarande år. Svårighet möter uppenbarligen att under återstoden av året kunna inhämta vad som eftersatts.

Överståthållarämbetet har funnit sig icke kunna undgå att för budgetåret 1946/47 räkna med en ökning av det för avlönande av tillfälliga befattningshavare och annat tillfälligt arbetsbiträde erforderliga medelsbehovet. Ökningen är i främsta rummet betingad av ämbetets befattning med utfärdandet av resepass. Arbetsbördan med avseende på passärenden har redan nu efter det europeiska krigets upphörande i mycket betydande grad ökat. Till belysande härav må nämnas, att antalet ansökningar om pass under envar av maj, juni, juli och augusti månader 1944 utgjort respektive 130, 138, 89 och 100. Siffrorna för motsvarande månader (till och med 29 augusti) i år äro respektive 1 046, 1 624, 1 243 och 1 423. Överståthållarämbetet har därför redan nu nödgats öka den för handläggning av dylika ärenden avsedda personalen och räknar med att under nästa budgetår för sådant ändamål hava behov av tre extra skrivbiträden.

Posten till rörligt tillägg upptager ämbetet med ett belopp av 50 000 kronor.

Enligt ämbetets förslag skulle alltså anslaget i dess helhet beräknas till 423 816 kronor.

Departements-  
chefen.

Posterna till avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, arvoden och särskilda ersättningar samt särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren böra i enlighet med vad överståthållarämbetet föreslagit upptagas till oförändrade belopp, respektive 11 681 kronor 45 öre, 5 600 kronor samt 11 918 kronor 55 öre.

Vid beräkningen av posten till avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän har ämbetet utgått från oförändrad löneställning för de befattningshavare, som avlönas med anlitande av nämnda post. Emellertid föreslår chefen för finansdepartementet i annat sammanhang, att de två kanslidirektörerna vid ämbetet, vilka för närvarande äro hänfödda till lönegraden A 30, från och med nästa budgetår uppflyttas till lönegraden A 34. Posten bör med anledning härav uppräknas med 3 800 kronor till 207 800 kronor. Förslaget föranleder jämväl till viss ändring i personalförteckningen för ämbetet.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kan beräknas med utgångspunkt från det belopp, varmed posten är upptagen i gällande avlöningsstat, 112 800 kronor. Härtill böra läggas dels 5 300 kronor för lön till barnavårdsassistenten, dels 9 900 kronor för tre extra skrivbiträden å passavdelningen, dels ock 1 100 kronor i anledning av väntade löneklassuppflyttningar. Av krisförhållandena föranlett möjligen kvarstående behov av personalförstärkning under nästa budgetår synes däremot icke böra föranleda uppräkning av anslagsposten. Därest sådan personalförstärkning befinnes oundgängligen nödvändig, torde frågan om överskridande av posten få underställas riksdagens prövning. Posten synes i enlighet härmed kunna bestämmas till 129 100 kronor.

Posten till rörligt tillägg torde kunna upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår, eller sålunda till 45 000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet till avlöningar vid överståthållarämbetet för nästa budgetår uppskattar jag alltså till 411 100 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* fastställa följande personalförteckning för överståthållarämbetet:

| Personalförteckning.           |                              | Lönegrad |
|--------------------------------|------------------------------|----------|
| Befattning                     | Tjänstemän å ordinarie stat. |          |
| 2 kanslidirektörer .....       |                              | A 34     |
| 2 assessorer .....             |                              | A 27     |
| 2 förste byråsekreterare ..... |                              | A 24     |
| 4 byråsekreterare .....        |                              | A 21     |
| 7 kanslister .....             |                              | A 15     |
| 1 kansliskrivare .....         |                              | A 11     |

|                                |     |
|--------------------------------|-----|
| 1 förste expeditionsvakt ..... | A 7 |
| 5 kanslibiträden .....         | A 7 |
| 3 expeditionsvakter .....      | A 5 |
| 10 kontorsbiträden .....       | A 4 |

## Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:e.

|                               |        |
|-------------------------------|--------|
| 1 civilförsvarsdirektör ..... | Eo 28  |
| 3 assessorer .....            | Eo 27; |

Anm. I personalförteckningen upptagen befattning skall hållas vakant så länge de med befattningen förenade göromålen bestridas av tjänsteman å Stockholms stads lönestat.

dels godkänna följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

## Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren ..... kronor 11 681: 45

|                      | Lön       | Tjänstgöringspenningar | Summa      |
|----------------------|-----------|------------------------|------------|
| Överståthållaren ..  | 4 681: 45 | —                      | 4 681: 45  |
| Underståthållaren .. | 5 000: —  | 2 000: —               | 7 000: —   |
| Summa                | —         | —                      | 11 681: 45 |

2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* ..... kronor 207 800: —
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* ..... » 5 600: —
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..... » 129 100: —
5. Särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren:
- a. Taffelpenningar till överståthållaren ..... kronor 2 001: —
- b. Lönetillökning till överståthållaren ..... » 2 317: 55
- c. Tillfällig löneförbättring till överståthållaren och underståthållaren ..... » 7 600: — » 11 918: 55
6. Rörligt tillägg, *förslagsvis* ..... » 45 000: —
- Summa förslagsanslag kronor 411 100: —;

dels ock till Överståthållarämbetet: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 411 100

[205.] 2. **Överståthållarämbetet: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                | Anslag | Nettoutgifter |
|-------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....           | 50 500 | 66 736        |
| 1945/46 .....           | 57 500 | —             |
| 1946/47 (förslag) ..... | 59 500 | —             |

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas under budgetåret 1945/46:

## Omkostnadsstat.

|                                                |        |        |
|------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....    | kronor | 2 000  |
| 2. Resersättningar, <i>förslagsvis</i> .....   | »      | 500    |
| 3. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....          | »      | 53 500 |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 1 500  |
| Summa kronor                                   |        | 57 500 |

Av anslagsposten till expenser ha till bränsle, lyse och vatten avsetts 8 000 kronor och till övriga expenser högst 45 500 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *överståthållarämbetet* gjort framställning om anslag till ämbetets omkostnader för budgetåret 1946/47, varvid ämbetet föreslagit allenast den förändringen i förhållande till gällande omkostnadsstat, att anslagsposten till expenser höjes med 10 500 kronor till 64 000 kronor. Av nämnda belopp avsåges 17 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 47 000 kronor för övriga expenser. Ämbetet upplyser, att utgifterna för sistförflutna budgetår utgjort, för bränsle, lyse och vatten 17 293 kronor samt för övriga expenser 46 867 kronor.

Enligt ämbetets förslag skulle förevarande anslag för nästa budgetår behöva upptagas till (57 500 + 10 500) 68 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Mot *överståthållarämbetets* beräkning av medelsbehovet finner jag anledning till erinran endast såvitt angår posten till expenser. Det för bränsle, lyse och vatten avsedda beloppet torde med hänsyn till utgifterna för ändamålet under det sistförflutna budgetåret böra höjas med 2 000 kronor till 10 000 kronor. För bestridande av övriga expenser räknar jag med ett oförändrat belopp av 45 500 kronor.

I enlighet härmed bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med 2 000 kronor till 59 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 59 500

[206.] 3. **Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.** Beträffande de ändamål, som tillgodoses från förevarande anslag, får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 321.

I skrivelse den 31 augusti 1945 beräknar *överståthållarämbetet* medelsbehovet för nästa budgetår till samma belopp som för innevarande budgetår, 23 700 kronor.

Med biträdande av *överståthållarämbetets* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet*: *Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av .... kronor 23 700

[207.] 4. **Länsstyrelserna: Avlöningar, förslagsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår upptaget till 10 480 000 kronor.

I särskilda framställningar hava *länsstyrelserna* avgivit förslag rörande medelsbehovet för avlöningar under nästa budgetår. Därvid hava *länsstyrelserna* uppskattat kostnaderna till sammanlagt 11 807 620 kronor.

Genomförandet av de av 1945 års riksdags höstsession fattade besluten i anledning av propositionerna med förslag till uppbördsförordning m. m. (nr 370) samt utbyggnad och omläggning av uppbördsorganisationen (nr 382) förutsätter en ganska betydande förstärkning av personalen å landskontorsavdelningarna vid *länsstyrelserna*. En närmare beräkning angående i vad mån besluten föranleda uppräknig av förevarande anslag kan ej göras utan viss ytterligare utredning. Med hänsyn härtill vill jag förorda, att anslaget i riksstatsförslaget upptages med ett preliminärt beräknat belopp av samma storlek som det för innevarande budgetår anvisade anslaget, eller 10 480 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 10 480 000

[208.] 5. **Länsstyrelserna: Sjukvård m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 35 000 | 49 313        |
| 1944/45 .....                    | 50 000 | 58 985        |
| 1945/46 .....                    | 50 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 50 000 | —             |

*Länsstyrelserna* ha beräknat de sammanlagda utgifterna för sjukvård m. m. till 69 650 kronor.

Oaktat den senaste belastningssiffran ganska avsevärt överstigit det för innevarande budgetår anvisade beloppet, torde anslaget likväl, i avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande utgifterna för förevarande ändamål, även för

Departements-  
chefen.

nästa budgetår böra bibehållas vid 50 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 50 000

[209.] 6. **Länsstyrelserna: Reseersättningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 150 000 | 187 477       |
| 1944/45 .....                    | 250 000 | 297 588       |
| 1945/46 .....                    | 250 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 275 000 | —             |

Enligt av *länsstyrelserna* avgivna förslag skulle medelsbehovet under nästa budgetår för länsstyrelsernas reseersättningar komma att utgöra tillhoppa 288 800 kronor.

Departements-  
chefen.

Med anledning av den utökning av länsstyrelsernas taxeringspersonal, som verkställdes per den 1 januari 1944, med därav följande ökade utgifter för reseersättningar höjdes ifrågavarande anslag för budgetåret 1944/45 till 250 000 kronor. Trots den sålunda vidtagna höjningen har anslaget överskridits ganska avsevärt under nämnda budgetår. Med hänsyn härtill samt med beaktande av länsstyrelsernas anslagsäskanden synes en uppräknig av anslaget till 275 000 kronor påkallad för budgetåret 1946/47.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 275 000

[210.] 7. **Länsstyrelserna: Expenser, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1942/43 .....                    | 1 400 000 | 1 979 019     |
| 1943/44 .....                    | 1 500 000 | 2 354 147     |
| 1944/45 .....                    | 2 000 000 | 2 560 990     |
| 1945/46 .....                    | 2 000 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 2 200 000 | —             |

I särskilda framställningar ha *länsstyrelserna* avgivit förslag till beräkning av utgifterna till expenser under nästa budgetår. För ändamålet skulle i enlighet härmed erfordras tillhoppa 2 461 200 kronor.

Departements-  
chefen.

Belastningen å förevarande anslag har under de två senast tilländalupna budgetåren företett en avsevärd ökning. Detta torde huvudsakligen sammanhånga med att anslaget under nämnda budgetår belastats med vissa utgifter av engångsnatur, främst anskaffning av möbler och dylikt för de nyinrättade

taxerings- och civilförsvarsavdelningarna. Jämväl för nästa budgetår torde man ha att räkna med betydande engångsutgifter, nämligen för utrustning av uppborrdsavdelningarna. Då emellertid utgifterna för sistnämnda ändamål för närvarande endast kunna preliminärt uppskattas, anser jag mig ej böra taga hänsyn till dessa utgifter vid beräkningen av anslaget utan förutsätter att anslaget må överskridas i den mån så visar sig erforderligt för bestridande av nämnda utgifter. Även med beaktande härav anser jag likväl att, bland annat för bestridande av löpande expensutgifter för nyssnämnda avdelningar, en viss uppräknings av anslaget är påkallad. Jag förordar därför, att anslaget upptages till 2 200 000 kronor. På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2 200 000

[211.] 8. **Länsstyrelserna: Publikationstryck, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 110 000 | 125 132       |
| 1945/46 .....                    | 110 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 120 000 | —             |

Medelsbehovet för ändamålet har av *länsstyrelserna* för nästa budgetår uppskattats till 130 100 kronor.

Med hänsyn till den under det sistförflutna budgetåret inträdda ökningen i belastningen å förevarande anslag synes anslaget för nästa budgetår böra uppräknas till 120 000 kronor.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 120 000

Departements-  
chefen.

[212.] 9. **Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.** För löpande budgetår ha för bestridande av utgifterna för landsfogdarna m. fl. anvisats två anslag, det ena till avlöningar å 347 000 kronor samt det andra till omkostnader å 90 000 kronor.

I skrivelse den 29 april 1944 har föreningen Sveriges landsfogdar gjort framställning om beredande av arvode åt juris kandidat, som å landsfogde-expedition fullgör i 20 § domsagostadgan omförmäld tjänstgöring. Vidare har justitiekanslersämbetet i skrivelse den 28 juni 1945 avgivit utlåtande över framställningar om anställande av landsfogdeassistenter i vissa län samt därvid föreslagit, att en utredning måtte komma till stånd rörande behovet av sådana assistenttjänster i de olika länen m. m.

Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t den 29 juni 1945 åt landsfogden i Örebro län H. A. Enhörning och statspolisintendenten G. Å. L. Thulin att såsom sakkunniga inom socialdepartementet verkställa utredning rörande behovet av landsfogdeassistenter i länen ävensom de frågor i övrigt, som beröras i förenämnda skrivelser, samt att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet.

Departements-  
chefen.

Då förslag från de sakkunniga är att vänta inom den allra närmaste tiden och dettas genomförande torde komma att påverka beräkningen av medelsbehovet under förenämnda båda anslag, vill jag förordna, att anslagen i riksstatsförslaget upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Anslagen torde därvid få upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställan under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 347 000

[213.] 10. **Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anført under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 90 000

[214.] 11. **Häradsskrivarna: Avlöningar, förslagsanslag.** För löpande budgetår ha för häradsskrivarna anvisats två förslagsanslag, det ena till avlöningar å 760 000 kronor och det andra till omkostnader å 50 000 kronor.

I anslutning till förslag till ny uppbördsförordning (proposition nr 370), har Kungl. Maj:t förelagt 1945 års riksdag förslag till utbyggnad och omläggning av uppbördsorganisationen (proposition nr 382). I sistnämnda proposition har bland annat föreslagits en reglering från och med ingången av nästa budgetår av häradsskrivarnas löner, syftande till en avveckling av det nu tillämpade sportelsystemet. Lönen till dessa tjänstemän är därefter avsedd att bestridas helt av statsmedel. I detta sammanhang har föreslagits, att staten skulle övertaga jämväl kostnaderna för lönerna till personalen å häradsskrivarkontoren, vilken för närvarande avlönas av häradsskrivarna. Då uppbördsreformens genomförande samtidigt förutsätter en betydande utökning av antalet häradsskrivare, komma merkostnaderna för statsverket att bli avsevärda. Enligt de av mig i sistnämnda proposition gjorda beräkningarna rörande de genomsnittliga årliga kostnaderna skulle efter organisationens genomförande anslaget till häradsskrivarna:

avlöningar komma att belastas med i runt tal 4 000 000 kronor samt anslaget till häradsskrivarna: omkostnader med i runt tal 1 100 000 kronor.

Enligt skrivelse den 19 december 1945 (nr 605) har riksdagen fattat beslut i anledning av propositionen nr 382. Riksdagen har härvid ej haft något att erinra mot de framlagda kostnadsberäkningarna.

För uträkningen av medelsbehovet för nästa budgetår, vilket kan komma att i viss mån avvika från de i propositionen nr 382 beräknade årliga genomsnittsutgifterna, torde viss ytterligare utredning vara erforderlig. Med hänsyn härtill torde i avbidan på nämnda utrednings slutförande förut nämnda anslag böra allenast preliminärt beräknas. Anslagen torde härvid lämpligen kunna upptagas till nyss angivna genomsnittliga belopp eller således för avlöningar 4 000 000 kronor samt för omkostnader 1 100 000 kronor.

Med avseende å omkostnadsanslaget gör jag hemställa under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Härads-skrivarna: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 4 000 000

[215.] 12. **Häradsskrivarna: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Härads-skrivarna: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 100 000

[216.] 13. **Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 6 080 000 | 6 209 339     |
| 1944/45 .....                    | 6 080 000 | 6 418 105     |
| 1945/46 .....                    | 6 440 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 6 460 000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 29 juni 1945 fastställt följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

#### Avlöningsstat.

|                                                                       |                  |
|-----------------------------------------------------------------------|------------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> .. | kronor 3 350 300 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....                       | » 2 132 000      |
| 3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl.....                         | » 158 000        |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | » 817 000        |

Summa kronor 6 457 300

*Särskilda uppbördsmedel.*

Ersättning från Trollhättans, Karlskoga och Askersunds

städer ..... kronor 17 300

---

Summa förslagsanslag kronor 6 440 000

Enligt beslut av 1945 års riksdag har från och med innevarande budgetår genomförts en lönereglering för landsfiskalernas biträdespersonal. Huvudsakligen för att täcka härav föranledda merkostnader vidtogs en förhållandevis betydande förhöjning av anslaget för budgetåret 1945/46. Då några förändringar av betydenhet i organisationen sådan den gäller för löpande budgetår ej torde vara erforderliga, synas de olika posterna under anslaget kunna beräknas till oförändrade belopp, med undantag dock för posten till arvoden till landsfiskalselever, vilken med hänsyn till en förväntad utökning av antalet elever torde behöva uppräknas med 20 000 kronor till 178 000 kronor.

Med en motsvarande uppräkning av anslagets slutsumma blir densamma 6 460 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

**Avlöningsstat.**

|                                                                             |                  |
|-----------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,<br><i>förslagsvis</i> ..... | kronor 3 350 300 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....                             | » 2 132 000      |
| 3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl.....                               | » 178 000        |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                | » 817 000        |
| <hr/> Summa kronor 6 477 300                                                |                  |

*Särskilda uppbördsmedel:*

Ersättning från Trollhättans, Karlskoga och

Askersunds städer..... kronor 17 300

---

Summa förslagsanslag kronor 6 460 000;

*dels* ock till *Landsfiskalerna m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 6 460 000

[217.] 14. **Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag    | Nettoutgifter |
|---------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44.....                    | 1 500 000 | 2 136 750     |
| 1944/45.....                    | 1 600 000 | 2 053 861     |
| 1945/46.....                    | 1 800 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> )..... | 1 794 000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 29 juni 1945 fastställt följande omkostnadsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas under budgetåret 1945/46:

## Omkostnadsstat.

|                                                                                                |        |         |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|-----------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                                    | kronor | 20 000  |           |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                                                  | »      | 725 000 |           |
| 3. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....                                                          | »      | 675 000 |           |
| 4. Övriga utgifter:                                                                            |        |         |           |
| a) Antagningsnämndens verksamhet, <i>förslagsvis</i> .....                                     | kronor | 2 000   |           |
| b) Lokalbidrag m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                                 | »      | 336 000 |           |
| c) Handledning under landsfiskalsaspiranternas praktiska polistjänstgöring, <i>högst</i> ..... | »      | 2 000   |           |
| d) Kostnader för distriktsåklagarkurs, <i>förslagsvis</i> .....                                | »      | 12 000  |           |
| e) Kostnader för tjänstedräkt, <i>förslagsvis</i> .....                                        | »      | 28 000  | » 380 000 |
| <hr/>                                                                                          |        |         |           |
| Summa förslagsanslag kronor 1 800 000                                                          |        |         |           |

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår torde anslagsposten till sjukvård m. m., vilken under budgetåret 1944/45 belastats med i runt tal 36 000 kronor, böra upptagas till 30 000 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar har under budgetåret 1944/45, då den var upptagen till 725 000 kronor, belastats med omkring 880 000 kronor. Storleken av den överskjutande belastningen torde förklaras dels av ökade färdkostnader — sålunda torde landsfiskalerna på grund av svårigheterna att hålla egen bil i betydligt större utsträckning än tidigare ha nödgats för sina resor anlita taxebil — dels ock av en i anledning av krisförhållandena ökad polisverksamhet. Då en återgång till mera normala förhållanden efter hand bör kunna medföra minskade resekostnader, torde anslagsposten för budgetåret 1946/47 böra upptagas till ett oförändrat belopp av 725 000 kronor.

Anslagsposten till expenser omfattar en delpost till expenser för eget behov om högst 600 000 kronor och en delpost till expenser för annat än eget behov om förslagsvis 75 000 kronor. Förstnämnda delpost har för budgetåret 1944/45 överskridits med i runt tal 180 000 kronor och sistnämnda delpost med i runt tal 56 000 kronor.

Överbelastningen å delposten till expenser för eget behov torde vara föranledd av de ökade utgifter för telefon m. m., som varit en följd av krisförhållandena. Anledning synes därför föreligga att antaga att belastningen kommer att sjunka. Med hänsyn härtill räknar jag med oförändrat belopp för expenser för eget behov. Ej heller i fråga om delposten till expenser för annat än eget behov torde anledning till ändring föreligga. Jag uppskattar således anslagsposten till expenser till 675 000 kronor.

De i anslagsposten till övriga utgifter ingående delposterna till antagningsnämndens verksamhet, till lokalbidrag m. m. samt till kostnader för

distriktsåklagarkurs torde bära upptagas med oförändrade belopp, sålunda respektive 2 000, 336 000 och 12 000 kronor. För bestridande av kostnaderna för handledning under landsfiskalsaspiranternas praktiska polistjänstgöring torde för nästa budgetår ett belopp av 1 000 kronor vara tillräckligt. Delposten till kostnader för tjänstedräkt höjdes för innevarande budgetår med 15 000 kronor till 28 000 kronor med hänsyn till att vissa tilläggsföreskrifter rörande dispositionen av delposten voro avsedda att träda i kraft den 1 april 1945, varigenom delposten beräknades komma att belastas med vissa restutgifter. Då utgifterna för nästa budgetår torde komma att återgå till normal storleksordning, bör delposten kunna nedsättas till 13 000 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter bör således utföras med (2 000 + 336 000 + 12 000 + 1 000 + 13 000) 364 000 kronor.

Anslaget till omkostnader bör i enlighet med det sagda för budgetåret 1946/47 upptagas till (30 000 + 725 000 + 675 000 + 364 000) 1 794 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 1 794 000

[218.] 15. **Resestipendier åt åklagare, reservationsanslag.**

I skrivelse den 10 november 1938 har *riksdagens justitieombudsman* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, huruvida icke resestipendier åt åklagare skulle vara till gagn för rättskipningen, och under sådan förutsättning hos riksdagen begära för ändamålet erforderligt anslag. Justitieombudsmannen har härvid hänvisat till att Kungl. Maj:t av 1901 års riksdag på framställning av dåvarande justitieombudsmannen av riksdagen begärt och fått sig anvisat anslag för resestipendier åt domare och domaraspiranter. Anslag för sådant ändamål hade därefter utgått under vissa budgetår senast under budgetåret 1938/39. Vid framläggande av förslaget rörande anslag för nyssnämnda budgetår hade chefen för justitiedepartementet anfört, bland annat, att betänkande med förslag till rättegångsbalk vore att förvänta under loppet av år 1938 och att rättegångsreformen vid sådant förhållande kunde väntas bli genomförd under de därefter närmast följande åren, varför det vore angeläget att stipendier bleve att tillgå i så stort antal som möjligt.

Justitieombudsmannen anförde i sin förenämnda skrivelse härutöver bland annat:

Den förestående rättegångsreformen torde komma att medföra vittgående förändringar i arbetssättet icke blott för domarkåren utan jämväl för de vid domstolarna uppträdande åklagarna. Principen om domstolsförhandlingarnas koncentration och muntlighet kommer att ställa ökade krav på åklagarna, och särskilt på de åklagare som skola utföra talan i större brottmål. Samma skäl, som motivera att domare på ort och ställe bära få studera utländsk, särskilt dansk och norsk muntlig processordning synes mig kunna anföras jämväl beträffande åklagarna. Det skulle därför enligt min mening

vara av stort värde, om för nu ifrågavarande ändamål resestipendier åt åklagare funnes att tillgå. I första hand torde därvid landsfogdar och stadsfiskaler i större städer böra komma i åtnjutande av sådant stipendium.

På hemställan av chefen för justitiedepartementet har Kungl. Maj:t tidigare denna dag hemställt, att under andra huvudtiteln för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett reservationsanslag av 10 000 kronor för resestipendier åt domare och domaraspiranter. Departementschefen har till stöd härför framhållit, bland annat, att rättegångsreformen nu stode inför sitt snara förverkligande. I syfte att förbereda den nya rättegångsbalkens ikraftträdande och underlätta övergången till den nya ordningen sökte man redan nu anpassa det processuella förfarandet vid hovrätterna och de allmänna underrätterna efter de principer, på vilka den nya rättegångsbalken byggde. Det vore av största betydelse, att hovrätternas domare och domaraspiranter bereddes möjlighet att genom studiebesök vid främmande domstolar, där principerna om rättegångens koncentration och muntlighet redan tillämpades, vinna praktisk förtrogenhet med ett på dessa principer grundat rättegångsförfarande.

Departements-  
chefen.

De nu citerade skälen för resestipendier åt domare och domaraspiranter äga i lika mån giltighet även i fråga om dylika stipendier åt åklagare. Jag vill därför föreslå, att å riksstaten för nästa budgetår för resestipendier åt åklagare upptages ett anslag, med karaktär av reservationsanslag, å lika stort belopp som det vilket föreslås skola utgå för stipendier åt domare och domaraspiranter eller således 10 000 kronor. Med hänsyn till att de avsedda studierna huvudsakligen synas komma att gälla processförfarandet i våra grannländer Danmark och Norge torde de särskilda stipendiebeloppen i regel kunna bestämmas relativt lågt.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt åklagare* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 10 000

## E. Polisväsendet.

[219.] 1. Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 27 500 | 27 415        |
| 1945/46 .....                    | 29 400 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 66 300 | —             |

För det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget till statspolisorganisationen: Statspolisintendenten m. m. har Kungl. Maj:t den 18 maj 1945 fastställt följande stat:

## Stat.

Avlöning till statspolisintendenten enligt Kungl. Maj:ts beslut

|                                                                             |        |        |
|-----------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| den 29 april 1938 m. m., <i>förslagsvis</i> .....                           | kronor | 20 000 |
| Kostnader för statspolisintendentens pensionering, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 1 000  |
| Arvode till en statspolisassistent, <i>högst</i> .....                      | »      | 8 400  |

---

Summa kronor 29 400

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *statspolisintendenten* gjort framställning om medelsanvisning för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Till statspolisintendentens avlöning och pensionering hava därvid upptagits oförändrade belopp, 20 000 kronor respektive 1 000 kronor.

För arvode till statspolisassistenten har statspolisintendenten räknat med ett oförändrat belopp av 8 400 kronor. Under hänvisning till att Kungl. Maj:t genom beslut den 6 juli 1945 medgivit, att assistenten, då han tjänstgör som vikarie för statspolisintendenten, skall äga uppbära särskild ersättning med 10 kronor för dag har statspolisintendenten upptagit ett belopp av 450 kronor för sådan ersättning under budgetåret 1946/47. Slutligen har för avlönande av semestervikarie åt assistenten beräknats ett belopp av 1 450 kronor.

I enlighet härmed har medelsbehovet för avlönande av statspolisintendenten och hans assistent för nästa budgetår uppskattats till (20 000 + 1 000 + 8 400 + 450 + 1 450) 31 300 kronor, vilket belopp med 1 900 kronor överstiger det för innevarande budgetår för motsvarande ändamål anvisade anslaget.

Statspolisintendenten har vidare hemställt, att under förevarande anslag för nästa budgetår beräknas medel jämväl för avlöning till icke-ordinarie biträdespersonal vid statspolisintendentens expedition och vissa statspolisavdelningar samt anför härom.

För nu nämnda ändamål har för innevarande budgetår under förslagsanslaget till Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditions-kostnader anvisats högst 28 700 kronor. Av det sålunda anvisade beloppet avse 6 600 kronor arvoden till ett skrivbiträde å statspolisintendentens

expedition och ett å statspolisens kriminalavdelning i Stockholm, 19 100 kronor arvoden till ett biträde å envar av avdelningarna i Norrköping, Malmö, Göteborg, Örebro, Gävle, Sundsvall och Luleå samt återstoden, 3 000 kronor, kostnader för extra skrivhjälp i mån av behov vid vissa andra avdelningar.

Anslag till avlöning åt biträdet vid kriminalavdelningen i Stockholm samt vid avdelningarna utanför Stockholm har utgått alltsedan budgetåret 1943/44. Sådan erfarenhet synes mig numera hava vunnits beträffande nyttan och värdet av att äga tillgång till kvinnlig arbetskraft vid vissa av statspolisens avdelningar att dylika befattningar jämväl i fortsättningen böra finnas inrättade. Härigenom frigöres polispersonalen från skriv- och kontorsarbete till båtnad för sina egentliga uppgifter. Det torde sålunda ur såväl ekonomisk som arbetssynpunkt få anses vara av synnerligt värde att den fåtaliga kriminalpolispersonalen icke betungas med utskrift av de ofta mycket vidlyftiga förhörsprotokollen, som i stor utsträckning äro avskrifter av tidigare upprättade förhörspromemorior. De föreståndare, som till sin hjälp hava skrivbiträden, frigöres härjämte i viss utsträckning från det vid statspolisens avdelningar i avsevärd omfattning förekommande skrivarbetet till förmån för ökat deltagande i det egentliga polisarbetet med därav följande effektivisering i stort av avdelningarnas verksamhet.

Om jag sålunda är övertygad om värdet av att i fortsättningen äga tillgång till nu ifrågavarande arbetskraft, nödgas jag dock framhålla, att nuvarande arvodesanställning i längden icke är tillfredsställande. Detta förhållande i förening med de hitintills utgående, förhållandevis låga lönebeloppen har nämligen visat sig medföra svårigheter att förvärva för ändamålet lämplig arbetskraft.

En betydande olägenhet med biträdenas nuvarande anställningsförhållanden är avsaknaden av kompletterande avlöningsbestämmelser såsom föreskrifter om avlöningsförhöjning efter viss tid, tjänstledighetsavdrag, semester, sjukvård m. m. Då det måste anses otillfredsställande att i varje särskilt fall behöva begära tillstånd för tillförsäkrandet av kompletterande avlöningsförmåner åt biträdena, synes det lämpligt, att biträdestjänsterna bliva fastare reglerade i nu nämnda hänseenden. Detta skulle otvivelaktigt jämväl göra innehavarna av tjänsterna i högre grad än vad för närvarande är fallet benägna att kvarstanna å desamma, varjämte vid nytillsättning kvalificerade sökande skulle kunna påräknas. I utlåtande den 30 juli 1945 över en framställning till Kungl. Maj:t rörande lön under havandeskap åt ett av de här avsedda biträdena anförde statskontoret, att åtgärder borde vidtagas för att bereda den vid statspolisorganisationen anställda skrivbiträdespersonalen en å löneplan under icke-ordinariereglementet reglerad anställningsform. Enligt statskontorets mening borde kostnaderna för biträdespersonalens avlöning i samband härmed överföras till det för statspolisintendenten uppförda avlöningsanslaget.

Statspolisintendenten föreslår under hänvisning härtill, att biträdena efter som regel en provotid av förslagsvis tre månader anställas såsom extra tjänstemän jämlikt bestämmelserna i civila icke-ordinariereglementet. Biträdena borde anställas såsom skrivbiträden i lönegraden Ex 2. De båda biträdena i Stockholm syntes dock på grund av det dem åvilande mera kvalificerade arbetet böra placeras såsom kontorsbiträden i lönegraden Ex 4. Under tiden intill dess biträdena beredes extra anställning borde arvode utgå med belopp motsvarande lönen till extra tjänsteman i, såvitt anginge biträde i Stockholm, löneklassen a samt, såvitt anginge biträde å annan ort, löneklassen c.

Statspolisintendenten har vidare hemställt, att skrivbiträden måtte få anställas vid ytterligare fyra statspolisavdelningar, nämligen vid dem i Kalmar, Karlstad, Falun och Umeå.

Arbetet vid dessa avdelningar hade numera nått en sådan omfattning att en dylik anordning vore erforderlig. Olägenheterna av den rådande personalbristen vid statspolisavdelningarna skulle avsevärt lättas vid bifall av framställningen.

Sammanfattningsvis föreslår statspolisintendenten, att två kontorsbiträden i lönegraden Ex 4 måtte få vara anställda vid statspolisintendentens expedition och statspolisens kriminalavdelning i Stockholm samt skrivbiträden i lönegraden Ex 2 vid envar av avdelningarna i Norrköping, Kalmar, Malmö, Göteborg, Karlstad, Örebro, Falun, Gävle, Sundsvall, Umeå och Luleå. Det härför erforderliga medelsbehovet, fränsett dyrtidskompensation, har beräknats till ett belopp av 30 200 kronor, varvid räknats med den löneklassplacering inom lönegraderna, som föranledes av tiden för de nu anställda biträdenas innehav av statlig anställning. Beloppet till rörligt tillägg har upptagits till 4 600 kronor. För sjukvård m. m. har äskats ett belopp av 500 kronor.

Slutligen har statspolisintendenten för anlitande av extra skrivhjälp vid avdelningar, som icke hava eller föreslagits erhålla egna skrivbiträden, beräknat ett belopp av 2 000 kronor samt för semestervikarier vid vissa större och särskilt arbetsbelastade avdelningar 1 000 kronor.

För bestridande av kostnaderna för här avsedda biträden har statspolisintendenten således ansett böra anvisas  $(30\,200 + 4\,600 + 500 + 2\,000 + 1\,000)$  38 300 kronor, vilket belopp med 9 600 kronor överstiger vad som under anslaget till Statspolisorganisationen: underhålls-, drift- och expeditionskostnader för innevarande budgetår anslagits för ändamålet.

Här förevarande anslag i sin helhet skulle vid bifall till statspolisintendentens förslag behöva upptagas till  $(31\,300 + 38\,300)$  69 600 kronor.

*Statkontoret* har i utlåtande den 24 september 1945, såvitt angår förevarande anslag, föreslagit, att under anslaget uppföres en särskild post till vikariatsersättningar å förslagsvis 1 500 kronor, avsedd att täcka kostnaderna dels för den särskilda ersättningen till statspolisassistenten, då denne tjänstgör som vikarie för statspolisintendenten, dels ock för vikarie åt assistenten.

Före-  
draganden.

Kostnaderna för avlöning till statspolisintendenten och för hans pensionering beräknas oförändrat till 20 000 respektive 1 000 kronor.

För arvode till statspolisassistenten bör utgå oförändrat belopp, 8 400 kronor, vilket torde böra redovisas under en särskild post till arvode, bestämt av Kungl. Maj:t.

För vikariatsersättning till statspolisassistenten samt för vikarie åt denne torde få avses ett belopp av 1 500 kronor.

Statspolisintendentens förslag att bereda den vid vissa statspolisavdelningar samt å intendents expedition tjänstgörande skrivbiträdespersonalen anställning som extra tjänstemän anser jag mig böra biträda. Likaså vill

jag tillstyrka anställandet av ytterligare extra skrivbiträden till det antal, som intendenten föreslagit. För avlöande av här avsedd biträdespersonal, 2 kontorsbiträden i lönegraden Ex 4 samt 11 skrivbiträden i lönegraden Ex 2, beräknar jag ett belopp av, fränsett dyrtidskompensation, 29 500 kronor. Jag har härvid utgått från att biträdena som regel ej skola få tillgodoräkna tidigare tjänstgöring vid statspolisorganisationen för placering i löneklass vid erhållande av anställning som extra tjänstemän. För extra skrivhjälp vid vissa statspolisavdelningar, som ej äro avsedda att hava hel-tidsanställt skrivbiträde, ävensom för semestervikarier för skrivbiträden torde ett belopp av 1 500 kronor vara till fyllest.

Kostnaderna för här nämnda vikariatsersättningar, löner till kontors- och skrivbiträden ävensom ersättning till extra skrivhjälp m. m. torde böra sammanföras under en gemensam anslagspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken alltså kan beräknas till (1 500 + 29 500 + 1 500) 32 500 kronor.

För rörligt tillägg till här avsedda extra befattningshavare bör upptagas en särskild post å 4 400 kronor. De kostnader för sjukvård m. m., som kunna uppstå, synas lämpligen kunna bestridas från anslaget till Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditiionskostnader. Här ifrågavarande anslag, vilket i fortsättningen lämpligen bör rubriceras Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar, kan alltså beräknas till (20 000 + 1 000 + 8 400 + 32 500 + 4 400) 66 300 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* fastställa följande avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

#### Avlöningsstat.

|                                                    |               |
|----------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöning till statspolisintendenten samt kost-  |               |
| nader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i> .. | kronor 21 000 |
| 2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t.....            | » 8 400       |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal   | » 32 500      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....       | » 4 400       |

Summa förslagsanslag kronor 66 300;

*dels* ock till Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 66 300

[220.] 2. Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m., *reservationsanslag*.

Under rubriken Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Av nämnda belopp voro 140 000 kronor avsedda för inköp av motorfordon och gengasaggregat samt 10 000 kronor för inköp av ridhästar.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *statspolisintendenten* framlagt förslag till beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, varvid intendenten såvitt angår inköp av motorfordon anfört i huvudsak följande.

Å förevarande anslag fanns vid utgången av budgetåret 1944/45 en reservation av omkring 61 300 kronor. Att en så stor reservation uppstått är beroende på flera orsaker. I likhet med vad fallet varit under de närmast föregående åren har sålunda utbyte av motorfordon icke skett, förrän fordonen varit i det närmaste totalt förslitna. Vidare har trots svårigheterna att numera på fördelaktiga villkor kunna förvärva för statspolisen användbara begagnade bilar detta lyckats i samtliga fall. Härtill kommer slutligen det förhållandet att jag velat avvakta, huruvida statspolisens behov av bilar i viss mån skulle kunna tillgodoses i samband med den bebadade försäljningen av bilar vid krigsmaktens återgång till fredsot.

I föregående års statförslag anförde jag, att det med hänsyn till tidsläget varit försvarligt att standarden beträffande statspolisens bilar sänkts men att den icke under några förhållanden kunde ytterligare sänkas. Det synes numera icke längre försvarligt att bibehålla statspolisens bilpark vid dess nuvarande låga standard. Motorfordonstrafiken har åter börjat komma i gång efter krigstidens inskränkningar och under nästkommande budgetår torde trafikvolymen ytterligare komma att starkt stegras. Med hänsyn till statspolisens speciella uppgifter kommer detta att medföra ökade krav på användningen av statspolisens bilar. En snar återgång till en förbättrad standard är sålunda numera högeligen önskvärd. Förutom den därigenom direkt ökade användbarheten av fordonen skulle härigenom otvivelaktigt vinnas en väsentlig nedpressning av reparationskostnaderna.

Jag har icke för avsikt att för närvarande föreslå någon utökning av antalet bilar vid statspolisen. Antalet bilar vid statspolisens samtliga avdelningar utgör 89, varav 59 för närvarande äro inrättade för gengasdrift. En gradvis minskning av antalet gengasbilar har börjat genomföras och några nya gengasaggregat anskaffas icke längre. Envar av de under budgetåret 1944/45 utbytta bilarna har i genomsnitt tillryggalagt 12 761 mil. Enligt verkställda beräkningar synes det nödvändigt att 20 bilar utbytas under budgetåret 1946/47. Kostnaden härför beräknas uppgå till 153 000 kronor. Härvid har jag räknat med att vad som kan erhållas vid försäljning av utrangerade bilar torde komma att åtgå till specialutrustning för nyinköpta bilar, transportkostnader m. m.

Vidkommande frågan i vad mån statspolisens behov av bilar i viss utsträckning kunnat tillgodoses genom inköp av sådana krigsmaktens tillhöriga bilar, vilka komma att försälas i samband med krigsmaktens återgång till fredsot, får jag meddela att statspolisen hos arméförvaltningens tygdepartement, som omhänderhar försäljningen av krigsmaktens fordon, anmält sig för ett visst antal bilar av de fabrikat och typer, som statspolisen utan olägenhet skulle kunna använda. Något besked har ännu icke erhållits i saken. Under hand har dock inhämtats att krigsmakten icke torde komma att avhända sig sådana fordon, som statspolisen skulle kunna hava användning för.

Beträffande det för inköp av ridhästar erforderliga beloppet erinrar statspolisintendenten om att för nämnda ändamål anvisats 10 000 kronor under ettvart av budgetåren 1944/45 och 1945/46. Då detta belopp visat

sig ej förslå, hade Kungl. Maj:t för förstnämnda budgetår medgivit, att för ifrågavarande ändamål finge disponeras ytterligare högst 2 000 kronor av de för budgetåret för inköp av motorfordon och gengasaggregat anvisade medlen. I tidigare stattförslag hade genomsnittliga årsbehovet av hästar angivits till sju. För nästkommande budgetår torde detta antal möjligen behöva överskridas. På grund av ovisshet härom syntes dock för närvarande endast böra räknas med inköp av nämnda antal hästar. Kostnaderna härför kunde uppskattas till omkring 14 000 kronor. Härtill komme kostnader för hästarnas transport till stationsorterna. Med hänsyn till beräknade inkomster genom försäljning av utrangerade hästar behövde dock ej anvisas högre belopp än 12 000 kronor.

Medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1946/47 har av statspolisintendenten således uppskattats till (153 000 + 12 000) 165 000 kronor.

I förevarande sammanhang vill jag anmäla en av statspolisintendenten i särskild skrivelse den 31 augusti 1945 gjord framställning om anvisande redan under innevarande budgetår av medel för inköp av ytterligare ett antal polishundar utöver de fem hundar, som inköpts av medel, som anvisats för budgetåret 1944/45. Intendenten anför i denna angelägenhet bland annat följande.

Polishundorganisationen omfattar för närvarande en hund med förare vid envar av statspolisens avdelningar i Falun, Gävle, Sundsvall, Östersund och Umeå.

De nu vunna erfarenheterna av organisationen motsvara helt de förväntningar, som ställts på densamma. Hundarna hava sålunda vid flerfaldiga tillfällen visat sig vara till synnerligen stor nytta i polisarbetet. Bland de uppgifter, till vilkas lösande hundarna bidragit eller i flera fall helt möjliggjort, märkes återfinnandet av vilsegången person eller rymlingar, uppspårandet och gripandet av brottslingar, påträffandet av djur, som blivit beskjutna vid olaga jakt etc. Vid brottsplatsundersökningar är det bland annat ur bevissynpunkt av synnerlig vikt att återfinna tappade eller bortkastade föremål, upptäcka blodfläckar etc. Vid sådana undersökningar i terrängen har det visat sig mycket effektivt att använda polishund. Hundarna hava även visat sig synnerligen användbara för olika bevakningsuppgifter.

Till följd av de gynnsamma erfarenheterna bör en utbyggnad ske av polishundorganisationen med ytterligare utbildning av en hund med förare vid envar av statspolisavdelningarna i Stockholm, Norrköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Malmö, Göteborg, Karlstad och Örebro. Bifall till detta förslag skulle innebära att statspolisens polishundorganisation i stort sett skulle komma att täcka hela landet. Av ekonomiska skäl torde utbyggnaden böra företagas på en gång. Kostnaderna för den utbildning, som hundarna behöva genomgå, bliva nämligen härigenom avsevärt lägre. Utbildningen bör av flera skäl äga rum under sommaren eller hösten 1946. Statspolisens förut utbildade hundar med förare böra under viss del av utbildningskursen få deltaga i densamma i och för vidmakthållande och förkovran av sina kunskaper. Från sakkunnigt håll har nämligen framhållits att en dylik fortbildningskurs vore oundgängligen nödvändig samt att densammas anordnande icke under några förhållanden borde uppskjutas längre än till nämnda tid.

De hundar, som skola nyutbildas, böra före utbildningen under en icke alltför kort tid omhänderhavas av de polismän, som sedermera skola utbildas till hundförare. Hundarna böra därför inköpas senast vid årsskiftet 1945/46 samt hava en genomsnittlig ålder av omkring ett år. För inköp av 9 lämpliga hundar i denna ålder beräknas åtgå omkring 2 300 kronor. Härtill komma kostnader för transport av hundarna till de olika stationsorterna. Med hänsyn till en från budgetåret 1944/45 under anslaget Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. uppkommen reservation å omkring 700 kronor å anslagsposten för inköp av polishundar torde dock medelsbehovet för nu förevarande ändamål kunna begränsas till 2 000 kronor.

Under hänvisning härtill hemställde statspolisintendenten, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att det för budgetåret 1945/46 anvisade reservationsanslaget till Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. finge överskridas med högst 2 000 kronor för inköp av polishundar.

Statskontoret anförde i utlåtande över framställningen, att medel för inköp av ifrågavarande hundar borde i vanlig ordning äskas av 1946 års riksdag.

Före-  
draganden.

Medelsbehovet för inköp av motorfordon uppskattar jag till 140 000 kronor eller samma belopp, som för motsvarande ändamål anvisats för innevarande budgetår.

För inköp av ridhästar har under ett vart av de närmast föregående budgetåren beräknats ett belopp av 10 000 kronor. Detta belopp har emellertid visat sig vara för litet för att ersätta utslagna hästar. Kungl. Maj:t har därför genom beslut den 25 maj och den 15 november 1945 ansett sig böra medgiva, att av de medel under förevarande anslag, som avsetts för inköp av motorfordon m. m., tillhopa 11 300 kronor finge disponeras för inköp av ridhästar och dessas transport till vederbörande stationsorter. Med hänsyn till att tidigare anvisade belopp för inköp av ridhästar varit otillräckliga anser jag mig ej böra föreslå någon minskning av det av statspolisintendenten för nästa budgetår äskade beloppet, 12 000 kronor.

Med hänsyn till de gynnsamma erfarenheter som vunnits rörande användningen av hundar i polisarbetet vill jag tillstyrka statspolisintendentens förslag rörande inköp av ytterligare nio hundar. Kostnaderna härför ha, med frånräknande av viss reservation å de för motsvarande ändamål tidigare anvisade medlen, beräknats till 2 000 kronor. Mot denna beräkning synes intet vara att erinra. Medel för ändamålet synes böra anvisas under förevarande anslag för nästa budgetår.

Sammanlagda kostnader under anslaget skulle således komma att uppgå till (140 000 + 12 000 + 2 000) 154 000 kronor. Av anslaget torde enligt gällande principer 140 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av ..... kronor 154 000, därav 140 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[221.] 3. **Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditions-kostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 505 000 | 502 457       |
| 1945/46 .....                    | 525 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 515 000 | —             |

Av anslaget för löpande budgetår skola 203 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t föreskrivit följande fördelning av anslaget för budgetåret 1945/46:

- 1) Underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar samt de särskilda utgifter, som kunna bli va erforderliga för hästarnas dressyr och för utbildning av den ridande personalen, ävensom anskaffande av hästustrustningspersedlar i stället för förslitna sådana, högst 43 500 kronor,
- 2) Underhåll och vård av statspolisens hundar, högst 2 600 kronor,
- 3) Underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av velocipeder, högst 400 000 kronor,
- 4) Statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap, högst 3 000 kronor,
- 5) Avlöning åt kvinnliga skrivbiträden vid statspolisintendentens expedition och vissa statspolisavdelningar, högst 28 700 kronor, samt
- 6) Expeditions-kostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt, högst 47 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *statspolisintendenten* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för de ändamål, som för nästa budgetår äro avsedda att tillgodoses från ifrågavarande anslag.

Den för underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m. upptagna anslagsposten, vilken avser kostnader, som direkt gäldas av statspolisintendenten, beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller således till 43 500 kronor.

I fråga om kostnaderna för polishundorganisationen erinrar statspolisintendenten om sin i särskild skrivelse nyssnämnda dag gjorda framställning om anvisande å tilläggsstat för innevarande budgetår av medel för inköp av ytterligare nio hundar, utöver de fem, som tidigare anskaffats, ävensom för anordnande av dels en utbildningskurs för de till inköp föreslagna hundarna, dels ock en fortbildningskurs för de förut förvärvade hundarna. För nämnda framställning har närmare redogjorts under näst-föregående punkt.

Intendenten upplyser, att utbildnings- och fortbildningskurserna äro avsedda att förläggas till arméhundgården i Sollefteå. Kurserna beräknas komma att pågå under omkring 10 respektive 3 veckor. Kostnaderna för båda kurserna hava beräknats till sammanlagt 12 700 kronor, med följande fördelning:

|                                                                                                                                                                                                                                               |        |        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| Arvoden m. m. till lärare i teoretisk och praktisk hunds-<br>dressyr, hundpsykologi, hundsjukdomar m. m. (I detta<br>belopp ingår gottgörelse för mistad lön, särskild ersätt-<br>ning samt rese- och traktamentsersättning till kursledaren) | kronor | 3 700  |
| Resekostnader för 14 statspolismän med hundar .....                                                                                                                                                                                           | »      | 1 300  |
| Traktamentsersättningar samt förplägnads- och inkvarte-<br>ringskostnader för statspolismännen .....                                                                                                                                          | »      | 7 000  |
| Underhåll av hundarna .....                                                                                                                                                                                                                   | »      | 400    |
| Oförutsedda utgifter .....                                                                                                                                                                                                                    | »      | 300    |
| Summa kronor                                                                                                                                                                                                                                  |        | 12 700 |

Intendenten anmärker, att kostnaderna för allenast en fortbildningskurs för statspolisens nu i tjänst varande hundar jämte förare beräknats till i runt tal 2 600 kronor. I ersättning till hundförarna för fortsatt dressyr, vård och utfodring av hundarna har, utom såvitt angår föraren av den hund, som avses skola placeras i Stockholm, räknats med ett belopp av 35 kronor per månad eller samma ersättning, som för närvarande utgår. Hundföraren i Stockholm har ansetts böra komma i åtnjutande av en högre ersättning, 60 kronor i månaden, med hänsyn till dels att besväret med hundens omhändertagande anses vara större i Stockholm än på andra håll, dels ock att nyssnämnda ersättning utgår till hundförare vid Stockholms poliskår. Nu nämnda ersättningar ha i enlighet härmed uppskattats till omkring 5 500 kronor för budgetåret 1946/47, varvid ej räknats med någon ersättning till hundförarna under den tid utbildningskurserna pågå. För bestridande av veterinärkostnader och oförutsedda utgifter har upptagits 1 800 kronor samt för gäldande av hundskatt 450 kronor.

För utbildning av polishundar jämte förare samt underhåll och vård av polishundar skulle således erfordras (12 700 + 5 500 + 1 800 + 450) 20 450 eller i runt tal 20 500 kronor.

För underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av cyklar har statspolisintendenten ansett ett belopp av 646 900 kronor erforderligt för nästa budgetår mot för innevarande budgetår beräknade 400 000 kronor. Intendenten anför härom i huvudsak följande.

Såsom i föregående års statförslag framhölls hade jag med hänsyn till de då ökade svårigheterna beträffande landets försörjning med bilgummi och smörjmedel anbefallt, att den största återhållsamhet borde iakttagas vid användningen av statspolisens bilar trots att så med hänsyn till den fortfarande i ökning stadda arbetsbördan i och för sig icke vore önskvärt. Den under 1944 körda sammanlagda vägsträckan var även avsevärt lägre än densamma för 1943. Siffrorna voro för 1943 och 1944 i runda tal 186 700 respektive 161 400 mil. För nästkommande budgetår torde man böra räkna med den 1939 körda sammanlagda vägsträckan, vilken uppgick till i runt tal 281 400 mil. Med hänsyn till rådande ovisshet om de kommande priserna på bensin och oljor ställa sig beräkningarna av kostnaderna härför mycket vanskliga. Kungl. Maj:t har i dagarna fastställt bensinpriset till 80 öre för liter. Med hänsyn taget till detta pris skulle för drivmedel få beräknas omkring 450 000 kronor. Med ett beräknat oljepris av 2 kronor för liter kunna kostnaderna för olja uppskattas till omkring 16 900 kronor. För drivmedel och olja skulle sålunda böra beräknas i runt tal 466 900 kronor.

Vad härefter angår reparationskostnader m. m. må nämnas, att reparationskostnaderna för 1944 hava uppgått till omkring 144 000 kronor. För 1943 uppgingo samma kostnader till omkring 192 000 kronor. Det torde icke vara möjligt att nedbringa statspolisens höga reparationskostnader med mindre motorfordonens standard höjes. Med antagande av att så i viss mån kommer att ske torde reparationskostnaderna för nu ifrågavarande budgetår böra beräknas till omkring 140 000 kronor. Övriga utgifter såsom kostnader för bilskatt, försäkring, bilgummi, etc. synas skäligen böra beräknas till 40 000 kronor.

För statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap upptages ett oförändrat belopp av 3 000 kronor.

Medelsbehovet för expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt, som för löpande budgetår beräknats till 47 000 kronor, uppskattas för nästa budgetår till sammanlagt 50 000 kronor.

Höjningen föranledes av ökat behov av nyanskaffning av skrivmaskiner samt höjda kostnader för justering och reparation av statspolisens bilvägar.

Här ifrågavarande anslag har i enlighet härmed beräknats till (43 500 + 20 500 + 646 900 + 3 000 + 50 000) 763 900 kronor, vilket innebär en ökning med 238 900 kronor jämfört med det för innevarande budgetår för motsvarande ändamål anvisade anslaget. Härvid bortses från det förhållandet att medel för avlönande av skrivbiträden å vissa statspolisavdelningar från och med nästa budgetår föreslagits skola utgå från anslaget under punkt 219 i stället för som för närvarande från förevarande anslag.

Statskontoret har i utlåtande över statspolisintendentens förslag anfört följande.

Med hänsyn till svårigheterna att nu bedöma prisläget under budgetåret 1946/47 å flytande bränsle synes den under anslaget till underhålls-, drift- och expeditionskostnader uppförda anslagsposten till underhåll och drift av motorfordon samt till underhåll och vård av velocipeder böra upptagas med oförändrat belopp eller 400 000 kronor.

Beträffande posten till expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt under samma anslag vill statskontoret fästa uppmärksamheten vid att kostnaderna torde kunna nedbringas, därest inköp av skrivmaskiner äger rum genom postverket, som i samband med krigsmaktens återgång till fredsnot försäljer ett stort antal krigsmaktens tillhöriga skrivmaskiner. Statskontoret ifrågasätter därför, om anslagsposten bör beräknas till högre belopp än som senast anvisats för ändamålet eller 47 000 kronor.

Kostnaderna för underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m. torde kunna beräknas till oförändrat belopp eller 43 500 kronor.

Före-  
draganden.

Vad härefter angår kostnaderna för polishundorganisationen har jag, som framgår av vad jag anfört under nästföregående punkt, funnit mig böra förorda, att ytterligare nio hundar anskaffas. Jag anser anledning till erinran ej föreligga mot de för de föreslagna utbildningskurserna beräknade kostnaderna och tillstyrker att för ändamålet beräknas 12 700 kronor. För

underhåll och vård av hundarna anser jag mig ej böra räkna med högre belopp än 5 200 kronor. Jag har härvid utgått från en ersättning av 35 kronor i månaden till samtliga hundförare, således även till föraren av den hund, som avses skola stationeras i Stockholm. Härjämte torde för veterinärvård och diverse utgifter böra avses ett belopp av 1 900 kronor. Sammanlagda kostnaderna för polishundorganisationen skulle således komma att utgöra 19 800 kronor.

I likhet med statskontoret anser jag, att det för underhåll och drift av motorfordon m. m. avsedda beloppet bör upptagas till oförändrat 400 000 kronor.

För statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap bör avses 3 000 kronor.

För expeditjonskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt bör upptagas ett oförändrat belopp av 47 000 kronor.

Slutligen bör under detta anslag upptagas en särskild post å förslagsvis 500 kronor för bestridande av kostnaderna för sjukvård m. m. åt de extra skrivbiträden, som, i enlighet med vad jag förordat under punkten 219, komma att vara anställda vid statspolisorganisationen under nästa budgetår.

Sammanlagt skulle enligt dessa beräkningar erfordras ett anslagsbelopp av (43 500 + 19 800 + 400 000 + 3 000 + 47 000 + 500) i runt tal 515 000 kronor. Härav böra enligt gällande principer 203 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditjonskostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 515 000,  
därav 203 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[222] 4. **Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 3 100 000 | 2 893 405     |
| 1944/45 .....                    | 3 150 000 | 3 271 113     |
| 1945/46 .....                    | 3 200 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 3 275 000 | —             |

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932 och 712/1942; kungörelse den 16 september 1932 (nr 448) angående stats- och reservpolisen, ändrad genom kungörelser nr 166/1936, 532/1936 och 438/1944; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Statspolisavdelningar finnas för närvarande i 20 städer. Dessa städer skola sammanlagt såsom *ordningsstatspolis* tillhandahålla 9 kommissarier, 26 överkonstaplar och 236 konstaplar eller tillhopa 271 man. För tjänstgöring såsom

*kriminalstatpolis* åter skola städerna tillhandahålla 4 kommissarier, 29 överkonstaplar och 80 konstaplar eller sammanlagt 113 man. Av dessa äro 1 kommissarie, 4 överkonstaplar och 25 konstaplar avsedda att huvudsakligen användas för bekämpande av olovlig rusdryckshantering. Härvid har icke medräknats den personal vid statspolisens kriminalavdelning i Stockholm, varmed samma avdelning under de senaste åren provisoriskt varit utökad.

Rörande de slag av utgifter, som bestridas från ifrågavarande anslag, lämnades en utförlig redogörelse i statsverkspropositionen till 1935 års riksdag (V. s. 288), till vilken jag tillåter mig hänvisa.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *statspolisintendenten* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Beträffande det för avlöning åt ordningsstatspolisen erforderliga beloppet har statspolisintendenten meddelat, att, såvitt för honom tillgängliga uppgifter gäve vid handen, kostnaderna för kalenderåret 1944 uppgått till 1 566 714 kronor.

Statspolisintendenten upprepar sitt i anslagsäskandena för de tre senaste budgetåren framställda förslag om förstärkning med två konstaplar av ordningsstatspolisavdelningen i Karlskrona, vilken för närvarande består av en överkonstapel och tre konstaplar. Som skäl härför åberopas vad till förmån för de tidigare förslagen anförts (statsverkspropositionerna till 1943 års riksdag, V. s. 315, till 1944 års riksdag, V. s. 344, 345, och till 1945 års riksdag, V. s. 358). Intendenten tillägger härutöver, att avdelningen syntes komma att visa sig helt otillräcklig för åvägabringandet av en tillfredsställande trafikövervakning i samband med den väntade betydande utvidgningen av trafikvolymen. Avlöningskostnaderna för de föreslagna två konstapelsbefattningarna ha med utgångspunkt från 1944 års medellöner beräknats till 10 200 kronor.

Intendenten erinrar om att ordningsstatspolisen i Göteborg från och med innevarande budgetår minskats med en konstapelstjänst, medförande en besparing av omkring 5 900 kronor.

Vidare framhåller intendenten, att vid beräkningen av ifrågavarande kostnader hänsyn måste tagas till de löneförhöjningar, som föranleddes av vidtagna och väntade ändringar av avlöningsreglementena för vissa städer, vilka vore skyldiga tillhandahålla statspolis. Dessa löneförhöjningar uppskattade intendenten till 52 900 kronor.

Enligt statspolisintendentens beräkningar skulle sålunda de sammanlagda avlöningskostnaderna för ordningsstatspolisen för budgetåret 1946/47 uppgå till  $(1\,566\,700 + 10\,200 - 5\,900 + 52\,900)$  1 623 900 kronor.

Vidkommande kostnaderna för avlöning åt kriminalstatspolisen upplyser statspolisintendenten, att de faktiska kostnaderna för år 1944 uppgått till i runt tal 796 600 kronor. Vid beräkningen av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål borde hänsyn tagas till *dels* den av Kungl. Maj:t genom beslut den 18 maj 1945 från och med innevarande budgetår medgivna utökningen av kriminalstatspolisen i Växjö med en kriminalöverkonstapels-tjänst, *dels* och inträffade eller förväntade avlöningsförhöjningar, vilka för-

hållanden beräknades komma att medföra utgifter för statsverket med omkring 6 500 respektive 22 000 kronor.

Intendenten framhåller, att han, i avbidan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till frågan om polisväsendets förstatligande, icke ansett sig böra föreslå några utökningar av kriminalstatspolisen trots att så med hänsyn till den fortfarande i ökning stadda arbetsbördan i flera fall skulle varit i hög grad påkallat.

Avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen under budgetåret 1946/47 skulle alltså sammanlagt uppgå till  $(796\,600 + 6\,500 + 22\,000)$  825 100 kronor.

Kostnaderna för pensionering av ordningsstatspolisen hava, enligt vad statspolisintendenten upplyser, för år 1944 belöpt sig till 253 500 kronor. Den föreslagna utökningen av avdelningen i Karlskrona medförde en kostnadsökning av 1 600 kronor, medan den tidigare berörda indragningen av en konstapelstjänst vid ordningsstatspolisen i Göteborg kunde förväntas medföra en minskning med omkring 1 000 kronor. Hänsyn borde vidare tagas till inträdd förhöjning av pensionskostnaderna, vilken beräknades medföra en merkostnad för statsverket av 1 000 kronor. Intendenten beräknar sålunda pensioneringskostnaderna för ordningsstatspolisen under budgetåret 1946/47 till  $(253\,500 + 1\,600 - 1\,000 + 1\,000)$  255 100 kronor.

I fråga om kostnaderna för pensionering av kriminalstatspolisen upplyser statspolisintendenten, att dessa för år 1944 uppgått till 125 300 kronor. Den vidtagna förstärkningen av kriminalavdelningen i Växjö beräknas medföra en ytterligare ökning av pensioneringskostnaden med 700 kronor. Slutligen skulle hänsyn tagas till inträdd förhöjning av pensionskostnaderna i nämnda stad, vilken kunde uppskattas till 100 kronor. Intendenten beräknar sålunda pensioneringskostnaderna för kriminalstatspolisen under budgetåret 1946/47 till  $(125\,300 + 700 + 100)$  126 100 kronor.

I gottgörelse för uniformeringskostnad och beklädnadsersättning hava — upplyser statspolisintendenten — under 1944 utgivits 126 700 kronor. Föreslagen utökning av ordningsstatspolisen i Karlskrona torde medföra en ökning med omkring 600 kronor, medan indragningen av en ordningskonstapelstjänst i Göteborg komme att medföra en minskning med omkring 300 kronor. Då av löneregleringar föranledda höjningar kunde uppskattas till 7 100 kronor, beräknar intendenten ifrågavarande kostnader för nästa budgetår till sammanlagt  $(126\,700 + 600 - 300 + 7\,100)$  134 100 kronor.

Såsom ersättning för andra förmåner åt personalen hava — meddelar statspolisintendenten — under 1944 utgivits 53 000 kronor. Då förut angivna personalförändringar skulle medföra kostnadsökning med 200 kronor och någon större stegring av annan anledning icke vore att förvänta, beräknar statspolisintendenten utgifterna för ifrågavarande ersättningar till 53 200 kronor.

I hyresersättning för rum åt statspolisens hästar och motorfordon hava, enligt av statspolisintendenten lämnad upplysning, under 1944 utbetalats sammanlagt omkring 42 000 kronor. Intendenten beräknar ifrågavarande utgifter för budgetåret 1946/47 till oförändrat belopp.

Kostnaderna för underhåll och vård av statspolisens hästar bestridas, såsom under närmast föregående punkt nämnts, delvis från nu ifrågavarande anslag. Statspolisintendenten upplyser, att till polisdistrikten för år 1944 utgått ersättning för nämnda kostnader med tillhoppa i runt tal 112 000 kronor, samt beräknar motsvarande kostnader för nästa budgetår till samma belopp.

Vad slutligen angår kostnaderna för expeditiionslokaler och telefon m. m. meddelar statspolisintendenten, att dessa för år 1944 uppgått till 204 973 kronor. Intendenten anser, att man för nästa budgetår borde räkna med en kostnadsstegring av cirka 10 000 kronor på grund av ombyggnad och i samband därmed stående utökning av vissa statspolisavdelningar och sålunda ett sammanlagt medelsbehov av omkring 215 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts har statspolisintendenten beräknat hela det nu ifrågavarande anslaget till (1 623 900 + 825 100 + 255 100 + 126 100 + 134 100 + 53 200 + 42 000 + 112 000 + 215 000) 3 386 500 kronor, vilket innebär en höjning i förhållande till anslaget för innevarande budgetår med 186 500 kronor.

I detta sammanhang vill jag anmäla, att *landsfogden i Blekinge län* i framställning den 21 september 1945, vilken tillstyrkts av *länsstyrelsen i länet*, framhållit, att starkt behov föreläge av en förstärkning av ordningsstatspolisavdelningen i länet med två konstuplar. Avdelningen, som bestode av en överkonstupel och tre konstuplar, vore för fåtalig för att kunna fullgöra sina uppgifter. Ingen annan avdelning i riket hade mindre styrka än ett befäl och fem konstuplar.

*Statspolisintendenten* har i utlåtande över landsfogdens framställning tillstyrkt densamma och därvid hänvisat till sitt i anslagsäskandena för budgetåret 1946/47 framlagda förslag om utökning av ordningsstatspolisen i Blekinge län.

Statspolisintendenten har endast i ett hänseende föreslagit utökning av statspolisorganisationen under nästa budgetår, nämligen förstärkning av ordningsstatspolisavdelningen i Karlskrona med två konstuplar. Som motiveering härför har anförts, bland annat, att personalen vid avdelningen komme att bliva otillräcklig med hänsyn till den väntade utvidgningen av trafikvolymen. Innan ytterligare erfarenhet vunnits rörande den arbetsbörda, som kommer att åvila avdelningen vid återgång till normala förhållanden, anser jag mig ej kunna tillstyrka ifrågavarande förslag.

Kostnaderna för de ändamål, som skola tillgodoses från förevarande anslag, torde kunna beräknas i nära anslutning till de belopp, vartill motsvarande kostnader uppgått under år 1944. Vederbörlig hänsyn bör emellertid tagas till de förändringar beträffande statspolisavdelningarnas sammansättning, som vidtagits under nämnda år och tiden därefter. Jag uppskattar ifrågavarande kostnader till följande belopp, nämligen kostnaderna för avlöning åt ordningsstatspolisen till 1 560 000 kronor, kostnaderna för avlöning åt kriminalstatspolisen till 800 000 kronor, kostnaderna för pensionering av

Före-  
draganden.

ordningsstatspolisen till 255 000 kronor, kostnaderna för pensionering av kriminalstatspolisen till 126 000 kronor, gottgörelsen för uniformeringskostnad och beklädnadsersättning till 127 000 kronor, ersättningen för andra förmåner åt personalen till 53 000 kronor, hyresersättningen för rum åt statspolisens hästar och motorfordon till 42 000 kronor, kostnaderna för underhåll och vård av statspolisens hästar till 112 000 kronor samt kostnaderna för expeditionslokaler och telefon m. m. till 200 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet kan alltså beräknas till (1 560 000 + 800 000 + 255 000 + 126 000 + 127 000 + 53 000 + 42 000 + 112 000 + 200 000) 3 275 000 kronor.

Enligt de principer, som godkänts av statsmakterna, skall mot automobilskattemedlen avräknas kostnaden för den i anledning av automobilbesiktningsväsendets omläggning från och med den 1 januari 1937 utökade ordningsstatspolisen, i den mån denna kostnad överstiger nettotinkomsten av besiktningsväsendet. Då kostnaden för nämnda utökning av ordningsstatspolisen uppgår till omkring 430 000 kronor och nettotinkomsten av besiktningsväsendet för nästa budgetår beräknas uppgå till högre belopp, bör av anslaget icke någon del avräknas mot automobilskattemedlen.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*  
av ..... kronor 3 275 000

[223.] 5. **Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet, reservationsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 50 000  | 42 581        |
| 1945/46 .....                    | 100 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 40 000  | —             |

Förevarande anslag, vilket första gången anvisats för budgetåret 1943/44, är avsett att användas *dels* för statsbidrag till kommuner till anläggningskostnaderna för sådana fasta radiostationer, som befinnas böra ingå i samordningsplanen för polisradioväsendet, med i princip hälften av sagda kostnader, *dels* för bestridande av kostnaderna för rörliga radioanläggningar i statspolisens bilar *och dels* för ersättning åt sådan teknisk sakkunskap, som statspolisintendenten för prövning av ansökningar om tillstånd till polisradioanläggningar m. m. kan behöva anlita. En utförlig redogörelse för anslagets användning lämnades i propositionen nr 127/1943, till vilken torde få hänvisas.

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *statspolisintendenten* beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår.

Statspolisintendenten upplyser, att å anslaget förefanns en reservation å 56 430 kronor vid utgången av budgetåret 1944/45, varför det för innevarande budgetår tillgängliga beloppet utgjorde cirka 156 400 kronor. Av de till-

gängliga medlen beräknades under innevarande budgetår 95 000 kronor komma att tagas i anspråk för utbetalande av beviljade statsbidrag till städerna Stockholm, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Jönköping, Kristianstad, Hälsingborg, Göteborg, Karlstad, Karlskoga och Västerås. Vissa av dessa städers polisradioanläggningar vore redan färdigbyggda och slutbesiktigade. Av de tillgängliga medlen skulle även bestridas kostnaderna för anskaffandet av tio rörliga anläggningar vid statspolisen. Kostnaderna härför torde komma att uppgå till omkring 68 800 kronor. Härtill komme kostnader för statspolisintendentens anlitan- de av teknisk sakkunskap med omkring 1 500 kronor. Utgifterna från anslaget under budgetåret 1945/46 kunde alltså beräknas till  $(95\,000 + 68\,800 + 1\,500)$  165 300 kronor, vilket belopp sålunda med  $(165\,300 - 156\,400)$  8 900 kronor överstege vad som för budgetåret vore tillgängligt för ändamålet.

I fråga om medelsbehovet för ytterligare statsbidrag till kommuner för fasta radioanläggningar upplyser statspolisintendenten, att städerna Uppsala och Gävle vore i färd med att anordna polisradio i enlighet med samordningsplanen. Städerna Karlskrona och Vänersborg hade för avsikt att under innevarande budgetår vidtaga åtgärder i sådant hänseende. Möjligen komme även städerna Trollhättan och Fagersta att inom en icke alltför avlägsen framtid föranstalta om samordnad polisradio. För åtminstone fyra av nämnda sex städer syntes bidragen för anläggningarna böra beräknas utgå under budgetåret 1946/47. Då statsbidragskostnaderna för varje anläggning i genomsnitt beräknades bli- va 8 625 kronor, skulle för fyra anläggningar få avses 34 500 kronor.

Några ytterligare medel för rörliga anläggningar vid statspolisen anser statspolisintendenten icke erforderliga för nästkommande budgetår.

Kostnaden för den tekniska sakkunskap, som statspolisintendenten behövde anlita för bedömning av ifrågavarande ärenden, uppskattar intendenten till 1 500 kronor eller samma belopp som beräknats för ändamålet för innevarande budgetår.

Enligt intendentens beräkningar borde sålunda anslaget för nästa budgetår upptagas till  $(8\,900 + 34\,500 + 1\,500)$  44 900 kronor.

Emot statspolisintendentens uppskattning av medelsbehovet under förevarande anslag har jag i och för sig intet att erinra. Jag finner dock anslagsbeloppet kunna avrundas nedåt till 40 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Före-  
draganden.

att till *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av .... kronor 40 000

[224.] 6. Poliskåren i Boden: Avlöningar, förslagsanslag.

| Budgetår                | Anslag  | Nettoutgifter |
|-------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....           | 163 000 | 186 341       |
| 1945/46 .....           | 163 000 | —             |
| 1946/47 (förslag) ..... | 172 600 | —             |

Kungl Maj:t har den 30 juni 1942 fastställt personalförteckning för polis-kåren i Boden (statsliggaren, s. 353).<sup>1</sup>

Vidare har Kungl. Maj:t den 5 maj 1944 fastställt följande avlöningsstat för poliskåren, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

*Avlöningsstat.*

|                                                                   |        |         |
|-------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 156 100 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | »      | 16 400  |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | »      | 26 500  |
| <u>Summa kronor</u>                                               |        | 199 000 |

*Särskilda uppbördsmedel.*

|                                    |        |         |
|------------------------------------|--------|---------|
| Ersättning från Bodens stad .....  | kronor | 36 000  |
| <u>Summa förslagsanslag kronor</u> |        | 163 000 |

I skrivelser den 21 september och den 13 november 1945 har *polischefen i Boden* framlagt förslag rörande beräkningen av här ifrågavarande anslag för nästa budgetår.

Polischefen har härvid föreslagit, att posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän i anledning av löneklassuppflyttningar höjes med 2 500 kronor till 158 600 kronor.

Vad angår posten till avlöningar till icke-ordinarie personal erinrar polischefen om att Kungl. Maj:t föreskrivit, att vid poliskåren i Boden skulle finnas anställda fyra extra-ordinarie konstaplar med placering i lönegraden Eo 7. Avlöningarna till dem ha beräknats till 14 950 kronor. Polischefen erinrar vidare om att under budgetåret 1944/45 varit anställda ett visst antal extra konstaplar samt att detta beräknades bli nödigt även under budgetåret 1946/47. Polischefen anför härom.

Erfarenheterna av arbetet vid kåren hava givit vid handen, att kårens personalstyrka är otillräcklig. I vilken mån dessa erfarenheter grunda sig på förhållanden, betingade av de gångna krisåren, är svårt att nu avgöra. Mycket talar emellertid för att kårens besättning av polismän kommer att visa sig för liten även för s. k. normala förhållanden. Sedan kårens tillkomst har Bodens stads invånarantal ökat med i runt tal 2 000 mantals-skrivna personer. Främlingsövervakningen ställer stora krav på poliskårens personal. Innan full klarhet vunnits i frågan huruvida kårens ordinarie eller extra-ordinarie personal måste utökas, torde kårens personalbehov emellertid kunna tillvidare tillfredsställas genom anställande av extra befattningshavare. Därmed vinnes samtidigt den fördelen att kåren får tillgång till rekryteringspersonal. För att hjälpligt bemästra arbetsbördan torde två extra befattningshavare böra anställas under förutsättning dock att poliskårens övriga personal är i tjänst. Detta kan emellertid icke förväntas inträffa under budgetåren 1946/47. Sålunda äro två av kårens ordinarie befattningshavare tillhörande förutvarande fästningspolisen förordnade att uppehålla arvodestjänst å militär stat tills vidare och högst intill den 1 oktober

1947. En ordinarie polisman är tjänstledig på grund av sjukdom, vilket förhållande torde komma att kvarstå under en stor del av nästa budgetår. Under budgetåret torde ständigt en ordinarie polisman kunna beräknas vara tjänstledig för genomgående av statens polis-skolas överkonstapelsklass. Härtill kommer behov av extra personal på grund av semestrar, sjukdom m. m. Fyra extra polismän anses behöva anställas för uppehållande av sålunda förutsebara vakanser. Antalet erforderliga extra konstaplar för budgetåret 1946/47 uppskattas således till sex.

De extra konstaplarna ha ansetts böra komma i åtnjutande av arvoden å 350 kronor i månaden och avlöningskostnaderna för samtliga beräknas i enlighet härmed till 25 200 kronor för hela budgetåret.

Under förevarande anslagspost har vidare räknats med dels ett belopp av 650 kronor för avlönande av semestervikarie för polischefen, dels ett belopp av cirka 1 900 kronor för avlönande av ett biträde åt hästskötaren, dels 1 900 kronor för vikariatsersättningar samt för avlönande av vikarie för skrivbiträdet.

Ifrågavarande anslagspost, vilken under budgetåret 1944/45 belastats med 45 350 kronor, har i enlighet härmed upptagits till  $(14\,950 + 25\,200 + 650 + 1\,900 + 1\,900)$  44 600 kronor.

Posten till rörligt tillägg slutligen har uppskattats till 26 900 kronor. Utgifterna för ändamålet för budgetåret 1944/45 utgjorde 22 177 kronor.

Utgifterna å anslaget i dess helhet skulle i enlighet härmed bli  $(158\,600 + 44\,600 + 26\,900)$  230 100 kronor. Då inkomsterna av särskilda uppbörds-medel från Bodens stad upptagits till oförändrat belopp, 36 000 kronor, har anslagets slutsumma beräknats till 194 100 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde med hänsyn till förväntade löneklassuppflyttningar böra uppräknas med 2 500 kronor. Härutöver bör i anslutning till vad jag i det följande föreslår under posten beräknas medel för avlönande av vikarier för de två konstaplar, vilka uppehålla militära arvodesbefattningar. Posten kan i enlighet härmed beräknas till 165 500 kronor.

Vad angår posten till avlöningar till icke-ordinarie personal vill jag erinra om att det belopp, 16 400 kronor, varmed posten är upptagen i avlöningsstaten för innevarande budgetår, är avsett för avlönande av fyra extra ordinarie konstaplar och en biträdande hästskötare samt för bestridande av vissa kostnader för vikariatsersättningar.

För att poliskåren skulle kunna tillfredsställande fullgöra de uppgifter, som i anledning av de under kriget rådande förhållandena kommit att åvildasamma, har det visat sig erforderligt att förstärka kåren med ett visst antal extra konstaplar. Då härav föranledd utgiftsökning ej kunnat med någon säkerhet beräknas på förhand, har man vid beräkningen av posten för de senaste budgetåren ej ansett sig böra taga hänsyn till den utgiftsökning, som blivit följden härav. Det har förutsatts, att härav föranledd merbelastning å anslagsposten borde täckas genom postens överskridande. Då krigsförhållandena nu upphört, anser jag, att en sådan anordning ej

längre bör äga bestånd utan att posten bör upptagas till det belopp, varmed densamma, såvitt nu kan bedömas, kommer att belastas.

Då de särskilda av krigstiden föranledda förhållanden, som motiverat anställandet av extra personal, ej torde komma att föreligga under nästa budgetår, anser jag mig ej kunna tillstyrka polischefens förslag om förstärkning av personalen under nästa budgetår med två extra konstaplar. Behovet av extra konstaplar kan därför, under förutsättning att tjänstledighet bland personalen blir erforderlig i den omfattning som polischefen räknat med, beräknas till högst fyra. Då de två extra konstaplar, som vikariera för de befattningshavare, vilka äro tjänstlediga för uppehållande av militär arvodestjänst, torde böra komma i åtnjutande av vikariatslön, böra kostnaderna för dessas avlöande ej belasta förevarande anslagspost utan posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Ej heller anser jag mig här böra beräkna medel för vikarier åt befattningshavare, som komma att åtnjuta tjänstledighet på grund av sjukdom, alldenstund Kungl. Maj:t på därom gjord framställning lärer komma att medgiva att posten må överskridas, i den mån så visar sig erforderligt av sådan anledning. Den erforderliga uppräknningen av posten inskränker sig i enlighet härmed till att avse lön åt en extra konstapel. Jag beräknar därför posten till 20 600 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg, vilka för budgetåret 1944/45 utgjort 22 177 kronor, uppskattar jag till 22 500 kronor.

Under särskilda uppbördsmedel bör såsom ersättning från Bodens stad alltjämt räknas med ett belopp av 36 000 kronor.

Medelsbehovet kan alltså beräknas till (165 500 + 20 600 + 22 500 — 36 000) 172 600 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för poliskåren i Boden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

#### Avlöningsstat.

|                                                                  |        |         |
|------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i> ..... | kronor | 165 500 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                 | »      | 20 600  |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i> .....                      | »      | 22 500  |
| Summa kronor                                                     |        | 208 600 |

#### Särskilda uppbördsmedel:

|                                   |        |         |
|-----------------------------------|--------|---------|
| Ersättning från Bodens stad ..... | kronor | 36 000  |
| Summa förslagsanslag kronor       |        | 172 600 |

*dels* ock till Poliskåren i Boden: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 172 600

[225.] 7. Poliskåren i Boden: Omkostnader, *förslagsanslag*.

| Budgetår                        | Anslag | Nettoutgifter |
|---------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                   | 26 800 | 32 739        |
| 1945/46 .....                   | 28 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> )..... | 29 500 | —             |

Den 29 juni 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för poliskåren i Boden att tillämpas under budgetåret 1945/46:

## Omkostnadsstat.

|                                               |        |        |
|-----------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | kronor | 500    |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 600    |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | »      | 8 300  |
| 4. Övriga utgifter, <i>högst</i> .....        | »      | 18 600 |
| Summa förslagsanslag kronor                   |        | 28 000 |

Av posten till expenser har för lyse och vatten avsetts 1 300 kronor samt för övriga expenser 7 000 kronor.

Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 354.

I skrivelser den 21 september och den 13 november 1945 har *polischefen i Boden* framlagt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår.

Polischefen har ej ifrågasatt ändring av anslagsposterna till sjukvård m. m. samt reseersättningar.

Posten till expenser har med hänsyn till belastningen å posten för budgetåret 1944/45, vilken utgjorde 13 833 kronor, föreslagits höjd till 14 000 kronor. Härav beräknas 1 000 kronor för lyse och vatten samt 13 000 kronor för övriga expenser.

Vad angår posten till övriga utgifter föreslås, såvitt angår delposten till underhåll av och drivmedel för motorfordon, en sänkning med 1 000 kronor till 7 000 kronor. Utgifterna för ändamålet under budgetåret 1944/45 utgjorde 3 957 kronor. I fråga om utgifterna för spilthyra och furage m. m. upplyser polischefen, att desamma för närvarande uppginge till omkring 550 kronor i månaden eller, för år räknat, 6 600 kronor. Då härtill komme kostnader för remtyg, medicin m. m., beräknade till 400 kronor, borde delposten upptagas till 7 000 kronor. För inköp och underhåll av uniformer räknar polischefen med ett oförändrat belopp av 4 400 kronor. Posten i sin helhet skulle således belöpa sig till 18 400 kronor.

Ifrågavarande anslag har i enlighet härmed upptagits till (500 + 600 + 14 000 + 18 400) 33 500 kronor.

*Statspolisintendenten* har i utlåtande över framställningen den 21 september 1945 understrukit behovet av en höjning av det för expenser avsedda beloppet.

För-  
draganden.

Mot polischefens uppskattning av medelsbehovet till sjukvård m. m. samt reseersättningar, 500 respektive 600 kronor, har jag intet att erinra.

Under posten till expenser torde i enlighet med polischefens förslag för lyse och vatten få beräknas 1 000 kronor. Vad angår beloppet för övriga expenser synes med hänsyn till belastningen för senast förflutna budgetår en höjning vara motiverad. Då man emellertid torde kunna räkna med att utgifterna för detta ändamål komma att i viss mån nedgå i och med en återgång till mera normala förhållanden, anser jag ej att för ändamålet bör avses högre belopp än 12 000 kronor. Jag uppskattar alltså posten till 13 000 kronor.

Mot polischefens uppskattning av posten till övriga utgifter torde intet vara att erinra utom såvitt angår delposten till underhåll av och drivmedel för motorfordon, vilken delpost med hänsyn till utgifterna för ändamålet under budgetåret 1944/45 torde kunna nedsättas till 4 000 kronor. I enlighet härmed beräknar jag posten till  $(4\,000 + 7\,000 + 4\,400)$  15 400 kronor.

Vid bifall härtil skulle omkostnadsanslaget i sin helhet för nästa budgetår uppgå till  $(500 + 600 + 13\,000 + 15\,400)$  29 500 kronor.

I förevarande sammanhang anholder jag att få anmäla ett spørgsmål, som äger samband med den 1945 års riksdag underställda frågan angående tillhandahållande åt befattningshavarna vid poliskåren i Boden av tjänstedräkt (uniform) helt på statens bekostnad. I proposition den 13 april 1945, nr 274, föreslog Kungl. Maj:ts riksdagen att medgiva sådant undantag från bestämmelserna om tjänstedräkt i civila avlöningsreglementet, att befattningshavare vid poliskåren, som vore pliktig att under tjänstgöring vara iförd tjänstedräkt, skulle tills vidare till dess annorlunda kunde vara bestämt beviljas nämnda förmån. I propositionen anfördes bland annat, att polischefen, efter att hava förhört sig med statspolisintendenten, landsfogden i Norrbottens län samt ordföranden i den utredning, som framlagt förslaget rörande poliskårens organisation, bibragts den uppfattningen att de polismän, som komme att anställas vid kåren vore berättigade till uniform helt på statens bekostnad. Denna uppfattning hade han delgivit befattningshavarna vid de båda poliskårer (fästningspoliskåren samt Bodens stads poliskår), genom vilkas sammanslagning den nuvarande poliskåren bildats, ävensom sökande till lediga befattningar vid sistnämnda poliskår. Vid mottagande av tjänst å den nya poliskårens stat syntes sålunda vederbörande ha haft anledning utgå från att uniformeringen skulle bekostas av staten. Sedan polischefen på försommaren 1943 erhållit besked om att för befattningshavarna vid poliskåren i Boden andra och fördelaktigare bestämmelser beträffande rätt till tjänstedräkt icke gällde än för tjänstemän i allmänhet, på vilka civila avlöningsreglementet eller civila icke-ordinariereglementet vore tillämpligt, hade polischefen meddelat befattningshavarna detta och därefter till dem utlämnat uniformspersedlar utan kostnad för befattningshavarna endast med förbehåll att dessa framdeles kunde komma att krävas på ersättning enligt bestämmelserna i sagda avlöningsreglementen.

Riksdagen fann sig emellertid ej kunna bifalla Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen hänvisade härvid bland annat till att vissa andra statsanställda

personalgrupper ej vore tillerkända förmånen av uniform på statsverkets bekostnad.

Riksdagens ifrågavarande beslut medför, att befattningshavarna äro pliktiga att i enlighet med bestämmelserna i civila avlöningsreglementet utgiva ersättning för uniformer, som tilldelats dem alltifrån kårens tillkomst, således även för tiden före den, då personalen erhöi meddelande om att den ej vore berättigad till fri uniform. Enligt vad polischefen upplyst hade meddelande härom delgivits personalen den 1 juli 1943. Befattningshavarna äro således skyldiga att gälda kostnader för i många fall redan förbrukade persedlar, som de emottagit i förlitande på att någon ersättningsskyldighet gentemot statsverket ej skulle föreligga. I skrivelse den 15 november 1945 har polischefen hemställt, att kostnaderna för de uniformspersedlar, vilka för befattningshavarnas räkning anskaffats eller beställts före den 1 juli 1943 må stanna å statsverket. Då det för flertalet befattningshavare torde vara mycket betungande att nu behöva erlägga ersättning för uniformer, som de haft grundad anledning antaga skulle tillkomma dem utan kostnad, anser jag billigheten tala för att befattningshavarna befrias från erläggande av ersättning för tjänstedräkt (uniform), vilken utlämnats eller för befattningshavarens räkning beställts före sistnämnda dag. Enligt vad polischefen upplyst uppgå ifrågavarande kostnader till i runt tal 19 700 kronor. Riksdagens medgivande att eftergiva denna statens fordran torde därför böra utverkas.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* medgiva, att befattningshavare vid poliskåren i Boden må befrias från ersättningsskyldighet enligt bestämmelserna i civila avlöningsreglementet för tjänstedräkt (uniform), vilken befattningshavaren utbekommit eller som för befattningshavarens räkning beställts före den 1 juli 1943;

*dels* och till *Poliskåren i Boden: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 29 500

[226.] 8. **Bidrag till reservpolisorganisationen m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1942/43 .....                    | 240 000 | 359 652       |
| 1943/44 .....                    | 300 000 | 299 742       |
| 1944/45 .....                    | 350 000 | 444 578       |
| 1945/46 .....                    | 350 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 350 000 | —             |

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932 och 712/1942; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Beträffande de utgifter, som gäldas från ifrågavarande anslag, får jag hänvisa till en i 1935 års statsverksproposition i ämnet lämnad redogörelse (V s. 297).

I skrivelse den 31 augusti 1945 har *statspolisintendenten* — under åberopande av tillkomsten av nya städer vilka äro skyldiga att tillhandahålla reservpolis, utvidgad sådan skyldighet beträffande äldre städer på grund av ökat invånarantal samt inträffade och väntade löneförhöjningar — beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår till 403 400 kronor.

Före-  
draganden.

Som framgår av de lämnade belastningssiffrorna rörande anslaget hava dessa varierat avsevärt under de senast förflutna budgetåren. Med hänsyn härtill anser jag, att anslaget i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande de verkliga utgifterna för ifrågavarande ändamål bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 350 000 kronor

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 350 000

[227.] 9. **Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag    | Nettoutgifter |
|---------------------------------|-----------|---------------|
| 1942/43.....                    | 2 300 000 | 2 830 896     |
| 1943/44.....                    | 2 300 000 | 3 391 180     |
| 1944/45.....                    | 2 500 000 | 3 361 305     |
| 1945/46.....                    | 3 000 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> )..... | 3 000 000 | —             |

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932, 447/1932 och 712/1942; förordning den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m., ändrad genom förordningar nr 243/1932 och 115/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Från anslaget gäldas statsverkets kostnader för den lokala polisorganisationen å landsbygden och landstingens polisväsen samt statens andel i kostnaderna för retroaktiva pensionsavgifter. En närmare redogörelse för berörda förhållanden återfinnes i 1935 års statsverksproposition (V s. 299).

Belastningen å förevarande anslag under budgetåret 1944/45 företer någon nedgång i förhållande till budgetåret 1943/44. Med hänsyn härtill torde anslaget — oaktat belastningssiffran för förstnämnda budgetår ganska avsevärt överstiger det för innevarande budgetår anvisade beloppet — bära upptagas till oförändrat belopp eller 3 000 000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3 000 000

[228.] 10. Statens polisskola: Avlöningar, *förslagsanslag*.

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 132 200 | 121 782       |
| 1945/46 .....                    | 139 600 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 162 500 | —             |

[Stadga den 30 juni 1938 (nr 521) för statens polisskola, ändrad genom kungörelser nr 89/1940 och 318/1941.]

Kungl. Maj:t har den 7 maj 1943 fastställt personalförteckning för polis-skolan (statsliggaren, s. 356).

Vidare har Kungl. Maj:t den 18 maj 1945 fastställt följande avlöningsstat för skolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

## Avlöningsstat.

|                                                                       |               |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> .....    | kronor 13 700 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | » 90 100      |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | » 29 800      |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | » 6 000       |
| <hr/>                                                                 |               |
| Summa förslagsanslag kronor 139 600                                   |               |

Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare disponeras på följande sätt:

|                                                                             |               |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Årsarvoden till två heltidsanställda lärare à 10 300 kronor, tillhopa ..... | kronor 20 600 |
| Ersättningar till timlärare, <i>högst</i> .....                             | » 66 500      |
| Ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov .....     | » 3 000       |
| <hr/>                                                                       |               |
| Summa kronor 90 100                                                         |               |

I skrivelse den 16 augusti 1945 har *styrelsen för polisskolan* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen beräknar härvid kostnaden för avlöning till en ordinarie tjänsteman — skolans rektor — till oförändrat belopp, 13 615 kronor. Emellertid upprepar styrelsen sitt i anslagsäskanden för skolan för de senaste budgetåren framförda förslag, att den extra ordinarie kanslibiträdes-tjänsten vid skolan i lönegrad Eo 7 skulle förändras till ordinarie kontorist-tjänst i lönegrad A 9. Som skäl härför åberopas liksom tidigare, att det växande relevantalet för ifrågavarande befattningshavare medfört avsevärt ökade arbetsuppgifter i olika avseenden. Då nettolönen till kontoristen uppgår till 3 816 kronor, beräknar styrelsen ifrågavarande anslagspost till sammanlagt (13 615 + 3 816) 17 431 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar har styrelsen för *årsarvoden till två heltidsanställda lärare* i ordnings- respektive

kriminalpolistjänst upptagit ett belopp av 23 000 kronor. Styrelsen erinrar i anslutning härtill om att, sedan dessa lärartjänster blivit lediga samt vid deras ledigförklarande ingen kvalificerad sökande anmält sig. Kungl. Maj:t genom beslut den 1 juni 1945 medgivit, att envar av heltidslärarna finge under budgetåret 1945/46 uppbära tilläggsarvode med 1 200 kronor för år att utgå av femte huvudtiteln's reservationsanslag till extra utgifter.

Styrelsen anser, att tilläggsarvode bör utgå även under budgetåret 1946/47 och har därför upptagit arvoden till 11 500 kronor för envar lärare eller sammanlagt 23 000 kronor.

Med avseende å beräkningen av medelsbehovet för *ersättningar till timlärare* anför styrelsen i huvudsak följande.

Styrelsen utgår från att vid skolan under budgetåret 1946/47 anordnas två konstapelsklasser med sammanlagt 14 avdelningar, en överkonstapelsklass med 5 avdelningar, en kommissarieklass samt två polischefskurser.

Vid beräkandet av den omfattning, vari timlärare böra anlitas, har styrelsen tagit under övervägande skäligheten av rektors och heltidslärarnas undervisningsskyldighet, sådan denna för närvarande är fastställd i stadgan för polisskolan. Enligt stadgan har rektor »att meddela undervisning i den omfattning styrelsen bestämmer, dock minst 20 undervisningstimmar varje vecka i medeltal för läsår räknat», och envar av heltidslärarna är förpliktad »att meddela undervisning minst 32 undervisningstimmar varje vecka i medeltal för läsår räknat».

Vad först rektors undervisningsskyldighet beträffar, innebär nyss citerade bestämmelse, att rektor är skyldig att varje läsår, vilket omfattar 42 arbetsveckor, meddela undervisning i minst  $(20 \times 42)$  840 timmar. I betraktande av rektors övriga åligganden och deras vikt för skolverksamhetens rätta bedrivande, synes det styrelsen oundgängligen påkallat med en reducering av det nu angivna antalet undervisningstimmar. Det är ur skolsynpunkt icke välbeträckt att betunga en rektor med omfattande undervisningsskyldighet. Hans huvudsakliga arbetsuppgifter böra vara att övervaka undervisningen och skolarbetet i övrigt samt handlägga administrativa ärenden. Bland de arbetsuppgifter, som belasta polisskolans rektor och som måste anses vara särskilt tyngande, må här nämnas granskningen av alla ansökningshandlingar från sökande till skolans olika klasser. Antalet ansökningar uppgick under läsåret 1944/45 till 925. Styrelsen vill även här framhålla, huru som skolans elevantal så gott som varje år ökas, vilket naturligen återverkar jämväl på rektors arbetsbörda. Elevantalet, som under budgetåret 1938/39 uppgick till 366, utgjorde budgetåret 1944/45 534. För innevarande budgetår torde genom en utökning av antalet avdelningar i konstapelsklassen elevantalet komma att höjas med ytterligare omkring 55. I sammanhang med frågan om rektors undervisningsskyldighet bör också beaktas den tid, som åtgår för verkställande av tentamina och korrigering av skriftliga prov. Skolans rektor har för läsåret 1944/45 uppskattat denna tid till cirka 175 timmar.

Till jämförelse må nämnas, att undervisningsskyldigheten för rektor vid allmänna läroverk i allmänhet omfattar 12—16 timmar i veckan eller 456—608 timmar för läsår. Vid statens brandskola — en undervisningsanstalt, som med hänsyn till arbetsuppgifterna är i viss mån likartad med statens polisskola — omfattar enligt uppgift undervisningsskyldigheten för rektorn endast cirka 400 timmar för läsår. Styrelsen anser på grund av vad

nu relaterats, att tiden för rektors undervisningsskyldighet icke bör fastställas till högre timantal än 14 undervisningstimmar för vecka i medeltal för läsår räknat eller sålunda sammanlagt till  $(14 \times 42)$  588 timmar för läsår. Den föreslagna minskningen av rektors undervisningsskyldighet medför en motsvarande ökning av undervisningen genom timlärare. Kostnaderna här för beräknas efter en ersättning av i genomsnitt 10 kronor för undervisningstimme till 2 520 kronor.

Vidkommande härefter de vid polisskolan heltidsanställda lärarnas undervisningsskyldighet, erinras om att denna i skolstadgan fastställts till i medeltal minst 32 timmar varje vecka, vilket för läsår räknat blir  $(32 \times 42)$  1 344 timmar. Icke i någon annan statlig undervisningsanstalt torde kunna uppletas ett fall, då lärare i motsvarande tjänsteställning (heltidslärarna i juridiska ämnen hava placering i Eo 27 och heltidslärarna i ordningspolis-tjänst och kriminalpolistjänst hava ansetts vara att hänföra till Eo 25) hava sig ålagd en så omfattande undervisningsskyldighet. Denna har — såsom förut framhållits — verkat återhållande när det gällt rekrytering av befattningarna. Det är ock styrelsens bestämda uppfattning, att undervisningsresultatet i längden blir lidande genom ett så kraftigt utnyttjande av lärarpersonalen för undervisning på lärorummen. Det måste här tillika beaktas, att förberedelsen till lektionerna kräver sin stundom ganska avsevärda tid, till exempel när nya polisiära metoder eller ny lagstiftning på området för undervisningen påkallar vissa förstudier av läraren. Kompendier, som användas vid undervisningen, behöva av respektive lärare emellanåt korrigeras eller nyskrivas. Ytterligare må uppmärksamheten fästas vid den tid, som åtgår för verkställande av tentamina och korrigerering av skriftliga prov. Den effektiva tiden för heltidslärarna i juridiska ämnen ifråga om sistnämnda arbetsuppgifter har för läsåret 1944/45 uppskattats till 190 timmar. För utförande av arbete av enahanda slag under samma läsår har heltidsläraren i kriminalpolistjänst uppgivit minst 316 timmar samt heltidsläraren i ordningspolistjänst 370 timmar. Härjämte anmärkes, att heltidslärarna i juridiska ämnen jämlikt skolstadgan skola biträda rektor med förekommande uppgifter av expeditionell natur.

Till jämförelse må anmärkas, att undervisningsskyldigheten vid allmänt läroverk i allmänhet utgör för lektor 20—24 samt för adjunkt 24—30 timmar i veckan. Vid navigationsskolorna är undervisningsskyldigheten för såväl lektor som adjunkt i allmänhet 24—28 timmar i veckan.

För att jämförelsen skall bliva riktig måste givetvis såsom skett beaktas, att polisskolans läsår är flera veckor längre än läsåren vid övriga nämnda läroanstalter. En omständighet, som tillika måste observeras, är den, att heltidslärarna vid polisskolan icke åtnjuta ferier såsom andra här berörda lärare utan tillerkännas semesterledighet i med tjänsteställning och ålder följande utsträckning.

Styrelsen har kommit till den uppfattningen, att heltidslärarna vid statens polisskola principiellt icke böra åläggas skyldighet att meddela undervisning i större utsträckning än läroverksadjunkter eller adjunkter vid navigations-skolorna. Såsom en skälig lösning av frågan anser styrelsen, att sagda heltidslärares undervisningsskyldighet fastställes att utgöra i medeltal minst 24 undervisningstimmar i veckan eller sålunda 1 008 timmar för läsår. I praktiken avser dock styrelsen att bestämma dessa lärares undervisningsskyldighet till 26 timmar i veckan eller 1 092 timmar för läsår. Med denna genomsnittliga undervisningsskyldighet räknar också styrelsen i sitt förslag till avlöningsstat för budgetåret 1946/47.

Den sålunda föreslagna minskningen av rektorns och heltidslärarnas undervisningsskyldighet medför en motsvarande ökning av undervisningen genom

timlärare. Kostnaderna härför beräknas efter en ersättning av i genomsnitt 10 kronor för undervisningstimme, till 2 520 respektive 10 080 kronor.

Styrelsen har vidare föreslagit en förhöjning av vissa arvoden till timlärare. Styrelsen hänvisar till en sammanställning över de nu utgående arvoden till ifrågavarande timlärare, varav framgår, att arvoden till lärarna i konstapelsklassen i allmänhet utgöra 6 à 7 kronor samt arvoden till lärarna i överkonstapelsklassen 9 à 10 kronor per undervisningstimme. Vissa föreläsare åtnjuta på grund av sin särskilda kompetens ersättning med 15, 20, 30 eller 35 kronor för föreläsningstimme. Den föreslagna arvodeshöjningen berör dock ej dessa sistnämnda föreläsare utan endast sådana, vars arvode per undervisningstimme fastställts till högst 10 kronor. Till stöd för framställningen i denna del hänvisas till de timlärararvoden, som utgå vid vissa andra läroanstalter. Styrelsen anför:

Vid de allmänna läroverken utginge enligt kungörelsen den 5 september 1942 angående ersättning åt biträdande lärare och timlärare vid de allmänna läroverken med flera undervisningsanstalter till timlärare i teoretiskt läroämne, vilken ägde behörighet att vinna anställning som e. o. adjunkt eller att genomgå provårskurs, ett arvode, som, uträknat per undervisningstimme, utgjorde 7 kronor 51 öre. Samma ersättning utginge jämväl till timlärare med motsvarande kompetens vid folk- och småskoleseminarierna samt de tekniska läroverken. Vid navigationsskolorna belöpte sig timlärararvode till 8 kronor 57 öre per undervisningstimme åt lärare i skeppsbyggeri, elektroteknik och maskinlära samt 7 kronor 92 öre åt lärare i radiotelegrafering och författningskunskap samt vissa andra ämnen. Vid försvarets läroverk i Uppsala utginge från och med innevarande budgetår en ersättning av 9 kronor per undervisningstimme, sedan ersättningen genom beslut av 1945 års riksdag höjts från tidigare gällande 8 kronor. Vid nyssnämnda läroverk utginge dessutom extra ersättning för rättande av skrivningar. De vid statens brandskola utgående ersättningarna överskredde även i allmänhet väsentligt de vid polisskolan förekommande arvoden. Vid brandskolan gällde som princip att lärare med akademisk examen ej honorerades med arvode understigande 12 kronor för undervisningstimme.

Styrelsen ansåge, att särskilt de vid försvarets läroverk förekommande ersättningarna borde vara vägledande, när det gällde att bedöma skäligheten av timlärararvoden vid polisskolan. Elevmaterialet vid de båda läroanstalterna vore nämligen i stor utsträckning likartat och torde därför även vid hänsynstagande till ämnenas beskaffenhet kräva ungefär enahanda kapacitet av lärarna.

När det gällde att fixera de belopp, som kunde anses såsom skäliga ersättningar åt nu ifrågavarande timlärare vid statens polisskola, ansåge styrelsen det vara ändamålsenligt att i första hand göra en skillnad mellan konstapelsklassen och överkonstapelsklassen.

Vad anginge konstapelsklassen funne styrelsen principiellt ett arvode av 10 kronor för undervisningstimme utgöra skälig ersättning. Härvid räknade styrelsen med att korrigering av skriftliga prov icke skulle särskilt honoreras. De lärarkrafter, som anlätades vid skolan, hade avlagt akademisk examen utom timlärarna i ordnings- och kriminalpolistjänst, vilka vore aktiva polismän och måste tillhöra eliten i poliskåren. Någon anledning att tilldela dem lägre ersättning än övriga timlärare föreläge icke. Även arvode åt läraren i fysisk träning — vilken ej heller avlagt akademisk examen — borde utgå med 10 kronor i timmen.

Någon ökning av timplärlararvodet i övningsämnet maskinskrivning utöver nu utgående 5 kronor ansåge styrelsen icke böra ifrågakomma.

I fråga om överkonstapelsklassen ville styrelsen med hänsyn till de större krav på lärarna, som här måste ställas, principiellt förorda ett arvode av 12 kronor för undervisningstimme. Samma borde gälla i kommissarieklassen och polischefskurserna.

Beträffande beräkningen av medelsbehovet för ersättningar till timplärare anför styrelsen bland annat:

Liksom för innevarande budgetår synes även för budgetåret 1946/47 föreligga behov av 14 avdelningar i konstapelsklassen med möjlighet att intaga 350—380 elever. Kostnaderna för timplärlararvoden i konstapelsklassen beräknas till 58 220 kronor. Styrelsen har därvid utgått från det anslag å 38 000 kronor, som beviljats för innevarande budgetår. Härtill har lagts den kostnadsökning, som beräknas uppkomma i anledning av förslagen om minskad undervisningsskyldighet för rektorn och heltidslärarna samt förhöjning av arvoden till timplärarna.

Överkonstapelsklassen omfattar 5 avdelningar för läsåret 1945/46 med cirka 24 elever i varje avdelning. Styrelsen anser sig böra begränsa sitt nuvarande förslag till äskanden i denna del att avse nämnda omfattning. Emellertid måste av samma anledningar som då fråga var om konstapelsklassen kostnaderna för timplärlarvoden i överkonstapelsklassen höjas, nämligen till 31 680 kronor mot för budgetåret 1945/46 beviljade 20 000 kronor.

Vid skolan har anordnats undervisning i kommissarieklassen under ett vart av budgetåren 1940/41—1943/44. Av polismästaren i Stockholm har inhämtats, att numera så gott som samtliga de polismän i Stockholms poliskår, som genomgått kommissarieklassen och överhuvud anses fullt lämpliga för sådan högre tjänst, vartill genomgång av nämnda klass är avsedd att meritera, erhållit eller under tiden till den 1 juli 1947 komma att erhålla befordran eller liknande förordnanden. Det föreligger därför — i första hand för Stockholms del — behov av anordnande av ny kommissarieklass under budgetåret 1946/47. Enligt inhämtad uppgift föreligger vidare för vissa andra städers del behov av ytterligare kommissarieutbildat polisbefäl. Kostnaderna för timplärlarvoden i den planerade kommissarieklassen beräknas till 5 400 kronor.

Enligt inom nämnden för antagande av aspiranter å landsfiskalstjänst gjorda beräkningar erfordras anordnande av polischefskurser såväl hösten 1946 som våren 1947 för att de 53 deltagare i den distriktsåklagarkurs, som börjat hösten 1944, skola utan oskäligen tidsutdräkt kunna få fullfölja sin utbildning. Därefter skulle enligt samma beräkningar polischefskurser behöva anordnas varje läsår. Styrelsen föreslår att under budgetåret 1946/47 vid polis-skolan anordnas två polischefskurser. Kostnaderna för timplärlarvoden beräknas uppgå till 8 850 kronor för varje kurs eller sålunda tillhopa 17 700 kronor.

Sammanlagda kostnaderna för arvoden till timplärare under budgetåret 1946/47 framgå av följande tablå.

|                                           |        |        |
|-------------------------------------------|--------|--------|
| Konstapelsklassen, 14 avdelningar.....    | kronor | 58 220 |
| Överkonstapelsklassen, 5 avdelningar .... | »      | 31 680 |
| Kommissarieklassen, 1 avdelning .....     | »      | 5 400  |
| Polischefskurser, 2 sådana .....          | »      | 17 700 |

Summa kronor 113 000

Under förevarande anslagspost har styrelsen vidare för *ersättning till författare av läroböcker* för polisskolans behov upptagit ett belopp av 5 000 kronor mot för innevarande budgetår anvisade 3 000 kronor.

Enligt styrelsens beräkningar skulle således för arvoden och särskilda ersättningar behöva anvisas (23 000 + 113 000 + 5 000) 141 000 kronor.

Vad härefter angår anslagsposten till avlöning till övrig icke-ordinarie personal upplyser styrelsen, att vid skolan för närvarande funnes anställda följande icke-ordinarie befattningshavare, nämligen två heltidslärare i juridiska ämnen i lönegrad Eo 27, ett kanslibitråde i Eo 7, ett laboratoriebiträde i Eo 7 och ett kontorsbiträde i Eo 4. Förutom tidigare omförmålt utbyte av kanslibiträdestjänsten mot en ordinarie kontoristtjänst föreslår styrelsen beträffande den icke-ordinarie personalen, att befattningen som kontorsbiträde i Eo 4 ersättes med en kanslibiträdesbefattning i lönegrad Eo 7. Till motivering för en sådan lönegradsuppflyttning anför styrelsen i huvudsak samma skäl, som styrelsen i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår framlagt till stöd för en då föreslagen motsvarande uppflyttning av ifrågavarande befattning, vilken vid nämnda tidpunkt var placerad i lönegraden Ex 4. Styrelsen har vidare under hänvisning till ökningen av skrivgöromålen i och med det stegrade elevantalet vid skolan, hemställt att i stället för nu utgående belopp å 1 000 kronor för extra skrivhjälp få anställa ett kontorsbiträde i lönegraden Ex 4.

Styrelsen beräknar nettolönen för två lärare i juridiska ämnen i Eo 27 och ett laboratoriebiträde i Eo 7 till sammanlagt 21 954 kronor, för ett kanslibitråde i Eo 7 till 3 300 kronor samt för ett kontorsbiträde i Ex 4 till 2 562 kronor. För vikariatsersättning under kontoristens semester tillkommer 150 kronor. Anslagsposten i sin helhet skulle sålunda enligt styrelsens beräkningar upptagas med 27 966 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen beräknas av styrelsen till 6 654 kronor.

Sammanlagda kostnaderna för skolans avlöningar under nästa budgetår skulle sålunda enligt styrelsens förslag uppgå till (17 431 + 141 000 + 27 966 + 6 654) 193 051 kronor.

I utlåtande över skolstyrelsens framställning avstyrker *statskontoret* styrelsens förslag att utbyta den nuvarande i lönegraden Eo 7 placerade kanslibiträdestjänsten mot en kontoristtjänst i lönegraden A 9. Däremot vill statskontoret icke motsätta sig, att tjänsten överföres till ordinarie stat. Mot uppräknigen av årsarvodena till två heltidsanställda lärare har statskontoret intet att invända. Den föreslagna minskningen av rektorns och heltidslärarnas undervisningsskyldighet kan statskontoret icke tillstyrka. Ämbetsverket påpekar, att frågan om undervisningsskyldighetens omfattning prövats av statsmakterna i samband med skolans förstatligande år 1938 och någon omständighet, som påkallade ändring i vad som då beslutades, hade enligt statskontorets mening sedan dess icke inträffat. Härutöver kunde ifråga om rektorns undervisning erinras, att ämbetsverket i sitt utlåtande över polisskolans petitaskrivelse för budgetåret 1943/44 framhållit, att denne

befattningshavare närmast torde kunna jämföras med rektor vid statlig real-skola, för vilken undervisningsskyldigheten utgjorde 18—20 timmar i veckan vid 5-årig och 18—22 timmar i veckan vid 4-årig realskola.

Statskontoret har ej heller funnit sig kunna tillstyrka en höjning av tim-lärararvodena i den utsträckning skolans styrelse föreslagit. Statskontoret har emellertid ansett skäligt, att arvoden bli föremål för motsvarande förhöjning, som av 1940 och 1942 års riksdagar beslutats beträffande tim-lärararvodena vid de statliga läroverken eller med 14 % med lämplig avrundning uppåt. Till ersättningar till författare av läroböcker bör enligt statskontorets mening upptagas samma belopp som för innevarande budgetår eller 3 000 kronor. Tillräckliga skäl för en uppflyttning av den i lönegrad Eo 4 placerade kontorsbiträdestjänsten till lönegrad Eo 7 anser statskon-toret icke föreligga. Däremot vill statskontoret icke motsätta sig, att medel anvisas för anställande av ett skrivbiträde i lönegraden Ex 2.

Skolstyrelsens förslag om utbyte av befattningen som kanslibiträde (Eo 7) mot kontoristtjänst i 9:e lönegraden anser jag mig böra tillstyrka. Jag vill dock förorda, att tjänsten tills vidare erhåller karaktär av extra ordinarie. Vid sådant förhållande påverkas ej posten till avlöning till en ordi-narie tjänsteman, vilken följaktligen bör upptagas till oförändrat belopp, 13 700 kronor.

Före-  
draganden.

Vad angår posten till arvoden och särskilda ersättningar anser jag mig böra räkna med att arvoden till de *heltidsanställda lärarna* även under nästa budgetår komma att utgå med de nu gällande förhöjda beloppen, 11 500 kronor, eller för båda lärarna sammanlagt 23 000 kronor.

Det för *ersättningar till timlärare* avsedda beloppet har styrelsen ansett böra höjas från för innevarande budgetår beräknade 66 500 kronor till 113 000 kronor. Denna avsevärda höjning är föranledd av förslag om *dels* utvidg-ning av skolans kursverksamhet, *dels* minskning av rektorns samt de heltids-anställda lärarnas undervisningsskyldighet, *dels ock* förhöjning av vissa av de nu utgående arvoden till timlärarna.

Mot den av styrelsen föreslagna omfattningen av undervisningen vid skolan under nästa budgetår har jag ej funnit anledning till erinran. Jag räknar således med att två konstupelsklasser med sammanlagt 14 avdelningar, en överkonstupelsklass med 5 avdelningar, en kommissarieklass samt två polischefskurser komma att anordnas.

Vad styrelsen anfört rörande rektorns och heltidslärarnas undervisnings-skyldighet har övertygat mig om att denna såväl för rektorn som i synner-het för heltidslärarna är alltför betungande och måste leda till minskad effektivitet i undervisningen. Jag är därför beredd att tillstyrka en begräns-ning, dock ej i omfattning som styrelsen föreslagit. Jag finner erforderlig lättnad i arbetsbördan för berörda befattningshavare kunna vinnas genom att undervisningsskyldigheten i medeltal för läsår räknat nedsättes till för rektorn lägst 18 timmar samt för heltidslärarna lägst 28 timmar per vecka.

Styrelsens förslag om höjning av arvoden till vissa timlärare, vilka såsom bisyssla meddela undervisning vid skolan, anser jag mig ej kunna biträda.

Medelsbehovet för ersättningar till timlärare uppskattar jag med hänsyn till vad jag nu förordat till i runt tal 85 500 kronor, vilket innebär en förhöjning med 19 000 kronor i förhållande till det för motsvarande ändamål för innevarande budgetår beräknade medelsbehovet.

För *ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov* bör liksom för innevarande budgetår avses 3 000 kronor.

Hela anslagsposten skulle alltså kunna upptagas till (23 000 + 85 500 + 3 000) 111 500 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag i likhet med skolstyrelsen för avlöande av två lärare i juridiska ämnen och ett laboratoriebiträde ett belopp av 21 954 kronor. Härtill skall i första hand läggas lönekostnaden för den extra ordinarie kontoristen (Eo 9), beräknad till 3 800 kronor. Skolstyrelsens framställning om förändring av den nuvarande kontorsbiträdesbefattningen i Eo 4 till en kanslibiträdestjänst i Eo 7 anser jag mig ej kunna tillstyrka. För fortsatt anställande av ett extra ordinarie kontorsbiträde räknar jag alltså med ett belopp av 2 960 kronor. Däremot vill jag förordas att, med slopande av för närvarande utgående belopp å 1 000 kronor för extra skrivhjälp, medel i stället beräknas för anställande av ett extra skrivbiträde i lönegraden Ex 2. Härför ävensom för vikariatsersättning å kontoristtjänsten räknar jag med ett belopp av 2 530 kronor. Posten synes sålunda kunna bestämmas till i runt tal (21 954 + 3 800 + 2 960 + 2 550) 31 300 kronor.

Posten till rörligt tillägg kan oförändrat uppskattas till 6 000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle till avlöningar till statens polisskola för nästa budgetår åtgå (13 700 + 111 500 + 31 300 + 6 000) 162 500 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

#### Avlöningsstat.

|                                                                       |        |         |
|-----------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> .....    | kronor | 13 700  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t ..... | »      | 111 500 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                | »      | 31 300  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                          | »      | 6 000   |

Summa förslagsanslag kronor 162 500;

*dels* ock till Statens polisskola: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 162 500

## [229.] 11. Statens polisskola: Omkostnader, förslagsanslag.

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 42 000 | 47 573        |
| 1945/46 .....                    | 44 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 57 000 | —             |

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens polisskola, att tillämpas under budgetåret 1945/46:

## Omkostnadsstat.

|                                                                                                                            |        |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                                                                | kronor | 100    |
| 2. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....                                                                                      | »      | 15 000 |
| 3. Övriga utgifter (anskaffande av läroböcker och annan under-<br>visningsmateriel, studiebesök m. m.), <i>högst</i> ..... | »      | 28 900 |
| Summa kronor                                                                                                               |        | 44 000 |

Av anslagsposten till expenser hava till bränsle, lyse, gas och vatten avsetts 2 000 kronor samt till övriga expenser högst 13 000 kronor.

I skrivelse den 16 augusti 1945 har *styrelsen för polisskolan* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen upplyser därvid, att belastningen å posten till sjukvård m. m. för budgetåret 1944/45 utgjort 164 kronor samt föreslår, att posten för nästa budgetår uppräknas till 200 kronor.

Posten till expenser, varå belastningen för budgetåret 1944/45 utgjort 14 542 kronor (1 542 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 13 000 kronor för övriga expenser), har styrelsen ansett böra höjas till 20 000 kronor. Styrelsen anför, att styrelsen vid beräkningen av förevarande anslagspost måst taga hänsyn till, förutom ökade omkostnader på grund av dyrtiden, särskilt två andra omständigheter. Den ena avsåge kostnader för reparationer av skrivmaskiner. På grund av anslagets knapphet hade skolan under åren icke kunnat lämna maskinerna för fullständig rengöring och justering så ofta som ur ekonomisk synpunkt bort ske. Under det senast tilländalupna budgetåret hade 58 maskiner varit föremål för rengöring eller reparation för en sammanlagd kostnad av cirka 730 kronor. Med utgångspunkt från att varje av skolans 112 maskiner borde få åtminstone en fullständig rengöring om året skulle arbetskostnaderna uppgå till i runt tal 4 000 kronor. Ytterligare borde framhållas, att generalpoststyrelsen, som från och med den 1 januari 1945 övertagit alla reparationer av statliga institutioners skrivmaskiner, icke toge emot maskiner med mindre alla enligt vederbörandes mening förefintliga bristfälligheter finge bliva avhjälpda. Dessa reparationer vore naturligtvis mycket välbehövliga och ekonomiskt lämpliga men föranledde dryga kostnader för skolan, enär såsom förut påpekats maskinerna på grund av anslagsbrist icke tidigare hade kunnat rengöras och justeras i erforderlig omfattning. Vidare hade styrelsen vid anslagets beräkning tagit hänsyn till,

att en höggradig förslitning ägt rum å kameror med flera för undervisningsändamål avsedda inventarier. Omkring 1 000 kronor torde åtgå för reparation härav.

Posten till övriga utgifter, å vilken belastningen för budgetåret 1944/45 utgjorde 26 900 kronor, har styrelsen föreslagit böra höjas från 28 900 kronor till 46 250 kronor.

Styrelsen har beräknat utgifterna under denna anslagspost för såvitt angår konstapels- och överkonstapelsklasserna till 35 000 kronor. Medelsbehovet för kommissarieklassen har uppskattats till 1 250 kronor och för polischefskurserna till sammanlagt 5 000 kronor. Kostnaderna för ammunition för elevernas utbildning i vapnets bruk och stridstaktik, vilka belasta denna anslagspost, ha beräknats till cirka 5 000 kronor.

Styrelsen påpekar, att priset på den materiel, vilken erfordrades för elevernas praktiska utbildning, speciellt fotograferingsmateriel, stigit högst avsevärt. Styrelsen beräknar således posten till (35 000 + 1 250 + 5 000 + 5 000) 46 250 kronor.

Anslagets slutsumma skulle i enlighet härmed bliva (200 + 20 000 + 46 250) 66 450 kronor.

*Statskontoret* har i utlåtande över framställningen förklarat sig icke ha något att erinra mot höjningen av sjukvårdsposten men har beträffande expensanlaget ifrågasatt, huruvida icke ökningen borde kunna begränsas till 2 000 kronor. Då för bedömandet av medelsbehovet å posten till övriga utgifter erforderliga hållpunkter icke lämnats i framställningen, anser sig statskontoret endast kunna tillstyrka, att posten uppräknas med vad som påkallas av eventuell utvidgning av kursverksamheten och beräknade kostnader för ammunition till elevernas utbildning i vapnets bruk.

Anslagsposten till sjukvård m. m. anser jag även för nästa budgetår böra beräknas till 100 kronor.

Vad angår posten till expenser räknar jag med oförändrat belopp, 2 000 kronor, till bränsle, lyse och vatten. Med hänsyn till de ökade utgifter för övriga expenser, varmed man har att räkna för nästa budgetår, torde därför böra avses ett belopp av 18 000 kronor. Sammanlagda beloppet för expenser skulle alltså bliva 20 000 kronor.

Jämväl posten till övriga utgifter torde, bland annat i anledning av den av mig under nästföregående punkt förordade utvidgningen av kursverksamheten, behöva uppräknas. Jag anser dock höjningen kunna begränsas till 8 000 kronor och posten alltså upptagas till 36 900 kronor.

Anslaget torde således för nästa budgetår kunna bestämmas till (100 + 20 000 + 36 900) 57 000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola*: Omkostnader för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 57 000

[230.] 12. **Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 218 900 | 200 928       |
| 1945/46 .....                    | 233 100 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 269 100 | —             |

Kungl. Maj:t har den 2 maj 1941 fastställt personalförteckning för kriminaltekniska anstalten (statsliggaren, s. 357).

Vidare har Kungl. Maj:t den 18 maj 1945 fastställt följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

**Avlöningsstat.**

|                                                                                           |        |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor | 44 000  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 129 800 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | »      | 46 800  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | »      | 12 500  |
| Summa förslagsanslag kronor                                                               |        | 233 100 |

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare från och med budgetåret 1945/46 disponeras på följande sätt:

|                                                                                                                                                                                                                                    |        |         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| Arvoden till fyra förste kriminalassistenter à 10 000 kronor, fyra kriminalassistenter à 8 400 kronor och fyra laboratorieassistenter à 6 100 kronor, allt för år räknat .....                                                     | kronor | 98 000  |
| Ålderstillägg till laboratorieassistenter à 300 kronor för år (ett första tillägg efter 3 års väl vitsordad tjänstgöring vid anstalten och ett andra tillägg efter ytterligare 3 års sådan tjänstgöring), <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 1 000   |
| Arvoden till ett kanslibiträde à 390 kronor för månad och till sex kontorsbiträden à 300 kronor för månad .....                                                                                                                    | »      | 26 300  |
| Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                                                                                                    | »      | 500     |
| Arvoden till av anstalten anlitade experter, <i>högst</i> .....                                                                                                                                                                    | »      | 4 000   |
| Summa kronor                                                                                                                                                                                                                       |        | 129 800 |

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* avgivit förslag till beräkning av medelsbehovet för avlöningar till anstaltens personal under budgetåret 1946/47.

Vad angår posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslår styrelsen, att en befattning som kansliskrivare i lönegraden A 11 förvandlas till en registratorstjänst i lönegraden A 14. Styrelsen motiverar en sådan förändring med arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som åvila kansliskrivaren. Styrelsen återkommer ånyo till ett i styrelsens anslagsäskanden för budgetåren 1942/43 och 1943/44 framfört önskemål om att

en befattning som verkstadsbiträde i lönegraden Eo 7 måtte omändras till en ordinarie tjänst som verkmästare och därvid placeras i lönegraden A 10. Till stöd härför åberopas, förutom de skäl, som tidigare anförts i denna fråga, att verkstadsbiträdet för arbete å övertid åt allmänna säkerhetstjänsten under de senaste åren åtnjutit en extra inkomst av 55 kronor i månaden, vilken beräknats såsom lönefyllnad mellan löneklasserna 6 och 8. I och med avvecklingen av nämnda institution ginge befattningshavaren miste om denna biinkomst. Styrelsen funne det icke vara försvarligt, att den synnerligen väl motiverade lönefyllnaden gjordes beroende av övertidsarbete. Alldeles bortsett härifrån syntes emellertid tidpunkten nu vara inne att slutgiltigt göra ifrågavarande tjänst till vad den i själva verket vore, nämligen en verkmästarebefattning.

Styrelsen föreslår härjämte uppförande å ordinarie stat av vissa arvodes-tjänster, vilka hittills bestritts från andra anslag än anstaltens avlöningsanslag. Sålunda föreslås att en tjänsteman, benämnd byråingenjör, vilken enligt Kungl. Maj:ts för ett år i sänder lämnade medgivande sedan den 5 mars 1942 finnes anställd vid anstalten, överföres till ordinarie stat med placering i lönegraden A 24. Kostnaderna för avlönande av nämnde befattningshavare belasta för närvarande det under femte huvudtiteln uppförda anslaget till anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. Styrelsen framhåller, att inrättandet av byråingenjörsbefattningen motiverats dels med nödvändigheten av att en naturvetenskapligt utbildad vikarie funnes tillgänglig för laboratorn och dels med den ständigt ökade arbetsbördan på laboratorieavdelningen. På grund av den alltjämt fortgående stegringen i arbetsbelastningen på det kemiska laboratoriet hade byråingenjören mer och mer måst tagas i anspråk för rena laboratorieuppgifter, ehuru han även användes till utredningar å brotts- och olycksplatser, där hans teknisk-naturvetenskapliga utbildning varit av betydelse. Denne befattningshavare måste numera betraktas såsom fullständigt oundgänglig. Såsom förut många gånger påpekats vore belastningen å anstaltens laboratorieavdelning icke av någon tillfällig natur utan sammanhängande med att polismyndigheterna mer och mer begagnade sig av anstaltens möjligheter. En fortgående expansion i detta hänseende vore alltså att förvänta. Efter en längre tids vakans hade tjänsten visserligen nu tillfälligt kunnat besättas med en kompetent kraft, men det torde icke vara möjligt att i längden räkna med att i konkurrens med industri och andra statsinstitutioner få behålla en förstklassig kraft, om tjänsten icke erhöles en bättre placering.

Vidare föreslår styrelsen, att en arvodesavlönad befattningshavare som fotograf (arvode 373 kronor 75 öre per månad), vilken — ehuru arbetande vid anstalten — avlönades av allmänna säkerhetstjänstens medel, måtte beredas ordinarie anställning. Styrelsen anför härom, bland annat, att genom allmänna säkerhetstjänstens avveckling hade frågan om överförande av anstaltens fotograf till löneplan aktualiserats. Behovet av en särskild fotograf för anstaltens vidkommande syntes icke tarva någon närmare utredning.

Befattningen vore fullkomligt oundgänglig, bland annat därför att den gjorde det möjligt att använda kriminalassistenterna till mera kvalificerade uppgifter än den fotografering, som för de flesta utlåtanden vore oundviklig. Beträffande lönegradsplaceringen kunde anmärkas, att det visserligen funnes några fotografier vid statsinstitutioner, exempelvis karolinska sjukhuset, i lönegraden A 5, men att härvid vore att märka, att fotografarbetet vid dylika institutioner vore rutinmässigt och av jämförelsevis enkel natur. Det torde emellertid utan överdrift kunna sägas, att få institutioner inom landet hade så många skiftande fotografiska uppgifter som statens kriminaltekniska anstalt med ty åtföljande höga krav på fotografen såväl beträffande kunnande som beträffande arbetsbörda. Det syntes därför skäligt, att fotografen placerades i lönegraden A 7.

Av medel från säkerhetstjänsten har likaledes bestritts avlöning till ett laboratoriebiträde med ett arvode av 402 kronor 50 öre per månad, inklusive dyrtidstillägg. Denne, som tjänstgör å kemiska laboratoriet som biträde åt byråingenjören, kan, anför anstaltsstyrelsen, med den utveckling som de kemiska undersökningarna tagit på anstalten icke heller under några omständigheter avvaras. Emedan det här rörde sig om en kraft som nödvändigtvis måste äga åtminstone en lägre teknisk utbildning så att han vore i stånd att självständigt utföra vissa smärre undersökningar, syntes en lönegradsplacering i A 7 vara skälig.

Med hänsyn till de sålunda föreslagna förändringarna har styrelsen ansett posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän böra höjas från 44 000 till i avrundat tal 64 700 kronor. Härvid har hänsyn jämväl tagits till förväntade löneklassuppflyttningar.

I fråga om posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har anstaltsstyrelsen erinrat om att styrelsen vid tidigare tillfällen gjort framställning rörande reglering av lönerna till de laboratorieassistenter, som syssla med skriftundersökningar. Dessa avlönades för närvarande medelst arvoden å 6 100 kronor per år. I framställning den 4 oktober 1943 hade styrelsen föreslagit, att ifrågavarande assistenter borde uppföras å ordinarie stat. Enär frågan om hela assistentorganisationens lönegradsplacering för närvarande vilade i avvaktan på lösningen av frågan om polisväsendets förstatligande, ansågo sig styrelsen emellertid för tillfället böra stanna vid att föreslå en anknytning till nu gällande arvoden för kriminalassistenten, varvid för tjänstgöring å skrifttekniska laboratoriet beräknades en förste kriminalassistenttjänst med ett arvode å 10 000 kronor, två kriminalassistenttjänster med arvoden å 8 400 kronor och en extra kriminalassistenttjänst (arvode som nuvarande laboratorieassistent 6 100 kronor per år). Anstaltsstyrelsen har under åberopande av nyssnämnda framställning anført, bland annat, att styrelsen haft sin uppmärksamhet riktad på det förhållandet att en rättsvårdande uppgift av så ömtålig natur som skriftexpertisen handhades av befattningshavare, vilka innehade relativt lågt betalda arvodestjänster, att laboratorieassistenternas tjänstgöring uppenbarligen icke meriterade till någon som helst annan

tjänst och att dessa tjänster vore sluttjänster. De av Kungl. Maj:t särskilt tillkallade sakkunniga, landsfogden O. A. Rosengren och t.f. kanslidirektören N. G. Valentin, vilka under år 1943 granskat assistent- och biträdesorganisationen vid anstalten, hade vitsordat, att laboratorieassistenternas arbete måste anses såsom likvärdigt med kriminalassistenternas och att arbetet med skriftundersökningar ofta måste betraktas som betydligt mer kvalificerat än många av de arbetsuppgifter, som åvilade sistnämnda assistenter.

Styrelsen erinrar om att två av laboratorieassistenterna endast vore anställda för budgetåret 1945/46. Av den hittillsvarande utvecklingen av arbetsbelastningen på skrifttekniska laboratoriet syntes uppenbart, att åtminstone tre tjänstemän där kunde räknas vara permanent sysselsatta. Antalet ärenden å laboratoriet hade vuxit från 306 budgetåret 1940/41 till 638 budgetåret 1944/45. Styrelsen ville därför föreslå, att förste kriminalassistenten och de två kriminalassistenterna finge tillsättas med treårsförordnande, var emot den extra kriminalassistentbefattningen tills vidare syntes böra tillsättas för ett budgetår i sänder.

Sammanlagda kostnaderna för den föreslagna förhöjningen av arvoden till laboratorieassistenterna skulle komma att utgöra 7 500 kronor. Hänsyn har härvid tagits till att vid genomförande av styrelsens förslag nu utgående ålderstillägg till vissa av assistenterna, vilka för innevarande budgetår beräknats till 1 000 kronor, skulle komma att bortfalla.

Under förevarande anslagspost har styrelsen vidare beräknat medel för anställande av ytterligare sex kontorsbiträden å passregistret. Styrelsen anför att under innevarande budgetår hade en stark utveckling av passregistret och därmed förenade göromål kunnat noteras. Sålunda behandlades under juli månad 1945 7 682 passärenden mot 639 ärenden under juli månad 1944. Vid slutet av budgetåret 1944/45 sysselsattes två kontorsbiträden å passregistret. Kungl. Maj:t hade medgivit, att för tiden 1 juli—31 december 1945 finge anställas ytterligare två extra kontorsbiträden, men denna förstärkning hade visat sig vara otillräcklig. Styrelsen vore därför nödsakad att redan under budgetåret 1945/46 begära ytterligare minst fyra extra kontorsbiträden för arbetet å passregistret. Att även under nästkommande budgetår dessas arbetsinsats torde vara nödvändig syntes tämligen uppenbart, om man räknade med att passutgivningen för ett år under normala förhållanden torde omfatta omkring 200 000 pass.

Styrelsen har räknat med att nyssnämnda kontorsbiträden skulle avlönas medelst arvoden å 300 kronor i månaden. Sammanlagda lönekostnaderna under ett år skulle i enlighet härmed utgöra 21 600 kronor.

För arvoden åt av anstalten anlitade experter har styrelsen räknat med ett belopp av 8 000 kronor, eller 4 000 kronor mera än vad som beräknats för innevarande budgetår. Styrelsen hänvisar till att utgifterna för ändamålet under budgetåret 1944/45 utgjort 8 208 kronor.

Vid bifall till anstaltsstyrelsens förslag skulle förevarande anslagspost, som för innevarande budgetår upptagits till 129 800 kronor, behöva höjas med (7 500 + 21 600 + 4 000) till 162 900 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar styrelsen till 49 300 kronor, därvid styrelsen föreslår, att från posten må avlönas ett fotografbiträde, med ett arvode av 180 kronor i månaden, vilken befattningshavare för närvarande avlönas från allmänna säkerhetstjänstens medel. För övertid ersättning och extra skrivhjälp ha 1 000 respektive 5 000 kronor ansetts behövliga.

För rörligt tillägg slutligen upptager styrelsen ett belopp av 16 000 kronor.

Sammanlagda kostnaden för avlöningar uppskattar styrelsen sålunda för nästa budgetår till (64 700 + 162 900 + 49 300 + 16 000) 292 900 kronor.

*Statskontoret* har i utlåtande över anstaltsstyrelsens förslag anfört i huvudsak följande.

Vad den begärda förändringen av kansliskrivartjänsten (A 11) till en registratorstjänst (A 14) beträffar, kan statskontoret ej finna, att någon kvalitativ förändring i de arbetsuppgifter, som åvila ifrågavarande befattning, inträtt sedan 1939, då densamma erhöll sin nuvarande lönegradsplacering.

I fråga om befattningen som byråingenjör får statskontoret erinra, att inrättandet av denna befattning huvudsakligen betingats av de särskilda förhållanden, som krigstiden medfört. Med hänsyn härtill anser sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att befattningen uppföres å anstaltens avlöningsstat, förrän erfarenhet vunnits beträffande behovet av densamma under mera normala förhållanden. Av samma skäl anser sig statskontoret ej heller kunna tillstyrka, att de från säkerhetstjänsten avlönade befattningshavarna som laboratoriebiträde och fotografbiträde överföras till berörda stat. Däremot vill ämbetsverket icke motsätta sig ett upptagande å denna stat av befattningen som fotograf. Såsom de sakkunniga i den år 1943 avgivna utredningen rörande vissa löne- och organisationsspörsmål vid anstalten uttalat torde denna befattning böra placeras i lönegrad A 5.

Till förslaget att tjänsten som verkstadsbiträde uppflyttas till lönegrad A 10 kan statskontoret ej tillstyrka bifall, då frågan härom — efter undersökning av institutionsvaktmästarutredningen — varit föremål för statsmakternas prövning år 1944. Däremot har ämbetsverket icke något att erinra mot att tjänsten uppföres på ordinarie stat.

Den föreslagna förändringen av laboratorieassistenternas löneställning anser sig statskontoret icke för närvarande kunna tillstyrka. Lösningen av detta spörsmål torde vara beroende av statsmakternas beslut ifråga om polisväsendets förstatligande.

Huruvida behov föreligger av en så betydande ökning av personalen vid passregistret som den av styrelsen föreslagna, undandraget sig statskontorets närmare bedömande. Mot de ifrågasatta arvodesbeloppen för denna personal har statskontoret emellertid icke något att erinra. Ej heller vill ämbetsverket motsätta sig, att delposten till arvoden till av anstalten anlitade experter med hänsyn till sistlidna budgetårs belastningssiffra blir föremål för någon höjning, förslagsvis med 2 000 kronor.

*Allmänna lönenämnden* har anfört:

Därest — såsom under hand upplysts — en civilingenjör eller person med akademisk examen avses för byråingenjörsbefattningen, synes det lönenämnden icke vara något att erinra mot dess placering i 24:e lönegraden. Lönenämnden vill dock föreslå, att befattningen i avbidan på närmare erfarenhet inrättas såsom extra ordinarie.

Förslaget om förbättring av löneställningen för laboratorieassistenterna å skrifttekniska laboratoriet anser sig lönenämnden i så måtto böra tillstyrka, att arvodet för två av dessa befattningshavare höjes från 6 100 kronor till 8 400 kronor för år. Den föreslagna uppflyttningen av kansliskrivaren, vilken tjänstgör såsom registrator och redogörare, till registrator i A 14 kan lönenämnden icke tillstyrka.

Lönenämnden, som under hand inhämtat, att hittillsvarande innehavaren av verkstadsbiträdesbefattningen lämnat sin anställning hos kriminaltekniska anstalten, finner icke tillräckliga skäl vara anförda för befattningens uppflyttning i 10:e lönegraden. Däremot har lönenämnden icke något att erinra mot att befattningen — med bibehållen placering i 7:e lönegraden — inrättas såsom ordinarie, förslagsvis under benämning reparatör. En förbättring av anställningsförhållandena för fotografen och laboratoriebiträdet bör enligt lönenämndens mening begränsas till att de erhålla extra ordinarie befattningar i 7:e lönegraden.

Före-  
draganden.

Innan jag ingår på beräkningen av de olika anslagsposterna, anser jag mig böra taga ställning till frågan om överförande å anstaltens avlöningsstat av de befattningshavare vid anstalten, som för närvarande avlönas av medel från andra anslag än här ifrågavarande. Dessa befattningshavare äro en byråingenjör, ett laboratoriebiträde, en fotograf och ett fotografbiträde. Det förhåller sig visserligen så att dessa befattningar inrättats i anledning av anstaltens under kriget ökade arbetsuppgifter men härvid är att märka att ökningen endast till en del föranletts av undersökningar rörande brott, som ägt speciellt samband med krisförhållandena, såsom spioneribrott, brott mot ransoneringsbestämmelserna m. m. Genom att anstalten, som inrättades så sent som år 1939, mer och mer kommit att anlitas av polismyndigheterna för olika slags brottsutredningar har en för en nytillkommen institution naturlig ökning av även de normalt förekommande arbetsuppgifterna inträtt. Härtill kommer att anstalten under krigsåren haft till sitt förfogande ett mindre antal till militärtjänst inkallade värnpliktiga, vilka hänvisats till anstalten för viss utbildning men som på grund av sin förutbildning i kemi eller andra ämnen kunnat fullgöra vissa arbetsuppgifter, som eljest skulle ha ankommit på anstaltens befattningshavare. Med hänsyn härtill synes behov föreligga att, i varje fall tills vidare, bibehålla förenämnda arvodesavlönade befattningshavare vid anstalten. Medel för desammas avlönande för nästa budgetår bör därför beräknas under anstaltens avlöningsanslag. I avbidan på ytterligare erfarenhet rörande behovet av att ha dessa befattningshavare anställda allt framgent, anser jag mig ej kunna tillstyrka, att desamma uppföras på ordinarie stat. De böra således tills vidare kvarstå som arvodes-tagare, med undantag dock beträffande befattningen som fotograf. Då redan nu kan sägas att ett mera permanent behov föreligger av sistnämnda befattning, bör denna redan från och med budgetåret 1946/47 förändras till en extra ordinarie tjänst med en av mig såsom skälig ansedd placering i lönegraden Eo 7.

Vad angår beräkningen av de särskilda anslagsposterna anser jag mig, såvitt angår posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, ej kunna tillstyrka anstaltsstyrelsens förslag om förändring av kansliskrivar-

tjänsten (A 11) till en registratorstjänst (A 14) liksom ej heller yrkandet att verkstadsbiträdet i lönegraden Eo 7 måtte förändras till en ordinarie verk-mästartjänst i lönegraden A 10. Däremot vill jag ej motsätta mig att verkstadsbiträdestjänsten (Eo 7) överföres till ordinarie stat och under benämningen reparatör placeras i lönegraden A 7. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör på grund härav ävensom i anledning av väntade löneklassuppflyttningar höjas med 3 700 kronor till 47 700 kronor.

I fråga om anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar anser jag mig såtillvida böra förorda anstaltsstyrelsens förslag om förbättrad löneställning för tre av laboratorieassistenterna, att arvodena till dessa höjas från för närvarande 6 100 kronor till 7 200 kronor för år. Härav föranledd ökning av utgifterna uppgår således till  $(3 \times 1\,100)$  3 300 kronor. De hittills utgående ålderstilläggen för dessa assistenter, vilka för innevarande budgetår beräknats till sammanlagt 1 000 kronor, böra i samband härmed bortfalla. Hinder bör ej möta för styrelsen att förordna samtliga dessa tre assistenter för treårsperioder. Anstaltsstyrelsen har under denna anslagspost beräknat medel för anställande av ytterligare sex tillfälliga kontorsbiträden å passregistret, utöver de två biträden, som sysselsatts därstädes under budgetåret 1944/45. Jag vill i samband härmed erinra om att Kungl. Maj:t ansett sig böra medgiva, att vid anstalten under tiden oktober 1945—januari 1946 må anställas — utöver nyssnämnda två biträden — ytterligare åtta extra kontorsbiträden med ett arvode av högst 310 kronor för månad. En så betydande förstärkning av personalen å passregistret har emellertid motiverats med behov av att avarbeta viss arbetsbalans. Med hänsyn härtill och i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande arbetsbelastningen å registret anser jag mig för närvarande böra beräkna medel endast för anställande av tre tillfälliga kontorsbiträden utöver dem som funnos anställda för budgetåret 1944/45. Arvodena till dessa torde komma att uppgå till i runt tal 11 200 kronor.

Under förevarande anslagspost bör vidare beräknas medel för arvoden åt tre av de befattningshavare vid anstalten, vilkas avlöning tidigare bestritts från andra medel än anstaltens avlöningsanslag, nämligen byråingenjören, laboratoriebiträdet samt fotografbiträdet. Arvodena till dessa kunna beräknas till i runt tal  $(9\,900 + 4\,830 + 1\,800)$  16 600 kronor.

För arvoden åt experter räknar jag med ett med 2 000 kronor till 6 000 kronor förhöjt belopp. I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 5 oktober 1945 medgivit, att vid anstalten finge från och med den 1 oktober 1945 tills vidare till och med den 30 juni 1946 anställas en expert för biträde å anstaltens fingertrycksavdelning med ett arvode av högst 300 kronor för månad. Därest behov av att anlita nämnde expert kommer att föreligga jämväl under nästa budgetår, böra kostnaderna härför liksom för närvarande bestridas från delposten till arvoden åt experter.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar behöva höjas från 129 800 kronor med  $(3\,300 + 1\,000 + 11\,200 + 16\,600 + 2\,000)$  32 100 kronor till 161 900 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, för innevarande budgetår å 46 800 kronor, bör dels med hänsyn till förslaget att bereda fotografen extra ordinarie anställning, dels ock med anledning av förväntade löneklassuppflyttningar uppräknas med 3 500 kronor. Då å andra sidan posten bör minskas med 3 300 kronor, motsvarande lön till det nuvarande extra ordinarie verkstadsbiträdet, stannar ökningen av posten vid 200 kronor. Posten bör i enlighet härmed upptagas till 47 000 kronor.

Posten till rörligt tillägg torde kunna bibehållas vid 12 500 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet till avlöningar vid anstalten för nästa budgetår uppskattar jag alltså till (47 700 + 161 900 + 47 000 + 12 500) 269 100 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* fastställa följande personalförteckning för statens kriminaltekniska anstalt:

#### Personalförteckning.

##### Ordinarie personal.

| Befattning              | Lönegrad |
|-------------------------|----------|
| 1 föreståndare .....    | C 6      |
| 1 laborator .....       | A 26     |
| 1 kansliskrivare .....  | A 11     |
| 1 kanslibiträde .....   | A 7      |
| 1 reparatör .....       | A 7      |
| 1 expeditionsvakt ..... | A 5      |
| 4 kontorsbiträden ..... | A 4      |

##### Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än 20:e.

- 1 avdelningsföreståndare ..... Eo 26;

*dels* godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

##### Avlöningsstat

|                                                                                           |        |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | kronor | 47 700  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 161 900 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | »      | 47 000  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | »      | 12 500  |

Summa förslagsanslag kronor 269 100;

*dels* ock till Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 269 100

## [231.] 13. Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader, förslagsanslag.

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 128 500 | 180 987       |
| 1945/46 .....                    | 162 500 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 250 500 | —             |

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas under budgetåret 1945/46:

## Omkostnadsstat.

*Utgifter.*

|                                                                                                                                                           |        |         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                               | kronor | 1 000   |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                             | »      | 4 500   |
| 3. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....                                                                                                                     | »      | 48 500  |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                            | »      | 100 000 |
| 5. Övriga utgifter (inköp av laboratorie- och fotografisk materiel samt av böcker och tidskrifter ävensom nyanskaffning av apparatur), <i>högst</i> ..... | »      | 16 000  |
| Summa kronor                                                                                                                                              |        | 170 000 |

*Särskilda uppbördsmedel.*

|                                                     |        |         |
|-----------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Ersättning för försålda passformulär m. m. ....  | kronor | 500     |
| 2. Ersättning för utförda undersökningar m. m. .... | »      | 7 000   |
| Summa kronor                                        |        | 7 500   |
| Nettoutgift kronor                                  |        | 162 500 |

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1946/47.

Kostnaderna för sjukvård m. m. och för reseersättningar beräknar styrelsen oförändrat till 1 000 respektive 4 500 kronor.

Av det för löpande budgetår för *expenser* upptagna beloppet har ett belopp av 32 500 kronor beräknats för *expenser* för eget behov, därav 2 500 kronor för lyse, gas och vatten och 30 000 kronor för övriga *expenser*, medan för *expenser* för annat än eget behov beräknats 16 000 kronor. Sistnämnda belopp har huvudsakligen avsetts för bestridande av kostnader för tryckning genom anstaltens försorg av sådana passformulär jämte ansökningsformulär, som omförmälas i passkungörelsen den 31 maj 1940 (nr 471).

För lyse, gas och vatten upptager styrelsen ett belopp av 3 000 kronor. Utgifterna för ändamålet under budgetåret 1944/45 utgjorde 2 886 kronor.

Utgifterna för övriga *expenser* för eget behov hava för budgetåret 1944/45 utgjort 33 317 kronor och beräknas av styrelsen för nästkommande budgetår till 43 000 kronor. Styrelsen har härvid räknat med förhöjda omkostnader för diskningen av glas och annan apparatur å det kemiska laboratoriet, därigenom att en diskerska med halvdagsanställning ansetts böra anställas. Den hittills tillämpade ordningen, enligt vilken diskningen utfördes av en av städer-

skorna utanför anstaltens ordinarie arbetstid, hade visat sig olämplig. Vidare ha utgifterna för telefon och telegram m. m. samt inköp och underhåll av möbler och andra inventarier beräknats komma att öka, bland annat på grund av passregistrets tillväxt.

Styrelsen upplyser, att utgifterna för expenser för annat än eget behov, avseende tryckningskostnader för passformulär m. m., under budgetåret 1944/45 utgjort omkring 15 000 kronor mot beräknade 10 000 kronor. På grund av den ökning av antalet passansökningar, som inträtt med världskrigets slut och som berörts under nästföregående punkt, har styrelsen föreslagit att för tryckning av pass- jämte ansökningsformulär avses ett belopp av 101 500 kronor, beräknat efter en utgivning av 120 000 pass.

Sammanlagt hava alltså för expenser beräknats (3 000 + 43 000 + 101 500) 147 500 kronor.

Styrelsen upplyser, att kostnaderna för publikationstryck under budgetåret 1944/45 uppgått till omkring 117 000 kronor, samt uppskattar i anslutning härtill motsvarande kostnader under nästa budgetår till 120 000 kronor.

Beträffande posten till övriga utgifter framhåller styrelsen, att utgifterna å denna post under budgetåret 1944/45 utgjort 15 972 kronor, samt anhåller, att posten för nästa budgetår beräknas till oförändrat belopp, 16 000 kronor.

Ersättningarna för försålda passformulär m. m. och för utförda undersökningar m. m. uppskattar styrelsen — med förmlan att dessa ersättningar under budgetåret 1944/45 influtit med 700 respektive 6 590 kronor — till 1 500 respektive 7 000 kronor.

Enligt dessa kalkyler skulle medelsbehovet för nästa budgetår bliva (1 000 + 4 500 + 147 500 + 120 000 + 16 000 — 1 500 — 7 000) 280 500 kronor.

I utlåtande över framställningen anför *statskontoret*:

Tillräckliga skäl för en uppräknig av delposten till lyse, gas och vatten synas icke föreligga. En ökning av delposten till övriga expenser med ett så avsevärt belopp som i framställningen föreslagits torde icke vara erforderligt. Framhållas må att förhöjd medelsanvisning för städhjälp icke synes påkallad, då, såvitt statskontoret kan finna, kostnaderna för diskerskans avlöning böra uppvägas av motsvarande minskning i utgifterna för övrig städhjälp. Statskontoret ifrågasätter, huruvida icke delposten bör kunna begränsas åtminstone till 35 000 kronor, helst som medgivande att överskrida detta belopp, i den mån så skulle visa sig behövt för anskaffande av inventarier för passregistret, läser komma att beviljas.

Före-  
draganden.

För sjukvård m. m. och för reseersättningar torde få avses samma belopp som för innevarande budgetår eller sålunda 1 000 respektive 4 500 kronor.

Utgifterna för lyse, gas och vatten uppskattar jag oförändrat till 2 500 kronor. De för övriga expenser för eget behov samt för expenser för annat än eget behov avsedda beloppen torde få höjas till 35 000 respektive 100 000 kronor. Posten till expenser skulle enligt dessa beräkningar upptagas till 137 500 kronor.

Posterna till publikationstryck och övriga utgifter synas böra upptagas till samma belopp som för löpande budgetår, 100 000 respektive 16 000 kronor

I enlighet med anstaltsstyrelsens förslag beräknar jag ersättningen för försålda passformulär m. m. till 1 500 kronor samt ersättningen för utförda undersökningar m. m. till 7 000 kronor.

Anstaltens omkostnader skulle sålunda för nästa budgetår kunna beräknas enligt följande sammanställning:

*Utgifter.*

|                                                                                                                                             |        |         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                 | kronor | 1 000   |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                               | »      | 4 500   |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                                       | »      | 137 500 |
| 4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i> .....                                                                                              | »      | 100 000 |
| 5. Övriga utgifter (inköp av laboratorie- och fotografisk materiel samt av böcker och tidskrifter ävensom nyanskaffning av apparatur) ..... | »      | 16 000  |
| Summa kronor                                                                                                                                |        | 259 000 |

*Särskilda uppbördsmedel.*

|                                                     |        |         |
|-----------------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Ersättning för försålda passformulär m. m. ....  | kronor | 1 500   |
| 2. Ersättning för utförda undersökningar m. m. .... | »      | 7 000   |
| Summa kronor                                        |        | 8 500   |
| Nettoutgift kronor                                  |        | 250 500 |

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 250 500

[232.] 14. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m., *förslagsanslag*.** Ifrågavarande anslag är för budgetåret 1945/46 upptaget till 125 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 18 maj 1945 föreskrivit, att från anslaget skulle under budgetåret 1945/46 bestridas utgifterna för följande ändamål.

|                                                                                                                                 |        |          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------|
| A. Gottgörelse till Stockholms stad för vissa pensioneringskostnader, <i>förslagsvis</i> .....                                  | kronor | 31 000   |
| B. Gottgörelse till vissa polisdistrikt för deras kostnader för polispersonal, som finnes anställd för hela rikets behov m. m.: |        |          |
| 1. Till Eda sockens polisdistrikt, <i>förslagsvis</i> .....                                                                     | kronor | 2 500    |
| 2. Till Dals Eds sockens och Eds municipalsamhälles gemensamma polisdistrikt, <i>förslagsvis</i> .....                          | »      | 2 200    |
| 3. Till Stockholms, Malmö, Trelleborgs, Landskrona, Hälsingborgs, Brunnby och Göteborgs polisdistrikt, <i>högst</i> .....       | 81 090 | » 85 790 |
| C. Bidrag till polisskolan i Göteborg .....                                                                                     | »      | 7 000    |
| Summa kronor                                                                                                                    |        | 123 790  |

Kungl. Maj:t har vidare förordnat, att de under B., tredje punkten, omförmälda polisdistrikten skola under innevarande budgetår vara berättigade att för kostnader för gränskontrollens uppehållande åtnjuta statsbidrag enligt följande grunder.

| Polisdistrikt       | Statsbidrag utgår med        |                             |      |       |        |        |  |
|---------------------|------------------------------|-----------------------------|------|-------|--------|--------|--|
| Stockholms distrikt | $\frac{1}{4}$                | av de verkliga kostnaderna, | dock | högst | kronor | 18 950 |  |
| Malmö »             | $\frac{1}{2}$                | » » » » » » »               | »    | »     | »      | 22 600 |  |
| Trelleborgs »       | hela den verkliga kostnaden, | »                           | »    | »     | »      | 15 100 |  |
| Landskrona »        | $\frac{1}{3}$                | av de verkliga kostnaderna, | »    | »     | »      | 365    |  |
| Hälsingborgs »      | $\frac{1}{2}$                | » » » » » » »               | »    | »     | »      | 13 800 |  |
| Brunnby »           | hela den verkliga kostnaden, | »                           | »    | »     | »      | 2 000  |  |
| Göteborgs »         | $\frac{1}{4}$                | av de verkliga kostnaderna, | »    | »     | »      | 8 275  |  |

Enligt vad från polisenämnden i Stockholm meddelats kunna statens från förevarande anslag utgående utgifter för gottgörelse till Stockholms stad för vissa pensioneringskostnader beräknas till i runt tal 37 000 kronor för år.

Före-  
draganden.

Utgifterna för gottgörelse till Stockholms stad för ifrågavarande pensioneringskostnader växla år från år och kunna ej på förhand exakt beräknas. Desamma synas lämpligen för nästa budgetår kunna uppskattas till samma belopp som för löpande budgetår.

Även de övriga utgifter, som bestridas från förevarande anslag, torde kunna beräknas på enahanda sätt, som skett för budgetåret 1945/46.

Vid sådant förhållande kan anslaget också för nästa budgetår upptagas till 125 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 125 000

[233.] 15. **Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m., förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 100 000 | 201 758       |
| 1944/45 .....                    | 200 000 | 245 815       |
| 1945/46 .....                    | 200 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 200 000 | —             |

Från förevarande anslag bestridas de kostnader för polisväsendet, som anses böra gäldas av statsmedel men icke lämpligen kunna hänföras till annat polisanslag. En redogörelse för vissa av de ändamål, för vilka anslaget pläгат disponeras, återfinnes i statsliggaren s. 360—362, till vilken redogörelse jag tillåter mig hänvisa. Emellertid bör härjämte tilläggas, att från anslaget för innevarande budgetår jämväl bestritts vissa utgifter, som hänföra sig till avvecklingen av allmänna säkerhetstjänstens verksamhet. Vissa

spörsmål, som äga samband med denna avveckling, äro för närvarande föremål för utredning av en för ändamålet tillkallad särskild utredningsman, vilken inom den närmaste tiden kan förväntas komma att framlägga en redogörelse för resultatet av sitt uppdrag.

Ehuru belastningen å anslaget för budgetåret 1944/45 ökat ganska avsevärt jämfört med närmast föregående budgetår, anser jag, att anslaget likväl, i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande utgifterna för här ifrågavarande ändamål, för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 200 000

[234.] 16. **Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet, förslagsanslag.**

| Budgetår                        | Anslag  | Nettoutgifter |
|---------------------------------|---------|---------------|
| 1942/43 .....                   | 600 000 | 844 171       |
| 1943/44 .....                   | 700 000 | 1 033 272     |
| 1944/45 .....                   | 800 000 | 1 026 987     |
| 1945/46 .....                   | 900 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> )..... | 900 000 | —             |

[Lag den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder, ändrad genom lag nr 710/1942; kungörelse den 26 juni 1925 (nr 344) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen nr 179/1925, ändrad genom kungörelse nr 230/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938, 211/1939, 734/1941, 542/1942, 384/1943 och 612/1943.]

Från förevarande anslag gäldas resekostnads- och traktamentsersättningar samt vissa andra ersättningar till statspolisen, reservpolismän, fjärdingsmän och andra polismän. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget avräknas 100 000 kronor mot automobilskattemedlen.

Den ökade belastning å förevarande anslag, som inträtt under i synnerhet de två senaste budgetåren, torde väsentligen vara beroende av den intensifiering av polisarbetet, som krisförhållandena nödvändiggjort. Då en återgång till mera normala förhållanden kan förväntas medföra en minskning av utgifterna för här avsedda ändamål, anser jag anledning ej föreligga att på grund av belastningssiffrorna föreslå någon höjning av anslaget. Detta bör därför jämväl för nästa budgetår upptagas till 900 000 kronor. Härav torde 100 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag*

av ..... kronor 900 000,  
därav 100 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[235.] 17. **Poliskollegierna, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 2 000  | 2 799         |
| 1944/45 .....                    | 2 000  | 1 895         |
| 1945/46 .....                    | 2 000  | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 2 000  | —             |

[Kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938, 211/1939, 734/1941, 542/1942, 384/1943 och 612/1943.]

Från ifrågavarande anslag bestridas dagarvoden och reseersättningar till ordförande och ledamöter i poliskollegierna.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2 000

[236.] 18. **Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 1 000  | 687           |
| 1945/46 .....                    | 1 000  | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1 000  | —             |

[Förordning den 15 juni 1935 (nr 330) om ersättning av statsmedel för skada vid biträde åt ordningsmakten; kungörelse den 15 juni 1935 (nr 331) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av nämnda förordning.]

Ifrågavarande anslag synes för nästa budgetår lämpligen böra upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 1 000

## F. Civilförsvaret.

[237.] 1. **Civilförvarsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** I skrivelse den 15 november 1945 har *civilförvarsstyrelsen* gjort framställning om upptagande å riksstaten för budgetåret 1946/47 av de anslag för civilförsvarets behov, som framgå av följande sammanställning:

| A n s l a g                                                                                                          | Å riksstaten<br>för budgetåret<br>1945/46<br>anvisat belopp,<br>kronor | Av civilförvars-<br>styrelsen för<br>budgetåret<br>1946/47 åskat<br>belopp, kronor |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| Civilförvarsstyrelsen:                                                                                               |                                                                        |                                                                                    |
| Avlöningar, förslagsanslag .....                                                                                     | 838 000                                                                | 739 500                                                                            |
| Omkostnader, förslagsanslag .....                                                                                    | 236 000                                                                | 210 000                                                                            |
| Civilförsvaret:                                                                                                      |                                                                        |                                                                                    |
| Civilförvarsattaché, förslagsanslag .....                                                                            | —                                                                      | 50 000                                                                             |
| Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid<br>kurser, anordnade av länsstyrelserna, förslags-<br>anslag ..... | 100 000                                                                | 150 000                                                                            |
| Bidrag till riksluftskyddsförbundet .....                                                                            | 126 500                                                                | 126 500                                                                            |
| Övnings- och försöksverksamhet, förslagsanslag ..                                                                    | 165 000                                                                | 125 000                                                                            |
| Engångsanskaffning av materiel m. m., reserva-<br>tionsanslag .....                                                  | 100                                                                    | —                                                                                  |
| Anskaffning av viss förbrukningsmateriel, för-<br>slagsanslag .....                                                  | 220 000                                                                | 150 000                                                                            |
| Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.,<br>förslagsanslag .....                                              | 150 000                                                                | 280 000                                                                            |
| Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna<br>skyddsrum m. m., reservationsanslag .....                         | 600 000                                                                | 350 000                                                                            |
| Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel<br>m. m., reservationsanslag .....                                  | 100                                                                    | —                                                                                  |
| Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa<br>arvoden m. m., förslagsanslag .....                               | 300 000                                                                | 300 000                                                                            |
| Bidrag till kommuner för utbildning m. m., för-<br>slagsanslag .....                                                 | 1 050 000                                                              | 900 000                                                                            |
| Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anord-<br>ningar och materiel m. m., förslagsanslag .....                | 200 000                                                                | 50 000                                                                             |
| Kostnader för avveckling av civilförvarsbered-<br>skapen, förslagsanslag .....                                       | 50 000                                                                 | —                                                                                  |

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1945 har jag samma dag tillkallat åtta sakkunniga för att verkställa översyn av gällande anordningar för civilförsvaret och framlägga därav föranledda förslag. I utredningens uppdrag ingår att, utan att avbida slutförandet av utredningen

Före-  
draganden.

i övrigt, framlägga sådana förslag, som påkalla skyndsamt ställningstagande från statsmakternas sida. Enligt vad jag under hand erfarit har utredningen i detta syfte till behandling upptagit frågor rörande civilförsvarets organisationsplaner, personalens utbildning, byggandet av skyddsrum och anskaffning av materiel. Resultatet härav anser sig utredningen kunna framlägga redan under innevarande månad. Definitiv ställning till anslagen rörande civilförsvaret anser jag mig kunna taga först sedan jag tagit del av nämnda förslag.

På grund härav torde i förslaget till riksstat för budgetåret 1946/47 anslag icke böra beräknas till andra ändamål än sådana, för vilka medel anvisats å riksstaten för innevarande budgetår och för vilka civilförsvarsstyrelsen ansett medel böra fortsättningsvis anvisas. Vad angår av civilförsvarsstyrelsen äskade anslag av denna art torde desamma med hänsyn till vad tidigare anförts nu endast böra uppskattas preliminärt. Därvid torde anslagen i allmänhet få upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår, dock att anslag, som av civilförsvarsstyrelsen uppskattats till lägre belopp än för löpande budgetår, torde böra beräknas i enlighet med styrelsens framställning. I enlighet härmed räknar jag tills vidare med följande anslag för nästa budgetår:

| A n s l a g                                                                                                  | Belopp<br>kronor |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| Civilförsvarsstyrelsen:                                                                                      |                  |
| Avlöningar, förslagsanslag .....                                                                             | 739 500          |
| Omkostnader, förslagsanslag .....                                                                            | 210 000          |
| Civilförsvaret:                                                                                              |                  |
| Utbildning vid statens civilförvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna, förslagsanslag ..... | 100 000          |
| Bidrag till riksluftskyddsförbundet .....                                                                    | 126 500          |
| Övnings- och försöksverksamhet, förslagsanslag .....                                                         | 125 000          |
| Anskaffning av viss förbrukningsmateriel, förslagsanslag .....                                               | 150 000          |
| Förvaring och underhåll av viss materiel m. m., förslagsanslag .....                                         | 150 000          |
| Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m., reservationsanslag .....                    | 350 000          |
| Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m., förslagsanslag .....                          | 300 000          |
| Bidrag till kommuner för utbildning m. m., förslagsanslag .....                                              | 900 000          |
| Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m., förslagsanslag .....             | 50 000           |

Beträffande de tio sistnämnda anslagen gör jag framställning i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 739 500

[238.] 2. **Civildéfvarsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Civildéfvarsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 210 000

[239.] 3. **Civildéfsvaret: Utbildning vid statens civildéfvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 237 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Civildéfsvaret: Utbildning vid statens civildéfvarsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 100 000

[240.] 4. **Civildéfsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 237 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Civildéfsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet* för budgetåret 1946/47 beräkna ett anslag av ..... kronor 126 500

[241.] 5. **Civildéfsvaret: Övnings- och försöksverksamhet, förslagsanslag.** I det jag hänvisar till mina under punkten 237 gjorda uttalanden, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Civildéfsvaret: Övnings- och försöksverksamhet* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 125 000

[242.] 6. **Civildéfsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 237 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Civildéfsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 150 000

[243.] 7. **Civildéfsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m., förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 237 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Civildéfsvaret: Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.,* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av .. kronor 150 000

[244.] 8. **Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m., reservationsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 237 får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *reservationsanslag* av ..... kronor 350 000

[245.] 9. **Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m., förslagsanslag.** På grund av vad jag under punkten 237 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m.* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 300 000

[246.] 10. **Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m., förslagsanslag.** Åberopande vad jag förut anfört under punkten 237 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för utbildning m. m.* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 900 000

[247.] 11. **Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m., förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anfört under punkten 237 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m.* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 50 000

## G. Diverse.

[248.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført angående ersättning till medicinalstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3 641 000

[249.] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 2 962 000

[250.] 3. **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 8 000

[251.] 4. **Statens hyresråd: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 294 000 | 345 258       |
| 1945/46 .....                    | 335 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 383 000 | —             |

[Instruktion den 19 juni 1942 (nr 432) för statens hyresråd, ändrad genom kungörelse nr 116/1943.]

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för statens hyresråd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

## Avlöningsstat.

|                                                                                           |        |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------------|
| 1. Arvoden åt ordförande och ledamöter samt suppleanter för dem, <i>förslagsvis</i> ..... | kronor | 85 000         |
| 2. Ersättningar till kanslipersonal m. m., <i>högst</i> .....                             | »      | 250 000        |
| Summa förslagsanslag                                                                      |        | kronor 335 000 |

Arvodena till ordförande, ledamöter och suppleanter utgå enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser (statsliggaren s. 369).

I skrivelse den 21 augusti 1945 har *statens hyresråd* framlagt förslag rörande rådets avlöningsanslag för budgetåret 1946/47, därvid rådet utgått rån att dess verksamhet komme att fortgå under hela nämnda budgetår.

Hyresrådet har häri anfört, att den faktor, som framför allt bestämde hyresrådets arbetsbörda, vore frekvensen av besvärsmål. Antalet sådana vid rådet anhängiggjorda mål utgjorde den 30 juni 1944 1 057 mot 1 311 vid motsvarande tidpunkt år 1945. Under ifrågavarande tidrymd hade inkommit 3 185 mål; 2 755 mål hade expedierats, medan 176 mål återkallats. Det genomsnittliga antalet inkomna mål per månad visade en ökning från 248 under budgetåret 1943/44 till 265 under budgetåret 1944/45. Den inträdda ökningen fölle så gott som helt på sådana besvärsmål, vilka avsåge grundhyra i lägenheter, som färdigställdts senare än den 1 januari 1942 (nybyggnadsmål). Anledning funnes förmoda, att antalet sådana mål, vilka oftast vore av invecklad och vidlyftig beskaffenhet, komme att öka ytterligare. I övrigt vore tendensen den, att de mera svårbedömda målen ökade på bekostnad av de relativt enkla. Denna förändring av målens karaktär försvårade — utöver vad som betingades av arten av hyresrådets verksamhet — för hyresrådet att ange sitt anslagsbehov. De framlagda beräkningarna kunde därför icke bliva annat än ungefärliga. Att balansen ökats, oaktat att antalet sammanträden icke nedgått utan fastmera visat någon stegring, berodde på dels att antalet inkomna mål ökats och dels att målens beskaffenhet medfört, att antalet avgjorda mål per sammanträde undergått viss minskning.

Rådet hänvisar till uttalande i 1945 års statsverksproposition rörande angelägenheten av att rådets arbetsbalans nedbringades, varigenom handläggningstiden för målen skulle förkortas. För att nå detta mål vore det nödvändigt att utöka antalet sammanträden högst väsentligt. Detta läte sig dock icke göra med mindre än att antalet suppleanter utökades samt ytterligare minst en heltidsanställd föredragande jämte en amanuens anställdes.

Med hänsyn härtill och med iakttagande av belastningen på olika utgiftsposter under budgetåret 1944/45 har hyresrådet beräknat medelsbehovet för budgetåret 1946/47 sålunda.

Beträffande posten till arvoden åt ordförande och ledamöter samt suppleanter upplyser hyresrådet, att belastningen under budgetåret 1944/45 utgjort 83 806 kronor. Rådet beräknar arvodet till ordföranden oförändrat till 12 000 kronor. Till den nuvarande heltidsanställda vice ordföranden utgår ett arvode av cirka 22 000 kronor för år, utgörande ersättning för mistade avlö-

ningsförmåner av statsmedel jämte ett arvode å 250 kronor för månad. Rådet förutsätter samma anordning och kostnad under nästa budgetår. För fasta arvoden å 1 000 kronor för år till rådets sex ledamöter upptager rådet oförändrat belopp, 6 000 kronor. Utgifterna för sammanträdesarvoden har hyresrådet med utgångspunkt från ett beräknat antal sammanträden under nästa budgetår av ungefär 450 uppskattat till 58 000 kronor. De totala kostnaderna för arvoden åt ordförande och ledamöter samt suppleanter för dem ha alltså beräknats till  $(12\,000 + 22\,000 + 6\,000 + 58\,000)$  98 000 kronor.

Vad angår storleken av det för ersättningar till kanslipersonal m. m. erforderliga beloppet upplyser hyresrådet, att den heltidsanställda kanslipersonalen sedan hösten 1944 ökats med två amanuenser, ett kanslibiträde och ett skrivbiträde. Ersättningarna till den ordinarie kanslipersonalen uppginge för närvarande per månad till 18 600 kronor eller per år 224 000 kronor. Då behov föreläge av anställandet av ytterligare en ordinarie föredragande samt en amanuens, borde härför beräknas minst 17 000 kronor. I ersättningar till ordinarie kanslipersonal skulle således erfordras  $(224\,000 + 17\,000)$  241 000 kronor.

Svårigheterna att erhålla föredragande, som kunde helt ägna sin tid åt detta arbete, kvarstode alltså. På grund härav hade hyresrådet i stor utsträckning måst anlita extra föredragande. Till arvoden under budgetåret 1944/45 förbrukades för sagda ändamål 34 000 kronor. Såsom nämnts hade hyresrådet för avsikt att utöka antalet sammanträden. Behovet av extra föredragande torde härigenom komma att stegras även om ytterligare en ordinarie föredragande anställdes. Med hänsyn tagen härtill borde för ersättningar till extra föredragande beräknas ett belopp av 40 000 kronor.

För övertidsersättning och tillfällig skrivhjälp, vartill under budgetåret 1944/45 förbrukats 9 200 kronor, beräknar rådet 10 000 kronor samt för vikarier vid semester, sjukdom eller militärtjänstgöring 5 000 kronor.

För arvode åt experter och sakkunniga upptager rådet 5 000 kronor eller samma belopp, varmed rådet räknat för innevarande budgetår.

Till grund för en eventuell prövning av frågan om en generell hyreshöjning för tid efter den 30 september 1946 räknar hyresrådet med att under våren 1947 bör verkställas en undersökning rörande fastighetsomkostnaderna under år 1945. För nämnda ändamål anser hyresrådet ett belopp av 16 000 kronor erforderligt för avlöningar till personal, som utför undersökningen.

Enligt hyresrådets beräkningar skulle till ersättningar till kanslipersonal m. m. erfordras ett belopp av  $(241\,000 + 40\,000 + 10\,000 + 5\,000 + 5\,000 + 16\,000)$  317 000 kronor.

Hela avlöningsanslaget för nästa budgetår har rådet alltså uppskattat till  $(98\,000 + 317\,000)$  415 000 kronor.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att frekvensen av besvärsmål, vilken framförallt är bestämmande för hyresrådets arbetsbörda, ökat under det senast förflutna budgetåret. Till följd härav har rådets arbetsbalans vuxit. Då det är angeläget att genom arbetsbalansens nedbringande handläggnings-

tiden för målen förkortas, finner jag en förstärkning av rådets arbetskrafter motiverad. Med hänsyn till att rättspraxis på här ifrågavarande område genom rådets prejudicerande utslag så småningom bör vinna större stadga och bliva mera allmänt känd, synes dock anledning föreligga att räkna med att målens antal så småningom bör sjunka och arbetet med målens prövning minska. Jag anser mig på grund härav ej kunna helt tillmötesgå hyresrådet i dess anslagsäskanden. Emellertid vill jag förorda, att det för arvoden åt ordförande och ledamöter samt suppleanter för dem avsedda beloppet höjes med 5 000 till 90 000 kronor samt att för ersättningar till kanslipersonal beräknas ett från 250 000 till 293 000 kronor förhöjt belopp.

Jag beräknar i enlighet härmed anslaget till (90 000 + 293 000) 383 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Avlöningar* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 383 000

[252.] 5. **Statens hyresråd: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag | Nettoutgifter |
|----------------------------------|--------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 43 000 | 35 629        |
| 1945/46 .....                    | 30 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 30 000 | —             |

Den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för hyresrådet, att tillämpas under budgetåret 1945/46:

Omkostnadsstat.

|                                                                       |                           |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| 1. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i> .... | kronor 5 000              |
| 2. <i>Expenser, förslagsvis</i> .....                                 | » 25 000                  |
|                                                                       | <hr/> Summa kronor 30 000 |

I skrivelse den 21 augusti 1945 har *statens hyresråd* beräknat medelsbehovet under nästa budgetår för resekostnads- och traktamentsersättningar till ett oförändrat belopp av 5 000 kronor. Rådet upplyser i anslutning härtill, att på grund av den hårda arbetsbelastning, som åvilat såväl rådets ledamöter som dess tjänstemän, hade det icke varit möjligt att verkställa inspektioner av hyresnämndernas verksamhet eller att hålla upplysningskonferenser i den utsträckning, som varit önskvärd. Belastningen på 1944/45 års anslag hade därför icke utgjort mer än 413 kronor. Hyresrådet hade emellertid för avsikt att i fortsättningen åter upptaga denna verksamhet i så stor utsträckning som med hänsyn till arbetsbelastningen vore möjlig.

Till *expenser* har under budgetåret 1944/45 förbrukats 34 717 kronor, varav en engångsutgift å cirka 4 900 kronor för tryckning av en handbok för hyresnämndernas bruk. För nästa budgetår har rådet räknat med ett

medelsbehov av 32 000 kronor, varav 1 500 för utgifter i anledning av de under nästföregående punkt omförmälda undersökningarna rörande fastighetsomkostnaderna.

För bestridande av rådets omkostnader har rådet således beräknat ett anslag av (5 000 + 32 000) 37 000 kronor.

Medelsbehovet för resekostnads- och traktamentsersättningar synes, även om hyresrådets inspektions- och upplysningsverksamhet kommer att ökas under nästa budgetår, kunna begränsas till 2 000 kronor.

Departements-  
chefen.

För expenser torde, bland annat med hänsyn till att kostnaderna för inköp av inventarier under nästa budgetår böra bli förhållandevis obetydliga, ej behöva beräknas större belopp än 28 000 kronor.

Anslaget i sin helhet skulle således behöva upptagas till (2 000 + 28 000) 30 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Omkostnader* för budgetåret 1946/47  
anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 30 000

[253.] 6. **Statens utlänningskommission: Avlöningar, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 700 000   | 1 614 286     |
| 1945/46 .....                    | 700 000   | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 1 500 000 | —             |

Som framgår av de lämnade sifferuppgifterna har kommissionens avlöningsanslag för budgetåret 1944/45 måst överskridas högst avsevärt. Detta kommer att bli fallet jämväl beträffande det för innevarande budgetår anvisade anslaget. För bestridande av kommissionens avlöningskostnader under de två sista kvartalen av år 1945 — anslagsmedel ställas kvartalsvis till kommissionens förfogande — har Kungl. Maj:t anvisat tillhoppa 1 275 000 kronor, att disponeras sålunda:

**Avlöningsstat.**

1. Ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner,  
*förslagsvis* ..... kronor 9 000
2. Arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter  
ävensom byråchefer, *förslagsvis* ..... » 30 000
3. Ersättningar till kanslipersonal, *högst* ..... » 1 215 000
4. Ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga,  
*högst* ..... » 1 000
5. Arvoden till ledamöter och suppleanter i utlännings-  
nämnden, *förslagsvis* ..... » 20 000

Summa kronor 1 275 000

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *statens utlänningskommission* avgivit förslag till beräkning av kommissionens avlöningskostnader under budgetåret 1946/47.

Kommissionen anför häri bland annat följande.

Kommissionen finner för sin del det icke vara möjligt att göra några mera hållbara beräkningar av medelsbehovet för budgetåret 1946/47. Detta gäller framförallt posten ersättningar till kanslipersonal. Dessa kostnader sammanhånga med så osäkra faktorer som antalet i riket vistande utlänningar, klienteletts sammansättning, den internationella resandefrekvensen, läget på den svenska arbetsmarknaden med därav följande större eller mindre arbete vid behandlingen av ärenden angående arbetstillstånd m. m.

Antalet utlänningar — exklusive finska barn och evakuerade samt militär-internerade — kulminerade i början av maj 1945 och beräknades då till ungefär 135 000, varav omkring 123 000 flyktingar. Motsvarande siffror för mitten av augusti 1945 utgjorde 88 000 respektive 78 000. Minskningen beror huvudsakligen på att ett stort antal danskar och norrmän kunnat återvända hem. Under våren och sommaren 1945 har genom röda korsets och UNRRA:s försorg ankommit omkring 30 000 utlänningar, varav cirka 10 000 — huvudsakligen danskar och norrmän — hittills åter lämnat riket.

Den stora nedgången av antalet danskar och norrmän motsvaras icke av en proportionell minskning av kommissionens arbetsbörda, enär dessa utlänningar genom författningsbestämmelser hade generella viseringar och icke behövde arbetstillstånd. Vid behov av understöd vände sig dessa kategorier till respektive flyktingkontor, varför kommissionens sociala byrå icke belastades med dessa ärenden. De kvarvarande övriga flyktingarna samt de genom röda korset och UNRRA anlända kräva — i den mån de komma att kvarstanna härstädes — betydligt mera arbete i varje särskilt fall.

Antalet inresande utlänningar uppgick i mitten av augusti 1945 till mellan 1 000 och 1 500 per dag.

Kommissionen räknar med att den minskning i kommissionens arbetsbörda, som inträdde genom att vissa utlänningar lämnade riket, i stort sett komme att motsvaras av en ökning för utställande av tillstånd för förutnämnda röda kors- och UNRRA-klientel samt för de norrmän och danskar, som komme att söka sig hit och vilka önskade stanna efter den viseringsfria 3-månadersperioden. Bestämmelserna om generella uppehållstillstånd för dessa utlänningar hade nämligen numera upphört. I den mån möjligheterna att resa efterhand förbättrades hade man även att emotse ett ökat antal ansökningar om inresevisering och uppehållstillstånd för kortare eller längre tid från övriga länder. Det syntes uppenbart, att antalet interneringsärenden komme att minska. I stället kunde man förvänta en stegring av antalet förpassningsärenden. I samband med en ökad resandefrekvens komme det också att bli mera arbete för registrering och kontroll av inkommande utlänningar. Arbetet med lägerverksamheten torde komma att undergå en viss minskning, medan en ökning av flyktingsnämndens arbetsbörda vore att påräkna.

Kommissionen föreslår, att utgifterna för följande ändamål skola beräknas sålunda, nämligen för ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner till 17 000 kronor, för arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter ävensom byråchefer till 65 000 kronor samt för

ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga till 1 000 kronor.

I fråga om kostnaderna för ersättningar till kanslipersonal anför kommissionen, att under budgetåret 1944/45 hade under denna anslagspost utbetalats tillhopa 1 527 689 kronor, eller, fördelat på de fyra kvartalen, 218 109, 370 874, 423 840 samt 514 866 kronor. Härav hade de egentliga avlöningskostnaderna uppgått till 1 416 728 kronor, medan återstoden, 110 961 kronor, utgjort övertidsersättning till biträdespersonal. Avlöningskostnadernas storlek vore givetvis beroende av personalens omfattning. Den 1 juli 1944 utgjorde antalet hos kommissionen anställda tjänstemän med bortseende från den tillfälliga sommarförstärkningen 194. Den 31 juli 1945 hade siffran stigit till 480. Någon möjlighet att minska kanslipersonalen funnes för närvarande icke. Vid en eventuell nedgång i arbetsbördan vore det i första hand angeläget att tillse, att tjänstemännen så långt möjligt finge en normal arbetstid.

Kommissionen upplyser, att kostnaderna för avlöningar till kanslipersonalen — med bortseende från övertidsersättningar och arvoden för den tillfälliga sommarförstärkningen — under juli månad 1945 utgjorde omkring 165 000 kronor. Vid oförändrade förhållanden skulle denna avlöningspost för helt år uppgå till i runt tal 2 miljoner kronor. Kommissionen ville emellertid icke påkalla, att posten för nästa budgetår upptoges till mer än 1,5 miljoner kronor. Huruvida denna summa skulle visa sig tillräcklig vore emellertid för närvarande omöjligt att säga.

Slutligen har kommissionen för arvoden åt ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden samt ersättningar till kanslipersonal hos nämnden räknat med ett belopp av 34 000 kronor.

Sammanlagda kostnaderna för avlöningar uppskattar kommissionen sålunda till (17 000 + 65 000 + 1 500 000 + 1 000 + 34 000) 1 617 000 kronor.

Svårigheterna att för närvarande bedöma omfattningen av utlänningskommissionens arbetsuppgifter under nästa budgetår göra att en uppskattning av medelsbehovet — särskilt gäller detta ersättningar till kanslipersonal — måste bli mycket approximativ. I likhet med kommissionen anser jag dock, att man bör kunna räkna med att en återgång till mera normala förhållanden skall medföra en viss lättnad i kommissionens arbetsbelastning och att till följd härav en minskning av personalen skall bli möjlig.

Departements-  
chefen.

Mot kommissionens beräkning av förevarande anslag finner jag anledning till erinran endast såvitt angår posten till arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter ävensom byråchefer samt posten till ersättningar till kanslipersonal. För förstnämnda ändamål anser jag mig böra räkna med ett belopp av 60 000 kronor samt för ersättningar till kanslipersonal i runt tal 1 400 000 kronor.

För kommissionens avlöningar skulle i enlighet härmed behöva anvisas (17 000 + 60 000 + 1 400 000 + 1 000 + 34 000) 1 512 000 kronor, vilket belopp med någon ytterligare jämkning av den för ersättningar till kanslipersonal avsedda posten torde kunna avrundas till 1 500 000 kronor.

## Femte huvudtiteln.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 1 500 000

[254.] 7. **Statens utlänningskommission: Omkostnader, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 150 000 | 552 958       |
| 1945/46 .....                    | 150 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 150 000 | —             |

Kungl. Maj:t har den 29 juni 1945 fastställt följande omkostnadsstat för kommissionen, att tillämpas under budgetåret 1945/46:

## Omkostnadsstat.

|                                               |        |         |
|-----------------------------------------------|--------|---------|
| 1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> .....   | kronor | 5 000   |
| 2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i> ..... | »      | 35 000  |
| 3. Expenser, <i>förslagsvis</i> .....         | »      | 110 000 |
| Summa kronor                                  |        | 150 000 |

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *statens utlänningskommission* beräknat kommissionens omkostnader under budgetåret 1946/47. Kommissionen har upptagit posten till sjukvård m. m. till oförändrat belopp, 5 000 kronor.

I fråga om posten till reseersättningar upplyser kommissionen, att medelsåtgången för budgetåret 1944/45 utgjort 53 986 kronor. Med hänsyn till att antalet läger beräknades minska med därav följande nedgång i antalet inspektionsresor föreslår kommissionen, att för reseersättningar anvisas 45 000 kronor.

För expenser hade, enligt vad kommissionen uppgiver, för budgetåret 1944/45 förbrukats 495 906 kronor, därav för inköp och underhåll av inventarier 154 078 kronor, för tryckningskostnader 90 292 kronor, för telefon- och telegramkostnader 95 229 kronor samt för övriga ändamål 156 307 kronor. Kommissionen, som för nästa budgetår räknar med minskat medelsbehov för bland annat nu angivna delposter, har ansett posten böra upptagas med i runt tal 350 000 kronor.

I enlighet härmed uppskattar kommissionen alltså hela medelsbehovet till (5 000 + 45 000 + 350 000) 400 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Under nästföregående punkt har jag ansett mig böra räkna med en minskning av utlänningskommissionens personalbehov under nästa budgetår, vilket ävenledes bör föranleda en nedgång av det för bestridande av omkostnader erforderliga beloppet. Med hänsyn härtill och då det ej torde vara möjligt att nu kunna med någon större grad av exakthet uppskatta medelsbehovet

under förevarande anslag, vill jag föreslå, att anslaget även för nästa budgetår upptages till 150 000 kronor, därvid jämväl fördelningen å de olika delposterna bör vara oförändrad.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 150 000

[255.] 8. **Internationellt socialpolitiskt samarbete, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1944/45 .....                    | 150 000 | 211 297       |
| 1945/46 .....                    | 200 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 400 000 | —             |

Från anslaget bestridas kostnaderna för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens verksamhet och för delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet. Sveriges andel i kostnaderna för internationella arbetsbyrån, vilken för de senast förflutna budgetåren utgått med omkring 165 000 kronor, kan, sedan byrån nu kunnat återupptaga sin verksamhet i mera normal omfattning än vad som varit möjligt under kriget, beräknas komma att stiga högst betydligt. Jämväl utgifterna för att sända delegater till byråns konferenser torde komma att öka avsevärt. Anslaget, från vilket även bör kunna bestridas kostnader för det nordiska socialpolitiska samarbetet, synes för nästa budgetår böra beräknas till 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 400 000

[256.] 9. **Bidrag till flyktingars uppehålle, yrkesutbildning m. m., förslagsanslag.**

Under förenämnda rubrik finnes å riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 25 miljoner kronor. För anslagets användning har lämnats en utförlig redogörelse i proposition nr 304/1945, till vilken jag ber att få hänvisa. För det närmast föregående budgetåret bestriddes här avsedda kostnader från ett å allmän förskottsstat I under femte huvudtiteln uppfört anslag av förslagsvis 8 miljoner kronor. Då till följd av den kraftigt ökade flyktingströmmen kostnaderna för nyssnämnda budgetår visade sig komma att väsentligt överstiga det anvisade anslagsbeloppet, bemyndigade 1944 års riksdag Kungl. Maj:t (riksdagens skrivelse nr 493), att i den utsträckning, som funnes erforderlig, överskrida anslaget. För täckning av utgifterna från förskottsanslaget anvisade 1945 års riksdag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 ett förslagsanslag av 75 miljoner kronor

(riksdagens skrivelse nr 437), Enligt nu föreliggande uppgifter har sistnämnda anslag belastats med utgifter å i runt tal 74 907 000 kronor.

Ett mindre antal av de utlänningar, som togo sin tillflykt till Sverige, har av olika anledningar måst omhändertagas å s. k. slutna förläggningar. Kostnaderna för denna polisiära flyktingverksamhet bestriddes för budgetåret 1944/45 från ett å förskottsstaten för försvarsväsendet för sagda budgetår under sjunde huvudtiteln uppfört anslag till förstärkning av den civila administrationen m. m. För täckning av dessa kostnader anvisade riksdagen (skrivelse nr 437) å tilläggsstat II till riksstaten för nyssnämnda budgetår under rubriken Kostnader för vissa utlänningsförläggningar ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor. De verkliga utgifterna för ändamålet belöpte sig till omkring 1 762 000 kronor. För bestridande av här avsedda utgifter för innevarande budgetår har under femte huvudtiteln under nyssnämnda rubrik anvisats ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *statens utlänningskommission* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för förenämnda ändamål under budgetåret 1946/47. Kommissionen har därvid anfört i huvudsak följande.

Då kommissionen avgav sitt förslag till anslagsäskanden inom dess förvaltningsområde för budgetåret 1945/46 framhölls, att stora svårigheter erbjödo sig vid beräkandet av ett framtida medelsbehov för flyktingverksamheten. I sammanhanget betonades, att några säkra bedömningsgrunder över huvud icke förefunnos och att varje beräkning av blivande statsutgifter på området måste betecknas som i hög grad approximativ.

Läget på ifrågavarande område har sedan dess ingalunda stabiliserats. Även vad avser flyktinghjälpen under budgetåret 1946/47 gäller sålunda, att uppskattningen av medelsbehovet endast kan bli ungefärlig. Den fortsatta utvecklingen är i dagens läge kanske svårare att överblicka än någonsin.

För närvarande vistas omkring 10 000 flyktingar på sådana utlänningsläger, vilka drivas i kommissionens regi. Ytterligare läger torde tillkomma, allt efter som kommissionen övertager de kontingenter flyktingar, vilka hittills varit inkvarterade å vissa i civilförsvarsstyrelsens regi anordnade läger. Hela antalet flyktingar i kommissionens läger torde sålunda inom kort uppgå till omkring 19 000. Övervägande delen av dessa eller omkring 17 000 utgöras av s. k. repatriandi, vilka beräknas komma att så småningom återvända till sina respektive hemländer. I nuvarande läge kan emellertid icke avgöras, när dessa återresor, vilka redan i viss utsträckning påbörjats, skola ha avslutats. Då den politiska utvecklingen i flyktingarnas hemländer i många fall ter sig oviss och även livsmedelsförsörjningen på många håll kan erbjuda speciella svårigheter, måste man räkna med att ett större antal flyktingar tillsvidare måste kvarstanna här. Det är även möjligt, att nya kontingenter repatriandi komma att överföras hit från kontinenten. Det är vidare svårt att nu bedöma, om här kvarvarande repatriandi kunna lämna lägren och beredas lämpliga arbetsanställningar. En beräkning av antalet flyktingar i läger under budgetåret 1946/47 är sålunda beroende på ett flertal okända faktorer.

Kommissionen har emellertid ansett sig böra räkna med att 5 000 flyktingar i genomsnitt under det kommande budgetåret allttjämt skola vistas å läger. Kostnaderna för deras uppehälle — vari ingå olika utgiftsposter, såsom kost, logi, läkarvård, fickpengar, administration, undervisning m. m. — torde kunna beräknas till omkring 6 kronor per dag och person eller för

hela budgetåret 10 950 000 kronor. Härtill komma utgifter för kläder och skor, cirka 250 kronor per person, eller 1 250 000 kronor.

För underhåll och nödiga förbättringar av kommissionens läger, anskaffandet av nya inventarier m. m. torde åtgå 500 000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet för flyktingars emottagande och vistelse å läger för budgetåret 1946/47 har alltså av kommissionen beräknats till (10 950 000 + 1 250 000 + 500 000) 12 700 000 kronor.

Kommissionen nämner, att kommissionens motsvarande medelsförbrukning för budgetåret 1944/45 uppgick till 17 155 807 kronor.

Beträffande medelsbehovet under anslaget till kostnader för vissa utlänningsförläggningar upplyser kommissionen, att kommissionen för närvarande disponerade tio slutna förläggningar och att hela antalet interner å förläggningarna i slutet av augusti 1945 utgjorde omkring 1 000. Det vore kommissionens förhoppning att till nästa budgetår kunna helt avveckla de slutna förläggningarna. Emellertid syntes försiktigheten bjuda, att ett visst anslag ändock beräknades för denna verksamhet. Kommissionen ville därför föreslå, att för bestridande av kostnaderna för driften av slutna förläggningar under budgetåret 1946/47 anvisades ett anslag av 500 000 kronor.

Medelsförbrukningen avseende driften av dylika förläggningar under budgetåret 1944/45 uppgick enligt vad kommissionen upplyser till 1 098 048 kronor.

*Statens flyktingsnämnd* har i skrivelse den 29 augusti 1945 hemställt om anvisande av medel för den hjälpverksamhet bland flyktingar, som bedrivs av nämnden ävensom av flyktingskommittéerna. Nämnden har härom anfört bland annat följande.

Under budgetåret 1944/45 förbrukade nämnden närmare 2 430 000 kronor. Härav ha de konstanta understöden utgjort cirka 120 000 kronor eller genomsnittligt 10 000 kronor per månad. De tillfälliga kontantunderstöden ha uppgått till ungefär 1 560 000 kronor. Utgifterna för kläder och bohag ha tillhoppa dragit 750 000 kronor. I sistnämnda summa ingår ett belopp av cirka 450 000 kronor, utgörande kostnad för lån till bohagsutrustning åt baltiska flyktingfamiljer, vilka utplacerats i arbete från lägren.

Med hänsyn till att kriget numera upphört och således inga nya flyktingströmmar torde kunna väntas, räknar nämnden med att dess klientel icke kommer att utökas i vidare mån än att vissa genom röda korset och UNRRA hitförda flyktingar kunna komma att kvarstanna i riket och i viss utsträckning belasta nämnden. Efter hand som flyktingarna inpassas i det svenska näringslivet minskas utgifterna och en ökad återbetalning av lånen torde kunna påräknas. Vidare bör man kunna räkna med att åtskilliga flyktinggrupper lämna landet under det kommande budgetåret, varigenom kostnaderna även minskas. I samband med hemresorna kan nämnden dock komma att belastas med betydande belopp i bidrag till resekostnaderna.

Kostnaderna för nämndens utgifter kunna beräknas bli följande. Statsbidraget till kommittéerna har de sista budgetåren uppgått till ungefär 470 000 kronor och torde böra upptagas med oförändrat belopp. Nämndens konstanta understödsverksamhet beräknas för närvarande till cirka 15 000 kronor per månad eller för år räknat 180 000 kronor. Icke heller detta belopp anser sig nämnden böra reducera för den kommande perioden. Den tillfälliga understödsverksamheten torde komma att minska avsevärt. Nämnden vill

emellertid erinra om att en viss del av de balter, som nyligen lämnat flyktinglägren, kan beräknas komma att bli understödsfall hos nämnden. Nämnden uppskattar kostnaderna för tillfälliga understöd till ungefär 1 000 000 kronor under budgetåret.

Utgifterna för bosättning torde icke ifrågakomma under budgetåret 1946/47. Däremot torde ett visst belopp, vilket nämnden uppskattar till cirka 150 000 kronor, böra avses för klädesutrustning åt de flyktingar, som leva på understöd eller vilkas inkomster äro så ringa, att de knappast komma över fattigvårdsnivån.

Med stöd av vad sålunda anförts har flyktingsnämnden hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes för budgetåret 1946/47 för flyktingsnämndens verksamhet under förevarande anslag äska ett belopp av (470 000 + 180 000 + 1 000 000 + 150 000) 1 800 000 kronor.

*Statens utlänningskommission* har förklarat sig ej ha funnit anledning till erinran mot flyktingsnämndens anslagsäskanden.

Det äskade medelsbehovet utgör således (12 700 000 + 1 800 000) 14 500 000 kronor för bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. samt 500 000 kronor för kostnader för vissa utlänningsförläggningar.

Departements-  
chefen.

Statens utlänningskommission har i samband med framläggande av förslag rörande beräkningen av kommissionens avlöningsanslag lämnat vissa uppgifter rörande antalet här i riket vistande flyktingar. Härav framgår, bland annat, att antalet utlännningar — exklusive finska barn och evakuerade samt militärinternerade — kulminerade i början av maj 1945, då de beräknades till ungefär 135 000, därav omkring 123 000 flyktingar. Motsvarande siffror för mitten av augusti 1945 utgjorde 88 000 respektive 78 000. Minskningen beror huvudsakligen på att ett stort antal danskar och norrmän kunnat återvända hem. I nyssnämnda siffror äro inräknade jämväl de utlännningar, tillhopa cirka 30 000, som under våren och sommaren 1945 genom röda korsets och UNRRA:s försorg ankommit hit. Enligt vad jag inhämtat från utlänningskommissionen utgjorde antalet utlännningar — fränsett danskar och norrmän, vilka vistats här så kort tid att de ej behöva uppehållstillstånd, ävensom finska barn och evakuerade samt militärinternerade — omkring månadsskiftet november—december 1945 i runt tal 86 000, därav cirka 14 000 genom förmedling av röda korset samt UNRRA hitkomna personer.

Helt naturligt erbjuder det stora svårigheter att för närvarande göra en närmare uppskattning av antalet utlännningar, som under nästa budgetår behöver vistas på läger eller på annat sätt omhändertagas eller beredas hjälp. Utlänningskommissionen har för sin del ansett sig böra räkna med att under 1946/47 5 000 flyktingar i genomsnitt komma att vistas på läger i utlänningskommissionens regi samt uppskattat kostnaderna härför till inalles cirka 12 700 000 kronor. För egen del anser jag att genom fortsatt repatriering samt genom tillvaratagande av möjligheterna för flyktingarnas utplacering på arbetsmarknaden antalet bör kunna nedbringas än ytterligare. Jag räknar därför med att antalet av dem som under nästa budgetår behöva beredas vistelse på läger bör kunna nedbringas till i genomsnitt omkring

3 000. Jag har härvid utgått från att några ytterligare hjälpbehövande utlänningar icke inkomma till riket — i varje fall ej i något större antal. Jag finner det nämligen ur skilda synpunkter lämpligare att den hjälp, som vi kunna finna anledning att lämna, gives i respektive hemland och att denna hjälp lämnas genom förmedling av svenska kommittén för internationell hjälpverksamhet och bekostas av anslag, som må komma att anvisas för sådant ändamål. Med utgångspunkt från den av mig uppskattade beläggningssiffran synas kostnaderna för lägerverksamheten kunna nedbringas till i runt tal 7 200 000 kronor.

Den av statens flyktingsnämnd gjorda beräkningen av medelsbehovet till den hjälpverksamhet, som bedrivs av nämnden samt flyktingskommittéerna, har ej föranlett erinran från min sida. För denna hjälpverksamhet bör alltså avses ett belopp av 1 800 000 kronor.

Vad angår den polisiära flyktingverksamheten torde man kunna räkna med att, därest slutna förläggningar för utlänningar behöva bibehållas även under nästa budgetår, antalet där vistande kommer att bli obetydligt. Vid sådant förhållande synes anledning ej föreligga att för bestridande av dessa kostnader alltjämt upptaga ett särskilt anslag utan torde kostnaderna i stället få bestridas från här förevarande anslag till flyktingars uppehälle och yrkesutbildning m. m. Någon uppräknings av anslaget synes ej böra föranledas härav.

Anslagets sammanlagda belopp skulle således uppgå till (7 200 000 + 1 800 000) 9 000 000 kronor.

För anslagets disposition torde i övrigt gälla motsvarande föreskrifter, som gälla för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.*  
för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslags-*  
*anslag* av ..... kronor 9 000 000

[257.] 10. **Bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m., förslagsanslag.** Under denna rubrik har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 500 000 kronor. Anslaget är närmast avsett att disponeras för utgivande av bidrag till utlandssvenskarnas förening för föreningens kostnader för omhändertagande av från utlandet hemvändande svenska medborgare samt dess hjälpverksamhet bland nödlidande svenskar i utlandet ävensom för bestridande till viss del av föreningens administrationskostnader. En utförlig redogörelse för de ändamål, för vilka anslaget avsetts, har lämnats i proposition nr 306 till 1945 års riksdag, till vilken proposition jag ber att få hänvisa.

I skrivelse den 23 oktober 1945 har *utlandssvenskarnas förening* framlagt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår, varvid föreningen anför i huvudsak följande.

Under det nu löpande budgetåret har föreningen gjort vissa erfarenheter, som synas visa, att förslagsanslaget med all sannolikhet kommer att icke obetydligt överskridas. För tiden 1 juli—31 december 1945 har Kungl. Maj:t till dags dato ur anslaget beviljat föreningen bidrag med 345 000 kronor, därav 125 000 kronor för tiden 1 juli—30 september och 220 000 kronor för tiden 1 oktober—31 december. Därutöver har med anledning av skrivelse från svenska röda korset och föreningen av den 21 augusti 1945 ur samma anslag anvisats 130 000 kronor till förstnämnda organisation för kostnader i samband med den hjälpexpedition, som föreningen och svenska röda korset i samråd med utrikesdepartementet i oktober 1945 utsände till Tyskland i avsikt att bispringa nödställda svenskar därstädes. Av anslaget har alltså hittills disponerats 475 000 kronor. I samband härmed kan framhållas, att resultatet av denna expedition — som bland annat har till uppgift att åt svenskar, vilka fortfarande vistas i Tyskland, bereda möjlighet till hemresa — torde bli en ytterligare utvidgning av föreningens hjälpverksamhet med verkningar även för budgetåret 1946/47. Därtill kommer att en viss hjälp även kan komma att nödvändiggöras för dem, som kvarstanna i Tyskland.

För övrigt är det för närvarande ytterligt svårt, för att inte säga omöjligt, att ens tillnärmelsevis bedöma det hjälpbehov bland från utlandet hemkomna svenska medborgare, som kan komma att uppstå under nästa budgetår. Med ledning av vunna erfarenheter synes det emellertid föreningen troligt, att hjälpbehovet — även om möjlighet finns att det kan komma att minska — icke kommer att nedgå så väsentligt, att lättnaden bör föranleda en nedsättning under det för innevarande budgetår anvisade anslagsbeloppet.

Av den statistik, som föreningen för över sin hjälpverksamhet, framgår, att föreningen under de första tre månaderna av innevarande budgetår i genomsnitt som understöd och lån utbetalt 48 600 kronor per månad. Detta genomsnittsbelopp torde under oktober månad ej oväsentligt komma att ökas. Bland annat underhåller föreningen ett antal åldringar och arbetsoförmögna, av vilka var och en ådrar föreningen en kostnad av cirka 195 kronor per månad. Man har anledning räkna med att antalet på detta sätt varaktigt omhändertagna i samband med de tidigare omnämnda, nu pågående hemtransporterna torde komma att öka i viss grad.

Föreningen vill vidare anföra, att dess arbetsförmedling trots energiska ansträngningar icke kan räkna med att placera en del av sina arbetssökande på den svenska arbetsmarknaden så snabbt som önskvärt vore, vilket framför allt sammanhänger därmed att en så stor procent av de hemkomna svenskarna nått en relativt hög ålder. Föreningen har ej förbisett att söka kontakt med statens arbetsmarknadskommission, vilket lett till att vederbörande beredes, om ej annat slags arbete, arkivarbete efter en kortare eller längre tid. Även om arbetsmöjligheter stå vederbörande till buds, försenas dock ofta tillträdet av anställningen av bostadsbrist eller andra orsaker. Allt detta betyder för föreningens del, att dess hjälpverksamhet i många fall måste utsträckas över jämförelsevis långa perioder, och medför sålunda en avsevärd belastning av hjälpkontot. Huruvida någon förbättring i berörda avseende för det kommande budgetåret kan komma i fråga, torde vara svårt att förutsäga.

Vad slutligen beträffar antalet nya hjälpsökande, som under budgetåret 1946/47 kunna komma att anmäla sig hos föreningen för erhållande av ekonomiskt bistånd eller för varaktigt omhändertagande, har föreningen för närvarande inga möjligheter att ens lämna approximativa uppgifter. Denna fråga är givetvis helt beroende på den kommande utvecklingen. Härav framgår enligt föreningens mening det lämpliga i att anslaget får bibehålla förslagsanslagets karaktär.

Som bidrag till administrationskostnaderna har till föreningen för innevarande budgetår utgått 30 000 kronor. Föreningen anhåller, att samma bidrag måtte beviljas för budgetåret 1946/47 samt härutöver — i likhet med vad som för närvarande gäller — det ytterligare belopp, som av den ökade verksamheten kan komma att föranledas.

Under hänvisning härtill har föreningen anhållit, att till bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m. för budgetåret 1946/47 anvisas ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

En närmare uppskattning av medelsbehovet för de ändamål, som äro avsedda att tillgodoses från förevarande anslag, låter sig för närvarande ej göra. Man synes emellertid ha anledning räkna med att behovet av särskilda hjälpåtgärder till förmån för hemvändande svenskar samt svenskar, som föredraga att stanna kvar i utlandet, kommer att bli betydande även under nästa budgetår även om medelsbehovet under förevarande anslag kan komma att i viss mån nedgå genom att vissa hemkomna svenskar på grund av ålderdom eller arbetsoförmåga torde bli berättigade till folkpension eller invalidunderstöd. Med hänsyn härtill har jag intet att erinra mot att anslaget upptages till det av utlandssvenskarnas förening föreslagna beloppet, 500 000 kronor. De riktlinjer för anslaget användning, som framlades i proposition nr 306/1945, torde böra äga tillämpning även för nästa budgetår. Jag räknar härvid med att föreningen skall komma i åtnjutande av ett belopp av 30 000 kronor som bidrag till föreningens administrationskostnader vid en hjälpverksamhet från föreningens sida av mera normal omfattning samt härutöver det ytterligare bidrag till sådana kostnader, som må påkallas av föreningens under rådande förhållanden vidgade hjälpåtgärder.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 500 000

Departements-  
chefen.

[258.] 11. **Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris, förslagsanslag.** Anslaget, som för vart och ett av de senaste budgetåren uppförts med 9 400 kronor, torde jämväl för nästa budgetår böra beräknas till samma belopp. På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 9 400

[259.] 12. **Vissa kostnader i anledning av allmänna val, förslagsanslag.** Från förevarande anslag bestridas samtliga de kostnader, vilka åsamkas statsverket på grund av dels val till riksdagen, dels ock kommunala val, d. v. s. val av landstingsmän, kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige, stadsfullmäktige och kyrkofullmäktige.

För budgetåret 1945/46 har anslaget upptagits till 1 000 kronor. För sagda budgetår har främst räknats med vissa utgifter för resekostnads- och traktementsersättningar till landstingsmän och stadsfullmäktige för deltagande i val till riksdagens första kammare. Med dylika utgifter är att räkna även för budgetåret 1946/47. För sistnämnda budgetår tillkomma emellertid utgifterna för de kommunala val, som skola förrättas under hösten 1946. De på statsverket belöpande utgifterna för dessa val äro huvudsakligen av följande slag:

- 1) kostnader för tryckning och distribution av vissa inom socialdepartementet utarbetade anvisningar,
- 2) kostnader för tillverkning och distribution av vissa kuvert, blanketter och dylikt,
- 3) vissa kungörelsekostnader,
- 4) kostnader för röstmottagning å postanstalter,
- 5) kostnader för offentliggörande av de s. k. preliminära röstsammanräkningarna vid vissa val,
- 6) utgifter för förhyrande av lokaler för de på länsstyrelserna ankommande röstsammanräkningarna samt
- 7) ersättning till den personal, som av länsstyrelserna anlitas för sistnämnda röstsammanräkningar.

Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål torde för nästa budgetår kunna beräknas med utgångspunkt från statens kostnader för ändamålet under budgetåret 1942/43, under vilket budgetår kommunala val senast höllos. Sagda kostnader uppgingo till omkring 233 000 kronor. Utgifterna för nästa budgetår kunna dock antagas komma att något överstiga nämnda belopp, varför det synes motiverat, att förevarande anslag upptages till 250 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 250 000

[260.] 13. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag    | Nettoutgifter |
|----------------------------------|-----------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 800 000   | 807 683       |
| 1944/45 .....                    | 1 150 000 | 1 116 855     |
| 1945/46 .....                    | 600 000   | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 800 000   | —             |

För budgetåret 1944/45 anvisades ursprungligen ett anslag å 500 000 kronor. Då detta visade sig otillräckligt för att bestrida utgifterna för här ifrågavarande ändamål, måste anslaget förstärkas med ej mindre än 650 000 kronor. Vid utgången av budgetåret förelåg å anslaget en reservation av omkring 34 000 kronor.

Utgifterna för ifrågavarande ändamål ha även under den gångna delen av budgetåret 1945/46 varit mycket betydande och kunna beräknas bli avsevärda

även under återstående delen av budgetåret. Jag nödgas därför denna dag i annat sammanhang hemställa om förstärkning av det för löpande budgetår anvisade anslaget med 500 000 kronor. I samband härmed föreslår jag, att för bestridande av kostnaderna för de utredningar, som verkställas av jordbrukets byggnadsstudiekommitté, vilka för närvarande till lika delar belasta femte och nionde huvudtitlarnas kommittéanslag, redan för innevarande budgetår anvisas ett särskilt anslag under femte huvudtiteln. Kostnaderna för nyssnämnda kommitté, vilka belöpa sig till betydande belopp, torde jämväl för nästa budgetår böra bestridas från ett fristående anslag och komma således ej att belasta förevarande anslag. Däremot har man att räkna med avsevärda kostnader för flera andra nu arbetande sakkunnigutredningar, däribland socialvårdskommittén, statens sjukhusutredning av år 1943 samt 1945 års civilförsvarsutredning. Då vidare möjlighet måste finnas att vid behov igångsätta nya utredningar, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med ett till 800 000 kronor förhöjt belopp.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 800 000

[261.] 14. **Jordbrukets byggnadsstudiekommitté, reservationsanslag.** I samband med framläggande av förslag denna dag rörande anslag å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår har jag förordat, att för bestridande av kostnaderna för de utredningar rörande byggnader för jordbrukets behov, vilka bedrivs av jordbrukets byggnadsstudiekommitté, måtte å nämnda tilläggsstat uppföras ett särskilt anslag, benämnt Jordbrukets byggnadsstudiekommitté. Jag föreslog därvid, att en motsvarande ordning borde tillämpas även för det kommande budgetåret. Under hänvisning i övrigt till vad jag i nämnda sammanhang anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbrukets byggnadsstudiekommitté* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 250 000

[262.] 15. **Extra utgifter, reservationsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1942/43.....                     | 80 000  | 145 437       |
| 1943/44.....                     | 80 000  | 11 174        |
| 1944/45.....                     | 80 000  | 91 151        |
| 1945/46.....                     | 80 000  | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 100 000 | —             |

Ojämnheten i belastningssiffrorna för budgetåren 1942/43—1944/45 beror därpå, att tillhoppa 65 000 kronor under förstnämnda budgetår överförts från förevarande anslag till anslaget till kommittéer och utredningar genom sak-

kunniga och att återföring av detta belopp skett under budgetåret 1943/44. De verkliga utgifterna å anslaget ha alltså under berörda budgetår varit respektive 80 437, 76 174 och 91 151 kronor.

Under innevarande budgetår ha utgifterna från detta anslag visat en starkt stigande tendens. Detta sammanhänger med att från anslaget pläгат bestridas kostnaderna för resor utomlands, vilka i studie- eller forskningssyfte enligt Kungl. Maj:ts medgivande företagas av befattningshavare vid under socialdepartementet sorterande verk och institutioner. I och med att utlandsförbindelserna nu öppnats ha framställningarna om medgivande till sådana resor blivit allt flera. Anslaget synes med hänsyn härtill för nästa budgetår böra uppräknas till 100 000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 100 000

[263.] 16. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet anfört under för flera huvudtitlar gemensamma frågor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 10 000

[264.] 17. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.**

| Budgetår                         | Anslag  | Nettoutgifter |
|----------------------------------|---------|---------------|
| 1943/44 .....                    | 240 000 | 242 350       |
| 1944/45 .....                    | 220 000 | 215 821       |
| 1945/46 .....                    | 200 000 | —             |
| 1946/47 ( <i>förslag</i> ) ..... | 175 000 | —             |

Utgifterna under förevarande anslag äro av natur att nedgå år från år. Anslaget torde för nästa budgetår kunna nedsättas till 175 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 175 000

[265.] 18. **Kristillägg, förslagsanslag.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet denna dag anfört beträffande kristillägg får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristillägg* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 7 750 000

[266.] 19. **Provisoriskt lönetillägg, förslagsanslag.** Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet denna dag anfört beträffande provisoriskt lönetillägg hemställer jag, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Provisoriskt lönetillägg* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 9 000 000

### Sammanfattning.

|                                                                                                       |                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| För budgetåret 1946/47 skulle, vid bifall till gjorda förslag, under femte huvudtiteln uppföras ..... | kronor 680 755 600 |
| Då å riksstaten för budgetåret 1945/46 under huvudtiteln anvisats .....                               | » 704 166 000      |
| skulle således huvudtitelns slutsumma komma att minskas med .....                                     | » 23 410 400       |

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgå av följande sammanställning:

| Avdelning                                           | Minskning<br>eller ökning |
|-----------------------------------------------------|---------------------------|
| A. Socialdepartementet .....                        | + 30 000                  |
| B. Sociala verk och inrättningar .....              | — 23 253 300              |
| C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården ..... | + 7 156 600               |
| D. Överståthållarämbetet och landsstaten .....      | + 4 571 100               |
| E. Polisväsendet .....                              | + 216 900                 |
| F. Civilförsvaret .....                             | — 834 700                 |
| G. Diverse .....                                    | — 11 297 000              |

Trots att budgetarbetet präglats av strävan att i möjligaste mån begränsa utgifterna har ej kunnat undvikas, att vissa anslag kommit att förete ganska avsevärda ökningar, till stor del av automatisk karaktär. Huvudtitelns slutsumma har detta oaktat minskats ej obetydligt, beroende på att, såsom framgår av det följande, vissa anslag, främst de som avse bekämpande av arbetslösheten, utesluts eller nedskurits. Det är emellertid att märka, att åtskilliga anslag endast kunnat upptagas med preliminärt beräknade belopp, varför de angivna siffrorna icke äro definitiva. Jag vill här påpeka, att anslaget till Bidrag till Ericastiftelsen, vilket anslag för närvarande är upptaget under femte huvudtiteln, i riksstatsförslaget föreslås överflyttat till åttonde huvudtiteln.

Vad särskilt angår avlönings- och omkostnadsanslagen hänvisas i fråga om deras fördelning å de olika avdelningarna till följande sammanställning:

## Avlöningar och omkostnader.

|                                                     | Avlöningar          | Omkostnader        |
|-----------------------------------------------------|---------------------|--------------------|
| A. Socialdepartementet .....                        | + 30 000            | 0                  |
| B. Sociala verk och inrättningar .....              | — 651 700           | — 346 400          |
| C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården ..... | + 1 855 000         | + 622 800          |
| D. Överståthållarämbetet och landsstaten .....      | + 3 280 100         | + 1 281 000        |
| E. Polisväsendet .....                              | + 105 400           | + 102 500          |
| F. Civilförsvaret .....                             | — 98 500            | — 26 000           |
| G. Diverse .....                                    | + 6 983 000         | 0                  |
|                                                     | <u>+ 11 503 300</u> | <u>+ 1 633 900</u> |
|                                                     | 13 137 200          |                    |

Det bör anmärkas, att den avsevärda ökningen av avlöningarna under avdelningen Diverse väsentligen beror av höjning av anslaget till provisoriskt lönetillägg samt att ökningen av avlöningarna och omkostnaderna under avdelningen Överståthållarämbetet och landsstaten huvudsakligen sammanhänger med av 1945 års riksdag beslutade förändringar beträffande härads-skrivarorganisationen.

Härnedan lämnas vidare en redogörelse för mera betydande förändringar å andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag, varvid först behandlas anslag, vilka återfinnas såväl i riksstaten för innevarande budgetår som i det huvudtitelsförslag, som nu framlägges.

## Mera betydande öknningar.

| <i>Sociala verk och inrättningar.</i>                                                    | Kronor     | Kronor     |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------|------------|
| Mödranhjälp .....                                                                        | 200 000    |            |
| Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken .....                                   | 90 000     |            |
| Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete .....                | 50 000     |            |
| Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd .....                    | 1 200 000  |            |
| Bidrag till provisoriska förstärkningar av tilläggs pensioner och invalidunderstöd ..... | 43 000 000 |            |
| Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet ..                                 | 300 000    |            |
| Bidrag till sjukkassor .....                                                             | 9 200 000  |            |
| Kristillägg till sjukkassor .....                                                        | 1 300 000  |            |
| Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m. ....          | 100 000    |            |
| Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem ....                                  | 300 000    |            |
| Bidrag till driften av barnhem .....                                                     | 750 000    |            |
| Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård ..                              | 400 000    |            |
| Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor .....                                            | 480 000    | 57 370 000 |

*Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.*

|                                                                                    |         |
|------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö .....                 | 500 000 |
| Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa ..... | 600 000 |

|                                                                                           | Kronor    | Kronor    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa ..                               | 1 000 000 |           |
| Bidrag till epileptikeranstalter .....                                                    | 100 000   |           |
| Bidrag till driften av folksanatorierna .....                                             | 64 000    |           |
| Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuber-<br>kulospatienter .....         | 400 000   |           |
| Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epi-<br>demisjukhus .....             | 100 000   |           |
| Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka .....                                       | 325 000   |           |
| Bidrag till vanföreanstalter .....                                                        | 240 000   |           |
| Bidrag till Eugeniahemmet .....                                                           | 50 000    |           |
| Understödjande av dispensärverksamhet .....                                               | 600 000   |           |
| Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra-<br>och barnavård .....              | 300 000   |           |
| Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård .....                               | 50 000    |           |
| Läkemedel åt vissa kvinnor och barn .....                                                 | 150 000   |           |
| Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts-<br>tandsköterskor m. m. .... | 300 000   | 4 779 000 |

*Polisväsendet.*

|                                                                  |        |
|------------------------------------------------------------------|--------|
| Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten ..... | 75 000 |
|------------------------------------------------------------------|--------|

*Diverse.*

|                                                   |            |           |
|---------------------------------------------------|------------|-----------|
| Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:  |            |           |
| Medicinalstyrelsens delfond .....                 | 437 000    |           |
| Byggnadsstyrelsens delfond .....                  | 209 000    |           |
| Internationellt socialpolitiskt samarbete .....   | 200 000    |           |
| Vissa kostnader i anledning av allmänna val ..... | 249 000    |           |
| Kommittéer och utredningar genom sakkunniga ..... | 200 000    | 1 295 000 |
| Summa kronor                                      | 63 519 000 |           |

**Ändamål, för vilka medel ej anvisats å riksstaten för budgetåret  
1945/46.**

|                                                                                                                   |           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| <i>Sociala verk och inrättningar.</i>                                                                             | Kronor    | Kronor    |
| Planering av allmänna arbeten .....                                                                               | 2 000 000 |           |
| Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarför-<br>läggningar .....                                        | 10 000    |           |
| Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen .....                                                              | 25 000    | 2 035 000 |
| <i>Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.</i>                                                                |           |           |
| Utrustning av nya sinnessjukhus .....                                                                             | 150 000   |           |
| Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid<br>lasarettet i Lund .....                                 | 28 000    |           |
| Anordnande av lokaler m. m. för sprutlackeringsverk-<br>stad vid vanföreanstalten i Hälsingborg .....             | 33 300    |           |
| Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning .....                                                        | 100 000   |           |
| Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande<br>av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet ..... | 30 000    |           |
| Abortförebyggande åtgärder .....                                                                                  | 150 000   | 491 300   |

|                                               |        |        |
|-----------------------------------------------|--------|--------|
| <i>Överståthållarämbetet och landsstaten.</i> | Kronor | Kronor |
| Resestipendier åt åklagare .....              |        | 10 000 |

*Diverse.*

|                                          |              |           |
|------------------------------------------|--------------|-----------|
| Jordbrukets byggnadsstudiekommitté ..... |              | 250 000   |
|                                          | Summa kronor | 2 786 300 |

Utgiftsstegringen å avlönings- och omkostnadsanslagen och nyss redovisade större öknings- och anslagen till nya ändamål skulle ha medfört, att huvudtiteln ökats med omkring 79 440 000 kronor. Emellertid ha, såsom förut antytts, betydande minskningar kunnat uppnås därigenom, att vissa anslag nedskurits, medan andra anslag helt bortfallit. I detta hänseende hänvisas till följande sammanställningar.

## Större minskningar.

|                                                                             |            |            |
|-----------------------------------------------------------------------------|------------|------------|
| <i>Sociala verk och inrättningar.</i>                                       | Kronor     | Kronor     |
| Bidrag till erkända arbetslöshetskassor .....                               | 1 000 000  |            |
| Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ....                          | 25 500 000 |            |
| Riksförsäkringsanstalten: Riksförsäkringsanstaltens<br>ortsombud m. m. .... | 80 000     |            |
| Barnbidrag .....                                                            | 1 100 000  |            |
| Dyrtidstillägg å barnbidrag .....                                           | 500 000    |            |
| Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar ..                     | 50 000     |            |
| Moderskapspenning .....                                                     | 600 000    |            |
| Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott                     | 100 000    |            |
| Statens skyddshem: Byggnadsarbeten m. m. ....                               | 1 646 200  | 30 576 200 |

*Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.*

|                                                                                    |         |         |
|------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|
| Medicinalstyrelsen: Beredskapsorganisation .....                                   | 110 000 |         |
| Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-<br>sjukvårdsanstalter ..... | 50 000  |         |
| Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka                             | 150 000 |         |
| Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård                            | 50 000  | 360 000 |

*Polisväsendet.*

|                                                    |  |        |
|----------------------------------------------------|--|--------|
| Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet ..... |  | 60 000 |
|----------------------------------------------------|--|--------|

*Civilförsvaret.*

|                                                                                    |         |         |
|------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|
| Anskaffning av viss förbrukningsmateriel .....                                     | 70 000  |         |
| Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna<br>skyddsrum m. m. ....            | 250 000 |         |
| Bidrag till kommuner för utbildning m. m. ....                                     | 150 000 |         |
| Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar<br>och materiel m. m. .... | 150 000 | 620 000 |

*Diverse.*

|                                                               |              |            |
|---------------------------------------------------------------|--------------|------------|
| Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. .... |              | 16 000 000 |
|                                                               | Summa kronor | 47 616 200 |

I gällande riksstat upptagna anslag, för vilka medel icke äskats  
för budgetåret 1946/47.

| <i>Sociala verk och inrättningar.</i>                                                             | Kronor     | Kronor     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|------------|
| Kostnader för överflyttning av arbetskraft .....                                                  | 50 000 000 |            |
| Bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler ..                                             | 1 000 000  |            |
| Ersättning till häradsskrivarna för pensionsavgiftsför-<br>teckningar.....                        | 110 000    | 51 110 000 |
| <i>Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.</i>                                                |            |            |
| Statens sinnessjukhus: Tuberkulosinventering vid sta-<br>tens sinnessjukhus.....                  | 20 000     |            |
| Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vård-<br>hem för lättskötta sinnessjuka ..... | 200 000    |            |
| Vissa utbildningskurser för distriktsbarnmorskor .....                                            | 84 000     |            |
| Fortbildningskurser i barnavård.....                                                              | 7 000      |            |
| Utrotning av råttor .....                                                                         | 40 000     |            |
| Bidrag till aktiebolaget Zanders medico-mekaniska gym-<br>nastik .....                            | 6 500      | 357 500    |
| <i>Civilförsvaret.</i>                                                                            |            |            |
| Engångsanskaffning av materiel m. m. ....                                                         | 100        |            |
| Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m.                                            | 100        |            |
| Kostnader för avveckling av civilförsvarsberedskapen ..                                           | 50 000     | 50 200     |
| <i>Diverse.</i>                                                                                   |            |            |
| Kostnader för vissa utlänningsförläggningar .....                                                 | 1 000 000  |            |
| Beredande av sjukhusvård i Sverige åt krigsinvalidier m. m.                                       | 800 000    |            |
| Beredande av sjukvård i Sverige åt barn m. fl. från de<br>nordiska grannländerna .....            | 2 000 000  |            |
| Bidrag till kvinnoföreningarnas beredskapsorganisation                                            | 45 000     | 3 845 000  |
| Summa kronor                                                                                      |            | 55 362 700 |

---

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets  
övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen  
bifalla.

Ur protokollet:  
Sven Olov Örtengren.

---

**Register**

till

**Femte huvudtiteln för budgetåret 1946/47.**

| <b>A. Socialdepartementet.</b>           |                                                                                  | <b>Kronor</b>  |
|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Sid.                                     | Socialdepartementet:                                                             |                |
| 1                                        | Avlöningar .....                                                                 | 400 000        |
| 4                                        | Omkostnader .....                                                                | 63 000         |
|                                          |                                                                                  | <b>463 000</b> |
| <b>B. Sociala verk och inrättningar.</b> |                                                                                  |                |
|                                          | Socialstyrelsen:                                                                 |                |
| 6                                        | Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet                            | 955 000        |
| 27                                       | Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar ..... | 30 000         |
| 27                                       | Omkostnader .....                                                                | 215 000        |
| 31                                       | Socialstyrelsens ortsombud .....                                                 | 30 500         |
| 31                                       | Undersökningar rörande levnadsvillkor och hushållsvanor .....                    | 23 000         |
| 32                                       | Allmän bostadsräkning m. m. ....                                                 | 370 000        |
|                                          | Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.:                                |                |
| 32                                       | Avlöningar .....                                                                 | 70 000         |
| 32                                       | Omkostnader .....                                                                | 20 000         |
|                                          | Arbetsdomstolen:                                                                 |                |
| 33                                       | Avlöningar .....                                                                 | 78 000         |
| 34                                       | Omkostnader .....                                                                | 4 200          |
|                                          | Arbetsrådet:                                                                     |                |
| 34                                       | Avlöningar .....                                                                 | 109 600        |
| 35                                       | Omkostnader .....                                                                | 15 400         |
| 36                                       | Mödrahjälp .....                                                                 | 13 000 000     |
| 37                                       | Mödrahjälpsnämnderna .....                                                       | 183 000        |
|                                          | Arbetslöshetsförsäkring:                                                         |                |
| 39                                       | Bidrag till erkända arbetslöshetskassor .....                                    | 6 000 000      |
| 42                                       | Kristillägg till erkända arbetslöshetskassor .....                               | 2 000 000      |
|                                          | Bekämpande av arbetslösheten:                                                    |                |
|                                          | Statens arbetsmarknadskommission m. m.:                                          |                |
| 42                                       | Avlöningar .....                                                                 | 2 250 000      |
| 46                                       | Omkostnader .....                                                                | 800 000        |
|                                          | Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna:                            |                |
| 46                                       | Avlöningar .....                                                                 | 8 500 000      |
| 46                                       | Omkostnader .....                                                                | 3 100 000      |
| 46                                       | Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ....                               | 22 000 000     |
| 47                                       | Planering av allmänna arbeten .....                                              | 2 000 000      |
|                                          | Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.:                                      |                |
|                                          | Statens byggnadslånebyrå:                                                        |                |
| 48                                       | Avlöningar .....                                                                 | 1 130 000      |
| 49                                       | Omkostnader .....                                                                | 225 000        |
| 49                                       | Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer                            | 8 500 000      |
| 51                                       | Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden .....                    | 20 000 000     |

| Sid. |                                                                                                                                                  | Kronor      |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 52   | Bidrag till inrättande av pensionärshem .....                                                                                                    | 8 000 000   |
| 52   | Statens nämnd för samlingslokaler .....                                                                                                          | 20 000      |
|      | Statens bosättningslån:                                                                                                                          |             |
| 52   | Ersättning åt ortsombud .....                                                                                                                    | 50 000      |
| 53   | Ersättning åt riksbanken .....                                                                                                                   | 175 000     |
| 55   | Viss upplysningsverksamhet .....                                                                                                                 | 15 000      |
|      | Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd:                                                                                                          |             |
|      | Riksförsäkringsanstalten:                                                                                                                        |             |
| 57   | Avlöningar .....                                                                                                                                 | 2 995 000   |
| 57   | Omkostnader .....                                                                                                                                | 308 000     |
| 57   | Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m. ....                                                                                                   | 259 000     |
|      | Försäkringsrådet:                                                                                                                                |             |
| 58   | Avlöningar .....                                                                                                                                 | 303 300     |
| 65   | Omkostnader .....                                                                                                                                | 13 900      |
|      | Yrkesinspektionen:                                                                                                                               |             |
| 66   | Avlöningar .....                                                                                                                                 | 700 000     |
| 67   | Omkostnader .....                                                                                                                                | 186 000     |
| 67   | Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall<br>i arbete m. m. ....                                                                | 250 000     |
| 68   | Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den<br>5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av<br>olycksfall i arbete ..... | 348 000     |
| 69   | Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående er-<br>sättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. ....                                | 3 300 000   |
| 69   | Bidrag till fiskares försäkring .....                                                                                                            | 160 000     |
| 70   | Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarför-<br>läggningar .....                                                                       | 10 000      |
| 71   | Bidrag till föreningen för arbetarskydd .....                                                                                                    | 3 000       |
|      | Folkpensionering:                                                                                                                                |             |
|      | Pensionsstyrelsen:                                                                                                                               |             |
| 72   | Avlöningar .....                                                                                                                                 | 1 910 800   |
| 76   | Omkostnader .....                                                                                                                                | 414 300     |
| 81   | Pensionsstyrelsens ortsombud .....                                                                                                               | 230 000     |
| 81   | Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m. ....                                                                                        | 149 000 000 |
| 84   | Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalid-<br>understöd .....                                                                       | 62 600 000  |
| 85   | Bidrag till provisoriska förstärkningar av tilläggspensio-<br>ner och invalidunderstöd .....                                                     | 87 000 000  |
| 86   | Barnbidrag .....                                                                                                                                 | 7 500 000   |
| 87   | Dyrtidstillägg å barnbidrag .....                                                                                                                | 3 500 000   |
| 87   | Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet ..                                                                                         | 4 650 000   |
| 90   | Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar .....                                                                                       | 1 950 000   |
| 91   | Ersättning till häradsskrivarna för pensionsavgiftsförteck-<br>ningar .....                                                                      | —           |
|      | Sjukförsäkring:                                                                                                                                  |             |
| 91   | Bidrag till sjukkassor .....                                                                                                                     | 42 300 000  |
| 93   | Kristillägg till sjukkassor .....                                                                                                                | 4 600 000   |
| 94   | Moderskapspenning .....                                                                                                                          | 1 700 000   |
|      | Blindvård:                                                                                                                                       |             |
| 96   | Ersättning åt blindas m. m. ....                                                                                                                 | 1 600 000   |
| 96   | Provisorisk förstärkning av ersättning åt blindas .....                                                                                          | 350 000     |
| 97   | Dyrtidstillägg å ersättning åt blindas .....                                                                                                     | 670 000     |
| 97   | Driften av centraldepån för blindas arbeten .....                                                                                                | 95 000      |
| 98   | Bidrag till de blindas förening .....                                                                                                            | 65 000      |

| Sid. |                                                                                      | Kronor    |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
|      | Tvångsarbetsanstalter, alkoholistanstalter m. m.:                                    |           |
|      | Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:      |           |
| 99   | Avlöningar .....                                                                     | 282 000   |
| 101  | Omkostnader.....                                                                     | 282 600   |
|      | Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter:      |           |
| 101  | Avlöningar .....                                                                     | 36 500    |
| 101  | Omkostnader.....                                                                     | 26 200    |
|      | Statens alkoholistanstalt å Venngarn:                                                |           |
| 101  | Avlöningar .....                                                                     | 162 600   |
| 101  | Omkostnader .....                                                                    | 223 500   |
| 102  | Vissa byggnadsarbeten .....                                                          | 95 000    |
|      | Statens alkoholistanstalt å Hagnäs:                                                  |           |
| 102  | Avlöningar .....                                                                     | 15 600    |
| 102  | Omkostnader.....                                                                     | 18 900    |
| 102  | Bidrag till frälsningsarméns räddningshem.....                                       | 3 000     |
| 103  | Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter ..                             | 100 000   |
| 105  | Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.....       | 1 600 000 |
| 107  | Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.....                                | 120 000   |
| 108  | Resor vid tvångsinternering av alkoholister .....                                    | 25 000    |
| 108  | Interneringskostnader i vissa fall .....                                             | 10 000    |
|      | Länsnykterhetsnämnderna:                                                             |           |
| 109  | Avlöningar .....                                                                     | 158 000   |
| 111  | Omkostnader.....                                                                     | 80 500    |
| 112  | Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m...                                 | 282 000   |
| 115  | Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen .....                                 | 25 000    |
|      | Fattigvård och barnavård:                                                            |           |
|      | Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter:                                      |           |
| 115  | Avlöningar .....                                                                     | 139 300   |
| 116  | Omkostnader.....                                                                     | 45 100    |
| 116  | Fattigvård i allmänhet .....                                                         | 1 750 000 |
| 117  | Barnavård i allmänhet .....                                                          | 190 000   |
| 117  | Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m.....       | 800 000   |
| 118  | Fattigvård och barnavård för lappar .....                                            | 90 000    |
| 119  | Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet ..                          | 12 000    |
| 120  | Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.....                                      | 100 000   |
| 120  | Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott ..                           | 2 900 000 |
| 121  | Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m..... | 150 000   |
| 122  | Bidrag till barnhusen .....                                                          | 115 900   |
| 122  | Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.....                              | 600 000   |
| 123  | Bidrag till driften av barnhem.....                                                  | 1 500 000 |
| 123  | Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård ..                          | 750 000   |
| 126  | Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården .....              | 195 000   |
| 129  | Fria sommarresor för barn .....                                                      | 1 250 000 |
| 129  | Bidrag till sommarkolonier.....                                                      | 200 000   |
|      | Statens skyddshem:                                                                   |           |
| 130  | Avlöningar .....                                                                     | 770 000   |
| 131  | Omkostnader.....                                                                     | 1 000 000 |

| Sid. |                                                            | Kronor             |
|------|------------------------------------------------------------|--------------------|
| 131  | Byggnadsarbeten m. m.....                                  | 503 800            |
| 131  | Bidrag till driften av icke statliga skyddshem.....        | 1 000 000          |
| 132  | Fortbildningskurs för befattningshavare vid skyddshem..... | 13 000             |
| 132  | Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor.....               | 1 440 000          |
| 133  | Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor.....     | 221 500            |
|      |                                                            | <b>498 122 000</b> |

**C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.****Medicinalstyrelsen med dithörande stater.****Medicinalstyrelsen:**

|     |                                              |         |
|-----|----------------------------------------------|---------|
| 135 | Avlöningar.....                              | 823 500 |
| 136 | Omkostnader.....                             | 150 000 |
| 136 | Beredskapsorganisation.....                  | 65 000  |
|     | <b>Sinnessjuknämnden:</b>                    |         |
| 136 | Avlöningar.....                              | 30 000  |
| 140 | Omkostnader.....                             | 3 000   |
|     | <b>Statens bakteriologiska laboratorium:</b> |         |
| 141 | Avlöningar.....                              | 510 000 |
| 159 | Omkostnader.....                             | 519 000 |
|     | <b>Statens rättskemiska laboratorium:</b>    |         |
| 164 | Avlöningar.....                              | 96 200  |
| 168 | Omkostnader.....                             | 24 800  |
|     | <b>Statens farmaceutiska laboratorium:</b>   |         |
| 169 | Avlöningar.....                              | 122 500 |
| 178 | Omkostnader.....                             | 47 500  |

**Provinsialläkarstaten:**

|     |                                                             |           |
|-----|-------------------------------------------------------------|-----------|
|     | <b>Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:</b> |           |
| 182 | Avlöningar.....                                             | 4 700 000 |
| 186 | Sjukvård m. m. ....                                         | 10 000    |
| 186 | Reseersättningar.....                                       | 200 000   |
| 187 | Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m. ....    | 30 500    |

**Sjukvårdsanstalterna.****Sinnessjukvårdsanstalter:**

|     |                                                                                   |            |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------|------------|
|     | <b>Statens sinnessjukhus:</b>                                                     |            |
| 188 | Avlöningar.....                                                                   | 28 000 000 |
| 211 | Omkostnader.....                                                                  | 17 425 000 |
| 216 | Utrustning av nya sinnessjukhus.....                                              | 150 000    |
| 217 | Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund.....                     | 355 000    |
| 218 | Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö.....                 | 7 250 000  |
| 219 | Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka.....                    | 1 250 000  |
|     | <b>Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:</b>                         |            |
| 220 | Avlöningar.....                                                                   | 97 800     |
| 223 | Omkostnader.....                                                                  | 100 500    |
|     | <b>Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:</b>                        |            |
| 225 | Avlöningar.....                                                                   | 50 100     |
| 227 | Omkostnader.....                                                                  | 36 200     |
| 228 | Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa.....                               | 1 900 000  |
| 230 | Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa..... | 700 000    |

| Sid. |                                                                                                | Kronor    |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 231  | Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa Statens anstalt för fallandesjuka:    | 3 800 000 |
| 231  | Avlöningar .....                                                                               | 381 500   |
| 234  | Omkostnader .....                                                                              | 228 000   |
| 237  | Feriesor för elever m. m. ....                                                                 | 7 000     |
| 237  | Bidrag till epileptikeranstalter .....                                                         | 550 000   |
| 238  | Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn .....                       | 90 000    |
|      | Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:                                                           |           |
| 238  | Vissa bidrag till lasarett m. m. ....                                                          | 15 800    |
| 239  | Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. ....             | 300 000   |
| 239  | Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. ....                                 | 400 000   |
| 239  | Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter .....                  | 350 000   |
| 245  | Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos .....                                      | 5 500 000 |
| 249  | Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos .....                                | 1 550 000 |
| 251  | Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m. ....                          | 75 000    |
| 253  | Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna .....                                         | 125 000   |
| 256  | Bidrag till driften av folksanatorierna .....                                                  | 264 000   |
| 257  | Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter .....                   | 800 000   |
| 257  | Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten..                                       | 60 000    |
| 258  | Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus .....                       | 400 000   |
| 259  | Bidrag till driften av epidemisjukhus .....                                                    | 2 000 000 |
| 260  | Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka .....                                   | 250 000   |
| 262  | Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka .....                                            | 2 000 000 |
| 264  | Bidrag till Lilla Hemmet .....                                                                 | 15 000    |
| 265  | Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi ....                                   | 350 000   |
| 267  | Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m. ....            | 215 000   |
| 268  | Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund .....                 | 28 000    |
|      | Vanförestalter m. m.:                                                                          |           |
| 275  | Bidrag till vanförestalter .....                                                               | 3 770 000 |
| 280  | Anordnande av lokaler m. m. för sprutlackeringsverkstad vid vanförestalten i Hälsingborg ..... | 33 300    |
| 282  | Bidrag till resor för vanföra m. m. ....                                                       | 310 000   |
| 283  | Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna....                                        | 36 000    |
| 287  | Bidrag till Eugeniahemmet .....                                                                | 250 000   |
| 296  | Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m. ....        | 80 000    |
|      | Förlossningsanstalter:                                                                         |           |
| 297  | Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter .....                         | 400 000   |
| 298  | Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m. ....                           | 2 000 000 |
| 298  | Viss ersättning till barnbördshuset i Lund .....                                               | 1 400     |

| Sid. | Hälsovård i allmänhet.                                                                                           | Kronor      |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
|      | Statens institut för folkhälsan:                                                                                 |             |
| 298  | Avlöningar .....                                                                                                 | 404 000     |
| 299  | Omkostnader.....                                                                                                 | 200 000     |
|      | Barnmorskeläroanstalterna:                                                                                       |             |
| 299  | Avlöningar .....                                                                                                 | 96 500      |
| 300  | Omkostnader.....                                                                                                 | 120 000     |
| 301  | Repetitionskurser för barnmorskor .....                                                                          | 7 000       |
|      | Statens sjuksköterskeskola:                                                                                      |             |
| 302  | Avlöningar .....                                                                                                 | 72 100      |
| 305  | Omkostnader .....                                                                                                | 56 400      |
| 307  | Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor                                                          | 24 000      |
| 311  | Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor.....                                                         | 25 000      |
| 314  | Bidrag till utbildningskurser för instruktionsköterskor<br>och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl. ....      | 8 000       |
| 316  | Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m. ....                                                        | 3 300 000   |
| 317  | Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m. ....                                                         | 1 300 000   |
| 319  | Understödjande av dispensärverksamhet .....                                                                      | 2 000 000   |
| 321  | Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning..                                                           | 100 000     |
| 332  | Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra-<br>och barnavård .....                                     | 1 600 000   |
| 341  | Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård..                                                          | 250 000     |
| 342  | Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande<br>av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet .... | 30 000      |
| 343  | Abortförebyggande åtgärder .....                                                                                 | 150 000     |
| 344  | Läkemedel åt vissa kvinnor och barn.....                                                                         | 650 000     |
| 345  | Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl. ....                                                          | 150 000     |
| 346  | Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård ..                                                       | 150 000     |
| 347  | Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts-<br>tandsköterskor m. m. ....                        | 1 300 000   |
| 350  | Lindring i obemidlades och mindre bemedlades tandvårds-<br>kostnader .....                                       | 25 000      |
| 351  | Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar .....                                                                   | 700 000     |
| 359  | Skyddskoppypning.....                                                                                            | 120 000     |
| 359  | Skyddsympning mot difteri .....                                                                                  | 125 000     |
| 361  | Åtgärder i anledning av förgiftningsfaran vid gengasdrift                                                        | 230 000     |
| 361  | Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.....                                                              | 20 000      |
| 363  | Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden<br>sjukvårdskostnader .....                                 | 280 000     |
| 366  | Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden .....                                                            | 30 000      |
| 369  | Sjuktransporter med flygplan .....                                                                               | 110 000     |
|      | Centrala sjukvårdsberedningen:                                                                                   |             |
| 370  | Avlöningar .....                                                                                                 | 68 500      |
| 373  | Omkostnader.....                                                                                                 | 18 300      |
| 374  | Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård .....                                                                 | 60 000      |
|      |                                                                                                                  | 105 061 400 |

## D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

## Överståthållarämbetet:

|     |                                                                                                         |         |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 376 | Avlöningar .....                                                                                        | 411 100 |
| 380 | Omkostnader .....                                                                                       | 59 500  |
| 380 | Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för<br>avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m. .... | 23 700  |

| Sid. |                                  | Kronor            |
|------|----------------------------------|-------------------|
|      | Länsstyrelserna:                 |                   |
| 381  | Avlöningar .....                 | 10 480 000        |
| 381  | Sjukvård m. m. ....              | 50 000            |
| 382  | Reseersättningar .....           | 275 000           |
| 382  | Expenser .....                   | 2 200 000         |
| 383  | Publikationstryck .....          | 120 000           |
|      | Landsfogdarna m. fl.:            |                   |
| 383  | Avlöningar .....                 | 347 000           |
| 384  | Omkostnader .....                | 90 000            |
|      | Häradsskrivarna:                 |                   |
| 384  | Avlöningar .....                 | 4 000 000         |
| 385  | Omkostnader .....                | 1 100 000         |
|      | Landsfiskalerna m. fl.:          |                   |
| 385  | Avlöningar .....                 | 6 460 000         |
| 386  | Omkostnader .....                | 1 794 000         |
| 388  | Resestipendier åt åklagare ..... | 10 000            |
|      |                                  | <b>27 420 300</b> |

## E. Polisväsendet.

|     |                                                                                                                           |                  |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 390 | Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar .....                                                                            | 66 300           |
|     | Statspolisorganisationen:                                                                                                 |                  |
| 393 | Inköp av motorfordon m. m. ....                                                                                           | 154 000          |
| 397 | Underhålls-, drift- och expeditionskostnader .....                                                                        | 515 000          |
| 400 | Gottgörelse till polisdistrikten .....                                                                                    | 3 275 000        |
| 404 | Polisradioväsendet .....                                                                                                  | 40 000           |
|     | Poliskåren i Boden:                                                                                                       |                  |
| 405 | Avlöningar .....                                                                                                          | 172 600          |
| 409 | Omkostnader .....                                                                                                         | 29 500           |
| 411 | Bidrag till reservpolisorganisationen m. m. ....                                                                          | 350 000          |
| 412 | Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m. ....                                                       | 3 000 000        |
|     | Statens polisskola:                                                                                                       |                  |
| 413 | Avlöningar .....                                                                                                          | 162 500          |
| 421 | Omkostnader .....                                                                                                         | 57 000           |
|     | Statens kriminaltekniska anstalt:                                                                                         |                  |
| 423 | Avlöningar .....                                                                                                          | 269 100          |
| 431 | Omkostnader .....                                                                                                         | 250 500          |
| 433 | Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m. .... | 125 000          |
| 434 | Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. ....                  | 200 000          |
| 435 | Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet                                                                 | 900 000          |
| 436 | Poliskollegierna .....                                                                                                    | 2 000            |
| 436 | Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten ....                                                                   | 1 000            |
|     |                                                                                                                           | <b>9 569 500</b> |

## F. Civilförsvaret.

|     |                         |         |
|-----|-------------------------|---------|
|     | Civilförsvarsstyrelsen: |         |
| 437 | Avlöningar .....        | 739 500 |
| 439 | Omkostnader .....       | 210 000 |

| Sid. |                                                                                               | Kronor           |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
|      | Civilförsvaret:                                                                               |                  |
| 439  | Utbildning vid statens civilförsvärsskola samt vid kurser, anordnade av länsstyrelserna ..... | 100 000          |
| 439  | Bidrag till riksluftskyddsförbundet .....                                                     | 126 500          |
| 439  | Övnings- och försöksverksamhet .....                                                          | 125 000          |
| 439  | Anskaffning av viss förbrukningsmateriel .....                                                | 150 000          |
| 439  | Förvaring och underhåll av viss materiel m. m. ....                                           | 150 000          |
| 440  | Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. ....                          | 350 000          |
| 440  | Bidrag till kommuner till kostnaderna för vissa arvoden m. m. ....                            | 300 000          |
| 440  | Bidrag till kommuner för utbildning m. m. ....                                                | 900 000          |
| 440  | Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m. ....               | 50 000           |
|      |                                                                                               | <b>3 201 000</b> |

## G. Diverse.

|     |                                                               |                    |
|-----|---------------------------------------------------------------|--------------------|
|     | Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:              |                    |
| 441 | Medicinalstyrelsens delfond .....                             | 3 641 000          |
| 441 | Byggnadsstyrelsens delfond .....                              | 2 962 000          |
| 441 | Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark       | 8 000              |
|     | Statens hyresråd:                                             |                    |
| 441 | Avlöningar .....                                              | 383 000            |
| 444 | Omkostnader .....                                             | 30 000             |
|     | Statens utlänningskommission:                                 |                    |
| 445 | Avlöningar .....                                              | 1 500 000          |
| 448 | Omkostnader .....                                             | 150 000            |
| 449 | Internationellt socialpolitiskt samarbete .....               | 400 000            |
| 449 | Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m. .... | 9 000 000          |
| 453 | Bidrag till omhändertagande av utlandssvenskar m. m. ....     | 500 000            |
| 455 | Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris .....     | 9 400              |
| 455 | Vissa kostnader i anledning av allmänna val .....             | 250 000            |
| 456 | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga .....             | 800 000            |
| 457 | Jordbrukets byggnadsstudiekommitté .....                      | 250 000            |
| 457 | Extra utgifter .....                                          | 100 000            |
| 458 | Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst .....    | 10 000             |
| 458 | Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst ..... | 175 000            |
| 458 | Kristillägg .....                                             | 7 750 000          |
| 459 | Provisoriskt lönetillägg .....                                | 9 000 000          |
|     |                                                               | <b>36 918 400</b>  |
|     | Summa                                                         | <b>680 755 600</b> |

Bilaga till

# 1946 års statsverksproposition.

---

## Sjätte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1946.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Departementschefen, statsrådet Nilsson, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1946/47 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, omfattande anslagen till kommunikationsdepartementet, samt anför därvid följande.

### A. Kommunikationsdepartementet.

[1.] 1. **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 323 800 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat för departementet äro fastställda av Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 (statsliggaren s. 377 f.).

Avlöningsstaten har följande utseende.

| Avlöningsstat.                                                    | Kronor               |
|-------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 1. Avlöning till departementschefen .....                         | 24 000               |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 191 900              |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | 71 900               |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | 36 000               |
|                                                                   | Summa kronor 323 800 |

Arbetsbördan å departementets statssekreteraravdelning har sedan åtskilliga år successivt ökat. Härtill har bidragit tillkomsten av nya under departementets förvaltningsområde hänfödda ämbetsverk. Sålunda tillkommo 1939 statens väginstitut, 1941 statens biltrafiknämnd, 1944 statens geotekniska institut och 1945 luftfartsstyrelsen. Tillkomsten av 1944 års brandlag föranledde inrättande av statens brandinspektion och en avsevärd ansvällning i övrigt av brandväsendets organisation. Vidare må erinras, att i samband med omorganisation från och med den 1 juli 1945 av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt dennas utvidgade verksamhet överflyttades från jordbruksdepartementets till kommunikationsdepartementets förvaltningsområde. Till en ökad arbetsmängd har också avsevärt bidragit den starka utveckling, som under senare år skett inom samtliga departementets tidigare verksamhetsområden. Särskilt må härutinnan framhållas vägväsendet, som från och med den 1 januari 1944 förstatligats, luftfartsväsendet och kommunikationsverkens ämbetsområden.

Tidigare ha såsom biträden åt statssekreteraren tjänstgjort en förste kanslisekreterare och en amanuens. På grund av arbetets ansvällning har personalen numera måst utökas med två amanuenser, varjämte ytterligare en amanuens vissa tider biträder med handläggning av ärenden på avdelningen. Genom beslut den 21 december 1945 har Kungl. Maj:t förordnat, att förste kanslisekreteraren må från och med den 1 januari 1946 tills vidare åtnjuta befrielse från befattning med sådana göromål, som departementschefen bestämmer. I samband därmed har Kungl. Maj:t förordnat, att en av amanuenserna å avdelningen skall bestrida de göromål, från vilka förste kanslisekreteraren sålunda åtnjuter befrielse, samt förklarar, att denne amanuens skall äga uppbära vikariatslön, motsvarande lön till extra ordinarie tjänsteman i 26 lönegraden. Då behovet av en dylik anordning icke kan anses tillfälligt, synes en e. o. förste kanslisekreterartjänst i 26 lönegraden böra från och med nästa budgetår uppföras å departementets personalförteckning.

Antalet amanuenser skulle vid bifall till nyssnämnda förslag komma att uppgå till tre. Då dessa såsom förut nämnts i huvudsak ha sin tjänstgöring förlagd till statssekreteraravdelningen, står för närvarande någon amanuenspersonal icke till förfogande för departementet i övrigt. I samband med fredstrafikens återupptagande torde emellertid behov av ytterligare en amanuens komma att uppstå. Vid dylikt förhållande kommer medelsbehovet för amanuenspersonalen icke att minskas till följd av förslaget om inrättande av en e. o. förste kanslisekreterartjänst. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör därför till en början ökas med avrundat 8 900 kronor, motsvarande nettolön till en e. o. förste kanslisekreterare. En omräkning av posten har därjämte visat ett ytterligare medelsbehov av 5 200 kronor. I enlighet härmed bör icke-ordinarie posten ökas med  $(8\,900 + 5\,200)$  14 100 kronor till 86 000 kronor. I fråga om avlöningsstaten bör slutligen posten till rörligt tillägg uppräknas med 1 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* fastställa följande personalförteckning för kommunikationsdepartementet:

Personalförteckning.

Befattning. Lönegrad.

Tjänstemän å ordinarie stat.

|                                       |      |
|---------------------------------------|------|
| 1 statssekreterare .....              | C 10 |
| 1 expeditionschef .....               | C 8  |
| 1 byråchef för tekniska ärenden ..... | C 6  |
| 3 kansliråd .....                     | A 30 |
| 3 förste kanslisekreterare .....      | A 26 |
| 1 förste byråingenjör .....           | A 26 |
| 3 andre kanslisekreterare .....       | A 21 |
| 1 registrator .....                   | A 15 |
| 1 förste expeditionsvakt .....        | A 7  |
| 2 kanslibiträden .....                | A 7  |
| 2 expeditionsvakter .....             | A 5  |
| 3 kontorsbiträden .....               | A 4  |

Tjänsteman å övergångsstat.

|                                 |      |
|---------------------------------|------|
| 1 andre kanslisekreterare ..... | A 21 |
|---------------------------------|------|

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

|                                        |        |
|----------------------------------------|--------|
| 1 föredragande i regeringsrätten ..... | Eo 29  |
| 1 förste kanslisekreterare .....       | Eo 26  |
| 1 andre kanslisekreterare .....        | Eo 21; |

*dels* godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

|                                                                   |         |
|-------------------------------------------------------------------|---------|
|                                                                   | Kronor  |
| 1. Avlöning till departementschefen .....                         | 24 000  |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 191 900 |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                  | 86 000  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                      | 37 900  |

Summa kronor 339 800;

*dels* ock till *Kommunikationsdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 339 800.

[2.] 2. **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 200 000 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t genom brev den 11 maj 1945 fastställt stat,

**Sjätte huvudtiteln.**

varjämte Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser rörande dispositionen av den å staten upptagna anslagsposten till expenser.

Då jag icke ifrågasätter någon ändring av anslaget för nästa budgetår, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 200 000.

---

## B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

I skrivelse den 27 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* i samband med framläggande av förslag till investeringsanslag till väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond efter samråd med riksräkenskapsverket framhållit, att förrådsfondens nuvarande benämning syntes mindre lämplig. Uttrycket väg- och vattenbyggnadsväsendet torde nämligen icke kunna anses utgöra någon adekvat, sammanfattande benämning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dess lokala förvaltningar, vilkas verksamhet fonden vore avsedd att betjäna. Vid bedömandet av frågan borde motsvarande benämningar för kommunikationsverken i övrigt tjäna till ledning. I likhet med vad som härutinnan tillämpades beträffande post- och telegrafverken ville styrelsen föreslå, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen jämte dess lokala förvaltningar från och med nästkommande budgetår benämnades väg- och vattenbyggnadsverket.

Jag delar väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppfattning, att benämningen väg- och vattenbyggnadsväsendet utgör ett mindre lämpligt uttryck för en sammanfattning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dess lokala förvaltningar. I enlighet med styrelsens av riksräkenskapsverket biträdde förslag böra därför styrelsen och de lokala förvaltningarna från och med nästa budgetår erhålla den gemensamma benämningen Väg- och vattenbyggnadsverket. Detta medför, att den å sjätte huvudtiteln under rubriken B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet m. m. upptagna underrubriken Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. bör erhålla ändrad benämning. För närvarande upptagas anslaget till statens väginstitut samt avlönings- och omkostnadsanslagen till statens geotekniska institut under sistnämnda rubrik. Då dessa institut icke ha någon omedelbar anknytning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt vägförvaltningarna, synas i samband med ändringen av denna underrubrik nyssnämnda tre anslag böra utbrytas från sin nuvarande plats och upptagas under en särskild rubrik F. Tekniska institut. Rubriken B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet m. m. samt underrubriken Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. böra vid här angivna förhållanden ändras till B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet respektive Väg- och vattenbyggnadsverket. Slutligen böra i anslutning till införandet av den nya rubriken F. Tekniska institut de å huvudtiteln förekommande rubrikerna Brandväsendet och Diverse erhålla littera G respektive H.

Departements-  
chefen.

### Väg- och vattenbyggnadsverket.

[3.] 1. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** I anledning av de förslag, som av Kungl. Maj:t framlades i propositionen nr 261 till 1945 års riksdag, har riksdagen anvisat följande anslag för budgetåret 1945/46 till bestridande av avlöningar och omkostnader vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt vägförvaltningarna.

|                                                                   | Kronor    |
|-------------------------------------------------------------------|-----------|
| Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag..... | 1 391 200 |
| Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag ..  | 445 600   |
| Vägförvaltningarna: Avlöningar, förslagsanslag .....              | 4 371 100 |
| Vägförvaltningarna: Omkostnader, förslagsanslag .....             | 884 000   |

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1944 tillkallade dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet fyra sakkunniga att inom departementet biträda med utredning rörande organisation och personalbehov för vissa avdelningar inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m.

I betänkande den 24 januari 1945 (SOU 1945: 2) hava de sakkunniga framlagt utredning och förslag beträffande organisationen av en luftfartsstyrelse. Förslaget, vilket med vissa jämkningar antogs av 1945 års riksdag, innebär för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens del bland annat, att de på styrelsens järnvägs- och luftfartsbyrå ankommande luftfartsärendena överflyttades till luftfartsstyrelsen.

De sakkunniga beräknas inom den närmaste tiden inkomma med utredning och förslag rörande organisation och personalbehov för vissa avdelningar inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt vägförvaltningarna. Sedan det blivande förslaget i vanlig ordning remissbehandlats, torde det komma att föreläggas 1946 års riksdag genom särskild proposition.

I riksstatsförslaget lära därför ifrågavarande avlönings- och omkostnadsanslag böra upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Till utgångspunkt för de förslag i detta hänseende, som jag framlägger, hava tagits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1945 framlagda approximativa uppskattningar av medelsbehovet, vilka sedermera i vad avser avlöningsanslagen jämkats med hänsyn till från de sakkunniga inhämtade upplysningar. De preliminära anslagsbelopp, som jag sålunda ämnar föreslå, innebära jämförelsevis betydande öknings i förhållande till motsvarande anslag för nu löpande budgetår, vilket bland annat sammanhänger med att avlönings- och omkostnadsanslagen efter omorganisationen beräknas komma att belastas med betydande utgiftsbelopp, vilka för närvarande utgå av sakanslag.

Enligt nyssnämnda beräkningar skulle anslagsbehovet under nästa budgetår komma att uppgå till följande belopp.

|                                                     | Kronor    |
|-----------------------------------------------------|-----------|
| Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar .....  | 2 900 000 |
| Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader ..... | 875 000   |
| Vägförvaltningarna: Avlöningar .....                | 6 330 000 |
| Vägförvaltningarna: Omkostnader .....               | 1 150 000 |

Jag hemställer under förevarande punkt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-  
 riksdagen förelagd, till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlö-  
 ningar* för budgetåret 1946/47 beräkna ett för-  
*slagsanslag* av..... kronor 2 900 000,  
 därav 1 450 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[4.] 2. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-  
 riksdagen förelagd, till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Om-  
 kostnader* för budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag*  
 av ..... kronor 875 000,  
 därav 437 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[5.] 3. **Vägförvaltningarna: Avlöningar, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 3 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-  
 riksdagen förelagd, till *Vägförvaltningarna: Avlöningar* för  
 budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag*  
 av ..... kronor 6 330 000,  
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[6.] 4. **Vägförvaltningarna: Omkostnader, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 3 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli-  
 riksdagen förelagd, till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för  
 budgetåret 1946/47 beräkna ett *förslagsanslag*  
 av ..... kronor 1 150 000,  
 att avräknas mot automobilskattemedlen.

[7.] 5. **De lokala vägnämnderna m. m., förslagsanslag.** Till detta ändamål har för vartdera av budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats ett förslagsanslag av 187 000 kronor. Anslaget storlek grundar sig på 1942 års vägsakkunnigas beräkningar av det årliga medelsbehovet. Dessa beräkningar framgå närmare av följande uppställning:

|                           | Kronor               |
|---------------------------|----------------------|
| 1. Länsvägnämnderna ..... | 25 000               |
| 2. Vägnämnderna .....     | 150 000              |
| 3. Överrevisorerna .....  | 12 000               |
|                           | <hr/>                |
|                           | Summa kronor 187 000 |

I skrivelsen den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* rörande anslaget till de lokala vägnämnderna m. m. upplyst, att för anslagets beräknande uppgifter numera funnes tillgängliga beträffande budgetåret 1944/45. Enligt dessa uppgifter kostnaderna till i runt tal 115 000 kronor, varav komme på länsvägnämnderna och vägnämnderna omkring 106 000 kronor och på överrevisorerna omkring 9 000 kronor. Erfarenhet från endast ett budgetår anser styrelsen icke vara tillräcklig för att ligga till grund för anslagsberäkningen för budgetåret 1946/47, men å andra sidan finner styrelsen, på grund av den relativt stora skillnaden mellan de sakkunnigas medelsberäkning och verkliga kostnaderna för budgetåret 1944/45, en viss begränsning av anslaget tills vidare kunna ifrågakomma enligt följande uppställning:

|                                        | Kronor                     |
|----------------------------------------|----------------------------|
| Länsvägnämnderna och vägnämnderna..... | 138 000                    |
| Överrevisorerna .....                  | 12 000                     |
|                                        | <hr/> Summa kronor 150 000 |

Styrelsen hemställer, att för ändamålet måtte anvisas ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Med biträdande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 150 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[8.] 6. **Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde, förslagsanslag.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 10 000 kronor. I brev den 11 maj 1945 har Kungl. Maj:t bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att — under beaktande av stadgandet i 19 § av styrelsens instruktion — taga anslaget i anspråk för bestridande av

*dels*, i den mån kronan är ersättningsskyldig, ersättning för inom styrelsens ämbetsområde inträffade skador av följande slag:

1) personskador med undantag för sådana, som uppkommit genom olycksfall i arbete för styrelsens räkning, dock icke livräntor eller därmed jämförliga understöd, samt

2) sakskador med undantag för skador å styrelsens egendom,  
*dels ock* kostnader för ersättningar för jordförluster genom kanal- och väganläggningar.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att anslaget för tiden intill nämnda dag belastats med i runt tal 10 300 kronor.

Med hänsyn till storleken av denna anslagsbelastning anser styrelsen skäl föreligga, att anslaget för nästa budgetår ökas till 25 000 kronor. Härom gör styrelsen hemställan.

Då styrelsens framställning icke föranleder erinran från min sida hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-  
chefen.

att till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av..... kronor 25 000.

### Vägunderhåll och vägbyggnader.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i skrivelse den 30 september 1945 rörande anslagsbehovet för vägunderhåll och vägbyggnader m. m. under budgetåret 1946/47 inledningsvis gjort vissa allmänna uttalanden och framlagt vissa jämförelser mellan tidigare för ifrågavarande ändamål anvisade anslag och de av styrelsen nu äskade. Sålunda uttalar styrelsen, att behoven för vägväsendet vore mycket stora och krävde icke blott med hänsyn till prishöjningar m. m. utan även realiter höjda anslag för att vägväsendet på ett tillfredsställande sätt skulle kunna tillgodose trafikens behov. Styrelsen ansåge det därför angeläget, att anslagen, så snart vägtrafiken nått förkrigsnivån, gäves sådan storlek, att vägbyggnadsverksamheten kunde uppgå till minst den omfattning den hade före kriget. På grund av ovissheten om de under budgetåret 1946/47 inflytande automobilskattemedlens storlek ansåge sig styrelsen emellertid nödsakad att för nämnda budgetår, som styrelsen betraktade som ett övergångsår, framlägga ett begränsat program för verksamheten.

I en särskild sammanställning angiver styrelsen *dels* de för budgetåret 1939/40 anvisade anslagen, *dels* dessa anslags erforderliga storlek — enligt approximativ beräkning — om hänsyn toges till prishöjningar, till att vägskatt icke längre uttages och till att statsbidraget till städer och samhällen samt till enskilda vägar ökat procentuellt, *dels* de för budgetåret 1945/46 beviljade anslagen, *dels* ock de anslag, som styrelsen i det följande äskar. För att sammanställningen skall bli fullständig har styrelsen medtagit även de anslag under andra huvudtitlar, som skola avräknas mot automobilskattemedlen, ävensom anslag, där det ej ankommer på styrelsen att inkomma med äskanden. Dessa anslag upptagas för budgetåret 1946/47 med de belopp, som utgått budgetåret 1945/46. Beträffande anslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vägförvaltningarna i länen, statens väginstitut m. m. har styrelsen upptagit den andel, som bör täckas av automobilskattemedel, blott i avrundat belopp, enär det slutliga äskandet för det statliga vägväsendets del icke kan angivas, förrän de sakkunniga rörande omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. avgivit sitt betänkande.

Av sammanställningen framgår, att för budgetåret 1939/40 beviljade anslag å sammanlagt 136 miljoner kronor vid nuvarande prisläge och med nuvarande bidragsbestämmelser motsvaras av ett belopp av cirka 216 miljoner kronor. Motsvarande anslag för budgetåret 1945/46 uppgå till sammanlagt cirka 118 miljoner kronor. För budgetåret 1946/47 ha enligt sammanställningen äskats sammanlagt cirka 182 miljoner kronor.

Sammanställningen har följande utseende:

| Anslag till                                                                            | 1939/40             |                                             | 1945/46             | 1946/47          |
|----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------------------------------|---------------------|------------------|
|                                                                                        | Beviljade<br>anslag | Med<br>tillägg för<br>prisstegring<br>m. m. | Beviljade<br>anslag | Äskade<br>anslag |
| Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen,<br>vägförvaltningarna, statens väg-<br>institut..... | 1 546 700           | 1 900 000                                   | 6 698 500           | 7 500 000        |
| Barmarksunderhållet .....                                                              | 70 400 000          | 116 000 000                                 | 54 300 000          | 73 700 000       |
| Vinterväghållningen .....                                                              |                     |                                             | 14 200 000          | 14 500 000       |
| Trafikräkningar.....                                                                   | —                   | —                                           | —                   | 900 000          |
| Vägskatteutjämningsbidrag .....                                                        | 5 050 000           | —                                           | —                   | —                |
| Projektering av vägar och broar ..                                                     | —                   | —                                           | 450 000             | 850 000          |
| Nyanläggning av bygdevägar .....                                                       | 6 000 000           | 11 200 000                                  | 4 000 000           | 8 000 000        |
| Nyanläggning av ödebygdevägar ..                                                       | 2 100 000           | 3 200 000                                   | 1 800 000           | 3 500 000        |
| Byggnad av huvudvägar .....                                                            | 21 715 200          | 39 000 000                                  | 5 800 000           | 12 000 000       |
| Förbättring av bygdevägar och öde-<br>bygdevägar .....                                 |                     |                                             | 3 000 000           | 6 000 000        |
| Vägbeläggningar .....                                                                  | —                   | —                                           | 3 000 000           | 6 000 000        |
| Förstärkning av vägar .....                                                            | —                   | —                                           | —                   | 8 000 000        |
| Marklösen i städer och samhällen ..                                                    | —                   | —                                           | 100 000             | 100 000          |
| Tillfartsvägar till inlandsbanan ..                                                    | 224 000             | 350 000                                     | —                   | —                |
| Underhåll av vägar och gator.....                                                      | 12 265 000          | 20 300 000                                  | 7 080 000           | 7 130 000        |
| Byggnad av vägar och gator .....                                                       |                     |                                             | 2 500 000           | 8 500 000        |
| Underhåll av enskilda vägar .....                                                      | 1 000 000           | 1 700 000                                   | 2 900 000           | 3 400 000        |
| Byggnad av enskilda vägar .....                                                        | 1 400 000           | 2 400 000                                   | 2 500 000           | 3 200 000        |
| Stensättning av vägar .....                                                            | 3 000 000           | 4 500 000                                   | 1 000 000           | 1 000 000        |
| Inköp av gatsten .....                                                                 | 2 000 000           | 2 500 000                                   | —                   | —                |
| Byggnad av broar .....                                                                 | 3 500 000           | 6 500 000                                   | 4 000 000           | 12 000 000       |
| Byggnad av bro vid Bergnäset....                                                       | —                   | —                                           | 1 500 000           | 3 000 000        |
| Byggnad av bro vid Hjulsta .....                                                       | —                   | —                                           | 1 800 000           | 1 500 000        |
| Byggnad av bro vid Svinesund ..                                                        | 300 000             | 500 000                                     | —                   | —                |
| Säkerhetsanordningar vid järnvägs-<br>korsningar .....                                 | —                   | —                                           | 100 000             | 200 000          |
| Vissa forsknings- och undersöknings-<br>arbeten .....                                  | 104 000             | 104 000                                     | 165 000             | 150 000          |
| Reparationsberedskap vid väg- och<br>vattenbyggnadsstyrelsen .....                     | 800 000             | 800 000                                     | —                   | —                |
| Mindre hamnar och farleder .....                                                       | 1 000 000           | 1 600 000                                   | —                   | 500 000          |
| Statens biltrafiknämnd .....                                                           | —                   | —                                           | 83 800              | 83 800           |
| Nationalföreningen för trafiksäker-<br>hetens främjande .....                          | 100 000             | 100 000                                     | 80 000              | 80 000           |
| Omkostnad för statens lagerhållning                                                    | 3 000 000           | 3 000 000                                   | —                   | —                |
| Anslag under IX huvudtiteln .....                                                      | 150 000             | 150 000                                     | 150 000             | 150 000          |
| ” ” V ” .....                                                                          | 345 000             | 345 000                                     | 443 000             | 443 000          |
| Avsättning till bilskattemedelsfonden                                                  | 100                 | 100                                         | 100                 | 100              |
| Summa                                                                                  | 136 000 000         | 216 149 100                                 | 117 650 400         | 182 386 900      |
| Tillkommer:                                                                            |                     |                                             |                     |                  |
| Beläggningar med annuitetslån ....                                                     | 1 577 000           | 2 600 000                                   |                     |                  |
| Summa                                                                                  | 137 577 000         | 218 749 100                                 |                     |                  |

Anm. För enkelhets skull har vid beräkningen av prisstegringen räknats med följande procentuella tillägg: väganslag 40 %, bro- och hamnarbeten 60 %. Beträffande underhållet torde verkliga prisstegringen dock vara högre än den under väganslag angivna.

Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang beräknat inkomsterna av automobilskattemedlen för nästa budgetår till 180 000 000 kronor och föreslagit, att detta belopp upptages å riksstatens inkomstsida. I samband därmed har såväl av statsfinansiella skäl som på grund av rådande läge på arbetsmarknaden med viss knapphet på arbetskraft förutsatts, att de anslag för budgetåret 1946/47, vilka skola avräknas mot automobilskattemedlen, skola hållas inom ramen för angivna belopp.

Innan en fördelning av automobilskattemedlen å olika anslag till vägväsendet kan ske, skall till en början hänsyn tagas till de belopp av dylika medel, som skola disponeras under femte och nionde huvudtitlarna. Vad angår femte huvudtiteln må erinras, att i samband med den år 1936 beslutade omorganisationen av automobilbesiktningsväsendet och utökningen av statspolisorganisationen förutsattes, att kostnaderna för denna utökning, i den mån överskott å automobilbesiktningsväsendet icke försloge därtill, skulle bestridas av automobilskattemedel. I det följande kommer jag att föreslå, att anslaget till automobilbesiktningsväsendet anvisas med ett beräknat belopp av 1 000 000 kronor. Chefen för finansdepartementet har beräknat inkomsttiteln Avgifter för besiktning av motorfordon till 1 800 000 kronor. Med dessa utgångspunkter har chefen för socialdepartementet tidigare i dag föreslagit, att av de olika anslagen till statspolisorganisationen ett sammanlagt belopp av 443 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Det under nionde huvudtiteln upptagna anslaget Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt, vilket anslag chefen för jordbruksdepartementet kommer att föreslå skola anvisas med 150 000 kronor, förutsättes helt skola avräknas mot automobilskattemedlen.

I enlighet härmed skulle alltså återstå av automobilskattemedlen att fördela under sjätte huvudtiteln (180 000 000 — 443 000 — 150 000) 179 407 000 kronor. Tidigare i dag har jag föreslagit, att av avlönings- och omkostnadsanslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och till vägförvaltningarna samt till de lokala vägnämnderna m. m. sammanlagt 9 517 500 kronor skola avräknas mot automobilskattemedlen. Vidare har jag för avsikt att senare i dag föreslå, att dels till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder skall anvisas ett belopp av 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dels ock att till statens biltrafiknämnd, till statens väginstitut och till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande skola sammanlagt anvisas 475 000 kronor, att likaledes avräknas mot automobilskattemedlen.

Tages hänsyn till nyssnämnda belopp under sjätte huvudtiteln, vilka förutsatts skola avräknas mot automobilskattemedlen, skulle alltså återstå att fördela å de olika anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader samt till statens automobilskattemedelsfond ett belopp av (179 407 000 — 9 517 500 — 300 000 — 475 000) 169 114 500 kronor. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förutnämnda sammanställning rörande anslag, vilka skola avräknas mot automobilskattemedlen, framgår, att de av styrelsen för nästa budgetår under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader äskade anslagen uppgå till samman-

lagt 173 630 000 kronor eller 4 515 500 kronor mer än vad som för ändamålet står till förfogande. Då jag utgår från att någon egentlig avsättning till automobilskattemedelsfonden icke skall ske för nästa budgetår utan att endast ett formellt belopp upptages för ändamålet, skulle alltså summan av de äskade anslagsbeloppen behöva nedsättas med åtminstone nyssnämnda belopp 4 515 500 kronor. I jämförelse med motsvarande anslag för innevarande budgetår, uppgående till 110 395 000 kronor, skulle emellertid en medelsanvisning av 169 114 500 kronor innebära en ökning med 58 719 500 kronor.

**Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen,  
där kronan är väghållare.**

[9.] 7. **Barmarksunderhållet, reservationsanslag.** Från och med den 1 januari 1944 äro kostnaderna för vägunderhållet på landet och i samhällen, där kronan är väghållare, upptagna under ett reservationsanslag till barmarksunderhållet och ett förslagsanslag till vinterväghållningen.

Anslaget till barmarksunderhållet har för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats med 48 200 000 kronor respektive 54 300 000 kronor.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att styrelsen såsom grundläggande material för beräkning av anslaget till barmarksunderhållet numera hade att tillgå *dels* resultaten av kalkylationsbokföringen för tiden från och med 1 januari 1944 till och med 30 juni 1945, *dels* de anslagsäskanden och framställningar i övrigt, som vägförvaltningarna haft att till styrelsen inkomma med, *dels ock* de erfarenhetsrön, som styrelsen genom inspektionsresor och på annat sätt vunnit under den tid den statliga vägorganisationen hittills varit i verksamhet. Den inom vägförvaltningarna förda kalkylationsbokföringen för vägunderhållet hade visat sig väl ägnad att lämna erforderligt underlag för statberäkning. Ur denna bokföring kunde alltså nu erhållas faktiska verkliga erfarenhetssiffror för kostnaderna inom vart och ett av barmarksunderhållets huvudkonton under ett och ett halvt år. På grund av vissa av styrelsen angivna omständigheter bleve visserligen de siffror, som erhöles ur kalkylationsbokföringen, missvisande, om man toge första halvåret 1944 för sig och budgetåret 1944/45 för sig, men man erhöles rättvisande siffror, därest hela den ett och ett halvt år omfattande tidsperioden 1 januari 1944 — 30 juni 1945 betraktades i ett sammanhang.

I anslutning härtill anför styrelsen:

För första halvåret 1944 anvisades till barmarksunderhållet ett anslag av 20,5 miljoner kronor och för budgetåret 1944/45 48,2 miljoner kronor. Härtill kommer ett belopp av 3 miljoner kronor, som på grund av oberäknad ytterligare belastning på barmarksunderhållet till följd av den kortvariga och snöfattiga vintern 1944 genom särskilt riksdagsbeslut fick överföras från anslaget till vinterväghållningen till anslaget till barmarksunderhållet. För tiden 1 januari 1944 — 30 juni 1945 anvisades alltså till barmarksunderhållet sammanlagt 71,7 miljoner kronor. De verkliga kostnaderna för bar-

marksunderhållet under samma tidsperiod uppgingo till 69,8 miljoner kronor. Alltså återstå reservationer på tillhoppa 1,9 miljoner kronor, varav i runt tal 1,7 miljoner kronor hos vägförvaltningarna och i runt tal 0,2 miljon kronor hos styrelsen.

De anvisade anslagen för tiden 1 januari 1944 — 30 juni 1945 hava således visat sig räcka till barmarksunderhållet för *nuvarande krisstandard*, och de därunder genom kalkylationsbokföringen framkomna verkliga kostnaderna för barmarksunderhållets delposter kunna under förutsättning av oförändrad trafik och oförändrad standard tjäna som underlag för beräkning av kostnaderna för budgetåret 1946/47.

Barmarksunderhållskostnaderna under ett år fördela sig — såsom erfarenhetsmässigt framgått ur för flera år tillgängligt siffermaterial — med genomsnittligt omkring 40 % på första halvåret och 60 % på andra halvåret av ett kalenderår, varför tiden  $\frac{1}{1}$  1944 —  $\frac{30}{6}$  1945 — ehuru den omfattar 1,5 kalenderår — i vad avser barmarksunderhållet endast omsluter 1,4 gånger årskostnaden. Delas alltså de verkliga kostnaderna för tiden  $\frac{1}{1}$  1944 —  $\frac{30}{6}$  1945 med 1,4 erhåller man de till ett budgetår omräknade verkliga kostnaderna för ifrågavarande tid, d. v. s.  $\frac{69,8}{1,4} = 49,86$  miljoner kronor. För enbart

det nu gångna budgetåret 1944/45 hade enligt ovan anvisats ett belopp av 48,2 miljoner kronor.

Vägförvaltningarna hade alltså nu, fortsätter styrelsen, kunnat lägga kalkylationsbokföringens resultat till grund för beräkningen av sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47. Vid beräkningarna hade därvid gjorts vissa tillägg för erforderlig ökning av arbetena.

Vägförvaltningarnas anslagsäskanden omfattade sålunda, meddelar styrelsen, dels beräknad kostnad exklusive viss upprustning av vägarna i vad avser egentligt underhåll, dels kostnadsökning för sådan upprustning. Dessa av vägförvaltningarna föreslagna kostnadsökningar, vilka grundats på gjorda inventeringar på platsen, hade huvudsakligen motiverats därav, att vägunderhållets standard, som av statsfinansiella sparsamhetsskäl ända sedan hösten 1939 jämlikt därom lämnade direktiv hållits i underkant, numera måste höjas, om ej vägarna och trafiken skulle lida verkligt men för framtiden. Styrelsen kunde till fullo vitsorda vad vägförvaltningarna sålunda anfört och ville även i detta sammanhang understryka vikten av att denna upprustning — som bland annat även vore trängande ur trafiksäkerhetssynpunkt — gjordes skyndsammast.

I detta sammanhang har styrelsen därjämte ansett följande böra beaktas.

Det svenska vägnätet — i första hand bygdevägarna i södra och mellersta Sveriges skogstrakter — består ännu till betydande del av vägar, som icke blivit från början byggda i nutida bemärkelse. De hava i stället från ursprungliga stigar genom röjnings- och underhållsätgärder samt smärre förbättringar successivt utvecklats till körbara vägar. Betecknande för dessa vägar är dålig plansträckning, branta backar, inga eller ofullständiga diken, förekomst av jordfasta stenar såväl i vägbana som vägkanter, bebyggelse och gårdesgårdar m. m. ofta liggande tätt in på vägkanten, inga eller ofullständiga räcken samt för knappt dimensionerade och illa utförda trummor ofta byggda av obearbetad sten och i avsaknad av ordentlig utbottning. Dessa vägars bredd och bärighet är starkt varierande ehuru oftast otillräcklig. I

desamma ingående broar av äldre typ äro ofta i dåligt skick och hava i de flesta fall ej sådan bärighet, att de svara mot den nutida trafikens fordringar.

I standardavseende i stort sett jämställda med dessa äldre vägar äro de till allmänt underhåll intagna enskilda vägarna, vilka bilda en ganska betydande grupp av de nuvarande allmänna vägarna. Undantag härifrån utgöra dock vägar intagna under de senaste åren, emedan strängare fordringar i vad avser vägarne försättande i ett för samfärdseln tillfredsställande skick numera tillämpas vid vägs förändring från enskild till allmän.

Före bilismens genombrott i Sverige — vid 1920-talets början — byggdes vägarna huvudsakligen med sikte på hästrafikens behov. Det allmänna vägnätet i riket och i synnerhet bygdevägarna befinna sig därför till stor del fortfarande på en nivå, som icke svarar mot den moderna motorfordons trafikens krav. Då utvecklingen beträffande lastfordon och omnibusar tenderar mot allt större och tyngre transportenheter med högre hjultryck, stegras som en följd härav kraven på vägbanors och broars bärighet och trafikkapacitet överhuvudtaget.

Övergången från naturavghållning till maskinell väghållning i egen regi skedde i de dåvarande vägdistrikten mera allmänt först i slutet av 1920-talet och början av 1930-talet, d. v. s. för omkring 15 år sedan. I vissa trakter visade sig emellertid följdverkningar från naturavghållningens tid ända fram till kronans övertagande av den allmänna väghållningen. Sålunda funnos då ännu en del vägar, som överhuvudtaget aldrig försetts med ett tillräckligt och rätt sammansatt grusslitlager.

Behovet av genomgående upprustning av vägarna — såväl beträffande allmän standard som egentligt underhåll — vore alltså uppenbart, framhåller styrelsen.

Avhjälpandet av såväl nämnda gamla brister som de, vilka närmast vore följdverkningar av krisåren, vore sålunda enligt styrelsen icke att hänföra till årligt underhåll utan vore en fråga om allmän upprustning, som visserligen lämpligast borde ske i samband med underhållets bedrivande men vartill medel utöver egentliga underhållsmedel i så fall måste ställas till förfogande. Styrelsen komme också att äska medel *dels* till höjning av vägarne allmänna standard genom förstärknings- och förbättringsarbeten under särskilt »förstärkningsanslag» i samband med byggnadsanslagen *dels ock* till upprustning av vägarna, avseende sådana åtgärder, som hade karaktär av egentligt vägunderhåll, under anslaget till barmarksunderhållet.

Styrelsen övergår härefter till att närmare redogöra för den inom styrelsen utförda beräkningen av anslaget till barmarksunderhållet för budgetåret 1946/47 samt erinrar därvid inledningsvis om att då kostnadsberäkning för underhållet genomsnittligt skedde ett och ett halvt år före den tid beräkningen avsåge, densamma måste i viss mån bygga på beräkningar eller uppskattningar av flera mer eller mindre svårbedömliga faktorer. Till belysning av de viktigaste av dessa faktorer anför styrelsen.

Den standard, efter vilken vägarna under budgetåret 1946/47 böra underhållas — oavsett ovannämnda upprustning — måste höjas i förhållande till den nuvarande, enbart emedan trafiken med till visshet gränsande sannolikhet kommer att öka. Beräkningen genomföres emellertid först under förutsättning av oförändrad underhållsstandard och nuvarande trafikintensitet. Därefter beräknas särskild kostnad *dels* för ovan nämnd upprustning, *dels*

för nödvändig intensifiering av underhållsarbetena på grund av förutsatt ökning av trafiken.

Vad angår löne- och prisnivån kan vid statberäkningen icke räknas med annan lönenivå än den, som för kalenderåren 1944 och 1945 gällande avtal angiver, och beträffande prisnivån med oförändrad sådan, ehuru det är styrelsen bekant, att en viss tendens till prisstegring alltjämt föreligger inom vägunderhållet.

I fråga om den grundläggande faktor för vägunderhållets omfattning, som främst totala väglängden eller rättare vägytan jämte broarna innebär, har hänsyn tagits till — förutom beräknad ökning genom nybyggda vägar och genom förändring av enskilda vägar till allmänna — jämväl jämkningar och överflyttningar, som beräknas äga rum länen emellan eller mellan städer och landsbygd. För budgetåret 1945/46 beräknades den härav förorsakade kostnadsökningen till 330 000 kronor. För budgetåret 1946/47 beräknas ökningen till ytterligare 350 000 kronor, vartill hänsyn tagits vid beräkningen av kostnaderna för barmarksunderhållets delposter under budgetåret 1946/47.

För att vägunderhållskostnaderna skola kunna hållas inom ramen för fastställda stater, måste antalet anställda arbetare — liksom på andra områden — från tid till annan avvägas med hänsyn till det faktiska behovet och arbetets rätta tekniskt-ekonomiska skötsel. Det är alltså nödvändigt att säsongmässigt anpassa arbetarantalet efter arbetenas omfattning. Liksom i princip anfördes i samband med äskande av anslag till vägunderhållet för innevarande budgetår, är det ett önskemål ur såväl teknisk, ekonomisk som social synpunkt, att viss utjämning av säsongfluktuationerna i fråga om antalet arbetare kan ske så, att å ena sidan yrkesvant folk i erforderlig utsträckning finnes tillgängligt för underhållet och å andra sidan arbetarna i möjligaste mån erhålla kontinuerlig sysselsättning. För att kunna tillgodose denna synpunkt böra vissa arbeten, särskilt förstärkningsarbeten och s. k. smärre förbättringsarbeten, kunna utnyttjas vid sidan om underhållet för sådan utjämning. Styrelsen avser — som tidigare anförts — att i annat sammanhang göra framställning om särskilt anslag — byggnadsmedel — för dylika förstärknings- och förbättringsarbeten etc.

Den tid barmarksunderhållet kommer att räcka under visst år är en viktig faktor vid beräklandet av staterna, men den är samtidigt vansklig att bedöma. Vid beräklandet av underhållsstaterna för budgetåret 1946/47 räknas med genomsnittliga normala värden under senare år.

För utrustning av vissa verkstäder med verktyg och smärre maskiner anvisades i samband med barmarksunderhållet för budgetåret 1945/46 ett belopp av 450 000 kronor. För dylik utrustning i senare tillkomna verkstäder beräknas för budgetåret 1946/47 ett belopp av 400 000 kronor av barmarksunderhållet.

Genom bristen på klorkalcium under åren 1944 och 1945 har dammbindningen dessa båda år visat sig vara alldeles otillräcklig och icke motsvarat kristidens begränsade trafik. Dammplågan har därjämte medfört hygieniska olägenheter för den tätare bebyggelsen utmed vägarna. Styrelsen finner det därför på anförda skäl nödvändigt att — även i den kalkyl, som avser beräkning av underhållskostnaderna vid oförändrad underhållsstandard och trafik — räkna med en ökad kostnad av 1 500 000 kronor för något ökad dammbindning.

Till Kungl. Maj:ts förfogande för oförutsedda ofrånkomliga utgifter, såsom exempelvis kostnader för reparation av skador å vägar och broar orsakade av exceptionella nederbördsförhållanden och dylikt, bör även för budgetåret 1946/47 liksom för föregående år finnas visst belopp. Ehuru styrelsen alltjämt anser att ett större belopp borde stå till förfogande, anser sig styrelsen

med hänsyn till departementschefens uttalanden härom i statsverkspropositionen till 1945 års riksdag icke nu böra föreslå högre belopp än det för innevarande år beviljade eller 1 500 000 kronor,

Av det anslag, som kommer att anvisas till barmarksunderhållet, avser styrelsen att disponera visst belopp till täckande av kostnader för kursverksamhet i samband med utbildning av personal vid vägunderhållet. Detta belopp är emellertid i jämförelse med den totala omslutningen av vägunderhållskostnaderna av så underordnad storleksordning, att styrelsen ej finner det erforderligt beräkna särskilda medel för ändamålet.

Styrelsen har vid beräkning av kostnaderna för barmarksunderhållet under budgetåret 1946/47 vid oförändrad underhållsstandard och trafikintensitet tagit sikte på en omslutning realiter icke överstigande anvisade medel för ändamålet budgetåret 1945/46. Beräkningen har därefter verkställts med ledning av kalkylationsbokföringens resultat beträffande de olika sakkontonävensom med tillägg för av skilda orsaker föranledda kostnadsökningar, vilket allt inarbetats i kostnaderna för respektive delposter, samt med utnyttjande av erfarenhetsrön från verkställda inspektionsresor och av föregående års statberäkningar och utfall av underhållsstaterna. Styrelsen har därjämte haft att tillgå vägförvaltningarnas statberäkningar. Vid utnyttjande av detta senare material har styrelsen emellertid prövat de olika sakkontonä med beaktande av anbefallda rationaliseringssträvanden samt möjligheterna till en mera ekonomisk planläggning och drift i och för största möjliga begränsning av anslagsbehovet.

Beräkningarna av anslaget till barmarksunderhållet för budgetåret 1946/47 vid *oförändrad underhållsstandard och trafikintensitet* samt *oberäknat viss upprustning* har styrelsen sammanställt i följande tablå över barmarksunderhållets sakkonton.

|                                                                    | Kronor.    |
|--------------------------------------------------------------------|------------|
| Grusning .....                                                     | 16 200 000 |
| Flickning .....                                                    | 6 500 000  |
| Dammbindning .....                                                 | 7 500 000  |
| Hyvling, sladdning, vältning .....                                 | 7 000 000  |
| Underhåll av belagd vägbana .....                                  | 1 000 000  |
| Underhåll av gång- och cykelbanor .....                            | 100 000    |
| Väggropp .....                                                     | 2 400 000  |
| Diken, slänter, frisihtsområde .....                               | 3 600 000  |
| Skyddsräcken, vägmärken .....                                      | 2 200 000  |
| Broar .....                                                        | 1 550 000  |
| Bryggor .....                                                      | 50 000     |
| Färjor .....                                                       | 2 400 000  |
| Vissa administrations- och personalkostnader                       | 3 200 000  |
| Summa kronor                                                       | 53 700 000 |
| Till Kungl. Maj:ts förfogande för vissa oförutsedda utgifter ..... | 1 500 000  |
| Tillhopa kronor                                                    | 55 200 000 |

Då kostnaderna på de olika sakkontonä vore avhängiga av varandra, så att exempelvis en ökning av dammbindningen kunde minska grusningen,

kunde, framhåller styrelsen, denna beräkning icke få läggas till grund för bindande av kostnaden å visst sakkonto.

Genom jämförelse med beviljat anslag för barmarksunderhållet innevarande budgetår 1945/46 kunde, uttalar styrelsen, anslagsberäkningen skärskådas från annan utgångspunkt. För nämnda budgetår hade till ifrågakommande ändamål anvisats ett reservationsanslag av 54 300 000 kronor. I denna summa hade ingått bland annat ett engångsbelopp om 900 000 kronor, utgörande på barmarksunderhållet belöpande del av beräknade högre hyror för garage-, verkstads- och förrådsbyggnader samt maskiner m. m., ävensom ett särskilt belopp av 450 000 kronor för utrustning med verktyg och smärre maskiner av vissa verkstäder. Minskades det anvisade anslaget för budgetåret 1945/46 med dessa båda belopp återstode 52 950 000 kronor. I denna summa inginge dels en kostnad, som motsvarade det för budgetåret 1944/45 anvisade anslaget till barmarksunderhållet inklusive till Kungl. Maj:ts förfogande ställt belopp för oförutsedda utgifter, dels de oundgängliga kostnadsökningar, vilka förorsakats genom det nya kollektivavtalet, genom nybyggnad och intagande av vägar till allmänt underhåll och genom förräntning av förrådsfondens kapital, samt dels slutligen ett i samråd med vederbörande militära myndigheter efter särskild utredning beräknat belopp för att möta ökade underhållskostnader genom militärtrafik. Samtliga dessa kostnader måste kvarstå även för budgetåret 1946/47 med undantag av de båda beloppen på sammanlagt 1 350 000 kronor för ökade hyror (900 000) och utrustning av verkstäder (450 000), vilka jämväl enligt det föregående frånräknats.

Till detta »renodlade» anslag för budgetåret 1945/46 å 52 950 000 kronor beräknar styrelsen — varom i det föregående närmare redogjorts — följande tillägg erforderliga för budgetåret 1946/47:

|                                                                                                                             | Kronor.                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| Ökning genom nybyggnad och vägars intagande till allmänt underhåll med avdrag för inkorporeringar till städer och samhällen | 350 000                |
| Utrustning med verktyg och smärre maskiner i nytillkomna verkstäder                                                         | 400 000                |
| Något ökad dammbindning                                                                                                     | 1 500 000              |
|                                                                                                                             | <hr/>                  |
|                                                                                                                             | Summa kronor 2 250 000 |

Erforderligt anslag till barmarksunderhållet för budgetåret 1946/47 *under förutsättning av oförändrad underhållsstandard och trafikintensitet* skulle alltså enligt denna jämförelse uppgå till  $52\,950\,000 + 2\,250\,000 = 55\,200\,000$  kronor.

Styrelsen övergår här efter till behandlingen av den tidigare omnämnda *upprustningen av vägarna* avseende sådana åtgärder, som hava karaktär av egentligt vägunderhåll. Med förstärkningsåtgärder och smärre förbättringsarbeten avser styrelsen grundförstärkning av vägbanan, kurvvrätningar, mötesplatser och breddning vid smala pass, sänkning av backkrön ävensom ombyggnad av mindre broar, istandsättning av färjor samt omläggning av större trummor. Med ifrågakommande upprustningsåtgärder avses närmast de arbetsuppgifter, varom styrelsen lämnar följande redogörelse.

Genom tjälskador, förorsakade av de hårda vintrarna under senare år, genom den ringa tillgången på bituminösa bindemedel samt genom medelsknappheten under krisåren hava de halvpermanenta såväl som de permanenta beläggningarna å rikets allmänna vägar i stor utsträckning blivit i trängande behov av omfattande reparationer. Sålunda erforderliga reparationsåtgärder gå emellertid ut över ramen för normalt årligt underhåll.

Beträffande de i vägkroppen ingående arbetena erfordras i första hand en betydande upprustning av trummorna. Detta sammanhänger till huvudsaklig del med gamla brister. Vid styrelsens inspektionsresor hava bristfälliga trummor iakttagits i sådan omfattning, att det tydligt framstår, att omläggning eller reparation av dessa omöjligen kan ske inom ramen för normalt årligt vägunderhåll. Härtill komma trummor, som utdömas i samband med torrlägningsföretag och jämlikt vattenlagens bestämmelser måste omläggas på vägväsendets bekostnad. Reparation av trummor och omläggning av mindre trummor äro att hänföra till egentligt vägunderhåll, under det att ombyggnad av större trummor torde få hänföras till förstärkningsarbeten.

Genom att dikning och röjning till stor del fått anstå under krisåren, hava diken mångenstädes vuxit igen. Härtill komma de vägsträckor, som sedan gammalt saknat eller haft bristfälliga diken. Olägenheterna av denna otillräckliga dränering ha särskilt framträtt i samband med de exceptionella regnflöden, som dels i början av maj, dels under augusti månad 1945 drabbat vissa delar av riket och därvid orsakat mycket omfattande skador. En genomgående upprustning av dräneringen å rikets allmänna vägnät till nöjaktig standard är emellertid en arbetsuppgift av betydande storleksordning, vilken måste fördelas under en följd av år. Arbetet härmed bör dock påbörjas utan dröjsmål.

Beträffande röjning måste — förutom sedvanlig röjning av buskar och annan vegetation å slänter och i diken — inför den stundande trafikökningen jämväl beaktas behovet av borttagande av skymmande föremål av olika slag såsom byggnader, häckar, stengärdesgårdar m. m. Denna röjning medför dock betydande kostnader, vilka icke kunna inrymmas inom ramen av det årliga vägunderhållet.

Skyddsräckena äro i stort behov av upprustning. Utbyte av räckesplank har endast kunnat ske i begränsad omfattning under krisåren. Verkställda inventeringar hava givit vid handen, att ett mycket stort behov av nya navföljare å räckena utmed de allmänna vägarna föreligger. Äldre vägar — även livligt trafikerade riks- och länshuvudvägar — äro nämligen allt fortfarande till övervägande delen utrustade med räcken av en föråldrad typ; huvudsakligen sådana med enbart toppföljare av järnrör, gammal decauville-räls och dylikt, men även i vissa fall skyddsanordningar utan någon följare, s. k. stabbstenar. Då räckesfrågan är betydelsefull med hänsyn till trafiksäkerheten, vill styrelsen särskilt med hänsyn till den väntade trafikökningen understryka behovet av upprustning beträffande skyddsräckena.

Slutligen kräves en genomgående översyn, ommålning och allmän upprustning av vägvisare och andra vägmärken, vilkas underhåll av såväl sparsamhetsskäl som bristande tillgång på lämplig färg fått stå efter under krisåren.

En omfattande och med hänsyn till trafiksäkerheten betydelsefull och därtill brådskande arbetsuppgift utgör underhåll och reparation av broar, bryggor och färjor. Behovet av skyndsamma åtgärder i detta avseende har med full tydlighet på senare tid framkommit i samband med av styrelsen anbefalld helinspektion av broar. Det är i första hand träbroarna och de äldre stenvalvbroarna, som äro i behov av underhåll och reparation, men

även järnbroar och betongbroar kräva underhåll i stor utsträckning, då detta fått stå efter under krisåren. Sälunda behöva exempelvis en betydande del av landets järnbroar genomgående målas och underkastas nitrevision m. m., åtgärder som icke längre kunna anstå, om allvarliga skador i järnkonstruktionerna och stora extra kostnader framdeles skola kunna undvikas.

Till erforderlig upprustning av själva grusvägbanorna och ökning av grusslitlagrens tjocklek — oavsett grundförstärkningsåtgärder — avser styrelsen däremot icke att för närvarande begära särskilt anslag. Styrelsen hävdar nämligen, att detta i möjligaste mån skall kunna ske under de närmaste åren genom förbättrad planläggning och drift beträffande grusframställning och transporter m. fl. till grusvägbans underhåll hörande uppgifter.

Genom av vägförvaltningarna verkställda inventeringar på platsen samt med stöd av förvaltningarnas anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 har styrelsen uppskattat kostnaderna för *de mest brådskande upprustningsåtgärder, vilka hava karaktär av egentligt vägunderhåll*. Redan nu kunde, framhåller styrelsen, förutses, att ytterligare anslag även efter budgetåret 1946/47 komma att erfordras. För nämnda budgetår har styrelsen beräknat kostnaderna på följande sätt:

|                                            | Kronor.    |
|--------------------------------------------|------------|
| Underhåll och reparation av belagd vägbana | 4 000 000  |
| Väggropp .....                             | 1 200 000  |
| Diken, slänter, frisiktsområde .....       | 2 500 000  |
| Skyddsräcken, vägmärken .....              | 1 300 000  |
| Broar .....                                | 2 500 000  |
| Bryggor .....                              | 50 000     |
| Färjor .....                               | 450 000    |
| Summa kronor                               | 12 000 000 |

Beträffande nödvändig *intensifiering av underhållsarbetena på grund av förutsatt ökning av trafiken* har styrelsen anfört följande.

Genomsnittliga trafikintensiteten under budgetåret 1946/47 kan med visshet beräknas bli större än vid nuvarande tidpunkt. Det är emellertid vanskligt att nu bedöma, hur stor denna trafikökning kan komma att bli. För att få en utgångspunkt för bedömande av trafiken gör styrelsen det antagandet, att trafiken under budgetåret 1946/47 blir i medeltal 50 procent större än trafiken under år 1945. I sina petita till 1944 års riksdag hade styrelsen överslagsvis beräknat, att för en eventuell trafikstegring i förhållande till år 1943 av 50 procent, respektive 100 procent underhållskostnaderna komma att öka med 6 respektive 13 miljoner kronor för budgetåret 1944/45. I avvaktan på några års erfarenhet från kalkylationsbokföringen och resultat från ny trafikräkning kan någon exakt summa ännu ej angivas. Med hänsyn till sedan år 1943 inträffade löneökningar m. m. till följd av nytt avtal bör kostnaden för en eventuell trafikstegring under budgetåret 1946/47 av 50 procent i förhållande till 1945 års trafik nu överslagsvis jämkas till 6 500 000 kronor. Någon hänsyn till den faktiska prisstegringen under krisåren har på grund av löne- och prisstopp icke ännu tagits. Styrelsen vill härmed framhålla nödvändigheten av att anslag med hänsyn till trafikökning måste finnas tillgängligt innan denna ökning inträffar, så att

erforderliga underhållsåtgärder skola i tid kunna vidtagas. Skulle trafiken emellertid öka än ytterligare, torde detta visa sig på ett så tidigt stadium, att styrelsen hinner göra särskild framställning om medelsförstärkning.

Styrelsen erinrar i detta sammanhang, att styrelsen i det följande komme att äska särskilt anslag för utförande av trafikräkning år 1946 med samma omfattning som den år 1936 utförda.

En sammanställning av styrelsens beräkningar av anslaget till barmarksunderhållet för budgetåret 1946/47 utvisar följande:

|                                                                                                                                     | Kronor.               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| Erforderligt anslag till barmarksunderhållet för budgetåret 1946/47 under förutsättning av oförändrad standard och trafikintensitet |                       |
| exklusive kostnad för oförutsedda utgifter .....                                                                                    | 53 700 000            |
| Upprustningsåtgärder, vilka hava karaktär av egentligt vägunderhåll .....                                                           | 12 000 000            |
| Beräknad kostnad för intensifiering av underhållsarbetena på grund av förutsatt ökning av trafiken .....                            | 6 500 000             |
|                                                                                                                                     | <hr/> Summa kronor    |
|                                                                                                                                     | 72 200 000            |
| Särskilt belopp till Kungl. Maj:ts förfogande för oförutsedda utgifter .....                                                        | 1 500 000             |
|                                                                                                                                     | <hr/> Tillhopa kronor |
|                                                                                                                                     | 73 700 000            |

Under åberopande av vad styrelsen sålunda anført hemställer styrelsen, att till barmarksunderhållet för budgetåret 1946/47 anvisas ett reservationsanslag av 73 700 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

*Överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet* ha i sin den 5 november 1945 avgivna berättelse, avseende budgetåret 1944/45, berört frågan om vägunderhållets standard. Revisorerna ha till en början uttalat, att de svårigheter med avseende å vägunderhållet, som vägorganisationen haft att brottas med, varit särskilt stora. I sådant hänseende erinra revisorerna om att väderleksförhållandena under nu ifrågakomna tid i mycket varit ovanligt ogynnsamma. I början av år 1945 hade i flera län förekommit snöfall, som varit svårare än i mannaminne. Tjällossningstiden hade på flera håll varit mycket längre än vanligt med täta omkastningar mellan frost och blidväder. Senare på året hade förekommit mångenstädes katastrofartade regnflöden. Återställandet av vägarna i farbart skick efter nu angivna naturhändelser hade försvårats av brist på arbetskraft och av otillräcklig maskinpark, det senare förhållandet delvis betingat av den långvariga verkstadskonflikten. Vägunderhållet hade vidare i hög grad försvårats av en av krisförhållandena orsakad brist på dammbindningsmedel. Under år 1945 hade sålunda till vägorganisationens förfogande stått endast  $\frac{1}{5}$  av den kvantitet klorkalcium, som vägdistriktet förbrukat under år 1939, och betydligt mindre än hälften av den kvantitet, som förbrukats under år 1939, och betydligt mindre än hälften av den kvantitet, som förbrukats under år 1943. Bristen på dammbindningsmedel hade försvårat möjligheten att hålla vägbanan bunden med påföljd att korrugeringar lättare uppstode, varjämte vägbanan fortare nedsetes. Här- till komme att tunga vedtransporter samt intensiv militär- och evakuerings-

trafik, delvis under tjällossningstiden, på flera håll svårt belastat även vägar, som icke byggts för sådan tung trafik.

De svårigheter, som vägorganisationen sålunda ställts inför, hade den, fortsatta revisorerna, i stort sett lyckats bemästra på ett sätt, som förtjänade erkännande. Trots svårigheterna hade vägarna, enligt vad överrevisorerna vid sina resor i olika delar av landet övertygat sig om, kunnat hållas i ungefär den standard, som av statsmakterna förutsatts vid anslagstilldelningen. Vägbanorna hade såsom regel hållits jämna och fria från korrugeringar. Uppkomna trafik hinder och skador hade i allmänhet avhjälpits på ett med hänsyn till omständigheterna snabbt sätt. De trafik hinder, som i några län föranletts av svåra snöfall, hade avhjälpits förhållandevis mycket snabbt genom att dessa trakter tillförts maskiner från andra delar av landet, något som icke varit möjligt i samma utsträckning under den förutvarande ordningen på vägväsendets område. God hjälp syntes vägorganisationen även ha haft av de nya arbetslagen för vinterväghållning, där sådana varit inrättade och tagits i anspråk.

Revisorerna anföra vidare, att även om de allmänna vägarna på landet kunnat hållas i ett för den nuvarande trafiken tillfredsställande skick, kunde dock den standard i väghållningshänseende, som i enlighet med statsmakternas direktiv upprätthållits under senare år, icke anses tillfyllest, om vägtrafiken, såsom vore att förvänta, i en snar framtid skulle undergå en mera väsentlig ökning. Det vore påtagligt, att vägarna vore vad man kallade utmagrade. Mångenstädes hade slitlagren utnötts, så att bärlagren framträdde. Även dikesrensning, röjning och utbyten av räcken hade under flera år begränsats i sparsamhetssyfte. Till följd av materialbrist hade jämväl reparation av permanentbelagda vägar måst eftersättas. Väl kunde en viss ökning av gruspåföring och dikesrensning under det sista året konstateras, men denna ökning vore långt ifrån tillräcklig i händelse av en allmän ökning av trafiken. På grund av nu nämnda förhållanden vore en betydande grundförbättring av vägarna nödvändig, om det skulle bli möjligt att möta en ökad trafiks krav. En sådan förbättring kunde givetvis icke genomföras på kort tid. Det syntes därför nödvändigt, att ökade anslag till vägunderhållet redan nu ställdes till vägorganisationens förfogande. Om en större ökning av vägtrafiken skulle inträda, innan vägstandarden höjts, torde staten komma att åsamkas onödigt stora kostnader för att försätta vägarna i ett tillfredsställande skick.

Revisorerna ha härefter erinrat om att anslaget till barmarksunderhållet enligt nu gällande ordning vore av reservationsanslags natur. Grunden härtill vore, uttala revisorerna, att anslaget ansetts kunna med tämligen stor säkerhet beräknas på förhand. Under löpande budgetår kunde emellertid inträffa omständigheter, som föranledde kostnadsökning, exempelvis naturhändelser, som medförde omfattande skador å trafiklederna, eller ändrade grunder för beräkning av arbetslöner. För bestridande av kostnaderna för oförutsedda skador å vägarna eller broarna brukade väl väg- och vattenbyggnadsstyrelsen avsätta visst belopp av anslaget. Om emellertid reparations-

kostnaderna överstege det avsatta beloppet eller oförutsedd utgiftsökning eljest inträffade, måste omfattningen av planerade, nödvändiga underhållsarbeten minskas i motsvarande mån, för att anslaget skulle räcka. Detta kunde emellertid icke vara rationellt. Det hade med hänsyn härtill ifrågasatts om icke anslaget till barmarksunderhållet borde förvandlas till förslagsanslag. Som emellertid kostnaderna härför i stort sett kunde beräknas på förhand och då anslagets förvandling till förslagsanslag skulle försvåra kontrollen över anslagets användning, syntes lämpligast, att ett särskilt förslagsanslag för sådana för barmarksunderhållet nödvändiga utgifter, vilka icke på förhand beräknats, ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande.

I skrivelse den 5 december 1945 har jämväl *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* under framhållande av i huvudsak samma synpunkter som överrevisorererna upptagit frågan om underhållsanslagens konstruktion. På närmare angivna skäl har styrelsen föreslagit, att anslagen till barmarksunderhållet och till vinterväghållningen sammanslås till ett förslagsanslag å 88 200 000 kronor.

I utlåtande häröver den 15 december 1945 har *riksräkenskapsverket* tillstyrkt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag.

Departements-  
chefen.

Vid beräkningen av nästa budgetårs anslag till barmarksunderhållet har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kunnat tillgodogöra sig 1½ års erfarenhet rörande den inom vägförvaltningarna förda kalkylationsbokföringen för vägunderhållet. Denna bokföring, ur vilken kunna erhållas erfarenhetssiffror för kostnaderna inom vart och ett av barmarksunderhållets huvudkonton, har visat sig väl ägnad att lämna erforderligt underlag för statberedningen.

Styrelsen har vid anslagsberäkningen till en början uppskattat kostnaderna för ett vägunderhåll, där såväl underhållsstandarden som trafikintensiteten förutsatts vara oförändrad. Styrelsen har därvid kommit till en kostnad av 55 200 000 kronor, däri inberäknad den reserv av 1 500 000 kronor för mötande av oförutsedda utgifter, vilken brukar stå till Kungl. Maj:ts förfogande. Anslaget för innevarande budgetår är anvisat med 54 300 000 kronor, nyssnämnda reserv inberäknad. För att erhålla en rättvisande jämförelse skall emellertid av skäl som styrelsen angivit sistnämnda belopp minskas med 1 350 000 kronor till 52 950 000 kronor. De ökade kostnaderna för nästa budgetår skulle alltså under angivna förutsättningar uppgå till (55 200 000 — 52 950 000) 2 250 000 kronor. Utgiftsökningen sammanhänger med en ökad väglängd, anskaffning av verktygs- och maskinutrustning för nytillkomna verkstäder samt slutligen kostnader för dammbindning i ökad omfattning. Mot styrelsens beräkningar i här berörda hänseenden har jag icke funnit anledning till erinran.

Det är emellertid uppenbart, att vid en nu påbörjad återgång till normala trafikförhållanden barmarksunderhållet icke kan hållas inom här angivna ram. Då underhållskostnadernas storlek i hög grad är beroende på trafikintensiteten, måste sålunda till en början anslaget ökas med hänsyn till den ökade trafik under nästa budgetår, varmed man har anledning räkna. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vid sin anslagsberäkning utgått från en

trafikökning av 50 % i förhållande till 1945 års trafik. En dylik ökning skulle enligt styrelsen medföra en merbelastning å anslaget av omkring 6 500 000 kronor. Det är givetvis vanskligt att bedöma trafikutvecklingen, men för egen del anser jag styrelsens uppskattning av trafiken icke ligga i överkant. Jag saknar emellertid anledning att i detta sammanhang ifrågasätta någon annan beräkningsgrund och anser därför, att det av styrelsen anmälda ytterligare medelsbehovet av 6 500 000 kronor bör tillgodoses.

På grund av de ändrade förhållanden beträffande såväl vägtrafikens omfattning som inkomsterna av automobilskattemedlen, vilka inträffade kort efter utbrottet av det senaste världskriget, skedde en stark nedskärning av krigsårens anslag till vägunderhållet. De minskade anslagstilldelningarna åsyftade icke endast att anpassa vägunderhållet i förhållande till den minskade trafiken utan även att nedbringa detsamma till vad som kunde anses oundgängligen nödvändigt. På grund av otillräckliga anslag, särskilt under de tidigare krigsåren, uppkommo stora svårigheter att vidmakthålla vägarna i en fullgod standard. Sålunda har det visat sig, att vägarnas slitlager på många håll på grund av otillräcklig gruspåföring blivit så utnötta, att bärslagren framträtt. Det har icke kunnat undvikas, att vägarnas underhåll även i andra avseenden måst eftersättas. Särskilt i vad avser mindre vägar har röjning utmed vägarna icke överallt kunnat verkställas i erforderlig omfattning. Även underhållet av vägräckena har eftersatts med påföljd, att dessa nu på vissa håll befinna sig i bristfälligt skick. Vidare ha diken utmed vägarna på många håll fått växa igen. Borttagning av ogräs utmed vägkanterna, där fara för spridning till närliggande åkrar föreligger, har ej heller alltid kunnat ske i önskvärd utsträckning. Underhållet av broarna slutligen har ej kunnat hållas uppe på önskvärd standard. Till ett försämrat underhåll har också bidragit knappheten på vissa för underhållet erforderliga väglagningsämnen. Sålunda har den ringa tillgången på bituminösa bindemedel medfört, att både de halvpermanenta och de helpermanenta beläggningarna i stor utsträckning äro i trängande behov av omfattande reparationer.

I-likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet anser jag det angeläget, att medel nu ställas till förfogande i sådan omfattning, att under nästa budgetår icke blott vägunderhållet kan bedrivas i normal utsträckning utan även en viss återhämtning av eftersatt underhåll skall kunna ske.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har emellertid velat gå ytterligare ett steg längre och föreslagit, att i underhållsanslaget skulle inräknas medel för att avhjälpa åtskilliga brister av smärre omfattning, som icke kunna hänföras till följdverkningar av krisåren utan äro av äldre datum och som uppmärksammas vid styrelsens inspektionsresor under tiden efter vägväsendets förstatligande. Såsom exempel på arbeten av här avsett slag har styrelsen nämnt upprustning av gamla vägtrummor, förbättrad dränering genom anordnande av diken å vissa vägsträckor, som sedan gammalt saknat diken eller haft bristfälliga sådana, borttagande av skymmande föremål utmed vägarna, t. ex. olika slag

av byggnader och stengärdesgårdar, anordnande av skyddsräcken, där sådana äro erforderliga men saknas, och ersättande av räcken av föråldrad typ med räcken, som bättre tillgodose trafiksäkerhetens krav.

Inför den väntade ökningen av biltrafiken torde det få anses vara ett betydelsefullt allmänt intresse, att äldre bristfälligheter av här angivet slag botas så snart förhållandena det medgiva.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har genom vägförvaltningarna verkställt inventeringar på platsen rörande omfattningen av de mest brådskande åtgärder för återhämtning av eftersatt underhåll och för avhjälpande av äldre brister, vilka ha karaktären av egentligt vägunderhåll men för vilka kostnaderna icke kunna rymmas inom ramen av det årliga vägunderhållsanslaget. Enligt av styrelsen gjorda uppskattningar uppgå kostnaderna för de arbeten av angivet slag, vilka böra utföras under nästa budgetår, till omkring 12 000 000 kronor. Ehuru detta belopp får anses i och för sig stort, vill jag på grund av dessa arbetens betydelse för vårt vägväsende icke motsätta mig, att i vägunderhållsanslaget inräknas ett belopp av angivna storlek.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle alltså för nästa budgetår medel till barmarksunderhållet behöva stå till förfogande, motsvarande det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärda beloppet (55 200 000 + 6 500 000 + 12 000 000) 73 700 000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang förutskicka, att jag vid anmälan senare i dag av ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår ämnar föreslå anvisande av ett tilläggsanslag för nämnda budgetår av 8 000 000 kronor till barmarksunderhållet, avseende bland annat upprustningsåtgärder.

Vad angår den väckta frågan om ändrad konstruktion av underhållsanslagen delar jag den uppfattningen, att vissa olägenheter äro förknippade med att anslaget till barmarksunderhållet anvisas såsom reservationsanslag. Det är sålunda uppenbart, att en förskjutning av barmarkstidens längd kan medföra en avsevärd ojämnhet i kostnaderna för barmarksunderhållet liksom att oförutsedda skador å vägar och broar av betydande omfattning kunna, därest de för ändamålet avsedda medlen därtill icke förslå, nödvändiggjöra icke önskvärda inskränkningar i underhållet i övrigt. Jag anser mig emellertid icke för nästa budgetår böra ifrågasätta någon ändring av ifrågavarande anslags konstruktion med hänsyn till dels att frågan på grund av sin stora betydelse ur principiell synpunkt bör ytterligare övervägas och dels det förhållandet att jag såsom av det föregående framgår förutsatt, att avsevärda belopp skola under innevarande och nästa budgetår avses för upprustningsåtgärder. Jag förutsätter nämligen, att den betydande marginal, som anslaget till barmarksunderhållet sålunda kommer att innehålla, skall få tagas i anspråk jämväl för att täcka sådana utgifter, som på grund av särskilda förhållanden kunna uppkomma och som icke kunna rymmas inom ramen av det för det normala barmarksunderhållet beräknade beloppet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barmarksunderhållet* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 73 700 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[10.] 8. **Vinterväghållningen, förslagsanslag.** Anslaget till vinterväghållningen har för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats med 13 000 000 kronor respektive 14 200 000 kronor.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* rörande detta anslag framhållit, att vinterväghållningen vore beroende av flera svårbedömliga faktorer, vilka i första hand sammanhänge med väderleksförhållandena. Kalkylationsbokföringens resultat kunde därför icke på samma sätt som vid barmarksunderhållet läggas till grund för beräkning av kostnaderna för vinterväghållningen. Styrelsen hade därför vid beräkningen av erforderligt förslagsanslag till vinterväghållningen för budgetåret 1946/47 utgått från de anslag, som anvisats för ändamålet under de båda föregående budgetåren.

I 1944 års statsverksproposition beräknades kostnaderna för vinterväghållningen under budgetåret 1944/45 komma att uppgå till 13 000 000 kronor. De verkliga kostnaderna hade, upplyser styrelsen, nämnda budgetår på grund av exceptionella snöförhållanden i vissa delar av riket uppgått till 18 481 000 kronor.

Styrelsen erinrar härefter om att kostnaderna för budgetåret 1945/46 beräknats till ett belopp av 13 000 000 kronor, ehuru med tillägg dels för ökning genom numera gällande kollektivavtal för vägunderhållsarbeten, 441 000 kronor, dels för ökning genom högre hyror för ökat antal garage-, verkstads- och förrädsbyggnader, maskiner m. m., 300 000 kronor, dels för ökning genom totalt ökad väglängd, 79 000 kronor, samt dels för förräntning av förrädsfondens kapital 400 000 kronor. Av nämnda kostnadsökningar för budgetåret 1945/46 måste, uttalar styrelsen, samtliga kvarstå även för budgetåret 1946/47 med undantag av ökningen genom högre hyror. För budgetåret 1946/47 tillkomme därjämte ytterligare kostnadsökning genom totalt ökad väglängd med 80 000 kronor.

Erfarenheterna från den sistförflutna i vissa delar av landet utomordentligt snörika vintern hade visat, fortsätter styrelsen, att snöskydd borde uppsättas i betydligt större omfattning än tidigare, vilket ej blott tjänade trafiken genom att vägarnas öppethållande även under svåra snöförhållanden underlättades utan även på lång sikt vore ägnat för billiga vinterväghållningskostnaderna. Denna nyanskaffning av snöskydd kunde emellertid ej ske på ett år utan borde fördelas på flera år. Till påbörjande härav funne styrelsen det därför angeläget, att i anslaget inräknades ett belopp av 500 000 kronor.

Här angivna beräkningar av anslaget till vinterväghållningen för budgetåret 1946/47 har styrelsen sammanställt i följande tablå:

|                                                                                                                   | Kronor              | Kronor            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------|
| Enligt stat för budgetåret 1945/46 .....                                                                          | 14 200 000          |                   |
| Häriifrån avgår belopp, som anvisades för ökning genom<br>högre hyror; jfr 1945 års statsverksproposition sid. 39 | — 300 000           | 13 900 000        |
| Ökning genom totalt ökad väglängd .....                                                                           | —                   | 80 000            |
| Ökning för nyanskaffning av snöskydd .....                                                                        | —                   | 500 000           |
|                                                                                                                   | <u>Summa kronor</u> | <u>14 480 000</u> |

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att till vinterväghållningen för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett förslagsanslag av 14 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Departements-  
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat kostnaderna för vinterväghållningen efter samma grunder som tillämpats för bestämmande av innevarande budgetårs motsvarande anslag och därvid kommit till ett avrundat belopp av 14 000 000 kronor. Styrelsen har emellertid därutöver föreslagit, att snöskydd anordnas i större omfattning än vad nu är fallet. Arbetet härmed är dock ej avsett att utföras på ett år utan har förutsatts skola genomföras under loppet av flera år. För nästa budgetår anser styrelsen ett belopp av 500 000 kronor böra inräknas i anslaget. Då, såsom styrelsen framhållit, snöskydd ej blott tjäna trafiken genom att vägarnas öppethållande under svåra snöförhållanden underlättas utan även på lång sikt torde vara ägnade att förbilliga vinterväghållningskostnaderna, ansluter jag mig till styrelsens förslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vinterväghållningen* för budgetåret 1946/47 anvisa ett  
*förslagsanslag* av ..... kronor 14 500 000,  
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[11.] 9. **Projektering av vägar och broar, reservationsanslag.** Till projektering av vägar och broar anvisades för budgetåret 1943/44 ett reservationsanslag av 250 000 kronor, vilket avsåg att täcka med anslaget avsedda behov blott för tiden 1 januari—30 juni 1944. För budgetåret 1944/45 anvisades 525 000 kronor, vilket anslag ungefärligen motsvarade det av 1942 års vägsakkunniga för tiden närmast efter förstatligandet av vägväsendet uppskattade beloppet, sedan av de sakkunniga beräknad kostnad för tillfällig projekteringspersonal frändragits. Genom särskilt beslut medgav nämligen Kungl. Maj:t, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finge i viss omfattning anställa sådan projekteringspersonal med anlitande av den i styrelsens avlöningsstat upptagna posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. För budgetåret 1945/46 ha anvisats 450 000 kronor.

I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* vid anmälan om anslagsbehovet för projektering av vägar och broar till en början erinrat om att anslaget belastades med förutom kostnader för projekteringsarbeten även kostnader för särskilda utredningar. Härom anför styrelsen.

Med Kungl. Maj:ts medgivande har styrelsen genom statens väginstituts försorg påbörjat en större utredning rörande vägars bärighet. Kostnaden för denna utredning har överslagsvis uppskattats till i runt tal 200 000 kronor. Kungl. Maj:t har genom beslut den 23 februari 1945 medgivit, att till bestridande av kostnaderna för utredningsarbetets påbörjande må användas högst 50 000 kronor av det för budgetåret 1944/45 anvisade anslaget. Av kostnaderna för utredningens fortsättande och slutförande beräknas efter samråd med statens väginstitut cirka 75 000 kronor komma att belasta för budgetåret 1945/46 anvisat anslag och återstoden — för närvarande uppskattad till cirka 75 000 kronor — anslaget för budgetåret 1946/47. Genom statens väginstituts och statens provningsanstalts försorg pågår vidare utredning rörande hållfastheten och vattentätheten hos betongrör till vägtrummor. Kostnaden härför har beräknats till 15 000 à 20 000 kronor och torde helt komma att falla på budgetåret 1945/46. I ett par fall har det i samband med utredning och upprättande av förslag till broar över större vattendrag och sund ansetts nödvändigt att utföra modeller för utrönande av uppkommande vattenströmningar. Kostnaderna härför beräknas under budgetåret 1945/46 till cirka 30 000 kronor. I samråd med rikets allmänna kartverk har upprättandet av ett enhetligt och för varje vägförvaltning likartat register över inom respektive län belägna fixpunkter tillhöriga nyssnämnda verk i det närmaste slutförts. Härigenom möjliggöres användande av ett över hela riket enhetligt höjdsystem vid arbetsplaners upprättande. Kännedomen om fixpunkterna medför också, att dessa kunna skyddas vid vägarbeten eller att åtgärder kunna vidtagas för deras flyttande. Kostnaderna för registret torde uppgå till knappa 10 000 kronor och beräknas vara likviderade före utgången av budgetåret 1945/46. Slutligen förtjänar nämnas, att ett preliminärt förslag uppskisserats för en utredning, som avser att genom praktiska försök utröna utbildningen av lämpliga och i största utsträckning enhetliga vägskäl och trafikplatser ävensom deras kapacitet under olika förutsättningar. Då en sådan utredning visar sig draga relativt stora kostnader — kostnaden för en mindre omfattande första etapp beräknas till cirka 25 000 kronor, vilket belopp tänkts utgå av för budgetåret 1945/46 anvisade medel — har styrelsen för avsikt att underställa denna fråga Kungl. Maj:ts prövning.

Styrelsen meddelar härefter, att styrelsen från vägförvaltningarna infordrat uppgifter å beräknat medelsbehov för *dels* innevarande budgetår, *dels* budgetåret 1946/47. En summering av vägförvaltningarnas angivna medelsbehov för innevarande budgetår och av styrelsen beräknade kostnader för särskilda utredningar i den del sådana avsåges skola belasta detta budgetår, gäve vid handen, att tillgängliga medel beräknades helt bliva tagna i anspråk.

Vad beräkningen av erforderligt anslag för budgetåret 1946/47 beträffar har styrelsen framhållit följande.

Enligt sammanställning av från vägförvaltningarna infordrade uppgifter uppgår det av dem angivna medelsbehovet för projekteringsarbeten till i runt tal 600 000 kronor. Därvid förutsättes, att den för arbetet erforderliga tekniska personalen kan anskaffas. Styrelsen vill i detta sammanhang nämna, att styrelsen anser det nödvändigt att i viss utsträckning utöka den mera ordinarie projekteringsverksamheten, avseende upprättande av arbetsplaner, med upprättande av utredningsplaner (trafikledsplaner) för en stor del av huvudvägarna och för de starkare trafikerade bygdevägarna, i första hand i de mera tätbefolkade länen. Sådana utredningsplaner äro nödvän-

diga för att klarlägga vägnätets utformning i stort, möjliggöra upprättande av stadsplan eller dylikt, för att kunna meddela byggnadsförbud utan att för stora områden skola behöva läggas under förbudet samt för att konstatera, att föreslagen ombyggnad å viss del av en väg kan inpassas i vägens genomgående blivande sträckning. Dessa utredningsplaner äro icke arbetsplaner i vägstadgans mening utan kunna i sin enklaste form kanske endast innehålla en översiktskarta i lämplig skala, på vilken karta vägens framtida sträckning inlagts, profilritning endast på de avsnitt, där terrängförhållandena så kräva, samt uppgift om föreslagen vägbredd (gatubredd) eventuellt med angivande av olika byggnadsstadier. Genom dessa utredningsplaner hoppas styrelsen kunna undvika de olägenheter, som i icke ringa omfattning vidlådit vägbyggnadsplaneringen före vägväsendets förstatligande. Det förekommer nämligen en mångfald fall, där man ombyggt vissa sträckor av en längre väg utan att utredning gjorts om hur vägen till hela sin sträckning i en framtid skall förläggas. När arbetsplan sedan uppgöres för mellanliggande sträckor, visar det sig att de redan ombyggda delarna i mindre eller större omfattning på nytt behöva ombyggas, emedan dessa senare icke blivit förlagda i det planläge, som är det lämpligaste för vägen i dess helhet. Vidare ha vägar ombyggts fram till gränsen av samhällen eller tätbebyggelse utan att vägens läge genom eller förbi bebyggelsen i samråd med byggnadstekniska experter klarlagts i tillräcklig omfattning med hänsyn tagen till såväl trafikproblemen som den lämpligaste utformningen av bostadsbebyggelsen. Styrelsen anser med andra ord nödvändigt, att generalplaner upprättas, som icke blott angiva vägarnas blivande bredder och sektioner utan först och främst taga sikte på *var* vägen i en framtid skall bliva förlagd, i första hand invid, genom eller förbi samhällen och tätbebyggelse. Härigenom måste enligt styrelsens mening så stora fördelar vara att vinna såväl för vägbyggnadsplaneringen som för planeringen av bostadsbebyggelsen, att arbetet härmed snarast bör igångsättas. Önskvärdheten att i tätare bebyggelse ordna bostadsbyggandet efter upprättade stycknings-, byggnads- och stadsplaner medför även, att vägväsendet på ett tidigt stadium har att taga ställning till vägnätets framtida utformning inom sådana områden, även om en omläggning av det allmänna vägnätet icke är aktuell inom den närmaste framtiden. För detta ändamål måste undersökningar företagas och preliminära planer — stundom fullständiga arbetsplaner — utarbetas. Från flera vägförvaltningar har också framhållits, att kravet på ett snabbt utförande av dessa utredningar och undersökningar är stort. Styrelsen utgår från att detta undersöknings- och utredningsarbete, vilket givetvis kommer att taga avsevärd tid i anspråk och vidare kräver tillgång på medel och personal, bör utföras av personal vid vägförvaltningarna med dess bättre möjligheter till kontakt med länsstyrelse, länsarkitekt, planförfattare, nämnder o. s. v. Med den arbetsbörda personalen vid vägförvaltningarna har, torde det däremot vara omöjligt, att nu påtalade utredningar hinna utföras i någon nämnvärd omfattning med nuvarande personaluppsättning, varför styrelsen anser det nödvändigt att för detta ändamål anställa extra projekteringspersonal. Styrelsen avser att göra framställning härom i samband med äskande av medel till icke-ordinarie personal.

Utöver de av vägförvaltningarna framförda medelsbehoven föreläge, meddelar styrelsen, följande behov.

Vid sidan om de fyra ordinarie vägbyggnadsanslagen ämnar styrelsen för budgetåret 1946/47 äska ett belopp av 8 000 000 kronor till förstärkning och förbättring av befintligt vägnät. För att dessa medel skola kunna disponeras

på sådant sätt att största möjliga väglängd blir förbättrad på för vägtrafiken lämpligaste sätt samtidigt som det måste utredas, att kostnaden för småförbättringar icke kommer att nedläggas på sådana vägdelar, som äro i omedelbart behov av fullständig ombyggnad, blir det nödvändigt att upprätta preliminära planer och program för medlens disposition. Kostnaden för den del av arbetet, som beräknas falla på detta anslag, har uppskattningsvis beräknats till cirka 50 000 kronor.

För täckande av kostnaderna för fortsättande och eventuellt slutförande av den påbörjade utredningen om vägars bärighet räknar styrelsen, såsom framgår av den tidigare redogörelsen över kostnadernas belastning å de olika budgetåren, med ett belopp av cirka 75 000 kronor för budgetåret 1946/47. Vidare ämnar styrelsen under anslagspunkten rörande medel till byggande av broar äska medel för ombyggnad och förstärkning av ett betydande antal bristfälliga broar. För ombyggnad av dessa broar med nödvändiga tillfartsvägar måste arbetsplaner upprättas. För budgetåret 1946/47 beräknas kostnaderna för dessa arbetsplaner, i den del kostnaderna äro hänförliga till detta anslag, till cirka 50 000 kronor. Styrelsen utgår därvid från att dessa arbetsplaner böra upprättas av vägförvaltningarna.

Till nu angivna belopp komma vidare beräknade kostnader för särskilda utredningar. Styrelsen har här räknat med ett, jämfört med 1942 års vägsakkunniga, från 50 000 kronor till 75 000 kronor förhöjt belopp, bland annat med hänsyn till att geotekniska undersökningar i rätt stor utsträckning beräknas bliva erforderliga i samband med upprättandet av arbetsplaner för ombyggnad och förstärkning av förutnämnda bristfälliga broar.

Det totalt erforderliga beloppet skulle enligt styrelsens beräkningar uppgå till (600 000 + 75 000 + 50 000 + 50 000 + 75 000) 850 000 kronor. Styrelsen hemställer om anvisande av detta belopp.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för den egentliga projekteringsverksamheten, i anslutning till av vägförvaltningarna lämnade uppgifter, beräknat erforderligt för nästa budgetår ett belopp av 600 000 kronor. För samma ändamål beräknade 1942 års vägsakkunniga årliga medelsbehovet under de närmaste åren efter vägväsendets förstatligande till omkring 500 000 kronor. Anslaget för innevarande budgetår är anvisat med 450 000 kronor. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens redogörelse i det föregående framgår, att styrelsen av anslaget torde komma att disponera omkring 135 000 kronor för särskilda utredningar, varför av anslaget skulle återstå för egentlig projekteringsverksamhet ett belopp av omkring 315 000 kronor. Med hänsyn till här angivna förhållanden synes det för nästa budgetår för projekteringsverksamheten angivna beloppet å 600 000 kronor kunna begränsas till 550 000 kronor.

Departements-  
chefen.

Styrelsens uppskattning av kostnaderna för vissa särskilda arbetsuppgifter vid sidan av den egentliga projekteringsverksamheten, vilka kostnader sluta å ett sammanlagt belopp av 250 000 kronor, synes icke böra föranleda någon erinran.

I enlighet med vad jag sålunda anfört skulle anslaget till projektering av vägar och broar böra för nästa budgetår anvisas med 800 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Projektering av vägar och broar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 800 000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[12.] 10. **Nyanläggning av bygdevägar, reservationsanslag.** I sin skrivelse den 30 september 1945 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av sammanlagt 43,5 miljoner kronor för nyanläggning och förbättring av vägar. Motsvarande anslag för innevarande budgetår uppgå till sammanlagt 17,6 miljoner kronor.

Styrelsen har inledningsvis lämnat följande allmänna redogörelse för behoven på hithörande område och för de åtgärder i stort, som med anledning härav kunde vara påkallade.

Landets vägnät är mycket stort, och trafiken är gles på större delen av vägarna. Endast på relativt korta sträckor i och invid städer och större samhällen kan det bli fråga om utbyggnad till stor bredd med dubbla körbanor jämte erforderliga gång- och cykelbanor. På vägarna i övrigt får man räkna med, att *en* körbana skall upptaga all på vägen förekommande trafik. Det är givetvis icke alla vägar, som behöva ombyggas; dels har viss ombyggnad redan utförts, dels kunna vissa vägar beträffande planläge och lutningsförhållanden godtagas i befintligt skick. Men även med dessa begränsningar står man inför ett stort ombyggnadsprogram för det befintliga vägnätet. Därtill kommer det med behovet av nya vägförbindelser följande kravet på nyanläggning av vägar.

Detta sammanlagda byggnadsprogram är så stort, att dess genomförande inom rimlig tid skulle kräva insats av mycket stora kapitalmedel och tillgång till högst avsevärd arbetsstyrka. Det torde därför vara nödvändigt att i nuvarande läge undersöka, om åtgärder kunna vidtagas för att, utan avvaktande av så stora byggnadsåtgärder, på kort tid höja standarden på vägnätet i allmänhet.

För nyttotrafiken på vägarna, varmed i första hand avses lastbils- och busstrafiken, äro de främsta önskemålen *dels* att kunna trafikera vägarna året om utan trafikförbud vid exempelvis tjällossning, *dels* att kunna trafikera så stor del av vägnätet som möjligt med ett enhetligt, icke allt för knappt tillmätt hjultryck, *dels* ock att kunna verkställa möten utan risk för dikeskörningar m. m. För att tillgodose dessa önskemål erfordras i första hand att förstärka vägars bärlager, trummor och broar, att verkställa dräneringar och isoleringar vid tjälkänslig grund m. m. och att anordna mötesplatser. Dessa åtgärder torde i nuvarande läge i många fall vara viktigare än att omlägga vägar för att därjämte erhålla större vägbredd samt bättre planläge och lutningsförhållanden. Enligt styrelsens förmenande böra därför åtgärder vidtagas för att förstärka befintliga vägar och broar. Styrelsen vill erinra om att automobilskattemedlen på 1920-talet i vissa län utnyttjades för arbeten av den art, varom nu är fråga. Arbetena benämndes då förstärkt underhåll. Till skillnad från arbetena på den tiden avses nu att arbetena skola bedrivas över hela landet och i syfte att få så stor väglängd som möjligt förbättrad. Förstärkningsarbetena böra närmast inriktas på vägar, vilka icke beräknas bli ombyggda under de närmaste åren.

Beträffande förstärkning av broar anser styrelsen, att erforderliga medel böra anvisas under anslaget till byggande av broar. Till förstärkning av själva vägarna borde ett särskilt anslag anvisas, förslagsvis benämnt »För-

stärkning och förbättring av vägar». Anslaget borde omfatta arbeten på huvudvägar, bygdevägar och ödebygdsvägar. Samtidigt föreslår styrelsen, att det nuvarande anslaget till förbättring av bygdevägar och ödebygdsvägar benämnes »Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar».

För den avsedda användningen av de medel, som erfordras för dessa ändamål, redogör styrelsen i det följande under respektive anslagspunkter.

Styrelsen anför vidare.

De ordinarie vägbyggnadsanslagen hava under kristiden varit otillräckliga i förhållande till vägbyggnadsbehovet. Styrelsens äskanden hava starkt beskurits. Därvid har framhållits den stora investering på detta område, som avses att ske i samband med en arbetslöshetskris. Det har även betonats, att arbeten till motverkande av arbetslöshet för framtiden skola utväljas med hänsyn till det aktuella vägbyggnadsbehovet. Erfarenheten har emellertid visat, att vägarbeten i de flesta fall väljas i närheten av sådana platser, där arbetslösheten för tillfället uppträder. Även om dessa arbeten äro angelägna, få dock mera angelägna och nödvändiga företag, som äro belägna i trakter, där arbetslöshet icke uppträder, stå tillbaka. På grund av att arbetslöshetens höjdpunkter i regel infalla vintertid, kunna vidare företag, som icke omfatta vinterarbeten, i regel icke alls komma ifråga, huru aktuella de än äro med hänsyn till trafikbehovet. Vad nu anförts gäller särskilt nyanläggning av ödebygdsvägar, vilka anläggningar som regel innefatta mindre terrasseringsarbeten och utföras i avlägsna bygder medförande svårigheter med inkvartering m. m. Det kan därför ifrågasättas, om det skall lyckas att i högre grad inrikta beredskapsarbeten på de mest aktuella företagen. Visserligen skulle förhållandena förbättras, om arbeidskraften kunde hållas rörlig, men på grund av att det åtminstone för närvarande icke anses lämpligt att förflytta äldre familjeförsörjare, kan man räkna med att överflyttning av arbetskraft kommer till stånd först vid arbetslöshet av större omfattning. Den vägbyggnadsverksamhet, som utföres till bekämpande av arbetslöshet, kan inlemmas i en rationell utbyggnad och ombyggnad av vägnätet endast om den kompletteras med vägbyggnad med ordinarie medel av så stor omfattning, att sådana aktuella företag, som icke anses böra utföras såsom beredskapsarbeten, i allt fall komma till utförande.

Beträffande de mera ordinarie anslagen för byggande av vägar på landsbygden och inom städer, där kronan är väghållare, lämnar styrelsen härefter följande översiktliga redogörelse.

De anslag, som avses, äro följande:

Nyanläggning av bygdevägar,

Nyanläggning av ödebygdsvägar,

Byggande av huvudvägar,

Förbättring av bygdevägar och ödebygdsvägar.

Å dessa anslag ha under budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats de belopp i miljoner kronor, som framgå av efterföljande sammanställning:

| A n s l a g                                                                                                     | Nyanläggning av bygdevägar | Nyanläggning av ödebygdevägar | Byggande av huvudvägar | Förbättring av bygde- och ödebygdevägar | Summa    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|-------------------------------|------------------------|-----------------------------------------|----------|
| Anvisat 1943/44 .....                                                                                           | 2,0                        | 0,6                           | 3,75                   | 1,25                                    | 7,6      |
| ” 1944/45 .....                                                                                                 | 2,0                        | 1,0                           | 3,9                    | 1,7                                     | 8,6      |
| ” 1945/46 .....                                                                                                 | 4,0                        | 1,8                           | 5,8                    | 3,0                                     | 14,6     |
| Summa                                                                                                           | 8,0                        | 3,4                           | 13,45                  | 5,95                                    | 30,8     |
| Den $\frac{1}{2}$ 1944 från tidigare anslag överförd reservation .....                                          | c:a 2,8                    | c:a 1,2                       | c:a 5,3                | c:a 2,3                                 | c:a 11,6 |
| Totalt anvisat 1943/44—1945/46 inkl. reservation .....                                                          | ” 10,8                     | ” 4,6                         | ” 18,8                 | ” 8,3                                   | ” 42,5   |
| Medeltal pr år exkl. reservation ..                                                                             | ” 2,7                      | ” 1,1                         | ” 4,5                  | ” 2,0                                   | ” 10,3   |
| Medeltal pr år inkl. reservation ..                                                                             | ” 3,6                      | ” 1,5                         | ” 6,3                  | ” 2,8                                   | ” 14,2   |
| Anvisat 1939/40 .....                                                                                           | 6,0                        | 2,1                           | ” 8,8                  | ” 2,8                                   | ” 19,2   |
| Omräknat till total byggnadskostnad med hänsyn till prisstegring och bidrag från förutvarande vägdistrikt ..... | ” 11,2                     | ” 3,2                         | ” 14,5                 | ” 5,0                                   | ” 33,9   |

Som jämförelse ha även angivits de belopp, som å anslagen eller deras motsvarighet anvisades under budgetåret 1939/40 eller sista budgetåret före det nu avslutade världskriget, samt de belopp dessa anslag nu skulle motsvara, därest hänsyn toges *dels* till att anslagen under detta budgetår utgingo i form av bidrag till vägdistriktet under det att anslagen efter vägväsendets förstatligande skola tagas i anspråk för täckande av respektive företags totala byggnads- och marklösenkostnad *dels* till den sedan denna tidpunkt inträffade prisstegringen. Det framgår av denna jämförelse, att de för budgetåret 1939/40 anvisade anslagen för vägbyggnadsverksamheten i realiteten äro i medeltal närmare 2,5 gånger större än de anslag som för budgetåren 1943/44—1945/46 i medeltal per år utgått till motsvarande vägbyggnadsverksamhet även om hänsyn toges till att vid kalenderårsskiftet 1943/44 förefintliga reservationer på tidigare anslag till ett sammanlagt belopp av cirka 11,6 miljoner kronor överfördes till de nya vägbyggnadsanslagen. Det är uppenbart, att genom den begränsade anslagstilldelningen uppstått en eftersläpning beträffande såväl skapandet av nya vägförbindelser som i fråga om befintliga vägars omläggning och förbättring, så mycket mer som en sådan eftersläpning redan före anslagens nedskärning förefanns på grund av att vägbyggnadsverksamheten icke kunnat hålla jämna steg med den hastiga ökningen av biltrafiken, som ägde rum åren närmast före krigsutbrottet. Styrelsen anser det därför nödvändigt, att tillräckliga anslag anvisas för vägbyggnadsverksamheten, så att det blir möjligt att snarast avhjälpa de svårigheter som på en del håll uppträdde för trafiken redan före kriget och vilka genom ökad cykeltrafik samt lastbilarnas ökade hjultryck och ökade fordonsbredd väntas bli förvärrade, när motortrafiken snart nog når samma omfattning som under förkrigstiden eller överstiger denna. Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att för budgetåret 1946/47 äskade anslag äro avsedda för kalenderåret 1947. Därtill kommer att man måste räkna med minst 1 à 2 års byggnadstid för ett företag av ordinär storlek, vilket medför att det dröjer till 1948 eller 1949, innan med nu äskade medel påbörjade förbättringar komma vägtrafiken till godo.

Styrelsen erinrar härefter om att styrelsen i sina riksdagspetita för budgetåret 1945/46 bland annat gjort vissa sammanställningar utvisande erforderliga anslag för att inom en tid av 2—3 år kunna genomföra ett begränsat program avseende i stort sett utförande och färdigställande av de i nu gällande flerårsplaner upptagna företagen samt sådana företag, vilka ingått i omedelbart före vägväsendets förstatligande gällande flerårsplaner och således tidigare prövats vara angelägna men på grund av medelsbrist icke kunnat inrymmas i nu gällande flerårsplaner. Vidare hade framhållits, att utöver nu angivna företag städse nya framkomme, som av olika skäl krävde ett omedelbart utförande. Styrelsen ansåge det alltjämt angeläget, att anslagen gäves sådan storlek, att det angivna programmet beträffande i nyssnämnda planer intagna företag ävensom nya angelägna företag utan onödigt dröjsmål kunde komma till utförande.

För att kunna fullborda vägbyggnadsföretagen på ett ekonomiskt sätt vore det, fortsätter styrelsen, även angeläget, att anslagen hade tillräcklig omfattning. Särskilt beträffande de län, vilkas andelar av anslagen med hänsyn till vägbehovet i olika delar av landet måste bli mycket små, framträdde nackdelarna av för hårt begränsade anslag starkt genom att årsomslutningen kanske icke komme att uppgå till önskvärt minimum för ett ekonomiskt byggnadssätt. Företag måste sålunda komma till utförande i delsträckor, ofta innebärande en fördyring av företaget i dess helhet genom att arbetsledning, maskiner m. m. bleve bundna i onödigt lång tid, eller också måste den mest angelägna delen utbrytas och utföras i första hand, varefter arbetet efter någon tids avbrott på nytt påbörjades på övriga delar. Vad beträffar huvudvägarna, där kostnaderna för omläggningarna som regel uppginge till större belopp på grund av att längre sträckor måste komma till utförande i ett sammanhang, torde det, därest anslagen alltjämt bleve hårt begränsade, bli erforderligt att låta endast vissa län under ett och samma år komma i åtnjutande av medel för att på ett ekonomiskt sätt kunna slutföra omläggningen av en viss väg. Övriga län komme under sådana förhållanden att under motsvarande tid bli helt utan medel.

För genomförandet av programmet i vad avsåge ombyggnad och förstärkning av bristfälliga broar erfordrades enligt vad styrelsen meddelar stora belopp för ändring och ombyggnad av tillfartsvägarna till broarna. I de fall det vore klarlagt, att vägen vid platsen för den bristfälliga bron inom en snar framtid måste ombyggas, bland annat på grund av dåligt planläge, hade styrelsen nämligen ansett, att bron borde ombyggas i det planläge den vore avsedd att erhålla vid vägens blivande omläggning. Oaktat omläggingssträckorna härvid i största utsträckning begränsats, i enstaka fall till att omfatta endast provisoriska anslutningar till den befintliga vägen, uppginge kostnaderna för dylika vägarbeten till cirka 3,5 miljoner kronor fördelade på huvudvägar och bygdevägar med respektive 1,5 och 2 miljoner kronor. Det kunde härvid framhållas, att endast första årets byggnadskostnad medräknats i de fall byggnadstiden väntades bli utsträckt till mera än ett år.

Slutligen har styrelsen framhållit, att i samband med de olika vägbyggnadsanslagens fördelning mellan länen hittills viss reservation ställts till Kungl. Maj:ts förfogande för anvisande av medel till oförutsedda företag av brådskande natur, täckande av oförutsedda merkostnader på i flerårsplanerna ingående företag och dylikt. Styrelsen ville nu föreslå den ändringen, att denna reservation i fortsättningen ställdes till styrelsens förfogande. Medel till angivna ändamål skulle därvid kunna ställas till vägförvaltningarnas förfogande utan att framställning till Kungl. Maj:t härom behövde komma ifråga i varje särskilt fall. Därest styrelsen efter varje budgetårs utgång till Kungl. Maj:t lämnade redogörelse för hur reservationerna disponerats, syntes Kungl. Maj:t erhålla tillfredsställande kontroll över dessa belopps användning.

*Länsstyrelsen i Norrbottens län* har i skrivelse den 3 augusti 1945 — under erinran om sin framställning den 5 september 1944, för vilken närmare redogörelse lämnats i 1945 års statsverksproposition — kraftigt understrukt behovet av ökade anslag till nyanläggning av vägar inom länet. Länsstyrelsen framhåller, att även med de i den tidigare skrivelsen begärda anslagen en tidrymd av 15 à 20 år skulle förflyta, innan de nu för bygdens befolkning mest aktuella företagen kunde utföras. Under hänvisning till vad länsstyrelsen tidigare anfört hemställer länsstyrelsen, att anslagen, oberoende av investeringsplanerna, måtte höjas så, att vägbyggnadsverksamheten i vad avser nyanläggning av bygdevägar och ödebygdsvägar finge minst samma omfattning som före kriget.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har i utlåtande över framställningen vitsordat länsstyrelsens uppfattning, att ett synnerligen stort behov av medel för vägbyggnader föreläge i Norrbottens län.

Även *länsstyrelsen i Västerbottens län* har — under hänvisning till att ett trängande behov av en mängd nya allmänna vägar av typen bygdevägar och ödebygdsvägar föreläge inom länet men att behovet icke kunde tillgodoses inom rimlig tid med nuvarande anslagstilldelning — fäst uppmärksamheten på att en mycket avsevärd förhöjning av anslagen till väg- och brobyggnader vore av behovet synnerligen påkallad.

*Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* lämnar härefter en närmare redogörelse för anslagsbehovet i vad avser nyanläggning av bygdevägar. Styrelsen erinrar därvid under hänvisning till den i det föregående återgivna sammanställningen, att för detta ändamål anvisats för budgetåren 1943/44—1945/46 ett sammanlagt belopp av cirka 10,8 miljoner kronor. Häri inginge då en reservation om cirka 2,8 miljoner kronor på anslaget till bidrag till nyanläggning av landsvägar, som den 1 januari 1944 överförts till bygdevägsanslaget. De sålunda tillgängliga medlen hade uppgått till i medeltal 3,6 miljoner kronor per budgetår. Under de tre budgetåren närmast före krisåren hade å motsvarande anslag anvisats 6 à 7 miljoner kronor per år, varvid dessa medel utgått i form av bidrag till vägdistrikten. Omräknades anslaget med hänsyn härtill och till nu rådande prisläge erfordrades, för att samma arbetskvanti-

teter skulle kunna utföras, ett belopp av 11 à 12 miljoner kronor. Detta innebure sålunda, att under budgetåren 1943/44—1945/46 sammanlagt anvisade anslag, med tillägg för förutnämnda reservation, i realiteten vore mindre än de anslag som under förkrigstiden anvisades under ett enda budgetår. Samtidigt som de berättigade kraven på förbättrade kommunikationer för landsbygdens befolkning stegrats, hade under de senaste fem åren en stark begränsning av anslaget skett. Härigenom hade givetvis ett mycket stort behov av nya vägar hopat sig, och styrelsen ville starkt understryka angelägenheten av att detta behov bleve tillgodosett under en icke allt för lång tidrymd. Styrelsen ville i detta sammanhang omnämna, att ett mycket stort antal aktuella företag framförts i samband med upprättandet av investeringsplanerna för väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan vore väghållare, vilka planer innefattade respektive läns mest angelägna företag. I dessa planer inginge för närvarande företag, avseende nyanläggning av bygdevägar, för en sammanlagd kostnad av cirka 50 miljoner kronor i investeringsreserven och av cirka 30 miljoner kronor i grovarbetsreserven. Härutöver funnes emellertid mycket stora behov. Sålunda kunde nämnas, att enbart Jämtlands och Norrbottens län framfört aktuella företag för ytterligare cirka 9 respektive 12 miljoner kronor. Liknande behov förefunnes givetvis även i övriga län fast måhända icke av samma storleksordning. Nämnas kunde dock att länsstyrelserna under åren 1934—1943 dömt nyanläggningar till utförande för en kostnad med nu gällande prisläge av i runt tal 125 miljoner kronor.

Styrelsen hade, fortsätter styrelsen, för budgetåret 1945/46 äskat ett anslag av 6 miljoner kronor. Av detta belopp hade 5 miljoner kronor beräknats bliva tagna i anspråk för genomförandet av ett i det föregående omnämnt begränsat program. Återstående 1 miljon kronor hade avsetts till påbörjande av nya företag. Med hänsyn till att endast 4 miljoner kronor anvisats skulle för att genomföra det angivna programmet för budgetåret 1946/47 erfordras ett belopp av 6 miljoner kronor, därest icke utförandet av dessa synnerligen aktuella företag ytterligare skulle uppskjutas. Härutöver borde emellertid möjlighet förefinnas att påbörja nya företag, och under hänvisning till vad i det föregående anförts om det stora behovet av nya vägförbindelser å landsbygden ansåge styrelsen, att härför borde upptagas cirka 6 miljoner kronor, så att arbeten kunde utföras i minst samma omfattning, som möjliggjordes med de under förkrigstiden anvisade anslagen till bidrag till nyanläggning av landsvägar. I enlighet härmed borde det totala anslaget uppgå till (6 + 6) 12 miljoner kronor, men med hänsyn till vad som anförts under den allmänna uppläggnings av automobilskattemedlens storlek och disposition ansåge sig styrelsen böra begränsa sitt äskande till ett sammanlagt belopp av 8 miljoner kronor.

I skrivelse den 15 november 1945 har *1945 års skärgårdsutredning* hemställt, såvitt här är i fråga, att vissa medel av anslagen till nyanläggning av bygdevägar och ödebygdevägar måtte särskilt avses för vägföretag i skärgårdarna.